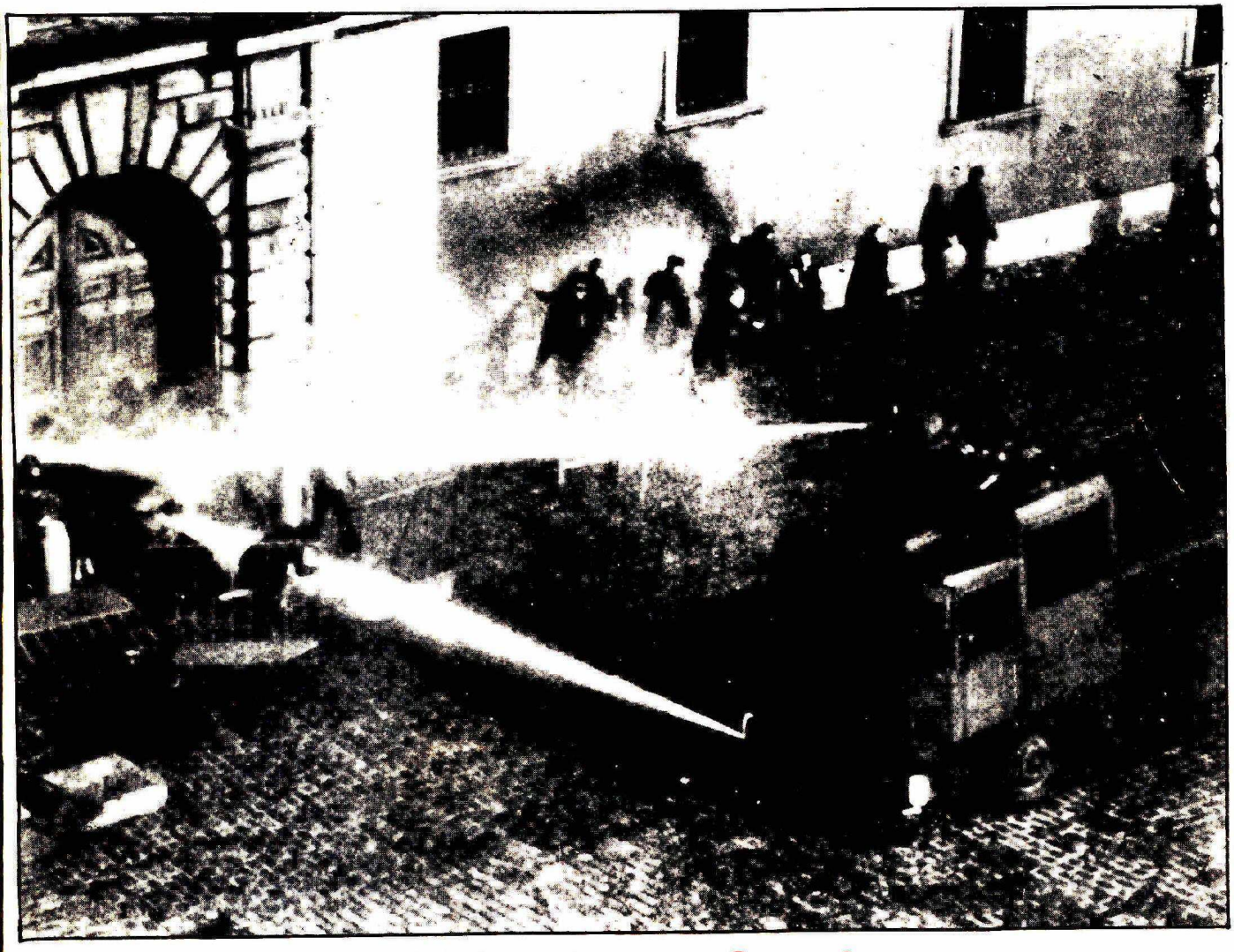
αλληλεγγυη

τρίμηνη ἔκδοση ἐνημέρωσης, συζήτησης καί συμπαράστασης στούς ἀγῶνες τῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς εὐρώπης

Πολωνία αυτοδιαχείριση

Πολωνία: χρονικο της αντίστασης, οι απόψεις μέσα στην Αλληλεγγύη, Γυναίκες στη Ρωσία: καταπίεση και φεμινισμος, Ρουμανία: στα πρόθυρα της χρεωκοπίας, Γιουγκοσλαβία: Κοσυφοπέδιο, περιοδικο Praxis: μια συνέντευξη, Αν. Γερμανία: το κίνημα ειρήνης.

No 2 - 3 — Φθινόπωρο 1982 — δρχ. — 180

Περιεχόμενα

Πρόλογος 1
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ 3
Η κρίση στο Κοσσυφοπέδιο 3
Συνέντευξη με τον Λ. Τάντις 9
Αυτοδιαχείριση και ανισότητα μισθων 12
Απεργίες στη Γιουγκοσλαβία 13
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ 15
Το κίνημα ειρήνης 15
Το κάλεσμα του Βερολίνου 17
Ρόμπερτ Χάβεμαν 19
ΠΟΛΩΝΙΑ - ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ 20
Εργατικος έλεγχος και η εμπειρία του 1956 22
Απο το πρόγραμμα της Αλληλεγγύης 29
Οι εμπειρίες του Ούρσους 30
Μοναδικη διέξοδο η αυτοδιαχείριση 32
Η άποψη του Γ. Λιτίνσκι 35
Το Δίκτυο της Αυτοδιαχείρισης 36
Οικονομικη μεταρρύθμιση και αυτοδιαχείριση 37
Σεβασμος στην αυτοδιαχείριση... 40
Η Αλληλεγγύη τις παραμονες του πραξικοπήματος 43
Αυτοδιαχείριση και πολιτικα κόμματα 51
ΠΟΛΩΝΙΑ –ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ 58
Μια αυθόρμητη αντίσταση γεννιέται 61
Στα ορυχεία του Πιαστ 61
Στα ορυχεία του Βούγιεκ 63
Πρώτη ανακοίνωση του Ζ. Βούγιακ 67
Αλληλεγγύη των ηθοποιων 68
Η Αλληλεγγύη στα σχολεία 70
Δεύτερη ανακοίνωση του Ζ. Βούγιακ 71
Η Αλληλεγγύη και ο στρατος 72
Η συζήτηση ανοίγει 74
Η άποψη του Γ. Κουρον 74
Το χρονικο της αντίστασης 75
Ανακοινώσεις της Συντονιστικης Επιτροπης 75
Η άποψη του Ζ. Βούγιακ 80
Η διάλυση της Ένωσης Πολωνων δημοσιογράφων 81
Συνέντευξη με τον Μ. Λις 84
Ράδιο - Αλληλεγγύη 85
Η άποψη του Ζ. Ρομαζέφσκι 86
Η άποψη του Α. Χαλλ 90
Η απάντηση ενος φυλακισμένου 91
Οι τελευταίες εξελίξεις 94
Το κίνημα συμπαράστασης 96
Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ 102
Τα επίσημα κείμενα 103
Απο την ομιλία της Τ. Μαμόνοβα στην Πάντειο 111
Άρθρο της Ν. Μαλαχόφσκαγια απο το Αλμανακ 116
ΡΟΥΜΑΝΙΑ 119
Μια εκκρηκτικη κατάσταση 121
Το μικρο λεξικο της ρουμάνικης γραφειοκρατίας 132
ΕΙΔΗΣΕΙΣ 137
Τσεχοσλοβακία: απελευθέρωση πολιτικων κρατούμενων 137
Ρωσία: έκκληση του Ελεύθερου Συνδικάτου 137
Η απολογία ενος εργάτη 139

Γιά πρώτη φορά στήν Ἑλλάδα τό τελευταῖο χρονικό διάστημα βρισκόμαστε μπροστά σέ μιά πλατειά συζήτηση γύρω ἀπό τό πρόβλημα τοῦ σοσιαλισμοῦ.Οἱ καθημερινές πολιτικές ἐξελίξεις ἀπό τά κυβερνητικά μέτρα μέχρι τήν τελευταία ἀπεργία,σχολιάζονται,ἀναλύονται καί ἀντιμετωπίζονται μέ ἀναφορά τήν προώθηση ἤ τήν ὑπονόμευση τῆς πορείας πρός τόν σοσιαλισμό.Οἱ ἐκ συγχρονιστική πολιτική τοῦ ΠΑΣΟΚ,οἱ δεσμοί τοῦ ΚΚΕ μέ τήνΣοβιετική Ἕνωση,ὁ Τρίτος Δρόμος τοῦ ΚΚΕ(εσ) προβάλλονται ἀπό ἄλλους σάν ἐγγυήσεις καί ἀπό ἄλλους σάν ἀποκλίσεις ἀπό αὐτή τήν πορεία.

Στή συζήτηση αὐτή οἱ ἀναφορές στίς χῶρες τοῦ λεγόμενου "ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ"παίζουν κεντρικό ρόλο.Εἴτε πρόκειται γιά τήν τυφλή ὑπεράσπιση αὐτῶν τῶν καθεστώτων ἀπό τό ΚΚΕ,εἴτε γιά τήν κριτική τοῦ"μοντέλου" τους ἀπό τά ἄλλα κόμματα εἴτε ἀκόμα καί γιά τήν προπαγάνδα τῆς Δεξιᾶς ὅτι ὁ "σοσιαλισμός ὁδηγεῖ στό χάος" ὑπάρχει ἕνα κοινό σημεῖο ἀνάμεσα σ'ὅλες αὐτές τίς ἀπόψεις:ὅτι τά καθεστώτα τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης εἶναι δείγματα -καλά ἤ κακά- ἑνός σοσιαλισμοῦ πού ὑπάρχει,σέ ἀντιπαράθεση μέ τά ὁράματα κάποιων ἀθεράπευτων ρομαντικῶν πού εἶναι ὄχι μόνο ἀνύπαρκτα,ἀλλά καί ἀπραγματοποίητα.Ἔτσι οἱ "ρεαλιστικές" ἀπόψεις γιά τόν σοσιαλισμό περιορίζονται σέ διαμάχες γιά τό ἄν χρειάζεται περισσότερο ἤ λιγότερο μεικτή οἰκονομία,περισσότερος ἤ λιγότερος συγκεντρωτισμός στήν κρατική δομή,περισσότερος ἤ λιγότερος κοινοβουλευτικός ἔλεγχος τῆς ἐξουσίας.

Ὅμως ὅλα αὐτά δέν μποροῦν νά κρύψουν τήν πραγματικότητα πού ἀντιμετωπίζει ἡ ἐργατική τάξη σ'αὐτές τίς χῶρες.Τήν πραγματικότητα τῆς ἐκμετάλλευσης καί τῆς καταπίεσης,μέ τίς ἀτέλειωτές οὐρές καί τά στρατόπεδα συγκέντρωσης,μέ τά ψυχιατρεῖα καί τόν στρατιωτικό νόμο,μέ τίς δολοφονίες ἐργατῶν καί τῶν ἀντιφρονούντων.

Γιά μᾶς αὐτό δέν εἶναι σοσιαλισμός,εἶναι ἕνα ἀκόμα καθεστώς πού θά πρέπει νά ἀνατραπεῖ γιά νά φτάσει ἡ ἐργατική τάξη στήν ἀπελευθέρωσή της.

Γι'αὐτό στό περιοδικό μας,ὑπάρχει μιά τελείως διαφορετική διάσταση τοῦ τί ἔχουν νά συμβάλουν οἱ Ἀνατολικές χῶρες στήν συζήτηση γιά τόν σοσιαλισμό.Εἶναι οἱ ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης σ'αὐτές τίς χῶρες μέ πρώτους αὐτή τή στιγμή τούς ἐργάτες τῆς Πολωνίας.Οἱ ἀγῶνες αὐτοί ζωντανεύπυν ἄλλου εἴδους ὁράματα γιά τόν σοσιαλισμό:ἐργατική δημοκρατία,αὐτοδιαχείρηση,ἐλεύθερη δημιουργικότητα.Διάλυση τῶν αὐτονομημένων καί ἱεραρχικῶν κρατικῶν μηχανισμῶν καί ἀντικατάστασή τους ἀπό τήν ἐργατική ἐξουσία,ἀπό τήν ἄμεση ὀργάνωση καί ἔλεγχο τῶν ἐργατῶν στήν πολιτική,κοινωνική καί οἰκονομική ζωή καί δραστηριότητα.

Αὐτή τή διάσταση φιλοδοξοῦμε νά δώσουμε στήν συζήτηση γιά τόν σοσιαλισμό:

* Προβάλοντας αὐτούς τούς ἀγῶνες σέ ἀντιπαράθεση μέ τούς μύθους πώς τάχα οἱ ἐργάτες "περιφρουροῦν τόν ὑπαρκτό σοσιαλισμό" ἐνῶ αὐτοί πού ἀντιστέκονται εἶναι "πράχτορες τῆς CIA"
* Προσφέροντας τήν ἐνημέρωση πού τόσο λείπει,ἰδιαίτερα ἰά τίς θέσεις καί ἀπόψεις πού συζητιοῦνται μέσα στήν Ἀλληλεγγύη,στούς κύκλους τῶν ἀντιφρονούντων,στίς ἀπόπειρες δημιουργίας ἐλεύθερων συνδικάτων.
* Δίνοντας τήν συμπαράστσή μας,πού τόσο ἔχουν ἀνάγκη ὅλοι ὅσοι ἀγωνίζονται καί διώκονται σ'αὐτές τίς χῶρες.

Τό δεύτερο διπλό αύτό τεῦχος τῆς 'Αλληλεγγύης άφιερώνει κι αύτό ἔνα μεγάλο μέρος τῆς ὕλης του ξανά στήν Πολωνία. Οἱ λόγοι οὐσιαστικά εἶναι δύο: 'Αφ' ἑνός τό βάθος καί ἡ ἔκταση τοῦ προβληματισμοῦ πού ἔβαλε ἡ ἴδια ἡ Πολωνική 'Επανάσταση, καί ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐκρηκτική, σέ μόνιμη βάση, κατάσταση πού ἀκολούθησε τό πραξικόπημα τῆς 13 Δεκέμβρη.

Τό κεφάλαιο Πολωνία χωρίζεται σέ δυό ἐνότητες. Ἡ πρώτη ἀσχολεῖται μέ τό βασικό θέμα πού ἔβαλε ἡ Πολωνική 'Επανάσταση δηλαδή τό ζήτημα τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου καί τῆς κοινωνικῆς αὐτοδιαχείρισης. Ἕνα ζήτημα πού δέν ἀποτελεῖ ἁπλά μιά θεωρητική ἐπεξεργασία ἀλλά μιά προσπάθεια νά βρεθοῦν τρόποι νά ἐφαρμοστοῦν στήν πράξη στίς σημερινές συνθῆκες ὁ ἐργατικός ἔλεγχος καί ἡ ἄμεση δημοκρατική διαχείριση τῆς κοινωνίας . Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ἡ ἰδέα τῆς αὐτοδιαχείρισης δέν ἔπεσε ξαφνικά ἀπό τόν οὐρανό ἀλλά ἐμφανίστηκε σάν συνέπεια πραγματικῶν προβλημάτων καί διεργασιῶν τοῦ κινήματος, ἐπιχειροῦμε μιά προσπάθεια ἱστορικῆς ἀναδρομῆς στίς πολωνικές ἐξεγέρσεις ἀπό τό '56 καί μετά (στό συγκεκριμένο τεῦχος ἐκτός ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ '56 γίνεται καί μιά ἀναφορά στήν "'Ανοιχτή 'Επιστολή" τῶν Κουρόν καί Μοντζελέφσκι σάν θεωρητική κεφαλοποίηση τῶν ἐμπειριῶν τῆς περιόδου 1956-64). Σίγουρα ὅλα τά κείμενα τῆς ἐνότητας δέν ἀναφέρονται ἀποκλειστικά στό θέμα αὐτοδιαχείριση, ὅμως, ἔχουν μιά ἄμεση σχέση μ' αὐτήν, καθ' ὅσον τήν συνδέουν μέ ζητήματα ὅπως κατάκτηση πολιτικῆς ἐξουσίας, πολιτικά κόμματα κλπ.

Ἡ δεύτερη ἐνότητα προσπαθεῖ νά δώσει ὅσι τό δυνατόν ἀναλυτικότερα μιά ἐνημέρωση γιά τήν περίοδο πού ἀκολουθεῖ τό πραξικόπημα τῆς 13 Δεκέμβρη. Ἡ ἐπιλογή αὐτῆς τῆς ἐνότητας ἔγινε γιατί ὅπως εἶναι φυσικό σ' ἕνα μεγάλο κομμάτι τῆς ἀριστερᾶς στήν 'Ελλάδα ἐπικρατεῖ μιά ἄγνοια γιά τό τί συμβαίνει σήμερα στήν Πολωνία, πράγμα πού ὀφείλεται σ' ἕνα βαθμό καί στό συνειδητό "θάψιμο" τῶν γεγονότων ἀπό τά μαζικά μέσα ἐνημέρωσης.

Στήν ἐνότητα αὐτή προσπαθοῦμε νά δώσουμε μιά ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τῶν διαδικασιῶν τοῦ κινήματος παρουσιάζοντας ἀπό τήν μιά ἕνα χρονικό τῆς ἀντίστασης (πού ἕνα μέρος του ἔχει τήν μορφή ἡμερολογίου) καί ἀπό τήν ἄλλη κείμενα πού ἐμφανίστηκαν σέ ὡρισμένα ἀπό τά χιλιάδες παράνομα ἔντυπα τῆς 'Αλληλεγγύης. Νομίζουμε ὅτι ἡ δημοσίευση αὐτῶν τῶν κειμένων εἶναι σημαντική ὄχι μόνο γιατί δείχνει ὁλοφάνερα τήν ἔκταση τοῦ παράνομου μηχανισμοῦ, ἀλλά καί γιατί αὐτά καθ' αὐτά τά κείμενα ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ ἴδια ἡ συζήτηση πάνω στά καυτά καί ἄμεσα προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ 'Αλληλεγγύη διευρύνεται συνεχῶς. Ὅτι δηλαδή ἡ καταστολή δέν πέτυχε νά πνίξει τόν ἴδιο τόν ἐσωτερικό προβληματισμό τοῦ κινήματος πού ἀντίθετα κατορθώνει νά παίρνει τή μορφή συζήτησης ἀνάμεσα στίς διάφορες τάσεις μέσα στά ἴδια τά παράνομα ἔντυπα.

Παρά τό γεγονός ὅτι καί στό πρῶτο τεῦχος εἴχαμε ἀσχοληθεῖ μέ τή Ρουμανία, νομίζουμε ὅτι ἡ ἀνάλυση τῶν γεγονότων πού ὁδήγησαν στό νά μιλοῦν ὅλοι σήμερα γιά τό "ἠφαίστειο Ρουμανία", εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐρευνηθεῖ σέ μεγαλύτερο βάθος Ἡ Ρουμανία, ἡ χώρα μέ τήν "αδέσμευτη" ἐξωτερική πολιτική καί τήν βίαιη καταστολή κάθε κινήματος στό ἐσωτερικό της, ἴσως νά εἶναι μιά νέα Πολωνία καί ἴσως αὐτή ἡ στιγμή τῆς ἔκρηξης νά μήν βρίσκεται τόσο μακρυά.

Ἡ ἐξέγερση στό Κοσυφοπέδιο τῆς Γιουκοσλαβίας, ἄν κι ἔγινε ἐνάμισυ χρόνο πρίν, πιστεύουμε ὅτι ἐξίζει μιά περισσότερη ἀνάλυση ἀπό κείνη πού ἔδωσε ὁ Ταχυδρόμος μέ τίς πολύχρωμες ἰλουστρασιόν φωτογραφίες του ἐξηγώντας τίς διαφορές ἀνάμεσα στήν 'Αλβανική καί τήν Σερβική γαμήλια τελετή. Τό γεγονός ὅτι πέρα ἀπό τούς ἰδεολογικούς δεσμούς τῶν 'Αλβανο-γιουκοσλάβων μέ τά Τίρανα, τό φαινόμενο τοῦ ἀλβανικοῦ ἐθνικισμοῦ πηγάζει καί ἀπό τό ἴδιο τό κοινωνικό καθεστώς τῆς Γιουκοσλαβίας καθώς καί τό ὅτι ἡ ἐξέγερση ἐπηρέασε καί ἐσωτερικά τήν χώρα αὐτή προσδίδουν ἰδιαίτερη σπουδαιότητα σέ μιά τέτοια ἀνάλυση.

Τέλος, σέ μιά τελευταία ἐνότητα προσπαθεῖται μιά πρώτη προσέγγιση τοῦ θέματος τῆς θέσης τῆς γυναίκας στήν ΕΣΣΔ. Χωρίς νά δηλώνουμε ὅτι ἡ ἐνότητα αὐτή ἀποτελεῖ μιά ὁλοκληρωμένη ἔρευνα, πιστεύουμε ὅτι ἔτσι ἀνοίγουμε ἁπλά, ἕνα κεφάλαιο μέ τό ὁποῖο σίγουρα θά ἀσχοληθοῦμε πολλές φορές στό μέλλον.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Παρακάτω δημοσιεύουμε μιά γενική έκτίμηση τῶν γεγονότων τῆς άνοιξης '81 στήν Γιουγκοσλαβική έπαρχία τοῦ Κοσυφοπέδιου. Τό άρθρο πάρθηκε άπ' τό Labour Focus on Eastern Europe τῆς άνοιξης '82. Τήν ίδια άκριβῶς έποχή φτάνουν είδήσεις γιά μία διαδήλωση 1000 περίπου άτόμων στήν πρωτεύουσα τοῦ Κοσυφοπέδιου, Πριστίνα, γιά τήν πρώτη έπέτειο τῶν άρχικῶν ταραχῶν στίς 11 Μάρτη 1981. Τήν προηγούμενη τῆς έπέτειου ἡ άστυνομία συνέλαβε άρκετούς σπουδαστές στήν πόλη Βιτίνα, έκλεισε μερικά σχολεῖα καί καταστήματα στή πρωτεύουσα καί παρεμπόδισε τίς τηλεφωνικές συνδιαλέξεις μέ τό ὑπόλοιπο Κοσυφοπέδιο, έπιβεβαιώνοντας μ' αὐτόν τόν τρόπο τήν συνεχιζόμενη άναταραχή τοῦ άλβανικῆς έθνικότητας πληθυσμοῦ. Ἤδη, στίς 3 Φλεβάρη 1982, ὁ έπαρχιακός γραμματέας έσωτερικῶν ὑποθέσεων Μεχμέτ Μαλίκι, είχε άναφερθεῖ σέ διάφορες "έπιπλοκές τῆς κατάστασης άσφάλειας" καί σέ κάποιες ένδείξεις ὅτι "ἡ έχθρική δραστηριότητα" αὐξάνεται συνεχῶς. Ἐπίσης ὑποστήριξε ὅτι ἡ άστυνομία είχε άνακαλύψει οὔτε λίγο οὔτε πολύ 33 "παράνομες ὁμάδες", χαρακτηρίζοντας σάν "μαζικές" τήν Μαρξιστική-Λενινιστική Ὁμάδα τοῦ Κοσυφοπέδιου καί τό Μαρξιστικό-Λενινιστικό Κόμμα Ἀλβανῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας. Ὁ χαρακτῆρας τῆς έπίσημης προπαγάνδας τούς τελευταίους μῆνες είναι έξ ἄλλου ένδεικτικός γιά τήν σημαντική άλληλοεξάρτηση τῶν κοινωνικῶν καί οἰκονομικῶν συνθηκῶν στήν έπαρχία αὐτή, μέ τόν άλβανικό έθνικισμό συχνά χρωματισμένο μέ τήν ίδιοτέρη ίδεολογία τοῦ καθεστῶτος τῶν Τιράνων.

Η κρίση στο Κοσυφοπέδιο

Έξι μήνες έχουν περάσει απο τότε που ένα κύμα μαζικων διαδηλώσεων ξέσπασε σε χωρια και πόλεις σε ολόκληρη τη Σοσιαλιστικη Αυτόνομη Επαρχία (ΣΑΕ) του Κοσιφοπεδίου, απαιτώντας ομοσπονδιακο καθεστως για την επαρχία. Το Κοσιφοπέδιο είναι μία απο τις οκτω ομοσπονδιακες μονάδες της Γιουγκοσλαβίας, η οποία αποτελείται συνολικά απο έξι ομοσπονδίες και δύο επαρχίες.

Η ΣΑΕ Κοσιφοπεδίου, που καταλαμβάνει το 4% της Γιουγκοσλάβικης επικράτειας και περιλαμβάνει το 8% περίπου του συνολικου της πληθυσμου, κατοικείται σε πολυ μεγάλο ποσοστο απο άτομα Αλβανικης εθνικότητας.

Παρόλο που, ο στρατος εισέβαλε εκει με τανκς τον Απρίλη του '81, και που η επαρχία βρίσκεται de facto απο τότε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, η κατάσταση παραμένει, σύμφωνα με την επίσημη γλώσσα, «περίπλοκη». Η διαφύλαξη της τάξης βρίσκεται τώρα στα χέρια ειδικων αποσπασμάτων της Γιουγκοσλάβικης παραστρατιωτικης αστυνομίας: μία πτέρυγα είναι οργανωμένη σε εθνικο επίπεδο ενω η άλλη, οι Πανγιουγκοσλαβικες Δυνάμεις Ασφαλείας, είναι οργανωμένη σε επίπεδο ομοσπονδιων και επαρχιων. Αυτη η πτέρυγα, οπλισμένη με μοντέρνο «αντιδιαδηλωτικο» εξοπλισμο, με στολες που καθαρα διαφοροποιούνται για τις διάφορες ομοσπονδίες και επαρχίες, είναι πρώτη φορα που χρησιμοποείται. Οι περιπολείες γίνονται στις πόλεις και την ύπαιθρο, κυρίως μετα την πτώση της νύχτας. Μαζι με την τοπικη αστυνομία στήνουν μπλόκα σε όλους τους δρόμους που οδηγουν στην επαρχία αυτη: κανένας δεν επιτρέπεται να περάσει, παρά μόνο για τελείως καθορισμένο και εγκεκριμένο λόγο. Η αρχικη εισβολη της αστυνομίας και του στρατου είχε επίσημα δώδεκα νεκρους και πάνω απο εκατον - πενήντα τραυματίες, όμως ο πραγματικος αριθμος είναι χωρις αμφιβολία μεγαλύτερος (όμως πιθανότατα όχι εκατοντάδες ή κιόλας χιλιάδες που υποστηρίζει ο προσφυγικος τύπος).

Οι δύο μήνες ανοιχτης συμπλοκης έδωσαν σταδιακα τη θέση τους σε παθητικη, αλλα παρόλα αυτα χειροπιαστη αντίσταση, που εξακολουθει σε διάφορες περιστάσεις να οδηγει σε διαδηλώσεις —αν και σπάνια ώς τώρα— αλλα συχνότερα πέρνει άλλες μορφες: γράψιμο συνθημάτων σε δημόσια κτίρια (μερικα μήκους έξι μέτρων, και σχεδον πάντα με σύνθημα το ομοσπονδιακο καθεστως για το Κοσιφοπέδιο)· προκηρύξεις· και το πιο σοβαρο, βιομηχανικο σαμποταζ και καταστροφη αγροτικης περιουσίας (κάψιμο δασων, κόψιμο οπωροφόρων δέντρων κ.λπ.).

Το πιο ανησυχητικο για τις αρχες είναι το βιομηχανικο σαμποταζ· λόγω

του μεγάλου βαθμου συγκεντρωποίησης, η βιομηχανία του Κοσιφοπεδίου είναι ιδιαίτερα ευάλωτη σε αυτου του είδους τις επιθέσεις. Συνέπεια αυτων, τοπικος Στρατος της Επαρχίας, που προέρχεται απο τοπικη στρατολόγηση και διοικείται απο Αλβανο, τον Αρχιστράτηγο Φαντιλ Κουαρανολι, ελέγχει τις πύλες όλων των εργοστασίων, ενω μία μικρη ομάδα του τοπικου Στρατου συνοδεύει κάθε βάρδια –όπου συχνα οι στρατιώτες δουλεύουν τις μηχανες με στολη και όπλα.

Η πολιτικη της καταπίεσης, υπερ της οποίας τάχθηκαν οι αρχες, είναι εξαιρετικα σκληρη: εκτος απο τους αρχικους νεκρους και τραυματίες, εκατον σαράντα άτομα έχουν ώς τώρα δικαστει τυπικα και καταδικαστει σε ένα ανησυχητικο σύνολο εννεακοσίων εννενήντα εννέα ετων. Πολλοι άλλοι αντιμετωπίστηκαν συνοπτικα απο τα ειρηνοδικεία που έχουν δικαίωμα φυλάκισης ώς ενενήντα ημέρες· οι περισσότερες απο αυτες τις μικρες καταδίκες μένουν αδημοσίευτες. Άμεση δημοσίευση των δικων δεν επετράπηκε ε[illegible] πληροφορίες στις εφημερίδες προέρχονται απο το κρατικο πρακτορειο ειδήσεων Ταγιουνκ (που κατηγορήθηκε σε μία περίσταση απο την επαρχιακη κυβέρνηση για πόλωση). Η σκληρότητα των αποφάσεων, ιδιαίτερα όσο αφορούσαν νεαρά άτομα –αλλα και η ίδια η ανάλυση και η ερμηνεία των γεγονότων του Κοσιφοπεδίου– έχει αναστατώσει και διαιρέσει τη Γιουγκοσλάβικη κοινη γνώμη

Καταδίκες σε δέκα ώς δεκαπέντε χρόνια ήταν αρκετα διαδεδομένες για αυτους που κατηγορήθηκαν ότι ανήκαν σε κάποια αλυτρωτιστικη οργάνωση, ή πραγματοποίησαν κάποια πράξη βίας (αν και αξίζει να σημειωθει ότι κανένας δεν κατηγορήθηκε ώς τώρα για το θάνατο ή τραυματισμο μέλους της αστυνομίας ή του στρατου, ή ακόμα οιοδήποτε άλλου).

Τα δύο τρίτα των καταδικασμένων ήταν σπουδαστες, μαθητες γυμνασίου, δάσκαλοι, σπανιότερα εργάτες και αγρότες (και πάλι, κυρίως νέοι, αν και μερικοι στα σαράντα τους και τα πενήντας τους), που οργάνωσαν ή συμετείχαν σε διαδηλώσεις. Λίγα απο τα συνθήματα που ακούστηκαν σε αυτες τις περιστάσεις είχαν αντισέρβικο ή αυτονομιστικο χαρακτήρα· τα περισσότερα ζητούσαν ομοσπονδιακο καθεστως για το Κοσιφοπέδιο, μέσα στη Γιουγκοσλαβία.

Ολοι όσοι σύρθηκαν στα δικαστήρια, αντιμετωπίστηκαν με εξαιρετικη σκληρότητα. Έτσι στις 21 Μαΐου στα Σκόπια, πρωτεύουσα της Μακεδονίας, πέντε άνθρωποι καταδικάστηκαν σε φυλακίσεις απο εφτα ώς δεκατρία χρόνια, για τη σύσταση μίας παράνομης οργάνωσης, το Εθνικο Εργατικο Κόμμα, με στόχο την ενοποίηση των γιουγκοσλάβικων εδαφων που κατοικούνται απο Αλβανους, με την Αλβανία.

Απ' τους πέντε, τρεις ήταν εργάτες, ένας δάσκαλος, και ένας ανεξάρτητος χτίστης. Όλοι, πλην ενος, ήταν γύρω στα τριάντα πέντε.

Τανκς στους δρόμους της Πριστίνα, Απρίλης 1981

Στις 3 Αυγούστου, μία ομάδα έντεκα ατόμων δικάστηκε στην Πριστίνα, την πρωτεύουσα της επαρχίας. Κατηγορήθηκαν για την οργάνωση διαδηλώσεων σε διάφορα χωρια, για στήσιμο οδοφραγμάτων και τον αφοπλισμο ενος αστυνομικου αυτοκινήτου. Μετα απο μία ημέρα εκπαίδευσης στα όπλα στο δάσος, παραδόθηκαν. Καταδικάστηκαν σε φυλάκιση απο ένα ώς δεκατρία χρόνια. Απο τους έντεκα, πέντε ήταν αγρότες, δύο μαθητες γυμνασίου, δύο εργάτες και δύο άνεργοι.

Στις 8 Αυγούστου, δέκα σπουδαστες και μαθητες γυμνασίου καταδικάστηκαν σε ποινες φυλάκισης απο 4 ώς 8 χρόνια, για την οργάνωση διαδηλώσεων, και γιατι φώναζαν «Θέλουμε ομοσπονδία! Ζήτω η Σοσιαλιστικη Ομοσπονδία του Κοσιφοπεδίου».

Ένας απο αυτους, ένας δεκαοχτάχρονος μαθητης απο ένα χωριο της περιοχης του Λιπλγιαν (όπου σημειωθηκε σημαντικος αναβρασμος ανάμεσα στους μαθητες γυμνασίου –αλλα ακόμα και δημοτικου), κατηγορήθηκε πρόσθετα, ότι έγραψε αυτα τα συνθήματα στον πίνακα της τάξης του και ότι πετροβόλησε ένα αστυνομικο αυτοκίνητο. Καταδηκάστηκε σε πέντε χρόνια.

Στις 31 Αυγούστου, τρεις νέοι καταδικάστηκαν σε φυλάκιση δύο, τεσσάρων και έξι χρόνων αντίστοιχα επειδη έγραψαν τα συνθήματα «Ξεσηκωθήτε, αδέρφια Αλβανοι! Κάτω ο Γιουγκοσλάβικος ρεβιζιονισμος! Ζήτω η Ομοσπονδία του Κοσιφοπεδίου». Αυτη η εικόνα, με τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης επαναλαμβανόταν όλους τους καλοκαιρινους μήνες στα δικαστήρια της επαρχίας.

Όσοι αναγνωρίστηκαν ότι με οιονδήποτε τρόπο, συμμετείχαν στα γεγονότα της άνοιξης του '81, διώχτηκαν, στις περισσότερες περιπτώσεις, απο τα σχολεία, πανεπιστήμια ή τις δουλειες τους. Μια και στο Κοσιφοπέδιο (όπου έτσι και αλλιως είναι μικρο το ποσοστο του πληθυσμου που έχει δουλεια), ένας μισθος, συχνα, τρέφει μεγάλες οικογένειες, οι ποινες και οι απολύσεις συχνα προκάλεσαν εξωφρενικη ταλαιπωρία. Και επι πλέον, εμποδίστηκε και η παροχη βοήθειας προς αυτες τις οικογένειες. Οι αρχες, ικανες για τα πάντα, ανακοίνωσαν πρόσφατα ένα μέτρο (αμφίβολης νομιμότητας), σύμφωνα με το οποίο οι γονεις θα είναι υπεύθυνοι για την συμπεριφορα των παιδιων τους, και οι πρώτες τέτοιες μηνύσεις γίναν ήδη απο τον εισαγγελέα.

Όπως φαίνεται, το Γιουγκοσλάβικο κράτος έχει υιοθετήσει μία πολιτικη παραδειγματικης τιμωρίας, παρόλο που έχει γίνει καθαρο και έχει κιόλας συχνα επαναληφθει δημόσια) ότι τα γεγονότα απαιτουν πολιτικη αντιμετώπιση, και αρκετα εκτεταμένη αυτοκριτικη εκ μέρους της πολιτικης ηγεσίας σε όλα τα επίπεδα. Με τα λόγια του Μεχμεντ Μαλίκι, παλιου παρτιζάνου, ώς πριν απο λίγο καιρο πρόεδρο της τοπικης Ένωσης Βετεράνων του πολέμου, και τώρα αστυνομικου αρχηγου: «Πάνω απο όλα, πρέπει να κερδίσουμε τη μάχη, για τα παιδιά μας». Πρόσφατα ο πρόεδρος του Σλοβενικου κλάδου της Σοσιαλιστικης Βοήθειας, Μίτγια Ριμπίσικ, διακύρηξε την αντίθεσή του στη «νομικο - διοικητικη προσέγγιση, που έχει σαν απο-

τέλεσμα μακροχρόνιες φυλακίσεις δεκαοχτάχρονων νέων, αντι να τους επηρεάσει με διαφορετικους τρόπους, πάνω απο όλα εκπαιδευτικης φύσης».

Εντωμεταξυ, οι πληγες που άνοιξε η καταστολη στην Αλβανικη κοινότητα, θα χρειαστουν χρόνια, για να επουλωθουν· ένα χάσμα καχυποψίας και εχθρότητας έχει ανοίξει ανάμεσα στους Σλάβους (κύρια Σέρβους) και τους Αλβανους, στην περιοχη. Απο τότε που έγιναν οι πρώτες διαδηλώσεις, πάνω απο τέσσερις χιλιάδες άτομα, σέρβικης καταγωγης, έφυγαν ή έκαναν αίτηση για να φύγουν απο την επαρχία. Απο την άλλη μερια, ο Αλβανικος πληθυσμος έχει αντιμετωπιστει απο τις περισσότερες εφημερίδες με εχθρότητα, με έναν τρόπο που φέρνει όλα τα σημάδια του παραδοσιακου σέρβικου - αντιαλβανικου σωβινισμου.

Το σκεφτικο πίσω απο την πολιτικη της σκληρης καταπίεσης είναι, δίχως αμφιβολία, ότι η καταστροφη κάθε υπάρχουσας ή μελλοντικης αντίδρασης για περίπου μία δεκαετία θα δώσει το χρόνο για να λυθουν μερικα απο τα ποιο καυτα κοινωνικο - οικονομικα προβλήματα της Επαρχίας.

Η πολιτικη αυτη, όμως, αντιπροσωπεύει μία ανεύθυνη απογείωση απο την πραγματικότητα: όχι μόνο δεν αποτελει μία προσωρινη λύση για την σταθεροποίηση της κατάστασης, αλλα βάζει και τα σπέρματα για μια ακόμα μεγαλύτερη μελλοντικη απειλη για την εσωτερικη συνάφεια και ευστάθεια της Γιουγκοσλαβίας.

Πέρα απο τα δικαστικα μέτρα, κάπου εξακόσια άτομα διώχτηκαν απο το κόμμα και αυτη η διαδικασία «πολιτικης διαφοροποίησης» συνεχίζεται. Οι, Μαχμουτ Μπακαλι, επικεφαλης του επαρχιακου κόμματος, Ντούσαν Ρίστικ, πρόεδρος της Εθνοσυνέλευσης· Μουσταφα Σεφεντι, γραμματέας των Εσωτερικων· Ιμερ Ζακου, γραμματέας Παιδείας και Πολιτισμου, Γκαλμεντ Ζαιμι, πρύτανης του Πανεπιστήμιου, Σάμπαν Χησενι, επικεφαλης της τηλεόρασης του Κοσιφοπέδιου, Αλι Χάντρι, διευθυντης του Αλβανικου Ινστιτούτου και διακεκριμένος ιστορικος, αντικαταστάθηκαν όλοι.

Είναι ενδιαφέρον ότι οι περισσότεροι απο τους παραπάνω, δεν διώχτηκαν απο το κόμμα και αυτη η επιεικης αντιμετώπιση έρχεται σε μεγάλη αντίθεση με τις μακροχρόνιες καταδίκες των νέων. Αν και ο αριθμος αυτων που ώς τώρα επηρεάστηκαν απο τις καθαιρέσεις είναι κατα πολυ μικρότερος απο τους αντίστοιχους της Κροατίας και Σερβίας το '71 - '72 (ειδικώτερα στην Κροατία, που ακολούθησαν τις μέρες «εθνικης ευφορίας»), μπορει να είναι απλα ζήτημα χρόνου. Όμως, όπως θα έδιχνε μία, ακόμα και επιφανειακη ανάλυση, το κεντρικο σύνθημα που ακούστηκε στις διαδηλώσεις, η ομοσπονδιοποίηση του Κοσιφοπέδιου, υποστηρίζεται πλατεια όχι μόνο απο τον ευρύτερο πληθυσμο, αλλα και απο τα στελέχη του κόμματος και του κράτους, ειδικότερα απο τα κατώτερα. Αλβανικα στρώματα πληθυσμου αποκλείστηκαν γενικότερα, λόγω της σκληρης πολιτικης της ομοσπονδιακης κυβέρνησης.

Η απαίτηση των Αλβανων της Γιουγκοσλαβίας, να έχουν δικη τους ομοσπονδία, έχει ρίζες στην αφύπνιση κατα κάποιο τρόπο μίας έντονης εθνικης υπερηφάνιας, που μέχρι πρότινος, τους είχαν αρνηθει, αν και την είχαν αναγνωρίσει σε άλλες Γιουγκοσλάβικες εθνότητες. Η εξέγερση της άνοιξης είναι μάλλον προϊον αυτης της καθυστερημένης αναγνώρισης εθνικης ισοτιμίας και δικαιωμάτων. Το μέγεθος και η εθνικη τους συνοχη, είναι στα μάτια του Αλβανικου πληθυσμου, επαρκης λόγος για να μετατραπει το καθεστως του Κοσιφοπεδίου απο επαρχιακο σε ομοσπονδιακο.

Όμως σύμφωνα με το Γιουγκοσλάβικο σύνταγμα, εθνικες μειονότητες δεν μπορουν να αποτελουν ομοσπονδίες· παρόλο το μέγεθός του, ο Αλβανικος πληθυσμος είναι εθνικη μειονότητα εξ' ορισμου. Το σύνταγμα, εξάλλου καθορίζει ότι οι επαρχίες συγχωνεύονται σε ομοσπονδίες: το Κοσιφοπέδιο είναι μία επαρχία της Ομοσπονδίας της Σερβίας.

Λόγω της ιστορικης διαμάχης ανάμεσα στους Αλβανους και τους Σέρβους κατα τη διάρκεια του σχηματισμου των αντίστοιχων κρατων, μία διαμάχη που η επανάσταση μπόρεσε μόνο μερικα να ξεπεράσει, οι αλβανοι δυσκολεύονται να δεχτουν την τυπικη κηδεμονία της Σερβίας. Η κυριαρχία είναι πραγματικα τυπικη, μια και το Σύνταγμα του 1974 αναγνωρίζει στις δύο Γιουγκοσλάβικες επαρχίες πραγματικα τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις, με τις ομοσπονδίες. Το Κοσιφοπέδιο, όπως όλες οι άλλες ομοσπονδιακες μονάδες, έχει δικη του κοματικη οργάνωση, Εθνοσυνέλευση, σύνταγμα, ανώτατα δικαστήριο, αστυνομία, σημαία και άλλα κρατικα σύμβολα, πανεπιστήμιο, ακαδημία τεχνων και επιστημων, τράπεζα κ.λπ. Η αλλαγη που τόσο γενικα ζητιέται, θα έκανα κατα κάποιο τρόπο μικρη διαφορα· αυτο το επιχείρημα χρησιμοποιείται και απο τις δυο μεριες.

Απο τη μία μερια, δεδομένου ότι επαρχίες και ομοσπονδίες είναι de facto ίδιες και ότι, σύμφωνα τουλάχιστον με μία ερμηνεία του Γιουγκοσλάβικου συντάγματος, οι Ομοσπονδίας, αλλα όχι και οι επαρχίες, έχουν δικαίωμα να αποσχιστουν, δεν είναι το αίτημα της ομοσπονδιοποίησης, ουσιαστικα αίτημα για απόσχιση και δεν θα ήταν αυτο το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της αποσύνθεσης ολόκληρου του πολυεθνικου κράτους, κάτι που, λόγω της μικτης εθνικης κατανομης θα οδηγούσε αναπόφευκτα σε εμφύλιο πόλεμο;

Απο την άλλη πάλι, το μέγεθος της Αλβανικης μειονότητας —σε συνδυασμο και με τις άλλες Γιουγκοσλάβικες εθνότητες και με την ίδια την Αλβανία (που ο πληθυσμος της είναι περίπου δυόμιση εκατομμύρια)— την διαφοροποιουν ποιοτικα απο κάθε άλλη εθνότητα στη Γιουγκοσλαβία, πιθανα και στην Ευρώπη.

Σε αναγνώριση αυτων, δώθηκε στο Κοσιφοπέδιο αυτονομία και έγινε ομοσπονδιακη μονάδα.

Αυτη η σημβιβαστικη λύση, όμως, φαίνεται ότι δεν δούλεψε: υπάρχει μια πλατεια πεποίθηση ανάμεσα στον Αλβανικο πληθυσμο, ότι κανενος είδους ομοσπονδία δεν θα τους εγγυάται ισότητα απέναντι στις άλλες Γιουγκοσλάβικες εθνότητες. Απάντηση, στο ερώτημα, κατα πόσο ένα τέτοιο βήμα θα οδηγούσε κατά κάποιο τρόπο στο μέλλον σε απόσχιση, δεν μπορει να στηριχτει στην παραπάνω πεποίθηση, ιδιαίτερα μια και μόνο λίγα αυτονομιστικα συνθήματα εμφανίστηκαν στις διαδηλώσεις.

Ο Αλβανικος εθνικισμος γίνεται σχετικα κατανοητος όταν εξετάζει κανεις την οικονομικη θέση του Κοσυφοπεδίου, και το μέγεθος της διαφορας που το χωρίζει απο τις άλλες ομοσπονδίες και την ΣΑΕ της Βοϋβοδίνας. Είναι αλήθεια ότι μερικες απο αυ-

τες (Βοζνία και Ερζεγοβίνη, Μακεδονία) είναι εξίσου φτωχες, και ότι ακόμα και οι πλουσιώτερες περιέχουν περιοχες με σημαντικες ανάγκες. Επιπλέον, μέσα στο Κοσιφοπέδιο, οι διαφορες στο βιοτικο επίπεδο είναι εξ' ίσου μεγάλες, όπως σε όλη την υπόλοιπη Γιουγκοσλαβία. Όμως αυτο που έχει σημασία είναι ότι το Κοσιφοπέδιο, σαν ομοσπονδιακη μονάδα, είναι πολυ καθυστερημένο σε σχέση με τις άλλες και το χάσμα αυξάνει. Παρόλη τη χρηματικη ενίσχυση —που ήταν σημαντικη από τα μέσα της δεκαετίας του '60— η σχετικη μεταβολή ήταν λυπηρα μικρη. Σύμφωνα με το πλάνο του 1975 - '76, έπρεπε η οικονομία εκει να αναπτυχθει με ρυθμο 10% μεγαλύτερο, απ' ότι στην υπόλοιπη Γιουγκοσλαβία κατα μέσο όρο αντι αυτου ήταν κατα 10% μικρότερος. Το 1975 το κατα κεφαλην εισόδημα ήταν το 33% του Γιουγκοσλάβικου μέσου εισοδήματος —στο τέλος της πεντάχρονης περιόδου είχε κατέβει στο 29%. Η Σλοβενία, η πιο ανεπτυγμένη ομοσπονδία της Γιουγκοσλαβίας είναι σήμερα έξι φορες πιο ανεπτυγμένη απο το Κοσιφοπέδιο. Στο τέλος του πολέμου ο λόγος ήταν 3:1. Όποια στοιχεία και να διαλέξει να εξετάσει κανένας, η Επαρχία είναι αφ' εαυτης ένα πρόβλημα μέσα στη Γιουγκοσλαβία, και αυτο δεν αναγνωρίζεται επαρκως απο τις αρχες.

Ο ρυθμος γεννήσεων, 3,2%, απο τους υψηλοτερους στην Ευρώπη, είναι ένας απο τους λόγους καθυστέρησης, αλλα δεν είναι ο μόνος ή ο κυρίαρχος. Βαθύτεροι λόγοι μπορουν να αναζητηθουν στην μεταπολεμικη ιστορία (το Κοσιφοπέδιο περιλήφθηκε στην κατηγορία των υποανάπτυκτων περιοχων, και ως εκ τούτου του δόθηκαν πρόσθετοι πόροι, με μεγάλη καθυστέρηση), μερικοι στη φύση της Γιουγκοσλάβικης οικονομίας (ο σοσιαλισμος της ελεύθερης αγορας έχει αυξήσει τις ανισότητες των περιοχων) και το διεθνες γενικο πλαίσιο μέσα στο οποίο είναι υποχρεωμένο να λειτουργει.

Ο νεαρος σε ηλικία πληθυσμος (περισσότεροι απο τους μισους Κοσιφοπεδίτες είναι κάτω των είκοσι) φορτώνει επιπρόσθετα τις δαπάνες για κοινωνικες παροχες, ενω λιγότεροι εργάζονται (ένας στους δέκα) απο ότι στη Γιουγκοσλαβία συνολικα (ένας στους πέντε) —και αυτοι απολαβμάνουν και μικρότερο εισόδημα. Το Κοσιφοπέδιο είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχη της Γιουγκοσλαβίας και έτσι το βάρος πάνω στην αγροτικη εκμετάλλευση είναι μεγάλο, ενω η ανεργία στις πόλεις είναι μεγαλύτερη απο παντου. Σε σύνολο πληθυσμου πάνω απο $1^1/_2$ εκατομμύριο, μόνο

173.000 έχουν δουλεια, ενω 71.000 ψάχνουν και άλλες 80.000 δουλεύουν αλλου (κύρια στο εξωτερικο). Το ένα τρίτο του πληθυσμου βρίσκεται στα σχολεία. Η ανεργεία είναι ειδικο πρόβλημα: Υπολογίστηκε πρόσφατα ότι στο Κοσιφοπέδιο οι άνεργοι είναι τριπλάσιοι απο την υπόλοιπη Γιουγκοσλαβία. Οι κοινωνικες ανισότητες, ειδικώτερα αυτες που δημιουργήθηκαν τα τελευταί δέκα πέντε χρόνια γρήγορης οικονομικης ανάπτυξης, θεωρούνται έντονα άδικες.

Η ιδεολογία του Αλβανικου Κόμματος Εργασίας, με έμφαση στην κοινωνικη εξίσωση, βρίσκει ανάμεσα στους φτωχους, τους άνεργους και τους κακοπληρωμένους το φυσικο του ακροατήριο. Πολλα απ' τα προβλήματα του Κοσιφοπεδίου υπάρχουν και σε άλλα μέρη της Γιουγκοσλαβίας, μόνο που εδω δημιουργείται εντονώτερη αντίθεση λόγω της μεγαλύτερης φτώχειας και υπανάπτυξης. Η ομοσπονδιακη κυβέρνηση απέτυχε ώς τώρα να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να αντιμετωπίσει την πολυ ειδικη περίπτωση της υπανάπτυξης του Κοσιφοπεδίου. Ίσως να είναι η ομοσπονδιοποίηση μία αναγκαία προϋπόθεση.

Παράδοξα, η βιομηχανικη υποδομη του Κοσιφοπεδίου είναι η ποιο σύγχρονη σε όλη τη χώρα –είναι πολυ πιο αυτοματοποιημένη, απ' ότι της Σλοβενίας.

Αυτο είναι αποτέλεσμα και της πιο πρόσφατης προέλευσής της αλλα και της έντονης συγκεντρωποίησης. Πολλα απο τα αποθέματα της Γιουγκοσλαβίας σε κασίτερο, ψευδάργυρο, νίκελ και το μισο της κάρβουνο βρίσκονται στο Κοσιφοπέδιο και αυτος ο ορυκτος πλούτος εξάγεται απο πραγματικα βιομηχανικους γίγαντες: ένας απ' τους μεγαλύτερους, η Τρέπκα απασχολει 19.000 εργάτες. Το επόμενο πεντάχρονο πλάνο οραματίζεται μία διαφοροποίηση της βιομηχανικης βάσης με σκοπο τη δημιουργία τμημάτων με μεγαλύτερη ένταση εργασίας (αν και αν ακόμα τεθουν όλα τα πλάνα σε λειτουργία, θα υπάρχουν ακόμα 100.000 άνεργοι το 1985). Για να αυξήσουν το εισόδημα μέσα στην επαρχία, περισσότερα παραγωγικα εργοστάσια πρόκειται να κατασκευαστουν και περισσότερα χρήματα να επενδυθουν στη γεωργία, που με τη σειρα της θα απαιτήσει εκτενέστερη άρδευση της γενικα εύφορης αλλα στεγνης γης. Απο τώρα και ώς το 1985, η Επαρχια πρόκειται να λάβει 140.000 εκατομμύρια δινάρια (πάνω απο 2.000 εκατομμύρια λίρες αγγλίας) ένα ποσο που συγκρίνεται με το σύνολο που έχει λάβει τα τελευταία 15 χρόνια.

Οπωσδήποτε, το συμπέρασμα που βγήκε απο την αποτυχία του τελευταίου πεντάχρονου πλάνου είναι ότι μόνο τα χρήματα δεν είναι αρκετα ώστε να σταματήσουν το φαύλο κύκλο της οικονομικης υπανάπτυξης Συνακόλουθα το τρέχον πλάνο προβλέπει μια περισσότερη συγχώνευση της βιομηχανίας του Κοσιφοπεδίου με επιχειρήσεις άλλων ομοσπονδιων και της Βοϊβοδινα μέσω κοινων οικονομικων προσπαθειων και συμμετοχης στους κινδύνους.

Πέρα απο τις οικονομικες επενδύσεις, η πολιτικη ηρεμία την οποία το κράτος μπορει να επιτύχει στην ταραγμένη του επαρχία, θα εξαρτηθει αναγκαστηκα απο την ποιότητα των σχέσεών του με τη Λαϊκη Δημοκρατία της Αλβανίας. Μετα την αποκατάσταση των διπλωματικων σχέσεων το 1971 οι εμπορικες σχέσεις επεκτάθηκαν ραγδαία και έφτασαν τα 116 εκ. δολ. το 1980, τέσσερις φορες περισσότερο απο το 1978. Άρχισαν πολιτι-

Γιουγκοσλάβοι μαθητες παραταγμένοι κατα εθνότητες.

στικες ανταλλαγες, ιδιαίτερα μετα το 1978, το χρόνο της οριστικης ρήξης της Αλβανίας με την Κίνα. Θεατρικα και φολκλορικα μουσικα συγκροτήματα ταξίδευαν και προς τις δύο χώρες, καθηγητες απο τα Τίρανα έδιναν διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο της Πριστίνα, και οι Γιουγκοσλάβοι εξέδοσαν βιβλία σύγχρονης Αλβανικης (απο την Αλβανία) λογοτεχνίας όχι μόνο στα Αλβανικα, αλλα επίσης και σε άλλες Γιουγκοσλάβικες γλώσσες. Μερικα κομμάτια απο αυτην την λογοτεχνία περιελήφθησαν στα σχολικα βιβλία του Κοσιφοπεδίου.

Το 1978 έγινε κοινος εορτασμος της εκατοστης επετείου της ίδρυσης της Ένωσης του Prizven, την ιστορικη κολυμπίθρα της γέννησης του Αλβανικου εθνικισμου των 19 αιώνα. Η ευκαιρία ήταν μεγάλης σημασίας για την αυξανόμενη θερμότητα των σχέσεων μεταξυ των δύο γειτόνων. Η πρωτοβουλία έγινε κατα μεγάλο μέρος απο Γιουγκοσλαβικης πλευρας. Αν και υποδεχόντουσαν επισκέπτες απο το Κοσιφοπέδιο, η Αλβανικη κυβέρνηση δεν επέτρεψε ποτε στους υπηκόους της να ταξιδέψουν ανεπίσημα στη Γιουγκοσλαβία ούτε επέτρεπε σε μη Αλβανόφωνους Γιουγκοσλάβους να ταξιδέψουν στην Αλβανία. Ακόμα, για μια ολόκληρη περίοδο το Βελιγράδι σιωπούσε στην ακατάπαυστη «αντιρεβιζιονιστικη» προπαγάνδα που γινόταν απ' τα Τίρανα, τα οποία κατέχουν έναν απο τους ισχυρότερους πομπους στην Ευρώπη και του οποίου η τηλεόραση καλύπτει το 60% της περιοχης του Κοσιφοπεδίου.

Το Αλβανικο Κόμμα Εργασίας ξεκάθαρα αισθάνθηκε απο την αρχη ότι η αυξανόμενη συνεργασία δεν πρόκειται να σταθει εμπόδιο στο καθήκον του να «διεξάγει τον ιδεολογικο αγώνα ενάντια στο ρεβιζιονισμο» γιατι ανάμεσα στ' άλλα «οι Γιουγκοσλάβοι διεξάγουν το δικο τους ιδεολογικο αγώνα ενάντια στις Αλβανικες θέσεις, ακόμα και όταν δεν το λέγουν». Οι Γιουγκοσλάβοι, συμπεριλαμβανομένων ιδιαίτερα των Αλβανων στο Κοσιφοπέδιο, σαφως είχαν την ελπίδα ότι οι καλύτερες σχέσεις τελικα θα τους επέτρεπαν να έχουν λόγο στην Αλβανία μετα την αποχόρηση του Χότζα, ενω οι Αλβανοι φοβόντουσαν ότι στενοι δεσμοι μπορούσαν να αποδειχθουν ανατρεπτικοι για την αντίληψη του Α.Ε.Κ. για τον Αλβανικο δρόμο για το Σοσιαλισμο

Οκτώβρης 1981

Προς το
Προεδρείο της Σοσιαλιστικης Ομοσπονιακης
Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας
Προεδρείο της Σοσιαλιστικης Ομοσπονδίας
της Σερβίας
Προεδρείο της Σοσιαλιστικης αυτόνομης
επαρχίας
Κοσιφοπεδίου.

Προτείνουμε μία πρωτοβουλία για την επανεξέταση της δικαστικης πολιτικης στη Σοσιαλιστικη Αυτόνομη Επαρχία του Κοσιφοπεδίου (ΣΑΕ Κοσιφοπεδίου), όσον αφορα στις τρέχουσες δίκες των συμετεχόντων στις διαδηλώσεις, και των ατόμων που με κάποιο τρόπο εξέφρασαν πολιτικες απόψεις στο Κοσιφοπέδιο τον Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο του 1981. Οι λόγοι για αυτην την πρωτοβουλία είναι οι εξεις:

1. Η πλειοψηφία των περιπτώσεων αφορά κατηγορίες αποκλειστικα πολιτικες, για τις οποίες, κατ' αρχην το δικαστήριο δεν έχει δικαίωμα κρίσης.

2. Ο μεγάλος αριθμος των καταδικασμένων απο την πρώτη βαθμίδα (222 ώς τώρα) και οι ασυνήθιστα μεγάλες ποινες (1 ώς 15 χρόνια) απαιτουν να ερευνηθει η δικαστικη αυθαιρεσία, υποταγμένη στις εκάστοτε πολιτικες ανάγκες, γεγονος που θίγει άμεσα την αρχη της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

3. Η προστασία των νομικων δικαιωμάτων των κατηγουμένων, και επομένως και η αμεροληψία της νομικης διαδικασίας, μπορουν στην πλειοψηφία των περιπτώσεων να τεθουν υπο αμφισβήτηση, λόγω σκηνοθετημένων, συλλογικων δικων· απο την ασυνήθηστα μικρη διάρκεια των δικων· απο το γεγονος ότι οι ποινες απεδείχθησαν πάντοτε και σε όλες τις περιπτώσεις συνολικα· και απο τη συνολικη απουσία πληροφόρησης προς το ευρύτερο κοινο κατα την διάρκεια των δικων.

4. Η εμφανως μεροληπτικη μεταχείριση στα ποινικα δικαστήρια, κυρίως των νέων Αλβανικης εθνικότητας, κατα κανόνα μαθητων και σπουδαστων, δημιουργει μία κατάσταση όπου μεγαλύτερη, πολιτικη ευθύνη και μεγαλύτερη τιμωρία, καταλογίζονται σε αυτους ακριβως που έχουν τη μικρότερη πολιτικη ισχυ και θεσμικη προστασία.

Σε συνθήκες όπου η εθνικοοικονομικη περίσταση χρησιμεύει σαν βάση για κοινωνικη ισχυ και εισόδημα, σε συνθήκες αυξανόμενης ομοσπονδιακης και κοινωνικης (κρατικης) υπερεξουσίας, ήταν δεδομένο ότι θα δημιουργούντο εθνικες αποκλίσεις, ιδιαίτερα ανάμεσα σε αυτους που κατέχουν υπεύθυνες θέσεις στην Ένωση των Κομμουνιστων. Έτσι λοιπον είναι πραγματικα μια έκπληξη η διαφορά στον τρόπο τιμωρίας, ανάμεσα στους ηγέτες της Ε.Κ. του Κοσιφοπεδίου απο τη μια, και στους νέους, απο την άλλη, που μεγάλωσαν μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα, και που για χρόνια γαλουχήθηκαν με την ιδέα της εθνικης χειραφέτησης, που αν και βασική προϋπόθεση για την ανθρώπινη χειραφέτηση, δεν μπορεί να θεωρηθει η ανώτερη ή η μόνη μορφη χειραφέτησης. Είναι αμφίβολο αν ο νομικα καθιερωμένος στόχος της τιμωρίας μπορει να επιτευχθει με τέτοιου είδους διαδικασίες.

Λέγοντας αυτα, δεν προτείνουμε βέβαια να δικαστει η προηγούμενη πολιτικη ηγεσία της ΣΑΕ του Κοσιφοπεδίου, αλλα μάλλον να αντιμετωπιστει το πρόβλημα στις κοινωνικοοικονομικες τους ρίζες και να επιλυθει με δημοκρατικα μέσα. Περιμένουμε ότι η πρόταση για αυτην την πρωτοβουλία, θα γίνει ακόμα δεκτη στο όνομα της προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ανάπτυξης δημοκρατικων σχέσεων μέσα στη Γιουγκοσλάβικη κοινωνία.

Οι σπουδαστες που υπογράφουν των Πανεπιστημίων: Βελιγραδίου, Ζαγκρεμπ, Λουμπλιάνας.

και αν και δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι τα Τίρανα διοργάνωσαν τα πρόσφατα γεγονότα στο Κοσιφοπέδιο, για πρώτη φορα ανοικτα υποστήριξαν την απαίτηση για ομοσπονδιακο καθεστως που πρόβαλαν οι διαδηλωτες την περασμένη άνοιξη.

Αυτο το αίτημα απο Γιουγκοσλαβικης πλευρας είναι «αντισυνταγματικο», «αλυτρωτιστικο» και «αντεπαναστατικο». Όσοι συλλαμβάνονται να γράφουν αυτο το αίτημα δημόσια καταδικάστηκαν σε δύο χρόνια φυλακη. Μέσα σ' αυτο το κλίμα, υπάρχει κίνδυνος η πραγματικη πρόοδος που έγινε την τελευταία δεκαετία να εξανεμιστει, τα σχολικα βιβλία ξαναγράφονται, η λογοτεχνία απο την Αλβανία διαγράφεται απο αυτα, η ιστορία που διδασκόταν στα σχολεία του Κοσιφοπέδιου αναμορφώθηκε, —όλα αυτα στο όνομα της καταπολέμησης του «ρομαντικου εθνικισμου». Μία απο τις συνέπειες είναι ότι πολλα σχολεία, ακόμη και Πανεπιστημιακες σχολες, πρέπει να αρχίσουν το νέο ακαδημαϊκο έτος χωρις τα αναγκαία βιβλία, ή τον αναγκαίο αριθμο καθηγητων.

Είναι εξαιρετικα δύσκολο να τραβήξει κανεις τη γραμμη μεταξυ της διατήρησης των εθνοτήτων και του εθνικισμου και για μια χώρα σαν τη Γιουγκοσλαβία είναι εξαιρετικα επικίνδυνο να υπάρχει σύγχιση μεταξυ των δύο. Αλλα ένα απο τα παράδοξα αποτελέσματα της πρόσφατης καταπίεσης στο Κοσιφοπέδιο ήταν να τοποθετηθει το Κοσιφοπέδιο στο Γιουγκοσλαβικο χάρτη. Ο μέσος Γιουγκοσλάβος πολίτης μαθαίνει κάτι για πρώτη φορα για το παρελθον και το παρον του Κοσιφοπέδιου και ολόκληρη η χώρα θυμήθηκε ότι η Γιουγκοσλαβία δεν είναι η χώρα των Νότιων Σλάβων αλλα απλα η χώρα ενος αριθμου απο διαφορετικες Βαλκανικες εθνότητες.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του επίσημου πρακτορείου Tanyoug, που αναφέρεται απο την εφημερίδα *Le Matin* (14.1.81), οι εφτα «αμφισβητίες» καθηγητες της φιλοσοφικης Σχολης του Βελιγραδίου που «είχαν τεθει σε διαθεσιμότητα» το Γενάρη του 1975, απολύθηκαν. Οι δραστηριότητες των *Z. Golubovic, M. Markovic, L. Tadic, M. Zivotic, S. Stojanovic, M. Micunovic* και *N. Popov*, κρίθηκαν «επ'ζήμιες για την κοινωνία».

Υπενθυμίζουμε ότι λίγο καιρο πριν οι αρχες απαγόρευσαν την έκδοση ενος νέου περιοδικου, του *Javnost*, που επρόκειτο να εκδοθει κυρίως με πρωτοβουλία του *L. Tadic* —ενος απο τους εφτα προαναφερόμενους καθηγητες— με στόχο «την καλλιέργεια του διαλόγου ανάμεσα στους διανοούμενους». Σύμφωνα με την επιτροπη εξέτασης της αίτησης για την έκδοση του περιοδικου, ο πραγματικος στόχος ήταν να δώσει την ευκαιρία «στους αναρχο - φιλελεύθερους, στους εθνικιστες και στα αντι - αυτοδιαχειριστικα στοιχεία να επιτεθουν σε όλες τις αξίες της γιουγκοσλαβικης κοινωνίας» (*Le Monde*, 27.11.80).

Βέβαια μετα την εμφάνιση δέκα εκατομμυρίων «αντι -σοσιαλιστικων στοιχείων» στην Πολωνία, η εμφάνιση μερικων «αντι - αυτοδιαχειριστικων στοιχείων» στη Γιουγκοσλαβία δε πρέπει να μας κάνει καμια απολύτως εντύπωση. Σημειώνουμε άλλωστε ότι ένας απο τους εφτα καθηγητες, ο Μ. Μάρκοβιτς, είναι απο τους γνωστότερους θεωρητικους της αυτοδιαχείρισης και ήταν μέλος της συντακτικης επιτροπης του διεθνους αναγνώρισης περιοδικου *Πράξη*, που η έκδοσή του απαγορεύτηκε απο τη γιογκοσλαβικη κυβέρνηση.

Παρακάτω αναδημοσιεύουμε απο το γαλλικο περιοδικο *Autogestions* (No 6, καλοκαίρι 1981), μια συνέντευξη με τον καθηγητη Λ. Τάντιτς, σχετικα με τον πολυσυζητημένο γιουγκοσλαβικο «αυτοδιαχειριστικο σοσιαλισμο». Επίσης, απο το ίδιο πάντα περιοδικο, αναδημοσιεύουμε δυο μικρα άρθρα· το πρώτο περιγράφει τη διαδικασία του πώς πνίγεται απο τα πάνω μια πρωτοβουλία που παίρνεται απο τη βάση, ενω το δεύτερο είναι απόσπασμα απο μια έρευνα ενος Γιουγκοσλάβου κοινωνιολόγου πάνω στις εργατικες απεργίες της περιόδου 1958 - 1969.

Συνέντευξη με τον Λ. Ταντιτς

Κατα τη γνώμη σας ποια είναι τα μεγαλύτερα προβλήματα που μπαίνουν στη σημερινη γιουγκοσλαβικη κοινωνία;

Το πρόβλημα που μπαίνει με τη μεγαλύτερη οξύτητα είναι η οικονομικη κρίση: εκδηλώνεται αυτη τη στιγμη. Πιθανον να οφείλεται στην παγκόσμια κρίση, αλλα έχει παλιες και βαθιες χαρακτηριστικες γιουγκοσλάβικες ρίζες που είναι τόσο οικονομικες όσο και πολιτικες.

Στο οικονομικο επίπεδο νομίζετε ότι οι νόμοι της αγορας είναι οι πιο σημαντικοι ή αντίθετα ο σχεδιασμος παραμένει καθοριστικος;

Έγινε μια προσπάθεια ν' αλλάξουν μερικα πράγματα μετα τη ρήξη με την ΕΣΣΔ. Στη Σοβιετικη Ένωση υπάρχει μια γραφειοκρατικη σχεδιοποίηση: την ονομάζω υπουργικη σχεδιο-

ποίηση. Η αντίδραση σ' αυτη τη μορφη ήταν να την ταυτίσουμε με κάθε μορφη σχεδιοποίησης. Ετσι λοιπον αντι να αναζητηθει μια νέα μορφη σχεδιοποίησης, επινοήθηκε το σύστημα της «αυτοδιαχειριζόμενης, σοσιαλιστικης ελεύθερης αγορας», δηλαδη εισήχθηκε και πάλι στην οικονομικη πολιτικη ένας νόμος της αγορας, χαρακτηριστικος του καπιταλιστικου συστήματος, αλλα με μια μορφη αρκετα αρχαϊκη. Επιβλήθηκε μια οικονομία που ήταν το μοντέλο της αστικης οικονομίας του 19ου αιώνα, χωρις κανένα έλεγχο. Οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε διαρκη συναγωνισμο στην εσωτερικη και διεθνη αγορα και υπάρχουν πολυ ισχυρα εμπόδια στην αλληλεγγύη της εργατικης τάξης εφόσον υπάρχουν μισθολογικες διαφορες ανάμεσα στις διάφορες μονάδες, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη έντονων εγωιστικων συμπεριφορων ομάδας.

Και στο πολιτικο επίπεδο;
Πιστεύω ότι .οι ρίζες της σημερινης κρίσης μπορουν να βρεθουν στις αντιφάσεις της ανάπτυξης της αυτοδιαχείρισης που έχει ήδη μια ηλικία τριάντα χρόνων.

Την πρώτη αντίφαση, την υπέδειξε ο Σαρτρ στον πρόλογο ενος έργου του A. Liehm, *Τρεις Γενιες**: «η αυτοδιαχείριση παραμένει νεκρο γράμμα όταν η εξουσία βρίσκεται στα χέρια μιας προνομιούχας ομάδας που στηρίζεται σ' ένα συγκεντροποιημένο μηχανισμο». Υπάρχει μια αγαντιστοιχία ανάμεσα στη διακήρυξη που έγινε για ένα σοσιαλιστικο εκδημοκρατισμο και το πραγματικο του εύρος που είναι ολότερα τυπικος κατα τη γνώμη μου. Δεν υπάρχει πραγματικη πρωτοβουλία του πληθυσμου· όταν αναπτύσσονται κάποιες τέτοιες επιθυμίες, μπλοκάρονται: όλη η πολιτικη δραστηριότητα συγκεντρώνεται στα ηγετικα στρώματα. Δεν υπάρχουν οι όροι για μια δημόσια συζήτηση πάνω στα προβλήματα της κοινωνίας.

Δεύτερη αντίφαση, η αυτοδιαχείριση έχει μπει σε πράξη σε πολλες γιουγκοσλαβικες επιχειρήσεις αλλα, για παράδειγμα, η εργατικη τάξη που παράγει την υπεραξία βλέπει ένα μέρος της να αφαιρείται αυτόματα για να δοθουν στη γραφειοκρατία τα οικονομικα μέσα της λειτουργίας της χωρις να μπορει να επηρεάσει ή να ελέγξει τη χρήση του μέρους αυτου. Η εργατικη βάση είναι λοιπον περιορισμένη σε ένα ρόλο παθητικο και η αυτοδιαχείριση λειτουργει πολυ διοικητικα. Επιπλέον η εργατικη τάξη, μετα το 2ο Παγκόσμιο πόλεμο, στρατολογήθηκε μέσα απ' τον αγροτικο πληθυσμο. Η πραγματικη ταξικη συνείδηση δεν υπάρχει με την έννοια μιας παράδοσης αγώνων. Καθως δεν αντιπροσωπεύεται παρα επιφανειακα στα όργανα λήψης αποφάσεων, και καθως η μαζικη μετανάστευση εντείνει την αδυναμία της, όλα αυτα οδηγουν στην ίδια κατεύθυνση και γίνονται ανησυχητικα για τη μελλοντικη ανάπτυξη της Γιουγκοσλαβίας.

Αλλαγες προφανεις και αμφίβολες

Πιστεύετε ότι τα νέα αυτοδιαχειριστικα μέτρα που υιοθετήθηκαν, ξεκινώντας απο το νόμο για τη συνεταιριστικη εργασία το 1976, προωθουν έναν εκδημοκρατισμο των αποφάσεων ή αντίθετα δεν κάνουν τίποτε άλλο απο το να αναπαράγουν τους μηχανισμους της κορυφης;
Σ' αυτο το νόμο υπάρχουν κυρίως διακηρύξεις. Η ιδεολογία αντικαθιστα τη δράση της εργατικης τάξης απο τη δράση των αυτοδιαχειριστικων οργάνων που δεν υφίστανται κανένα έλεγχο απο τη βάση. Η εργατικη τάξη είναι πλήρως απασχολημένη απο τα καθημερινα οικονομικα προβλήματα· τα γενικα πολιτικα προβλήματα είναι έξω απο την αντίληψή της. Ας πάρουμε το σύστημα των αντιπροσωπειων· στην ουσία είναι όργανα καθαρης μεταφορας της θέλησης των ανωτέρων, της γραμμης του μηχανισμου.

Σήμερα, παρα τις αντικειμενικες δυνατότητες για μια πραγματικη δημοκρατικη εξέλιξη, έγιναν μόνο φαινομενικες αλλαγες και χωρις αποτέλεσμα σε βάθος. Εξακολουθει να ισχύει ο ίδιος τύπος πολιτικης δομης που έχουμε στις υπόλοιπες χώρες τις λεγόμενες σοσιαλιστικες: η δομη του κόμματος, παρα τη σύγκρουση της Γιογκοσλαβίας με το σταλινισμο, δεν άλλαξε ουσιαστικα. Γιατι αυτο το κόμμα καθορίζει γενικα την κοινωνικη οργάνωση· ο εκδημοκρατισμος στους κόλπους του είναι μια ουσιαστικη προϋπόθεση για τον εκδημοκρατισμο της πολιτικης ζωης.

Σήμερα ποιες είναι οι πιθανότητες αλλαγης; Στο πρόσφατο παρελθον, το φοιτητικο κίνημα έθεσε τα πιο σημαντικα ερωτήματα αλλα η αντίδραση της γραφειοκρατίας υπήρξε πολυ έντονη, και, εν πάσει περιπτώσει, ένα κίνημα διανοούμενων δε φτάνει για να λύσει τα προβλήματα. Χωρις τη συνείδηση της εργατικης τάξης η αλλαγη είναι εντελως αμφίβολη. Μπορουν να μπουν προβλήματα, να κινητοποιηθει η κοινη γνώμη, αλλα αυτα είναι ανεπαρκη αν δεν υπάρχει η πάλη των εργαζόμενων. Θα έπρεπε να εξετάσουμε τη νομιμότητα της σημερινης εξουσίας. Αλλα απο τη μια πλευρα η εργατικη τάξη είναι τελείως ατομικοποιημένη, κατατεμαχισμένη, δεν έχει καμια οριζόντια σύνδεση και υπόκειται στις εκδηλώσεις που επισημάναμε προηγούμενα· απο την άλλη πλευρα, το κόμμα και τα συνδικάτα εκπροσωπουν την εργατικη τάξη μ' ένα τρόπο ψεύτικο, φανταστικο. Αυτη (η εργατικη τάξη) μη έχοντας τα μέσα για μια αυτόνομη πρακτικη, υποτάσσεται στις αποφάσεις που έρχονται απο τα πάνω.

Τι είναι αυτο ακριβως που εμποδίζει την εργατικη τάξη να αρθρώσει τα αιτήματά της σαν κοινωνικη τάξη;
Είναι η απουσία μιας ανεξάρτητης δημοκρατικης οργάνωσης. Το ζήτημα του ελεύθερου συνδικάτου μπαίνει κι εδω όπως στην Πολωνία. Θα ήθελα εδω να υπογραμμίσω μια βασικη κοινωνικη ανάγκη στην οποία έχω ήδη αναφερθει: την ανάγκη της πολιτικης δημοκρατίας. Στις λεγόμενες σοσιαλιστικες χώρες, τα κομμουνιστικα κόμματα απο την εποχη της Κομιντερν είναι οργανωμένα ενάντια στον ελεύθερο αυτοπροσδιορισμο (auto-determination). Έχουμε μια νέα διοίκηση διαφορετικη απο την προηγούμενη αλλα αυτη η «αυτοδιαχείριση» χωρις αυτοπροσδιορισμο του ανθρώπου (που είναι επίσης πολιτικη και κοινωνικη) δεν επιτρέπει μια καινούργια κοινωνία που θα ήταν η εναλλακτικη λύση στις αστικες μορφες της δημοκρατίας και στο γραφειοκρατικο σύστημα της Ανατολης.

Φτάνουμε λοιπον στην εξης κατάσταση: όταν υπάρχει μια δυσαρέσκεια ή όταν πλήττονται οι συνθήκες ζωης, υπάρχουν στιγμιαίες διαμαρτυρίες όπως οι απεργίες που δεν μπορουν να βρουν μια πολιτικη έκφραση;
Ναι, είχαμε πολλων μορφων απεργίες αλλα παραμένουν πάντα απεργίες μεμονωμένων επιχειρήσεων χωρις σύνδεση με τους άλλους εργάτες. Η γραφειοκρατία παρεμβαίνει για να εξαλείψει τις πιο οξυμένες συγκρού-

σεις και να εμποδίσει οποιοδήποτε συντονισμο μέσα στην εργατικη τάξη. Έχουμε ομιλίες όπως ότι οι ηγέτες είναι οι αντιπρόσωποι της εργατικης τάξης όμως αυτη εξεγείρεται εναντίον τους επειδη είναι κυβερνώσες ολιγαρχίες. Αυτο το πρόβλημα δεν έχει λυθει παρα τα τριάντα χρόνια «εργατικης αυτοδιαχείρισης». Αυτη η ένταση μεταξυ των διευθυντικων ελιτ και του λαου είναι γενικα η πηγη των προβλημάτων του «υπαρκτου σοσιαλισμου» και η Γιουγκοσλαβία, παρα τις προσπάθειες, δεν την έχει εξαλείψει. Να γιατι είμαι οπαδος της αυτοδιαχείρισης αλλα κατακρίνω την ασυνέπεια του να θέλει κανεις τη συνύπαρξη μιας κοινωνικης αυτοδιαχείρισης και μιας πολιτικης υπερδομης που την πνίγει.

Μήπως αυτη η ένταση δεν οδηγείται σε όξυνση με τις νέες οικονομικες δυσκολίες που έχουν συνέπειες, επίσης σημαντικες, και για τις μεσαίες τάξεις, μέχρι τώρα στηρίγματα του καθεστώτος;

Απο τη μια πλευρα, στο βαθμο που δεν υπάρχουν σαφως οριοθετημένες υπευθυνότητες στα πλαίσια της κυβέρνησης, τα πράγματα οξύνονται, δίχως να τροποποιουν το στάτους κβο. Απο την άλλη πλευρα, η ερμηνεία που δίνεται για την κρίση απο τον τύπο και τα μαζικα μέσα ενημέρωσης, καλύπτει τις πραγματικες αιτίες. Η απουσία πραγματικης δημόσιας ζωης κάνει πολυ δύσκολη την ακριβη γνώση της κατάστασης που υπάρχει στους συσχετισμους δύναμης και δεν διακρίνουμε κανένα επιφανες οργανωμένο στρώμα που να μπορει να αντιδράσει στη μονολιθικότητα της εξουσίας. Η επανάσταση παρέμεινε πολιτικη και όχι κοινωνικη, ο πληθυσμος έχει οδηγηθει στην παθητικότητα.

Μπορούμε λοιπον να πούμε, ότι η εξουσία έχει θεσμοποιήσει μια ορισμένη μορφη οργάνωσης που αποκαλείται αυτοδιαχειριστικη, αλλα, ταυτόχρονα εμποδίζει τις δυνάμεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τον κινητήρα μιας δημοκρατικης εξέλιξης να συγκροτηθουν και να επανοικειοποιηθουν αυτο που τους έχει παραχωρηθει.

Ναι, έχετε δίκιο. Θα ήθελα να πω ότι πρόκειται επίσης για μια θεσμοποίηση της επανάστασης. Αν η επανάσταση πραγματώνεται απο ανθρώπους που τους απασχολει η διατήρηση της πολιτικης εξουσίας, τότε αυτη θεσμοποιείται και χάνεται. Αν η επανάσταση δεν έχει σαν αντικείμενο τη χειραφέτηση του ανθρώπου, παραμένει ιδιαίτερη και ανολοκλήρωτη. Μονάχα η ενεργη συμμετοχη στα κοινα μπορει να εμποδίσει το πάγωμα μιας επανάστασης που έχει ξεκινήσει. Τώρα πια έχουμε τη γραφειοκρατικη ρουτίνα που κυριαρχει στην κοινωνία και τίποτα παραπάνω. Ο μαρξισμος, για παράδειγμα, σαν επίσημη ιδεολογία είναι μια καρικατούρα γιατι δεν πρόκειται πλέον για θεωρία αλλα για κατήχηση. Οι γραφειοκράτες αντιλαμβάνονται το μαρξισμο σαν ένα είδος θρησκείας, ένα μέσο ελέγχου της σκέψης, ενω ο μαρξισμος είναι αντιδογματικος, θέτει τα προβλήματα ανοιχτα, με όρους επαναστατικης διαλεκτικης, πράγμα που δεν υπάρχει όταν τα πολυπληθέστερα κοινωνικα στρώματα παραμένουν αντικείμενα και όχι υποκείμενα της πολιτικης.

Καταστολη και ομαλοποίηση

Θα ήθελα να ξαναδούμε την κατάσταση στο Πανεπιστήμιο. Πώς μπόρεσε να εξελιχτει προς αυτη την ομαλοποίηση;

Μετα το '68, η εξουσία ανάπτυξε μεγάλη δραστηριότητα ενάντια στα κινηματα του πανεπιστήμιου που θεωρούνταν ότι αντιπροσώπευαν έναν κίνδυνο για τα ιδιαίτερα συμφέροντα των προνομιούχων τάξεων. Η αντίδραση, πολυ εντοπισμένη, και κατασταλτικη, συνέτριψε το φοιτητικο κίνημα. Οι εφημερίδες απαγορεύτηκαν. Έτσι έγινε με την εφημερίδα *Φοιτητης* που ήταν ελεύθερη και είχε βάλει πολλα προβλήματα. Οι οργανώσεις ή διαλύθηκαν ή χειραγωγήθηκαν. Υπάρχει μια στενη παρακολούθηση των φοιτητικων δραστηριοτήτων. Ο τύπος ελέγχεται πλήρως.

Όμως τα προβλήματα που ανέκυψαν εξακολουθουν να είναι προβλήματα της κοινωνίας: πολιτικες ελευθερίες, ελευθερίες έκφρασης, συγκατοίκησης αλλα το καθεστως εμποδίζει να θιγουν. Το φοιτητικο κίνημα έθεσε το ζήτημα της δημοκρατικης ανάπτυξης του σοσιαλισμου και όχι ενος αντισοσιαλιστικου συστήματος. Αλλα σήμερα γνωρίζουμε καλα αυτη την πρακτικη των γραφειοκρατων: κάθε απόπειρα αναδιοργάνωσης της κοινωνίας με δημοκρατικο τρόπο εκτιμάται απο την εξουσία σαν αντισοσιαλιστικη δραστηριότητα κάποιου εχθρου του λαου. Πρόκειται για επιχειρήματα που βρίσκουν κάποιο ακροατήριο, γι' αυτο χωρις ένα μεγάλο κίνημα που να περιλαμβάνει την εργατικη τάξη η αλλαγη είναι δύσκολη.

Ωστόσο οι πραγματικες αντιθέσεις δεν μπορουν να σβήσουν με την καταστολη και εξακολουθουν να βαραίνουν πάνω στην κοινωνία. Η γραφειο-

Δρόμος στο Σπλιτ

κρατία δεν έχει ούτε τη θέληση ούτε τη δυνατότητα να τις λύσει. Έχει μόνο τη θέληση και τη δυνατότητα να τις πνίγει.

Μπορούμε να πούμε ότι γενικα η καταστολη συνοδεύεται απο μια πολιτικη καμπάνια που ταυτίζει τις δημοκρατικες δραστηριότητες με αντισοσιαλιστικες και αντεθνικες τέτοιες;
Ναι, και έχουμε ακόμα το παλιο πρόβλημα των εθνικισμων. Έγραφα ένα άρθρο πάνω σ' αυτο το θέμα το 1967, μετα τις πρώτες συγκρούσεις, με τίτλο: «Εθνικισμοι και διεθνισμος». Παρουσίασα το πρόβλημα με τον εξης τρόπο: όταν στη Γιουγκοσλαβία υπήρχε η δυνατότητα μιας δημοκρατικης εξέλιξης, η γραφειοκρατία βρήκε ένα υποκατάστατο σ' αυτη τη δημοκρατικη διαδικασία: το έθνος. Κι έχουμε σήμερα ελεύθερα έθνη σαν αφηρημένες οντότητες και όχι την ελευθερία του ανθρώπου. Πρόκειται επίσης για μια αντίφαση γιατι αυτη η ελευθερία των εθνων αποτελει ένα φραγμο για μια πραγματικη ελευθερία στη χώρα γιατι έχει δημιουργήσει ένα νέο τύπο ολιγαρχιων στο επίπεδο του κάθε έθνους.

Τελικα, στο επίπεδο της κάθε δημοκρατίας, επαναλαμβάνονται οι μηχανισμοι που ήδη υπάρχουν στο επίπεδο της ομοσπονδίας;
Φυσικα, έχουμε σήμερα μεγάλη αύξηση της γραφειοκρατίας στο επίπεδο της δημοκρατίας. Αυτη η αντιπροσώπευση, που είναι τεράστια, εμποδίζει την ελεύθερη εξέλιξη της κοινωνίας: εκτος απ' την ομοσπονδία, έχουμε έξη δημοκρατίες και δύο αυτόνομες επαρχίες. Έτσι η γραφειοκρατία πολλαπλασιάστηκε επι οκτω.

Μετα το 1975 οι διωγμένοι καθηγητες μπόρεσαν να συνεχίσουν να εργάζονται;
Υπήρξαν ελάχιστες δυνατότητες. Δεν μας δόθηκε ποτε η άδεια να εκδόσουμε ένα βιβλίο παρα μόνο μερικα άρθρα. Οι συνάδελφοί μου κι εγω εκδόσαμε στη Γιουγκοσλαβία —και όχι στη Σερβία— όλο κι όλο δέκα περίπου άρθρα τα τελευταία πέντε χρόνια. Για μας υπάρχουν οι μαύρες λίστες: στη τηλεόραση, στις εφημερίδες, αυτη η λίστα τηρείται αυστηρα απο τους συντάκτες. Είμαστε καθηγητες δίχως να είμαστε σε θέση να διδάξουμε εκτος απο το Ντουμπρόβνικ όπου το δια - πανεπιστημιακο κέντρο είναι έξω απ'

Αυτοδιαχείριση και... ανισότητα μισθων

Τι ακριβως συμβαίνει σε μια οργάνωση εργασίας όταν μια επιτροπη θέλει να εισάγει μια αλλαγη μιας κάποιας ευρύτητας; Αυτη είναι η ερώτηση που ετούτο το μικρο κείμενο προσπαθει να φωτίσει. Συντάχθηκε με βάση μαρτυρίες προσώπων που πήραν μέρος στις διαδικασίες που αναφέρεται παρακάτω.

Σ' ένα επαρχιακο πανεπιστήμιο με περίπου 8.000 σπουδαστες για μια πόλη 160.000 κατοίκων το τμήμα των υποψηφίων καθηγητων μέσης εκπαίδευσης περιλαμβάνει 1000 φοιτητες, 100 καθηγητες και 50 άλλους εργαζόμενους στη διοίκηση και τις άλλες υπηρεσίες. Απολαμβάνει τα δικαιώματα που παρέχονται σε μια οργάνωση βάσης συνεταιρισμένης εργασίας (Ο.Β.Τ.Α.).

Στις αυτοδιαχειριστικες διατάξεις περιλαμβάνεται και η εκλογη αντιπροσώπων απο το σύνολο των εργαζομένων. Ανάμεσα στους αντιπροσώπους μια επιτροπη αναλαμβάνει τη «διανομη των προσωπικων εισοδημάτων». Προτείνει μια κατανομη των μισθων σε συνάρτηση με τα μέσα που διαθέτει το ίδρυμα και το σύνολο του προσωπικου αποφασίζει με ψηφοφορία πάνω σ' αυτο το ζήτημα.

Την Άνοιξη του 1978, η πλειοψηφία της επιτροπης που εκλέχτηκε μ' αυτο τον τρόπο περιλάμβανε νέους καθηγητες, βοηθους και τρία μέλη των διοικητικων υπηρεσιων. Μόνο ο πρόεδρος ήταν ένας ηλικιωμένος καθηγητης παλιο μέλος της Ένωσης Κομμουνιστων. Μετα απο συζητήσεις καταλήξανε σ' αυτο το γενικο συμπέρασμα: οι μισθοι των πιο κακοπληρωμένων ατόμων (οι γραμματεις, οι αρχειοθέτες, οι δακτυλογράφοι, οι καθαρίστριες και οι υπόλοιποι χειρώνακτες εργαζόμενοι) είναι άδικοι, ανυπόφορα χαμηλοί. Στο βαθμο που διέθετε ένα σημαντικότερο ποσο απ' όλη την προηγούμενη περίοδο για να προστεθει στις αμοιβες, η επιτροπη αποφάσισε να ζητήσει την κατανομη του πλεονάσματος στις λιγότερο ευνοημένες κατηγορίες: οι καθαρίστριες θα έπαιρναν τη μεγαλύτερη αύξηση, οι δακτυλογράφοι κι οι γραμματεις λίγο λιγότερο, έτσι ώστε οι βοηθοι θα ήταν οι καλύτεροι τοποθετημένοι στην ιεαρχία που θα έπαιρναν αύξηση (ακόμα πιο λίγη) ενω οι υπόλοιποι μισθοι θα έμεναν σταθεροι. Για να δοθει μια ιδέα, η αρχικη κλίμακα ήταν απο 1 προς 6 , ενω η άποψη που εκτέθηκε επέτρεπε να μειωθει σε 1 προς 4. Σε απόλυτες τιμες, οι καθαρίστριες έπαιρναν περίπου το αντίστοιχο των 130 δολλαρίων το μήνα, και οι τακτικοι καθηγητες 800 δολλάρια. Τώρα ο μισθος γινόταν 180 δολλάρια για τις καθαρίστριες ενω ο μισθος των καθηγητων παρέμενε αμετάβλητος. Πρέπει επίσης να διευκρινήσουμε πως η εγγύηση ενος κατώτερου μισθου εκθειαζόταν απ' τις αρχες και ήταν καθορισμένο στα 160 δολλάρια για την αναφερόμενη κοινότητα.

Μετα απο μια έντονη αλλα ανοργάνωτη αντίθεση απο την πλευρα των παλαιότερων καθηγητων, η πρόταση της επιτροπης ψηφίστηκε και έγινε δεκτη απο τη μεγάλη πλειοψηφία των εκλογέων (περίπου 130 υπερ, 20 κατα). Δεν έμενε πια στο μέλη της ειδικης αυτης επιτροπης παρα να συμπληρώσουν τις απαραίτητες τυπικες διαδικασίες για να εφαρμοστει η απόφαση. Κάθε πόστο εργασίας εκτιμάται σύμφωνα με κριτήρια μεταξυ των οποίων: σωματικη προσπάθεια, υπευθυνότητα, ομαδικη εργασία, ψυχικη προσπάθεια, πείρα... ενω το σύνολο δίνει ένα αριθμο βαθμων που αντιστοιχει σ' ένα επίπεδο μισθου. Επομένως η αλλαγη των μισθων σύμφωνα με τη μέθοδο που αναλύθηκε παραπάνω προϋπόθετε την τροποποίηση της προηγούμενης εκτίμησης των θέσεων εργασίας, τη σύσταση ενος φακέλου που να δείχνει για παράδειγμα ότι μια καινούργια εκτίμηση έτεινε να αυξήσει τον αριθμο των βαθμων που αποδίδονται στο πόστο της καθαρίστριας.

Ένα μήνα αργότερα υπήρξε μια ημι-επίσημη αντίδραση της κοινοτικης επιτροπης της Ένωσης Κομμουνιστων που κατηγορούσε τους πρωτεργάτες αυτης της ενέργειας για «Ουραβνιλόβκα» (απόλυτη εξίσωση των μισθων), που στη Γιουγκοσλαβία θεωρείται επίσημα «παρέκκλιση δημα-

τη δικαιοδοσία της κεντρικης κυβέρνησης. Είναι ένα διεθνες ινστιτούτο όπου μπορούμε να διδάξουμε μια φορα το χρόνο και αποκλειστικα σε ξένες γλώσσες. Κρατάμε όμως επαφη με ορισμένους φοιτητες. Στη σχολη του Βελιγραδίου η κατάσταση είναι πολυ σοβαρη: οι δυνατότητες επιστημονικης συμβουλης είναι πολυ περιορισμένες, και έτσι έρχονται σε μας αν και κινδυνεύουν.

Νομίζω ότι η συμπαράσταση των συναδέλφων μας στο εξωτερικο μας βοήθησε πολυ. Οι έντοντες διαμαρτυρίες προς την κυβέρνηση είχαν μια επίδραση. Δεν έχει αλλάξει τίποτα το ουσιαστικο στην κατάστασή μας αλλα εμπόδισαν να παρθουν πιο κατασταλτικα μέτρα εναντίον μας. Αυτο είναι κάτι. Είναι πολυ σημαντικο γιατι τα μέτρα που πάρθηκαν δεν είναι τόσο σκληρα συγκριτικα με τις αρχικες προθέσεις.

Ενέργειες απο κάτω για τη φιλελευθεροποίηση

Νομίζετε ότι, παρα τις επισφαλεις σήμερα συνθήκες, οι προοδευτικοι διανοούμενοι μπορουν να προσπαθήσουν ν' ασκήσουν κάποια πίεση για τη φιλελευθεροποίηση; Προσπαθείτε να βρείτε μορφες δράσης ακόμη και στη σχετικη σας απομόνωση;

Ναι, για παράδειγμα υπογράψαμε ορισμένα υπομνήματα για τις πολιτικες ελευθερίες ενάντια στους κατασταλτικους νόμους που τιμωρουν κάθε δραστηριότητα κριτικης σαν εγκληματικη ενέργεια· αυτο το λεγόμενο αδίκημα γνώμης που είναι μια αρχαϊκη μέθοδος τιμωρίας στη σύγχρονη κοινωνία, τουλάχιστον στη Δυτικη Ευρώπη. Και έχουμε διαμαρτυρηθει ενάντια σε όλες τις επιθέσεις, διαστρεβλώσεις και ψέμματα που η επίσημη προπαγάνδα χρησιμοποίησε εναντίον μας. Έχουμε πολλα ντοκουμέντα που αφορουν τα τελευταία χρόνια όπου όχι μόνο διαμαρτυρηθήκαμε αλλα αναλύσαμε τις αιτίες αυτων των ψευδων που χαρακτηρίζουν την πραχτικη του καθεστώτος. Δεν έχουμε ακόμα δημοσιεύσει αυτα τα ντοκουμέντα στο εξωτερικο. Έχουμε στείλει αντίτυπο στο γιουγκοσλάβικο τύπο που φυσικα δεν τα δημοσίευσε.

Μετα την αποπομπη μας απο το πανεπιστήμιο στείλαμε μεταξυ άλλων μια ανοιχτη επιστολη στην Εθνικη Συνέλευση της Σερβίας, μετα στην γωγικη και αριστεριστικη». Ωστόσο, η γενικη συνέλευση επικύρωσε τη νέα μισθολογικη κλίμακα αρνούμενη να λάβει υπόψη της τη γνώμη της επιτροπης.

Μια νέα επιτροπη, που εκλέχτηκε λίγο αργότερα, συγκροτήθηκε αυτη τη φορα απο πολυ περισσότερους καθηγητες και πρότεινε μια άλλη τροποποίηση έξη μήνες αργότερα: όλοι οι διδάσκοντες θα έπαιρναν μεγάλη αύξηση, σε αντίθεση με τους άλλους μη διδάσκοντες εργαζόμενους. Οι βοηθοι κι οι πιο νέοι καθηγητες δέχτηκαν στο σύνολό τους αυτη τη πρωτοβουλία. Μετα απο μια αδύνατη και αποπροσανατολισμένη αντίδραση των χειρωνακτων εργαζόμενων, η πρόταση ψηφίστηκε. Η κλίμακα των μισθων ανέβηκε και πάλι στο 1 προς 6. Η «εξισωτικη» περίοδος διάρκεσε περίπου 10 μήνες.

Απεργίες στη Γιουγκοσλαβία 1958 - 1969

Αυτα είναι τα βασικα χαρακτηριστικα των απεργιων όπως προκύπτουν απο τη μελέτη της περιόδου 1958 - 1969.

1. Οι δυο πρώτες απεργίες έγιναν στα ανθρακωρυχεία Τρμπόβλι Χράστνικ και Ζαγκόρι όμπ Σαβι, στη Σλοβενία, δηλαδη στη πιο προχωρημένη Δημοκρατία της Γιουγκοσλάβικης Ομοσπονδίας. Συμμετείχαν όλοι οι εργάτες των δύο ορυχείων, όπου η εργατικη τάξη έχει μια μεγάλη παράδοση ταξικων αγώνων.

2. Συνολικα έγιναν περίπου 2.000 απεργίες.

3. Οι πιο πολλες απεργίες ξέσπασαν στις πιο αναπτυγμένες Δημοκρατίες όσο απο οικονομικη όσο και πολιτιστικη άποψη καθως επίσης και στην Επαρχία του Βοϊδινίου όπου έγιναν δέκα φορες περισσότερες απ' ότι στην Επαρχία του Κόσσοβο.

4. Οι απεργίες δε έπαψαν να διαδίδονται. Ο αριθμος των κοινοτήτων και των οργανώσεων εργασίας όπου οι εργάτες απέργησαν σημείωσε μια σταθερη αύξηση.

5. Ο αριθμος των απεργιων μικρας διαρκείας είναι σχετικα υψηλος (75,5% των απεργιων διάρκεσαν λιγότερο απο μια μέρα) και ο αριθμος των απεργων είναι χαμηλος, με μέσο όρο 150 εργαζόμενους.

6. Στα 85% των απεργιων πήραν ενεργο μέρος μέλη των οργάνων αυτοδιαχείρισης. Ο συσχετισμος δυνάμεων στους κόλπους των οργάνων αυτοδιαχείρισης σ' ότι αφορα τις αποφάσεις ήταν υπερ των εργαζομένων στην παραγωγη που ήταν μέλη των εργατικων συμβουλίων και των επιτροπων διαχείρισης. Πράγματι, στα όργανα αυτοδιαχείρισης το προσωπι-

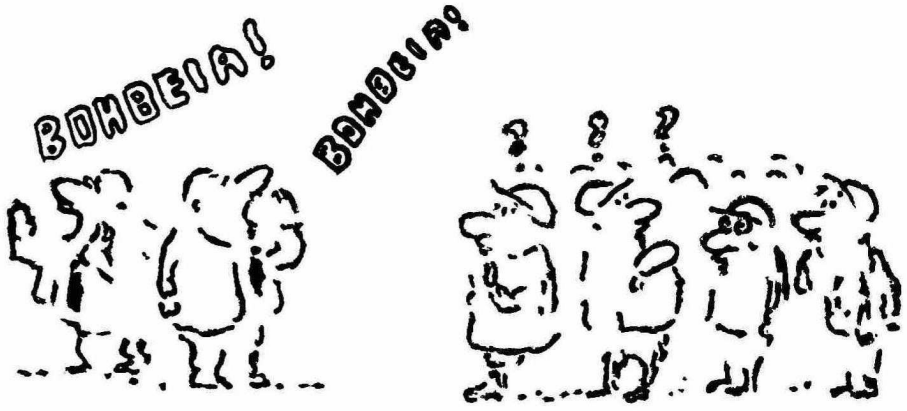
Κεντρικη Επιτροπη και πολλες φορες, όταν ένας εκπρόσωπος του καθεστώτος μας επιτίθονταν μέσα απο τον τύπο απαντούσαμε ανοιχτα αλλα αυτα δεν έγιναν ποτε πραγματικα γνωστα στο κοινο.

Μια τελευταία ερώτηση λίγο διαφορετικη: τι πιστεύετε για την κατάσταση του φεμινισμου στη Γιουγκοσλαβία;

Όσον αφορα το φεμινιστικο κίνημα στο Ζάγκρεμπ, το θεωρω πολυ σημαντικο γιατι είναι το μόνο μέσον να οργανωθει κανεις δημοκρατικα και επωφελείται, νομίζω, απο το γεγονος ότι η εξουσία δεν το παίρνει πολυ στα σοβαρα προς το παρον. Δεν πιστεύει ότι, σε αντίθεση με το φοιτητικο κίνημα, το φεμινιστικο κίνημα θα μπορούσε να της δημιουργήσει κινδύνους, πράγμα για το οποίο πιθανα κάνει λάθος... Στο Βελιγράδι υπάρχουν περισσότερο συμπαθούσες αλλα όχι πραγματικα οργανωμένη ομάδα. Εδω, αυτη η θέληση έκφρασης έξω απ' το γραφειοκρατικο έλεγχο υπάρχει περισσότερο στον τομέα της τέχνης. Υπάρχουν ομάδες πολυ ενδιαφέρουσες, πρόκειται για ένα πεδίο όπου ο έλεγχος εξασκείται με πιο χαλαρο τρόπο.

Συμπερασματικα, θα ήθελα να επαναλάβω ότι αν η αυτοδιαχείριση είναι μια συγκεκριμένη ουτοπία, ότι δηλαδη υπάρχουν δυνάμεις στην κοινωνία που εκδηλώνουν την επιθυμία γι' αυτη την ελεύθερη οργάνωση, αυτες παραμένουν μπλοκαρισμένες απο την πολιτικη ολιγαρχία.

Συνέντευξη του 1980

κο της διεύθυνσης και τα στελέχη ασκούσαν, είτε σαν εξωτερικη δύναμη είτε σα μέλη αυτων των οργάνων, αποφασιστικη επιρροη στη λήψη των αποφάσεων. Μπροστα στην αδυναμία να λύσουν σε όφελος τους τα προβλήματα με τη «νόμιμη οδο», οι εργάτες μέλη των εργατικων συμβουλίων και των επιτροπων διαχείρισης κατέβαιναν στην απεργία με τους συντρόφους τους.

7. Οι απεργίες έγιναν βασικα στον παραγωγικο τομέα της οικονομίας, κύρια στη βιομηχανία και στα ορυχεία. Η αμφίβολη αναπαραγωγικη ικανότητα της παραγωγης, καθως επίσης η ασθενης υλικη βάση της αυτοδιαχείρισης στους κόλπους της είχαν μια άμεση επίδραση στην πυροδότηση των εργατικων απεργιων. Σε μια πρώτη φάση, το Κράτος αρχικα, και στη συνέχεια το χρηματιστικο και εμπορικο κεφάλαιο, κυριαρχούσαν στην παραγωγη, πράγμα που ερχόταν σε αντίθεση με τις διακηρύξεις που μοίραζαν αφειδως οι πολιτικες δομες και που τάσσονταν υπερ της ενίσχυσης της αναπαραγωγικης ικανότητας της οικονομίας και της υλικης βάσης της αυτοδιαχείρισης σ' αυτον τον τομέα.

8. Οι απεργίες έγιναν έτσι σχεδον αποκλειστικα απο τους εργάτες του παραγωγικου τομέα της οικονομίας, ιδιαίτερα της βιομηχανίας και των ορυχείων.

9. Οι απεργίες έγιναν αποκλειστικα σε τοπικο επίπεδο. Δεν υπήρξε γενικη απεργία. Ωστόσο, στο 90,6% των περιπτώσεων, οι αιτίες δεν εντοπίζονταν μόνο στην οργάνωση εργασίας αλλα στο συνολικο σύστημα.

10. Σε μεγάλο ποσοστο περιπτώσεων (83,3%) η αφορμη και η πραγματικη αιτία της απεργίας βρισκόταν στη μικρη υλικη και κοινωνικη αξιοποίηση της ζωντανης και περασμένης εργασίας.

11. Οι εχθρικες δραστηριότητες στη Γιουγκοσλαβία δεν υπήρξαν ποτε αφορμη ή πραγματικη αιτία των απεργιων. Είναι αυτο που υποστηρίζουν οι αρμόδιες αρχες γι' αυτο το είδος των «εγκλημάτων».

12. Οι απεργοι εργάτες ήταν τις περισσότερες φορες σε άμεση σύγκρουση με τους διευθύνοντες της οργάνωσης εργασίας, σε λιγότερες περιπτώσεις με τα όργανα αυτοδιαχείρισης, και σε ελάχιστες περιπτώσεις με τα κρατικα όργανα. Απο το ίδιο το γεγονος της απεργίας, οι εργαζόμενοι στην παραγωγη βρίσκονταν αντικειμενικα σε σύγκρουση με την πολιτικη και κρατικη τεχνικοοικονομικη γραφειοκρατία.(...)

απόσπασμα απο το βιβλίο του *Ν. Γιοβάνοφ*
«Η απεργία και το αυτοδιαχειριστικο σχέδιο στη Γιουγκοσλαβία»
Κοινωνιολογία της εργασίας, Νο 4/80 σελ. 408 - 414

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Το κίνημα ειρήνης στην Ανατολικη Γερμανία

Τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθει στην Ανατολικη Γερμανία ένα ανεξάρτητο κίνημα ειρήνης γύρω κυρίως απο τα ζητήματα της αποχώρησης *όλων* των πυρηνικων όπλων απο την Ανατολικη και τη Δυτικη Γερμανία, και της αποστρατιωτικοποίησης της κοινωνικης ζωης. Η κίνηση άρχισε απο ομάδες στην Δρέσδη, τη Λειψία και το Ανατολικο Βερολίνο και απο την εκκλησία, σε τοπικο επίπεδο, έξω απο την εκκλησιαστικη ιεραρχία. Η κίνηση αυτη οδήγησε σε μία ανεπίσημη διαδήλωση ειρήνης 3000 κυρίως νεαρων, στη Δρέσδη στις 13 του Φλεβάρη, με σύνθημα *«ειρήνη χωρις όπλα»*.

Παρακάτω δημοσιεύουμε ένα κείμενο παρμένο απο το Labour Focus on Eastern Europe, άνοιξη '82, που παρουσιάζει το κίνημα ειρήνης στην Ανατολικη Γερμανία.

Στις 13 του Φλεβάρη είναι η 35η επέτειος του βομβαρδισμου της Δρέσδης απο τους Βρετανους. Στο βομβαρδισμο πάνω απο 35.000 Γερμανοι έχασαν τη ζωη τους. Το γεγονος μνημονεύεται επίσημα κάθε χρόνο στην Ανατολικη Γερμανία. Φέτος 3.000 κυρίως νεαροι μαζεύτηκαν για την πρώτη ίσως, και σίγουρα τη μεγαλύτερη ανεπίσημη διαδήλωση για την ειρήνη απο την εγκαθίδρυση της Λ.Δ.Γ. Πριν απο τη διαδήλωση πάνω απο 5.000 άτομα παρακολούθησαν το Φόρουμ Ειρήνης, που είχε οργανωθει απο την Ευαγγελικη Εκκλησία της Σαξονίας. Το Φόρουμ Ειρήνης είχε εγκριθει απο τις αρχες, όμως όταν τελείωσε πάνω απο 3.000 ακολούθησαν την ανεπίσημη πορεία προς τα ερείπια μιας άλλης εκκλησίας της Δρέσδης, της εκκλησίας της Παναγίας, η οποία αποτελει μνημείο γι' αυτους που σκοτώθηκαν απο το βομβαρδισμο στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το γεγονος ήταν σημαντικο όχι μόνο για το μέγεθός του, ή επειδη ήταν ανεπίσημο, αλλα επειδη σημάδεψε τη γέννηση, στη Λ.Δ.Γ, ενος νέου ανεξάρτητου κινήματος το οποίο αντιμετωπίζει κριτικα την επίσημη πολιτικη του ΕΣΚ. (Ενιαίο Σοσιαλιστικο Κόμμα), το ανατολικο - γερμανικο ΚΚ.

Η διαδήλωση δεν ήταν μια αυθόρμητη συνέχεια του Φόρουμ της Ειρήνης. Απο το Νοέμβρη μια ομάδα νεαρων ανατολικογερμανων είχε κυκλοφορήσει ένα κάλεσμα για πορεία ειρήνης στη Δρέσδη την επέτειο της καταστροφης της πόλης. Το μήνα πριν απο το Φόρουμ είχαν κυκλοφορήσει φυλλάδια στη Δρέσδη που καλούσαν για την Πορεία Ειρήνης. Φαίνεται ότι η πρόταση της Εκκλησιαστικης ηγεσίας στη Σαξονία να οργανώσει το Φόρουμ Ειρήνης, ήταν μια προσπάθεια εκτόνωσης για αποφυγη της αντιπαράθεσης μεταξυ των νεαρων και της αστυνομίας.

Το κάλεσμα του Βερολίνου

Τη διαδήλωση αυτη ακολούθησε το Γενάρη το «κάλεσμα του Βερολίνου». Με τον τίτλο «Τι οδηγει στην Ειρήνη» το έγγραφο εκδόθηκε αρχικα με 35 υπογραφες· μέσα σε βδομάδες οι υπογραφες είχαν φτάσει τις 300. Το κάλεσμα υπόγραψε και ο γνωστος αντικαθεστωτικος Ρόμπερτ Χάβεμανν και φαίνεται να ήταν πρωτοβουλία του Ευαγγελιστη παπα Ραϊνερ Επελμανν. Ο Επελμανν συνελλήφθηκε στις 9 του Φλεβάρη, αλλα τον άφησαν έπειτα απο δυο μέρες μετα απο επέμβαση της Ευαγγελικης Εκκλησίας.

Το κάλεσμα ζητα την απομάκρυνση όλων των πυρηνικων όπλων απο τη Γερμανία, Ανατολικη και Δυτικη, σαν ένα πρώτο βήμα για μια αποπυρηνικοποιημένη ζώνη στην Ευρώπη. Ζητα την αποχώρηση όλων των ξένων στρατων απο το γερμανικο έδαφος, Ανατολικο και Δυτικο, (υπάρχουν σήμερα 400.000 τέτοιοι στρατιώτες στην Λ.Δ.Γ.). Προτείνει, επίσης, μια σειρα κοινωνικα και πολιτικα μέτρα που πρέπει να πάρει το Ανατολικογερμανικο καθεστως για να «αποστρατικοποιήσει» την καθημερινη ζωη στη Λ.Δ.Γ., μειώνοντας έτσι την απειλη όπως και την ψυχολογία του πολέμου. Η πιο σημαντικη απο τις προτάσεις αναφαίρεται σε κοινωνικη ειρηνικη υπηρεσία σαν εναλλακτικη λύση στη στρατιωτικη θητεία για τους νέους.

Ειρήνη χωρις όπλα

Το κυριότερο σύνθημα της διαδήλωσης, όπως και του καλέσματος, ήταν «Ειρήνη χωρις όπλα», σε αντιπαράθεση με το σύνθημα του καθεστώτος «Η ειρήνη πρέπει να είναι εξοπλισμένη». Με το σύνθημα της «ειρήνης χωρις όπλα» τον περασμένο Σεπτέμβρη, μια ομάδα νεαρων είχε προσπαθήσει να ενωθει με την επίσημη διαδήλωση, που είχε οργανωθει απο την Ελεύθερη Γερμανικη Νεολαία (ΕΓΝ), επ' ευκαιρία της παγκόσμιας ημέρας ειρήνης. Σ' αυτην την περίπτωση η αστυνομία επέμβηκε και τους εμπόδισε. Η αστυνομία δεν επέμβηκε στη διαδήλωση το Φλεβάρη. Το συνέδριο της ΕΓΝ,

που άρχισε δέκα μέρες μετα τη διαδήλωση της Δρέσδης, είχε σα σύνθημά του το επίσημο «Η Ειρήνη πρέπει να είναι εξοπλισμένη». Το καθεστως φαίνεται να ανησυχει για την ανάπτυξη του αντιμιλιταριστικου αισθήματος μέσα στη νεολαία. Μέσα απο τον επίσημο τύπο και την Κεντρικη Επιτροπη έχει εξαπολύσει έντονες επιθέσεις ενάντια στο κίνημα της ειρήνης. Μέσα απο τις σελίδες του Νόυε Τσάιτ, έκδοση της Γερμανικης ΧΔΕ (Χριστιανικη Δημοκρατικη Ένωση) το καθεστως κινητοποιείται σε μια έντονη καμπάνια ενάντια στην ιδέα της ειρήνης χωρις όπλα.

«Δεν μπορούμε να αφοπλιστούμε μονομερως ούτε μπορούμε να αφεθούμε ανυπεράσπιστοι μπροστα στον ιμπεριαλισμο. Η άμυνα της πατρίδας πρέπει να μας απασχολει όσο και η ειρήνη. Ο νέος σοσιαλιστικος κόσμος μπορει μόνο να δημιουργηθει κάτω απο την προστασία του στρατου». (Νόυε Τσάιτ, 30 Μαΐου 1981)

Η Κοινωνικη Υπηρεσία Ειρήνης

Το αίτημα για κάποια μορφη κοινωνικης υπηρεσίας ειρήνης σαν εναλλακτικης της 18μηνης υποχρεωτικης στρατιωτικης θητείας απασχόλησε τις αρχες απο το Μάη του 1981 όταν ομάδες νεαρων, με δικη τους πρωτοβουλία, άρχισαν ν' απευθύνουν ψηφίσματα προς την εκκλησία και τις αρχες. Το τι είχαν υπόψιν τους οι νεαροι είναι υπηρεσία ως πολίτες σε νοσοκομεία και άλλες δημόσιες υπηρεσίες υγείας, μια εναλλκτικη λύση που ήδη υπάρχει στη Δυτικη Γερμανία. Τον Αύγουστο 1981 αυτα τα ψηφίσματα είχαν πάρει μεγάλη δημοσιότητα γιατι είχαν παραδοθει στην τοπικη σύνοδο στη Δρέσδη κατα τη διάρκεια της συνάντησής της.

Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιων

Το ψήφισμα καλούσε τους εκκλησιαστικους ηγέτες να μεσολαβήσουν με τις Κρατικες Αρχες. Είναι γνωστο ότι

ΡΟΜΠΕΡΤ ΧΑΒΕΜΑΝ

Στις 19 Απρίλη 1982 πέθανε στην Ανατολικη Γερμανία ο Ρόμπερτ Χάβεμαν, μεγάλος φυσικος και σύμβολο του αντιπολιτευτικου κινήματος στη χώρα του. Καταδικασμένος σε θάνατο απο τους Ναζι για κατασκοπεία υπερ της ΕΣΣΔ, σώθηκε χάρις στη θεωρητικη του εργασία πάνω στη φωτοσύνθεση των φυτων και μάλιστα του είχε επιτραπει να τη συνεχίσει ενω περίμενε την εκτέλεσή του.

Απελευθερώθηκε στην πτώση του Βερολίνου απο το σοβιετικο στρατο στις 2 του Μάη του 1945 κι έγινε μέλος στη συνέχεια του Κ.Κ. Στα 1948 - 50, ζώντας στο Δυτικο Βερολίνο, έπεσε θύμα του μακαρθισμου και, κάτω απο την πίεση των αμερικάνικων στρατιωτικων αρχων, απολύθηκε απο τις θέσεις του.

Μετακόμισε στη συνέχεια στο Ανατολικο Βερολίνο, όπου κι έγινε πρόεδρος της Ακαδημίας Επιστημων της Α. Γερμανίας. Η ομιλία του Κρούτσεφ στο 20ο συνέδριο της ΕΣΣΔ τον βοήθησε στο να διαχωριστει ιδεολογικοπολιτικα απο το σταλινισμο. Απο το 1960 παράδιδε μαθήματα στο Humboult University στο Α. Βερολίνο και πάλευε για έναν ανοιχτο και κριτικο μαρξισμο. Έχοντας καταδιωχτει απο τους Ναζι, τον Αμερικάνικο και το Δυτικογερμανικο ιμπεριαλισμο, καταδιώχτηκε και απο τη σταλινικη γραφειοκρατία. Διαγράφτηκε απο το SED (Ενιαίο Σοσιαλιστικο Κόμμα Γερμανίας, το Κ.Κ.), διώχτηκε απ' όλες του τις θέσεις και τέθηκε σε κατ' οίκον περιορισμο, απομακρύνοντάς τον έτσι απο τους φοιτητες του, τους φίλους και συναγωνιστες του.

Ο Ρόμπερτ Χάβεμαν δέχονταν ισχυρες πιέσεις τόσο απο τις Ανατολικογερμανικες αρχες, όσο και απο τους Δυτικογερμανους να μετανάστεύσει. Θαρραλέα και συστηματικα το αρνιότανε. Υπερασπίστηκε τόσο την Άνοιξη της Πράγας όσο και πρόσφατα την Αλληλεγγύη και διαμαρτυρήθηκε δημόσια για την καταστολη τους.

Αποτελούσε σύμβολο για την ανατολικογερμανικη αντιπολίτευση και τους τελευταίους μήνες και για το αντιπολεμικο κίνημα της χώρας του. Έχοντας διαχωριστει απο το σταλινισμο, πλησίασε και βρέθηκε μέσα στις γραμμες του επαναστατικου μαρξισμου, στον οποίο πρόσφερε και θεωρητικες εργασίες. Στη Δυτικη Ευρώπη μεταφράστηκε και τυπώθηκε σε βιβλίο μια απ' αυτες, στα 1964: η *Διαλεκτικη χωρις Δόγμα.*

Ο Βικτορ Φαίνμπεργκ είναι παλιος Σοβιετικος εργάτης. Στις 25 Αυγούστου 1968 πήρε μέρος μαζι με άλλους εφτα αγωνιστες σε διαδήλωση στην Κόκκινη Πλατεία της Μόσχας ενάντια στη ρώσικη εισβολη στην Τσεχοσλοβακία. Πιάστηκε και κλείστηκε για πέντε χρόνια σε ψυχιατρείο και στη συνέχεια απελάθηκε. Σήμερα ζει στο Παρίσι.

κατα τους τελευταίους 6 μήνες πάνω απο 6000 Ανατολικογερμανοι νέοι έχουν υπογράψει παρόμοια ψηφίσματα. Τα ψηφίσματα δεν άφησαν ανεπηρέαστη την ιεραρχία της εκκλησίας. Στη συνάντηση της Συνόδου της Ευαγγελικης Εκκλησίας το Σεμπτέβρη 1981, στο Γκούστροβ της επαρχίας Μέκλενμπουργκ, εγκρίθηκε πρόταση η οποία καλούσε το Μόνιμο Συνέδριο των διοικήσεων των Εκκλησιων, (το εκτελεστικο σώμα της Εκκλησία), να αρχίσει συζητήσεις με τις κρατικες αρχες πάνω στο θέμα.

Συνέδριο των συγγραφέων

Η επίσημ πολιτικη του καθεστώτος πάνω στην υποχρεωτικη θητεία όπως και γενικότερα το θέμα του στρατου αμφισβητήθηκε και απο μερικους ομιλητες στη Συνάντηση του Βερολίνου για την προώθηση της Ειρήνης, που έγινε στο Ανατολικο Βερολίνο 13 - 15 Δεκέμβρη. Η συγκέντρωση είχε εγκριθει απο το κόμμα και είχαν συμμετάσχει πάνω απο 100 συγγραφεις και επιστήμονες και απο τα δυο μέρη της Γερμανίας.

Είχε αρχίσει με πρωτοβουλία του ανατολικογερμανου συγγραφέα Στέφαν Χέρμλιν, ο οποίος μερικα χρόνια πριν ήταν απο τους πρωτεργάτες της διαμαρτυρίας των συγγραφέων για να δωθει και πάλι η υπηκοότητα στο Βολφ Μπίρμαν. Απο τη Δύση μεταξυ αυτων που συμμετείχαν ο Γκύντερ Γκρας, ο Μπέρντ Ενγκελμαν (πρόεδρος της ένωσης των Δυτικογερμανων Συγγραφέων) και ο καθηγητης Ούλριχ Αλμπερτ (Αντιπρόεδρος του Ελεύθερου Πανεπιστήμιου του Βερολίνου). Ένας αριθμος απο πολυ γνωστους διαφωνούντες συγγραφεις απο την Ανατολικη Γερμανια παρακολούθησαν: Στέφαν Χέυμ, Ρολφ Σνάιντερ και Γκύντερ ντε Μπρουιν.

Παρ' όλο που οι περισσότεροι ομιλητες υποστήριξαν την επίσημη γραμμη των δικων τους κυβέρνησεων, ο Στέφαν Χέυμ καταδίκασε εξίσου τους πυραύλους Κρουζ και Πέρσινκ των δυτικων και τους SS-20 των σοβιετικων. Ο ντε Μπρουιν μίλησε υπερ των αιτημάτων των νέων για μία εναλλακτικη λύση στη στρατιωτικη θητεία: *«Η ειρηνικη κατεύθυνση της πολιτικης της ΛΔΓ... ζημιώνεται όταν απορρίπτει την πρόταση συμμαχίας απο το ανεξάρτητο κίνημα ειρήνης μέσα*

Το Κάλεσμα του Βερολίνου

Μόνο ένας πόλεμος μπορει να υπάρξει στην Ευρώπη, πυρηνικος. Τα όπλα που υπάρχουν στην Ανατολη και την Δύση δεν θα μας προστατέψουν αλλα θα μας καταστρέψουν. Θά 'χουμε πεθάνει προ πολλου όταν οι στρατιώτες στα τανκς τους και στις βάσεις των πυραύλων, με τους πολιτικους μέσα στα καταφύγια τους –αυτοι στους οποίους εμπιστευτήκαμε την άμυνά μας– θα συνεχίζουν να ζουν και να καταστρέφουν ότι απέμεινε.

- 2 -

Αν θέλουμε να ζήσουμε πρέπει ν' αχρηστέψουμε τα όπλα. Και πρέπει ν' αρχίσουμε πετώντας τα πυρηνικα πρώτα. Ολόκληρη η Ευρώπη έπρεπε να γίνει αποπυρηνικοποιημένη ζώνη. Προτείνουμε διαπραγματεύσεις μεταξυ των δυο γερμανικων κρατων για να διωχθουν ολα τα πυρηνικα όπλα απο την Γερμανία.

- 3 -

Η μοιρασμένη Γερμανία έχει γίνει βάση εκτοξεύσεων και για τις δυο μεγάλες πυρηνικες δυνάμεις. Προτείνουμε να σταματήσει αυτη η επικίνδυνη αντιπαράθεση. Οι νικήτριες δυνάμεις του Δεύτερου Παγκόσμιου Πόλεμου πρέπει επιτέλους να κλείσουν συμφωνίες ειρήνης με τα δυο γερμανικα κράτη, όπως συμφωνήθηκε στο Πότσδαμ το 1945, να αποσύρουν τα κατοχικα στρατεύματά τους απο την Γερμανία, αφου συμφωνήσουν σε μια εγγύηση μη επεμβάσεως στα εσωτερικα θέματα των δύο γερμανικων κρατων.

- 4 -

Προτείνουμε όπως η συζήτηση γύρω απο το μεγάλο θέμα της ειρήνης συνεχιστει σε μια ατμόσφαιρα ανοχης

, με αναγνώριση του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης και ότι κάθε αυθόρμητη έκφραση της επιθυμίας για ειρήνη θα εγκρίνεται δημόσια και θα προωθείται. Καλούμε τον λαο και την κυβέρνησή μας να συζητήσει και να αποφασίσει για τα ακόλουθα:

α) Δεν θά 'πρεπε να σταματήσει η παραγωγη, πώληση και εισαγωγη πολεμικων παιχνιδιων;

β) Δεν θά 'πρεπε να αντικαταστήσουμε την στρατιωτικη εκπαίδευση στα σχολεία με εκπαίδευση για την ειρήνη;

γ) Δεν θά 'πρεπε να υπάρχουν ειρηνικες κοινωνικες υπηρεσίες για τους αντιρρησίες συνείδησης αντι της σημερινης υποχρεωτικης θητείας;

δ) Δεν θά 'πρεπε να σταματήσουν οι δημόσιες στρατιωτικες παρελάσεις και να χρησιμοποιηθουν οι δημόσιες γιορτες για να δηλώσουμε την επιθυμία του λαου μας για ειρήνη;

Δεν θά 'πρεπε να σταματήσουν οι λεγόμενες ασκήσεις άμυνας; Μια και δεν υπάρχει καμια δυνατη πολιτικη άμυνα στην περίπτωση πυρηνικου πολέμου, οι ασκήσεις αυτες κάνουν τον πυρηνικο πόλεμο να φαίνεται λιγότερο επικίνδυνος. Δεν είναι, ίσως, μια μορφη ψυχολογικης προετοιμασίας για πόλεμο;

- 5 -

Ειρήνη χωρις όπλα, αυτο δεν σημαίνει μόνο την δημιουργία συνθηκων ασφάλειας για τη δικη μας επιβίωση, σημαίνει επίσης, το τέλος της παράλογης σπατάλης εργασίας και πλούτου του λαου μας, που χρησιμοποιούνται για την παραγωγη όπλων και τον εξοπλισμο πανίσχυρων στρατων απο νεαρους άντρες που έτσι χάνονται απο το παραγωγικο εργατικο δυναμικο. Δεν πρέπει να προτιμάται να βοηθήσουμε τους πεινασμένους του κόσμου, αντι να συνεχίζουμε να προετοιμάζουμε το θάνατό μας. *«Μακάριοι οι πράοι ότι αυτοι κληρονομήσωσι την γην » (Επι του όρους ομιλία).*

Η ισορροπία του τρόμου έχει αποτρέψει τον πυρηνικο πόλεμο με το να τον αναβάλλει για αύριο. Οι άνθρωποι ζουν με το φόβο της μέρας του τρόμου που πλησιάζει. Ψάχνουν για νέους τρόπους να στεριώσουν την ειρήνη. Το «κάλεσμα του Βερολίνου» είναι μια έκφραση αυτης της αναζήτησης. Σκεφτήτε το, προτείνεται στους πολιτικους και άλλους να συζητήσουν την ερώτηση: ποιος δρομος οδηγει στην ειρήνη και ποιος στον πόλεμο;

Δηλώστε τη συμφωνία σας στο «κάλεσμα του Βερολίνου» με την υπογραφη σας.

Βερολίνο 25 Γενάρη 1982

στην ίδια τη χώρα της, των νεαρων Χριστιανων για παράδειγμα, οι οποίοι ζητουν κοινωνικη ειρηνικη υπηρεσία».

Η αντίληψη της ισορροπίας του τρόμου μεταξυ ανατολης και δύσης χτυπήθηκε απο τον Γκύντερ Γκρας και ο Ρολφ Σνάιντερ, κτυπώντας το επίσημο σύνθημα της ΕΓΝ «η ειρήνη πρέπει να ειναι εξοπλισμένη», είπε ότι αυτο είναι ένας ιδεολογικος αγώνας εξοπλισμων. Ο Χέυμ κάλεσε, επίσης, για κοινη διαδήλωση Ανατολικογερμανων και Δυτικογερμανων ενάντια στα πυρηνικα όπλα στην Αλεξάντερ Πλατς του Αντολικου Βερολίνου.

Στέφαν Χέυμ

Το Δίλημμα του κόμματος

Το καθεστως του ΕΣΚ πάντοτε ενθάρρυνε και επαινούσε το κίνημα της ειρήνης στη Δυτικη Γερμανία, δραστήρια κινητοποιήθηκαι ενάντια στην εγκατάσταση νέων πυραύλων στη δυτικη Ευρώπη και ανάπτυξε μέσα στς πληθυσμο του μια οξυμένη αίσθηση του κινδύνου του πυρηνικου πολέμου. Το καθεστως όμως αντέδρασε δυναμικα ενάντια στην ανάπτυξη του ανεξάρτητου κινήματος ειρήνης, που αμφισβήτησε βασικα στοιχεία της πολιτικης του ΕΣΚ και στάθηκε ενάντια στο ψηλο επίπεδο στρατικοποίησης της ζωης στην Ανατολικη Γερμανία στις σφαίρες της παιδείας, της κουλτούρας και της κοινωνικης ζωης. Στη συνεδρίαση της Κεντρικης Επιτροπης το Νοέμβρη, το υποψήφιο μέλος του Πολιτικου Γραφείου Βέρνερ Βάλντε επιτέθηκε στην ανάγκη ύπαρ-

ξης ανεξάρτητου κινήματος ειρήνης γιατι όπως είπε *«το σύνολο της δημοκρατίας είναι μια τεράστια κοινωνικη ειρηνικη υπηρεσίας»*. Το αίτημα για κοινωνικη ειρηνικη υπηρεσία χαρακτηρίστηκε απο τον Βάλντε σαν *«αντιειρηνικο, αντι-σοσιαλιστικο και αντισυνταγματικο»* και απείλησε με κίνδυνο αντιπαράθεσης με τις κρατικες αρχες όσους ακολουθούσαν αυτη την πορεία. Το καθεστως είναι ολοφάνερα ανήσυχο με την ανάπτυξη του νέου αυτου κινήματος που δεν ελέγχει. Στη Δρέσδη έχουν παρουσιαστει «συγκροτήματα Rock για την ειρήνη» απο νεαρους και πάρα πολλοι φορουν σήματα ειρήνης που το κράτος καταδικάζει. Τα σήματα είναι βασισμένα σε ένα σύμβολο σπαθιων που μετατρέπονται σε δρεπάνια, (αυτο είναι βασισμένο σε ένα σοβιετικο μνημείο, που βρίσκεται έξω απο το κτήριο του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη).

Η Εκκλησία

Η Ευαγγελικη Εκκλησία της Ανατολικης Γερμανίας (6.850.000 μέλη) προσπαθει να μεσολαβήσει μεταξυ της νεολαίας και του καθεστώτος. Η επίσημη εκκλησία δεν υποστήριξε το «κάλεσμα του Βερολίνου» ούτε τη διαδήλωση στις 13 του Φλεβάρη. Η νεολαία, κυρίως η χριστιανικη νεολαία, έχει στραφει προς την εκκλησία σαν ανεξάρτητο οργανισμο για να κερδίσει την υποστήριξή της.

Η δεκαετία του 70 υπήρξε μια περίοδος ύφεσης και συνεργασίας μεταξυ του καθεστώτος του ΕΣΚ και της Ευαγγελικης εκκλησίας, που συμβολίστηκε με τη συνάντηση του Μάρτη του 1978 μεταξυ του Χόνεκερ και του τότε ανατολικογερμανου Επισκόπου Αλμπερτ Σένχερ. Και οι δυο πλευρες ήταν φανερα ικανοποιημένες με τη «γραμμη Σένχερ» παρόλο που υπήρχαν διαφορες σχετικα με τα θέματα του μιλιταρισμου στην παιδεία και των Χριστιανων αντιρρησιων συνείδησης.

Η πρόταση για κοινωνικη ειρηνικη υπηρεσία και οι νέες προτάσεις για αποπυρηνικοποιημένη Γερμανία πηγάζουν έξω απο την εκκλησιαστικη ιεραρχία στο τοπικο εκκλησιαστικο επίπεδο και μεταξυ ομάδων της νεολαίας. Η εκκλησιαστικη ιεραρχία απο τη μια αισθάνεται υποχρεωμένη να αντιδράσει στα θέματα που βάζει η νεολαία, ιδιαίτερα νέοι χριστιανοι πασιφιστες, προσπαθει απο την άλλη να διατηρήσει τον έλεγχο και να αποτρέψει αντιπαράθεση με το καθεστος. Η επίσημη θέση της εκκλησίας εκφράστηκε στην πρόσφατη σύνοδο της, στο Χέρνχουτ στις 29/3 του Γενάρη. Ο πρόεδρος της ομοσπονδίας των εκκλησιων επίσκοπος Βέρνερ Κρούσε, είπε στην έκθεσή του (τυπώθηκε στην εφημερίδα Φρανκφούρτερ Αλγκεμάινε στις 12 Φλεβάρη το 1982) ότι η Εκκλησία πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειες για συμβιβασμο με το καθεστως στα θέματα αυτα και ότι *«διαδηλώσεις δεν μας ωφελουν στην κατάστασή μας»*.

Ένα νέο δημοκρατικο κίνημα

Η διαδήλωση των 3.000 στη Δρέσδη (ίσως πιο σημαντικη απο τη διαδήλωση των 300.000 στη Βόννη τον Οκτώβρη) αντιπροσωπεύει μια σημαντικη εξέλιξη στη μορφη της αντίστασης και κοινωνικης διαμαρτυρίας στη Λ.Δ.Γ. Είναι φανερο ότι το νέο κίνημα ειρήνης έχει μεγάλη υποστήριξή μέσα στην ανατολικογερμανικη κοινωνία. Παρόλο που χρησιμοποίησε τα συνθήματα του καθεστώτος για ειρήνη, αφοπλισμο και «αποπυρηνικοποιημένη Ευρώπη απο την Πορτογαλία στην Πολωνία», η κυβέρνηση θα κινηθει ενάντια στο νέο κίνημα γιατι είναι ανεξάρτητο. Η επαναφορα του «Γερμανικου προβλήματος» στην Ευρωπαϊκη πολιτικη σκηνη και το παράλληλο δύναμωμα του μαζικου δημοκρατικου κινήματος ειρήνης στα δυο κομμάτια της Γερμανίας ανοίγει προοπτικες που είναι δύσκολο να προβλεφθουν σήμερα. Όμως η Δρέσδη έχει ανοίξει μια νέα φάση για τη δημοκρατικη αντιπολίτευση στη Λ.Δ.Γ.

ΠΟΛΩΝΙΑ – ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Λέξη της μόδας τα τελευταία χρόνια, η αυτοδιαχείριση, αποτελει ανατρεπτικη πρόταση ή κρατικη ιδεολογία;

Απο τη μια σταδιοδρόμησε στη Γιουγκοσλαβία και για λίγο στην Αλγερία σαν επίσημη ιδεολογία και υιοθετήθηκε απο κόμματα (Σοσιαλιστικο Κόμμα Γαλλίας, ΠΑΣΟΚ, κ.α.) και κράτη (Πολωνία, Ρουμανία...)· απο την άλλη μερια πάλι, αποτέλεσε πηγη έμπνευσης για μια σειρα κοινωνικα κινήματα.

Στην Πολωνία η αυτοδιαχείριση περιλαμβάνεται εδω και χρόνια στο λεξιλόγιο της γραφειοκρατίας. Έτσι σε μια πρώτη φάση το κοινωνικο αίτημα ήταν η δημιουργία ενος συνδικάτου κατ' αρχην *ανεξάρτητου* απο κάθε είδους κρατικο και κομματικο έλεγχο ή χειραγώγηση, και κατα δεύτερο λόγο αυτοδιαχειριζόμενου, κι αυτο με την έννοια της εφαρμογης δημοκρατικων διαδικασιων στη λειτουργία του.

Προοδευτικα, όμως, στο βαθμο που η Αλληλεγγύη συσπείρωσε το σύνολο της πολωνικης εργατικης τάξης, το ίδιο το κίνημα απαιτώντας να έχει ουσιαστικο λόγο για όλα όσα αφορουν τη δουλεια και τη ζωη των εργαζομένων, έθεσε το αυτοδιαχειριστικο αίτημα με συγκεκριμένο τρόπο, διεκδικώντας την οργάνωση της παραγωγης και της διανομης των αγαθων απο τους ίδιους τους εργαζομένους.

Συζητήθηκαν και έγιναν προτάσεις για την εφαρμογη της αυτοδιαχείρισης στις επιχειρήσεις, δημιουργήθηκαν δίκτυα αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων και έγιναν σχέδια για τη διοργάνωση ενος δημοψηφίσματος για τις αρμοδιότητες των αυτοδιαχειριστικων οργάνων.

Το κίνημα έδωσε στην *αυτοδιαχείριση* το δικο του νόημα παρα την προσπάθεια της εξουσίας να την ιδιοποιηθει και παρα το συμβιβασμο που επιχειρήθηκε απο την ηγεσία του συνδικάτου στη διάρκεια της συζήτησης σχετικα με τους νόμους για την αυτοδιαχείριση το Σεπτέμβρη του 1981.

Πολυ γρήγορα η συζήτηση για την αυτοδιαχείριση στις επιχειρήσεις (τρόπος διορισμου και ανακλητότητα των διευθυντων, έκταση εφαρμογης του νόμου κ.λπ.) κατέληξε στην αμφισβήτηση της ίδιας της κρατικης εξουσίας.

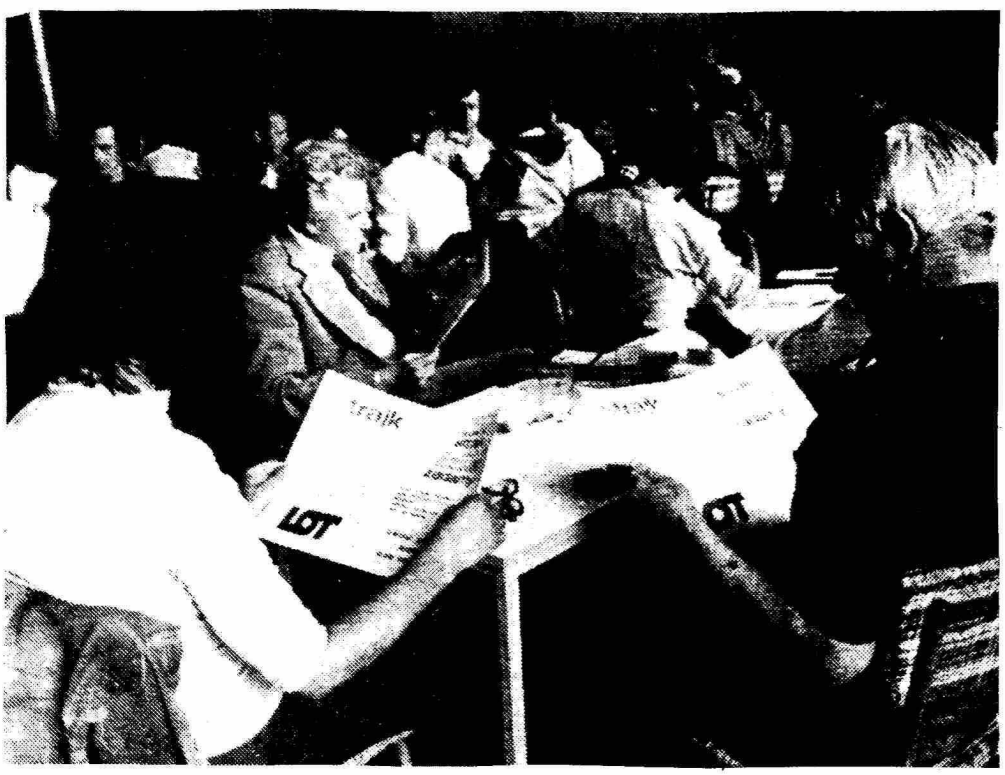
Με τα παραπάνω, βέβαια, δεν θέλουμε να πούμε ότι η Αλληλεγγύη σαν σύνολο απόκτησε ποτε μια κοινη και ξεκάθαρη αντίληψη για το περιεχόμενο της κοινωνικης αυτοδιαχείρισης, πολυ περισσότερο για τον τρόπο εφαρμογης και επιβολης της, όσον αφορα τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύχθηκε η Πολωνικη Επανάσταση. Είναι χαρακτηριστικο ότι στην τελευταία συνεδρίαση της Εθνικής Επιτροπης στις 12 Δεκέμβρη οι προτάσεις που ακούστηκαν κάλυπταν ένα μεγάλο φάσμα απόψεων απο τη δημιουργία μιας κοινοβουλευτικης δημοκρατίας δυτικου τύπου μέχρι τη μαχητικη προώθηση της κοινωνικης αυτοδιαχείρισης μέσα απο την άμεση δημοκρατία των εργατικων συμβούλιων και την ενεργητικη απεργία. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να πούμε ότι, όπως φαίνεται και

απ' το άρθρο του Κοβαλέφσκι που υπάρχει στο αφιέρωμα, ακόμα και οι πιο ριζοσπαστικες προτάσεις στην Αλληλεγγύη δεν έπιαναν, παρα ελάχιστα, το θέμα της αντιμετώπισης της κεντρικης εξουσίας σαν κατασταλτικο μηχανισμο (το θέμα του στρατου δεν θίχτηκε καν), αν και απο πολλους συνδικαλιστες τέθηκε το ζήτημα της εργατικης αυτοάμυνας μέσα απο εργοστασιακες φρουρες. Εξίσου διαφοροποιημένες ήταν οι προτάσεις για το συντονισμο ή όχι της αυτοδιαχείρισης σε εθνικο επίπεδο (απο την πρόταση για «αυτοδιαχείριση στις ξεχωριστες επιχειρήσεις στα πλαίσια μιας οικονομικης ελεύθερης αγορας» μέχρι την πρόταση για «συντονισμο απο μια δεύτερη Βουλη Αυτοδιαχείρισης» ή, ακόμα πιο ριζοσπαστικα, «την δημιουργία μέσα απο επαναστατικα μέσα... ενος οργάνου των συμβούλιων αυτοδιαχείρισης... και των οργάνων τοπικης αυτοδιοίκησης που θα συγκέντρωνε την οικονομικη εξουσία στα χέρια του... και θά 'δινε λύση στο πρόβλημα της πολιτικης εξουσίας και θα έβαζε τη στέρεη βάση για το αίτημα των ελεύθερων εκλογων»).

Όμως, το ζήτημα είναι ότι η αυτοδιαχείριση δεν έμεινε στο επίπεδο των συζητήσεων, απλη διακήρυξη, συνδικαλιστικο πρόγραμμα, ή μακρινος στόχος της *Αλληλεγγύης*. Μια ολόκληρη σειρα απο καθημερινες αυτοδιαχειριστικες πρακτικες άρχισαν να ανατπύσσονται προκειμένου να αντιμετωπιστουν οι επιθέσεις της εξουσίας, η έλλειψη τροφίμων και άλλων ειδων πρώτης ανάγκης και οι δυσκολίες στην παραγωγη και διανομη των προϊόντων.

Τόσο η θεωρητικη επεξεργασία του αυτοδιαχειριστικου σχεδίου, αποτέλεσμα της συλλογικης δουλειας χιλιάδων εργαζομένων, όσο και η εμπειρία απο την προσπάθεια ανάληψης του ελέγχου των επιχειρήσεων αποτελουν κατάκτηση του παγκόσμιου εργατικου κινήματος και η καταγραφη τους είναι μια αναγκαιότητα.

Αυτος ακριβως είναι και ο στόχος αυτου του αφιερώματος. Να συμβάλλει στην συζήτηση για την αυτοδιαχείριση και το σοσιαλισμο κάτω απο το φως της πολωνικης εμπειρίας.

Απεργία στη LOT τον Ιούλη 1981

Εργατικος έλεγχος και η εμπειρία του 1956

Ξεκινώντας απο την λίγο - πολυ κοινη εκτίμηση, ότι η Πολωνικη Επανάσταση του 1980 -'81 δεν είναι καθόλου άσχετη με μια σειρα εργατικων εξεγέρσεων στην Πολωνία (1956, 1970, 1976), θεωρήσαμε αναγκαίο να αναφερθούμε σ' αυτη την παράδοση και να αναζητήσουμε τα πιθανα της κοινα σημεία με την Πολωνία της Αλληλεγγύης.

Βέβαια, είναι πολυ δύσκολο, να δώσουμε μια εκτεταμένη ανάλυση των εξεγέρσεων αυτων μέσα στις λίγες σελίδες που ακολουθουν. Γι' αυτο, αν και γίνεται μια αναφορα στα συγκεκριμένα γεγονότα του 1956, το κύριο βάρος του παρακάτω άρθρου πέφτει στη θεωρητικη κεφαλοποίηση της εμπειρίας της εξέγερσης, είτε μέσα απ' τα κείμενα της *Οκτωβριανης Αριστερας* γύρω απ' την εφημερίδα *Πο Πρόστου* είτε, αργότερα απ' την *Ανοιχτη Επιστολη στο ΠΕΒΚ* των Κουρον και Μοντζελέφσκι (1965). Μέσα απ' το τρίπτυχο μαζικη δράση - κρατικη αντίδραση - θεωρητικη και πολιτικη καταγραφη της εμπειρίας, χρησιμοποιώντας τα κείμενα των ίδιων των Πολωνων, δίνονται σχετικες απαντήσεις σ' ερωτήματα που έμπαιναν άμεσα το 1956 και την αμέσως μετα περίοδο, αλλα που απασχόλησαν και την ίδια, την Αλληλεγγύη. Προβλήματα γενικα, όπως η φύση της κοινωνικης αυτοδιαχείρισης και του εργατικου ελέγχου, της κεντρικης εξουσίας, του στρατου, της δυνατότητας ενσωμάτωσης των εργατικων συμβούλιων απ' το κράτος, της διεθνοποίησης της επανάστασης. Αλλα και προβλήματα άμεσα πολιτικα όπως ποιες ήταν οι αδυναμίες της Αριστερας το '56, πώς χειρίστηκε ο κρατικος μηχανισμος το θέμα των εργατικων συμβούλιων ή τι σήμαινε η «αποσταλινοποίηση» μέσα στο κόμμα.

Τα στοιχεία για την εξέγερση του '56 καθως και τα κείμενα απ' το *Πο Πρόστου* πάρθηκαν απ' το βιβλίο του *Κρις Χάρμαν «Bureaucracy and Revolution in Eastern Europe» (Εκδόσεις Pluto Press),* και τα κείμενα των Κουρον και Μαντζελέφσκι απ' την *«Ανοιχτη Επιστολη στο ΠΕΕΚ» (Εκδόσεις Εξάντας).*

Η εξέγερση

Στις 28/6/1956 οι εργάτες στο Πόζναν ξεκίνησαν μια απεργία με αίτημα καλύτερες συνθήκες δουλειας. Αποκορύφωμα της απεργιακης κινητοποίησης ήταν μια μαζικη διαδήλωση που ήλθε σε σύγκρουση με τις δυνάμεις καταστολης. Στη διάρκεια των συγκρούσεων τα πλήθη καταστρέψαν αστυνομικους σταθμους κλέβοντας τα όπλα και απελευθερώνοντας όσους φυλακισμένους έβρισκαν εκει. Ταυτόχρονα διαδήλωσαν και οι 16.000 εργάτες του εργοστασίου Ζίσπο με κεντρικο σύνθημα «Θέλουμε ψωμι, πάγωμα των τιμων και ψηλότερα μεροκάματα».

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, το ένα τρίτο των κατοίκων της πόλης συγκεντρώθηκε έξω απ' το δημαρχείο με συνθήματα αυτη τη φορα καθαρα πολιτικα: «Ελευθερία», «Κάτω ο διαστρευλωμένος κομμουνισμος», «Έξω οι Ρώσοι».

Το πλήθος επιτέθηκε στη φυλακη και πήρε όσα όπλα βρήκε εκει, ενω μέρος των διαδηλωτων κατέστρεψε τον τοπικο ραδιοσταθμο.

Αμέσως στάλθηκε στρατος για να καταστείλει την εξέγερση. Το αποτέλεσμα ήταν οι στρατιώτες ν' αφοπλιστουν απο τους διαδηλωτες εργάτες. Πολλοι αστυνομικοι λυντσαρίστηκαν και αστυνομικα αυτοκίνητα χρησιμοποιήθηκαν για να στηθουν οδοφράγματα. Τελικα μόνο τις πρώτες πρωινες ώρες οι διαδηλωτες υποχώρησαν μην αντέχοντας στην ανωτερότητα του οπλισμου των δυνάμεων καταστολης.

Στις 29/6/1956 το όργανο του ΠΕΕΚ «Τριμπούνα Λούντου» αποδίδει τις ταραχες σε «αναρχικους προβοκάτορες» και «πληρωμένους πράκτορες εχθρους της πατρίδας». Η Πράβδα αναφέρεται σε «Ιμπεριαλιστες που κατώρθωσαν να εισχωρήσουν στην Πολωνικη εργατικη τάξη» (*Πράβδα* 1/7/56).

Μεταρρυθμίσεις

Όμως ένα μεγάλο μέρος της γραφειοκρατίας είδε το Πόζναν σαν μια προειδοποίηση. Σε τελευταία ανάλυση οι απεργίες είχαν ήδη εξαπλωθει στη Γκντύνια, το Γκντανσκ και τη Σιλεσία.

Κομμάτια της ηγεσίας άρχισαν να παραδέχονται, ότι όντως υπάρχουν προβλήματα. Στις 6 Ιουλίου η Τριπούνα Λούντου έγραφε ότι «η απεργιακη κινητοποίηση των εργατων του Ποζναν... πήρε αυτην την έκταση, λόγω των γραφειοκρατικων παρεκλίσεων του προλεταριακου κράτους».

Η 7η Ολομέλεια της Κ.Ε του ΠΕΕΚ πρότεινε ένα έκτακτο πρόγραμμα, όπου υπόσχονταν «περισσότερα τρόφιμα, μεγαλύτερη ανεξαρτησία για τους ιδιωτικους αγρότες και εργατικη συμμετοχη στην διοίκηση των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα άρχισε συνομιλίες με τον Γκομούλκα, που λόγω της φυλάκισής του απο το 1948 είχε κάποιο κύρος ανάμεσα στους εργάτες. Στον αντίποδα των μεταρρυθμιστων εμφανίστηκε μια φράξια στο ΠΕΕΚ (η ομάδα Νατολιν), που έχοντας στενους δεσμους με τη Μόσχα, ανησυχούσε για τις παραπάνω εξελίξεις.

Η εσωτερικη διαμάχη στο ΠΕΕΚ άρχισε να παίρνει φοβερες διαστάσεις. Η ομάδα Γκομούλκα, αφου σταθεροποίησε τον έλεγχό της στα Τμήματα Εσωτερικης Ασφάλειας (που είχαν καταστείλει την εξέγερση στο Ποζναν), προσπάθησε να αποκτήσει επιρροη έξω απ' το Κόμμα. Ενθάρυνε συγγραφεις, δημοσιογράφους και σπουδαστες στην προπαγάνδα τους, φτάνοντας μέχρι του σημείου να επιτρέψει τη δημοσίευση των απολογιων των εργατων που συνελήφθηκαν στο Ποζναν.

Τα Ρωσικα στρατεύματα άρχισαν να κινούνται προς τη Βαρσοβία σε συννενόηση με την ομάδα Νατολιν. Σ' αντίδραση ο Γκομούλκα και οι γύρω απ' αυτον άρχισαν να οργανώνουν την αντίστασή τους μέσω των ελεγχόμενων απ' αυτους Δυνάμεων Ασφαλείας, αλλα και δημιουργώντας ένα δίκτυο σε εργοστασιακο επίπεδο, στη βάση του Κόμματος, στα πανεπιστήμια, χρησιμοποιώντας δημοσιογράφους σαν αγγελιοφόρους.

Έφτασαν μέχρι του σημείου ν' απειλήσουν τους αντιπάλους τους με μια μαζικη λαϊκη εξέγερση. Βέβαια, εδω, πρέπει να τονίσουμε, ότι πέρα απο λίγα «προοδευτικα» κομματικα στελέχη, λίγοι γνώριζαν τι πραγματικα συνέβαινε. Τη νύχτα της 18 Οκτώβρη, όταν άρχισαν να κινούνται τα Ρωσικα τανκς «απ' τα 28 εκατομμύρια Πολωνων, μόνο λίγοι έπεσαν να κοιμηθουν γνωρίζοντας ότι η πιθανότητα της ένοπλης σύγκρουσης ήταν πολυ κοντα» (Φ. Λιούις, «Το Πολωνικο Υφαίστειο» σελ. 200).

Στις 19 Οκτώβρη σύσσωμο το Πολιτικο Γραφείο του ΚΚΣΕ βρέθηκε στη Βαρσοβία για συζητήσεις. Ενω γίνονταν οι διαπραγματεύσεις σε πολλα εργοστάσια έγιναν μαζικες συγκεντρώσεις, όπου όμως οι «προοδευτικοι» έκαναν τα πάντα για ν' αποτρέψουν τις διαδηλώσεις, ενω προφανως κράτησαν τα όπλα που είχαν δοθει για περίπτωση εξέγερσης κλειδωμένα στα κομματικα γραφεία. Τελικα ο Κρούτσεφ υποχώρησε, η ένταση, όμως, στην ίδια την Πολωνία αυξήθηκε επικίνδυνα. Τμήμα του πληθυσμου άρχισε να δρα ανεξάρτητα απ' τους «προοδευτικους» του Κόμματος. Στο Πολυτεχνείο της Βαρσοβίας άρχισε μια συνέλευση που κράτησε τρεις μέρες. Στις 22 Οκτώβρη έγιναν ταραχες στο Βροκλαβ και την επομένη μαζικες διαδηλώσεις στο Γκντανσκ. Στη Βαρσοβία άρχισαν απεργία οι εργάτες του τεράστιου εργοστάσιου Μότορ Ζεραν.

Στις 23 Οκτώβρη ο Γκομούλκα ανακοίνωσε σε μια συγκέντρωση 250.000 ατόμων ότι οι Ρώσοι συμφώνησαν στη νέα πολιτικη και τη νέα ηγεσία του ΠΕΕΚ. Την ίδια μέρα η επανάσταση ξέσπασε στους δρόμους της Βουδαπέστης.

Ο Γκομούλκα ενάντια στην αριστερα

Το πρόβλημα τώρα για τον Γκομούλκα, αν και δεν είχε ακόμα ξεκαθαρίσει τελείως με την Ομάδα Νατολιν και τους Ρώσους, ήταν να αποκαταστήσει τον έλεγχο μιας κοινωνίας, όπου η κρατικη μηχανη είχε ουσιαστικα διαλυθει. Στράφηκε, λοιπον, ενάντια στη ριζοσπαστικη αριστερα. Ενω τα Ρωσικα τανκς πυροβολούσαν τους Ούγγρους εργάτες, αυτος τόνιζε σε λόγο του την ανάγκη «να χτυπηθει η αντισοβιετικη προπαγάνδα... Ο καθένας πρέπει να γυρίσει στη δουλεια του και να εργαστει σκληρα για ένα καλύτερο μέλλον». (Απ' τους *Τάιμς* 25/10/56).

Στην δεύτερη εισβολη στην Ουγγαρία, ο Γκομούλκα επιτέθηκε «σ' αυτους που θέλουν να ανοίξουν ένα νέο μέτωπο στην Πολωνία. Για το καλο της χώρας μας και την οικογενειακη μας γαλήνη δεν πρέπει να συμβάλλουμε σε οποιαδήποτε ανατρεπτικη δραστηριότητα, όπου κι αν γίνεται». (Κ. Συροπ, Άνοιξη τον Οκτώβρη, σελ. 164).

Το μήνυμα του Γκομούλκα ήταν πεντακάθαρο. Η κομματικη ηγεσία είχε αλλάξει. Επομένως οι εργάτες έπρεπε να πάψουν να ασχολούνται με την πολιτικη, να γυρίσουν στις δουλειες τους και να περιμένουν απ' τον κομματικο μηχανισμο να τους λύσει τα υπόλοιπα προβλήματα.

Με βάση την παραπάνω προοπτικη η γραφειοκρατία επινόησε και μια σειρα εξηγήσεις για το ποιοι ήταν οι σκοποι της εξέγερσης. Έτσι ο Γκομούλκα μιλούσε για εργατικη αυτοδιαχείριση παρουσιάζοντας όχι σαν μια μέθοδο για να επιτευχθει ο εργατικος έλεγχος πάνω στο προτσες και το προϊόν της παραγωγης αλλα σαν «ένα τρόπο για να μειωθει το κόστος παραγωγης...Τα Συμβούλια Αυτοδιαχείρισης θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη

σημασία στο γεγονος ότι ο αριθμος του προσωπικου ορισμένων επιχειρήσεων είναι υπερβολικος». (Απο το βιβλίο του Π. Ζίννερ, Εθνικος Κομμουνισμος και Λαϊκη Εξέγερση, σελ. 215). Με λίγα λόγια αυτο που εννοούσε με εργατικη αυτοδιαχείριση ήταν οι εργάτες ν' απολύουν ο ένας τον άλλο.

Σαν στήριγμα της εξουσίας του ο Γκομούλκα προσπάθησε να κτίσει ένα μπλοκ κοινωνικων δυνάμεων, που να καθοδηγείται απ' το «φιλελεύθερο» ή «προοδευτικο» κομμάτι της γραφειοκρατίας. Σ' αυτο συμμετείχαν το στρώμα των τεχνοκρατων, οι πλουσιώτεροι απ' τους χωρικους, ο ανώτερος κλήρος, διάφορα μικροαστικα στοιχεία, ακόμα κι αυτο το συντηρητικο κομμάτι της γραφειοκρατίας, που θέλοντας και μη αποδέχτηκε τα μεταρρυθμιστικο πρόγραμμα. Οι Κουρον και Μοντζελέφσκι περιφράφουν το τι έγινε ως εξης:

Η 8η ολομέλεια της Κ.Ε. του P.Z.P.R. (Ενιαίου Πολωνικου Εργατικου Κόμματας) υπήρξε μια νίκη της φιλελεύθερης πτέρυγας στους κόλπους της γραφειοκρατίας. Αυτη η πτέρυγα είχε την πρόθεση να μειώσει την κοινωνικη κρίση και να σταθεροποιήσει το σύστημα, με τη βοήθεια της εσωτερικης του αναμόρφωσης και των οικονομικων παραχωρήσεων, ποδηγετώντας το κίνημα, για να το συγκρατήσει μέσα σ' όρια ανώδυνα για το σύστημα.

Έγινε επιλογη μιας κατεύθυνσης λαϊκίζουσας, και παρουσιάστηκε μια πλατφόρμα που περιείχε αναμορφώσεις και υποσχέσεις, πράγμα απαραίτητο για τους σκοπους της γραφειοκρατίας. Η εγκατάλειψη της κολλεκτιβοποίησης και η αλλαγη της αγροτικης πολιτικης τόνωσαν τις ελπίδες της επαρχίας (αν κι αυτο ανταποκρινόταν περισσότερο στα συμφέροντα των πλούσιων χωρικων)· η διεύρυνση των πλαισίων της ιδιωτικης πρωτοβουλίας ανταποκρίθηκε στους πόθους της μικροαστικης τάξης. Η συμμαχία με το επισκοπικο στρώμα καταργούσε ένα σημαντικο παράγοντα πολιτικης έντασης και δημιουργούσε μια νέα πιθανότητα πολιτικης προπαγάνδας (η εκλογικη σύμπραξη με τον Wysrynski)· η πολιτικη αύξησης των μισθων και των εισοδημάτων των διευθυντων και του προσωπικου που πλαισίωνε τις επιχειρήσεις, ακολουθήθηκε με συνέπεια μετα τον Οκτώβρη, τείνοντας να δέσει την τεχνοκρατία στο σύστημα· η κριτικη του εξαετους πλάνου και η αναγγελία μιας νέας οικονομικης πολιτικης, ξύπνησαν την ελπίδα μιας γενικης βελτίωσης του επίπεδου ζωης· και πριν απ' όλα, είναι το εθνικο πρόβλημα που προσέδοσε δημοτικότητα στη νέα διεύθυνση: οι μάζες οδηγήθηκαν στο να θεωρήσουν την πρόσφατα κατακτημένη ενεξαρτησία απο την πολωνικη γραφειοκρατία, σαν δικη της κυριαρχία. Αντίθετα, δεν είχαν καν υποσχεθει στην εργατικη τάξη τη μεθοδολογικη αύξηση, που αυτη κατάκτησε στη συνέχεια. Αναγνώρισαν το τετελεσμένο γεγονος των Εργατικων Συμβουλίων στα εργοστάσια, αλλα δεν τους παρεχώρησαν κανένα αποφασιστικο δικαίωμα, και η νέα διεύθυνση της γραφειοκρατίας αντιτάχθηκε, στην αρχη κρυφα ύστερα ανοιχτα, στην ανάπτυξή τους.

Η Οκτωβριανη αριστερα

Μια ομάδα μελων της Κομμουνιστικης νεολαίας, που λίγο πολυ άρχισαν να έχουν προβλήματα με το καθεστως, κατώρθωσε στις αρχες του 1956 να πάρει τον έλεγχο του βδομαδιάτικου σπουδαστικου έντυπου Πο Πρόστου (Ευθυς Λόγος). Αμέσως το μετέτρεψαν σε αντιπολιτευτικο βήμα με αποτέλεσμα η κυκλοφορία του να φτάσει τις 90,000 φύλλα. Γύρω απ' το έντυπο δημιουργήθηκε ένας κύκλος ατόμων που έμεινε γνωστός με τόνομα Οκτωβριανη Αριστερα.

Η Οκτωβριανη Αριστερα έδινε πολυ μεγαλύτερη έμφαση στην άρνηση του Σταλινισμου απο τους «προοδευτικους» γραφειοκράτες κι αυτο ήταν που αρχικα την ξεχώρισε απ' αυτους. Χαρακτηριστικο αυτης της τάσης ήταν το σατυρικο άρθρο του Κολακόφσκι στο Πο Πρόστου με τίτλο «Τι είναι Σοσιαλισμος;» που προκάλεσε σάλο, καθως περιγράφοντας την Πολωνικη κοινωνία, έλεγε τι *δεν* είναι σοσιαλισμος.

Όμως απ' την άλλη η Αριστερα υποστήριξε τον Γκομούλκα, ιδιαίτερα όταν αυτος άρχισε τα καλέσματα γι «αυτοπειθαρχία».

«Οι κομμουνιστες εργάτες και σπουδαστες πρέπει να απορίψουν τις υπερβολες των χούλιγκανς...

Απ' τη μια πρέπει να παλέψουν για την πλήρη εξάλειψη του Σταλινισμου... κι απ' την άλλη να διαλύσουν τις διάφορες προβοκατόρικες ομάδες, εξηγώντας στο λαο της Βαρσοβίας τα καθήκοντα κινήματός μας χωρις να στρέφονται σε υπερβολες που δημιουργουν προβλήματα».

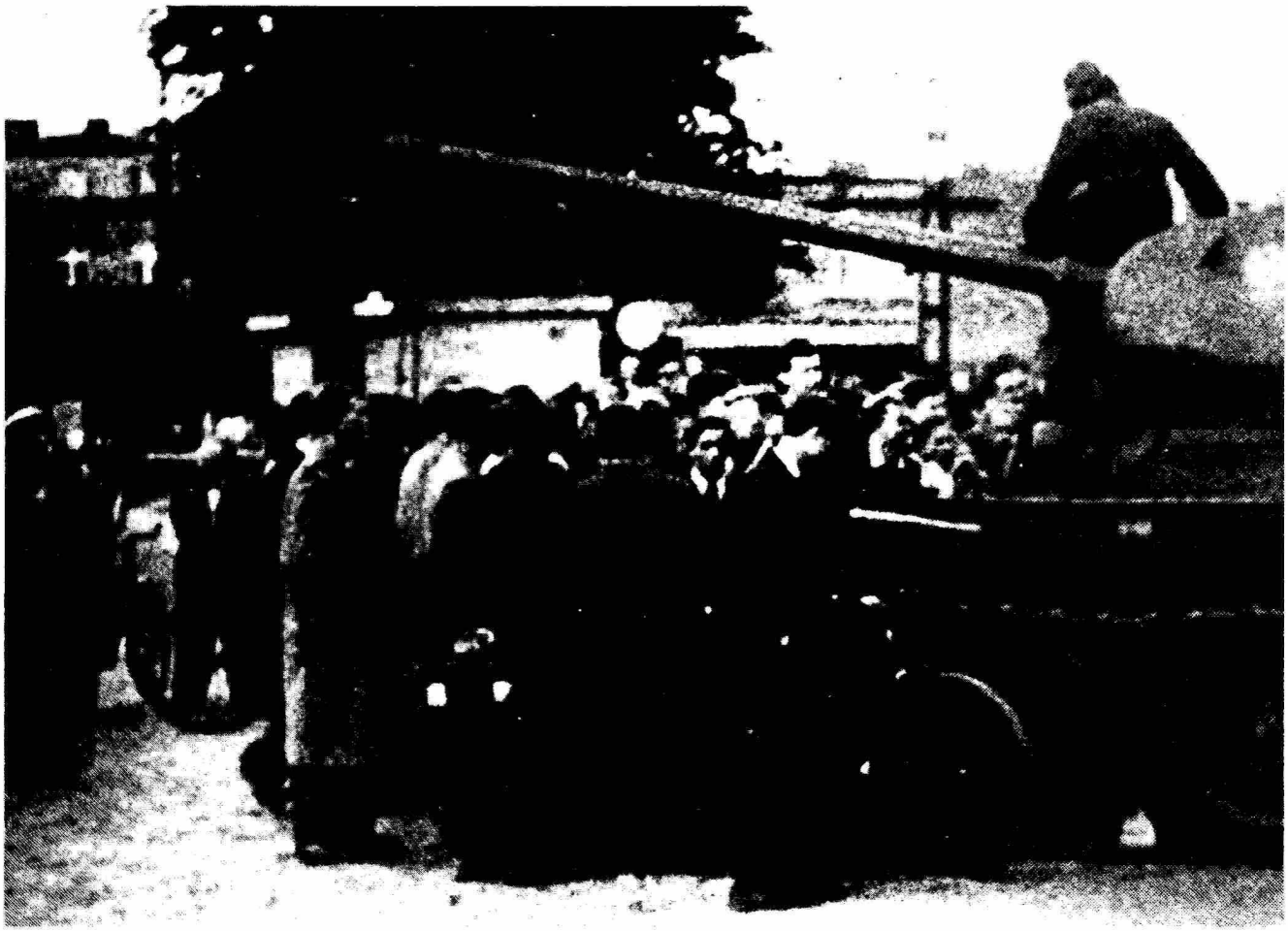
Κι όμως το πρόβλημα ήταν μάλλον, το ότι οι «χούλιγκανς» και οι «προβοκάτορες» έβλεπαν, ασυνείδητα ίσως, πολυ μακρύτερα απο τους συντάκτες του Πο Πρόστου. Γιατι την ίδια ώρα που γράφονταν αυτα, τα ρωσικα τανκς μακέλευαν την Βουδαπέστη. Και ήταν η «αυτοπειθαρχία» των Πολωνων που επέτρεψε στους Ρώσους να το κάνουν.

Το κομφούζιο της Αριστερας ήταν προϋπόθεση για την πλήρη επικράτηση της νέας γραφειοκρατίας.

Οι Κουρον και Μοντζελέφσκι στην «Ανοιχτη Επιστολη στο ΠΕΕΚ» δίνουν μια λίγο πολυ καθαρη εικόνα της κατάστασης:

«Στην Πολωνία η γραφειοκρατία διατήρησε την εξουσία με τη βοήθεια ειρηνικων μέσων. Γιατι;

Το αποτέλεσμα της επανάστασης καθορίζεται απο την πάλη των δυο κυριότερων κοινωνικων τάξεων· της εργατικης τάξης και της γραφειοκρατίας. Το τέλος της επανάστασης επηρεάζεται απο την ηγεμονία της εργατικης τάξης, της πιο δυνατης και πιο συνεπους αντιγραφειοκρατικης δύναμης... Το έμβρυο της πολιτικης πρωτοπορείας του μαζικου εργατικου κινήματος θα μπορούσε να είναι, αυτο που αποκαλουν Οκτωβριανη αριστερα, ένα πολιτικο ρεύμα που σε μεγάλο μέρος αποτελείτο απο νέους διανοούμενους, φυσικους κατευθυντες της γνώμης των εργατικων κύκλων. Η αριστερα ξεχώρισε απο το φιλελεύθερο ρεύμα, βασικα με τις θέσεις της πάνω στα Εργατικα Συμβούλια, τα οποία έβλεπε σαν τη βάση νενων παραγωγικων σχέσεων και τον πυρήνα μιας νέας πολιτικης εξουσίας. Παρ' όλα αυτα ήταν ένα ετερογενες ρεύμα. Η αριστερα δεν διαχωρίστηκε απο το τεχνοκρατικο ρεύμα μέσα στα εργατικα συμβούλια (το αίτημα για αυτοδιαχείριση των ξεχωριστων επιχειρήσεων απο τα συμβούλια ήταν μέσα στα πλαίσια ενος τεχνοκρατικου προγραμματισμου)· δεν διαχωρίστηκε ακόμα απο την πολιτικη γραφειοκρατία σε εθνικη κλίμακα. Δεν έκανε φανερη τη φύση της, πέρα απο το γενικο αντισταλινικο μέτωπο, σαν ένα κίνημα τυπικα προλεταριακο. Μέσα σ' αυτες τις συνθήκες, η Αριστερα δεν ήταν στην

Ποζναν. Ιούνης 1956

πραγματικότητα ικανη να διαμορφώσει ένα δικο της πολιτικο πρόγραμμα, να το προπαγανδίσει οργανωμένα στις μάζες, να φτιάξει κόμματα. Χωρις όλα τα παραπάνω ήταν αδύνατο να μετασχηματιστει σε μια ανεξάρτητη πολιτικη δύναμη και έτσι παρέμεινε το αριστερο κάλυμμα για τη γραφειοκρατία...

Στις πιο κρίσιμες στιγμες η Αριστερα, όχι μόνο δεν πρότεινε ένα προλεταριακο πρόγραμμα, αλλα πρόσφερε και στήριγμα και φιλελεύθερη γραφειοκρατία, κύρια αντεπαναστατικη δύναμη... Έτσι η Αριστερα συνέβαλε στη διατήρηση της γραφειοκρατικης εξουσίας και προετοίμασε το δικο της πολιτικο θάνατο και την ήττα της επανάστασης...»

Η μάχη για τον έλεγχο της κοινωνίας

Αυτο που έπαιξε τον καθοριστικο ρόλο δεν ήταν μόνο οι αψιμαχίες στους δρόμους. Το ίδιο σημαντικη ήταν η μακροχρόνια πάλη για τον έλεγχο σημαντικων κοινωνικων οργανισμων στην Πολωνικη κοινωνία.

Αν μπορούμε να δώσουμε κάποια αιτία για τη διάλυση των εργατικων συμβούλιων αυτη θα πρέπει να είναι κύρια η ιδεολογικη ηγεμονία που άσκησε πάνω τους η «προοδευτικη» γραφειοκρατία, σε συνδυασμο πάντα με την αδυναμία της Αριστερας να δώσει μια δικια της εναλλακτικη πρόταση.

Έτσι, ενω, όχι μόνο τα εργατικα συμβούλια, αλλα και άλλοι κοινωνικοι οργανισμοι, ξέφευγαν τελείως απ' τα όρια ενος κρατικου μηχανισμου που ούτως ή άλλως παρέπαιε, τελικα δεν μπόρεσαν, στο μέτρο που προσπάθησαν, να αντισταθουν στην ιδεολογικη άλωσή τους.

Τα παραδείγματα Ένωσης Επαναστατικης Νεολαίας, που ζητούσε πλήρη αυτονομία απ' οποιοδήποτε κόμμα, και των συνδικάτων που στο πρόγραμμά τους δήλωναν ότι θα επικρατήσει η πλήρης εργατικη δημοκρατία απ' τη βάση, έρχονται να προστεθουν στα εργατικα συμβούλια.

Απ' τη στιγμη που ο ιδεολογικος έλεγχος είχε επιτευχθει, η γραφειοκρατία ήταν σε θέση να περάσει σε άλλες μεθόδους, αρχίζοντας απο τον «εισοδισμο» κομματικων μελων μέχρι την ανοιχτη καταστολη στα μέσα του 1957.

Ο αγώνας ανάμεσα στον Γκομούλκα και τους εξεγερμένους εργάτες δόθηκε κύρια στο θέμα της μορφης και του περιεχόμενου των εργατικων συμβουλίων. Απ' τον Οκτώβρη του 1956 τα εργατικα συμβούλια και η αυτοδιαχείριση είχαν γίνει «αποδεκτα» απ' το Κόμμα και σαν αποτέλεσμα της πίεσης του κινήματος, αλλα και σαν όπλο στα χέρια της μεταρρυθμιστικης πτέρυγας της γραφειοκρατίας ενάντια στους σκληροπυρηνικους.

Στην αρχη ο Γκομούλκα φάνηκε να υποστηρίζει τα συμβούλια χρησιμοποιώντας ο ίδιος σε λόγους του την έκφραση «εργατικη αυτοδιαχείριση». Με τον καιρο, όμως, φάνηκε καθαρα ότι ήθελε να περιορίσει το ρόλο

τους. Τα έβλεπε σαν όργανα ενσωματωμένα στον κομματικο μηχανισμο. Νωρις ακόμα, στις 20 Οκτώβρη, δήλωνε: «Προς το παρον δεν μπορούμε να θίξουμε το θέμα των οργάνων της εργατικης αυτοδιαχείρισης. Γιατι μας είναι αδύνατο να οργανώσουμε κάτι δικο μας με την κατάσταση που επικρατει στις περισσότερες τοπικες οργανώσεις του Κόμματος...» (Απο το *Nowe Drogi* Φεβρ. 1958).

Με το πέρασμα του χρόνου οι απόψεις της γραφειοκρατίας άρχισαν να φαίνονται πιο καθαρα. Σε άλλες δηλώσεις του ο Γκομούλκα δήλωνε ότι «ναι μεν, βλέπει την αυτοδιαχείριση σαν μια μορφη συμμετοχης των εργατων στην διοίκηση των επιχειρήσεων, χωρις αυτο ν' αποκλείει, βέβαια, την ύπαρξη κι άλλων τρόπων συμμετοχης». «Θα ήταν φοβερο λάθος», έλεγε, «να υποθέσουμε ότι στις σοσιαλιστικες χώρες που δεν υπάρχουν εργατικα συμβούλια, οι εργάτες είναι στερημένοι απο κάθε δυνατότητα ελέγχου στα εργοστάσια και την εθνικη οικονομία γενικώτερα». Και απεύθυνε απειλες σε κάθε έναν που θα προπαγάνδιζε ένα σύστημα εργατικων συμβούλιων απο τη βάση προς την κορυφη, σ' όλους τους τομεις της οικονομίας...» Και δικαιολογήθηκε λέγοντας ότι «μια τέτοια δομη της κοινωνίας θα καθιστούσε την κυβέρνηση περιττη. Με λίγα λόγια η όλη παραπάνω αντίληψη δεν είναι τίποτε περισσότερο απο μια αναρχικη ουτοπία». (Ομιλία στην 9η Ολομέλεια της Κεντρ. Επιτροπης). Η παραπάνω αντίληψη σκιαγραφείται καθαρα και απο το γνωστο ουτοπικο σοσιαλιστη, αναρχικο Β. Ι. Λένιν στη σελίδα 171 του βιβλίου του Κράτους και Επανάσταση.

Αυτοι που συμμετείχαν στην περιοδικη έκδοση *ΠοΠρόστου (Ευθυς Λόγος)*, που είχε γίνει το κέντρο της αντιπολιτευτικης δραστηριότητας και που απηχούσε τις αυτοδιαχειριστικες απόψεις της εποχης, ένοιωθαν σιγα σιγα τους ελιγμους της εξουσίας να πετυχαίνουν. Στις 6 Γενάρη 1957 οι Μ. Μπορόβσκα, Γ. Μπάλσερεκ και Λ. Γκιλέγκο έγραφαν το άρθρο τους «Εργατικα Συμβούλια ή ένα Σύστημα Συμβούλιων» στο Πο Πρόστου:

«Αν πραγματικα θέλουμε να εξαλείψουμε την πηγη των παρεκλίσεων, που είναι γνωστες κάτω απ' τη γενικη ονομασία "Σταλινισμος" και να δώσουμε στη δικτατορία του προλεταριάτου το πραγματικο της νόημα, πρέπει να καταλάβουμε ότι το κίνημα των συμβουλίων της εργατικης αυτοδιαχείρισης πρέπει να απαιτήσει μια σειρα μετασχηματισμων στην πολιτικη και οικονομικη δομη του κράτους...

Επηρεασμένη απο τη βάση των εργατων η 8η Ολομέλεια αποδέχτηκε ένα αναπροσανατολισμο προς εκδημοκρατισμο. Μέσα σ' αυτα τα πλαίσια υποστήριξε τα όργανα της εργατικης αυτοδιαχείρισης. Και εδω αρχίζουν τα προβλήματα καθως μπαίνει ένα σημαντικο ζήτημα αρχης: τα συμβούλια θα είναι η ανώτατη εξουσία στο εργαστάσιο ή απλα και μόνο ένα συμβουλευτικο όργανο;

Αν πραγματικα πρόκειται να γίνουν η ανώτατη εξουσία, τότε είναι απόλυτα αναγκαίο να περάσουμε σήμερα ή στο άμεσο μέλλον απο την ύπαρξη των συμβουλίων σε μεμονωμένα εργοστάσια σ' ένα συνολικο σύστημα συμβούλιων. Αν αυτα τα συμβούλια πρόκειται να γίνουν όργανα ουσιαστικης εξουσίας, δεν μπορουν να βρίσκονται σ' εξάρτηση απο τον παλιο γραφειοκρατικο διοικητικο μηχανισμο, έναν μηχανισμο που αντιστοιχει στις ανάγκες ενος παλαιώτερου κοινωνικοικονομικου μοντέλου...

Ο γραφειοκρατικος συγκεντρωτισμος στηρίζεται στο γεγονος ότι, ακόμα και αν κάθε δοσμένο εργοστάσιο έχει το εργατικο του συμβούλιο, αυτο παραμένει σε θέση υποκατάστασης απέναντι σ' ένα κεντρικο μηχανισμο πάνω στον οποίο η εργατικη τάξη δεν εξασκει ούτε τον ελάχιστο έλεγχο. Σε μια δημοκρατικη συγκεντροποίηση αυτο που σήμερα λέγεται κεντρικος διοικητικος μηχανισμος θα πρέπει να υπακούει στα διάφορα όργανα ενος συστήματος εργατικων συμβούλιων. Η κεντρικη διοίκηση θα πρέπει να υποτάσσεται στις ύπόψεις των αντιπρόσωπων της εργατικης τάξης, που θα είναι οι αντιπρόσωποι των εργατικων συμβούλιων των ξεχωριστων επιχειρήσεων. Αυτοι με τη σειρά τους θα εκλέξουν αντιπρόσωπους σ' ένα ανώτερο επίπεδο, ένα είδος γενικευμένης βουλης των εργατων.

Αυτο το σύστημα εργατικων συμβούλιων είναι ένα σημαντικο βήμα προς την κατεύθυνση της αποκατάστασης του αληθινου περιεχόμενου της δικτατορίας της εργατικης τάξης. Για να πετύχει όμως απαιτείται η διάλυση όλων των εμπόδιων, που αποτελεουν την ουσία του σημερινου συστήματος εξουσίας. Ειδ' άλλως η επανεμφάνιση του γραφειοκρατικου μηχανισμου θα είναι αναπόφευκτη».

Στις 30 Γενάρη του 1957 οι Σ. Τσελτόφσκι και Β. Γκόντεκ έγραφαν σε άρθρο τους στο Πο Πρόστου με τον τίτλο «Η εργατικη αυτοδιαχείριση σε κίνδυνο»:

Οι εργάτες έχουν εναποθέσει τις ελπίδες τους στα εκλεγμένα απ' τους ίδιους συμβούλια. Στις συζητήσεις που είχαμε μαζι τους, φαίνονταν καθαρα η αυτοπεποίθησή τους, που πήγαζε απ' το γεγονος ότι για πρώτη φορα είχαν στα χέρια τους ένα όργανο εξουσίας για να υποστηρίζουν τα συμφέροντά τους. Το συμβούλιο είναι γι' αυτους η ζωντανη απόδειξη ότι είναι συν-κάτοχοι των μέσων παραγωγης, του συνολικου πλούτου της κοινωνίας...

Γιατι τότε βλέπουμε να εμφανίζονται αντιφάσεις στη λειτουργία τους;... Η κλίκα αυτων που κυβερνούσαν απόλυτα μέχρι τώρα, στηριζόμενη στο γεγονος ότι ακόμα εξαστει την εξουσία, ιδιαίτερα στην επαρχία, διπλασιάζει τις επιθέσεις της ενάντια στα εργατικα συμβούλια. Αυτες οι επιθέσεις παίρνουν διάφορες μορφες: νοθεία στις εκλογες, άρνηση υπακοης στο κατασταστικο των συμβούλιων, περιορισμος του ρόλου των συμβούλιων σε συμβουλευτικα όργανα...

Σε συνθήκες συγκεντροποιημένης διαχείρισης, ο ρόλος των συμβούλιων περιορίζεται όλο και περισσότερο. Αν το σύστημα διαχείρισης της βιομηχανίας δεν μετασχηματιστει ριζικα, τα συμβούλια θα ξαναγίνουν μια Σταλινικη υπόθεση, που απλα θα δημιουργουν αυταπάτες ότι αυτες που κυβερνουν είναι οι μάζες... Αυτη τη στιγμη το βασικο μας καθήκον είναι να προσπαθήσουμε να ενοποιήσουμε τις προσπάθειες των συμβούλιων. Απο την εποχη της έκδοσης του Κομμουνιστικου Μανιφέστου και μετα, είναι γνωστο ότι η βάση για τη νίκη του επαναστατικου κινήματος είναι η εσωτερικη αλληλεγγύη της εργατικης τάξης.

Σήμερα, η μορφη που θα πρέπει να πάρει αυτη η αλληλεγγύη στον αγώνα ενάντια στη γραφειοκρατία είναι η εξάπλωση των εργατικων συμβούλιων. Στη Βαρσοβία, όπου η ανάπτυξη των συμβούλιων είναι εντονώτερη, μπορει μια τέτοια επέκταση να γίνει πραγματικότητα. Ενω τα μεμονωμένα συμβούλια σπάνε τα μούτρα τους στον τοίχο

Ποζναν, δίκη των εξεγερμένων εργατων

της γραφειοκρατίας, μια κοινη προσπάθεια θα τα διευκόλυνε να βγουν απ' το αδιέξοδο. Αυτη η ρήξη άρχισε ήδη στο Ζεραν και στη Νόβα Χούτα. Καιρος είναι να τη γενικεύσουμε. Αλλοιως... Δε θα θέλαμε να γίνουμε προφήτες μιας καταστροφης».

Κι όμως έτσι συνέβει. Οι απαισιόδοξες προφητείες αποδείχτηκαν σωστες. Στα μέσα του 1957 ο Β. Σκούλσκα στο Πο Πρόστου της 30 Ιούνη:

«Υπάρχουν ακόμα κάπου 20 εργατικα συμβούλια που εξασκουν έλεγχο στους διευθυντες των εργοστασίων και είναι άμεσα εκλεγμένα απ' τους εργάτες... Εκτος απ' αυτα τα 20 πραγματικα εργατικα συμβούλια, τα υπόλοιπα είναι κάλπικα και η εξουσία τους είναι μόνο συμβουλευτικη».

Τελικα, τον Απρίλη του 1958, τα εργατικα συμβούλια μπήκαν και τυπικα κάτω απ' τον έλεγχο του κόμματος και των επίσημων συνδικάτων. Η άλωσή τους, όμως, είχε επιτευχθει απ' τα μέσα, πολλους μήνες πριν.

Δέκα χρόνια αργότερα — Η ανοιχτη επιστολη

Έτσι ο «Πολωνικος Οκτώβρης» έφτασε στο τέλος του. Το Πολωνικο κράτος διατήρησε το φιλελεύθερο προσωπείο του για λίγα ακόμα χρόνια και σε περιορισμένο βαθμο. Για παράδειγμα επέτρεψε σε κάποιους αντιπολιτευόμενους να εκφράζονται στοιχειωδως μέσα απο λογοτεχνικα κείμενα ή ακαδημαϊκες δημοσιεύσεις. Όμως δέκα χρόνια μετα τον «Οκτώβρη» ακόμα κι αυτες οι παραχωρήσεις θεωρήθηκαν πολυτέλειες. Αρκούσε να διαβάζει κανεις απαγορευμένα βιβλία για να περάσει κάμπορα χρόνια φυλακη.

Στα μέσα λοιπον της δεκαετίας του '60, η Πολωνία παρουσίαζε ένα τελειως διαφορετικο πρόσωπο απο κείνο του '56 - '57. Ο Γκομούλκα, αφου «συμφιλιώθηκε» με τους παλαιο - Σταλινικους, στράφηκε ενάντια στους διανοούμενους που τον είχαν υποστηρίξει εν μέρει το 1956.

Μικρες ομάδες διανοούμενων άρχισαν να διαμαρτύρονται αρχικα γι' αυτες τις διώξεις φτάνοντας αργότερα στο σημείο να βάζουν ανοιχτα διάφορα πολιτικα και κοινωνικα ερωτήματα. Οι περισσότεροι απ' αυτους πέρασαν απο σύντομες δίκες και στάλθηκαν φυλακη. Ανάμεσά τους οι Γιασεκ Κουρον και Κάρολ Μαντζελέφσκι, που καταδικάστηκαν σε τρία και τρισήμισυ χρόνια φυλακη ο καθένας για την Ανοιχτη Επιστολη στο ΠΕΕΚ, που αποτελει την πλέον αξιοσημείωτη μαρξιστικη ανάλυση για τη φύση των Ανατολικων χωρων και τις δυνατότητες που υπάρχουν για την ανατροπη της γραφειοκρατίας. Εκει εμφανίζουν ένα πρόγραμμα εργατικου ελέγχου στηριγμένο στη άμεση εξάσκηση της εξουσίας απο τα εργατικα συμβούλια:

«Η κατάργηση, κατα συνέπεια, της εκμετάλλευσης σημαίνει τη δημιουργία ενος συστήματος, όπου η οργανωμένη εργατικη τάξη θα είναι κύρια της εργασίας και του προϊόντος της, θα αποφασίζει για την κατανομη του εθνικου προϊόντος. Μ' άλλα λόγια, θα προσδιορίσει το μέγεθος και τον προορισμο των επενδύσεων, το μέγεθος και τον προορισμο των δαπανων για τις κοινωνικες παροχες, της υπηρεσίες υγείας, την εκπαίδευση, την κουλτούρα, το μέγεθος των δαπανων για το μηχανισμο εξουσίας και τις τρέχουσες λειτουργίες του. Και τότε, η εργατικη τάξη θα ασκει την οικονομικη, κοινωνικη και πολιτικη εξουσία, στο Κράτος...

Αν δεν υπάρχει εργατικη δημοκρατία μέσα στο εργοστάσιο, δεν μπορει κατα μείζονα λόγο να υπάρξει μέσα στο Κράτος...

Η εργατικη τάξη δεν μπορει να κυριαρχει πάνω στην εργασία της και την παραγωγη, αν δεν ελέγχει τις συνθήκες και τους σκοπους της εργασίας της, μέσα στο εργοστάσιο. Γι' αυτο το σκοπο, πρέπει να οργανωθει μέσα στις επιχειρήσεις, συγκροτώντας Εργατικα Συμβούλια, που θα διευθύνουν την επιχείρηση. Πρέπει να καταστήσει το διευθυντη υπάλληλο εξαρτημένο απο τα Συμβούλια, ελεγχόμε-

νο, δεσμευμένο και εγκρινόμενο απ' αυτα...

Οι βασικες αποφάσεις που αφορουν στην κατανομη και χρησιμοποίηση του εθνικου εισοδήματος έχουν εξ ορισμου, γενικο οικονομικο χαρακτήρα, δηλαδη ανάγονται σε επίπεδο εθνικης οικονομίας· μ' άλλα λόγια, είναι δυνατο να παρθουν μονάχα σε επίπεδο κεντρικης εξουσίας. Αν αυτες οι αποφάσεις, που απορρέουν απο την εξουσία, έμεναν έξω απο την ακτίνα δράσης της εργατικης τάξης, τότε αυτη δεν θα μπορούσε να κυριαρχήσει στην παραγωγη, άρα και στη δικη της εργασία. Η περιορισμένη εργατικη αυτονομία στην επιχείρηση θα καταντούσε μια χίμαιρα που θα έκρυβε την εξουσία της εργοστασιακης διεύθυνσης και την κυριαρχία μια νέας γραφειοκρατίας, δεμένη πολιτικα μέσα στο κράτος, με την Τεχνοκρατία. Έτσι η εκμετάλλευση θα διαιωνιζόταν και η παλια αταξία θα συνεχιζόταν κάτω απο μια νέα μορφη.

Γι' αυτο είναι αναγκαίο για την εργατικη τάξη, να οργανώσει, εκτος απο τα Εργατικα Συμβούλια μέσα στις επιχειρήσεις, και την εκπροσώπηση των επιχειρήσεων μέσα στη χώρα, δηλαδη να οργανώσει Συμβούλια Εκπροσώπων των Εργατων, με επικεφαλης τους το Κεντρικο Συμβούλιο των Εκπροσώπων...

Έτσι, τα Συμβούλια θα αποτελέσουν, σε κάθε επίπεδο, τα όργανα πολιτικης και οικονομικης εξουσίας, νομοθετικης και εκτελεστικης...

Στην καπιταλιστικη κοινωνία, πάνω απο το κοινοβούλιο, βρίσκεται η αστικη τάξη, κάτοχος της υπεραξίας. Στο γραφειοκρατικο σύστημα, πίσω απο τον κοινοβουλευτικο μύθο, βασιλεύει χωρις να μοιράζεται μ' άλλον την εξουσία, η κεντρικη πολιτικη γραφειοκρατία. Στο σύνολο της εργατικης δημοκρατίας, αν η εκπροσώπηση του συνόλου των πολιτων, πάρει την κοινοβουλευτικη μορφη, η εργατικη τάξη θα βρίσκεται πάνω απο το κοινοβούλιο, οργανωμένη σε Συμβούλια, κατέχοντας την υλικη βάση διατήρησης της κοινωνίας, δηλαδη το προϊον της εργασίας της.

Η εργατικη τάξη δεν μπορει να αποφασίζει άμεσα για την κατανομη των προϊόντων της εργασία της, παρα μόνο με την κεντρικη πολιτικη της εκπροσώπηση. Άλλωστε, η εργατικη τάξη δεν είναι απόλυτα ομογενης, απο άποψη συμφερόντων της...

Αν η εργατικη τάξη ήτανε στερημένη απο τη δυνατότητα άμυνάς της ενάντια στο Κράτος της, η εργατικη δημοκρατία θα καταντούσε χίμαιρα. Αυτη η δυνατότητα άμυνας, πρέπει να κατοχυρωθει δια μέσου συνδικάτων απόλυτα ανεξάρτητων απο το Κράτος και κάτοχων του δικαιώματος οργάνωσης οικονομικων και πολιτικων απεργιων. Τα διάφορα πολιτικα κόμματα θα πολεμήσουν για τη διατήρηση του εργατικου χαρακτήρα των συνδικάτων, προσπαθώντας να ασκήσουν επιρροη πάνω σ' αυτα.

Για να μην μετατραπουν τα όργανα της εργατικης δημοκρατίας, σε μια πρόσοψη πίσω απο την οποία θα ξεναγενιόταν όλη η παλια «ακαταστασία», πρέπει στις μορφες της εργατικης δημοκρατίας να ανταποκρίνεται το ζωντανο περιεχόμενο της δραστηριότητας των εργατικων μαζων. Για να μπορέσει να συμμετάσχει στη δημόσια ζωη, του είναι απαραίτητα ένας ελάχιστος δυνατος χρόνος και μια ελάχιστη δυνατη μόρφωση...

Στο σύστημα της εργατικης δημοκρατίας, η πολιτικη αστυνομία, κι ο τακτικος στρατος, δεν μπορουν να διατηρηθουν κάτω απο οποιοδήποτε μορφη...

Για να γίνει αδύνατη η ανατροπη της δημοκρατίας της, η εργατικη τάξη πρέπει να είναι οπλισμένη. Αυτο αφορα ιδιαίτερα στους εργάτες της βαριας βιομηχανίας που πρέπει παντου να οργανωθουν σε εργατικες μιλίτσιες, εξαρτημένες απο το σύστημα των Συμβούλιων...

Ο στόχος της παραγωγης για την εργατικη τάξη, είναι η ανύψωση της κατανάλωσης της τεράστιας πλειοψηφίας εκείνων, που δεν διαθέτουν σήμερα παρα το ελάχιστο όριο διαβίωσης...

Μέσα στη διαδικασία παραγωγης, ο εργάτης κατέχει την πιο άχαρη θέση. Γι' αυτο και η εργατικη τάξη έχει, περισσότερο απο κάθε άλλη κοινωνικη τάξη, την ανάγκη της δημοκρατίας: κάθε απάρνηση της δημοκρατίας στρέφεται, πριν απ' όλα, ενάντια στους εργάτες. Γι' αυτο η εργατικη δημοκρατία είναι η πιο πλατια κοινωνικα και δημιουργει τις πιο πλατιες συνθήκες για την κοινωνικη ευημερία.

Το ιδιαίτερο ταξικο συμφέρον των εργατων, λοιπον, ανταποκρίνεται με το καλύτερο δυνατο τρόπο στις ανάγκες οικονομικης ανάπτυξης και κατα συνέπεια, εκπροσωπει κατα τον πληρέστερο τρόπο το συμφέρον ολόκληρης της κοινωνίας. Αξίζει λοιπον, το πρόγραμμα της εργατικης τάξης.

Θ πραγματοποιηθει;

Αυτο εξαρτάται απο τις συνθήκες ιδεολογικης και οργανωτικης προπαρασκευης της εργατικης τάξης τη στιγμη της επαναστατικης κρίσης, και κατα συνέπεια, απο αυτο που ήδη σήμερα κάνουν, εκείνοι που θεωρουν το πρόγραμμα της εργατικης δημοκρατίας σαν το δικο τους.

ΚΟΥΡΟΝ - ΜΑΤΖΕΛΕΦΣΚΙ

ανοιχτη επιστολη στο πολωνικο εργατικο κομμα

Απο το πρόγραμμα της Αλληλεγγύης

20η θέση

Η αυθεντικη αυτοδιαχειριση των εργαζομενων θα είναι το θεμέλιο της αυτοδιαχειριστικης Δημοκρατίας.

Ένα σύστημα που ενώνει την πολιτικη και οικονομικη εξουσία, και που στηρίζεται στη διαρκη παρέμβαση του κόμματος στη λειτουργία των επιχειρήσεων, να ποια είναι η βασικη αιτία της σημερινης κρίσης της οικονομίας μας, καθως και της ανισότητας των ευκαιριων στην επαγγελματικη ζωη.

Η κομματικη «νομενκλατούρα» καθιστα αδύνατη κάθε ορθολογικη πολιτικη του προσωπικου και μετατρέπει εκατομμύρια πολίτες ανένταχτους στο κόμμα σε εργαζόμενους δεύτερης κατηγορίας. Ο μόνος δυνατος δρόμος για να αλλάξει αυτη η κατάσταση είναι να δημιουργηθουν αυθεντικες μορφες αυτοδιαχείρισης των εργαζόμενων που θα τους μεταβάλλουν σε πραγματικους κύριους των επιχειρήσεων.

Το Συνδικάτο μας απαιτει να πάρουν οι συνεταιρισμοι τον αυτοδιαχειριστικο τους χαρακτήρα. Είναι αναγκαίο να ψηφιστει ένας καινούργιος νόμος, που θα προστατεύει τους συνεταιρισμους απο τις διοικητικες επεμβάσεις του κράτους.

21η θέση

Οι περιφερειακες, αυτοδιαχειριζόμενες δομες, νομοθετικα, οργανωτικα και οικονομικα ανεξάρτητες, πρέπει να αποτελουν την πραγματικη εκπροσώπηση του πληθυσμου.

Βάση των αυθεντικων περιφερειακων αρχων είναι οι ελεύθερες εκλογες. Πρέπει να επιτρέπεται στα άτομα που έχουν επιλεγει απο τις κοινωνικες οργανώσεις ή απο ομάδες πολιτων να βάζουν υποψηφιότητα. Κανένα ψηφοδέλτιο δεν πρέπει να έχει προνομιακη μεταχείριση. Είναι απαραίτητο να εξασφαλιστουν οι προϋποθέσεις της προεκλογικης εκστρατείας για να μπορέσουν οι υποψήφιοι να αντιπαραθέσουν τα προγράμματά τους. Οι προσεχεις εκλογες για τα Εθνικα Συμβούλια πρέπει να γίνουν σύμφωνα με τις αρχες αυτες. Το Συνδικάτο «Αλληλεγγύη» θα επιμείνει αποφασιστικα στο σημείο αυτο. Γι' αυτο το συνδικάτο μας θα επεξεργασθει, πριν τις 31 Δεκέμβρη 1981, ένα σχέδιο νέου εκλογικου συστήματος το οποίο, μετα απο διαβουλεύσεις ανάμεσα στα μέλη του Συνδικάτου, θα κατατεθει στη Δίαιτα.

Τα περιφεριακα αυτοδιαχειριστικα όργανα πρέπει να κατακτήσουν το δικαίωμα να αποφασίζουν για όλες τις τοπικες υποθέσεις και στο πεδίο αυτο θα βρίσκονται κάτω απο την επίβλεψη των οργάνων του κράτους που θα ελέγχουν το σεβασμο στους νόμους. Στην περίπτωση διαφορας ανάμεσα στις αυτοδιαχειριστικες δομες και τη διοίκηση, η διαφορα θα επιλύεται απο τα δικαστήρια. Οι περιφερειακοι αυτοδιαχειριζόμενοι οργανισμοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ασκουν οικονομικες δραστηριότητες.

Η δυνατότητα σύναψης συμφωνιων ανάμεσα σε αυτοδιαχειριστικους οργανισμους είναι εξίσου αναγκαία. Για να πραγματοποιήσουν το έργο τους αυτοι οι οργανισμοι πρέπει να είναι νομικα πρόσωπα δημοσίου δικαίου και να έχουν, δικα τους οικονομικα μέσα (τοπικους φόρους κ.λπ.).

Το Πρώτο Συνέδριο του Συνδικάτου «Αλληλεγγύη» δεσμεύει την Εθνικη Επιτροπη να επεξεργασθει ένα σχέδιο νόμου για την περιφερειακη αυτοδιαχείριση, σύμφωνα με τις παραπάνω αρχες. Το σχέδιο αυτο θα μελετηθει και ύστερα απο διαβουλεύσεις παρόμοιες με τις διαβουλεύσεις για το σχέδιο του εκλογικου συστήματος, θα υποβληθει στη Δίαιτα.

Το Συνδικάτο «Αλληλεγγύη» θα υποστηρίξει, επίσης, τις πρωτοβουλίες των αυτοδιαχειριζόμενων οργάνων, και κυρίως την αλληλοβοήθεια στον αγώνα εναντίον της κρίσης που διαρκως επιδεινώνεται.

22η θέση

Οι οργανώσεις και δομες αυτοδιαχείρισης πρέπει να εκπροσωπούνται στα ανώτατα κλιμάκια του κράτους.

1. Είναι απόλυτα απαραίτητο να έχουν τα Συνδικάτα το δικαίωμα νομοθετικης πρωτοβουλίας.

2. Θα αγωνιστούμε για να ανακτήσει η Δίαιτα (Κοινοβούλιο) το ρόλο της ως υπέρτατη εξουσία του έθνους, για να αλλάξει το εκλογικο σύστημα, ώστε να μπορουν όλα τα πολιτικα κόμματα, όλες οι κοινωνικες οργανώσεις και όλες οι ενώσεις να παίρνουν μέρος στις εκλογες. Θα αποδώσουμε έτσι στη Δίαιτα τον καθολικα αποδεκτο αντιπροσωπευτικο της χαρακτήρα.

3. Θεωρούμε απαραίτητη τη δημιουργία μιας αυτοδιαχειριζόμενης δομης (Βουλη Αυτοδιαχείρισης ή κοινωνικο - οικονομικη Βουλη) στα ανώτατα επίπεδα του Κράτους. Έργο της θα είναι να επιβλέπει την υλοποίηση της οικονομικης μεταρρύθμισης καθως και τη λειτουργία των αυτοδιαχειριστικων θεσμων.

Οι εμπειρίες του Ούρσους

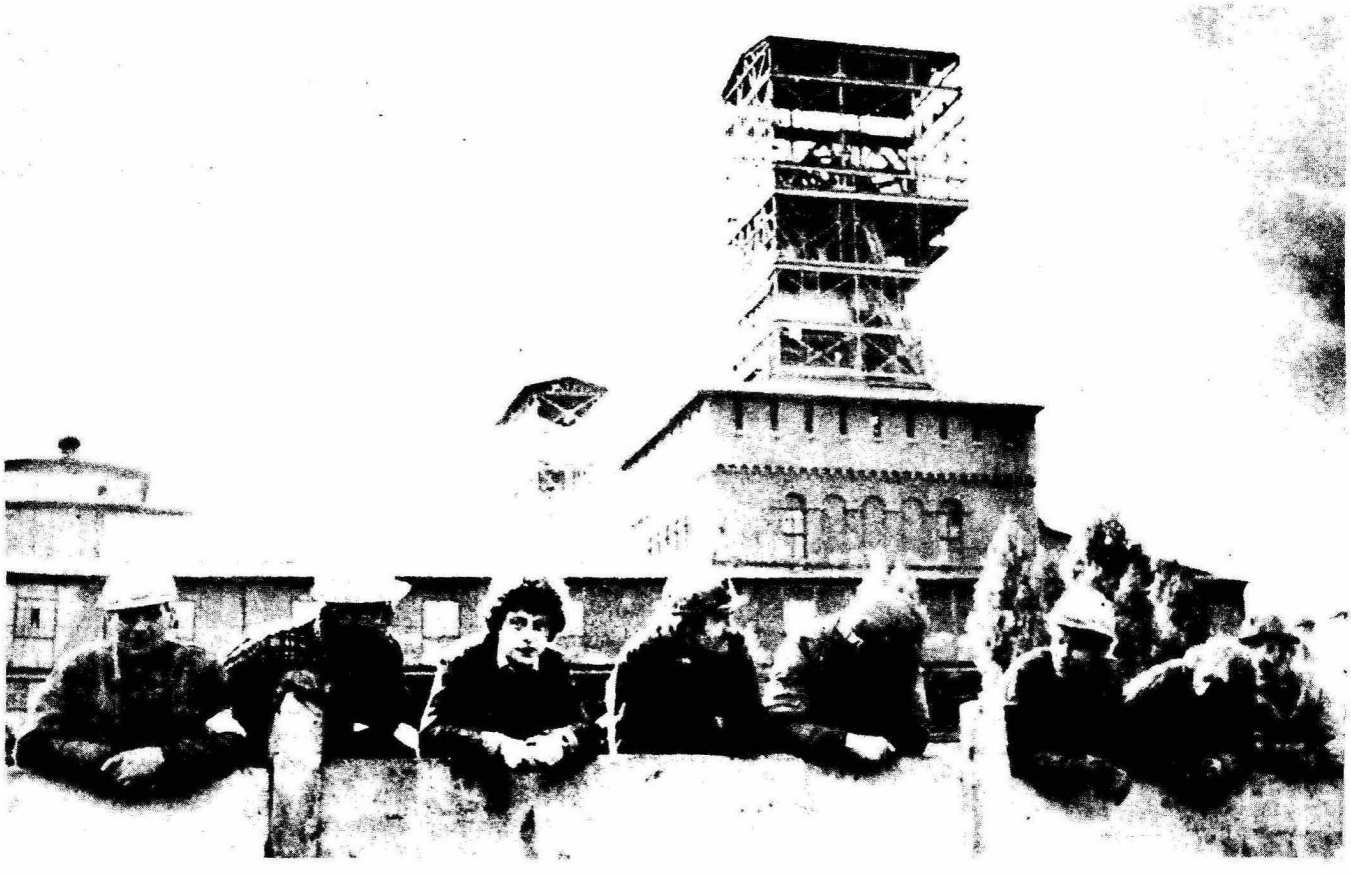
Ούρσους είναι το όνομα μιας πόλης στα νοτιοδυτικα προάστια της Βαρσοβίας. Έτσι ονομάζεται, επίσης, και το μεγάλο εργοστάσιο κατασκευης τρακτερ που δίνει ζωη στην πόλη. Είναι ένα απο τα κύρια εργατικα οχυρα της χώρας. Το 1976 ήταν *ένα απο τα κέντρα αντίστασης* στο ανέβασμα των τιμων και για την υπεράσπιση των απεργων του Ούρσους δημιουργήθηκε το KOR.

Η προπαρασκευαστική επιτροπη της αυτοδιαχείρισης στο Ούρσους δημιουργήθηκε πολυ πριν την πρώτη συνεδρίαση του *«Δίκτυου επιτροπων της Αλληλεγγύης των μεγαλύτερων επιχειρήσεων της χώρας»* στις 14 και 15 Απρίλη του 1981. Το Ούρσους πολυ γρήγορα συμμετείχε στην μικρη ομάδα των επιχειρήσεων, μελων του «δίκτυου», που μια απο τις συνεδριάσεις του, το Μάη, έγινε στο Ούρσους. Οι επιχειρήσεις αυτες είναι γιγάντιες και σ' αυτες το ποσοστο προσχώρησης των εργαζομένων στο συνδικάτο είναι πολυ ψηλο. Το συνδικάτο συχνα έχει πάνω απο 10.000 μέλη σε κάθε επιχείρηση αυτου του τύπου.

Στα εργοστάσια του Ούρσους, μετα τη διάλυση του παλιου KSR[1], ένα μέλος του προεδρίου της *Αλληλεγγύης*, ο μηχανικος Στανισλαβ Πίεκουκ, επιφορτίσθηκε με την προετοιμασία των βάσεων ενος νέου συμβούλιου εργατικης αυτονομίας. Ύστερα επειδη η *Αλληλεγγύη* δεν θεωρούσε ότι αντιπροσώπευε όλο το προσωπικο του εργοστασίου (αν και στους 16.500 εργαζόμενους η *Αλληλεγγύη* συγκεντρώνει το 80%, έναντι 13% του συνδικάτου του κλάδου της μεταλλουργίας), δημιουργήθηκε μια μικτη προπαρασκευαστικη επιτροπη. Συμπεριλάμβανε εκπρόσωπους της εργοστασιακης επιτροπης του ΠΕΕΚ, της εργοστασιακης επιτροπης της ZMSR (οργάνωση νεολαίας του ΚΚ), τεχνικο-οικονομικων οργανώσεων όπως η Εταιρεία Πολωνων Οικονομολόγων, η Ένωση Πολωνων Μηχανικων και Τεχνικων, καθως και εκπρόσωπους του συνδικάτου του κλάδου και της Αλληλεγγύης. Χρειάστηκαν πέντε συνεδριάσεις για να καθοριστουν, στα μέσα Φλεβάρη, οι αρμοδιότητες, οι δομες και το σύστημα εκλογης των μελλοντικων επιτροπων εργατικης αυτοδιαχείρισης.

Οι εκλογες στο συμβούλιο

Το σύστημα αυτο περιλαμβάνει τρία επίπεδα. Σε κάθε τομέα της παραγωγης οργανώνεται ένα συμβούλιο. Ο πρόεδρός του είναι μέλος του συμβούλιου των εργαζόμενων του εργοστάσιου, και τελικα το συμβούλιο των εργαζόμενων του συγκροτήματος (συνόλου εργοστασίων) περιλαμβάνει πάνω απο 100 μέλη: 70 εκλεγμένα και τους 24 προέδρους των συμβουλίων

των εργαζόμενων των εργοστασίων. Προβλέπονται και δυο άλλοι θεσμοι: ο ένας θα ονομάζεται επιτροπη συντονισμου, θα διατηρήσει τη δομη της μικτης προπαρασκευαστικης επιτροπης και θα έχει ένα ρόλο αποκλειστικα συμβουλευτικο, ενω το συμβούλιο ελέγχου θα αποτελείται απο τους εκπρόσωπους των συμβούλιων των εργαζόμενων, των τραπεζων, των καταναλωτων και των συμβούλιων των αγροτων. Το συμβούλιο ελέγχου θα έχει αρμοδιότητες σχετικα περιορισμένες, ασχολούμενο με αποφάσεις στραγητικης. Θα μπορούσε επίσης να προτείνει τα προβλήματα που θα πρέπει να επιλυθουν απο τα εργοστασιακα συμβούλια ή απο τα συμβούλια των βιομηχανικων συγκροτημάτων.

Ο τρόπος εκλογης των συμβούλιων είναι η άμεση και μυστικη ψηφοφορία:

Οι κάλπες θα είναι ανοιχτες 24 ώρες για να δοθει στου εργαζόμενους κάθε βάρδιας η δυνατότητα να ψηφίσουν. Οι κατάλογοι υποψηφίων θα καταρτίζονται μερικες μέρες πριν τις εκλογες. Οι δύο υποψήφιοι που θα συγκεντρώσουν το μεγαλύτερο αριθμο ψήφων θα είναι μέλη του συμβούλιου του βιομηχανικου συγκροτήματος. Οι τέσσερις επόμενοι θα είναι μέλη του εργοσταστιακου συμβούλιου.

Τα εργοστάσια που απασχολουν λιγότερο απο 400 άτομα θα εκλέγουν μόνο ένα αντιπρόσωπο για το συμβούλιο του συγκροτήματος ενω τα εργοστάσια που απασχολουν περισσότερους απο 400 εργαζόμενους θα εκλέγουν δύο.

Τα μέλη των συμβουλίων εκλέγουν τον πρόεδρό τους και το προεδρείο τους.

Οι επικεφαλεις του συμβούλιου σε εργοστάσια τέτοιου μεγέθους θα είναι υποχρεωμένοι να δουλεύουν με πλήρες ωράριο, ο γραμματέας του εργατικου συμβούλιου θα πληρώνεται απο τον προϋπολογισμο του εργοστάσιου. Για να αποφευχθει η εξάρτηση του συμβούλιου απο τη διεύθυνση του εργοστάσιου, ο πρόεδρός του και οι δύο αντιπρόεδροι θα πληρώνονται απο μια άμεση συνδρομη όλων των εργατων και όχι απο τα συνδικάτα.

Οι αρμοδιότητες του συμβούλιου

Στο επίπεδο αυτο, το καταστατικο που επεξεργάστηκαν στο Ούρσους το Φλεβάρη είναι πολυ λιγότερο προχωρημένο σε σχέση με τα σχέδια που επεξεργάσθηκε αργότερα το *Δίκτυο* ή οι διάφορες επιτροπες και τα συντονιστικα όργανα σε εθνικο ή περιφερειακο επίπεδο.

Έτσι, το συμβούλιο θα έπρεπε να παίζει μέσα στο εργοστάσιο το ρόλο του διαιτητη. Η διεύθυνση του εργοστάσιου θα διορίζονταν απο το Υπουργείο για μια περίοδο πέντε χρόνων, με την σύμφωνη γνώμη του εργατικου συμβούλιου του εργοστάσιου.

Τη στιγμη της ανάληψης των καθηκόντων του το συμβούλιο θα εκθέτει στον διευθυντη τους φάκελους και τα προβλήματα και ο υποψήφιος θα πρέπει να δεσμευτει ότι θα τα επιλύσει. Ο διορισμος του επικυρώνεται με την προϋπόθεση ότι θα εκτελέσει τα καθήκοντα που του επιβάλλονται.

Η αντίληψη αυτη άλλαξε ριζικα στη συνέχεια. Για παράδειγμα, στις εργασίες της *Ομάδας του Λιούμπλιν*[2] διευκρινίζεται ότι «η γενικη συνέλευση είναι μια μορφη άμεσης διαχείρισης της επιχείρησης απο το προσωπικο της. Το συμβούλιο παίρνει όλες τις αποφάσεις στρατηγικου και τακτικου χαρακτήρα που αφορουν την επιχείρηση με εξαίρεση τις αποφάσεις που σύμφωνα με το νόμο για τις επιχειρήσεις παίρνονται απο άλλα όργανα». Και τελικα «Το συμβούλιο διορίζει και ανακαλει το διευθυντη, οι προτάσεις του όσο αφορα τις διευθυντικες θέσεις υποβάλλονται στη σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου. Ο διευθυντης εκτελει τις αποφάσεις του συμβούλιου». Σήμερα οι μπροσούρες που έχουν τυπωθει απο την επιτροπη θεμελίωσης της αυτοδιαχείρισης των εργαζομένων στα εργοστάσια Ούρσους, βοηθουν στο να γίνουν γνωστα σε ολόκληρη τη χώρα τα διάφορα σχέδια που συζητιούνται.

Ταυτόχρονα οι επιτροπες θεμελίωσης ανθίζουν, επεξεργάζονται τα σχέδια καταστατικων, οργανώνουν δημοψηφίσματα μέσα στα εργοστάσια για τα θέματα που συζητιούνται. Αλλα δεν υπάρχουν αυτοδιαχειριζόμενα εργοστάσια, γιατι το ζήτημα αντιμετωπίζεται στο σύνολό του, πράγμα που προσδιορίζει έναν άλλο τυπο οικονομικων και κοινωνικων σχέσεων σε εθνικο επίπεδο.

Εργάτριες στο Ούρσους

Μοναδικη διέξοδος η αυτοδιαχείριση

Ο Μιεζισλαβ Ζιλ είναι εργάτης στη χαλυβουργεία Λένιν της Νόβα Χούτα απο το 1963. Εκδίδει το δελτίο «η φωνη της Νόβα Χουτα» επίσης, είναι συνιδρυτης του συνδικάτου Αλληλεγγύη στη Νόβα Χούτα και στο νομο της Κρακοβίας, πρόεδρος της διεπιχειρησιακης επιτροπης της «Μαλοπόλσκα», πληρεξούσιος αντιπρόσωπος στις διαπραγματεύσεις για την αυτοδιαχείριση με το κοινοβούλιο και την κυβέρνηση, αντίπροσωπος στο πρώτο συνέδριο της Αλληλεγγύης απο τον νομο της «Μαλοπόλσκα» (μικρη Πολωνία). Η συνέντευξή του στην Μαρία Πολυς δημοσιεύτηκε στο *«Γκλος Βόλνι» (η ελεύθερη φωνη),* δελτίο του συνεδρίου της Αλληλεγγύης (αρ. 4).

—Γιατι εγκαταλείψατε τις επίσημες διαπραγματεύσεις για την αυτοδιαχείριση;

—Γιατι η κυβέρνηση δε θέλει ν' ακούσει τίποτα για την εκλογη του διευθυντη απο τα αυτοδιαχειριστικα όργανα[1].

—Είναι κατανοητο, προσπαθει να συντηρήσει την «νομενκλατούρα»...

—Η νομενκλατούρα πρέπει να εξαφανιστει. Αυτο το σύστημα δεν έχει κανένα λόγο νόμιμης ύπαρξης. Τελικα, η ιδέα να εκλέγονται οι διευθυντες στα πλαίσια της αυτοδιαχείρισης είναι ξεκάθαρα ασυμβίμαστη μ' ένα τέτοιο σύστημα.

—Πώς θα αντιδράσει η κυβέρνηση στην απόφαση που μόλις υιο θετήθηκε[2];

—Θα πρέπει να την δεχτει, θέλει δε θέλει.

—Ποιο θα 'ναι το αποτέλεσμα αυτης της απόφασης;

—Η κυβέρνηση θα καταλάβει ότι δεν είναι απαραίτητο να οργανωθει δημοψήφισμα και θα ετοιμάσει ένα σχέδιο που θα σεβεται τις κοινωνικες ανάγκες.

—Αναμφίβολα έχετε στο μυαλο σας το δικο σας σχέδιο. Είστε βέβαιος ότι ανταποκρίνεται στις επιθυμίες της κοινωνίας;

—Αυτο που ξέρω είναι ότι οι θέσεις μου υποστηρίζονται απο τους εργαζόμενους των ναυπηγείων Λένιν, δηλαδη απο 39.000 άτομα, καθως και απο τους αντιπροσώπους που το αποδέχθηκαν σήμερα. Πιστεύω όμως ότι το συνέδριο ασχολήθηκε πολυ αργα με το θέμα αυτο. Η άποψή μας υπήρχε απο την πρώτη μέρα και η απόφαση συνταχθηκε τη δεύτερη μέρα. Αλλα το προεδρείο προτίμησε να αρχίσει απο το καταστατικο κι όχι απο ένα θέμα που αφορα το μέλλον της κοινωνίας μας.

—Γιατι επιμένετε στην ιδέα ότι η αυτοδιαχείριση είναι το πιο επείγον ζήτημα;

—Γιατι δεν υπάρχει άλλος τρόπος να αποκτήσουν κίνητρα οι εργαζόμενοι. Δεν έχουν εμπιστοσύνη σε κανέναν. Η μόνη μας ελπίδα είναι η αυτοδιαχείριση και η ανεξαρτησία των βιομηχανικων συγκροτημάτων. Θα αναγκάσει σε υποχώρηση την αυθαιρεσία των πολιτικων και κοινωνικων διευθυνόντων. Πιστεύω ότι οι οικονομικοι μηχανισμοι είναι βασικα εργαλεία παρότρυνσης και ότι η κυβέρνηση πρέπει να τα χρησιμοποιήσει.

—Δηλαδη, μετα απο 36 χρόνια, θέλετε να εισάγετε τις οικονομικες αρχες στην πολιτικη οικονομία;

—Ακριβως. Και πρέπει να το κάνουμε γρήγορα και αποφασιστικα. Αυτη τη φορα, η αυτοδιαχείριση πρέπει να είναι αυθεντικη. Μετα το τέλος του πολέμου έχουν γίνει ήδη δύο απόπειρες εφαρμογης της αυτοδιαχείρισης, αλλα και τις δυο φορες για ιδεολογικους λόγους, είχε αποφασισθει ότι το κόμμα έπρεπε να έχει ηγετικο ρόλο στο σύστημα. Αυτο σκότωσε όλη την προσπάθεια.

—Θα είστε υποψήφιος για την ηγεσία του συνδικάτου;

—Αν μου το ζητήσουν... αλλα δεν είναι αυτος ο στόχος της δραστηριότητάς μου. Πιστεύω ότι η δύναμη του συνδικάτου μας βρίσκεται στις μεγάλες βιομηχανικες μονάδες, και φυσικα, σε μια ισχυρη ηγεσία.

—Πιστεύετε ότι το συνδικάτο θα εκλέξει πρόεδρο τον Βαλέσα;

—Υποθέτω ναι. Το συνέδριο απλως θα ανταποκριθει στην ανάγκη της κοινωνίας, που θέλει έναν προικισμένο ηγέτη με ιδιαίτερη προσωπικότητα. Πρέπει να υπενθυμήσουμε ότι δεν είμαστε ένα συνηθισμένο συνδικάτο, αλλα ένα κοινωνικο κίνημα. Αλλα, ακόμα και σαν συνδικάτο, έχουμε το δικαίωμα να χαράξουμε εμεις οι ίδιοι το πολιτικο μας πρόσωπο. Εξαπατουν την κοινωνία πείθοντας την ότι υπάρχει απο-

λίτικη στάση. Φυσικα αυτο δεν γίνεται παρα μόνο στα ολοκληρωτικα καθεστώτα.

—Ωστόσο, όταν εγκρίθηκε το καταστατικο, δεχτήκατε την απολίτικη φύση του συνδικάτου...

—Το απαιτούσε η κατάσταση, οι συνθήκες που επικρατουν στην Πολωνία.

—Πώς συνδιάζετε το αυτο-καθορισμο των επιχειρήσεων και τον κεντρικο σχεδιασμο;

—Βέβαια, έχουμε δημιουργήσει μια επιτροπη σχεδιασμου. Η ιδέα του σχεδιασμου είναι διαφορετικη απο την συνηθισμένη σημασία της. Δεν θα υπάρχει ένας κατακερματισμος των θεμάτων ανάμεσα σε ξεχωριστες υπηρεσίες. Η επιτροπη θα χαράξει τους βασικους άξονες της ανάπτυξης της χώρας. Θα αποφασίσει επίσης για την προτεραιότητα ορισμένων τομέων στη βάση του κοινου συμφέροντος. Το πρόβλημα αυτο το έχουμε αναπτύξει πλατια στις προτάσεις μας και όλοι οι συνδικαλισμένοι θα ενημερωθουν.

—Για να γυρίσουμε στην αυτοδιαχείριση, έχετε σκεφτει κριτήρια για την εκλογη των διευθυντων; Υπάρχουν πολλοι τρόποι αντεμετώπισης του θέματος, σύμφωνα με...

—Θα πρέπει να πάψουμε να γυρνάμε και να ξαναγυρνάμε στις λεπτομέριες. Ξέρουμε πολυ καλα τα αποτελέσματα του συστήματος της νομενκλατούρας που το κόμμα υποστηρίζει με τόσο πείσμα. Η εκλογη του διευθυντη πρέπει να είναι αρμοδιότητα του εργατικου συμβούλιου. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να διαγωνίζονται για τη θέση. Πολλα συστήματα έχουν ήδη εφαρμοσθει πειραματικα και οι διευθυντες έχουν εκλεγει με αυτο τον τρόπο. Δεν υπάρχει πρόβλημα. Η αυτοδιαχείριση θα πρέπει επίσης να έχει την εξουσία να εκπονει ένα πρόγραμμα ανάπτυξης της επιχείρησης. Αυτη είναι η μοναδικη μας ελπίδα, γιατι έτσι οι λαϊκες μάζες θα αισθανθουν ότι αυτα που θέλουμε να κάνουμε στη χώρα αυτη τις αφορουν. Όποιος είναι αντίθετος με την αυτοδιαχείριση διαπράττει βαρυ σφάλμα εναντίον του έθνους.

1. Η ακριβη απόδοση είναι «απο την αυτοδιαχείριση».

2. Πρόκειται για την απόφαση που ψηφίστηκε στις 8 Σεπτέμβρη '81 απο το πρώτο Εθνικο Συνέδριο της Αλληλεγγύης και που προειδοποιει την κυβέρνηση πως αν δεν προχωρήσει στη διεξαγωγη δημοψηφίσματος για την αυτοδιαχείριση, η Αλληλεγγύη θα το οργανώσει μόνη της (βλέπε «Αλληλεγγύη» No 1, σελ. 44).

Η άποψη του Γ. Λιτίνσκι

Ο Γιαν Λιτίνσκι, μέλος του πρώην KOR, είναι αρχισυντάκτης του Robotnik («Ο εργάτης»), μηνιαίου περιοδικου που συνέχιζε να εκδίδεται και μετα τη διάλυση του KOR. Ειδικος της Αλληλεγγύης, συμμετείχε στο Συνέδριο σαν παρατηρητης. Παραθέτουμε εδω μια συνέντευξη που έδωσε κατα την διάρκεια της πρώτης συνόδου του Συνέδριου και ένα άρθρο δημοσιευμένο απο κοινου με τον Πάβελ Σπιέβακ στο Robotnik της 27ης Σεπτεβρίου 1981.

Ποια είναι τα επίμαχα θέματα που θίγονται στο Συνέδριο της Αλληλεγγύης;

Κατ' αρχην, βλέπουμε ήδη ότι πρόκειται για την επιβεβαίωση της στρατηγικης που έχει καθοριστει απο το KKP (την εθνικη ηγεσία). Δηλαδη, στρατηγικη μιας επιθετικης δράσης προς την κατεύθυνση της αυτοδιαχείρισης: αυτοδιαχείριση στις επιχειρήσεις, και αυτοδιαχείριση περιφερειακή.

Έπειτα, σε σχέση με τις δευτερεύουσες συγκρούσεις. Τα μέλη της Αλληλεγγύης πρέπει να μάθουν ότι η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη. Και ότι αυτη η σύγκρουση δεν πρέπει να διεξαχθει στο πεδίο που έχει επιλέξει η εξουσία.

Γίνεται επίσης μια σημαντικη συζήτηση σχετικα με τα καταστατικα. Δεν γνωρίζουμε τι μπορει να κρύβεται πίσω απο ορισμένες προτάσεις.

Γι' αυτην την περίοδο, το πιθανότερο είναι να επιλεγει μια αντίληψη πιο συγκεντρωτικη. Πιστεύω ότι κάτι τέτοιο είναι αναπόφευκτο στο βαθμο που το συνδικάτο μπαίνει στην πιο σημαντικη φάση του αγώνα. Θα πρέπει όμως να πούμε ότι πρόκειται για μια επικίνδυνη αντίληψη.

Εσεις πιστεύετε ότι η σύγκρουση είναι αναπόφευκτη;

Είναι αναπόφευκτη. Γιατι σ' αυτη τη χώρα, η εξουσία έχει ολοκληρωτικα συντριβει και είναι ανίκανη να κυβερνήσει. Απο κει βγαίνει και το πρόβλημα του σχηματισμου μιας καινούργιας δόμησης της εξουσίας. Ο αγώνας για την αυτοδιεύθυνση είναι στην πραγματικότητα το υποκατάστατο του αγώνα για την εξουσία μέσα στην κοινωνία.

Η σύγκρουση προέρχεται απο κάτι θεμελιακό. Τον Αύγουστο του 1980, οι βάσεις του καθεστώτος σείστηκαν. Ήταν τότε που ζητήθηκε απο την ολοκληρωτικη εξουσία να εκδημοκρατιστει. Αυτο προκάλεσε μια καθολικη παράλυση και θα πρέπει ν' αναρωτηθούμε πώς θα ξεπεραστει.

Ο μόνος δρόμος είναι να ξαναπάρουμε την εξουσία μέσα απο δημοκρατικους θεσμους. Η Αλληλεγγύη δεν μπορει να το κάνει. Δεν είναι αυτος ο ρόλος της. Το KKP δεν θα μπορούσε να κυβερνήσει. Και εαν η Αλληλεγγύη έπαιρνε την εξουσία θα γινόταν κι αυτη ολοκληρωτικη. Σ' αυτη τη χώρα η εξουσία χρειάζεται μια συνολικη μεταρρύθμιση. Και κάτι τέτοιο γεννάει σύγκρουση, γιατι πρόκειται για επίθεση ενάντια σε εκατοντάδες χιλιάδες πρόσωπα τα οποία είναι δεμένα με την εξουσία.

Πάνω σε τι διεξάγεται ο αγώνας στη σημερινη φάση;

Αυτην τη στιγμη ο αγώνας γίνεται για την αυτοδιαχείριση. Αυτο το κίνημα είναι ακόμα αδύναμο. Με την αυτοδιαχείριση, υπάρχουν σημαντικοι κίνδυνοι, τόσο για την Αλληλεγγύη όσο και για τους εργαζόμενους. Γιατι η αυτοδιαχείριση δεν είναι ένας θεσμος για την προστασία των εργαζόμενων, αλλα για τη βελτίωση της εργασίας. Υπάρχει λοιπον κίνδυνος, σε πολλες επιχειρήσεις, οι εργαζόμενοι να κερδίσουν λιγότερα κι απο τα μίνιμουμ. Πράγμα που σημαίνει έντονη δυσαρέσκεια και ανάπτυξη του μηχανισμου που θα αναλάβει την ευθύνη αυτων των ανισοτήτων.

Τι εννοείτε όταν λέτε «συνολικη μεταρρύθμιση της εξουσίας»;

Σήμερα, ο αγώνας για την τοπικη αυτοδιαχείριση είναι αναγκαίος. Εαν γίνει αυτο, η αυτοδιαχείριση θα πρέπει να αναπτυχθει κάθετα, δηλαδη σ' εθνικο επίπεδο. Θα πρέπει να σχηματιστει μια οικονομικη αντιπροσωπεία, δηλαδη ένα είδος δεύτερου Σώματος στο Κοινοβούλιο. Κάτι τέτοιο δε θα σταματήσει εκει. Η διαδικασία μπορει να συνεχιστει. Χρειάζονται αλλαγες για να σταθεροποιηθει αυτο το σύστημα.

Ποιες είναι οι προτάσεις σας με βάση αυτην την προοπτικη;

Το συνδικάτο πρέπει να δρα ομόφωνα, σαν ένα σύνολο. Θα πρέπει όμως οι άνθρωποι να μπορουν να εκφράζουν διαφορετικες πολιτικες τάσεις. Αυτο μπορει να πραγματοποιηθει μέσα απο πολιτικα κόμματα. Πιστεύω όμως ότι είναι πολυ νωρις για κάτι τέτοιο. Σήμερα προτείνουμε να σχηματιστουν λέσχες, όμιλοι εργαζομένων,

ανάλογα με τη γνώμη που αντιπροσωπεύουν. Είναι η συνέχεια αυτου που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε σαν ιδεολογία του KOR στις καινούργιες συνθήκες. Με κύριο στόχο την οργάνωση του κόσμου πάνω σε συγκεκριμένα προβλήματα. Για παράδειγμα, η δουλεια πάνω στην τοπικη αυτοδιαχείριση. Πρόκειται για την πραγματοποίηση ενεργειων που η Αλληλεγγύη δεν μπορει να κάνει. Για την ώρα συζητάμε πάνω σ' αυτο το θέμα.

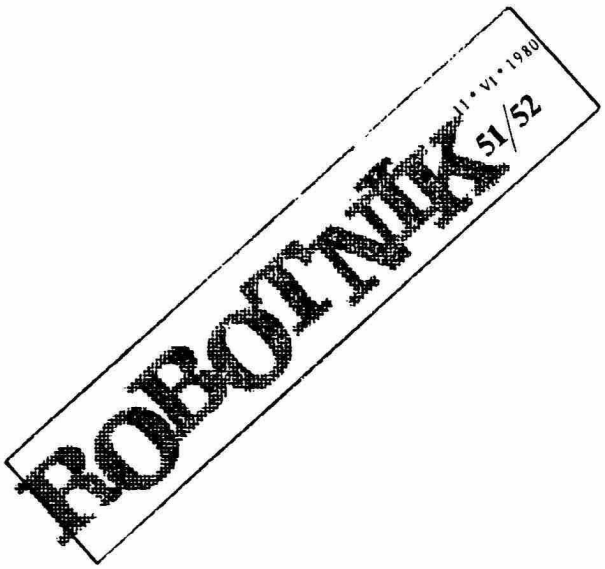
Πιστεύετε ότι μπορούμε να φτάσουμε μέχρι και σε ανοιχτες εκλογες;

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα γίνουν πιέσεις προς αυτη την κατεύθυνση. Πιστεύω ότι η εξουσία δεν θα μπορέσει ν' αντέξει μέχρι το 1984, οπότε και έχουν ορισθει οι εκλογες για τη Δίαιτα.

Πώς βλέπετε τη σχεδιοποίηση;

Υπάρχει ανάγκη για ένα κεντρικο σχεδιασμο. Θα πρέπει όμως να καταρτίζεται απο ένα αυτοδιαχειριστικο σώμα. Κι αυτο μας ξαναφέρνει στην ιδέα του δεύτερου οικονομικου κοινοβουλευτικου Σώματος;

(Σημ. της συντ.): Αυτη η συγκεντρωτικη αντίληψη υιοθετήθηκε απο το Συνέδριο, και επικυρώθηκε πλειοψηφικα απο τις επαρχίες ανάμεσα στις δύο συνόδους του Συνέδριου.

Το Δίκτυο της αυτοδιαχείρισης

Ο Γιέρζυ Μιλέφσκι είναι ο πιο γνωστος εκπρόσωπος του «δίκτυου αυτοδιαχείρισης». Εξηγει πώς δημιουργήθηκε το δίκτυο και παρουσιάζει τις διαφορες που υπάρχουν ανάμεσα στο σχέδιό του και στο νόμο που ψηφίστηκε απο τη Δίαιτα.

Το δίκτυο ξεπήδησε μέσα απο μια ανάγκη. Περιλαμβάνει δεκαεπτα εργοστασιακες επιτροπες της Αλληλεγγύης και την Ακαδημία Επιστημων. Είδε το φως της μέρας στις 17 Μάρτη 1981. Δυο παράγοντες εξηγουν αυτην τη γέννηση: κατ' αρχην, το φθινόπωρο, και ακόμα περισσότερο το Γενάρη, επικρατούσε ένα σχετικο χάος όσον αφορα τα ελεύθερα Σάββατα. Απο την άλλη, ξέραμε όλοι ότι η κυβέρνηση δε θα πραγματοποιούσε την οικονομικη μεταρρύθμιση. Έπρεπε επομένως να περάσουμε απο ένα πρόγραμμα διεκδικητικο σ' ένα πρόγραμμα θετικο. Το πιο σημαντικο απο τα θέματα που συζητιόνταν στις συνελεύσεις των μεγάλων επιχειρήσεων της Αλληλεγγύης ήταν η αυτοδιαχείριση. Δεν υπήρχαν περιθώρια εκλογης: μέχρι τότε η κατάσταση ήταν η εξης: οι εργαζόμενοι δουλεύουν, το Πολιτικο Γραφείο διευθύνει, το κέρδος πάει στο «μεγάλο αδερφο» μας. Στο Βροκλαβ, στο εργοστάσιο κατασκευτης βαγονιων, είχαν την ίδια ιδέα όπως και στο Γκντανσκ: η αυτοδιαχείριση γεννιόταν μέσα στα τμήματα του εργοστάσιου. Αλλα το εργοστασιακο παράρτημα της Αλληλεγγύης ζήτησε να σταματήσει αυτη η εμπειρία. Έμειναν λοιπον πολυ ευχαριστημένοι στο Βροκλαβ, απο την πρόταση του Γκντανσκ.

Στις 14 και 15 Απρίλη του 1981 έγινε μία συγκέντρωση στα ναυπηγεία του Γκντανσκ. Πολλες επιχειρήσεις ήταν αντίθετες μ' αυτη τη συγκέντρωση αλλα ο Βαλέσα ήταν υπερ και τους έπεισε. Διάλεξαν τον αριθμο των δεκαεπτα αντιπροσώπων που αντιστοιχούσαν στον αριθμο των βοεβοδάτων. Δεν θέλησαν, για λόγους μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, να συγκεντρωθουν πάνω απο εί-

κοσι επιχειρήσεις.

Η ιδέα του δίκτυου είναι η κοινωνικη επιχείρηση. Κι αυτο για να πούμε ότι στην Πολωνία πρέπει να εφαρμοστει ο σοσιαλισμος και όχι ο κομμουνισμος ή ο καπιταλισμος του Κόμματος. Στις 8 του Ιούλη μια συνέλευση υιοθέτησε το σχέδιο. Το Κόμμα αντέδρασε φωνάζοντας για αναρχο - συνδικαλισμο και κατάληψη της εξουσίας. Η εθνικη επιτροπη Αλληλεγγύης (ΚΚΡ) δεν αντέδρασε. Το δίκτυο ζήτησε απο την ΚΚΡ να υιοθετήσει αυτο το ντοκουμέντο σαν κείμενο της Αλληλεγγυης: καμια απόκριση. Είχαμε εκνευριστει με την ΚΚΡ: αν είχε υιοθετήσει το κείμενο, θα μπορούσμε να βρούμε 15 βουλευτες για να παρουσιάσουν ένα νομοσχέδιο, και έτσι ο νόμος για την αυτοδιαχείριση που ψηφίστηκε στη Δίαιτα θα ήταν καλύτερος. Η Δίαιτα κάλεσε τους αντιπροσώπους της Αλληλεγγύης για να το συζητήσουν· αλλα οι εκπρόσωποι της ΚΚΡ δε γνώριζαν το κείμενο του δίκτυου.

Καταφέραμε ωστόσο να έχουμε ορισμένα αποτελέσματα: στο νόμο για τις επιχειρήσεις, απο τα 70 άρθρα τα 23 ήταν αυτα του σχέδιου που πρότεινε το δίκτυο, και το σχέδιο του Γιαρουζέλσκι δεν έγινε δεκτο απο τη Δίαιτα. Αυτο μπορει επομένως να θεωρηθει μεγάλη πρόοδος, το σχέδιο όμως της Δίαιτας δεν είναι απόλυτα ικανοποιητικο. Αυτος όμως δε θα ήταν λόγος να το μποϋκοτάρουμε, γιατι αυτος ο νόμος επέτρεπε την οργάνωση της αυτοδιαχείρισης. Επι πλέον μπορει κανεις να βρει σ' αυτον εσωτερικες αντιφάσεις τέτοιες που αφήνουν περιθώρια για διάφορες ερμηνείες. Η θέση επομένως του δικτύου είναι να λέει: δημιουργείστε την αυτοδιαχείριση και θα είστε αρκετα ισχυροι.

Υπάρχουν τρία στοιχεία στη μεταρρύθμιση σχετικα με τις επιχειρήσεις:

1. Ένα συμβούλιο εργαζομένων για την αυτοδιαχείριση. Πρέπει να είναι αρμόδιο να διαχειριστει την επιχείρηση.

2. Η επιχείρηση οφείλει να είναι επαρκως αυτόνομη: όχι υποταγη σε κάποιο υποχρεωτικο προγραμματισμο, ελεύθερη επιλογη των συνεργατων της, όχι πια μονοπώλιο στο εξωτερικο εμπόριο.

3. Η επιχείρηση πρέπει να είναι αυτοχρηματοδοτούμενη. Αυτο το τελευταίο σημείο, η αυτοχρηματοδότηση δε ρυθμίζεται απο το νόμο. Πρέπει επομένως να αναληφθει δράση γι' αυτο το θέμα έτσι ώστε να επιτευχθει η ψήφιση ενος νόμου για την αυτοχρηματοδότηση.

Αν συγκρίνουμε το νόμο για την αυτοδιαχείριση με το σχέδιο του δίκτυου, θα διακρίνουμε δυο σημαντικα σημεία διαφωνίας: κατ' αρχην, ο νόμος δεν έχει συμπεριλάβει το σημείο εκείνο σύμφωνα με το οποίο η υπέρτατη έκφραση της θέλησης των εργαζομένων είναι η προσφυγη στο δημοψήφισμα· μόνο το συμβούλιο των εργαζομένων κατοχυρώνεται σαν αντιπροσωπευτικο όργανο. Αυτο όμως δεν μας εμποδίζει να καταφεύγουμε σε δημοψηφίσματα. Δεύτερο, σχετικα με τις αρμοδιότητες του συμβούλιου, ορισμένες διατυπώσεις δεν είναι ικανοποιητικες.

Περισσότερες ακόμα διαφωνίες έχουμε με το νόμο για τις επιχειρήσεις: σ' ότι αφορα την εκλογη του διευθυντη, το σύστημα που εγκαθιδρύει ο νόμος είναι το ακόλουθο: ο διευθυντης διορίζεται απο ένα κυβερνητικο όργανο και πρέπει να είναι αποδεκτος και απο το συμβούλιο των εργαζομένων. Η εξεταστικη επιτροπη αποτελείται απο διάφορους αντιπρόσωπους, αλλα το συμβούλιο των εργαζόμενων δεν έχει την πλειοψηφία. Παράλληλα θα πρέπει να συντάσσεται απο την κυβέρνηση ένας κατάλογος εξαιρέσεων, έπειτα απο συζήτηση με τις συνδικαλιστικες οργανώσεις. Αυτος ο κατάλογος εξαιρέσεων αφορα μόνον την υπόδειξη των διευθυντων, πράγμα που δεν θα εμποδίσει να υπάρξουν μέσα σ' αυτες τις επιχειρήσεις επιτροπες αυτοδιαχείρισης. Πρόκειται για την περίπτωση εκείνων των συνεταιρισμων που υπόκεινται σε έναν ειδικο νόμο, καθως και για την αεροπορικη εταιρεία LOT, τους σιδηρόδρομους και τα τραμ. Συνολικα, μπορούμε να πούμε ότι μ' αυτον το νόμο η Νομενκλατούρα περιορίστηκε αλλα δεν συντρίφτηκε μια και καλη. Εξάλλου αυτος ο νόμος θα πρέπει να επανεξεταστει μετα απο ένα χρόνο και κατα συνέπεια μπορει να τροποποιηθει στο τέλος αυτης της περιόδου.

Οικονομικη μεταρρύθμιση και αυτοδιαχείριση

Το «δίκτυο» συγκαταλέγει στους κόλπους της Αλληλεγγύης τους αντιπροσώπους των μεγάλων επιχειρήσεων απ' ολόκληρη τη χώρα. Το «δίκτυο» έπαιξε καθοριστικο ρόλο στην εμφάνιση και τον καθορισμο, μέσα στους κόλπους της Αλληλεγγύης, συγκεκριμένων σχεδίων όσον αφορα την οικονομικη μεταρρύθμιση και την αυτοδιαχείριση. Στο κείμενο που ακολουθει, παραμονη του Συνέδριου, το «δίκτυο» συνοψίζει τις προτάσεις του αποβλέποντας στο να δώσει –απέναντι στις κυβερνητικες θέσεις που δημοσιεύτηκαν τον Ιούλιο του 1981– μια ενοποιημένη άποψη στο εσωτερικο της Αλληλεγγύης σχετικα με την οικονομικη και κοινωνικη μεταρρύθμιση της χώρας.

Το σύστημα της συγκεντρωτικης σοσιαλιστικης οικονομίας έπαψε να λειτουργει. Οι ντιρεκτίβες είναι πια αναποτελεσματικες, τα διαθέσιμα αγαθα δεν φτάνουν στον προορισμο τους και η διοίκηση, γραφειοκρατικοποιημένη, είναι ανίκανη να λύσει ακόμα και τα πιο απλα προβλήματα. Η χώρα βυθίζεται στο χάος και την κρίση.

Μέσα σ' αυτην την κατάσταση παρουσιάζουμε ένα σχέδιο για μια συνολικη, βαθια μεταρρύθμιση της οικονομίας μας. Μεταρρύθμιση που αποβλέπει στο να αποκαταστήσει την αξιοπρέπεια της ανθρώπινης εργασίας, τον σεβασμο στην καλα οργανωμένη εργασία καθως επίσης και να ξεπεράσει όλα τα εμπόδια που εναντιώνονται στην οικονομικη πρωτοβουλία.

Κάτι τέτοιο προϋποθέτει βαθιες αλλαγες τόσο στο επίπεδο των κεντρικων οργάνων της εξουσίας όσο και σ' εκείνο των επιχειρήσεων.

Ανεξαρτησία

Η ανεξαρτησία των επιχειρήσεων απαιτει μια ευρεία αναδιοργάνωση της κεντρικης διοίκησης. Όλα τα κλαδικα υπουργεία πρέπει να καταργηθουν και να αντικατασταθουν απο ένα ενιαίο Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου. Είναι ανάγκη να σταματήσει να εφαρμόζεται η αρχη σύμφωνα με την οποία το ινστιτούτο σχεδιοποίησης διαχειρίζεται τις επιχειρήσεις. Η κυβέρνηση θα έπρεπε να διαθέτει μόνο το δικο της οργανισμο σχεδιοποίησης, και εξάλλου, προκειμένου να αποφευχθει ο κίνδυνος μονοπώλησης της σχεδιοποίησης απο την κυβέρνηση, θα ήταν αναγκαία η δημιουργία πολυάριθμων παραλλαγων του σχέδιου καθως και η διασφάλιση μιας πραγματικης επίδρασης της κοινωνίας πάνω στη σχεδιοποίηση με τη βοήθεια του Γραφείου Ανάλυσης και Οικονομικης Σχεδιοποίησης του Κοινοβούλιου. Η Κεντρικη Τράπεζα, η Κοινωνικη Επιτροπη των Τιμων και το Κεντρικο Γραφείο Στατιστικης, όλα αυτα θα έπρεπε να είναι ανεξάρτητα απο την κυβέρνηση. Αυτοι οι θεσμοι θα έπρεπε να υπαχθουν όλοι άμεσα στο Κοινοβούλιο.

Θα μπορούσαμε να δεχτούμε –αλλα μόνο για μια μεταβατικη περίοδο– τη σύσταση ενος Προσωρινου Γραφείου για τη Διαχείριση των πρώτων υλων, το οποίο δε θα είχε καταστατικο υπουργείου αλλα θα το διαχειριζόταν κάποιος κυβερνητικος πληρεξούσιος και θα είχε τη δικαιοδοσία να εξασφαλίζει μια περιορισμένη διανομη των πραγματικα σπάνιων πρώτων υλων.

Ο ρόλος του Υπουργικου Συμβουλίου θα έπρεπε να αυξηθει και να είναι υπόλογο στο Κοινοβούλιο, τόσο για την κατάσταση της εθνικης οικονομίας όσο και για τις δραστηριότητες του κάθε υπουργείου.

Για να αποφευχθει ο κίνδυνος του εκφυλισμου της κεντρικης διοίκησης σε γραφειοκρατικο μηχανισμο διοίκησης των επιχειρήσεων, θα είναι αναγκαίο να αναλάβει το Κοινοβούλιο την εξουσία να καθορίζει τον αριθμο των υπαλλήλων στην κεντρικη διοίκηση καθως και το κονδύλι των πόρων που χορηγούνται για τον προϋπολογισμο της (και που θα πρέπει να ελαττωθει τουλάχιστον στο μισο).

Αντι για λεπτομερη πλάνα, που περιέχουν ταυτόχρονα στοιχεία σημαντικα και ασήμαντα, το κεντρικο πλάνο θα πρέπει να έχει ως αντικείμενο μόνο τον καθορισμο των στρατηγικων στόχων της οικονομίας.

Ένα τέτοιο σχέδιο θα πάψει να είναι ένα όργανο διοίκησης της οικονομίας γιατι οι επιχειρήσεις θα εργάζονται με σκοπο το κέρδος και όχι για να εκπληρώσουν τους στόχους του πλάνου.

Θα πρέπει να είναι ένα σχέδιο που θα προορίζεται μόνο για την κυβέρνηση και όχι για τις επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις θα είναι ικανες να διαμορφώνουν για τις δικες τους ανάγκες, τα δικα τους ανεξάρτητα πλάνα. Η κυβέρνηση θα είναι σε θέση να παροτρύνει τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων προς μια στρατηγικα επιθυμητη κατεύθυνση για την εκπλήρωση του κεντρικου

πλάνου, όχι με διαταγες που απευθύνονται άμεσα και που καταστρέφουν την ανεξαρτησία των επιχειρήσεων, αλλα με τη βόηθεια οικονομικων μέσων, φόρους, δασμους κ.λπ.... που θα χρησίμευαν στο να προτρέπουν στις κατάλληλες ενέργειες.

Είναι ανάγκη να τελειώνουμε με τον καθορισμο όλων των τιμων απο την κυβέρνηση και με την τακτικη του να επιβάλλονται στις επιχειρήσεις οι προμηθευτες και οι αγοραστες τους. Είναι ανάγκη να αποκατασταθει απόλυτη ελευθερία όσον αφορα την υπογραφη συμβολαίων στη βάση των τιμων που καθορίζονται απο την αγορα.

Μόνο ορισμένα προϊόντα (ψωμι, γάλα, σχολικα βιβλία, κ.λπ.) θα πρέπει να υπόκεινται σε διατίμηση που θα ορίζεται απο την κυβέρνηση.

Για να εμποδιστουν οι ανταγωνιστικες επιχειρήσεις να δημιουργήσουν μονοπώλια σε βάρος του καταναλωτη, θα πρέπει να προβλεφθει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διασφάλισης που θα κατοχυρώνεται απο έναν αντιμονοπωλιακο νόμο.

Προς τα τέλη του 1981, όλες οι ενδιάμεσες διοικητικες βαθμίδες ανάμεσα στην επιχείρηση και το υπουργείο θα πρέπει να καταργηθουν, δεδομένου ότι τέτοιοι οργανισμοι διατηρούνται συχνα δια της βίας. Η περιουσία τους θα πρέπει να μοιραστει στις διάφορες επιχειρήσεις που συμπεριλάμβαναν και να χρησιμοποιηθει για διάφορους σκοπους. Θα μπορούσαν να αντικατασταθουν απο συνενώσεις επιχειρήσεων στη βάση της ελεύθερης βούλησης των οργάνων αυτοδιαχείρισης των εργαζομένων.

Αυτοδιαχείριση

Η αυτοδιαχείριση σε μια επιχείρηση σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι και οι αντιπρόσωποί τους —το συμβούλιο των εργαζομένων— αποτελουν την ανώτερη εξουσία διαχείρισης. Η οργανωτικη και επίσημη εξάρτηση της επιχείρησης απο τη διοίκηση και τη *«νομενκλατούρα»* του κόμματος θα πρέπει να καταργηθει και θα πρέπει να εισαχθει η αρχη σύμφωνα με την οποία μόνο το συμβούλιο των εργαζομένων θα μπορει να διορίζει και να παύει το διευθυντη. Ο διευθυντης πρέπει να είναι υπόλογος στο συμβούλιο των εργαζομένων και να εφαρμόζει τις αποφάσεις του πρώτου στην καθημερινη διαχείριση της επιχείρησης. Το συμβούλιο των εργαζομένων πρέπει να εκλέγεται με καθολικη, ισότιμη και άμεση ψηφοφορία και με μυστικα ψηφοδέλτια απ' όλους τους υπάλληλους της επιχείρησης. Καθήκον του είναι να καθορίζει τους στρατηγικους στόχους της επιχείρησης. Θα είναι υποχρεωμένο, ανάμεσα στ' άλλα, να αποφασίζει για τον προσανατολισμο λειτουργίας και ανάπτυξης της επιχείρησης· για τα σχέδιά της, τη δομη της, τους κανονισμους της, τις αρχες που θα διέπουν την πολιτικη στελέχωσης, την κατανομη των κερδων, την υπογραφη συμβολαίων συνεργασίας ή εισαγωγων - εξαγωγων, το μισθο των διευθυντων. Θα ελέγχει χωρις κανένα περιορισμο τη λειτουργία της επιχείρησης.

Πλήρης ανεξαρτησία σ' ότι αφορα θέματα ιδιοκτησίας και οργάνωσης θα πρέπει να δοθει στην τοπικη αυτοδιαχείριση (συμβούλια και άλλες αντιπροσωπεύσεις των κατοίκων των πόλεων και των χωριων). Είναι απολύτως αναγκαίο να αλλάξει ο εκλογικος νόμος για τα όργανα της τοπικης αυτοδιαχείρισης: το δικαίωμα να προτείνουν αντιπροσώπους θα πρέπει να παρέχεται όχι μόνο στις πολιτικες οργανώσεις αλλα επίσης και στα συνδικάτα, στα όργανα αυτοδιαχείρισης των εργαζομένων και σε πολίτες που καταφέρνουν να συγκεντρώσουν έναν επαρκη αριθμο υπογραφων για να υποστηρίξουν την υποψηφιότητά τους.

Αυτοχρηματοδότηση

Αντι να επιχορηγούνται τα «σχεδιοποιημένα ελλείματα», είναι αναγκαίο να καθιερωθει η αρχη της αυτοχρηματοδότησης έτσι ώστε η επιχείρηση να καλύπτει όλα της τα έξοδα απο τα κέρδη της (ή ενδεχόμενα απο τραπεζικα δάνεια). Αυτο σημαίνει ότι οι πιο εύρωστες επιχειρήσεις θα είναι σε θέση ν' αναπτυχθουν, ενω όσες λειτουργουν άσχημα μπορουν ακόμα και να κηρύξουν πτώχευση.

Οι μισθοι των υπαλλήλων θα εξαρτώνται απο τα κέρδη των επιχειρήσεων, και έτσι οι εργαζόμενοι θα μπορουν να ωφελούνται άμεσα απο την ποιότητα της εργασίας τους. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ωστόσο πως στις επιχειρήσεις που δεν έχουν κέρδη —και ιδιαίτερα όσες είναι σε πτώση— οι μισθοι θα είναι πιο χαμηλοι και η καταβολη τους αμφίβολη κι αυτη. Για να προστατεύονται λοιπον τα συμφέροντα των εργαζομένων είναι ανάγκη να καθιερωθει ένας «εγγυημένος μισθος» το ποσο του οποίου θα καθορίζεται με συμφωνίες, και μόνο η υπόλοιπη αμοιβη θα εξαρτάται απο τα κέρδη. Οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν ακόμα, με βάση τις αποφάσεις των οργάνων αυτοδιαχείρισης, να προβλέψουν ένα αποθεματικο κεφάλαιο που, σε περίπτωση γενικης πτώχευσης, θα μπορει να χρησιμεύσει για την εξασφάλιση του μισθου των υπαλλήλων. Ο κατώτερος μισθος, ο συμπληρωματικος μισθος, οι μεταβολες του εγγυημένου μισθου ανάλογα με την αύξηση του κόστους ζωης θα καθορίζονται μετα απο διαπραγματεύσεις με τα συνδικάτα.

Προκειμένου το κέρδος να γίνει το κύριο κίνητρο της οικονομικης δραστηριότητας της επιχείρησης, είναι ανάγκη να σταματήσει η αυτόματη χρηματοδότηση κάθε μη αποδοτικης δραστηριότητας —ακόμα κι αν είχε προγραμματιστει κάτι τέτοιο.

Η παλια αρχη με βάση την οποία οάνειο· δίνεται μόνο σ' αυτους που μπορουν να είναι φερέγγυοι, θα πρέπει να μπει ξανα σε ισχυ. Κάτι τέτοιο απαιτει αλλαγες και στο τραπεζικο σύστημα. Η Κεντρικη Τράπεζα θα είναι υπεύθυνη για την ισορροπία της οικονομίας και της αγορας, και θα έχει τον έλεγχο της έκδοσης του χρήματος· οι υπόλοιπες τράπεζες θα λειτουργουν σαν αυτοχρηματοδοτούμενα ιδρύματα, τα οποία δεν θα χορηγουν δάνεια, παρα μόνον στις επιχειρήσεις που είναι αποδοτικες και μπορουν να εγγυηθουν την εξώφληση των δανείων.

Οι κοινωνικες επιχειρήσεις και οι υπόλοιπες

Ο κυρίαρχος τύπος επιχείρησης θα είναι αυτος των κοινωνικων επιχειρήσεων. Θα συγκεντρώνουν όλες τις υπάρχουσες κρατικες επιχειρήσεις που θ' αποδεχτουν την ανεξαρτησια, την αυτοδιαχειριση και την αυτοχρηματοδότηση. Η πλειοψηφία των κοινοτικων επιχειρήσεων θα λειτουργουν με βάση τις ίδιες αρχες. Ο χαρακτηρισμος της «κρατικης επιχείρησης» θα προορίζεται μόνο για τις επιχειρήσεις που συγκαταλέγονται στη σφαίρα των λεγόμενων «βασικων υπηρεσιων» (όπως είναι οι σιδηρόδρομοι, τα ταχυδρομεία, κ.λπ.). Αυτες θα έχουν μια περιορισμένη ανεξαρτησία. Σ' αυτες τις επιχειρήσεις, καθως επίσης και στις εμπορικες τράπεζες και τα υποκαταστήματα της Εθνικης Τράπεζας Πολωνίας, θα υπάρχει επίσης η αυτοδιαχείριση αλλα με αισθητα μειωμένες αρμοδιότητες, δεδομένης της έλλειψης ανεξαρτησίας. Οι μόνες επιχειρήσεις στις οποίες δε θα εφαρμόζεται η αυτοδιαχείριση θα είναι οι ιδιωτικες επιχειρήσεις, ανεξάρτητα απο την εθνικότητα του ιδιοκτήτη τους, και οι οποίες θα έχουν ίσα δικαιώματα στην οικονομία μας.

Τέλος Αυγούστου '81

Σεβασμος στην αυτοδιαχείριση...

Η Ομάδα Συζήτησης Εμπειρία και Μέλλον, φτιάχτηκε το Νοέμβρη 1978 σαν ένα φόρουμ όπου διανοούμενοι, συμπεριλαμβανομένων και κομματικων μελων, θα μπορούσαν να συναντιώνται και να συζητουν γύρω απο τα τρέχοντα θέματα, προσφέροντας κάποιες λύσεις στα τεράστια κοινωνικα και οικονομικα προβλήματα της Πολωνίας. Η κριτικη που εξασκούσαν ανάγκασε τις Αρχες να απογορέψουν τις συναντήσεις της ομάδας. Όμως αυτη, είχε ήδη εκλέξει μια συντακτικη επιτροπη, η οποία, αναλύοντας τις απαντήσεις απο ένα ερωτημοτολόγιο που κυκλοφόρησε πλατεια, τύπωσε το κείμενο «Αναφορες στην Κατάσταση της Δημοκρατίας», που προτάθηκε στις Αρχες το Μάιο του 1979. Ακολούθησε ένα δεύτερο κείμενο, το «Ποια είναι η Διέξοδος;» τον Μάιο του 1980. Τα δυο κείμενα αντιπροσωπεύουν τις απόψεις πάνω απο εκατο Πολωνων διανουμένων - κομματικων μελων και ατόμων που είχαν δεσμους με την Εκκλησία ή με αντιπολιτευόμενους κύκλους. (Μέλος της ομάδας ήταν κι ο Ρακόφσκι, ο γνωστος κομματικος υπεύθυνος για τις συζητήσεις με την Αλληλεγγύη και νυν Αντιπρόεδρος).

Η επιλογη του παρακάτω κειμένου, που πάρθηκε απο την αγγλικη έκδοση του βιβλίου, δεν έγινε τόσο με βάση τη διατύπωση ουσιαστικων στοιχείων στο θέμα της συζήτησης για την αυτοδιαχείριση, αλλα για να δείξει ακριβως αφ' ενος το χαμηλο επίπεδο του προβληματισμου πάνω στο θέμα, πριν οι ίδιες οι ανάγκες οδηγήσουν την Αλληλεγγύη να το βάλει στην ημερήσια διάταξη και αφ' ετέρου τη μετριοπαθη αντίληψη της ομάδας, που ουσιαστικα προσπαθει να ενσωματώσει την αυτοδιαχείριση στο σύστημα. Μια αντίληψη που προσπάθησε ανεπιτυχως να εφαρμόσει αργότερα η γραφειοκρατία, μέσω των συζητήσεων του Ρακόφσκι με τους μετριοπαθεις της Αλληλεγγύης.

Αυτοι που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, αναφέρθηκαν επανειλημένα στη σημασία των διαφόρων αυτοδιαχειριζόμενων οργανισμων στην κοινωνικη ζωη της χώρας μας. Τέτοιοι οργανισμοι, όχι μόνο επαυξάνουν την αίσθηση συμμετοχης των πολιτων στις διαδικασίες της εξουσίας, αλλα και με τη λειτουργία τους διαμορφώνουν γνήσιες απόψεις, ειδικα στην περίπτωση των επαγγελματικων, πολιτιστικων και άλλων παρόμοιου είδους συλλόγων. Μέσα απ' αυτες τις απαντήσεις εκφράστηκε ο «πόθος για δημοκρατία» αλλα και απαίτηση για ικανοποιητικότερη λειτουργία του συστήματος.

Η αρχη ότι όλοι οι αυτόνομοι και αυτοδιαχειριζόμενοι οργανισμοι πρέπει να έχουν πλήρη ελευθερία να εκλέγουν την ηγεσία τους όπως θεωρουν καλύτερα, περιέχεται στο νόμο για τους συλλόγους. Η επαναδραστηριοποίηση αυτου του νόμου στην αρχικη του μορφη δεν σηκώνει αργοπορία, γιατι απο το 1932 οπότε θεσπίσθηκε, έχει υποβληθει σε πολλες και συχνα χαοτικες περιοριστικες τροπολογίες.

Στο μέλλον το δικαίωμα της αυτονομίας και της αυτοδιαχείρισης των διαφόρων οργανισμων, πρέπει να είναι σεβαστο όχι μόνο τυπικα. Πρακτικες που μπλοκάρουν αυτο το νόμο, περιορίζουν και τη δραστηριότητα των οργανώσεων, έτσι ώστε αυτες να κινδυνεύουν να χάσουν την ταυτότητά τους. Το πρόβλημα δεν είναι μόνο οι μανιπουλάτσιες στις εκλογες ή η άσκηση πίεσης. Έχει να κάνει με τον απίστευτα πολύπλοκο και ηλίθια ογκώδη μηχανισμο των ιεραρχικων δομων στους αυτόνομους και αυτοδιαχειριζόμενους οργανισμους, την υποκατάσταση τέτοιων οργανισμων απο το διοικητικο μηχανισμο, την εξάπλωση του γραφειοκρατικου μηχανισμου, που εκτοπίζει οποιαδήποτε δυνατότητα για αυτοδιαχείριση και αυτονομία. Είναι ακόμα πρόβλημα επαναφορας της αρχης της αυτονομίας σ' αυτους τους κοινωνικους οργανισμους (όπως η ανώτατατη εκπαίδευση), που μπορουν να λειτουργίσουν πολυ καλύτερα σε αυτόνομη βάση, παρα μέσα στα πλαίσια των γραφειοκρατικων, διοικητικων δομων. Μπορούμε να ελέγχουμε τις καταστατικες δαμες μιας οργάνωσης ή να εξετάζουμε αν τις τηρει ευσυνείδητα. Είναι, όμως, συμφέρον των ίδιων των Αρχων, τα αυτόνομα αυτοδιαχειριζόμενα σώματα να λειτουργουν με αυθεντικα τέτοιο τρόπο, εφόσον φυσικα το καταστατικο τους είναι «καθαρο».

Σε τελευταία ανάλυση, μπορουν να φέρουν σε πέρας καθήκοντα που κανένας διοικητικος μηχανισμος δεν θα μπορούσε να τ' αναλάβει. Ένα

ακραίο παράδειγμα είναι οι διάφορες θρησκευτικού τύπου φιλανθρωπικές οργανώσεις που η βοήθειά τους είναι αναντικατάστατη στην περίπτωση της περίθαλψης των διανοητικα και φυσικα ανάπηρων ,, και των ηλικιωμένων προσώπων –όλων αυτων με λίγα λόγια που ήταν ανήμποροι να φροντίσουν τον εαυτο τους μόνοι τους.

Αρκει μόνο να ρίξουμε μια ματια στο νεολαϊστικο κίνημα «Βροντόσαυρος» στην Τσεχοσλοβακία που ασχολήθηκε με την προστασία του περιβάλλοντος ή στα κινήματα για την προστασία του καταναλωτη στη Δύση, για να καταλάβουμε πόσο μεγάλο κοινωνικο ώφελος προκύπτει απο την ανεξάρτητη λαϊκη πρωτοβουλία. Απ' την άλλη μερια, η τάση των Αρχων να αναλαμβάνουν τα πάντα οι ίδιες, όπως έχει δείξει η εμπειρία, δεν μπορει να έχει επιτυχία στην πράξη. Ξέρουμε καλα ότι η λαϊκη απάθεια έχει καταστροφικα αποτελέσματα και για τις ίδιες τις Αρχες.

Ειδικώτερα, οι αυτόνομες νεολαιίστικες ομάδες (απο πολιτικες ως αθλητικες τέτοιες) θα έπρεπε να έχουν στη διάθεσή τους τα μέσα για ν' αναπτυχθουν μ' ένα γνήσιο και αυθόρμητο τρόπο. Χωρις τα παραπάνω είναι αδύνατο να διαμορφώσουμε μελλοντικους πολίτες με πνεύμα συνεργασίας και αμοιβαίας υπευθυνότητας.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ:

ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.

1. ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Άρθρο 1 (1). Η κρατικη επιχείρηση είναι η βασικη οργανωτικη μονάδα της εθνικης οικονομίας...
Άρθρο 1 (2). Σαν αυτόνομος οικονομικος οργανισμος, με νομικη προσωπικότητα, η επιχείρηση περιέχει τους εργάτες της και το μερίδιο του εθνικου πλούτου.
Άρθρο 33 (1). Το ιδρυτικο όργανο... προικοδοτει την επιχείρηση με τα απαραίτητα μέσα για την επιτέλεση των δραστηριοτήτων της, που ορίζονται στα νόμιμα ιδρυτικα έγγραφα.
Άρθρο 33 (2). Η επιχείρηση διαχειρίζεται τα περιουσιακα στοιχεία που της έχουν αποδοθει, και που αντιπροσωπεύουν μέρος του εθνικου πλούτου· εξασφαλίζει την προστασία τους και δρα σύμφωνα με τις ανάγκες της οικονομικης αποτελεσματικότητας.

Άρθρο 1. Η κοινωνικη επιχείρηση είναι η βασικη οργανωτικη μονάδα της εθνικης οικονομίας, επιτελει αυτόνομα τις δραστηριότητές της με αρχη την οικονομικη θεώρηση, είναι προικοδοτημένη με νομικη προσωπικότητα, έχει στην ιδιοκτησία της μέρος του εθνικου πλούτου και διοικείται απο όργανα της εργατικης αυτοδιαχείρισης.
Άρθρο 6 (2). Οι εργάτες της επιχείρησης έχουν, μέσω των οργάνων αυτοδιαχείρισης την αποκλειστικη διάθεση των περιουσιακων της στοιχείων.

2. ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Άρθρο 26 (1). Ο διευθυντης της επιχείρησης διορίζεται και απολύεται απο το ιδρυτικο όργανο με τη σύμφωνη γνώμη του Εργατικου Συμβούλιου της επιχείρησης. Το Εργατικο Συμβούλιο της επιχείρησης ανακοινώνει την εκλογη του υποψήφιου εντος δύο εβδομάδων.
Άρθρο 26 (2). Το Εργατικο Συμβούλιο μπορει να προτείνει έναν ή περισσότερους υποψήφιους. Οι υποψήφιοι μπορουν να εκλεγουν με διαγωνισμο.
Άρθρο 28. Το Εργατικο Συμβούλιο μπορει να παρουσιάσει στο ιδρυτικο όργανο μία δικαιολογημένη αίτηση για την απόλυση του διευθυντη της επιχείρησης.

Άρθρο 42 (1). Ο διευθυντης διορίζεται απο το Εργατικο Συμβούλιο με δημόσιο διαγωνισμο.
Άρθρο 42 (3). Ο διευθυντης μπορει να απολυθει απο το Εργατικο Συμβούλιο πριν απο τη λήξη της σύμβασής του, σε περίπτωση που δεν εγκριθει η ετήσια αναφορα του.
Άρθρο 42 (4). Ο διευθυντης μπορει να απολυθει και με ένα δημοψήφισμα των εργατων της επιχείρησης.

3. ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Αρθρο 25 (1). Ο διευθυντης της κρατικης επιχείρησης διοικει την επιχείρηση και την αντιπροσωπεύει.
Άρθρο 25 (3). Ο διευθυντης της κρατικης επιχείρησης παίρνει αυτόνομα αποφάσεις, με βάση νόμιμες εντολες, πάνω στα ζητήματα της επιχείρησης και φέρνει την ευθύνη για αυτες.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ:

Άρθρο 22. Το εργατικο συμβούλιο της επιχείρησης αποφασίζει πάνω στα ακόλουθα ζητήματα:

1. Έγκριση ή αλλαγες πάνω στο πολυετες ή το ετήσιο σχέδιο, αποδοχη της ετήσιας αναφορας, έγκριση του προϋπολογισμου, των επενδύσεων, έγκριση και αλλαγες στο καταστατικο της επιχείρησης,..., κατασκευη εγκαταστάσεων, την δημιουργία, τη διάθεση και τη χρήση των ψυχαγωγικων, πολιτιστικων και κοινωνικων μέσων...
2. Έγκριση του διορισμου και της απόλυσης του διευθυντη της επιχείρησης...
3. Έγκριση, της αλλαγης κατεύθυνσης της δραστηριότητας της επιχείρησης, της κατανομης των εσόδων που προτείνεται απο τον διευθυντη...

Άρθρο 23 (1). Το δικαίωμα του εργατικου συμβούλιου να εκφέρει μία γνώμη πάνω σε όλα τα ζητήματα που αφορουν την επιχείρηση και την διοίκησή της.

Άρθρο 10 (1). Η επιχείρηση διοικήται απο τους εργάτες της, μέσω των οργάνων αυτοδιαχείρισης.
Άρθρο 36. Ο διευθυντης της επιχείρησης είναι ο εκτελεστης των αποφάσεων των οργάνων αυτοδιαχείρισης των εργατων.

Άρθρο 19. Στις αρμοδιότητες των εργατικων συμβουλίων περιέχονται:

1. Αποφάσεις πάνω στις βασικες κατευθύνσεις οικονομικης δραστηριότητας και ανάπτυξης της επιχείρησης.
2. Η έγκριση του προγράμματος της δραστηριότητας της επιχείρησης.
3. Η έγκριση της οργανωτικης δομης της επιχείρησης.
4. Αποφάσεις πάνω στην κατανομη των εσόδων.
5. Ο διορισμος και η απόλυση του διευθυντη της επιχείρησης.
6. Ο καθορισμος των υποψηφίων για τις θέσεις του υποδιευθυντη και του προϊστάμενου του λογιστηρίου.
7. Αποφάσεις πάνω στην αλλαγη του σχεδιαγράμματος παραγωγης.
8. Αποφάσεις πάνω στην αποδοχη του ετήσιου προϋπολογισμου και καθορισμος των αποτελεσμάτων και η έγκριση της αναφορας του διευθυντη.
9. Αποφάσεις πάνω σε οικονομικες συμφωνίες και συμβόλαια συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις.
10. Η σύναψη συμφωνιων με τα κρατικα όργανα για την αμοιβαία συνεργασία.
11. Ο καθορισμος των αρχων της πολιτικης των προσλήψεων.
12. Ο καθορισμος των όρων λειτουργίας.
13. Έλεγχος της επιχειρησιακης δραστηριότητας συνολικα.
14. Εκλογη του προέδρου και του προεδρείου του εργατικου συμβούλιου.
15. Αποφάσεις πάνω στην απόκτηση και διάθεση των ακίνητων περιουσιακων στοιχείων.
16. Αποφάσεις πάνω στην κοινωνικη πρόνοια και τις πολιτικες δραστηριότητες.
17. Αποφάσεις πάνω στις συμφωνίες εισαγωγων - εξαγωγων.
18. Η έγκριση των στόχων των κυβερνητικων αποφάσεων.
19. Ο έλεγχος των μέσων πληροφόρησης της επιχείρησης.

Η Αλληλεγγύη τις παραμονες του πραξικοπήματος

Ζ. Κοβαλέφσκι

Μετα απο μια μακρόχρονη πάλη, το ριζοσπαστικο ρεύμα που υποστήριζε την εργατικη αυτοδιαχείριση, κέρδισε μια σημαντικη νίκη στη δεύτερη σύνοδο του πρώτου εθνικου συνέδριου της Αλληλεγγύης. Η σύνοδος καταψήφισε το συμβιβασμο που είχε κάνει το Προεδρείο της Εθνικης Επιτροπης (ΚΚ) του συνδικάτου με το Κοινοβούλιο, όσον αφορούσε τους νόμους της εργατικης αυτοδιαχείρισης και των κρατικων επιχειρήσεων. Το Συνέδριο δεν θεώρησε την μάχη στο νομικο επίπεδο σαν να έχει λήξει, αν και αυτος ο συμβιβασμος είχε σαν συνέπεια τη μερικη ήττα της Αλληλεγγύης.

Μετα απο προταση των αντιπρόσωπων του Λοτζ, αποφασίστηκε ότι και οι δυο νόμοι (που βρίσκονταν σε πλήρη αντίθεση με τις θέσεις του συνδικάτου και του κινήματος για αυτοδιαχείριση) θα έπρεπε να υποβληθουν σαν δημοψήφισμα σ' όλες τις επιχειρήσεις. Πάνω σε μια τέτοια βάση το συνδικάτο θα ξεκινούσε ένα αγώνα για τροποποίηση των νόμων που ψηφίστηκαν απ' το Κοινοβούλιο. Ακόμα, στο Συνέδριο εκφράστηκε καθαρα η προοπτικη της συνέχισης του αγώνα για γνήσια εργατικη αυτοδιαχείριση, με υποστήριξη των εργατικων αγώνων, ακόμα κι όταν αυτοι ξέφευγαν απο τα πλαίσια του νόμου .

Μετα την αποδοχη αυτης της πρότασης και λίγο πριν απ' το τέλος του Συνέδριου μια ομάδα αγωνιστων που υποστήριζαν την αυτοδιαχείριση, συγκεντρώθηκαν για να πάρουν μέτρα για την προώθηση του κινήματος αυτοδιαχείρισης. Η τοπικη συντονιστικη επιτροπη των οργάνων αυτοδιαχείρισης της Άνω Σιλεσίας, κάτω απ' την προεδρεία του Γιαν Χουζάρεβιτς και με τη βοήθεια του Χένρυκ Σλαΐφερ σαν ειδικου, αποφάσισε να βάλει σε πράξη αυτο, που η «Ομάδα του Λουμπλιν» προσπαθούσε για πολλους μήνες.

Με δικη τους πρωτοβουλία, μόνο δώδεκα μέρες μετα το τέλος του Συνέδριου, οι αντιπρόσωποι δεκαεφτα τοπικων συντονιστικων οργάνων συναντήθηκαν στις 17 Οκτώβρη και δημιούργησαν την Ιδρυτικη Επιτροπη της Εθνικης Ομοσπονδίας Οργάνων Αυτοδιαχείρισης (KZ - KFS). Αυτη θα είχε προσωρινο χαρακτήρα μέχρι τη σύγκλιση του «Εθνικου Συνέδριου των Εργατικων Συμβούλιων» που θα εξασφάλιζε τις απαραίτητες προϋποθέσεις για «ένα μοντέλο αυτοδιαχείρισης της οικονομίας και του κράτους».

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Αντίθετα με την Ομάδα του Λουμπλίνου, το Δίκτυο που οργανώθηκε απο 17 μεγάλες επιχειρήσεις, δεν είχε μέχρι τότε υποστηρίξει την κάθετη ανάπτυξη του κινήματος της αυτοδιαχείρισης. Στην ουσία το Δίκτυο ήταν αρκετα αντίθετο. Όμως, ούτε λίγο ούτε πολυ, απο κείνη τη στιγμη και μετα έπαψε να φέρνει αντιρήσεις. Ένας απ' τους πιο γνωστους αγωνιστες του Δίκτυου, ο Χανς Σζυκ, εκλέχτηκε στο Προεδρείο της Ιδρυτικης Επιτροπης. Όμως πρέπει να προσθέσουμε ότι η τοπικη ηγεσία στο Γκντάνσκ μπήκε στην Ομοσπονδία μόνο μετα απς πολλους δισταγμους, ενω ο τομέας της Κάτω Σιλεσίας (Βροκλαβ) δεν μπήκε ποτε. Και οι δυο περιοχες βρίσκονταν κάτω απ' την επιρροη των αγωνιστων του Δίκτυου.

Στο Συνέδριο ένας αριθμος αγωνιστων απ' το Δίκτυο αντιτέθηκε στην πρόταση για την αυτοδιαχείριση, παρα το γεγονος ότι η πλειοψηφία των επιχειρήσεων - μελων του Δίκτυου συμμετείχε στον αγώνα για εργατικη αυτοδιαχείριση. Όμως η πλειοψηφία των ειδικων στο Δίκτυο, καθως και ένας αριθμος αγωνιστων της Αλληλεγγύης που ήταν επηρεασμένος απ' αυτους, υποστήριξαν μία οικονομία αγορας και ανταγωνισμου ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Συχνα ήταν εχθρικοι απέναντι στις ριζοσπαστικες πρωτοβουλίες του κινήματος για την αυτοδιαχείριση. Πίστευαν στην κοινοβουλευτικη δημοκρατία και όχι στη δημοκρατία των εργατικων συμβούλιων, τα οποία τα θεωρούσαν σαν μια τεχνικη δομη παρα σαν τη δομη του ίδιου του εργατικου κινήματος. Τελικα όμως, η εργατικη βάση του συνδικάτου προτιμούσε την περισσότερο ριζοσπαστικη δραστηριότητα.

Όπως έδειξε ήδη η κοινωνιολόγος Γιαντβίγκα Στανίσζκις, το χάσμα που υπήρξε μεταξυ της εργατικης βάσης και πολλων απ' ηγέτες, γινόταν όλο και βαθύτερο στο βαθμο που να εκφράζει ουσιαστικα διαφορετικα πολιτικα οράματα. «Φοβάμαι ότι η γλώσσα των ηγετων δεν λέει και πολλα πράγματα στη βάση», έγραφε. «Ακόμα και τα συνθήματα γιά κοινωνικοποίηση και αυτοδιαχείριση λίγα έχουν να πουν στη φαντασία των μαζων. Δεν είναι τυχαίο ότι είναι ευκολώτερο να προωθει κανεις την αυτοδιαχείριση μιλώντας για κατάληψη της οικονομικης εξουσίας, όπως κάνω εγω, ή μιλώντας για ενεργητικη απεργία, όπως κάνει ο Κοβαλέφσκι στο Λοτζ».

Η Εθνικη Επιτροπη της Αλληλεγγύης, αρχικα δεν αναγνώρισε την Ομοσπονδία σαν ισότιμο συνεργάτη της στο κίνημα. Εν πάσει περιπτώσει η θέση της δεν ήταν καθόλου ξεκάθαρη. Αν και η αντιπροσωπεία του Λοτζ είχε ζητήσει να οργανωθει το δημοψήφισμα το πολυ έξι εβδομάδες μετα το τέλος του Συνέδριου, η Εθνικη Επιτροπη καθυστερούσε σημαντικα να πάρει αποφάσεις για την οργάνωσή του. Οι ειδικοι πρότειναν δυο πιθανες τακτικες: αναβολη του δημοψηφίσματος για αόριστο χρονικο διάστημα στο μέλλον ή προσπάθεια για περιορισμο στο ελάχιστο του φάσματος των ερωτήσεών του.

Μπροστα σ' αυτη την κατάσταση η Ομάδα του Λουμπλίνου αποφάσισε, στις 13 Νοέμβρη, να κάνει ένα προσχέδιο 19 ερωτήσεων για το

δημοψήφισμα ου τις υπέβαλλε στην Εθνικη Ομοσπονδία για την Αυτοδιαχείριση. Αυτες έγιναν αποδεκτες απ' την Ιδρυτικη Επιτροπη. Τότε οι ειδικοι της Εθνικης Επιτροπης παρουσίασαν ένα σχέδιο που μείωνε τον αριθμο των ερωτήσεων σε 4, αποδείχνοντας έτσι το σκοπο τους να μην ξεπεράσουν ορισμένα στενα νομικα πλαίσια. Υποστήριξαν ότι συγκεκριμένες δικαστικες αποφάσεις ήταν δυνατον να ερμηνευθουν με ένα τρόπο ευνοϊκο για την Αλληλεγγύη. Ξεχνούσαν οτι αυτοι που θα έδιναν τις ερμηνείες ήταν αυτοι που βρίσκονταν στην εξουσία, δηλαδη η γραφειοκρατία κι όχι η Αλληλεγγύη.

Κάτω απ' την πίεση της ριζοσπαστικης πτέρυγας, η Εθνικη Επιτροπη αποδέχτηκε τελικά μια τροποποίηση σύμφωνα με την οποία το δημοψήφισμα θα γινόταν την πρώτη εβδομάδα του Δεκέμβρη. Όμως, δεν έβαζε το θέμα του περιεχόμενου, ούτε τον τρόπο οργάνωσής του. Με την ίδια τροποποίηση η Εθνικη Επιτροπη αναγνώριζε, ούτε λίγο ούτε πολυ, την αναγκαιότητα συντονισμου των οργάνων αυτοδιαχείρισης σε τοπικο και εθνικο επίπεδο και συμβούλευε τα όργανα του συνδικάτου να βοηθήσουν στο στήσιμο μιας τέτοιας δομης. Όμως, τα παραπάνω δεν σήμαιναν και αναγνώριση της Ιδρυτικης Επιτροπης της Ομοσπονδίας.

Την ίδια εποχη η θέση των οργανώσεων της εργατικης αυτοδιαχείρισης στους χώρους δουλειας ήταν, αν όχι πάντα δύσκολη, τουλάχιστον υπερβολικα πολύπλοκη.

Γινόταν ξεκάθαρο ότι οι αρχες σκοπευαν ν' αγνοήσουν τις προτάσεις του συνέδριου του συνδικάτου για εκλογη των διευθυντων σχεδον σ' όλες τις επιχειρήσεις απο τα εργατικα συμβούλια. Η κυβέρνηση ήθελε να διατηρήσουν τα κρατικα διοικητικα όργανα το δικαίωμα να διορίζουν τους διευθυντες των 1500 μεγαλύτερων επιχειρήσεων της χώρας. Ο αγώνας, λοιπον, για τη διάλυση της νομενκλατούρας βρισκόταν μόνο στην αρχη του.

Όμως, τα πιο αγωνιστικα και πολιτικα συνειδητα κομμάτια του κινήματος αυτοδιαχείρισης αρνήθηκαν να ενδώσουν σ' αυτο το σημείο. Παρα τις δυσκολιες, ο αγώνας για την εκλογη των διευθυντων συνεχίστηκε. Όλο και περισσότερα εργατικα συμβούλια εστερνίζονταν την ιδέα για εκλογες με πολλους υποψήφιους που είχε προταθει απο ανεξάρτητους ειδικους του τμήματος της Επιστημονικης Ένωσης για Οργάνωση και Διαχείριση του τμήματός της στο Λοτζ. Η μέθοδος αυτη είχε διαδοθει απο την «Ομάδα του Λουμπλιν» μετα τον Αύγουστο. Χωρις να δώσουν σημασία στις απόψεις των αρχων, τα εργατικα συμβούλια κάλεσαν αυτους τους ειδικους να τα βοηθήσουν οργανώνοντας εκλογες με πολλους υποψήφιους για τη θέση των διευθυντων.

Η πολιτικη της δημιουργίας τετελεσμένων γεγονότων δεν σταμάτησε εκει. Η επίσημη νομοθεσία για τις Κρατικες Επιχειρήσεις καθόριζε ότι αυτος που διοικούσε την επιχείρηση ήταν ο διευθυντης. Όμως, το Συνέδριο της Αλληλεγγύης αποφάσισε ότι τα όργανα αυτοδιαχείρισης θα έπρεπε να έχουν τον έλεγχο της επιχείρησης

και ότι η μόνη δουλεια του διευθυντη είναι να εφαρμόζει τις αποφάσεις τους. Όπου η Αλληλεγγύη και τα εργατικα συμβούλια αισθάνονταν αρκετα δυνατα, αυτη που υπερίσχυε ήταν η δικια τους θέση παρα εκείνη των επίσημων αρχων.

Οπωσδήποτε, όμως, θα πρέπει να δώσουμε έμφαση στο γεγονος ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα εργατικα συμβούλια δεν ήταν όργανα αυτοδιαχείρισης, αλλα όργανα πάλης για αυτοδιαχείριση κι έλεγχο της παραγωγης. «Ένας τέτοιος έλεγχος είναι ο βασικος άξονας ενος μεταβατικου προγράμματος για μια γνήσια εργατικη αυτοδιαχείριση και ταυτόχρονα μια απ' τις ουσιαστικες μορφες της πάλης για αυτοδιαχείριση.....Στις συνθήκες που αντιμετωπίζουμε, ένας τέτοιος εργατικος έλεγχος, εμπεριέχει πάνω απ' όλα τη γνώση της λειτουργίας της επιχείρησης και το δικαίωμα για άσκηση βέτο στις αποφάσεις της διεύθυνσης».

Εν πάσει περιπτώσει, σε όλο και περισσότερα εργοστάσια, τα όργανα της αυτοδιαχείρισης και οι επιτροπες της Αλληλεγγύης δήλωναν στο' όνομα των εργατων, ότι επιζητούσαν να διακόψουν τους δεσμους τους με τις «Βιομηχανικες Ενώσεις» –δηλαδη τα μεσαία κλιμάκια του γραφειοκρατικου συστήματος διαχείρισης, που λειτουργούσε ανάμεσα στα υπουργεία και τις παραγωγικες μονάδες, και καθόριζε τον εσωτερικο κανονισμο των επιχειρήσεων. Την ίδια εποχη, τα τοπικα και εθνικα όργαν του Κινήματος για την Αυτοδιαχείριση επεξεργάστηκαν και εκλαϊκευσαν μερικά σχέδια - απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα, παίρνοντας έτσι την πρωτοβουλία απ' τα χέρια των γραφειοκρατων.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Τα τοπικά όργανα του κινήματος αυτοδιαχείρισης περιόρισαν τις δραστηριότητές τους για να βοηθήσουν τα επιχειρησιακα όργανα αυτοδιαχείρισης ν' αναπτυχθουν και να δυναμώσουν. Δεν έφτασαν στο σημείο να εξασκήσουν κοινωνικο έλεγχο στην οικονομία. Όμως, έγιναν μερικα βήματα προς αυτη την κατεύθυνση, ιδιαίτερα στην Άνω Σιλεσία, όπου οι αρχες προσπάθησαν ν' αυξήσουν την εξόρυξη άνθρακα απ' τη μια «λαδώνοντας» τους εργάτες κι απ' την άλλη αυξάνοντας το χρόνο εργασίας.

Με δοσμένο το βάθεμα της ενεργιακης κρίση, τα τοπικα συντονιστικα όργανα αυτοδιαχείρισης επεξεργάστηκαν ένα πρόγραμμα αύξησης της παραγωγης άνθρακα βασισμένο, όμως, σε τελείως διαφορετικα κριτήρια. Σύμφωνα με το σχέδιο αυτο, η αύξηση στη συνολικη παραγωγη άνθρακα και η καλύτερη χρήση του προϊόντος, θα στηρίζονταν σε «αλλαγες στο σύστημα οργάνωσης εργασίας έτσι ώστε: 1) να αυξηθει η αναλογία της εργάσιμης μέρας που πραγματικα χρησιμοποιείται για παραγωγικη δουλεια και 2) να περιοριστει η κατανάλωση ηλεκτρικης ενέργειας στον κύκλο παραγωγης. Αποδείχτηκε ότι ο πραγματικος χρόνος εργασίας στα ορυχεία αντιστοιχούσε σε 66 - 73% του ονομαστικου χρόνου και ότι η κακη οργάνωση είχε σαν αποτέλεσμα μια αδικαιολόγητη σπατάλη ενέργειας που ισοδυναμούσε με εκατομμύρια τόνους άνθρακα.

Όμως, το πλέον κυρίαρχο καθήκον παρέμεινε η δημιουργία οργάνων αυτοδιαχείρισης σε όσο το δυνατον περισσότερες επιχειρήσεις. Ο νόμος που θεσπίστηκε στη Βουλη έβαζε σαν όριο τις 31 Δεκέμβρη για το φτιάξιμο οργάνων αυτοδιαχείρισης στις κρατικες επιχειρήσεις. Όπου οι εργάτες δεν θα είχαν αποδεχθει την ιδέα της αυτοδιαχείρισης, οι γραφειοκράτες θα μπορούσαν, βασιζόμενοι στο χρονικο όριο, να θεσπίσουν συμβούλια άσχετα με το βαθμο συνείδησης και δράσης των μαζων. Απο μια πολιτικη σκοπια αυτο θα σήμαινε ότι αυτα τα συμβούλια θα ήταν αντικειμενικα εξαρτημένα απο τη γραφειοκρατία.

Για ν' αντιμετωπίσουν αυτον τον κίνδυνο, οι ηγέτες της Αλληλεγγύης και τα τοπικα συντονιστικα όργανα αυτοδιαχείρισης θα έπρεπε να δυναμώσουν τις προσπάθειές τους στο ιδεολογικο και οργανωτικο επίπεδο. Συντονιστικα όργανα υπήρχαν σε 25 επαρχίες στα τέλη του Νοέμβρη, αλλα έξω απ' τα μεγάλα βιομηχανικα κέντρα οι τοπικες ηγεσίες της Αλληλεγγύης είχαν σχετικα περιορισμένη δραστηριότητα στο θέμα της αυτοδιαχείρισης.

Το κλειδι σ' αυτον τον αγώνα, αποτελούσαν τα μεγάλα εργαστάσια, όπου η υποστήριξη των εργατων στο θέμα της αυτοδιαχείρισης ήταν τεράστια. Όμως, εδω ήταν που αποδείχτηκε πολυ δύσκολη η θεσμοποίηση αυτης της λειτουργίας, καθως η εφαρμογη της άμεσης δημοκρατίας ήταν ένα πολυ πολύπλοκο πρόβλημα. Η Νομοθεσία επέβαλε τα εργατικα συμβούλια να εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία. Αν και η Ομάδα του Λουμπλιν παλιώτερα ευνοούσε τις έμεσες εκλογες μέσω αντιπροσώπων , αυτη η ιδέα δεν υποστήριχτηκε έντονα απ' την Αλληλεγγύη και έτσι δεν πέρασε στη Βουλη. Θα είχε κάνει πιο πολύπλοκη και μακροχρόνια τη διαδικασία της εκλογης. Κι ακόμα, αν και η ιδέα της αυτοδιαχείρισης απ' τα κάτω –μέσω των τμημάτων εργαστασίου ή επιχείρησης– είχε εκλαϊκευτει, δεν έγινε δεκτη αμέσως μ' ενθουσιασμο απ' τους εργάτες. Στις μεγάλες επιχειρήσεις δεν θα βοηθούσε στο ξεπέρασμα του διαχωρισμου χειρωνακτικης και πνευματικης εργασίας και θα έκανε πιο δύσκολο τον μετασχηματισμο των εσωεργοστασιακων σχέσεων και την κατάργηση του αυταρχισμου.

Για τη ριζοσπαστικη πτέρυγα μέσα στο συνδικάτο, όμως, ένα δημοψήφισμα και μια πάλη για ν' αλλάξει ο νόμος, δεν ήταν οι μόνοι τρόποι πραγματοποίησης της εργατικης αυτοδιαχείρισης.

Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

Αρχίζοντας απ' τον Αύγουστο, ο τομέας του Λοτζ έκανε μια πλατεια προπαγάνδα για την τακτικη της ενεργητικης απεργίας, χρησιμοποιώντας ένα σχέδιο που είχα διαμορφώσει εγω. Ο αντιπρόεδρος στον τομέα μας, ο Γκρζέγκορζ Πάλκα, επεξεργάστηκε ένα σχέδιο τακτικης και στρατηγικης της πάλης για οικονομικη μεταρρύθμιση βασισμένη στην αυτοδιαχείριση, στο οποίο η ενεργητικη απεργία έπαιζε σημαντικο ρόλο. Ταυτόχρονα, ο Αντρέι Σλόβικ, μέλος του προεδρείου στον τομέα μας, έκανε ένα σχέδιο για ένα δεύτερο τμήμα της Βουλης και για τοπικα συμβούλια, που θα υπηρετούσαν σαν όργανα της εργατικης οικονομικης εξουσίας. Θα έπρεπε ακόμα να προσθέσουμε ένα σχέδιο για έλεγχο του συνδικάτου πάνω στο δελτίο τροφίμων καθως και στη διανομη των καταναλωτικων αγαθων, που μπήκε σε πράξη απο τον Οκτώβρη και μετα.[13] Με λίγα λόγια

καθόρισαμε τα πλαίσια μιας στρατηγικ κης για εργατικη εξουσία.

Στις 23 Οκτώβρη η ενεργητικη απεργία αναγνωρίστηκε απο την Αλληλεγγύη σαν ένα μέσο πάλης του συνδικάτου. Στην απόφαση που πάρθηκε την ίδια μέρα, η Εθνικη Επιτροπη προειδοποιούσε την κυβέρνηση ότι θα ήταν υποχρεωμένη «να προετοιμάσει και να βάλει η ίδια σε πράξη την ενεργητικη απεργία σε συγκεκεκριμένους τομεις της οικονομίας», αν μέχρι τα τέλη του Οκτώβρη οι αρχες αποδεικνύονταν ανίκανες να πάρουν δραστήρια μέτρα για την καλυτέρεψη της προμήθειας αγαθων στον πληθυσμο, αν συνέχιζαν ν' αντιτίθενται στον κοινωνικο έλεγχο της οικονομίας και αν δεν σταματούσαν τα κατασταλτικα μέτρα ενάντια στο συνδικάτο.

Λίγες μέρες νωρίτερα, ο πρόεδρος της Ένωσης Δημοσιογράφων, ο Στέφαν Μπρατκόβσκι, έγραψε σ' ένα γράμμα στην 5η Ολομέλεια της Κεντρικης Επιτροπης του ΠΕΕΚ, ότι η ενεργητικη απεργία ήταν η καλύτερη απάντηση της κοινωνίας στην επίδειξη δύναμης των δυνάμεων που κυβερνουν. «Μην ξεχνάτε», έλεγε, «ότι οι Πολωνοι έχουν ένα εκπληκτικο ταλέντο για αυτοοργάνωση. Μέσα σε λίγες μέρες η γενικη απεργία θα δημιουργήσει ένα δίκτυο απο αυθόρμητες διασυνδέσεις, ένα δύκτιο απο επιτροπες αλληλοβοήθειας και συντονισμου. Τα εργοστάσια θα δουλεύουν στη διάρκεια της απεργίας· το εμπόριο θα συνεχίζεται. Μόνο οι αρχες δεν θα έχουν τίποτα να κάνουν».

Τις αρχες τις κατέλαβε ο πανικος. Μια εβδομάδα αργότερα, σε μια σύνοδο του Κοινοβούλιου, ο στρατηγος Γιαρουζέλσκι προειδοποίησε τον καθένα που θα προωθούσε μια ενεργητικη απεργία για τους κινδύνους που θα είχε σαν συνέπεια μια τέτοια πράξη. Άλλοι ηγέτες της Κεντρικης Επιτροπης, συμπεριλαμβανομένου του Γραμματέα Στέφαν Οσλόφσκι, έκαναν αντίστοιχες δηλώσεις. Το κεντρικο όργανο του Κόμματος, η Τριμπούνα Λούντου, δημοσίευσε μια μακρια ανάλυση του φυλλάδιου «Η τακτικη της ενεργητικης απεργίας», εξηγώντας ότι σ' αυτο εμπεριέχετο ένα σχέδιο κατάληψης της εξουσίας απο την Αλληλεγγύη, που έπρεπε να επιτευχθει πάσει θυσία.

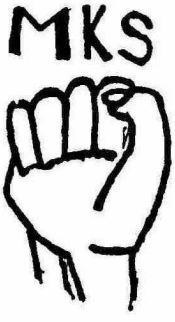
Παρα την προηγούμενη απόφασή της, η Εθνικη Επιτροπη της Αλληλεγγύης δεν δούλεψε για την προετοιμασία της ενεργης απεργίας. Στην πραγματικότητα, οι κύκλοι των διάφορων ειδικων άρχισαν μια μάχη ενάντια στην όλη τακτικη. Σε μια συζήτηση στο Κέντρο Κοινωνικο - επαγγελματικης Έρευνας της Αλληλεγγύης της Βαρσοβίας, μερικοι απ' αυτους δήλωσαν: «Είναι πολυ δύσκολο να πραγματοποιήσεις την ενεργη απεργία, αλλα πολυ εύκολο να την καταπνίξεις». Ανάμεσα στους τεχνικους που συνοούσαν μια οικονομία αγορας, μερικοι έκφρασαν την έχθρα τους στην ιδέα μιας συγκεντροποιημένης συμβουλιακης εξουσίας. «Η κατάληψη της οικονομικης εξουσίας στη διάρκεια της ενεργητικης απεργίας και η συνεπαγόμενη εγκαθίδρυση της εξουσίας των εργατικων συμβούλιων, ίσως οδηγήσει στην αντικατάσταση της κεντρικης γραφειοκρατίας απο μια άλλη γραφειοκρατία, ενω το ίδιο θα συμβει με το αυταρχικο σύστημα διανομης αγαθων και λήψης αποφάσεων».

Σε μια συγκέντρωση του συνδικάτου στο Λουμπλιν στις 4 Δεκέμβρη, ένας ειδικος της Εθνικης Επιτροπης με μεγάλη επιρροη, δήλωσε ότι η ενεργητικη απεργία «ήταν μια ιδέα που εφευρέθηκε απο αριστεριστες Τροτσκιστες, μια λέξη που ακούγεται πολυ όμορφη, αλλα που κανεις δεν γνωρίζει τι πραγματικα σημαίνει». Αυτο εξαγρίωσε ένα αριθμο παριστάμενων εργατων, που όχι μόνο ήξεραν πολυ καλα τι είναι η ενεργητικη απεργία, αλλα είχαν ήδη δουλέψει προετοιμάζοντάς την προσεκτικα στα εργοστάσιά τους.

Αυτη η αντίδραση των εργατων δεν ήταν κάποιο μεμονωμένο γεγονος. Στη διάρκεια του Νοέμβρη και στις αρχες του Δεκέμβρη, κέρδιζε όλο και περισσότερο έδαφος στο συνδικάτο, ιδιαίτερα, αλλ' όχι αποκλειστικα, ανάμεσα στους βιομηχανικους εργάτες.

Μια έρευνα που έγινε απο τον τομέα του Λοτζ στις αρχες του Νοέμβρη έδειξε ότι 65% των μελων της Αλληλεγγύης ευνοούσαν την ενεργητικη απεργία, ενω μόνο 12% υποστήριζαν την κλασσικη παθητικη απεργία. Οι εργάτες την είδαν σαν μια αποτελεσματικη μορφη πάλης ενάντια στην κρίση και την οικονομικη πολιτικη της γραφειοκρατίας. Μέλος του προεδρείου της Αλληλεγγύης στα ορυχεία Μάνιφεστ Λιπκόβ εξηγούσε: «Η μόνη προοπτικη είναι να επιβάλλουμε κοινωνικο έλεγχο στην παραγωγη. Και ο μόνος αποτελεσματικος τρόπος για να το κάνουμε αυτο είναι η ενεργητικη απεργία. Είναι μια μορφη δράσης που μας επιτρέπει να εξασκήσουμε έλεγχο σ' όλη τη διαδικασία, απο την παραγωγη στην επιχείρηση μέχρι την τελικη παράδοση του προϊόντος».

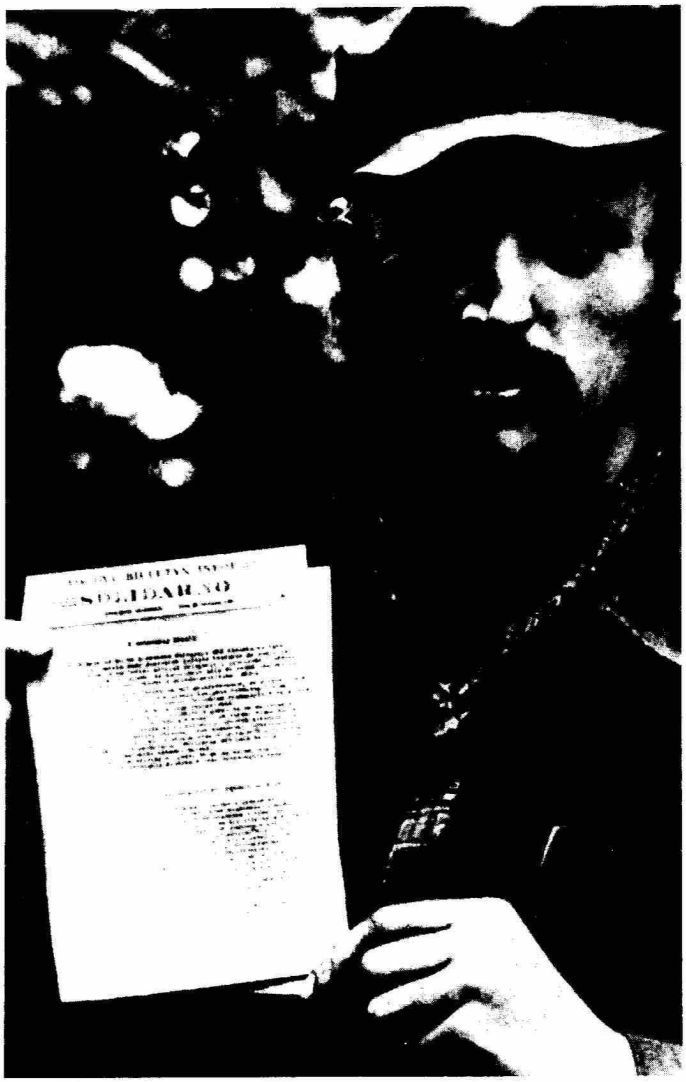
Μερικες τοπικες ηγεσίες της Αλληλεγγύης άρχισαν να προετοιμάζονται για την ενεργητικη απεργία, υποδείχνοντας σε ειδικες ομάδες να βρίσκονται σε συνεχη ετοιμότητα. Αυτο

δεν συνέβη μόνο στο Λότζ, αλλα και στη Στάλοβα Βόλα και στη Βαρσοβία. Στη διάρκεια της πατριωτικης διαδήλωσης της 11 Νοέμβρη ο αντιπρόεδρος της Αλληλεγγύης της Βαρσοβίας, ο Σεβερυν Γιαβόρσκι, κάλεσε τους απεργους να ετοιμαστουν για να πάρουν στα χέρια τους τον έλεγχο του εργοστάσιού τους μέσω μιας ενεργητικης απεργίας.

Στις 6 Δεκέμβρη, το μέλος του προεδρείου της Αλληλεγγύης του Λουμπλιν, Γιαν Μπαρτσζακ, έκανε μια παρόμοια έκκληση. Την ίδια εποχη η ηγεσία της Άνω Σιλεσίας δημοσίευσε ένα σχέδιο για ένα γραφείο του συνδικάτου που θα διένειμε τα προϊόντα που θα παράγονταν στη διάρκεια της ενεργητικης απεργίας. Ο Γκρζέγκορζ Πάλκα, ο υπεύθυνος για την οικονομικη μεταρύθμιση του Προεδρείου της Εθνικης Επιτροπης, είχε υποδείξει ένα ανεπίσημο συντονιστικο όργανο για να ετοιμάσει την ενεργητικη απεργία σε πανεθνικο επίπεδο. Στην πραγματικότητα, υπήρχε ήδη ένας συντονισμος στη βάση ανάμεσα στο Λοτζ, την Βαρσοβία και την Στάλοβα Βόλα. Στη Βαρσοβία, ο Γιέρζυ Ντύνερ, ένα μέλος του Προεδρείου και υποστηρικτης της Ομάδας του Λουμπλιν, είχε ήδη επεξεργαστει μερικες πρακτικες οδηγίες για την ενεργητικη απεργία.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΦΡΟΥΡΩΝ

Ταυτόχρονα, άρχισε να μπαίνει στην ημερήσια διάταξη, το θέμα των εργατικων φρουρων (δηλαδη μιας μιλίτσιας για αυτοάμυνα της Αλληλεγγύης). Στις 2 Δεκέμβρη το προεδρείο του Λοτζ πρόωθησε μια «πρόταση για δράση του συνδικάτου: μια ενεργητικη απεργία σε συνδυασμο με εργατικες φρουρες», που η λειτουργία τους θα ήταν, «να υπερασπίσουν τις βιομηχανικες επιχειρήσεις και το δίκτυο διανομης στη διάρκεια της ενεργητικης απεργίας». Την επομένη στη συνεδρίαση του Προεδρείου της Εθνικης Επιτροπης στο Ράντομ, ο Γκρζέγκορζ Πάλκα απαίτησε απ' το συνδικάτο να κάνει ένα κάλεσμα για σχηματισμο εργατικων φρουρων. Στις 4 Δεκέμβρη ένας απ' τους ηγέτες τους συνδικάτου στο Λουμπλιν εξήγησε ότι: «Αν η Αλληλεγγύη δεν προετοιμαστει για κάτι τέτοιο, θα μας πιάσουν στον ύπνο και δεν θα μπορούμε ούτε καν ν' αντισταθούμε. Δεν πρέπει να ετοιμάζουμε μόνο την ενεργητικη απεργία, αλλα και να είμαστε σε θέση ν' αμυνθούμε ενάντια σε οποιαδήποτε επίθεση και προβοκάτσια των αρχων».

Η εγκαθίδρυση εργατικων φρουρων γινόταν όλο και περισσότερο επιτακτικη μετα την εμφάνιση «περιφερειακων στρατιωτικων μονάδων» στις επιχειρήσεις. Ο κόσμος ήταν σίγουρος ότι σκοπος τους ήταν να συλλέξουν πληροφορίες για μια πιθανη επίθεση στα εργοστάσια.

Σ' αυτο το σημείο η κρίση είχε πια ένα έκδηλα επαναστατικο χαρακτήρα. Το Νοέμβρη, οι αρχες δήλωσαν δημόσια, ότι, η περιορισμένη οικονομικη μεταρρύθμιση που είχαν υποσχεθει για το Γενάρη, θα αναβαλλόταν το νωρίτερο μέχρι το 1983. Στις 3 Δεκέμβρη, η Εθνικη Επιτροπη έγραφε τ' ακόλουθα: «Το αποκαλούμενο προσωρινο οικονομικο σύστημα για το 1982 (το Προβιζόριουμ), απλα διατηρει το παλιο σύστημα οικονομικης διαχείρισης, ενω προσπαθει να κάνει τις επιχειρήσεις και τους εργάτες συνυπεύθυνους για τις αποφάσεις που θα παίρνουν οι κεντρικοι οργανισμοι. Αυτο ισοδυναμει με εγκατάλειψη της οικονομικης μεταρρύθμισης και των νόμων για την αυτοδιαχείριση που ήδη το Κοινοβούλιο έχει ψηφίσει, ενω την ίδια στιγμη αυξάνεται η απειλη για κλείσιμο επιχειρήσεων και μείωση του προσωπικου. Παράλληλα με το Προβιζόριουμ, η κυβέρνηση σκοπεύει να αυξήσει τις τιμες. Απαιτει απ' την κοινωνία να πληρώσει για μια μεταρρύθμιση που δεν γίνεται. Το συνδικάτο δεν θα δεχτει αυξήσεις των τιμων χωρις μια οικονομικη μεταρρύθμιση. Αντιμετωπίζοντας τις συνέπειες μιας αύξησης των τιμων (κλείσιμο εργοστάσιων, μειώσεις προσωπικου και χαμηλους μισθους), θα υπερασπίσουμε τους εργάτες με κάθε μέσο που υπάρχει στο

καταστατικο μας, σε συμφωνία με τις καταστατικες αρχες του συνδικάτου».

Η απόφαση της κυβέρνησης αύξησε τη δυσαρέσκεια μέσα στην εργατικη τάξη. Οι εργάτες περίμεναν πολλα απ' την οικονομικη μεταρρύθμιση, έχοντας συνείδηση ότι αυτος ήταν ο μόνος τρόπος για ν' αντιμετωπιστει η κρίση. Ακόμα αυξάνονταν συνεχως κι η διάθεση των εργατων, να πάρουν οι ίδιοι στα χέρια τους την εφαρμογη της μεταρρύθμισης. Ο νέος κύκλος συνομιλιων ανάμεσα στην Εθνικη Επιτροπη και την κυβέρνηση δεν απέδωσε τίποτα. Γινόταν φανερο στον καθένα ότι οι αρχες απλα και μόνο προσπαθούσαν να κερδίσουν χρόνο, αρνούμενες να βρουν οποιαδήποτε διέξοδο σε όλα τα ζητήματα –απο την εμφάνιση της Αλληλεγγύης στην τηλεόραση μέχρι τον κοινωνικο έλεγχο στις προμήθειες τροφίμων, την οικονομικη πολιτικη και την μεταρρύθμιση στο σύστημα των τιμων. Η κοινωνία άρχισε να αισθάνεται ότι απειλείται απο μια γραφειοκρατία που, πίσω απ' τις κλειστες πόρτες, σχεδίαζε την επίθεση ενάντια στην Αλληλεγγύη.

Η μαζικη ριζοσπαστικοποίηση που τροφοδοτούσε τον αγώνα ενάντια στη γραφειοκρατικη ηγεσία κέρδιζε τώρα όλο και περισσότερο έδαφος. Μαζι με το σύνθημα της ενεργητικης απεργίας, αντηχούσαν ταυτόχρονα τα συνθήματα για ελεύθερες εκλογες στο Κοινοβούλιο και στα επαρχιακα συμβούλια. Κάτω απ' την πίεση των εργατων, η ηγεσία του συνδικάτου άρχισε να καταλαβαίνει ότι η σύγκρουση γινόταν αναπόφευκτη και ότι δεν μπορούσε πια ν' αποφεύγει το ερώτημα της εργατικης εξουσίας, που ίδια η εργατικη τάξη το είχε βάλει στην ημερήσια διάταξη. Δεν υπήρχε τρόπος ν' αντιτεθει σ' αυτο.

Ο Ζμπρίγκιεφ Μούγιακ, πρόεδρος της Αλληλεγγύης της Βαρσοβίας, ήταν ανάμεσα σ' εκείνους τους ηγέτες του συνδικάτου που κατάλαβαν ότι η τακτικη της κυβέρνησης έπρεπε άμεσα να χτυπηθει σε αναφορα στα προβλήματα της οικονομικης μεταρρύθμισης και των ελεύθερων εκλογων. «Υπάρχει μια ανοιχτη επίδειξη δύναμης της κυβέρνησης», έλεγε, «ανάλογη μ' εκείνη του Μπυντγκοζ. Αυτη τη στιγμη δεν είναι καιρος για άλλες υποχωρήσεις. Είμασε, πια, πεπεισμένοι ότι αυτος είναι ο μόνος δρόμος που μπορούμε να τραβήξουμε. Αν χάσουμε, η κατάσταση δεν θα γίνει πολυ χειρότερη απ' ότι σήμερα και η θέση μας θα είναι καλύτερη, απ' ότι αν κάνουμε παραχωρήσεις. Γιατι αν υποχωρήσουμε θα είναι σα να εγκαταλείπουμε την υπεράσπιση των συμφερόντων μας. Θα είναι ένα πισωγύρισμα στις παλιες, καθαρα συνδικαλιστικες, θέσεις μας».

Ο Αντρέι Σλόβικ, ανάλυσε την κατάσταση μ' ένα παρόμοιο τρόπο. Στις 9 Δεκέμβρη μετα απο μια σειρα μαζικων συγκεντρώσεων στα δώδεκα μεγαλύτερα εργαστάσια του Λοτζ, όπου οι εργάτες έκαναν εμφανη την υποστήριξή τους στην τακτικη της ενεργητικης απεργίας, ο Αντρέι μου είπε: «Μετα απ' την προβοκάτσια του Μπυντγκοζ τον Μάρτη, μπήκαμε σε μια επαναστατικη κατάσταση, αλλα δεν ξέραμε πώς να τη χειριστούμε. Συμβιβαστήκαμε και εγκαταλείψαμε την ιδέα της γενικης απεργίας. Η κατάσταση σήμερα είναι πάλι επαναστατικη. Αν δεν δράσουμε όπως πρέπει, θα προδώσουμε την εργατικη τάξη. Οι εργάτες δεν μπορουν να περιμένουν άλλο, γιατι έχουν καταλάβει ότι οι αρχες επιζητουν να κρατήσουν την κοινωνία σε μια κατάσταση κρίσης για να διαφυλάξουν τα πρόνόμια και τα συμφέροντά τους. Αυτα μού 'παν σήμερα οι εργάτες στο εργοστάσιο. Αυτο το μήνυμα πρόκειται να μεταφέρω στο Γκντασκ. Υπάρχουν μόνο δυο δυνατότητες: είτε η γραφειοκρατικη δικτατορία θα τσακίσει την κοινωνία, είτε η εργατικη τάξη θα εγκαθιδρύσει τον αυτοδιαχειριζόμενο σοσιαλισμο».

Τότε, στο Λοτζ αποφάσισαν να δράσουν έτσι ώστε να στερήσουν τη γραφειοκρατία απ' την οικονομικη εξουσία της και να εφαρμόσουν ένα σύστημα εργατικης αυτοδιαχείρισης με επαναστατικα μέσα. Αποφασίστηκε ότι η πρώτη ενεργη απεργία θα ξεκινούσε στην επαρχία μας στις 21 Δεκέμβρη –δηλαδη, τότε οι εργάτες θα έπαιρναν τον έλεγχο της παραγωγης και της διανομης. Ταυτόχρονα στις επιχειρήσεις θα εγκαθιδρύονταν εργατικες φρουρες.

Ακόμα, άρχισε μια μελέτη πάνω στις κοινωνικες πρωτεραιότητες και στις αρχες σύμφωνα με τις οποίες η ενέργεια θα διανέμετο στις βιομηχανίες. Το συνδικάτο ήταν έτοιμο να αποκτήσει το έλεγχο στο τοπικο σύστημα παροχης ενέργειας, σαν ένα σημαντικο βήμα στην προετοιμασία της τοπικης ενεργητικης απεργίας. Μια ανακοίνωση, που δημοσιεύτηκε απ' το Κέντρο Κοινωνικο - επαγγελματικης Έρευνας στο Λοτζ, φανερώνει την κατάσταση που επεικρατούσε ανάμεσα στους εργάτες: «88,3% αυτων που δώσαν συνέντευξη δήλωσαν ότι θα υποστηρίξουν ενεργα την ηγεσία του συνδικάτου, άσχετα απ' οποιοδήποτε κίνδυνο, αν η ηγεσία αποφασίσει να έλθει σε σύγκρουση με την εξουσία για την επίτευξη των αιτημάτων του Αύγουστου του 1980. Η μέθοδος σύγκρουσης που αναφέρεται συχνότερα είναι αυτη της ενεργητικης απεργίας».

Μέσα στην τοπικη ηγεσία της Αλληλεγγύης, πιστευόταν ότι ένα κάλεσμα για γενικη ενεργητικη απεργία δεν θα γινόταν αποδεκτο απο την πλειοψηφία της εθνικης ηγεσίας του συνδικάτου. Τότε αποφασίστηκε, ότι, αν ο Αντρέι Σλόβικ συναντούσε πολλες αντιθέσεις, θ' απαιτούσε απ' την Εθνικη Επιτροπη, την άδεια να προχωρήσει σε ενεργητικη απεργία στην επαρχία του. Μ' αυτο το τρόπο θεωρούσαμε πιθανο ότι το Λοτζ θα παράσερνε κι άλλες επαρχίες στην ενεργητικη απεργία και ότι έτσι αργα ή γρήγορα θα άλλαζε ο συσχετισμος δυνάμεων στην Εθνικη Επιτροπη.

Η στρατηγικη και η αγωνιστικη τακτικη που προτάθηκαν απ' την Αλληλεγγύη, ίσως είχαν γίνει αποδεκτες απ' όλο το συνδικάτο. Στην περίπτωση αυτη, η ενεργητικη απεργία θα επέτρεπε στις μάζες, να ψάξουν για πιο ριζοσπαστικες μορφες δράσης, να περάσουν τελικα στην αντεπίθεση. Η εγκαθίδρυση της οικονομικης εξουσίας των εργατων θα επέτρεπε τη σύμπτυξη εκείνων των αναγκαίων δυνάμεων που θα έδιναν λύση στο πρόβλημα της πολιτικης εξουσίας. Η ανάπτυξη της εργατικης αυτοδιαχείρισης μ' επαναστατικα μέσα θα οδηγούσε στο ξύπνημα της επαρχιακης τοπικης αυτοδιοίκησης, απελευθερώνοντας την ενέργεια εκατομμυρίων πολιτων. Αυτο με τη σειρα του θα έδινε τη στέρεη βάση για το αίτημα των ελεύθερων εκλογων. Αν ο συσχετισμος δυνάμεων δεν θα φαινόταν αρκετα ικανοποιητικος για να λύσει το πρόβλημα της πολιτικης εξουσίας, οδηγώντας αντίθετα σε μια συνέχιση της

διπλης εξουσίας, τότε ο τομέας του Λοτζ θεώρησε ότι μια νικηφόρα ενεργητικη απεργία θα είχε σαν αποτέλεσμα το σχηματισμο ενος Κοινοβουλευτικου Σώματος Αυτοδιαχείρισης ή ενος Κοινωνικο - οικονομικου Σώμα μέσα στη Βουλη και στα επαρχιακα συμβούλια. Ένα τέτοιο σώμα θα εκλεγόταν απ' όλους τους παραγωγους - μισθωτους, αγρότες και αυτοαπασχολούμενους τεχνίτες και θα συγκέντρωνε όλη την οικονομικη εξουσία του κράτους στα χέρια του.

Στην τελευταία συνεδρίαση της Εθνικης Επιτροπης, στις 12 Δεκέμβρη, έγινε μια σύγκλιση απόψεων ανάμεσα στο Λοτζ και τους άλλους τομεις. Ο αντιπρόσωπος του τομέα της Κρακοβίας πρότεινε το ακόλουθο πρόγραμμα δράσης για την Αλληλεγγύη:

α) Η Εθνικη Επιτροπη, σε συνεργασία με την Εθνικη Ομοσπονδία Αυτοδιαχείρισης, να μορφοποιήσουν μια σειρα Νομοσχέδια και άλλα νομοθετικα μέτρα σε σχέση με την οικονομικη μεταρρύθμιση. Το προτεινόμενο οικονομικο μοντέλο θα υποβαλλόταν σ' ένα δημοψήφισμα στις επιχειρήσεις, έτσι ώστε να φανερωθει η κοινωνικη υποστήριξη όσο το δυνατον το γρηγορώτερο.

β) Στη διάρκεια της γενικης απεργίας, το συνδικάτο να αρχίσει την εφαρμογη της οικονομικης μεταρρύθμισης —ο κεντρικος συντονισμος θα έπρεπε να κατευθύνεται απο ένα Κοινωνικο Συμβούλιο για την Εθνικη Οικονομία που το συνδικάτο θα εγκαθίδρυε σαν τετελεσμένο γεγονος.

γ) Το συνδικάτο θα κήρυσσε τη λήξη της απεργίας μόνο όταν η οικονομία θα λειτουργούσε σε όλα τα επίπεδα σύμφωνα με τις νέες αρχες.

δ) Αυτοι οι στόχοι μπορουν να επιτευχθουν μόνο εφ' όσον το συνδικάτο μπορει να χρησιμοποιήσει τα μαζικα μέσα ενημέρωσης. Η Εθνικη Επιτροπη θα κηρύξει μια ενεργητικη απεργία στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση, τον τύπο και τα τυπογραφεία και τον τομέα διανομης εντύπων, έτσι ώστε αυτα τα μέσα επικοινωνίας να μπουν στην υπηρεσία της κοινωνίας.

ε) Η γενικη απεργία, που ανακοινώθηκε απο το Προεδρείο της Εθνικης Επιτροπης στις 3 Δεκέμβρη, δεν θα είναι αναγκαία, αν οι αρχες της Λαϊκης Δημοκρατίας της Πολωνίας υποχωρήσουν απ' το σκοπο τους να ειπιβάλλουν «ειδικο καθεστως εξουσιων». Ότι και να συμβει, η Εθνικη Επιτροπη πρέπει να συνεχίσει τη δραστηριότητά της για να πετύχει τη μεταρρύθμιση και να εγκαταλείψει την παλια πολιτικη της των υποχωρήσεων και του συμβιβασμου.

στ) Απ' αυτη τη στιγμη, όλες οι συνομιλίες του συνδικάτου και του κράτους πρέπει να αναμεταδίδονται ζωντανα απ' την Πολωνικη τηλεόραση».

Ο Σ. Γιαβόρσκι απο τη Βαρσοβία ήταν υπερ μιας ενεργητικης απεργίας σαν συνέχεια της γενικης απεργίας, που το συνδικάτο θα έπρεπε να κηρύξει αμέσως στην περίπτωση καθεστώτος «έκτακτης ανάγκης». «Ξέρουμε όλοι μας πολυ καλα», είπε, «ότι δεν μπορούμε να αντέξουμε μια μακροχρόνια γενικη απεργία. Πρέπει να είμαστε έτοιμοι για ενεργητικη απεργία στη διάρκεια των καταλήψεων». Ο Γιαβόρσκι ήταν σίγουρος ότι ακραίες ομάδες μέσα στον κρατικο μηχανισμο θα προσπαθούσαν να χρησιμοποιήσουν ένοπλη βία. «Πιστεύω ότι είναι απαραίτητο», είπε, «να φτιαχτουν εργατικες φρουρες σ' όλες τις επαρχίες, ειδικα στις μεγάλες επιχειρήσεις. Σίγουρα θα μας χρειαστουν, ακόμα κι αν δεν είναι καλα εξοπλισμένες. Θα είναι μια δύναμη για να αντιμετωπιστουν ακραίες ομάδες απ' το κράτος που θα επιδιώξουν μια σύγκρουση».

Η αντιπροσωπεία απ' την Άνω Σιλεσία εξέφρασε κι αυτη μια ριζοσπαστικη, αν και λίγο διαφορετικη θέση, υποστηρίζοντας ότι το συνδικάτο πρέπει να συγκεντρώσει τις δυνάμεις του στην πάλη για πρόωρες εκλογες στο Κοινοβούλιο και στα επαρχιακα και δημοτικα συμβούλια, καθως και στην κοινωνικοποίηση των μέσων μαζικης ενημέρωσης. «Ελπίζουμε ότι το Κοινοβούλιο θα κάνει μια θετικη χειρονομία. Και η μόνη θετικη χειρονομία να είναι να ολοκληρώσει την ιστορικη αποστολη του, κηρύσσοντας αμέσως εκλογες. Όμως, δεν μπορούμε παρα ελάχιστα να στηριζόμαστε σε κάτι τέτοιο, γι' αυτο πρέπει εμεις οι ίδιοι να οργανώσουμε τις εκλογες, χωρις το Κοινοβουλιο και χωρις το κράτος. Η οργάνωσή μας καθως και όλες οι άλλες οργανώσεις και όλοι οι Πολωνοι πολιτες, ζητουν μόνο ένα πράγμα: ότι η εξουσία θα περάσει γνήσια στα χέρια του Πολωνικου λαου».

Το μετριοπαθες ρεύμα εξέφρασε μια διαφορετικη τακτικη. Ο κυριότερος ομιλητης του, ο πρόεδρος του τομέα του Μπυντγκοζ Γιαν Ρουλέφσκι, υποστήριξε ότι η κοινωνία και το κράτος, έχουν μπει σε μια περίοδο σύγκρουσης, που έχει ενταθει μετα τον Αύγουστο του 1981. «Υπάρχει μια πορεία σε μια γενικη σύγκρουση», είπε, «που θα κατάληγε σε μια γενικη απεργία, μια ενεργητικη απεργία». Στην κρίση του κράτους έπρεπε να βρεθει «μια πολιτικη λύση», εξετάζοντας την εμπειρία των κοινοβουλευτικων δημοκρατιων. «Οι Δυτικες κοινωνίες και οι δημο-

κρατικες πολιτισμένες χώρες, έχουν απο καιρο εξορθολογίσει αυτους τους τύπους πολιτικης σύγκρουσης δημιουργώντας δομες, σαν κι αυτην του Κοινοβούλιου, ή στη δικη μας περίπτωση της Δίαιτας (Πολωνικο Κοινοβούλιο)».

Επικαλούμενος εκείνους τους εργάτες που επέμεναν στο θέμα των ελεύθερων εκλογων στο Κοινοβούλιο, ο Ρουλέφσκι δήλωσε: «Η στρατηγικη του συνδικάτου πρέπει να επιτρέψει σε εκατομμύρια ανθρώπων να εκφραστουν, γι' αυτο και θα ήθελα να προτείνω, σαν έκφραση αυτης της σύγκρουσης, ένα δημοψήφισμα μέσα απ' το οποίο όχι μόνο η ηγεσία του συνδικάτου, αλλα όλα τα 10 εκατομμύρια μέλη του και οι σύμμαχες κοινωνικες δυνάμεις —το σύνολο της κοινωνίας— θα μπορέσουν να αυτοεκφραστουν. Σαν θέμα τακτικης, όμως, το δημοψήφισμα δεν θα πρέπει να περιέχει μόνο ερωτήσεις που αφορουν την αυτοδιαχείριση. Θα μας έδινε τη δυνατότητα να διαπιστώσουμε κατα πόσο η κοινωνία δίνει ψήφο εμπιστοσύνης σ' αυτο το σύστημα, αντιπροσώπευσης: στη Δίαιτα, την κυβέρνηση και γενικώτερα το σύστημα εξουσίας στην Πολωνία».

Η πρόταση ήταν, ότι ένα δημοψήφισμα που δεν θα έδινε ψήφο εμπιστοσύνης στο σύστημα θα ωθούσε την Αλληλεγγύη να κηρύξει μια γενικη απεργία. Αν και τότε η κυβέρνηση δεν θα δεχόταν μια πολιτικη λύση, θα ήταν αναγκαίος ο σχηματισμος μιας προσωρινης κυβέρνησης απο ανεξάρτητους ειδικους, που σαν καθήκον θα είχε να οργανώσει ελεύθερες εκλογες για το Κοινοβούλιο και τ' άλλα αντιπροσωπευτικα σώματα, διασφαλίζοντας τη λαϊκη κυριαρχία.

Η τακτικη που προτάθηκε απ' τον τομέα του Μπυντγκοζ, είχε αρκετα αδύνατα σημεία. Κύρια, δεν είχε σαν αρχη μια ανάλυση της πολιτικης συγκυρίας. Αντίθετα, οι αντιπρόσωποι απ' τον τομέα του Λοτζ πίστευαν ότι η δραστηριότητα του συνδικάτου θα έπρεπε να έχει σαν αρχη την ύπαρξη ήδη μιας άμεσα επαναστατικης κατάστασης. Αν και η κατάσταση ήταν τέτοια, ώστε μια σύγκρουση ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία θα μπορούσε να ξεσπάσει απο στιγμη σε στιγμη, η πρόταση του Γιαν Ρουλέφσκι δεν περιείχε καμια άμεση κινητοποίηση των μαζων.

Δεν ήταν καθαρο πώς η εξουσία θα μπορούσε να παρθει απο τη γραφειοκρατία, χωρις μια άμεση σύγκρουση, χωρις ένα ποιοτικο άλμα στην αντιεξουσία μέσα στην κοινωνία που αντιπροσωπεύονταν απο την Αλληλεγγύη. Μια παθητικη απεργία, ακόμα και σε γενικευμένη κλίμακα, δεν θα έδινε ώθηση στη λύση των προβλημάτων. Η τακτικη του Γιαν Ρουλέφσκι βασιζόταν σε αυταπάτες, που απο μήνες είχαν απορριφθει απο τις μάζες και απο όλο και περισσότερους ηγέτες του συνδικάτου. Δεν είναι τυχαίο ότι η κοινοβουλευτικη δημοκρατία φαινόταν στο Ρουλέφσκι σαν η μοναδικη μορφη εξουσίας του εργαζόμενου λαου. Τα περισσότερα ριζοσπαστικα ρεύματα, χωρις ν' απορρίπτουν την κοινοβουλευτικη δημοκρατία, υποστήριζαν το συνδυασμο της με τη γνήσια δημοκρατία των συμβούλιων.

Η τακτικη που προτάθηκε απο το Λοτζ, την Κρακοβία και τη Βαρσοβία είχε εμφανη πλεονεκτήματα απέναντι σε εκείνη του Μπύντγκοζ. Όμως, είχε και μια αδυναμία που ανάγεται στις τακτικες, που προωθήθηκαν απ' την Πολωνικη επανάσταση στη διάρκεια του 1980 και 1981. Στην πάλη για το πρόβλημα της εξουσίας, ακόμα και τα πιο επαναστατικα ρεύματα μέσα στην Αλληλεγγύη δεν είχαν τίποτα να προτείνουν πάνω στον «αγώνα για να κερδιθει ο στρατος». Τέτοια ήταν η αίσθηση εξουσίας που ανάβλυζε απο το μαζικο κίνημα, που ακόμα και τα πλέον δύσπιστα μέλη έπεσαν θύματα της αυταπάτης να πιστέψουν ότι αυτη η δύναμη θα ήταν αρκετη για να ουδετεροποιήσει το στρατο και ότι το πρόβλημα μιας σύγκρουσης δεν έμπαινε ακόμα. Η Αλληλεγγύη και το μαζικο κίνημα θα πλήρωνε αυτην την αυταπάτη πολυ ακριβα λίγες ώρες αργότες.

Η Εθνικη Επιτροπη δεν πήρε απόφαση για καμια απ' τις προτεινόμενες τακτικες. Έμεινε ικανοποιημένη ν' αρκεσθει να καλέσει σ' ένα δημοψήφισμα για το σύστημα και τη μορφη της κυβέρνησης —που δεν ήταν σ' αντίθεση με καμια απ' τις τακτικες που προτάθηκαν. Η συζήτηση παρέμεινε ανοιχτη στο θέμα του προβλήματος της κρίσης εξουσίας. Αυτο που αποφασίστηκε, ήταν μια ανυντικη τακτικη μπροστα στον κίνδυνο της επίθεσης του κράτους ενάντια στην Αλληλεγγύη και την κοινωνία, αν και ήταν φανερο ότι όποιος έπαιρνε την πρωτοβουλία και χτυπούσε πρώτος θα βρισκόταν σε καλύτερη θέση στην περίπτωση μιας επερχόμενης σύγκρουσης.

Ζμπίγκνιεφ Κοβαλέφσκι
Παρίσι, Φεβρουάριος 1982

Απο την επίθεση της αστυνομίας στη σχολη πυροσβεστων

Αυτοδιάχειριση και πολιτικα κόμματα

Οργανωμένη απο την εφημερίδα *Ρομπότνικ*, αυτη η συζήτηση στρογγυλης τράπεζας έγινε ανάμεσα στις δύο φάσεις του Συνέδριου. Έτσι δε σχολιάζει τα συμπεράσματά του. Ωστόσο οι απόψεις που εκφράζονται εδω είναι πολυ ενδεικτικες των συζητήσεων που γίνονταν μέσα στην Αλληλεγγύη.

Ο Γιάσεκ Κουρον, ένας απο τους ιδρυτες του ΚΟΡ, και ο Γιαν Λυτίνσκι, ιδρυτης και εμψυχωτης του *Ρομπότνικ, (Ο εργάτης)*, ήταν ειδικοι του συνδικάτου, ο πρώτος για την ΚΚΡ*, ο δεύτερος στη Βαρσοβία. Ο Ρύσζαρντ Μπουγκαζ είναι οικονομολόγος, ο Μπρονισλαβ Γκέρεμεκ πρόεδρος του κοινωνικο - επαγγελματικου κέντρου (OPS - Z), που συγκεντρώνει όλους του ειδικους του συνδικάτου. Διηυθυνε τις εργασίες για την επεξεργασία του προγράμματος που υιοθετήθηκε στο Συνέδριο. Ο Ζμπίγκνιεοφ Μπούγιακ είναι ένας νεαρος εργάτης του Ούρσους, πρόεδρος της περιφερειακης Επιτροπης της Αλληλεγγύης για τη Βαρσοβία, ο Γιέρζυ Μιλέφσκι είναι ο γραμματέας του Δίκτυου των μεγάλων επιχειρήσεων. Είναι μέλος της ηγεσίας της Αλληλεγγύης στο Γκντασκ.

Γιαν Λιτίνσκι: Βρισκόμαστε σε μια κατάσταση που φαίνεται αδιέξοδη. Η οικονομία και το Κράτος αποσυντίθενται. Μπορει να συζητήσει κανεις σε ποιο βαθμο η αποσύνθεσή τους οφείλεται σε συνειδητο ή μισοσυνειδητο σαμποταζ απο την πλευρα του μηχανισμου της εξουσίας και σε ποιο βαθμο είναι αποτέλεσμα της ανικανότητάς του, ανικανότητας, που προήλθε απο τα γεγονότα του Αύγουστου '80, γεγονότα που και οι πιο μετριοπαθεις χαρακτηρίζουν σαν επανάσταση. Η Αλληλεγγύη επιτάχυνε τη γενικη αποσύνθεση παραλύοντας κατα κάποιον τρόπο τα όργανα εξουσίας. Η στρατηγικη που συνίσταται στο να περιμένουμε να δούμε τι θα κάνει η εξουσία και να κάνουμε συμβιβασμους μαζι της φαίνεται αναποτελεσματικη. Η Αλληλεγγύη χάνει στα σημεία και απογοητεύει. Αυτοι που έλπιζαν σε κάποια βελτίωση της οικονομικης κατάστασης είναι το ίδιο απογοητευμένοι με εκείνους που πίστευαν ότι ο ριζοσπαστισμος του συνδικαλιστικου κινήματος θα οδηγούσε σε καινούργιες δομες και στην πτώση της εξουσίας. Όλες αυτες οι ελπίδες αποδείχτηκαν λαθεμένες.

Αυτη η κατάσταση γεννα πολλαπλους κινδύνους. Απο τη μία πλευρα ευνοει ένα ριζοσπαστισμο του τύπου της KPN (Ομοσπονδια για Ανεξάρτητη Πολωνία), με τις εκκλήσεις της για ανεξαρτησία, που στη σημερινή κατάσταση δεν είναι ρεαλιστικες. Η κατάσταση γίνεται ακόμα πιο σοβαρη στο βαθμο που οι ηγέτες της Ομοσπονδίας έχουν συλληφθει, ενέργεια ανεύθυνη και που προσδίδει στο πρόγραμμά τους ένα λαϊκο έρεισμα, στο βαθμο μάλιστα που το εμφανίζει και σαν αληθινα πραγματοποιήσιμο. Άλλωστε είναι πολυ πιο ρεαλιστικο σήμερα απ' ότι ήταν εδω και δέκα μήνες. Ένας άλλος κίνδυνος στον οποίο υπέκυψε στο συνδικάτο είναι η εξάπλωση του κινήματος ενάντια στην πείνα. Κινδυνεύει να εξελιχτει σε άγριες απεργίες και σε εξεγερσεις.

Απο τον περασμένο Μάρτη (γεγονότα του Μπυντγκοζ), η μόνη επιθετικη ενέργεια του συνδικάτου υπήρξε το ξεκίνημα του αυτοδιαχειριστικου κινήματος. Αλλα κανεις δεν ξέρει πώς θα μπορούσε να εγγραφει μέσα στο ισχύον σύστημα, και είναι πολυ αδύναμο για να πάρει στα χέρια του την οικονομικη εξουσία. Άλλωστε, μια τέτοια μεταβίβαση της εξουσίας θα κινδύνευε να εκφυλιστει σε πλήρη αναρχία της οικονομικης ζωης.

Οι προσπάθειες να δημιουργηθουν κόμματα απέτυχαν επίσης, κύρια γιατι αυτα δεν παρουσιάζουν κανένα συγκεκριμένο πρόγραμμα ούτε έχουν το χαρακτήρα πραγματικων πολιτικων κομμάτων.

Οι απόπειρες να οργανωθουν λέσχες, συμπεριλαμβάνοντας και τις λέσχες κοινωνικης πρωτοβουλίας, είναι ακόμα εμβρυακες. Αυτες οι λέσχες δεν έχουν ούτε συνολικη στρατηγικη ούτε ακόμα τακτικη. Προσπαθουν να σώσουν την κατάσταση και όχι να ξεκινήσουν ένα μακροπρόθεσμο προγραμματισμο.

Απο τη φθορα στην απελπισία

Γιάσεκ Κουρον: Νιώθουμε να υπάρχει μια τρομερη ανυπομονησία που ολοένα οξύνεται, μια αίσθηση ότι δε μπορει πια να υποφέρει κανεις αυτο που συμβαίνει. Αυτο σημαίνει για πολλους ότι ήρθε ο καιρος να ανατρέψουμε την εξουσία. Ο συλλογισμος είναι ο εξης: δημιουργήσαμε ένα συνδικάτο για να ελέγχουμε την

* ΚΚΡ: η εθνική ηγεσία της Αλληλεγγύης.

εξουσία αλλα δεν τα καταφέρνουμε γιατι αυτη είναι πολυ πονηρη. Όλος ο κόσμος την κατηγορει ότι κάτι μας κρύβει.

Τι μπορει να κάνει η εξουσία; Ας δεχτούμε ότι επινοει ένα πρόγραμμα ενάντια στην κρίση, καλύτερο απ' αυτο που ήδη υπάρχει –και που σ' ένα βαθμο είναι αποδεκτο. Θα σαπίσει κρεμασμένο στα περίπτερα. Η εξουσία δεν έχει κανένα μέσο πρόσβασης στην κοινωνία. Η διέξοδος απο την κρίση δε μπορει να βρεθει παρα μόνο απο ένα κοινωνικο κίνημα, ένα κίνημα που θα γεννάει ταυτόχρονα ένα καινούργιο σύστημα. Αλλα κάτι τέτοιο απαιτει χρόνο. Κι εδω υπάρχει ένας σοβαρος κίνδυνος. Καταλαβαίνω πολυ καλα ότι η γενικευμένη φθορα μπορει να οδηγήσει σε πράξεις απελπισίας· σ' αυτη την περίπτωση ένα μέρος της κοινωνίας θα μπορούσε να στραφει, βλέποντας προς τα κει να αχνοφέγγει μια ελπίδα, προς την ιδέα μιας ισχυρης κυβέρνησης. Μια τέτοια αντίληψη τη βλέπουμε ήδη να κάνει την εμφάνισή της, γύρω απο τον Γιαρουζέλσκι. Το γεγονος ότι στρατηγοι διορίζονται σε υπουργικες θέσεις δεν οφείλεται μονάχα στο ότι ο Πρωθυπουργος έχει εμπιστοσύνη σ' αυτους. Σκέφτεται, νομίζω, ότι ένα ισχυρο κίνημα που θα έχει μαζι του το στρατο θα μπορούσε να μας σώσει. Αλλα η επιβολη μιας στρατιωτικης τάξης θα καταλήξει σε καταστροφη. Ακόμα και αν υποστηρίζεται απο ένα κομμάτι της κοινωνίας, θα πολεμηθει βίαια απο τους υπόλοιπους. Τότε, και είναι η πρώτη φορα που αντιμετωπίζω σαν ενδεχόμενο αυτον το κίνδυνο, θα απειληθούμε απο έναν εμφύλιο πόλεμο.

Καμια διέξοδος απο την κρίση

Μπρονισλαβ Γκέρεμεκ: Η χώρα απειλείται στην ίδια της την ουσία έτσι όπως σπάνια έχει απειληθει σ' όλη της την ιστορία. Δεν κινδυνεύουμε μονάχα να δεχτούμε μια εξωτερικη επέμβαση αλλα κινδυνεύουμε επίσης να καταρρεύσουμε για λόγους εσωτερικους. Ίσως να κάνω λάθος αλλα έχω την εντύπωση ότι γύρω απ' αυτο το τραπέζι κανένας δε βλέπει κάποια διέξοδο απο την κρίση.

Η καταστροφη είναι προφανης. Μας καταβροχθίζει. Μέχρι τώρα δεν έχουν υπάρξει μηχανισμοι που να μπορουν να τη σταματήσουν ούτε απο την πλευρα της εξουσίας ούτε απο την πλευρα της Αλληλεγγύης.

Στην αρχη φαινόταν σωστο το ότι η Αλληλεγγύη, έχοντας αφήσει την εξουσία να διατηρήσει το μονοπώλιό της, αρνιόταν να αναλάβει ευθύνες σε σχέση με τη διαχείριση του κράτους. Αυτο θα εξακολουθούσε να είναι σωστο αν δεν υπήρχε αυτη η καταστροφη. Κατα τη γνώμη μου, το συνδικάτο κατάλαβε την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα. Απόδειξη, η ιδέα της αυτοδιαχείρισης που ξαφνικα έπιασε τόσο πολυ. Αυτο αποδείχνει ότι όλος ο κόσμος νιώθει να έχει μια ευθύνη δίχως ωστόσο να επιθυμει να πάρει την εξουσία, μ' όλο που αυτη η ιδέα προχωράει. Το κράτος εξακολουθει να υπάρχει και να κρατα στα χέρια του τις αποφάσεις - κλειδια, το εξωτερικο εμπόριο, τις επενδύσεις, τις τράπεζες, ένα μεγάλο κομμάτι του ανεφοδιασμου και τέλος τη δικαιοσύνη.

Σήμερα όλοι είναι γενικα πεισμένοι ότι το συνδικάτο πρέπει να είναι ένα κίνημα ενεργο, ένα κίνημα που να παίρνει στα χέρια του την τύχη της χώρας. Το πεδίο δράσης σ' αυτο το ζήτημα είναι πολυ μεγαλύτερο απ' ότι νομίζαμε όταν αποδεχτήκαμε τον ηγετικο ρόλο του κόμματος. Χάρη στην Αλληλεγγύη, στην Εκκλησία, καθως και στο αυτοδιαχειριστικο κίνημα, η αλλαγη στο νομικο επίπεδο και στα κεντρικα όργανα της διοίκησης έγινε δυνατη. Ο τρόπος λειτουργίας αυτων των οργάνων θα εξαρτηθει απο εμας, όχι όμως και η σύνθεσή τους.

Γιέρζυ Μιλέφσκι: Μόλις πριν ειπώθηκε ότι η χώρα απειλείται στην ίδια της την ουσία. Εγω πιστεύω ότι έχει επίσης μπροστα της μια μεγάλη ευκαιρία. Μια τέτοια ευκαιρία είχε και το 1918 και την εκμεταλλεύτηκε τη στιγμη που η γεωπολιτικη κατάσταση ήταν χειρότερη απ' ότι σήμερα. Και όμως δεν ακούω να μιλάμε παρα για κρίση και πλήρη εκμηδένιση. Διάολε, έχουμε την ευκαιρία να κατακτήσουμε και πάλι την εθνικη ψυχη που χάσαμε το 17ο, ίσως το 18ο αιώνα! Ας σταματήσουμε λοιπον να τρομοκρατούμε του Πολωνους με τα τανκς. Αν δεν έχουν μπει ακόμα είναι γιατι δεν πρόκειται να μπουν. Ξέρουν ότι αυτο θα ήταν τραγικο όχι μόνο για μας αλλα και για εκείνους.

Ένα καθαρο πρόγραμμα

Ζμπίγκνιεφ Μπούγιακ: Το κίνημά μας αδυνατίζει. Στην αρχη στηριζόταν σ' ένα ανελέητο μίσος για την εξουσία, στο μίσος για το κόμμα. Αλλα αυτο δεν αρκει πια. Οι αιτίες πρέπει να αλλάξουν εντελως. Τα μέλη του συνδικάτου δεν καταλαβαίνουν την τακτικη της ηγεσίας τους. Απο τη γέννηση της Αλληλεγγύης δεν τους εξηγήθηκε. Οι διαμαρτυρίες, τοπικοι αγώνες και απεργίες δε διαμορφώνουν ένα συνεκτικο σύνολο. Πείστηκα γι' αυτο σε μια συγκέντρωση στο Ούρσους. Μονάχα όταν είπα πως όλες αυτες οι αυτοδιαχειριστικες ενέργειες οδηγούσαν στο πάρσιμο της εξουσίας, μονάχα τότε ο κόσμος κατάλαβε και συμφώνησε. Με την ιδέα των πολιτικων κομμάτων δεν είναι το ίδιο. Ο κόσμος δεν τα θέλει. Την οικονομικη εξουσία ναι, αλλα όχι πολιτικα κόμματα.

Δεν τρέχει τίποτα, έχουμε σοσιαλισμο
(Τοίχος στην Βαρσοβία)

Αυτη τη στιγμη ο κόσμος περιμένει ένα ξεκάθαρο πρόγραμμα. Είτε το καταλαβαίνουν είτε όχι, εκείνο που περιμένουν ν' ακούσουν είναι πως αυτο το πρόγραμμα θα μας επιτρέψει να βγούμε απο την κρίση. Υπάρχει μια αισθητη έλξη προς την ιδέα μιας ισχυρης κυβέρνησης έστω και αν θα έπρεπε να επιβάλει περιορισμους. Πιστεύω λοιπον πως η δράση μας θα έπρεπε να προσανατολίζεται προς δύο διαφορετικες κατευνθύνσεις: ανεξάρτητα απο την τακτικη, που δεν είναι πάντα κατανοητη στο σύνολο των συνδικαλισμένων αλλα που οδηγει σε μια δομικη μεταρρύθμιση, μας χρειάζονται συγκεκριμένες ενέργειες που το νόημά τους θα μπορούσε να εξηγηθει εύκολα. Γι' αυτο δίνω τόσο μεγάλη σημασία στο αυτοδιαχειριστικο κίνημα.

Γιατι η αυτοδιαχείριση

Γιέρζυ Μιλέφσκι: Δεν υπάρχει καμια αμφιβολία ότι η συνδικαλισμένοι απαιτουν απο την ηγεσία της Αλληλεγγύης να ασχολείται με όλα, με τα πάντα, και δεν ξέρουμε αν θα πρέπει να το κάνει ελέγχοντας το κράτος ή παίρνοντας τη θέση του. Νομίζω λοιπον ότι θα πρέπει ν' αρχίσει να επεξεργάζεται κάποιο πρόγραμμα δίχως να περιμένει τις προτάσεις της εξουσίας. Έτσι κι αλλιως αυτες έρχονται πάντα πολυ αργα και δεν μπορούμε να ζητάμε συγγνώμη απο τα μέλη μας γιατι δεν πήραμε την πρωτοβουλία επειδη δεν υπήρχε κυβερνητικο σχέδιο για να το κριτικάρουμε.

Ωστόσο, με την ασθενη συνδικαλιστικη δομη της, η Αλληλεγγύη δε μπορει να ικανοποιήσει τις ελπίδες και τις απαιτήσεις των μελων της. Πρέπει λοιπον να εμπνέει και να ενθαρρύνει κάθε πρωτοβουλία απο τη βάση, οργανώσεις, μισο-οργανώσεις, ομάδες επεξεργασίας προγράμματος και ομάδες ελέγχου. Έτσι γεννήθηκε το Δίκτυο.

Γιατι ρίξαμε την ιδέα της αυτοδιαχείρισης, που δεν ήταν δημοφιλης στους συνδικαλισμένους; Αυτο έγινε τη στιγμη που λέγαμε πως το συνδικάτο έπρεπε να περιοριστει στην υπεράσπιση των εργαζομένων. Αλλα και τη μεταρρύθμιση κάποιος θα πρέπει να την κάνει. Κι αυτος δεν είναι η εξουσία ούτε η επιτροπη της των 500 ατόμων. Αυτοι που πρέπει να την κάνουν είναι τα όργανα αυτοδιαχείρισης. Αυτα είναι που πρέπει ν' αποφασίσουν. Εγω δεν θέλω καθόλου να τους την επιβάλω.

Φαντάζομαι τις αυτοδιαχειριστικες δομες που μπορουν να υπάρξουν: κάθετες, περιφερειακες, και μια ηγεσία ή μια εθνικη συντονιστικη επιτροπη. Ένα συνδικάτο της εργοδοσίας παράλληλα με το συνδικάτο των εργαζόμενων. Θα υπήρχε έτσι ένας συνομιλητης με τον οποίο θα μπορούσαμε να διαπραγματευτούμε για τα μεροκάματα και τις κοινωνικες συνθήκες, και όχι, όπως σήμερα, αυτο το καπέλο που λέγεται Πολιτικο Γραφείο. Είμαι επιφυλακτικος σχετικα με την ιδέα ενος αυτοδιαχειριστικου κοινοβουλευτικου Σώματος στο Κοινοβούλιο. Δε βλέπω το λόγο γιατι να εγκαταλείψουμε ένα Σώμα του Κοινοβούλιου, όργανου του κράτους, στα χέρια της εργοδοσίας. Αυτο είναι υπόθεση των εργαζόμενων. Μια πραγματικη περιφερειακη αυτοδιαχείριση, δηλαδη η ανανέωση των Λαϊκων Συμβούλιων σε αυτόνομες περιοχες ή σε βοϊβοδίες, είναι κάτι το εντελως διαφορετικο.

Κατα τη γνώμη μου, αφου οργανώσουμε την αυτοδιαχείριση των επιχειρήσεων, θα πρέπει να περάσουμε στην περιφερειακη αυτοδιαχείριση και τελικα στην εθνικη αυτοδιαχείριση, δηλαδη στο Κοινοβούλιο. Το Φλεβάρη του 1982 θα γίνουν τοπικες εκλογες· αν τις εγκαταλείψουμε στο *Μέτωπο Εθνικης Ενότητας*[1], ο κόσμος θα πει: έπρεπε να κάνετε κάτι, να δημιουργήσετε έναν εκλογικο μηχανισμο, έναν τρόπο εκλογης των βουλευτων, να ασχοληθείτε με τον εκλογικο νόμο —το παραμελήσατε αυτο.

Είναι καιρος να αρχίσουμε να επεξεργαζόμαστε ένα σχέδιο μεταρρύθμισης του εκλογικου νόμου (καλύτερα να ετοιμάσουμε πολλα άλλωστε) και να διαμορφώσουμε ένα μηχανισμο εκλογης των συμβούλων. Να τι ονομάζουμε πολιτικό κόμμα. Δεν έχει νόημα να το ονομάσουμε αλλιως. Η Αλληλεγγύη δε μπορει να παίξει το ρόλο κόμματος, γιατι ένα κόμμα που συγκεντρώνει την πλειοψηφία της κοινωνίας δε μπορει παρα να είναι ολοκληρωτικο.

Πρέπει να δημιουργήσουμε κόμματα όπως δημιουργούμε όργανα αυτοδιαχείρισης. Αρχίζουμε με το να μιλάμε γι' αυτα, και στη συνέχεια προσπαθούμε να στήσουμε κάποιες δομες. Η αυτοδιαχείριση αυτη τη στιγμη σφυρηλατει αυτες τις δομες, τα πολιτικα κόμματα όχι ακόμα. Σ' αυτο το σημείο θα ήθελα να πω λίγα λόγια σχετικα με το Πολωνικο Κόμμα Εργασίας[2]. Αυτη η πρωτοβουλία γεννήθηκε στο ίδιο πνεύμα με το Δίκτυο. Φαντάζομαι πώς αυτο το κόμμα θα μπορούσε να πάρει μορφη: σε μια περιοχη ή μια επιχείρηση σχηματίζεται ένας πυρήνας, έπειτα ένας άλλος κάπου αλλου, και αναπτύσσουν επαφες μεταξυ τους. Απο κει γεννιέται ένα κύτταρο σε εθνικη κλίμακα, ακριβως όπως έγινε και με το Δίκτυο.

Εννοείται ότι κόμματα θα θελήσουν να συμμετέχουν στην εξουσία. Στην πράξη, η εκλογη συμβούλων είναι ήδη μια μορφη συμμετοχης στην εξουσία. Η Δίαιτα που θα εκλέξουμε σε τρία χρόνια θα περιλαμβάνει υποχρεωτικα πολλες λέσχες ανεξάρτητων βουλευτων που θα παρουσιάσουν ανεξάρτητα προγράμματα, και η δουλεια της Δίαιτας θα είναι να επιλέξει ανάμεσα σ' αυτα.

Ας μη λέμε ψέμματα στον εαυτο μας ούτε και στο Μεγάλο Αδελφο. Ας του πούμε ανοιχτα: —Κοίταξε μονάχα: αυτη η ολοκληρωτικη εξουσία, που δεν έχει καμια πρόσβαση στην πολωνικη κοινωνία, σου εγγυάται άραγε ότι θα είμαστε ένας ισχυρος κρίκος του Σύμφωνου της Βαρσοβίας; Όχι βέβαια, νομίζω.

Να προχωρήσουμε πιο πέρα

Γιάσεκ Κουρον: Αυτον τον τελευταίο καιρο ακούω συχνα να μιλάνε για απόπειρες δημιουργίας πολιτικων κομμάτων. Πρόκειται για μια απόδειξη σύνεσης και πείρας. Σ' αυτο βλέπει κανεις καθαρα την προσπάθεια να προφυλαχθει το συνδικάτο απο τον πειρασμο να πάρει την εξουσία. Το συνδικάτο μας χρειάζεται για να υπερασπίζεται την κοινωνία απέναντι στην εξουσία.

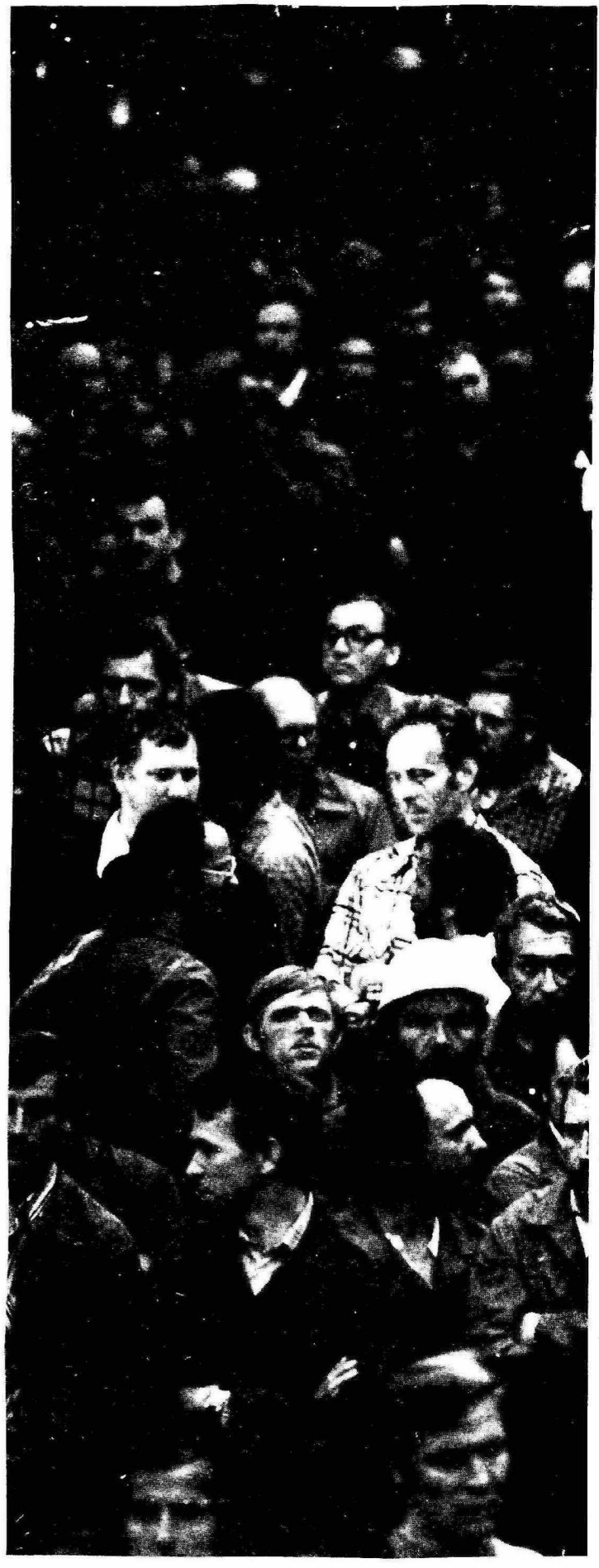
Αλλα για ποια κόμματα μπορει να γίνει λόγος; Ένα κόμμα που θα ανέτρεπε την κατεστημένη τάξη και θα έπαιρνε στα χέρια του την εξουσία, θα μεταβαλλόταν σε

κόμμα-κράτος. Αυτο το γνωρίζουμε εδω και 36 χρόνια. Είναι απαράδεκτο. Ας πάρουμε μια άλλη αντίληψη: ένα κόμμα που θ' αγωνιζόταν για ελεύθερες εκλογες και στη συνέχεια για την αντιπροσώπευσή του στο Κοινοβούλιο. Μια τέτοια αντίληψη είναι αρκετα κοντα στις απόψεις μου αλλα δεν πιστεύω καθόλου ότι ο καιρος έχει ωριμάσει για να την προωθήσει κανεις. Δεν είμαστε σε θέση να ανατρέψουμε την εξουσία ούτε να ξεκινήσουμε μια καμπάνια που θα ήταν μακρόχρονη, αν θα έπρεπε να προσεγγίσουμε τις εκλογες με αναπτυγμένα προγράμματα. Μ' αυτο τον τρόπο δεν πρόκειται να φέρουμε στην επιφάνεια το ψωμι και το κρέας, ενω αντίθετα θα φέρουμε σίγουρα τα ξένα στρατεύματα.

Επαναλαμβάνω: το καινούργιο σύστημα δε μπορει να είναι παρα έργο ενος κινήματος που θα είναι ταυτόχρονα και κίνημα ενάντια στην κρίση. Κατα τη γνώμη μου δε μπορει να είναι άλλο απο το αυτοδιαχειριστικο κίνημα. Θα πρέπει να οργανωθει πρώτα σε περιφερειακη και στη συνέχεια σε εθνικη κλίμακα. Εκει βλέπω και την τεράστια αξία του Δίκτυου, αλλα αυτο που έχω στο μυαλο μου είναι μια οργάνωση που θα προχωρούσε παραπέρα. Σήμερα δεν είμαστε παρα στο στάδιο της συντονιστικης επιτροπης. Πιστεύω πως θα έπρεπε να εκλέξουμε ένα είδος ηγεσίας όπως για τις περιφερειακες και εθνικες ομοσπονδίες. Σε εθνικο επίπεδο, αυτη θα οργάνωνε την πάλη για την οικονομικη μεταρρύθμιση και για τον κοινωνικο έλεγχο εφαρμογης της. Αντίθετα, οι περιφερειακες επιτροπες αυτοδιαχείρισης θα μπορούσαν ν' ασχοληθουν με την πάλη ενάντια στην ανεργία, με τον ανεφοδιασμο της αγορας δημιουργώντας περιφερειακες βιομηχανίες κ.λπ. Υπάρχουν τόσοι τομεις δράσης, υγεία, εκπαίδευση... Ωστόσο, εκείνο που φαίνεται να είναι το πιο σημαντικο είναι πως έτσι θα προετοιμάζαμε τα μελλοντικα Λαϊκα Συμβούλια: οι άνθρωποι που θα συσπειρώνονταν γύρω απο τις περιφερειακες επιτροπες και που θα δούλευαν πάνω σ' ένα πρόγραμμα ενάντια στην κρίση, θα δρούσαν σε μεγάλο βαθμο σα μελλοντικο συμβούλιο. Πράγμα που θα ήταν μια πάλη για έναν καινούργιο εκλογικο νόμο και καινούργιες εκλογες και ταυτόχρονα δημιουργία μιας καινούργιας δομης της περιφερειακης εξουσίας.

Αυτη η ιδέα παρουσιάζει άλλο ένα μεγάλο πλεονέκτημα: δεσμεύει πολλους ανθρώπους. Και όσο περισσότεροι θα είναι αυτοι που θα πολεμουν την κρίση και θα σφυρηλατουν το σύστημα αυτοδιαχείρισης, μια νέα δομη των Λαϊκων Συμβούλιων, κ.λπ., τόσο περισσότερες δυνατότητες θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε με υπομονη αυτη τη δύσκολη περίοδο. Ξέρω πολυ καλα πως οι άνθρωποι που συμμετέχουν στις πορείες πείνας και εκείνοι που αγωνίζονται για την αυτοδιαχείριση δεν είναι οι ίδιοι, αλλα αυτες οι ομάδες δεν χωρίζονται με στεγανα η μία απο την άλλη.

Εδω μιλάω για μια ιδέα καθαρα πολιτικη. Είμαι υπερ της δημιουργίας πολιτικων λεσχων που θα αποτελούσαν ένα κίνημα όλων εκείνων που βλέπουν το αυτοδιαχειριστικο πρόγραμμα σαν ένα πολιτικο πρόγραμμα με στόχο ένα καινούργιο κοινωνικο σύστημα. Μια λέσχη είναι κόμμα; Αν κάθε πολιτικη συσπείρωση την ονομάσουμε κόμμα, τότε η λέσχη είναι κόμμα. Αλλα θεωρω μια τέτοια διατύπωση πολυ τραβηγμένη. Φαντάζομαι περισσότερο ένα κίνημα όπου οι λέσχες θα ήταν ανεξάρτητες η

μία απο την άλλη, σε μεγάλο βαθμο αυτόνομες, και συγκεκριμένα, σ' ότι αφορα τους στόχους τους, θα ήταν διαφορετικες η μία απο την άλλη και θα έρχονταν σε επαφη μεταξυ τους μέσα απο το αυτοδιαχειριστικο κίνημα, στο οποίο θα προσχωρούσαν και στα πλαίσια του οποίου θα διατύπωναν τα προγράμματά τους. Θα σχημάτιζαν, μπορούμε να πούμε, περιφερειακες συσπειρώσεις με ένα εθνικο κεντρικο όργανο αρκετα ευλύγιστο, και απο αυτες θα γενιόντουσαν τα κόμματα που θα παρουσιάζονταν στις βουλευτικες εκλογες.

Αυτο το κίνημα θα μπορούσε λοιπον να γεννήσει κόμματα, αλλα για την ώρα, αυτες οι πρωτοβουλίες θα περιορίζονταν στο συνδικαλιστικο πλαίσιο και θα προωθούσαν την αυτοδιαχείριση και, μέσα απ' αυτη, μια μεταρρύθμιση σε βάθος ολόκληρου του συστήματος. Το σύστημα που θα προέκυπτε θα ήταν ένα μίγμα συμβούλιων και κοινοβουλευτικου συστήματος.

Θα αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα των κομμάτων

Ρύσζαρντ Μπούγκαζ: Στα δύο - τρία χρόνια που έρχονται, μπορούμε να περιμένουμε, στην καλύτερη περίπτωση, τη σταθεροποίηση των πραγματικων μισθων. Αλλα ο κίνδυνος αυτα τα χρόνια να είναι χειρότερα απο τα προηγούμενα και οι πραγματικοι μισθοι να εξακολουθήσουν να πέφτουν είναι επίσης πραγματικος. Είναι μια συνέπεια της κρίσης. Ας μην έχουμε αυταπάτες: ακόμα και αν η οικονομικη κατάσταση εξελιχθει αρκετα ευνοϊκα, θα υπάρχουν πολλοι δυσαρεστημένοι, ακόμα και δυσαρεστημένοι απο την Αλληλεγγύη. Αυτο προοιωνίζει μια μακρόχρονη περίοδο κοινωνικων ταραχων. Το να βγούμε απο την κρίση είναι για μας ζήτημα ζωης ή θανάτου.

Βλέπω δύο αναγκαίους τύπους δράσης, τόσο άμεσα όσο και για το μέλλον. Και στους δύο η δράση του κράτους παίζει καθοριστικο ρόλο γιατι αντιπροσωπεύει το κέντρο, που δε μπορει να αντικατασταθει απο καμια αποκεντρωμένη πρωτοβουλία.

Άμεσα, για να σωθει η οικονομία μας, χρειάζονται πιστώσεις της τάξης των 2 - 3 εκατομμυρίων δολλαρίων. Χωρις αυτες θα βουλιάξουμε. Μονάχα το κράτος, και μάλιστα ένα αρκετα ισχυρο κράτος, μπορει να εγγυηθει για τέτοιες πιστώσεις. Στη συνέχεια θα πρέπει να επιβληθουν κανόνες στην αγορα. πράγμα που με καθαρους όρους σημαίνει άνοδο των τιμων. Δίχως αυτο, διακινδυνεύουμε μια πλήρη «κουβανοποίηση», επιβολη δελτίου σε όλα τα τρόφιμα, και εγκατάλειψη του νομίσματος, μια επινόηση, που δε μπορει να πιάσει στη χώρα μας. Στο μέλλον θα πρέπει να την επινοήσουμε και πάλι. Κι εδω πάλι μόνο η κύβερνηση μπορει να επιβάλει μια άνοδο των τιμων. Αυτο θα πρέπει να γίνει μετα απο συνενόηση με τα συνδικάτα και απο μια κυβέρνηση αρκετα ισχυρη και αξιόπιστη.

Στη συνέχεια θα πρέπει να προχωρήσουμε σε μια οικονομικη μεταρρύθμιση. Μόλις πριν ο Μιλέφσκι είπε ότι δε μπορούμε να την επιβάλουμε στις επιχειρήσεις γιατι κάθε αυτοδιαχειριστικο σύνολο ξέρει τι πρέπει να κάνει. Αλλα η ουσία της μεταρρύθμισης συνίσταται σε ένα σύστημα συντονισμου οικονομικων ενεργειων, σε ένα συστημα κανονων κοινων για ολους. Και αυτοι οι κανόνες πρέπει να επεξεργαστουν κεντρικα.

Κατα τη γνώμη μου, το κλειδι για τη διέξοδο απο την κρίση δε βρίσκεται σε επιμέρους ενέργειες, αυτοδιαχείριση της επιχείρησης ή περιφερειακη αυτοδιαχείριση. Όχι πως υποτιμω τέτοιες πρωτοβουλίες: είναι απαραίτητες όχι μόνο γιατι κατευνάζουν τις κοινωνικες εντάσεις και γιατι μπορουν να συμβάλουν στη βελτίωση της οικονομικης κατάστασης αλλα κύρια γιατι θέτουν τα θεμέλια για τη μελλοντικη ευημερία της χώρας. Αλλα δεν πρόκειται να αντικαταστήσουν τη δράση του κράτους.

Εδω υψώνεται μπροστα μας ένα δραματικο ερώτημα: το κράτος είναι ικανο να δράσει; Οφείλω να πω ότι, παρατηρώντας τι συνέβη στο Συνέδριο του ΠΕΕΚ, ανησυχούσα σ' ότι αφορα τις ικανότητές του. Το Συνέδριο οδήγησε σίγουρα σε βαθειες αλλαγες μέσα στο κόμμα, αλλα ήταν ένα Συνέδριο των συναδέλφων μας στις ουρες, ανθρώπων αποστερημένων, ανθρώπων της μεσαίας βαθμίδας, ανθρώπων με καθαρα χέρια και που δεν είχαν κλέψει. Οι κλέφτες βρίσκονταν ψηλα και η ευθύνη έπεσε στους ενδιάμεσους. Τι απαιτήσεις διατυπώνουν; Η κυβέρνηση να κάνει, η κυβέρνηση να εξασφαλίσει, η κυβέρνηση να δώσει. Αυτοι έχουν άραγε καμια ιδέα για το πώς θα βγουν αυτα πέρα;

Και για να ξανάρθουμε στη συζήτησή μας. Είναι πολυ αργα για να συζητήσουμε αν θα υπάρξουν ή όχι κόμματα. Θα υπάρξουν. Χωρις αμφιβολία θα έρθουμε αντιμέτωποι με το πρόβλημα των εκλογων κι αυτο θ' αποτελέσει έναν ισχυρο καταλύτη.

Αλλα αυτο δε θα γίνει παρα σε τρία χρόνια, λένε ορισμένοι. Κατα τη γνώμη μου, αυτο θα γίνει σε ένα ή ενάμισυ χρόνο. Αυτη τη στιγμη η Δίαιτα αποτελείται κατα 30% απο ανθρώπους που έχουν διωχτει απο παντου και που δεν αντιπροσωπεύουν κανένα. Δεν υπάρχει σχεδον ούτε ψυχη απο την Κεντρικη Επιτροπη. Οι πιέσεις για να οργανωθουν πρόωρες εκλογες δεν προέρχονται μόνο απο την κοινωνία.

Πολιτικες πρωτοβουλίες του τύπου κόμμα, ενωση ή συσπείρωση, είναι λοιπον για μένα επιθυμητες. Υπάρχουν πιθανότητες η κοινωνία να λάβει υπόψη τις γεωπολιτικες πραγματικότητες, να δεχτει τον ηγετικο ρόλο του κόμματος και ένα ρεαλιστικο πολιτικο μοντέλο. Μπορούμε να φανταστούμε ότι το ΠΕΕΚ θα παρουσιάσει στις βουλευτικες εκλογες τη δικια του λίστα για τις δικες του έδρες και ότι πλάι σ' αυτη θα υπάρξει μια άλλη λίστα που θα αντιπροσωπεύει τις πραγματικα αυτόνομες κοινωνικες δυνάμεις αλλα που θα σεβαστει το μίνιμουμ των αρχων που διέπουν το σύστημα μας. Αυτο το μοντέλο δεν είναι χωρις κινδύνους αλλα αποτελει κατα τη γνώμη μου την καλύτερη εκδοχη. Είναι αυτο που δίνει τις μεγαλύτερες πιθανότητες για μια μεταρρύθμιση του πολιτικου συστήματος. Χωρις μια τέτοια μεταρρύθμιση το κράτος ή η διοίκηση δε θα είναι ούτε αποτελεσματικες ούτε αξιόπιστες.

Θα προειδοποιούσα ωστόσο το συνδικάτο να φυλαχτει απο την ιδέα του να εμπλακει στις πολιτικες πρωτοβουλίες του τύπου κόμμα. Οποιοδήποτε άτομο αρχίζει να δρα προς αυτη την κατεύθυνση θα έπρεπε κατα τη γνώμη μου να δηλώσει ότι ενεργει ατομικα. Έχουμε χρέος να σεβαστούμε το γεγονος ότι οι άνθρωποι προσχώρησαν σε ένα συνδικαλιστικο κίνημα. Η, ας

πούμε, σε ένα κοινωνικο κίνημα με σαφεις διεκδικήσεις. Όσο αγωνιζόμαστε ενάντια στη λογοκρισία ή για μια οικονομικη μεταρρύθμιση, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Απο τη στιγμη που στρατευόμαστε για τη μια εκδοχη της μεταρρύθμισης και όχι για την άλλη, βρισκόμαστε σε μια διαφορετικη κατάσταση.

Προτου διαμορφωθει μια σχετικα συνεκτικη πολιτικη δομη, το συνδικάτο θα πρέπει να παραμείνει ένας χώρος επιλογης πρωτοβουλιων, ένας χώρος όπου γίνονται συμβιβασμοι ανάμεσα σε διάφορες προτάσεις και όπου γίνονται τοποθετήσεις, αλλα θα πρέπει να αντιταχθούμε σε κάθε πολιτικη συσπείρωση που θα ήθελε να το μεταβάλει σε όργανο της πολιτικης της πάλης.

Η γεννηση των πολιτικων κομμάτων μπορει να έχει κάποιο νόημα;

Μπρονισλαβ Γκερεμεκ: Πιστεύω ότι δε θα πρέπει να αναζητήσουμε μονάχα ένα σχέδιο ενάντια στην κρίση αλλα περισσότερο να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον που θα ευνοούσε κάθε είδους προτάσεις που θα έμπαιναν σε δοκιμασία. Σ' αυτο το σημείο συμφωνω με τον Κουρον: η Αλληλεγγύη πρέπει να στηριχτει σε διάφορα κοινωνικα κινήματα, στον κοινωνικο αναβρασμο. Το σημείο αναφορας παραμένει για μένα το συνδικάτο, και όχι οι άλλες δομες. Πιστεύω πως η θέση των διάφορων ομάδων προγράμματος και των διάφορων μορφων πίεσης βρίσκεται μέσα στην Αλληλεγγύη. Δε βλέπω τη δημιουργία πολιτικων κομμάτων. Κατα συνέπεια, εξετάζω τις δυνατότητες και τα προγράμματα δράσης της Αλληλεγγύης.

Ας αρχίσουμε απο τη στρατηγικη του συνδικάτου. Υπάρχει ένας πραγματικος κίνδυνος, δηλαδη, απο το φόβο μη χάσουμε την επαφη με τις μάζες, να προωθήσουμε ριζοσπαστικα συνθήματα και να υλοποιήσουμε στόχους τακτικους και όχι στρατηγικους. Όμως η δράση του συνδικάτου πρέπει να είναι δράση μακρόπνοη. Κατα παράδοξο τρόπο, πιστεύω ότι η στρατηγικη του θα έπρεπε να είναι εκείνη στην οποία εναντιώθηκα όταν μιλούσαμε για τα άμεσα καθήκοντα και την τακτικη. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος που παραμονεύει το συνδικάτο, είναι ο κίνδυνος να χάσει το δυναμισμο του, να φτάσει σε ένα σημείο όπου, μέσα σε μια κοινωνία ολοένα πιο ριζοσπαστικη, το συνδικάτο θα μεταβαλλόταν σε μια δύναμη συντηρητικη, αγκιστρωμένη στο μετα τον Αύγουστο σύστημα.

Τι εννοω λέγοντας «να μη χάσει το δυναμισμο του;» Κύρια το συνδικάτο δεν πρέπει να παραμελήσει τα υλικα προβλήματα όπως ο ανεφοδιασμος της αγορας. Πρέπει επίσης να ρίξει την ιδέα της αυτοδιαχείρισης, που πρέπει να ειδωθει σαν κινητήρια δύναμη, και να εξηγήσει ότι απ' αυτην εξαρτάται η αλλαγη του κοινωνικου κλίματος και η στάση απέναντι στην εργασία. Η οικονομία, που βρίσκεται σε επιθανάτια αγωνία, οδηγει στην παράλυση κάθε ανθρώπινης δραστηριότητας, τη στιγμη που για να βγούμε απο την κρίση, πρέπει να διπλασιάσουμε τις προσπάθειες μας, και αυτο μέσα σε υλικες συνθήκες που ολοένα χειροτερεύουν. Η αυτοδιαχείριση μου φαίνεται πως είναι το μοναδικο μέσο δημιουργίας μιας ενεργητικης στάσης. Αυτο το επιχείρημα ακυρώνει, για μένα, οτιδήποτε μπορει να ειπωθει εναντίον της.

Αντίθετα, δε θα έβλεπα ακόμα τη δημιουργία πολιτικων κομμάτων. Η δύναμη βρίσκεται τώρα με τη πλευρα της Αλληλεγγύης. Αν οι κοινωνικες ενέργειες για τις οποίες μιλήσαμε κάνουν το συνδικάτο να προωθήσει τα μέγαλα ζητήματα, αυτα που θα καθορίσουν το μέλλον της χώρας μας, αυτο σημαίνει ότι όλα υπήρξαν αποδοτικα. Η γέννηση πολιτικων κομμάτων μπορει να έχει κάποιο νόημα; Κατα τη γνώμη μου, έχοντας σα δεδομένο την αποδοχη του ηγετικου ρόλου του ΠΕΕΚ, δεν έχει κανένα νόημα. Το συνδικάτο είχε αποδεχτει τον ηγετικο ρόλο του κόμματος· ας μην τρέφουμε αυταπάτες: αυτο το κόμμα, όσο και αν έχει εξασθενίσει και αποσυντεθει, αγκιστρώνεται στην εξουσία με όλες του τις δυνάμεις και με μια αξιοθαύμαστη επιδεξιότητα... Δεν έχουμε παρα να δούμε την αντίδρασή του στην αυτοδιαχείριση. Βλέπουμε με τι επιμονη η εξουσία υπερασπίζεται τα συμφέροντα και τις κατακτήσεις της. Δεν πρόκειται να παραχωρήσει τίποτα με τη θέλησή της.

Αν πάρουμε σαν αφετηρία του συλλογισμου μας την κατάσταση που περιγράψαμε, θα πρέπει να τον ακολουθήσουμε με λογικη συνέπεια. Πιστεύω πως θα ήταν παράλογο, για να μην πω γελοίο, να ξαναζωντανέψουμε, μετα τον Αύγουστο του '80, την κοινοβουλευτικη λέσχη *«Ζνακ»*[3], τη μοναδικη τίμια κοινοβουλευτικη ομάδα που μιλούσε με τη φωνη της κοινωνίας. Αυτη η φωνη θα έχει αξία για τους μελλοντικους ιστορικους, αλλα δεν πρέπει να ξεχνάμε πως τότε η δύναμη βρισκόταν με την πλευρα της Εκκλησίας. Σήμερα βρίσκεται με την πλευρα της Αλληλεγγύης.

Το πριν απο τον Αύγουστο μοντέλο εξουσίας δεν είναι πια δυνατο. Αυτη τη στιγμη γίνεται η επεξεργασία ενος καινούργιου μοντέλου συνύπαρξης ανάμεσα στην εξουσία και την κοινωνία. Δεν γνωρίζουμε ακόμα την τελικη του μορφη αλλα στο βαθμο που δεν θα διαθέτει καποια θεσμικα πλαίσια, θα είναι ανάπηρο.

Αυτα τα πλαίσια θα γεννηθουν σιγα-σιγα και με διαφορετικους τρόπους. Έχουμε μπροστα μας το πρώτο στάδιο: τα Λαϊκα Συμβούλια. Δεν πιστεύω ότι θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε τις τοπικες εκλογες με ένα μέτωπο

πολιτικων κομμάτων. Άπο την άλλη πλευρα όμως δε μπορούμε να δεχτούμε το Μέτωπο Εθνικης Ενότητας: τα συμβούλια του δεν υπήρξαν ποτε ένα αντιπροσωπευτικο στοιχείο της εξουσίας και του συστήματος. Και δεν πιστεύω ότι μπορουν να γίνουν. Μπορουν όμως να μεταβληθουν σε ένα δίκτυο περιφερειακης αυτοδιαχείρισης και να ασκήσουν μια πραγματικη επίδραση πάνω στις συνθήκες ζωης του κόσμου. Δεν ξέρω τι είδους εκλογικο νόμο μπορούμε να κερδίσουμε. Αλλα, όντας αντίθετος με τη δημιουργία πολιτικων κομμάτων, πιστεύω ότι στις εκλογες κάθε περιοχη πρέπει να διαθέτει μία έδρα, να απολαμβάνει κάποιο κύρος και να είναι σε θέση να προτείνει συγκεκριμένα προγράμματα.

Φυσικα τα πιο σοβαρα προβλήματα μπαίνουν απο τις βουλευτικες εκλογες. Κατα τη γνώμη μου, η προθεσμία των τριων χρόνων δεν πρόκειται να τηρηθει. Υπάρχουν δύο δυνατες λύσεις: είτε γέννηση ενος πραγματικα πλουραλιστικου συνδικάτου, είτε εκλογες όπου τα τρία τέταρτα των εδρων θα προορίζονται αποκλειστικα για το Μέτωπο Εθνικης Ενότητας. Σ' αυτη τη δεύτερη περίπτωση θα έκλινα προς τη δημιουργία ενος δεύτερου κοινοβουλευτικου Σώματος. Πρόκειται για μια λύση που παίρνει υπόψη τις πραγματικότητες και ταυτόχρονα εξασφαλίζει μια εκπροσώπηση της κοινωνίας. Επιπλέον, σαν εκλογέας, δε θα έχω την αίσθηση ότι μ' έχουν εκβιάσει.

Γιέρζυ Μιλέφσκι: Δε μπορούμε να αφήσουμε τις εκλογες στην τύχη και να ψηφίσουμε άτομα και όχι προγράμματα. Αν οι εκλογεις και οι ομάδες των συμβούλων ή των βουλευτων παρουσιάσουν ο καθένας τόσα προγράμματα όσα είναι τα μέλη τους, δε θα καταλήξουμε παρα σε μια δημόσια συγκέντρωση.

Γιαν Λιτίνσκι: Συμφωνω μαζι σας. Να ψηφίσουμε για άτομα είναι η χειρότερη λύση. Σημαίνει ότι ψηφίζουμε για άτομα ολότελα άγνωστα, για τα οποία έχουμε σίγουρα ακούσει κάτι αλλα στην ουσία δεν ξέρουμε τίποτα. Οι εκλογες στους κόλπους της Αλληλεγγύης απόδειξαν αρκετα την αδυναμία ενος τέτοιου τρόπου εκλογης. Και στα πλαίσια ενος συνδικάτου, η εκλογη ανθρώπων στους οποίους υπάρχει εμπιστοσύνη μπορει να έχει κάποιο νόημα, γιατι εκλέγουμε ένα ιδιαίτερο είδος εξουσίας, αλλα στην αυτοδιαχείριση δεν έχει πια κανένα. Εκλέγοντας την αυτοδιαχειριστικη εξουσία, πρέπει να ψηφίσουμε με βάση προγράμματα.

Μπρονισλαβ Γκέρεμεκ: Θα ήθελα να γραφτει στα πρακτικα ότι δεν καταλάβατε την πρότασή μου.

Ένα δεύτερο Σώμα στο Κοινοβούλιο

Γιάσεκ Κουρον: Θέλω να κάνω δύο παρατηρήσεις. Τον περασμένο χρόνο έγραψα ένα κείμενο σχετικα με την ιδέα για δύο Σώματα απο τα οποία το ένα θα εκπροσωπούσε την κοινωνία (τότε ακόμα δεν την αποκαλούσαμε αυτοδιαχειριστικη) και το άλλο το κόμμα. Εκφράστηκα ευνοϊκα απέναντι σε μια τέτοια αντίληψη γιατι θα εξασφάλιζε στην κοινωνία μια επιρροη στις κεντρικες αποφάσεις και θα καθησύχαζε την ΕΣΣΔ σ' ότι αφορα τη διασφάλιση των συμφερόντων της στην Πολωνία. Ξεκινούσε απο την αρχη ότι εγγυητης των σοβιετικων συμφερόντων στην Πολωνία είναι το ΠΕΕΚ. Αλλα σε κάθε διένεξη, το κόμμα διασπάται. Έτσι, η διατύπωση επέζησε. Όπως είναι τώρα τα πράγματα, είναι δύσκολο να βρούμε κάποια καλύτερη.

Η δεύτερη παρατήρησή μου: καταλαβαίνω βέβαια ότι το σύστημα αυτοδιαχείρισης δε μπορει να ξεπεράσει την κρίση όσο θα μένει περιορισμένο στις επιχειρήσεις. Έτσι κι αλλιως δεν πιστεύω ότι η κύρια λειτουργία της αυτοδιαχείρισης είναι η διαχείριση των επιχειρήσεων που, στις δικες μας συνθήκες, είναι αδύνατη. Φαντάζομαι κάποιο αυτοδιαχειριστικο κίνημα που, μέσα απο τη συγκεντροποιημένη δομη του, θα σφυρηλατούσε ένα καινούργιο πρότυπο λήψης αποφάσεων. Σ' αυτο το σημείο συμφωνω με τον Μπούγκαζ: η έξοδος απο την κρίση απαιτει οικονομικες αποφάσεις σε εθνικη κλίμακα. Νομίζω ότι η οικονομία πρέπει να στηρίζεται στην αυτονομία της επιχείρησης αλλα επίσης και σε μια κεντρικη σχεδιοποίηση που θα επιδρούσε στην αγορα και κατα συνέπεια στις αποφάσεις της επιχείρησης.

Για να διασφαλιστει όμως στη σχεδιοποίηση ένας πιο κοινωνικος χαρακτήρας χρειάζεται στο Κοινοβούλιο ένα Σώμα των αυτοδιαχειριστων, που θα συμπεριλάμβανε επίσης και εκπρόσωπους των συνδικάτων. Ένα κράτος που παίρνει κεντρικες οικονομικες αποφάσεις πρέπει να είναι ένα κράτος των πολιτων που να διοικείται απο την κοινωνία. Γι' αυτο το λόγο, ο αυτοδιαχειριστικος μηχανισμος είναι απαραίτητος.

Ρύσζαρντ Μπούγκαζ: Οι άξονες δράσης που διαγράφονται σ' αυτη τη σύζητηση δεν αντιπαρατίθενται απόλυτα οι μεν στους δε. Ωστόσο, αξίζει να βγουν στο φως οι διαφορες. Ο δημοφιλης χαρακτήρας της αυτοδιαχειριστικης ιδέας με ανησυχει. Οι οπαδοι της πιστεύουν γενικα ότι πρόκειται για μια διεκδίκηση πιο ρεαλιστικη απο εκείνη της μεταρρύθμισης του εκλογικου νόμου. Αν δεχτούμε πως αυτη η τελευταία πρέπει επιτακτικα να πάρει τη μορφη μιας έκκλησης για ελεύθερες εκλογες —τότε ναι. Σε κάθε άλλη περίπτωση, ο ρεαλιστικος χαρακτήρας της αυτοδιαχειριστικης ιδέας εξαρτάται απο τις αρμοδιότητες που θέλουμε να της αποδοθουν. Αν πρέπει να έχει διευρυμένες αρμοδιότητες, θα προσκρούσει, αυτο είναι προφανες, σε μια σθεναρη αντίθεση του κόμματος. Γι' αυτο δεν παίρνω υπόψη μου το επιχείρημα που τη χαρακτηρίζει «πιο ρεαλιστικη».

Εκείνο που έχει σημασία είναι πως πρέπει να ξέρουμε ότι το Σώμα των αυτοδιαχειριστων δε μπορει να είναι ένα σώμα απόλυτα δημοκρατικο γιατι θα σχηματιστει απο έμμεσες εκλογες, που και αυτες θα έρθουν μετα απο μια μακρόχρονη διαδικασία παζαρέματος σ' ότι αφορα τον αριθμο των εδρων που θα αντιστοιχουν σε μας, στο κλαδικο συνδικατο, στην αυτοδιαχείριση των επιχειρήσεων, την περιφερειακη αυτοδιαχείριση, κ.λπ. Και κάτι ακόμα πιο σοβαρο, δε θα περιλαμβάνει ομάδες ικανες να εκπροσωπήσουν σφαιρικες πολιτικες και οικονομικες αντιλήψεις, αντιλήψεις που να αντανακλουν τα συμφέροντα όλης της κοινωνίας.

Ρομπότνικ, τέλη Αυγούστου 1981

ΠΟΛΩΝΙΑ – ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ

Προς τα που βαδίζει η Αλληλεγγύη; Προς την συγκρουση ή την συνδιαλλαγη με την Χούντα; Πια μορφη οργάνωσης πρέπει να διαλέξει αυτην την στιγμη; Την συγκεντρωτικη –μ' ένα γερο κέντρο αποφάσεων, ή την αποκεντρωτικη (όπως και προηγούμενα), όπου οι τοπικες οργανώσεις είχαν την ανεξαρτησία τους και τον έλεγχο του Εθνικου Συμβούλιου;

Όλα αυτα τα ερωτήματα έχουν ανοίξει ξανα μέσα στην Αλληλεγγύη, όπου έστω και κάτω απο Χούντα, δεν διανοείται κανεις να θάψει αυτες τις συζητήσεις. Έτσι τα διάφορα παράνομα έντυπα που κυκλοφορουν όχι μόνο δημοσιεύουν τη συζήτηση, για την ενημέρωση των πάντων, αλλα συμβάλουν κι αυτα στο άνοιγμα και τη συνέχισή της. Πηγαίνουν στα εργοστάσια και παίρνουν συνεντεύξεις απο τους ίδιους του εργάτες για τις αποψεις τους πάνω σ' αυτα τα θέματα.

Με την πρώτη αναζωογόνηση του εργατικου κινήματος, ξαναμπαίνει και το θέμα της εργατικης δημοκρατίας: η συζήτηση για την προοπτικη του κινήματος ανοιχτη, οι απόψεις δεν περιορίζονται στους ειδικους, τα γνωστα σταλινικα διλήμματα για την ανάγκη «μονολιθικότητας απέναντι στον εχθρο» δεν έχουν καμία πέραση. Ο Γιάσεκ Κούρον ανοίγει τη συζήτηση υποστηρίζοντας την συνδιαλλαγη με το καθεστως, αλλα μέσα απο την προετοιμασία και την απειλη της σύγκρουσης. Πιστεύει ότι κάτω απ' αυτες τις συνθήκες και μ' αυτον τον προσανατολισμο, ο συγκεντρωτισμος των αποφάσεων είναι απαραίτητος. Ο Ζ. Μπούγιακ (πρόεδρος της Αλληλεγγύης της Βαρσοβίας) υποστηρίζει την αποκεντρωτικη οργάνωση και τη μάχη θέσεων, τουλάχιστον προς το παρον. Κι η συζήτηση έτσι γενικεύεται και μπαίνουν σ' αυτην κι άλλα στελέχη της Αλληλεγγύης απο το Γκντανσκ, το Βρόκλαβ, τη Βαρσοβία, την Κρακοβία (Βλέπε το σχετικο αφίερωμα στο περιοδικο).

Αυτο δεν είναι το μόνο σημάδι ότι η Αλληλεγγύη άρχισε να ανασυντάσσεται, μολονότι ούτε γρήγορη ούτε εύκολη θα είναι αυτη η διαδικασία. Οι διαδηλώσεις στις αρχες του Μάη –η διαδήλωση της Πρωτομαγιας, η διαδήλωση στις 3 Μάη για το Πολωνικο Σύνταγμα και οι 15λεπτες απεργίες σε διάφορες περιοχες στις 13 Μάη– καθως επίσης και οι συγκρούσεις στις 13 Ιούνη με την συμπλήρωση έξη μηνων απο την κήρυξη του στρατιωτικου νόμου, είναι σημάδια όχι μόνο διάθεσης (που έχει αρχίσει να ξαναϋπάρχει) αλλα και ανάπτυξης μιας κάποιας οργανωτικότητας. Φαίνεται δε ότι εκείνες οι εκδηλώσεις λειτούργησαν σαν τεστ και για την ίδια των Αλληλεγγύη.

Έτσι τώρα πια, για πρώτη φορα μετα τον στρατιωτικο νόμο, υπάρχει η προοπτικη της Γενικης Απεργίας. Η Προσωρινη Εθνικη Επιτροπη σε ανακοίνωσή της υποστηρίζει ότι απο τώρα θα πρέπει να αρχίσουν να οργανώνονται τα εργοστάσια για μια τέτοια ενέργεια: «Οι μέ-

χρι τώρα ενέργειές μας αποδείχτηκαν ανεπαρκείς ώστε να υποχρεώσουν τις αρχες να σταματήσουν την καταπίεση και να προχωρήσουν στην πραγματοποίηση μιας εθνικης συμφιλίωσης. Η έλλειψη οποιασδήποτε καλης θέλησης απο την μερια των αρχων, η αδιαφορία τους απέναντι στο κοινωνικο κλίμα, η όλο και μεγαλύτερη προσφυγη τους στην καταστολη, η οικονομικη κατάσταση του κόσμου και η ανεργία –όλα αυτα οδηγουν σε μια ριζοσπαστικοποίηση (...) και στο ξέσπασμα μιας γενικης απεργίας...

... Οι προσωρινες επιτροπες των επιχειρήσεων θα πρέπει να φτιάξουν πυρήνες που θα έχουν σαν καθήκον την οργάνωση της γενικης απεργίας...»

Χωρις υπερβολικη αισιοδοξία, είναι παρ' όλα αυτα φανταστικο το πώς μπόρεσε το εργατικο κίνημα στην Πολωνία, παρ' όλο το κτύπημά του απο τη δικτατορία, να ξαναβρίσκεται λίγους μόλις μήνες μετα σ' αυτην την κατάσταση, που να ξαναβάζει ζητήματα συνολικης τακτικης, οργάνωσης αλλα και συγκροτημένων απαντήσεων όπως οι διαδηλώσεις, οι απεργίες, η γενικη απεργία που προετοιμάζεται.

Σύντομη ιστορικη αναδρομη

Το να προχωρήσει τόσο γρήγορα η ανασυγκρότηση της ίδιας της Αλληλεγγύης μέσα σε τόσο μικρο χρονικο διάστημα, δεν είναι παρα το αποτέλεσμα δύο κυρίως παραγόντων. Ο πρώτος είναι η ίδια η εμπειρία του ενάμισυ χρόνου '80 - '81, που έστω κι αν πάγωσε για λίγο, δεν μπόρεσε να σβύσει. Οι συγκρίσεις με την Πολωνία της Αλληλεγγύης ήταν πολυ ζωντανες και πολυ δυνατες για ν' αφήσουν τα δέκα εκατομμύρια εργάτες αδιάφορους. Και ο δεύτερος λόγος είναι η οικονομικη κατάσταση που παρ' όλη την στρατιωτικοποίηση πάει προς το χειρότερο. Γι' αυτο δεν μπόρεσε η Χούντα όχι στηρίγματα να αποκτήσει, αλλα ούτε καν και την ανοχη εργατικων κομματιων να καταφέρει. Ούτε ακόμα και των ανθρακορύχων όπου χρησιμοποιει ιδιαίτερα ανεβασμένα πριμ για να τους κάνει να αυξήσουν την παραγωγη.

Έτσι μια περίοδος φόβου, παγώματος, εξατομικοποίησης που ακολούθησε το σπάσιμο των απεργιων αμέσως μετα το πραξικόπημα, δεν κράτησε για πολυ. Απο τα μέσα Γενάρη αρχίζει να διαμορφώνεται μια υποτυπώδης οργάνωση της Αλληλεγγύης και τον Φλεβάρη αυτη η προσπάθεια απλώνεται περισσότερο, τόσο μέσα στα εργοστάσια όσο και στους διάφορους κοινωνικους χώρους (σχολεία, διανόηση) ακόμα και στον στρατο εμφανίζεται μια συγκροτημένη αντίσταση (βλέπε κείμενο του περιοδικου για την κατάσταση στο στρατο).

Αυτη η ενεργοποίηση συμπίπτει με τις συνέπειες που έχουν οι μεγάλες αυξήσεις των τιμων στα τρόφιμα. Δεν υπάρχει πια πίστωση χρόνου για την Χούντα, οι ψευδαισθήσεις για κάποια οικονομικη καλυτέρευση εξαφανίζονται. Η νεολαία για πρώτη φορα κάνει τόσο ορμητικη εμφάνιση με τις δικες της διαδηλώσεις. Η ανεργία στους νέους είναι τόσο μεγάλη για να την ξεχάσουν, οι εκδηλώσεις τους πολυ μαχητικες για να τις αγνοήσουν. Σαν μανιτάρια ξεφυτρώνουν και οι διάφορες εφημερίδες, δελτία, περιοδικα. Περίπου χίλια παράνομα έντυπα κυκλοφορουν αυτην την στιγμη στην Πολωνία (Βλέπε σχετικο άρθρο του περιοδικου). Ξαναβγήκαν όλα σχεδον τα παλια (το δελτίο των ναυπηγείων του Γκντανσκ, δελτία πληροφόρησης των τοπικων οργανώσεων) ενω κυκλοφορουν και διάφορα καινούργια που παίρνουν μέρος στην προσπάθεια πληροφόρησης και συζήτησης που γίνεται αυτην την περίοδο.

Στις 22 Απρίλη παίρνεται η πρωτοβουλία και δημιουργείται η Προσωρινη Συντονιστικη Επιτροπη της Αλληλεγγύης όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι απο την Βαρσοβία, το Γκντανσκ, το Βρόκλαβ και την Κρακοβία. Οι στόχοι της είναι όπως λέει η ίδια στην πρώτη της ανακοίνωση: «... Να συντονιστουν οι προσπάθειες για την άρση του στρατιωτικου νόμου, την απελευθέρωση των κρατούμενων, των συληφθέντων, των φυλακισμένων, την επαναφορα των πολιτικων δικαιωμάτων· δηλαδη τον συντονισμο του αγώνα για το δικαίωμα της ύπαρξης και της λειτουργίας του συνδικάτου «Solidarnosc»...» (Βλέπε τις ανακοινώσεις της Προσωρινης Επιτροπης στο περιοδικο).

Έτσι έστω και εαν ακόμα δεν έχουν λυθει τα προβλήματα οργάνωσης και στρατηγικης, η «Αλληλεγγύη» είναι πάλι μια πραγματικότητα, έστω και εαν οι συνθήκες είναι διαφορετικες, είναι πιο δύσκολες.

Ένα κράτος χωρις στρατηγικη

Η οικονομικη κατάσταση που πηγαίνει προς τη χρεωκοπία, οι αυθόρμητες αντιδράσεις ενος κινήματος που ξαναεμφανίζεται και το δυνάμωμα της Αλληλεγγύης τον τελευταίο καιρο, δεν αφήνουν τους γραφειοκράτες να διαμορφώσουν μια τακτικη. Η καταπίεση δεν μπορει πια να λειτουργήσει όπως πριν, ενω πολλες φορες έχει και τα αντίθετα αποτελέσματα. Απελπίζει και τα πιο συντηρητικα κομμάτια της Αλληλεγγύης για τη δυνατότητα διαπραγματεύσεων με τη Χούντα. Αντίθετα τα ανοίγματα της Χούντας προς αυτα τα κομμάτια και την Εκκλησία (απελευθέρωση κάποιων κρατούμενων ή ακόμα περισσότερο η μη διάλυση «επίσημα» της Αλληλεγγύης), ξεθαρεύουν τον κόσμο και μεγαλώνουν τις αντιδράσεις εναντίον της.

Το πολιτικο της αδίεξοδο συμπληρώνουν οι χαμένες οικονομικες προοπτικες. Η συζήτηση πόσο με την Κομεκον και πόσο με τη Δύση δεν φάνηκε να κατάληξε πουθενα. Η Κομεκον δεν προσφέρει και πολλα ενω η Δύση έχει τα δικα της προβλήματα. Οι ελπίδες δανείων, επενδύσεων, εμπορικων συναλλαγων δεν είναι πια ρόδινες όπως έλπιζαν στην αρχη οι στρατοκράτες.

Κι όλα αυτα με ένα κόμμα διαλυμμένο και μ' ένα κράτος που στηρίζει όλη του τη συνοχη σε μια στρατιωτικη Χούντα. Το αποτέλεσμα είναι η αποδιοργάνωσή του σε όλα τα επίπεδα. Έτσι οι διευθυντες των εργοστασίων ακόμα και τώρα προτιμουν να συνδιαλλέγονται με την Αλληλεγγύη παρα με τους στρατιωτικους επίτροπους. Ελπίζοντας πως έτσι εξασφαλίζουν μια μεγαλύτερη ομαλότητα στην παραγωγη παρα μέσω του στρατιωτικου επιτηρητη.

Αυτην την κατάσταση είναι που προσπαθουν να αντιμετωπίσουν οι αναζητήσεις των προοπτικων μέσα στην Αλληλεγγύη.

Οι απόψεις που εκφράζονται είναι ακόμα πολυ πιο πί-

σω απο τις ενέργειες που γίνονται: Τις διαδηλώσεις των νέων, τις απεργίες των εργατων, την αυθόρμητη διάθεση σύγκρουσης που υπάρχει σε κάθε ενέργεια αντίστασης στην Πολωνία. Σε μια συζήτηση που έγινε μέσα σ' ένα εργοστάσιο της Βαρσοβίας για την προοπτικη ανοίγματος διαλόγου με την κυβέρνηση, ούτε ένας εργάτης δεν είχε εμπιστοσύνη σ' αυτον. Η απάντηση ενος εργάτη ήταν: «Χρειάζεται άραγε συζήτηση για να μάθουν ότι όλος ο κόσμος είναι εξοργισμένος και ότι θέλουμε την "Αλληλεγγύη"...» Ενω ένας υπάλληλος απο τα γραφεία είπε: «Θα ανοίξω συζήτηση μόνον όταν απελευθερώσουν τον αδελφό μου. Και τότε το μόνο που θα συζητήσω μαζι τους είναι για τα εκγλήματα που έχουν κάνει μέχρι τώρα».

Το νήμα ξαναπιάνεται στην Πολωνία απο 'κει που προσπάθησε να το κόψει η στρατιωτικη Χούντα στις 13 Δεκέμβρη. Αρχίζει να ξανακάνει την εμφάνισή του το εργατικο κίνημα και μαζι του όλες οι απόψεις πάνω στα θέματα εξουσίας και οργάνωσης. Το πόσο αυτην τη φορα θα ξεπεραστουν οι δισταγμοι της σύγκρουσης και οι στρατηγικες των συνεργασιων είναι το στοίχημα της Πολωνικης Εργατικης Τάξης με την ιστορία και μαζι της και όλων εργατων που παλεύουν για την Επανάσταση.

Μια αυθόρμητη αντίσταση γεννιέται

Ο όρκος των εργατων της Βαρσοβίας

Οι αντιπρόσωποι της Αλληλεγγύης απο 20 επιχειρήσεις της Βαρσοβία (ανάμεσά τους της FSO - REWAR, ZWUT)* έδωσαν τη νύχτα ανάμεσα στις 12 και 13 του Μάρτη τον εξης όρκο:

«Ορκιζόμαστε να παλέψουμε για μια Πολωνία Ελεύθερη και δημοκρατικη, για το Ανεξάρτητο και Αυτοδιαχειρίζομενο Συνδικάτο «Αλληλεγγύη», για μια καλύτερη ζωη για μας και για τα παιδια μας. Αναγκασμένοι να περάσουμε στην παρανομία, αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να λειτουργούμε με βάση το καταστατικο του Συνδικάτου, να σεβόμαστε το συνδικαλιστικο απόρητο και να εξασφαλίζουμε την αλληλοβοήθεια. *"Μέχρι τη νίκη". Το ορκιζόμαστε μπροστα στις συνδικαλιστικες αρχες που έχουμε εκλέξει με επικεφαλης τον Λεχ Βαλέσα και τον Ζμπίγκνιεβ Μπρεζίνσκι.*

* Το FSO, REWAR, ZWUT είναι 3 μεγάλα εργοστάσια.

Στα ορυχεία του Πιαστ

Απειλώντας ότι θα πυροδοτήσουν το δυναμίτη, που είχαν δέσει γύρω απο το κορμι τους, τα μέλη της απεργιακης επιτροπης του Πιαστ, στη Σιλεσία, εμπόδισαν για δεκατρεις μέρες την είσοδο των στρατιωτικων και τη χρησιμοποίηση δακρυγόνων, διηγήθηκε ένας απο τους απεργους στον ειδικο απεσταλμένο της ολλανδικης εβδομαδιαίας εφημερίδας *De Nieuwe Reru.*

Ο ειδικος απεσταλμένος της εφημερίδας, κ. Ντερκ .Σάουερ, επισκέφτηκε την Πολωνία μεταμφιεσμένος σε οδηγο ενος απο τα πολυάριθμα φορτηγα, φορτωμένα με τρόφιμα και φάρμακα, που προορίζονταν για τον πολωνικο πληθυσμο, και επέστρεψε στην Ολλανδία την Κυριακη 3 Γενάρη.

Ο ανθρακωρύχος, γεμάτος αγωνία και με την κούραση αποτυπωμένη στο πρόσωπο μετα απο δεκατρεις μέρες παραμονη σε 500 μέτρα βάθος, διηγηθηκε: «Το βράδυ της 14ης Δεκέμβρη, την επόμενη της κήρυξης του στρατιωτικου νόμου, αποφασίσαμε να μην ξαναβγούμε απο το ορυχείο. Δύο χιλιάδες ανθρακωρύχοι συμμετείχαν στην κατάληψη. Ο πληθυσμος κατέβασε στο ορυχείο τροφιμα και ποτα δίχως να τους εμποδίσει η αστυνομία.

Η απεργιακη επιτροπη μοίρασε τα τρόφιμα σε μερίδες: μια φέτα ψωμι, λίγο σαλάμι και λίγη σοκολάτα τη μέρα», θυμάται ο ανθρακωρύχος.

«Τη νύχτα, το κρύο ήταν υπερβολικο, και σφιγγόμαστε ο ένας πλάι στον άλλο για να το αντέξουμε. Μετα απο πέντε μέρες σταμάτησαν να έρχονται τρόφιμα και το μοίρασμα σε μερίδες έγινε ακόμα πιο δύσκολο. Μετα τα Χριστούγεννα δεν είχαμε πια παρα ένα τρίτο της φέτας, ένα ελάχιστο κομματάκι σαλάμι και το πολυ - πολυ δύο φλυτζάνια νερο την ημέρα. Οι εργάτες έψαχναν χάμω να βρουν τα ψίχουλα του ψωμιου που είχαν πέσει τις προηγούμενες μέρες».

Ο ανθρακωρύχος μίλησε για τη μεγάλη απογοήτευση, που δοκίμασαν οι απεργοι όταν τους επισκέφτηκαν τρεις παπάδες που πήραν την άδεια να κατέβουν στο ορυχείο την παραμονη των Χριστουγέννων. «Οι παπάδες προσπάθησαν να μας πείσουν να σταματήσουμε την κατάληψη λέγοντας πως ήταν μια χαμένη υπόθεση. Είχαμε την εντύπωση πως τους είχε στείλει η κυβέρνηση. Όταν έμαθαν απο την απεργιακη επιτροπη ότι δεν επρό

14/12/81

Πέντε ηγέτες της Αλληλεγγύης που διέφυγαν τη σύλληψη, ιδρύουν μία εθνικη απεργιακη επιτροπη και καλουν με την «πρώτη Ανακοίνωση» σε γενικη απεργία. [Το κάλεσμα υπογράφτηκε απο τον αντιπρόεδρο της επιτροπης χώρας της Αλληλεγγύης Κρουπίνσκι και τα μέλη της επιτροπης Βασκίεβιτσ, Κονάρσκι, Σταουμιέγκο και Πρταγιοντίνσκι].

Ένα απεργιακο κύμα διαπερνα όλη την Πολωνία. Σε μερικα εργοστάσια έχει σταματήσει η δουλεια ήδη απο την προηγούμενη. Οι απεργοι απαιτουν την άρση του στρατιωτικου νόμου και την απελευθέρωση όλων των κρατούμενων.

Σύμφωνα με πληροφορίες οι περιοχες του Πόζναν και Βρόκλαου παρέλυσαν τελείως. Στη Σιλεσία αρχίζουν καταλήψεις, μεταξυ των οποίων στο χαλυβουργείο του Κατόβιτσε και στα ορυχεία του Βούγιεκ, Τοτμόβιτ και Πιαστ. Το Γκντασκ το καταλημένο ναυπηγείο Λένιν, «εκαθαρίζεται» τα μεσάνυχτα. Στο Στετίνο έχουν καταληφθει πολλα εργοστάσια. Στη Βαρσοβία καταλαμβάνονται το εργοστάσιο τρακτερ Ούρσους, η αυτοκινητοβιομηχανία FSO και το εργοστάσιο οργάνων ακριβείας Scvievczewski. Η επισης κατηλημένη εθνικη βιβλιοθήκη «εκαθαρίζεται» απο το στρατο.

Στις 2 το μεσημέρι, διακόπτεται η μέσω τηλέτυπου σύνδεση των δυτικων πρακτορείων. Οι ειδήσεις γύρω απο την αντίσταση των πολωνων εργατων και το χτύπημα των κινητοποιήσεων φτάνουν συχνα βδομάδες αργότερα στη Δύση.

14/12/81

Φυγαδεύεται στις 16/12 απο την Πολωνία, ένα κάλεσμα της Αλληλεγγύης προς όλους τους λαους και όλες τις κυβερνήσεις και δημοσιεύεται στην Κοπενχάγη.

«Αυτο είναι κάλεσμα προς όλα τα Κοινοβούλια, Κυβερνήσεις, Κράτη και λαους που εκτιμουν τη Δημοκρατία,

την Ελευθερία και τα εργατικα δικαιώματα:

Με κίνδυνο της ζωης τους και της προσωπικης ελευθερίας, και παρα τα δρακόντια μέτρα του στρατιωτικου νόμου και παρ' όλη την προσπάθεια εκφοβισμου, εκατοντάδες χιλιάδες πολωνοι εργάτες και πατριώτες υποστηρίζουν μία απεργία και απαιτουν την άρση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, την απελευθέρωση όλων των συλληφθέντων και την επαναφορα όλων των εργατικων και δημοκρατικων δικαιωμάτων που κατάκτησε το Έθνος απο τον Αύγουστο του '80.

Κάνουμε έκκληση: Υποστηρίξτε μας στον αγώνα μας με έντονες διαμαρτυρίες και ηθικη βοήθεια. Μην κάθεστε άπραγοι κοιτάζοντας πώς προσπαθουν να πνίξουν τον σπόρο της Δημοκρατίας στην καρδια της Ευρώπης. Σταθείτε πλάι μας αυτην τη σκοτεινη ώρα. Αλληλεγγύη στην «Αλληλεγγύη». Η Πολωνία δεν χάθηκε.

14 Δεκέμβρη
Απεργιακη Επιτροπη
των ναυπηγείων και του λιμανιου
του Στετίνου

Προκήρυξη πρ[illegible] τους Αστυνομικους

Προς τους αστυνομικους και τους ασφαλίτες!

Έφτασε η ώρα, να αποφασίσετε αν θα σταθείτε στο πλευρο του Έθνους, ή αν θα υπηρετήσετε την συμβιβασμένη ομάδα, που είναι έτοιμη να διαπράξει κάθε φόνο, προκειμένου να διατηρήσει την εξουσία και τα προνόμιά της. Πίσω απο τις αλλαγες που διάλεξε η κοινωνία, της οποίας όργανο έκφρασης είναι η Αλληλεγγύη, βρίσκεται ολόκληρο το Έθνος ενωμένο. Δεν είναι η Αλληλεγγύη αυτη που οδήγησε την Πολωνία στην οικονομικη και πολιτικη κρίση. Μία κρίση, που τώρα είναι μία καταστροφη. Εμεις στην Αλληλεγγύη είμαστε υπερ της τάξης και του νόμου, στα πλαίσια μίας δημοκρατίας. Είμαστε υπερ της ελευθερίας και της αυτοδιαχείρισης και εσεις θάπρεπε να μας στηρίζετε.

Δεν επιτρέπεται να παραβλέπετε ότι οι αρχες σας μεταχειρίζονται σαν άβουλα εργαλεία, που ακολουθουν κάθε διαταγη. Δεν επιτρέπεται να συμμετέχετε σε δραστηριότητες που στρέφονται κατα των απεργων και κατα ολόκληρης της δημοκρατικης αντιπολίτευσης. Πρέπει να συνειδητοποιήκειτο να σταματήσουμε τη δράση μας, οι παπάδες υποσχέθηκαν να ξανάρθουν την επόμενη για να κάνουν λειτουργία, αλλα δεν ξαναήρθαν, πράγμα που προκάλεσε μια βαθει απογοήτευση, μια και οι περισσότεροι απο μας είμασταν πιστοι».

«Μετα τα Χριστούγεννα», συνέχισε ο απεργος, «η κατάσταση της διατροφης μας έγινε ανυπόφορη. Η απεργιακη επιτροπη, αφου έμαθε ότι οι καταλήψεις στα υπόλοιπα ορυχεία είχαν σταματήσει, πρότεινε στη διεύθυνση να σταματήσουμε τη δράση μας με αντάλλαγμα την εγγύηση ότι δε θα μας επέβαλλαν καμια τιμωρία και ότι η δουλεια θα ξανάρχιζε κανονικα.

Εγκαταλείψαμε το ορυχείο στις 27 Δεκέμβρη μ' αυτους τους όρους. Οι περισσότεροι ανθρακωρύχοι μπόρεσαν, όπως εγω, να φύγουν απο την περιοχη, που ήταν γεμάτη απο πολιτοφύλακες και στρατιωτικους, αλλα τα μέλη της απεργιακης επιτροπης πιάστηκαν και οδηγήθηκαν σ' ένα λεωφορείο».

«Την επόμενη Δευτέρα, μου εμπιστεύθηκε τέλος ο ανθρακωρύχος του Πιαστ, διαπιστώσαμε ότι ούτε οι υπόλοιπες υποσχέσεις τηρήθηκαν: είχαμε απολυθει όλοι. Έπρεπε να κάνουμε νέα αίτηση πρόσληψης, και η διεύθυνση αποφάσισε να μας ξαναπάρει μόνο αν δεχόμαστε να υπογράψουμε μια δήλωση, βεβαιώνοντας ότι δε θα ξανακατεβαίναμε ποτε πια σε απεργία και ότι αρνιόμαστε τη συμμετοχη μας στην Αλληλεγγύη».

(Τηλεγράφημα του Agence France Rresse,
που αναφέρεται στο Monde της 8 Απρίλη 1982)

13 Δεκέμβρη

Ήταν το χιόνι, το χιόνι, το χιόνι
χιόνιζε αυτην τη νύχτα, Στρατηγε
κι έτσι ο ένας σκότωνε τον άλλο.
Στο φρέσκο χιόνι ανθίζει το αίμα τόσο όμορφα.
Στο φρέσκο χιόνι ανθίζει το αίμα τόσο όμορφα
κι είναι κατακόκκινο.

Έπρεπε να το ξέρουμε
χιόνιζε αυτην τη νύχτα, Στρατηγε
Γιαρουζέλσκι, μ' όλη σου την πονηρια.
Τώρα σβύνει το χιόνι την αλήθεια
τώρα σβύνει το χιόνι την αλήθεια
ότι εσυ είσαι ο φονιας!

Έξι μέρες δουλειά
Έξι μέρες απεργία
Έξι μέρες πάλη των τάξεων.
Την έβδομη μέρα
Ο Θεος ξεκουράζεται.

Τώρα έρχεται η σκοτεινη σιωπη
και έρχεται το ψυχρο μίσος.
Τώρα προστίθεται στην πείνα
η ανήμπορη οργη.
Έφταιγε
το χιόνι, έφταιγε η νύχτα, όχι
έφταιγε
το ανεύθυνο αίμα.

Και ο Θεος κοιμήθηκε βαρια την Κυριακη
χιόνιζε αυτην τη νύχτα, Στρατηγε
τα δόντια γίνανε σκυλόδοντα.
Κάνεις για τους Ρώσους όλη τη βρωμοδουλεια.
Κάνεις για τους Ρώσους όλη τη βρωμοδουλεια
και πρέπει τώρα να κάνεις το μαντρόσκυλο.

Βολφ Μπίρμαν

Στα ορυχεία του Βούγιεκ

Στο Βούγιεκ χύθηκε εργατικο αίμα λένε στην Πολωνία. Αυτη η μαρτυρία, ενος αυτόπτη απεργου, παρμένη απο το πληροφοριακο δελτίο της Αλληλεγγύης Νο 11 της 4/1/81, δείχνει το μίσος πολλων Πολωνων απέναντι σε ένα κράτος που πρέπει να στηρίζεται πάνω στα πιο πιστα του εξοπλισμένα τμήματα, τις ειδικες μονάδες της αστυνομίς. Οι μάχες στο Βούγιεκ ανάμεσα στους εργάτες και τα ειδικα τμήματα της αστυνομίας, την ZOMO, γίνανε με μοναδικη βαρβαρότητα και σκληρότητα.

Οι δραστηριότητες διαμαρτηρίας των ανθρακορύχων άρχισαν με κατάληψη, στις 13 Δεκέμβρη γύρω στις 2 η ώρα, μετα την σύλληψη του υπεύθυνου της Αλληλεγγύης Κούντβιστσακ. Η σύλληψη έγινε σε δύο πράξεις: κατ' αρχην πήγαν τέσσερις αστυνομικοι της ΜΟ (κανονικη αστυνομία). Ο Κούντβιστσακ αρνήθηκε να τους ανοίξει. Κατάφερε να τηλεφωνήσει στο ορυχείο. Ήρθαν δέκα άτομα να τον βοηθήσουν. Αφου περίμεναν μία ώρα, μεινανα τέσσερις, οι υπόλοιποι γύρισαν στα σπίτια τους. Κι όμως τότε έφτασαν δέκα αστυνόμοι της ZOMO, που βρίσκονταν κάτω απο την επήρεια αλκοολ ή ναρκωτικων.

Αφου ο Κούντβιστσακ αρνήθηκε και πάλιν να ανοίξει, έσπασαν την πόρτα με έναν λοστο. Τα άτομα που είχαν έρθει να τον βοηθήσουν δάρθησετε ότι οι πράξεις σας μπορει να αποτελέσουν τον πρόλογο μιας ξένης επέμβασης.

Η απεργιακη επιτροπη
των επιχειρήσεων του Γκντανσκ

(Μοιράστηκε κατα τη διάρκεια των οδομαχιων στο Γκντανσκ).

15/12/81

Στο Γκντανσκ, ξανακαταλαμβάνεται μετά την «εκένωση» της προηγουμένης το ναυπηγείο Λένιν.

Στη Βαρσοβία αρχίζει μία επίθεση των δυνάμεων καταστολης κατα των συνεργατων της *Ακαδημίας Επιστημων*, που έχουν καταλάβει το κτίριο. Απο τα παράθυρα κρέμονται πανω με την επιγραφη «Απεργία μέχρι την απελευθέρωση των συλληφθέντων». Ένα πλακατ γράφει με μεγάλα γράμματα: «Κάτω η στρατιωτικη χούντα». Μέσα σε λίγα λεπτα εκενώνουν οι στρατιώτες το κτίριο.

Στην «Απεργιακη Ανακοίνωση Νο 2» ανακοινώνεται η κατάληψη της Χαλυβουργίας Χούτα Βαρσάβα.

Συλλαμβάνονται μερικες δεκάδες άτομα.

Ανακοινώνεται απο το ραδιόφωνο η σύλληψη 32 υπευθύνων του κόμματος. Μεταξυ αυτων ο Γκέρεκ, οι τέως πρωθυπουργοι Μπαμπιουχ και Γιαρούζεβιτς καθως και οι γραμματεις των επαρχιων Έλμπλαγκ, Κατόβιτσε, Ράντομ και Κοστστάλιν.

16/12/81

Οδομαχίες στο Γκτάνσκ:

Απο προκήρυξη χωρις ημερομηνία και τόπο προέλευσης. Μαρτυρία ενος νέου επιστήμονα, αυτόπτη στα γεγονότα.

16/1/81, οι συγκρούσεις με την ZOMO άρχισαν ήδη απο το μεσημέρι, όταν εμποδίστηκαν, αυτοι που θέλαν να κάνουν μνημόσυνο για τους νεκρους πριν 11 χρόνια, να πλησιάσουν το μνημείο.

Την ώρα που θάρχιζε η διαδήλωση είχαν μαζευτει δεκάδες χιλιάδες άτομα, ενω κανονικες μάχες είχαν αρχίσει. Δύο φορες μπόρεσα να παρακολουθήσω τα όσα συνέβαιναν απο πολυ κοντα. Η πρώτη γραμμη των διαδηλωτων χρησιμοποιούσε ασπίδες, που είχαν πάρει απο την αστυνομία, σανίδες απο φράχτες και πέτρες. Όλοι πετάγαν τα δακρυγόνα στους αστυνόμους πίσω. Η πρώτη γραμμη είχε μήκος κάπου 200 -

300 μέτρα. Είδα έναν αστυνόμο να πυροβολεί με φωτοβολίδα έναν άντρα στο πρόσωπο. Τρεις μονάδες του στρατου αρνήθηκαν διαδοχικα να αναμιχθουν. Το βράδυ τα τανκς έριξαν μία ομοβροντία με άσφαιρα.

Την επόμενη μέρα οι μεγάλες μάχες είχαν δώσει τη θέση τους σε αψιμαχίες σε όλη την πόλη. Κατα το βράδυ μία ομάδα αστυνομικων κυκλώθηκε στην οδο Οργκάνα. Η αστυνομία άμεσα χωρις να σκοπεύσει, έκανε χρήση όπλων. Ένας σκοτώθηκε επι τόπου, ένας άλ-

16/12/81

Ένα κύμα καταστολης εξαπολύεται σε πολλες πολωνικες πόλεις κατα των απεργων. Στις πόλεις Γντασνκ, Βούγιεκ, Κρακοβία, Στετίνο, Βαρσοβία, Λούμπλιν, Λοτζ επιτίθενται στους απεργους αστυνομία και στρατος, εκκαθαρίζουν τις κατηλημμένες επιχειρήσεις και συλλαμβάνουν πολλους εργάτες.

Στο Γκντανσκ γίνονται οδομαχίες όταν το πλήθος μαζεύεται έξω απο το ναυπηγείο Λένιν και προσπαθει να μπει μέσα για να ελευθερώσει εργάτες που έχουν συλληφθει κατα την εκαθάριση της κατάληψης.

Στο *Βούγεκ*, σε άγριες μάχες ανάμεσα στην αστυνομία και τους απεργους σκοτώνονται εφτα εργάτες και τρεις αστυνομικοι.

Σύμφωνα με πληροφορίες απο διπλωματικους κύκλους στη Βαρσοβίε, υποτογίζεται ο συνολικος αριθμος των συλληφθέντων, απο την εγκαθίδρυση του στρατιωτικου νόμου σε 45.000.

Σε μία συνέντευξη τύπου, οι Οσλόφσκι, μέλος του πολιτικου γραφείου, μιλάει για 3.500 συλληφθέντες, ηγέτες της Αλληλεγγύης και «άλλων εχθρικων προς το κράτος οργανισμων».

Δύο υπεύθυνοι της «Αλληλεγγύης» καλουν, μέσω του ραδιοφώνου, τον κόσμο να ακολουθει τις διατάξεις του στρατιωτικου συμβουλίου. Οι επικεφαλεις του συνδικάτου του Βιελοπόλσκα (Πόζναν) και Βογεβόντσαφτ Σλούπσκ καλουν τους εργάτες να σταματήσουν τις απεργίες.

Ο Μπρέζνιεφ γιορτάζει τα 75 του χρόνια.

καν αγριότητα, τόσο που έχασαν τις αισθήσεις τους. Τους παρέλαβε η υπηρεσία πρώτων βοηθειων. Ακόμα και η Άννα Κούντβιστσακ, ανήλικη κόρη του ηγέτη της Αλληλεγγύης χτυπήθηκε.

16 Δεκέμβρη, 10.00΄ η ώρα. Στο ορυχείο παραμένουν περίπου 2000 άτομα, 1500 ανθρακωρύχοι απο το Βούγιεκ και περίπου 500 απο άλλα ορυχεία και επιχειρήσεις. Είναι οπλισμένοι με μπουκάλια βενζίνη, δεσμίδες με κόμπους καλωδίων, αξίνες και δυναμίτη. Απειλουν, ότι σε περίπτωση χρήσης βίας, θα ανατινάξουν το ορυχείο. Πράγμα που θα σήμαινε και την καταστροφη των γύρω σπιτιων, μια και βρίσκεται το ορυχείο σε πυκνοκατοικημένη περιοχη.

Οι απεργοι αμύνονται με πυρωμένες αξίνες

Απο τις 10 η ώρα έχει μπλοκαριστει η είσοδος στο ορυχείο απο την οδο Φικολόβσκα. Τέσσερα λεπτα περίπου αργότερα, γίνεται η πρώτη επίθεση. Ένα τανκς καταστρέφει τις μάντρες, και υποχωρει. Η ΖΟΜΟ επιτίθεται καλυμένη απο ένα σύνεφο δακρυγόνων. Η επίθεση αποκρούεται. Μια δεύτερη επίθεση προετοιμάζεται, όπως και η πρώτη. Σε αυτην προστίθονται και οι φλόγες απο τα πυροβόλα με λαστιχένια βλήματα. Κατα τη διάρκεια της δεύτερης επίθεσης, ο κόσμος που βρίσκεται έξω απο το ορυχείο, ανθρακωρύχοι, γυναίκες, παιδια, ανοίγουν ένα δεύτερο μέτωπο, με μπουκάλια και πέτρες. Στη δεύτερη επίθεση χρησιμοποιούνται ελικόπτερα, που ρίχνουν βόμβες με ένα αέριο που προκαλει παράλυση. Το πλήθος δραπετεύει. Πληροφορίες απο ένα νοσοκομείο επιβεβαιώνουν το γεγονος ότι χρησιμοποιήθηκαν και κανονικα βλήματα. Μόνο η ΖΟΜΟ επεμβαίνει, ο στρατος είναι παθητικος παρατηρητης. Ο θόρυβος των μηχανων των τανκς που περιφέρονται, καλύπτει τις κραυγες αυτων που δολοφονούνται, κακοποιούνται, τραυματίζονται. Οι ανθρακωρύχοι κρατουν τρεις αστυνόμους της ΖΟΜΟ ομήρους, δύο αξιωματικους και έναν απλο αστυνομικο. Ο τελευταίος παραδίδεται στο πλήθος. Το πλήθος σιωπα. Ένας νέος παθαίνει κρίση υστερίας.

Μία απερίγραπτη απόγνωση

Τα κράνη της ΖΟΜΟ πετιώνται κάτω απο τις ερπύστριες των τανκς. Με πυρωμένες αξίνες τρυπώνται τα κράνη της ΖΟΜΟ. Οι αξίνες τρυπάνε τα κράνη σαν κερί. Με αυτον τον τρόπο σκοτώνονται δύο απο τους επιτιθέμενους. Ένας τρίτος σκοτώνεται, ενω πετουν οι διαδηλωτες βαρια αντικείμενα απο τη στέγη του ορυχείου. Τα κράνη συνθλίβονται κάτω απο τα χτυπήματα ασυσίδων.

Η απελπισία των ανθρακωρύχων και του πλήθους είναι απερίγραπτη. Ένας γιατρος και μία νοσοκόμα, χτυπιούνται άσχημα, όταν προσπαθουν να βοηθήσουν. Η νοσοκόμα μεταφέρεται σε απελπιστικη κατάσταση –σπασμένο κρανίο– στο Οχογιεκ. Το προσωπικο των πρώτων βοηθειων τρομάζει απο τα πολλα αίματα και τα κακοποιημένα κορμια των αγωνιζόμενων. Ένας άντρας, αφου χτυπηθει με κλομπ στο κεφάλι και πέσει πλημμυρισμένος στα αίματα κάτω, κλωτσιέται κτηνωδως. Κατα τη διάρκεια της δεύτερης επίθεσης, ρίχνει η ΖΟΜΟ στα κλιμακοστάσια των γύρω κτιρίων και στα ισόγεια παράθυρα δακρυγόνα.

Ακολουθουν διαπραγματεύσεις. Ένας απο τους όρους για την εγκατάλειψη του ορυχείου είναι, να δείξει η τηλεόραση ρεπορταζ γύρω απο τα γεγονότα. Κατα πάσα πιθανότητα ένα μεγάλο μέρος των ανθρακωρύχων οδηγήθηκε στα στρατόπεδα της ΖΟΜΟ.

Απώλειες της ΖΟΜΟ: 4 νεκροι, 41 τραυματίες σε νοσοκομεία.

Απώλειες των ανθρακωρύχων: 7 νεκροι, 38 τραυματίες στα νοσοκομεία Λιγκότα και Οχογιεκ.

(Ακολουθουν τα ονόματα των εφτα νεκρων ανθρακωρύχων).

Η δήλωση νομιμοφροσύνης

Δηλώνω ότι είμαι ενήμερος για την εγκύκλιο του προϊστάμενου διοικητη του υπουργικου συμβούλιου της 17ης Δεκέμβρη και βεβαιώνω ότι μου έγινε γνωστο το ότι έχω καθήκον να φέρομαι σύμφωνα με τις αρχες της λαϊκης νομιμότητας.

Καθοδηγούμενος απο το συμφέρον και μόνο της κοινωνίας και τις αρχες της θεμελίωσης του σοσιαλισμου, αναλαμβάνω να διαφυλάξω μ' όλη μου τη συμπεριφορα το κύρος της λαϊκης εξουσίας και να εκτελω με ακρίβεια τις διαταγες υπηρεσίας των ανωτέρων μου, έχοντας πάντα στο μυαλο μου τη σοσιαλιστικη ανάπτυξη της Πολωνίας και τη διατήρηση της πίσης στο λαϊκο κράτος.

Έχοντας υπ' όψη ότι πολλα διευθυντικα όργανα του συνδικάτου Αλληλεγγύη στη διάρκεια των τελευταίων μηνων έκαναν ενέργειες σαφως αντίθετες στα συνταγματικα όργανα της εξουσίας και της διοίκησης, σκοπεύοντας απο αντεπαναστατικες θέσεις να ανατρέψουν το σοσιαλιστικο καθεστως, δηλώνω ότι αποσύρομαι απο το συνδικάτο αυτο.

(υπογραφη)

Προκήρυξη της Αλληλεγγύης

... Η εξουσία που συμπεριφέρεται σαν κατακτητης μέσα στην ίδια της τη χώρα διατρέχει τον ίδιο κίνδυνο με κάθε άλλο κατακτητη στο παρελθον: την παθητικη αντίσταση. Αν, μέσα σε λίγους μήνες, κατορθώσαμε να δημιουργησουμε ένα συνδικάτο με πολλες χιλιάδες μέλη, αύριο θα κατορθώσουμε να βρούμε νέες μορφες για να εκφράσουμε την εθνικη μας αλληλεγγύη. Αυτο που συνέβη δεν είναι μια αποτυχία της Αλληλεγγύης: δεν είναι παρα ένα στάδιο στη διαδικασία εθνικης και κοινωνικης απελευθέρωσης. Αν η εξουσία υπολογίζει στο σοκ και την ψυχικη τρομοκρατία, πρέπει απο τώρα να της απαντήσουμε οργανώνοντας παράνομες μορφες κοινωνικης αντίστασης. Μια στάση αναμονης δεν οδηγει πουθενα: το θάρρος και η θέληση ν' αγωνιστούμε για την ανεξαρτησία δε μπορουν να διατηρηθουν παθητικα, δε μπορούμε να τα διασφαλίσουμε παρα μόνο οργανώνοντας την αντίσταση.

Τι πρέπει να κάνουμε ήδη απο σήμερα; Παλεύοντας ο καθένας στο ιδιαίτερο περιβάλλον του, θα πρέπει να αναπτύξει επαφες με άτομα που πρόκειται να συμμετάσχουν στο κίνημα κοινωνικης αντίστασης. Απέναντι στην τρομοκρατία και τις συλλήψεις, θα πρέπει ν' απαντήσουμε άμεσα με ένα πλατυ κίνημα υπεράσπισης των διωκόμενων. (...) Αν θέλουμε να δια-

17/12/81

Με την ανακοίνωση ότι «στρατος και αστυνομία έχουν διαταγη να πυροβολουν, όταν γίνονται συγκρούσεις» αντέδρασε ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας στο κάλεσμα με την ευκαιρία της επετείου των εργατικων εξεγέρσεων του 1970. Στη Βαρσοβία συγκεντρώθηκαν χιλιάδες άνθρωποι για να σχηματίσουν έναν μεγάλο σταυρο απο λουλούδια στη μνήμη του καρδινάλιου Βιζίνσκι.

Χιλιάδες αστυνομικοι αποκλείουν την πλατεία της Νίκης. «Αύρες» στρέφουν τα κανόνια πάνω στο πλήθος που συνεχως αυξάνει. Γύρω απο την εκκλησία του Αγίου Σταυρου γίνονται συγκρούσεις όταν μία ομάδα απο νέους φωνάζει «Πολωνία, Πολωνία». Η διαταγη στο πλήθος να διαλυθει, αντιμετωπίζεται με σφυρίγματα. Η αστυνομία επιτίθεται με δακρυγόνα κατα των διαδηλωτων, που αντιμετωπίζουν την επίθεση με τα συνθήματα «Ελευθερία» και «Γκεστάπο».

Μια άλλη ομάδα απο περίπου εκατο νέους διασχίζει το κέντρο της πόλης φωνάζοντας «Μπάτσοι» και τραγουδώντας· όταν τους διώχνουν περίπου διακόσιοι αστυνόμοι, οι γύρω φωνάζουν «Φασίστες» και «Γκεστάπο».

Η τηλεόραση μεταδίδει έναν κατάλογο εξήντα ατόμων που έχουν τεθει υπο περιορισμο απο την ημέρα του πραξικοπήματος. Ο κατάλογος περιέχει ονόματα των μελων της KPN και του KOR. Το βράδυ ανακοινώνει η τηλεόραση την σύλληψη τριάντα υπευθύνων της Αλληλεγγυης, μεταξυ των οποίων είναι και οι υπεύθυνοι του Στετίνου και της Σιλεσίας.

Ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας κοινοποιει έναν κατάλογο απο συνοπτικες δικαστικες διαδικασίες, για αδικήματα κατα του στρατιωτικου νόμου, στις πόλεις Λοτζ, Βαρσοβία, Νταμπρόβα, Γκορνίτσκα, Σροντμίσκε και Γιαβόρζστο.

Ακόμα απολύθηκαν αρκετοι διευθυντες εργαστασίων, που κατα την επιβολη του στρατιωτικου νόμου «δεν ανταποκρίθηκαν στις υποχρεώσεις τους».

17/12/81

Δηλώσεις νομιμοφροσύνης.

18/12/81

Πολλοι αυτόπτες μάρτυρες αναφέρουν για νεκρους και τραυματίες κατα την εκκένωση κατηλημμένων εργοστασίων. Αναφορες που δεν μπορουν να εξακριβωθουν.

Απο την επίσημη πλευρα, γίνεται προσπάθεια να δοθει η εντύπωση της ομαλοποίησης.

Στην τηλεόραση ξαναεμφανίζονται παρουσιαστες χωρις στολη. Ξένοι ανταποκριτες μπορουν και πάλι να χρησιμοποιουν τα Telex, για να στέλνουν αναφορες, τώρα πλέον λογοκριμένες, στις εφημερίδες τους. Ανακοινώνονται τα ονόματα άλλων δύο υπεύθυνων της Αλληλεγγύης που υποστηρίζουν το στρατιωτικο συμβούλιο.

Γύρω απο την κατάσταση που επικρατει στη χώρα, δεν γίνεται καμία αναφορα.

Το κόμμα ξαναεμφανίζεται στο προσκήνιο. Ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας μεταδίδει ότι η εκτελεστικη επιτροπη του ΠΕΕΚ ανέλαβε και πάλι τις δραστηριότητες της». Ο σκληροπυρινικος Σίβακ, μέλος του Πολιτικου Γραφείου εξηγει σε μία σύσκεψη στις 17/12 «ακόμα και αν ορισμένοι οργανισμοι του κόμματος έχουν διαλυθει... το μεγαλύτερο μέρος ανέλαβε και πάλι τις εργασίες του και προσαρμόστηκε στα δεδομένα». Λεπτομέρειες δεν έδωσε.

Η ραδιοφωνία μεταδίδει μακριους καταλόγους με ονόματα γραμματέων επιχειρήσεων που συνελήφθησαν σε πολλες περιοχες, γιατι δεν ακολούθησαν αποτελεσματικα τους κανονισμους του στρατιωτικου νόμου ή γιατι αντιτέθηκαν σε αυτους.

Η πολωνικη τηλεόραση κατηγορει την «Αλληλεγγύη» ότι σκόπευε να δημιουργήσει μία προσωρινη κυβέρνηση. Κατα την τηλεόραση πρότεινε ο Κουρον στην τελευταία σύσκεψη του συνδικάτου στις 12/12, ένα λεπτομερες σχέδιο για την κατάληψη της εξουσίας. Κατα την ψήφιση του σχεδίου, ο Βαλέσα υποτίθεται ότι απειχε απο την ψηφοφορία.

Στη Βαρσοβία συνελήφθησαν ένας 17χρονος και τρεις 14χρονοι μαθητες απο την αστυνομία. Κατα την έρευνα που έγινε στα σπίτια τους «βρέθηκαν πυρομαχικα, εκρηκτικα, ένα αντιαρτηρήσουμε την ενότητα στη δράση και να μην αφήσουμε να μας «ομαλοποιήσουν», θα πρέπει να διαφυλάξουμε τα μέσα κοινωνικης επικοινωνίας που διαθέτουμε: τον ελεύθερο τύπο και τις ελεύθερες εκδόσεις. Όσοι τυπώνουν και μοιράζουν προκηρύξεις απειλούνται με βαριες ποινες. Γι' αυτους τους λόγους ακριβως, θα πρέπει απο σήμερα κιόλας να οργανώσουμε μικρες ομάδες αντίστασης.(...)

Ένα παράνομο κράτος, διοικούμενο κεντρικα, δε μπορει να χτιστει παρα μόνο αφου ο πληθυσμος θα έχει οργανωθει σε μικρες ομάδες, ανεξάρτητες και αποτελεσματικες.

Οι παράνομες ομάδες πρέπει να οργανώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται όσο γίνεται περισσότερο οι επαφες ανάμεσα στους διάφορους πυρήνες δουλειας (πολυγράφηση, μοίρασμα, γραφείο πληροφόρησης, σύνδεσμοι), ενω οι επαφες, θα πρέπει να γίνονται μέσω τρίτων. Πρέπει να αποφεύγεται η συσσώρευση πολλων υπευθυνοτήτων στα χέρια του ίδιου ατόμου. Στην αρχη αυτης της αυτο-οργάνωσης, η συσσώρευση των επαφων και ένας κάποιος αυτοσχεδιασμος είναι αναπόφευκτοι· είναι σημαντικο να βρεθουν, όσο γίνεται πιο σύντομοι, σίγουροι τόποι συναντήσεων και αποθήκευσης υλικου, καθως και τρόποι εκκένωσης χώρων που έχουν γίνει γνωστοι. Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχη στις επαφες με γνωστους αγωνιστες, τόσο για τη δικη τους ασφάλεια όσο και για τη μελλοντικη τύχη των ενεργειων μας. Μ' όλο που πρέπει να σεβόμαστε τις αρχες «ασφάλειας και υγιεινης της εργασίας», ωστόσο πρέπει να προσέχουμε ώστε η φροντίδα για παρανομία να μη μεταβάλλεται σε κάλυψη του φόβου, το ιδανικο της συνομωτικότητας να μη σημαίνει ότι κλεινόμαστε στο σπίτι μας χωρις να κάνουμε τίποτα, με μοναδικο στόχο να μη μας ανακαλύψουν. Ήδη απο την αρχη, οι αρχάριοι συνομώτες θα πρέπει να μάθουν ότι μια σύλληψη και μια ανάκριση δε σημαίνουν το τέλος της μάχης, ότι δεν είναι παρα η αρχη για μια άλλη μάχη, ακόμα πιο σκληρη, που θα πρέπει να διεξάγουμε με αλληλεγγύη, υπερασπίζοντας την αξιοπρέπεια τόσο τη δικη μας όσο και του ανθρώπινου είδους.

Η κοινωνικη αντίσταση είναι ένα νέο ξεκίνημα της συνεργασίας μέσα στις συνθήκες που μας έχει επιβάλει το καθεστως. Το καθεστως μας έχει δώσει το ρόλο των σκλάβων. Κανένας απο μας δεν πρόκειται να δεχτει αυτο το ρόλο. Αν η οργάνωση των απεργιων αποτύχει, (...) θα καταφύγουμε στη δοκιμασμένη μέθοδο της παθητικης αντίστασης. Οι στρατιώτες δεν ξέρουν να χειριστουν τις εργαλειομηχανες, οι στρατηγοι δεν ξέρουν να διευθύνουν μια σύγχρονη βιομηχανία.(...)

Απο τότε που απέτυχε η σταλινικη ισορροπία του φόβου και της τρομοκρατίας, είναι βέβαιο ότι κάθε κύμα καταστολης γεννάει όλο και πιο ικανους εχθρους του κομμουνιστικου στρατόπεδου καταναγκαστικης εργασίας.

Προκήρυξη που μοιράστηκε στη Βαρσοβία
(χωρις ημερομηνία)

Πρώτη ανακοίνωση του Ζ. Μπούγιακ

Η «κομμουνιστικη» εξουσία, απο τότε που υπάρχει, έκανε ότι μπορούσε για να αφανίσει κάθε άτομο ή οργανισμο που διέθετε ηθικο κύρος, και όσο τα λαϊκα ερείσματα αυτης της εξουσίας αδυνάτιζαν, τόσο αυτη η προσπάθειά της μεγάλωνε. Αυτη όμως η αντιμετώπιση όχι μόνο δεν εμπόδισε τις αρχες να χάσουν την μάχη ενάντια στην εκκλησία, αλλα την ανάγκασε επίσης να παραδεχτει ότι κι άλλες δυνάμεις και κοινωνικες ομάδες κέρδισαν την εκτίμηση του κόσμου, απόκτησαν ένα ιδιαίτερο ρόλο και τον διατήρησαν. Οι KIK, KOR, PEN, PTH, PTS, TKN, WIEZ, ZNAK[2] και πολλες άλλες ομάδες, επίσημες ή μη ήταν για χρόνια σύμβολα της συνείδησης, της ανεξαρτησίας, της αξιοπρέπειας και συχνα γίνονταν οι εκφραστες των προσδοκιων της κοινωνίας και του έθνους, και οι οδηγοι της κοινης γνώμης.

Ένα καθήκον ιδισίτερα δύσκολο μπαίνει και για μας σήμερα. Μπαίνουμε ήδη, για μια ακόμη φορα, σε μια περίοδο οξυμένης καταστολης, έντονης πάλης για να διατηρήσουμε την ταυτότητά μας, για να διαφυλάξουμε το δικαίωμά μας να είμαστε άνθρωποι.

Αυτη η κατάσταση αντιμετωπίζεται απο την νεολαία πολυ οδυνηρα. Αυτοι αισθάνονται με έναν τρόπο αρκετα έντονο την βία απο την οποία υποφέρει όλο το έθνος και απαντουν με ένα αυθόρμητο κίνημα αντίστασης. Αυτο το πλήθος των νέων εργατων, φοιτητων, μαθητων, αφυπνισμένο και παθιασμένο για δράση, οργανώνεται αυθόρμητα και ψάχνει για παραδείγματα. Δεν μπορούμε, με κανέναν τρόπο, να αφήσουμε τουτους τους νέους μόνους, σε μια κατάσταση μετωπικης σύγκρουσης με μια εξουσία χωρις ενδιασμους.

Γι' αυτο άλλωστε απευθυνόμαστε σε όλες τις δυνάμεις και σε όλες τις ομάδες που χαίρουν μιας κοινωνικης εκτίμησης, να πάρουν υπ' όψη τους αυτες τις ανάγκες και να εξετάσουν τις δυνατοτητες απάντησης σ' αυτες τις ανάγκες. Ζητάμε να πάρουν θέση και να εμφανίσουν δραστηριότητες που θα είναι υπέρ της νεολαίας, όπως η δημιουργία διαφόρων κύκλων, ομάδων, ενώσεων, κινητων Παν/μιων, βιβλιοθηκων και πολλων άλλων πραγμάτων. Μια έκκληση - πρόγραμμα θα μπορουσε να δημιουργηθει που θα περιλάμβανε μια εκτίμηση της κατάστασης σ' αυτον τον τομέα και προτάσεις δράσης. Πιο λεπτομερειακα σχέδια θα έπρεπε να ακολουθήσουν, που θα διαδίδονται μέσα απο τις ανεξάρτητες εκδόσεις.

Ελπίζουμε ότι μια κοινη προσπάθεια σ' αυτον τον τομέα θα μπορούσε να βοηθήσει το έθνος να ξεπεράσει αυτην την πολυ δύσκολη περίοδο.

1. Ο Ζ. Μ. είναι πρόεδρος της τοπικης οργάνωσης της «Αλληλεγγύης» στην Μαζοφσε (περιοχη της Βαρσοβίας) και μέλος της Εθνικης Επιτροπης που δημιουργήθηκε τον Απρίλη.

2.
KIK: Όμιλος της Καθολικης Διανόησης.
KOR: Επιτροπη υπεράσπισης των Εργατων.
PTE: Πολωνικη Οικονομικη Ένωση.
PTH: Πολωνικη Ιστορικη Ένωση.
PTS: Πολωνικη Κοινωνικη Ένωση.
TKN: Εταιρεία Επιστημονικων Μαθημάτων – Ιδρύμενο Παν/μιο.
WIEZ: Η Συνταξη της μηνιαίας καθολικης Επιθεωρησης WIEZ.
ZNAK: Καθολικη Ομάδα του Κοινοβουλίου.

ματικο, 23 όλμοι, εξοπλισμος και αντιασφυξιογόνες μάσκες» σύμφωνα με την ανακοίνωση της πολωνικης ραδιοφωνίας.

19/12/81

Το BBC μεταδίδει, απο πληροφορίες που προέρχονται απο τη Βαρσοβία, ότι σε 200 εργοστάσια σε όλη την Πολωνία, απεργουν οι εργάτες. Για αυτην την ημέρα, το πρώτο Σάββατο μετα την επιβολη του στρατιωτικου νόμου, είχε καλέσει η Αλληλεγγύη σε γενικη απεργία.

Ακόμα και ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας αναφέρει ότι συνεχίζεται η αντίσταση στις ακτες της Βαλτικης. Σύμφωνα με πληροφορίες, ξανάρχισαν να λειτουργουν τα ναυπηγεία στις 28/12, εκτος απο τρία τμήματα που ξαναλειτούργησαν στις 4/1/82. Στις ταραχες που γίναν στην πόλη τραυματίστηκαν, σύμφωνα με τις επίσημες πληροφορίες, 300 άτομα.

Η απαγόρευση κυκλοφορίας παρατείνεται κατα δύο ώρες και έτσι ισχύει τώρα μεταξύ 8 το βράδυ και 6 το πρωι. Ο διοικητης της περιοχης του Κατοβίτσε παραδέχεται απο το ραδιόφωνο ότι «δεν έχει γίνει ώς τώρα δυνατη η απομόνωση κάθε εστίας αναταραχης στην περιοχη». Σε μία ανακοίνωση της Αλληλεγγύης που μοιράστηκε στη Βαρσοβία, αναφέρεται η ίδρυση μίας κοινης Απεργιακης Επιτροπης της Σιλεσίας. Εξάλλου πληροφορει τον πληθυσμο ότι ο κρατούμενος Βαλέσα αρνείται κάθε συνδιαλλαγη και ότι ο υπεύθυνος της Αλληλεγγύης της περιοχης της Βαρσοβίας, Μπούγιακ, παραμένει ασύλληπτος.

20/12/81

Σύμφωνα με ανακοίνωση του TASS 1300 εργάτες του ορυχείου Τσίμοβιτ (Σιλεσία) βρίσκονται στις στοες αφου ανατίναξαν τη μία είσοδο.

Κατα τον πολωνο υπουργο εσωτερικων «έχει υπονομευτει με δυναμίτιδα και η δεύτερη είσοδος». «Οι εγκληματίες της Αλληλεγγύης που θέλουν να εκβιάσουν τις αρχες, απειλουν να την ανατινάξουν εαν δεν απομακρυνθουν οι δυνάμεις ασφαλείας απο το χωρο του ορυχείου».

Ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας μεταδίδει: «σχεδον όλα τα ορυχεία της περιοχης της Σιλεσιας λειτουργουν κανονικα»

«...Παρόλα αυτα πιστεύουμε πως όλα βρίσκονται στα χέρια του Θεου και της Αγίας Παρθένου. Γονατίζουμε μπροστα στο Θεο για να τον παρακαλέσουμε να μην υπάρξει αιματοχυσία, μια και το Έθνος μας ώς τώρα ποτε δεν γνώρισε καταστάσεις εμφυλίου πολέμου ... Διαφυλάξτε την ηρυχία, μην αφήσετε τη χωρα μας να κατακυλήσει σε ακόμα μεγαλύτερη δυστυχία. Μόνο η αυτοσυγκράτηση και η ησυχία μπορουν να σώσουν τη χωρα και την εκκλησία...»
Κήρυγμα του αρχιεπισκόπου Κλεμπ που διαβάστηκε απο όλους τους καρδινάλιους.

22/12/81

Απο την εναρξη του στρατιωτικου νόμου καταδικάστηκαν 1240 άτομα σε φυλακίσεις ή χρηματικες ποινες, όπως ανακοινώνει ο «Στρατηγος εσωτερικων του Στρατιωτικου Συμβουλίου απο το ραδιόφωνο» ενω σημερινα παραβιάζεται ο στρατιωτικος νόμος.

23/12/81

Εκκενώνεται το χαλυβουργειο Χούτα Κατοβιτσε απο τους 2000 εργάτες που το είχαν καταλάβει. «Οι εργάτες κρατούντο απο τρομοκράτες της Αλληλεγγύης, και τώρα είναι πλέον ελεύθεροι να γυρίσουν στα σπίτια τους», ανακοινώνει ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας.

2500 εργάτες συνεχίζουν την κατάληψη στα ορυχεία του Πιαστ και Τσίμοβιζ. Για πρώτη φορα μεταδίδονται απο τον ραδιοσταθμο της Βαρσοβίας λεπτομέρειες γύρω απο τις καταλήψεις.

Αργότερα, ανακοινώνεται η εκκένωση του χαλυβουργείου Τσίλοβιτ.

27/12/81

Ο ραδιοσταθμος της Βαρσοβίας ανακοινώνει τη μείωση της μηνιαίας ποσότητας κρέατος και βουτύρου.

28/12/81

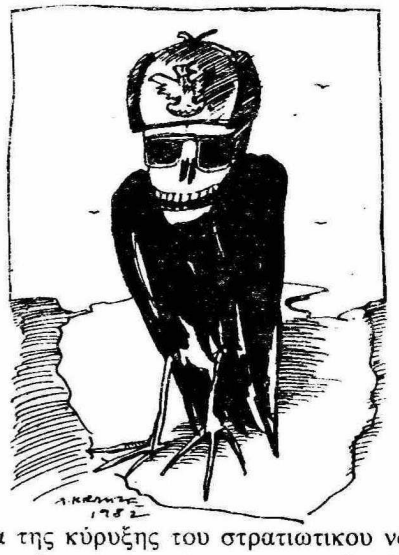
Τερματίζεται η κατάληψη του ορυχείου του Πιαστ, μετα απο δύο βδομάδες.

Στο Κατόβιτσε δικάζονται εφτα

Αλληλεγγύη των ηθοποιων

Το Στρατιωτικο Συμβούλιο Εθνικης Σωτηρίας, έβαλε σε εφαρμογη διάφορα προπαγανδιστικα μέτρα που έχουν σαν σκοπο να δείξουν ότι η ζωη ομαλοποιήθηκε στην Πολωνία. Προς αυτην την κατεύθυνση η Χούντα προσπαθεί να προχωρήσει σε οικονομικες μεταρυθμίσεις, να δημιουργήσει «λαϊκες επιτροπες εθνικης σωτηρίας», επιτρέπει την δραστηριότητα των πολιτικων κομμάτων, ξανανοίγει τους κινηματογράφους, τα θέατρα, τις εκθέσεις.

Παρ' όλα αυτα, οι Πολωνοι ηθοποιοι έχουν συνείδηση του γεγονότος ότι η ενεργη συμμετοχη τους στην εκπολιτιστικης ζωη της χώρας, θα συνέβαλε στην υποστήριξη της κυβερνητικης άποψης ότι επανέρχεται προοδευτικα η ομαλοποίηση στη δημόσια ζωη της Πολωνίας. Κατω απ' αυτην την σκοπια, η κατάσταση πολιορκίας δεν είναι παρα το ορατο μέρος μιας κάποιας οργάνωσης της κοινωνικης ζωης που στοχεύει να προστατέψει τον κόσμο ενάντια «στους τρελους και εξτρεμιστες», ώστε να μπορέσουν οι άνθρωποι να ζήσουν ειρηνικα και να ικανοποιήσουν όλες τους τις ανάγκες, περιλαμβανομένων και των εκπολιτιστικων. Γνωρίζουμε όλους τους λόγους που συνηγορουν υπερ ενος ξανανοίγματος των θεάτρων: η υποχρεωτικη εργασία (το διάταγμα της κατάστασης πολιορκίας), η αδυναμία να ακουμπήσει ένα συμβόλαιο στη μεση του χρόνου ή ακόμα και δύσκολιες απασχόλησης. Δεν μπορούμε όμως και να ξεχάσουμε ότι ένας αριθμος απο τους συναδέλφους μας όπως η Χαλίνα Μικολάισκα, η Ισαμπέλα Τσιβίνσκα, ο Γιερσι Κίζκις κ.α., είναι κρατούμενοι ή φυλακισμένοι και ότι μέλη του Συνδικάτου μας περνάνε δίκες και καταδικάζονται σε βαριες ποινες.

Στη συνέχεια της κύρυξης του στρατιωτικου νόμου, οι αρχες άρχισαν διαπραγματεύσεις με τους διευθυντες των θεάτρων με την προοπτικη να τα ξανανοίξουν. Θα μπορούσαμε τότε να σώσουμε το γόητρο, θα μπορούσαμε να διαπραγματευτούμε την διατήρηση του προγράμματος των θεαμάτων που ίσχυε πριν το στρατιωτικο νόμο, και σε έλλειψη οτιδήποτε καλύτερου, να αναλάβουμε ξανα τα καθήκοντά μας απέναντι στο κοινο προσφέρον-

τας του τα έργα που είχαν προβλεφτει. Θα έπρεπε να το θέσουμε και τελεσιγραφικα: να παιχτουν όλα ή τίποτα.

Απο μια αντίδραση αμυντικη, οδηγηθήκαμε έτσι στο να μποϋκοτάρουμε το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Σίγουρα δεν θα μπορούσαμε να εμφανιστούμε σ' αυτα τα «παράξενα κουτια» που φτύνουν καθημερινα πάνω στο Συνδικάτο μας και που συσσωρεύουν τόννους νέων «αποκαλύψεων» για κλοπες και αισχροκέρδειες της «Αλληλεγγύης». Όλα αυτα προσπαθουν να οδηγήσουν τον θεατη να αναπνεύσει με ανακούφιση: «Με την βοήθεια του Θεου, ο στρατος επέμβηκε και μπόρεσε να αποκαταστήσει τις πραγματικες αξίες, που απο πολυ καιρο χρειάζονταν».

Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι το μποϋκοτάρισμα της τηλεόρασης δεν περιορίζεται μόνο στο Θεατρο της Τηλεόρασης, αλλα περιλαμβάνει επίσης την άρνηση να δίνεις συνεντεύξεις ή να δέχεσαι κάθε συμμετοχη στο γύρισμα φιλμ ή τηλεφημερίδων για την τηλεόραση.

Σε σχέση μ' αυτο το ζήτημα οι συνάδελφοί μας στην επαρχία, λιγότερο καλα πληροφορημένοι για τις μανούβρες που προσπαθουν να σπάσουν την ενότητα των καλλιτεχνων, πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοι. Κανένας δεν αγνοει σήμερα την μεταφορα στην επαρχία τόσο του γυρίσματος διαφόρων φιλμς όσο και ολόκληρων εκπομπων. Αυτη η επιχείρηση, στηρίζεται στην άγνοια των συναδέλφων μας που εξασφαλίζουν έτσι την «συνέχεια της παραγωγης». Επίσης θα μπορούσαμε να διεκδικήσουμε την προσεκτικη ανάγνωση κάθε προτεινόμενου σενάριου και να αρνηθούμε την συμμετοχη μας σε περίπτωση που έχουμε έστω και την ελάχιστη αμφιβολία.

Ας μην ξεχνάμε ότι για μας ομαλοποίηση σημαίνει: η άρση του στρατιωτικου νόμου, η απελευθέρωση όλων των κρατούμενων ή φυλακισμένων για συνδικαλιστικη δραστηριότητα, η επαναλειτουργία της ελεύθερης και αυτοδιαχειριζόμενης «Αλληλεγγύης» και ένα πρόγραμμα που να περιλαμβάνει όλα τα έργα που είχαν συμφωνηθει πριν απο τις 13 Δεκέμβρη του 1981.

«Η Αλληλεγγύη των Ηθοποιων»

Το κείμενο αυτο δημοσιεύτηκε στο «Δελτίο Κοινωνικης Αντίστασης της Αλληλεγγύης»

Ανακοίνωση μελων της εθνικης ηγεσίας της Αλληλεγγύης, δημοσιευμένη στις «Ειδήσεις Νο 4 6/1/82»:

Σε συνδυασμο με την ανακοίνωση του ΠΑΠ (πολωνικο πρακτορείο ειδήσεων) της 5/1/82 για δήθεν συνομιλίες με αντιπροσώπους της συνδικαλιστικης κίνησης, μεταξυ των οποίων και του αυτοδιαχειριζόμενου συνδικάτου Αλληλεγγύη στο υπουργείο για τα συνδικαλιστικα ζητήματα, ανακοινώνουμε ότι η εθνικη ηγεσία του συνδικάτου μας δεν έχει εξουσιοδοτίσει κανένα απο τα μέλη της που παραμένουν ελεύθερα, να συμμετάσχει σε τέτοιες συνομιλίες.

Οι μόνες επίσημες επαφες με την WRON που έγιναν αναγκαστικα μετα τις 13/12, ήταν με την ευκαιρία της υποχρεωτικης παράδοσης της περιουσίας του συνδικάτου στην προσωρινη διαχείριση του στρατου.

Ανακοινώνουμε ότι η είδηση του ΠΑΠ είναι μια παραπλανητικη προσπάθεια της εξουσίας με σκοπο, να δημιουργήσει την εντύπωση στο συνδικάτο, ότι η στρατιωτικη χούντα είναι ακόμα σε θέση να βγει απο το αδιέξοδο το οποίο βρίσκεται.

άτομα, που θεωρουνται υπεύθυνοι για την οργάνωση της απεργίας στο χαλυβουργείο.

3/1/82

Απεργοι έκλεισαν τις εισόδους ενος εργοστασίου πυρομαχικων στο Ράντομ.

Οι ηγέτες της απεργίας στη χαλυβουργεία «Χούτα Κατόβιτσε» καταδικάστηκαν σε ποινες φυλάκισης, απο τρία ώς εφτα χρόνια.

6/1/82

Ξαναλειτουργουν τα τηλέφωνα σε 10 απο τις 49 επαρχίες. Ξανανοίγουν τα σχολεία.

Όποιος οργανώνει ή συμμετεχει σε απεργίες, πρέπει να λογαριάζει με ποινες που κυμαίνονται απο φυλακιση τριων μηνων, ώς τη θανατικη καταδίκη.

11/1/82

ΑΠΟΛΥΣΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Πηγη: Πληροφορίες της Αλληλεγγύης.Νο 16 στις 15/1/82. Βαρσοβία.

Η WRON (Στρατιωτικο συμβούλιο) αναθέτει την εκδίκαση των υποθέσεων που σχετίζονται με το μοίρασμα προκηρύξεων, στα στρατοδικεία. Εκει γινονται και οι δίκες για τις απεργίες στη Σιλεσία. Είναι εμφανες, ότι δεν κατάφεραν ώς τώρα να τρομοκρατήσουν, στα κοινα δικαστήρια, έναν ικανο αριθμο δικαστων και συνηγόρων, αν και κατέφυγαν σε τέτοια πρωτοφανη μέσα όπως τη σύλληψη ενος δικηγορου μετα την πρώτη μέρα της δίκης, του συνηγορου των οργανωτων της απεργίας σε ένα κλωστοϋφαντουργείο στο Λοντζ.

Αυτη είναι, απο τη Σταλινικη εποχη, η πρώτη περίπτωση σύλληψης συνηγόρων. Τους δικαστες προσπαθουν να τους τρομοκρατήσουν με απολύσεις. Έτσι, όπως μας πληροφόρησαν, απολύθηκαν εφτα δικαστες σε ένα περιφερειακο δικαστήριο στο Κατόβιτσε και δύο απο Μπαϊτομ, γιατι αρνήθηκαν να δικάσουν με συνοπτικες διαδικασίες.

Παρόλο τον εκβιασμο, οι καταδίκες είναι πάντοτε μικρότερες απο τις προτάσεις των εισαγγελέων. Οι χαμηλότερες είναι στη Βαρσοβία. Εδω, το επαρχιακο δικαστήριο διέκοψε τη διαδικασία κατα της φοιτήτριας της ψυχολογίας Ντ. Κοτάρσκα, όταν απεδείχθει ότι είχε δαρθει κατα την ανάκριση. Ο

εισαγγελέας πρότεινε για αυτο τη διεξαγωγη ανάκρισης κατα των αστυνομικων λόγω του ξυλοδαρμου.

Στις 2 Γενάρη, αθωώθηκαν κιόλας οι κατηγορούμενοι για την οργάνωση της απεργίας στη χαλυβουργεία Χούτα Βαρσάβα. Κάνουμε άλλη μια φορα έκκληση, να είμαστε όσο το δυνατον περισσότεροι στις δίκες. Δεν πρόκειται μόνο για την επίδειξη της Αλληλεγγύης, αλλα και για τον κοινωνικο έλεγχο πάνω στο βαθμο λειτουργίας της δικαιοσύνης κατα τη διάρκεια του στρατιωτικου νόμου, και τη δυνατότητα εξασφάλισης των πληροφοριων.

ΝΑ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΝΑ ΠΛΗΡΩΝΟΥΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΜΑΣ ΣΤΟ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ

Πηγη: πληροφορίες της Αλληλεγγύης No 16 στις 15/1/82

Η ημερήσια εφημερίδα της Αλληλεγγύης στο Βρόκλαβ «Απο μέρα σε μέρα» δημοσίευσε στο No 12 της 3/1/82 μία απόφαση της Απεργιακης Επιτροπης του Συνδικάτου Αλληλεγγύη της περιοχης, που ρητα υποχρεώνει όλα τα μέλη του συνδικάτου —προφανως υπάρχουν και άλλες αποφάσεις εκτος απο αυτην, απο την ηγεσία του συνδικάτου στις επιχειρήσεις— να πληρώνουν τις συνδρομες τους απο 1/1/82, που έχουν αυξηθει σε 2% του μισθου - ημερομισθίου.

Πρέπει, για αυτον το σκοπο, να δημιουργηθουν στις επιχειρήσεις περίπου 30μελεις ομάδες. Στην ομάδα, θα πληρώνονται τα χρήματα σε έναν ταμία, που θα τα φυλάει σε κρυφο μέρος μαζι με ένα σημείωμα για τα έσοδα και τα έξοδα. Για τη διασφάλιση των χρημάτων και των εγγράφων πρέπει να οριστει και ένας αναπληρωτης ταμίας. Και οι δύο πρέπει να έχουν την εμπιστοσύνη της ομάδας. Απαγορεύεται να κατανομάζονται δημόσια. Τα χρήματα απο τις εισφορες προορίζονται για βοήθεια στις οικογένειες των σκοτωμένων, των φυλακισμένων αυτων που κρύβονται, αυτων που απολύθηκαν λόγω του στρατιωτικου νόμου, όπως και για τις οικογένειες που ζουν έτσι και αλλιως κάτω απο κακες υλικες συνθήκες —οικογένειες με πολλα παιδια, με άρρωστους ή ανίκανους για εργασία. Αν έχει η ομάδα επαφη με την τοπικη Απεργιακη Επιτροπη, προορίζεται το 20% για τις δραστηριότητες της Απεργιακης Επιτροπης.

Η Αλληλεγγύη στα σχολεία

Στις 12 Φλεβάρη, ο υπουργος Παιδείας, μετα απο μια συνάντηση που είχε με τους εκπρόσωπους της Χούντας και της Κεντρικης Επιτροπης του ΠΕΕΚ αποφάσισε να ελέγξει τα φρονήματα των εκπαιδευτικων. Αυτο το μέτρο αφορα περίπου 10.000 εκπαιδευτικους, κύρια αυτους που βρίσκονται στα λύκεια.

(«Informacje Solidarnosci» No 27)
(Πληροφορίες της Αλληλεγγύης)

Τομάζωφ Λουμπλέσκι: Οι υπηρεσίες ασφαλείας έχουν προσλάβει γραφολόγους στα σχολεία στην προσπάθεια να αναλυθει ο γραφικος χαρακτήρας των μαθητων που είναι ύποπτοι ότι γράφουν προκυρήξεις με το χέρι.

Πλοκ: Οι υπηρεσίες ασφαλείας ασχολούνται εδω και καιρο με την ανάλυση του γραφικου χαρακτήρα των μαθητων. Γι' αυτο ζήτησαν να έχουν τετράδια των μαθητων... Στην συνέχεια, άρχισαν έρευνες για να βρουν τους πρωταίτιους των χειρόγραφων προκυρήξεων, όπου τόσο το στυλ όσο και ο τρόπος έκφρασης έκαναν του Σέρλοκ Χολμς των υπηρεσιων ασφαλείας να βγάλουν το συμπέρασμα ότι είναι γραμμένες απο μαθητες.

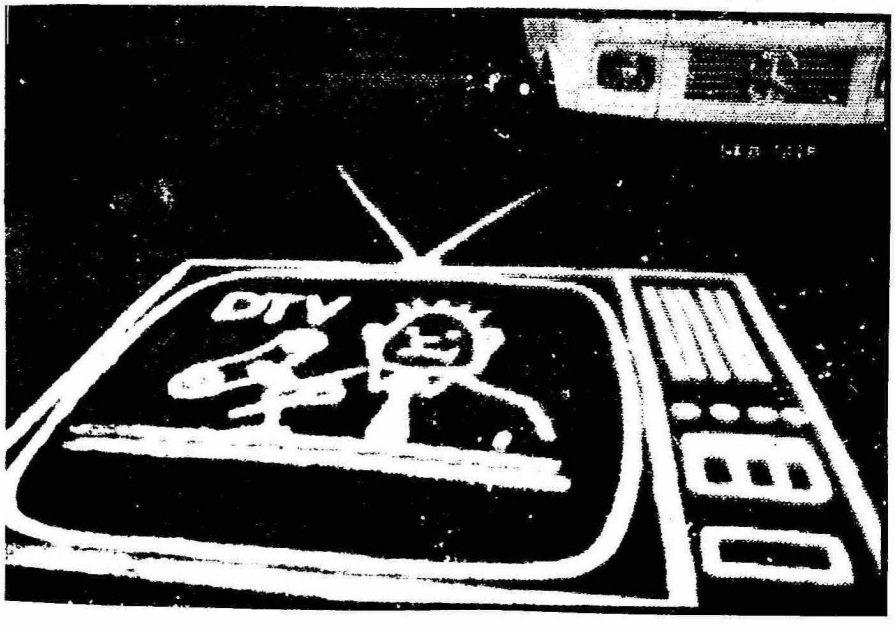
Στη γραμματεία του 3ου σχολείου βασικης εκπαίδευσης, με την έγκριση του διευθυντη και του υπεύθυνου της τάξης, η μιλίτσια κτύπησε τους δεκαπεντάχρονους μαθητες επειδη φώναζαν «Χάιλ Χίτλερ», όταν είδαν αστυνομικους να περνάνε έξω απο το σχολείο τους. Μετα τη διαμαρτυρία των γονιων των μαθητων στο στρατιωτικο επίτροπο της περιοχης, ο διευθυντης του σχολείου υπέβαλε την παραίτησή του.

(Inf. Solid. No 25)

Γκντανσκ: Με την κατηγορία ότι μοίραζε προκυρηξεις, η Άνια Σταβίκα, μαθήτρια των πρώτων τάξεων του 6ου Λυκείου, συνελήφθει στις 2 Μαρτίου. Αυτο το νέο κορίτσι των 17 ετων «επικίνδυνος εχθρος της δημόσιας τάξης» συνελήφθει κατα τη διάρκεια του μαθήματος και με χειροπέδες οδηγήθηκε στα γραφεία της δίοικησης της μιλίτσια στο Γκντανσκ. Μερικες μέρες αργότερα μεταφέρθηκε σε ένα κτήριο για κρατούμενους, στην οδο Κούρκοβα.

(Inf. Solid. No 30)

Στις 16 Φλεβάρη, ένας μαθητης της δεύτερης τάξης Λυκείου στη *Βαρσοβία* κόλησε στο σχολείο του αφίσσα που καλούσε να τιμήσουν την επέτειο του θανάτου των ανθρακωρύχων του Βούγιεκ τηρώντας σιγη την ώρα του διαλείμματος. Η διευθύντρια του σχολείου κάλεσε τη μιλίτσια και ήταν παρούσα όταν οι αστυνομικοι πήραν το αγόρι με χειροπέδες. Παρ' όλα αυτα οι μαθητες τήρησαν σιγη κατα τη διάρκεια του μεγάλου διαλεί-

Διαμαρτυρία για τη λογοκρισία στην τηλεόραση

ματος. Ο μαθητης αφέθηκε ελεύθερος μετα απο 48 ώρες.

(Inf. Solid. No 27)

Σε μερικα λύκεια της Βαρσοβίας καθως και σε ένα λύκειο του Στετίνου, οι μαθητες των τελευταίων τάξεων πήραν την απόφαση να μποϋκατάρουν τον παραδοσιακο χορο που οργανώνεται, εκατο μέρες πριν απο τις τελικες εξετάσεις, σαν διαμαρτυρία ενάντια στη συνεχιζόμενη φυλάκιση των καθηγητων τους και σαν ένα δείγμα εθνικου πένθους. Ούτε οι προσπάθειες των διευθυντων να τους μεταπείσουν, ούτε οι συχνες επισκέψεις των αξιωματικων της Ασφάλειας είχαν κανένα αποτέλεσμα. Αντίθετα κάτω απο την πίεση των μαθητων αναγκάστηκαν οι διευθύνσεις των σχολείων να μην θεωρήσουν υποχρεωτικη την παρουσία των μαθητων σ' αυτον το χορο.

Λιούμπλιν: Σαν συνέχεια μιας εκπομπης της τηλεόρασης με θέμα «Σε τι εξυπηρέτησε η απεργία στα σχολεία» κυκλοφόρησαν εκατοντάδες προκυρήξεις στο 2ο Λύκειο που έλεγαν: «Διεκδικούμε την επιστροφη της καθηγήτριας Λουπίνα στο σχολείο, απαιτούμε την αλήθεια». Την επόμενη έγινε έρευνα σε όλες τις σχολικες τσάντες.

Βρόκλαβ: Εντυπωσιακες δραστηριότητες διαμαρτυρίας των φοιτητων —ειδικότερα το θεατρικο έργο που ανέβασαν με τίτλο «Δεν φοβόμαστε τα κοράκια (WRON)»— τράβηξαν ένα μεγάλο πλήθος θεατων. Πάνω απο 200 Ζόμο και καμια πενηνταρια αστυφύλακες με πολιτικα μπήκαν μέσα στην Πολιτεχνικη Σχολη του Βρόκλαβ και επιτέθηκαν όσο πιο βίαια μπορούσαν εναντίον μερικων δεκάδων φοιτητριων και φοιτητων που βρίσκονταν εκει. Τους έδιωξαν όλους και τους απαγόρευσαν να ξαναμπουν στο Παν/μιο. Ταυτόχρονα τους υποχρέωσαν να αποδείξουν ότι είναι επίσημοι κάτοικοι του Βροκλαβ, αλλοιως θα τους διέγραφαν απο τον κατάλογο των φοιτητων.

(Inf. Solid. No 30)

Βαρσοβία: Στις 8 Μάρτη, ημέρα της 14ης επετείου απο τις φοιτητικες διαδηλώσεις στο Παν/μιο της Βαρσοβία, μπουκέτα απο λουλούδια τοποθετήθηκαν κάτω απο την πλάκα που είναι αφιερωμένη στα γεγονότα του Μάρτη του '68, απο την «Αλληλεγγύη» και την NZS (Ανεξάρτητη Φοιτητικη Ένωση). Το βράδυ, έγινε λειτουργία αφιερωμένη σ' αυτα τα γεγονότα, στην εκκλησία της Αγίας Άννας.

(Inf. Solid. No 30)

Δεύτερη ανακοίνωση του Ζ. Μπούγιακ

Σήμερα, στην Πολωνία, το μέλλον του συνδικαλιστικου κινήματος κινδυνεύει. Είναι αυτη την περίοδο που κρίνεται η μορφη του —ανεξάρτητο και αυτοδιαχειριζόμενο ή δεμένο χειροπόδαρα. Η Αλληλεγγύη πρέπει τώρα να δείξει την παρουσία της με τη δραστηριοποίηση όλων των μελων της.

Πρέπει να απαντήσουμε καθαρα και χωρις ενδιασμους στις προσπάθειες της κυβέρνησης να περιορίσει τις ελευθερίες του συνδικάτου.

Κάθε μέλος του συνδικάτου μας, κάθε ανγωνιστης, κάθε συνδικαλιστης που είναι ελεύθερος έχει το καθήκον να απαιτήσει την ξαναενεργοποίηση της «Αλληλεγγύης». Θα πρέπει να στείλουμε υπογεγραμμένα γράμματα στην Υπουργικη Επιτροπη για τα ζητήματα των Συνδικάτων και να τα δημοσιεύσουμε στον τύπο του συνδικάτου.

Κάθε μέλος του συνδικάτου θα πρέπει καθημερινα να φοράει το σήμα του ή μια αντίσταση. Θα εκφράσουμε μ' αυτον τον τρόπο ότι είμαστε μέλη της Αλληλεγγύης.

Κάθε μέλος του συνδικάτου θα πρέπει να μποϋκοτάρει τον τύπο κάθε Τετάρτη. Έτσι ώστε να μένουν στα περίπτερα όλες οι εφημερίδες σαν ένδειξη της αντίθεσης μας με την κυβέρνηση των Κοράκων[1].

Κάθε μέλος του συνδικάτου θα πρέπει να κλείνει τα φώτα στις 13 κάθε μήνα ανάμεσα στις 9μ.μ. και $9^1/_2$μ.μ. Εκφράζουμε μ' αυτον τον τρόπο την απαίτησή μας να σταματήσει η κατάσταση πολιορκίας.

Κάθε μέλος της Αλληλεγγύης θα πρέπει να σταματάει τη δουλεια του για ένα λεπτο το μεσημέρι κάθε 13 του μήνα. Μ' αυτο το λεπτο σιωπης τιμάμε τη μνήμη αυτων που χάθηκαν το Δεκέμβρη του '81.

22/1/82

Πηγη: Πληροφορίες της Αλληλεγγύης No 19 Βαρσοβία 26/1/1982.

«Η εσκεμμένη αύξηση των τιμων... των βασικων αγαθ ν είναι ένα παραπάνω πλήγμα για το λαο.

...Η αύξηση δεν έχει καμία σχέση με μία πραγματικη οικονομικη μεταρρύθμιση, προκαλει μία ακόμα πτώση του βιοτικου επίπεδου των πολιτων, χωρις να υπάρχει καμία προοπτικη βελτίωσης.

Σε σχεση με αυτα, καλούμε τους πολίτες, που παίρνουν στα χέρια τους αυτην την ανακοίνωση, σε ημίωρη στάση εργασίας στις 29 Ιανουαρίου γύρω στις 12 η ώρα, ενάντια στις σχεδιαζόμενες αυξήσεις τιμων...

22/1/1982

Τοπικη Απεργιακη Επιτροπη του ανεξάρτητου και αυτοδιαχειριζόμενου συνδικάτου Αλληλεγγύη της Κάτω Σιλεσίας.

24/1/82

120 Πολωνοι διανοούμενοι καλούν με ανακοίνωση που κυκλοφόρησε στη Βαρσοβία, το κοινοβούλιο να τερματίσει την κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

25/1/82

Ο σύμβουλος του Βαλέσα, ο ιστορικος Γκέμερεκ, βρίσκεται εδω και 15 ημέρες σε απεργία πείνας. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες σε κίνδυνο βρίσκεται και ο Λίπσκι, τέως μέλος του KOR που κρατιέται στη φυλακη Παουβιέτσκα της Βαρσοβίας.

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Στις 28/1 μοιράστηκαν στους δρόμους και στα τραμ πολλες προκηρύξεις, που καλούσαν τον κόσμο να βάλει αναμένα κεράκια στα παράθυρα στις 30/1 απο τις 7 ώς τις 8 το βράδυ.

Την επόμενη, νέες προκηρύξεις πρότειναν, να καταθέσουν λουλούδια στο μνημείο των εργατων που έπεσαν στα ναυπηγεία Λένιν το '70

Στις 30/1 μπροστα στο μνημείο απο τις 2 η ώρα άρχισε να μαζεύεται κόσμος με λουλούδια και κερια. Απο το χώρο του ναυπηγείου ακουγόταν το τραγούδι («Boze cos Polske...») «Θεε, που την Πολωνία...» Όλο και περισσότερα μέλη της ZOMO, της ειδικης αστυνομίας και της κανονικης

αστυνομίας μαζεύονταν στην πλατεία. Εργάτες έρχονταν με κερια και πανω απο το ναυπηγείο. Η ZOMO και η αστυνομία υποχώρησαν. Σιωπηλα κατέθεσε το πλήθος τα λουλούδια. Δεν ακουγόντουσαν ούτε τραγούδια ούτε συνθήματα. Όταν γύρω στις 3, άρχισε ο κόσμος να διαλύεται, γίναν και οι πρώτες συγκρούσεις.

Μία επίθεση με δακρυγόνα απέτυχε λόγω του ισχυρου ανέμου. Η ZOMO άρχισε να πυροβολει τους διαδηλωτες με φωτοβολίδες και έφερε πυροσβεστικες αντλίες.

Μερικοι είχαν προετοιμαστει και είχαν φέρει μαζι τους πετσέτες, για να σκουπίζουν τα πρόσωπά, πριν παγώσει το νερο.

Οι οδομαχίες κράτησαν περίπου δυο ώρες. Οι διαδηλωτες φώναζαν: «Γκεστάπο, φασίστες». Αστυνομικες μονάδες διάλυαν τις μάζες και παρακολουθούσαν αυτους που διέφευγαν. Ένας δρόμος μπλοκαρίστηκε και απο τις δυο μεριες, και συνελήφθησαν σχεδον όλοι οι νέοι που βρίσκονταν εκει. Σταματάγανε τα λεωφορεία και συλαμβάνανε τους νέους χωρις κανένα έλεγχο ταυτότητας. Σε διάφορες θέσεις γύρω απο το σταθμο και την παλια πόλη κράτησαν οι ταραχες ώς τις 10 το βράδυ. Δύο καμένα αστυνομικα λεωφορεία και ένα τουμπαρισμένο τραμ ήταν το θέαμα μετα. Άλλες αναφορες μιλουν για οδοφράγματα στην οδο Αγίου Πνεύματος. Οι τραυματίες ήταν πολλοι.

Στο Γκτανσκ μοιράζονται συνέχεια νέες προκηρύξεις. «Ο χειμώνας δικος σας, η άνοιξη δικη μας» γράφουν οι τοίχοι. Και όταν τα συνθήματα ασπρίζονται, εμφανίζονται αμέσως νέα.

1/2/82

Δραματικες αυξήσεις τιμων στην Πολωνία. Βούτυρο, ζάχαρη, κρέας και κάρβουνο ακριβαίνουν 3 ώς 4 φορες. 250gr Βούτυρο από 17 ζλότυ σε 60
1Kg. Ζάχαρη απο 10.5 ζλότυ σε 46
1Kg. Λουκάνικα απο 44 ζλότυ σε 90
1T Κάρνουνο απο 550 ζλότυ σε 1700 ώς 2200 ανάλογα με την ποιότητα.

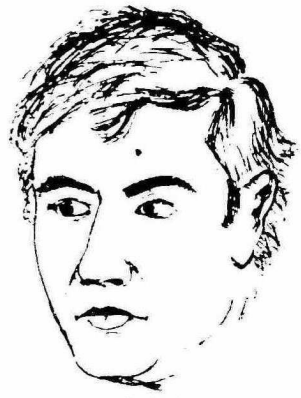
ΒΑΡΣΟΒΙΑ.– Κατα 6.200.000 τόννους ήταν αυξημένη η παραγωγη άνθρακα στην Πολωνία στο α΄ τρίμηνο του χρόνου, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του '81, ανακοινώθηκε χτες στη Βαρσοβία.

Οι παραπέρα ενέργειες θα εξαρτηθουν απο την αποτελεσματικότητα αυτης της δράσης. Μόνον με την υπογράμιση της παρουσίας μας, της δυναμης μας και της ενότητάς μας θα μπορέσουμε να προετοιμάσουμε αποτελσματικες Εθνικες διαδηλώσεις. Διαδηλώσεις που θα είναι αποφασιστικες στον αγώνα μας για την αποκατάσταση του δικαιώματος στην ανεξάρτητη συνδικαλιστικη δράση.

Z. M.

Tyg. Mazowsze η· 6
(Εβδομαδιαία της Μαζόβσε) 13/3/82

1. Τα αρχικα της Χούντας είναι WRON, κι αυτο στα πολωνικα σημαίνει κοράκι.

Zbigniew Bujak

Η Αλληλεγγύη και ο στρατος

Μέχρι σήμερα κανένας δεν έχει απολυθει απο τον στρατο. Για τον Απρίλη εξαγγέλθηκε μια διπλη κινητοποίηση (στην θέση της κινητοποίησης της άνοιξης και του φθινόπωρου). Εαν αυτο είναι πραγματικο και εαν η πιο παλια σειρα δεν έχει απολυθει, αυτο θα σημαίνει ότι η τελικη φάση βρίσκεται ακόμα υπο προετοιμασία. Ακόμα και ο στρατος αντιμετώπισε το χάος, τις ελλείψεις και μια πολυ φτωχη τροφοδοσία. Το στελεχικο δυναμικο του στρατου είναι πρωτόγονο, βασικα αφοσιωμένο στην Χούντα, παρ' όλο που είναι αρκετοι αυτοι που ακούνε τις ραδιοφωνικες εκπομπες της Δύσης.

Κατα καιρους, μέσα στους στρατώνες γίνονται γενικα μαθήματα. Στην σχολη εφέδρων του Έλμπλανγκ, βρέθηκε μια προκήρυξη και ένας στρατιώτης καταδικάστηκε σε τρία χρόνια φυλακη. Σ' αυτην τη σχολη που ονομάζεται «η Άγκυρα της μαχόμενης Πολωνίας», οι στρατιώτες υποχρεώνονται να παρακολουθουν καθημερινα το δελτίο ειδήσεων της τηλεόρασης. Μερικοι απ' αυτους μισοκοιμούνται, άλλοι γελάνε και κάποιοι άλλοι συζητάνε μεταξυ τους, πράγμα που δίνει μια καλη ιδέα της γενικης ατμόσφαιρας.

Οι μονάδες εγκρίνουν την κατάσταση πολιορκίας. Ένα μεγάλο μέρος εύχεται την επιστροφη στην ομαλότητα, πράγμα που θα σήμαινε μια πιο γρήγορη επιστροφη στην πολιτικη ζωη. Συζητάνε χαμηλόφωνα, διερωτώνται τι θα γινόταν εαν δινόταν η διαταγη να πυροβολήσουν τον κόσμο. Μπορουν να εκτιμηθουν οι απαντήσεις ως εξης: Ένα 20% θα εφάρμοζε την διαταγη, ένα 20% θα την αρνιόταν και το υπόλοιπο δεν γνωρίζει. Συζητιέται επίσης ανάμεσα στους στρατιώτες η προοπτικη να κρυφτουν στο δάσος. Μια τέτοια δυνατότητα μπορει να παρουσιαστει κατα τη διάρκεια της κατάσχεσης των σιτηρων, μια υπόθεση που έχει ήδη προγραμματιστει.

Οι στρατιώτες ενημερώνονται απο τον αξιωματικο, τον υπεύθυνο πολιτικων υποθέσεων, για την συμπεριφορα που πρέπει να έχουν όταν βρίσκονται έξω. Να μην μιλάνε για την ατμόσφαιρα που επικρατει μέσα στο στρατο γιατι η Δύση προσπαθει να πάρει σχετικες πληροφορίες (όσο για τα όπλα, αυτα είναι γνωστα χάρη στις φωτογραφίες που έχουν πάρει οι δορυφόροι). Καλύτερα είναι οι μετακινήσεις να γίνονται ομαδικα, με συνοδία αξιωματικων, γιατι η κοινη γνώμη είναι εχθρικη και μπορει να υπάρξουν επιθέσεις και καυγάδες. Γι' αυτον το λόγο οι αξιωματικοι ταξιδεύουν με πολιτικη περιβολη. Γι' αυτο είναι καλύτερα να μην μιλάει κανένας μέσα στο τραίνο γιατι μπορει να πέσει σε αξιωματικους. Μετα την επιστροφη τους αρχίζουν οι ερωτήσεις στον καθένα για το τι άκουσε και είδε. Η τυπικη απάντηση είναι: τίποτα. Ο κόσμος εί-

ναι αγανακτησμένος λόγω των τιμων.

Στην αρχη της θητείας τους οι κληρωτοι πρέπει να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο σχετικα με τις κοινωνικες τους δραστηριότητες και την συμμετοχη τους σε κάποια οργάνωση. Τα μέλη του κόμματος και της κομματικης φοιτητικης Ένωσης έχουν απο χέρι τις ελαφρότερες και τις πιο ενδιαφέρουσες ασχολίες. Πολλες φορες μέσα στην εβδομάδα οι στρατιώτες έχουν πολιτικη διαπαιδαγώγηση. Η «Αλληλεγγύη» παρουσιάζεται σαν ο υπ' αριθμον ένας εχθρος του έθνους και του λαου. Αυτο το συνδικάτο ήθελε να πάρει την εξουσία, να παραμερίσει τις τοπικες αρχες και να τις αντικαταστήσει με τους δικους της ανθρώπους, να λεηλατήσει τη χώρα και να επιβάλει ελεύθερες εκλογες, πράγμα που θα κατάφερναν με το πάρσιμο της εξουσίας.

Μια μέρα, ο υπεύθυνος της διαπαιδαγώγησης είδε στην πόρτα του γραμμένα τα αρχικα Ζ. Ν., πράγμα που σημαίνει «Ζλικβιντόβακ Νατύχμιαστ» δηλαδη «Να εκτελεστει επι τόπου». Είναι αρκετα πιθανον ότι ακολούθησε δεύτερο κύμα συλλήψεων. Οι επιθέσεις ενάντια στον Κουρον, τον Μίχνικ κ.α., πολλαπλασιάστηκαν. Σε σχέση με τον Βαλέσσα υπήρχε σιωπη.

Οι άνθρωποι γράφουν στους τοίχους «ο χειμώνας δικος σας, η άνοιξη δικη μας» πράγμα που σημαίνει ότι η «Αλληλεγγύη» ετοιμάζεται για νέα επίθεση. Η κατάσταση πολιορκίας θα συνεχιστει. Δεν θα πρέπει να γίνει το ίδιο σφάλμα με την Ουγγαρία που την ανέστειλαν αρκετα νωρις, πράγμα που προκάλεσε αιματοχυσίες και το θάνατο 30.000 ανθρώπων. Η κυβέρνηση έχει καλες προθέσεις. Η δραστηριότητά της επιβάλλεται απο την γεοπολιτικη μας θέση και απο τα σφάλματα της ιστορίας του παρελθόντος.

Επειδη αυτο είναι τα αποτελέσματα του Β' Παγκοσμιου Πόλεμου, αυτο σημαίνει ότι χρειάζεται αναδίπλωση. Δεν υπάρχει άλλη διέξοδος. Οι Τσέχοι και οι Γερμανοι δεν περιμένουν παρα μόνο ένα πράγμα: να μπούνε στην Πολωνία και να βάλουν τάξη (η δυνατότητα της σοβιετικης επέμβασης δεν χρησιμοποιείται). Θα ήταν σκόπιμο ο στρατος να εμφανίσει δείγματα εθνικισμου. Το κόμμα είναι διαλυμένο και μόνο ο στρατος μπορει να σώσει τη χώρα. Δεν υπάρχουν πια σιτηρα, γι' αυτο είτε θα βρεθούμε την άνοιξη μπροστα σε διαδηλώσεις μέσα στις πόλεις σαν αποτέλεσμα της πείνας, είτε θα πρέπει να προχωρήσουμε στην κατάσχεση των σιτηρων απο τους αγρότες. Είναι σίγουρο ότι ο στρατος, θα διαλέξει το δεύτερο. Η εκκλησία στα σίγουρα θα είναι δυσαρεστημένη για τα επόμενα δέκα ή δεκαπέντε χρόνια, αλλα είναι χωρις σημασία, δεδομένου ότι και η Ουγγρικη Εκκλησία ήταν δυσαρεστημένη.

Η Εκκλησία αντιμετωπίζεται σαν ένας υπολογίσιμος εχθρος που δεν πρέπει να υπρτιμάται.

Το Δεκέμβρη η αναφορα στην εκκλησία ήταν πολυ μικρη. Την περίοδο της διάσκεψης του Επισκοπάτου ο τόνος ανέβηκε και τώρα ξαναεπικρατει ησυχία. Στην αίθουσα ανάπαυσης, οι στρατιώτες μπορουν να ακουν την Θεία Λειτουργία απο το ραδιόφωνο. Την Κυριακη δίνονται άδειες εξόδου στην πόλη, αλλα όχι όμως για να πάει κανένας στη λειτουργία.

1. Το κείμενο αυτο δημοσιεύτηκε στο νούμερο 34 της Informacje Solidarnosci (Πληροφορίες της Αλληλεγγύης). Είναι μια απο τις παράνομες εφημερίδες της Αλληλεγγύης που έχουν αρχίσει να ξαναεκδίδονται κάτω απο στρατιωτικο νόμο.

Έτσι, οι εξαγωγες άνθρακα στο διάστημα αυτο έφτασαν τους 6.000.000 τόννους, δηλαδη 4.000.000 περισσότερους απο το πρώτο τρίμηνο του 1981.

Η αύξηση αυτη, μετάδοσε το πρακτορείο ΠΑΠ, οφείλεται στη βελτίωση της εργασιακης πειθαρχίας και τη μεγάλη αφοσίωση των αθρακωρύχων.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ
2/4/82

10/2/82

Διαμαρτυρία στο δικαστήριο.

Κατα τη διάρκεια της συνοπτικης διαδικασίας κατα των οργανωτων της απεργίας στο εργοστάσιο τρακτερ Ούρσους, εγκατέλειψαν τα 200 περίπου άτομα που παρακολουθούσαν, την αίθουσα του δικαστηρίου βρίζοντας την αστυνόμια και τραγουδόντας τον εθνικο ύμνο.

Με αυτον τον τρόπο διαμαρτυρήθηκαν για την ποινη φυλάκισης τριων χρόνων για «κάλεσμα σε απεργία και μοίρασμα προκηρύξεων».

16/2/82

Στα πλαίσια της «Επιχείρησης Ησυχία» στις 15 και 16/2 ελέγχονται 145.000 άτομα. Απο αυτους 99.000 αφήνονται ελεύθεροι μετα απο έλεγχο των στοιχείων τους, 29.000 φεύγουν με μία προειδοποίηση, 4000 πρόκειται να δικαστουν ενω 3500 κρατούνται.

18/2/82

Απο τις 3586 που συνελήφθησαν κατα τη διάρκεια της «Επιχείρησης Ησυχία» αφήνονται οι περισσότεροι ελεύθεροι, ενω κρατούνται σύμφωνα με επίσημα στοιχεία 256.

22/2/82

Στο στρατοδικείο αρχίζουν οι δίκες κατα των ηγετων της ΚΡΝ (Ομοσπονδία Ελεύθερης Πολωνίας). Κατηγορούνται για προετοιμασία ανατροπης του καθεστώτος και για δράση που στρέφεται κατα των δεσμων της Πολωνίας με τη Σοβιετικη Ένωση.

28/2/82

Παρόλη τη αυστηρη κριτικη στο στρατιωτικο νόμο, η καθολικη εκκλησία θέλει να μεσολαβήσει για την ύπαρξη διαλόγου.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΝΟΙΓΕΙ

Η άποψη του Γ. Κουρον

I. Η κατάσταση της Οικονομίας μας είναι πέρα απο κάθε περιγραφη. Εαν πιστέψουμε τους πρωτοστάτες του στρατιωτικου πραξικοπήματος ότι ενεργήσαν για να σώσουν την οικονομία μας, τότε μπορούμε να πούμε ότι η εγχείρηση μεν πέτυχε, αλλα ο ασθενης απέθανε. Σύμφωνα με μια επίσημη αναφορα της Κεντρικης Στατιστικης Υπηρεσίας, τον Γενάρη του 1982, τον πρώτο ήσυχο μήνα του πολέμου, η παραγωγη έπεσε κατα 13,6% σε σύγκριση μ' αυτην του Γενάρη του 1981, που ήταν γεμάτος απο απεργίες (και με ελεύθερα τα Σάββατα) και κατα 17,5% σε σύγκριση με τον Δεκέμβρη του 1981, τον πρώτο μήνα του πολέμου. Μ' αυτην την φόρα σε λίγους μήνες θα πέσουμε κάτω απο το μηδεν. Οι στατιστικες μπορουν εύκολα να εμφανιστουν πιο αισιόδοξες. Θα μπορέσουν όμως με την ίδια ευκολία να διορθώσουν την οικονομία και να συγκρατήσουν την κατάρρευσή της; Η απάντηση σ' αυτην την ερώτηση βρίσκεται στην ερμηνεία των αιτίων αυτης της καταστροφης. Υποστηρίζεται γενικα ότι ανάμεσα στις κύριες αιτίες είναι η απογοήτευση των εργατων, το σταμάτημα της κυκλοφορίας των πληροφοριων που έχει επιβληθει απο την Χούντα και οι κυρώσεις των δυτικων. Αυτες οι τρεις αιτίες είναι τόσο πολυ φανερες που ουσιαστικα καλύπτουν μιαν άλλη που είναι η κυριότερη.

Η αποσύνθεση της οικονομίας μας δεν αρχίζει ούτε τον Δεκέμβρη του 1981 αλλα ούτε και τον Αύγουστο του 1980. Αυτοι που τολμούσαν να μιλάνε την είχαν ήδη επισημάνει απο το 1976. Μετα τον Αύγουστο του 1980, κάθε λογικος άνθρωπος συμφωνούσε στην διαπίστωση ότι η κοινωνικη και οικονομικη ζωη μας έπνεε τα λοίσθια λόγω της συγκεντρωτικης διαχείρισης, που αποτελούσε τον μοναδικο τρόπο οργάνωσης της κοινωνικης δραστηριότητας. Οι κοινωνικες δυνάμεις δεν είχαν καμια επιρροη στους στόχους και στην πορεία της. Αυτη ήταν η κύρια αιτία της ασθένειας. Οποιαδήποτε αλλαγη στην οικονομία και στο Κράτος θα έπρεπε να αλλάζει ριζικα αυτην την κατάσταση.

Απο τις 13 Δεκέμβρη, οποιεσδήποτε κι άν ήταν οι δηλώσεις ή ακόμα και οι προθέσεις των πραξικοπηματιων, η χώρα λειτουργει στρατιωτικα. Δηλαδη προσαρμόστηκε το σύνολο της κοινωνικοοικονομικης ζωης στις διαταγες του κεντρικου επιτελείου. Όλος ο ενεργος πληθυσμος είναι υποχρεωμένος να εκτελει διαταγες και να κάνει αναφορες πάνω στην κατάσταση. Είναι πιθανον ο καλύτερος τρόπος για να διεξάγεις έναν πόλεμο, αλλα ο πιο κακος για να ξαναλειτουργήσει η κοινωνικη ζωη.

Έτσι οι αιτίες της θανατηφόρας ασθένειας που μας έπνιγε έχουν οξυνθει παραπέρα σε σημείο γελοιοποίησής τους. Έστω και εαν συνέβαινε το θαύμα, εαν οι Πολωνοι άρχιζαν να δουλεύουν με έναν ρυθμο φρενιτιώδη, και εαν τα δάνεια των Δυτικων έφταναν τα ύψη της περιόδου του Γκέρεκ, και πάλι η απόδοση των καρπων θα διαβρωνόταν με ρυθμο ανάλογο με την στρατιωτικοποίηση της ζωης μας.

Μια κατοχη κλασσικου τύπου

II. Η κοινωνία ζει τον πόλεμο. Αυτοι που τον κύρηξαν δεν κρύβουν ότι τον διεξάγουν εναντίον της. Χάρη στην εξαιρετικη πειθαρχία των Πολωνων, αποφύγαμε μέχρι τώρα τις γενικευμένες αιματηρες συγκρούσεις. Απο την άλλη μερια αντιμετωπίζουμε μια κατοχη κλασσικου τύπου με λογοκρισία της αλληλογραφίας, απαγόρευση της κυκλοφορίας, μαζικες διώξεις, συλλήψεις και φυλακίσεις, στρατοδικεία, συλλογικη ευθύνη κ.α. Ο τρόμος, οι απειλες και οι απελπισμένες εκκλήσεις για ησυχία είναι η μόνη γλώσσα που ξέρει η εξουσία.

Τι κέρδισε και τι μπορει να κερδίσει απ' όλα αυτα; Την απελπισία και το μίσος όλων· το φόβο και την υποταγη των μεν, την αποφασιστικότητα και την θέληση για αγώνα των άλλων. Στους φοβισμένους δεν μπορει να στηρίζεται η εξουσία: η υποταγη τους θα διαρκει όσο διαρκει ο τρόμος. Οι αποφασισμένοι θα παλέψουν. Ο αγώνας τους θα είναι όλο και πιο αποφασιστικος όσο η καταπίεση θα εντείνεται. Η διαλυμένη οικονομία θα φέρει πείνα και δυστυχία. Οι τάξεις των αποφασισμένων θα μεγαλώσουν. Θα πρέπει οι κατακτητες να μην έχουν ψευδαισθήσεις: οι διαμελισμοι της πολωνικης γης δεν ήταν διάρκειας. Οι διαμελισμοι δεν καταστρέφουν την κοινωνικη και οικονομικη βάση. Η κατοχη μπορει να το καταφέρει.

Οι αναφορες στα πρώτα μεταπολεμικα χρόνια είναι αβάσιμες. Εκείνη την εποχη οι κομμουνιστες πρόβαλαν και εφάρμοζαν εν μέρει το πρόγραμμα όλης της πολωνικης δημοκρατίας, περιλαμβανομένων και των αγροτων. Ανασυγκροτούσαν την χώρα, διευθετούσαν το πρόβλημα των δυτικων συνόρων. Γι' αυτον τον λόγο, σε ανυ-

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ

Ανακοινώσεις της Προσωρινης Συντονιστικης Επιτροπης της Αλληλεγγύης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ 1η

Στις 22 Απριλίου, οι εκπρόσωποι της Αλληλεγγύης των περιοχων του Γκντασκ, της Κάτω Σιλεσίας, της Κρακοβίας και της Βαρσοβίας είχαν μία συνάντηση.

Αφου συζήτησαν πάνω στην κατάσταση τόσο του συνδικάτου όσο και της χώρας, επεξεργάσθηκαν μια κοινη θέση πάνω στο πρόγραμμα, τα μέσα και τις μέθοδες δράσης. Οι τέσσερις που υπογράφουν αυτην τη διακήρυξη, εκπρόσωποι των αναφερομένων τοπικων οργανώσεων, δεσμεύονται στον συντονισμο της δράσης τους για την άρση της κατάστασης πολιορκίας, την απελευθέρωση των κρατούμενων, των συλληφθέντων και καταδικασθέντων, για την αποκατάσταση των πολιτικων δικαιωμάτων. Δηλαδη να συντονίσουν τον αγώνα για το δικαίωμα ύπαρξης και λειτουργίας της «Αλληλεγγύης». Η δράση μας θα βρίσκεται μέσα στα πλαίσια της Προοωρινης Συντονιστικης Επιτροπης της Αλληλεγγύης μέχρι που η Εθνικη Επιτροπη του Συνδικάτου Αλληλεγγύη, με επικεφαλης τον Λεχ Βαλέσσα, ξαναρχίσει να λειτουργει. Ζητάμε απο τις άλλες περιοχες και κέντρα να συνεργασθουν, μέσα στο πλαίσιο των δικων τους τεχνικων και οργανωτικων δυνατοτήτων.

Η Προσωρινη Συντονιστικη Επιτροπη
του Συνδικάτου «Solidarnosc»
Ζμπίγκνιεβ Μπούγιακ - Περιοχη Βαρσοβίας
Βλαντισλαβ Φρασίνιουκ - Περιοχη Κάτω Σιλεσίας
Βλαντισλαβ Χάντεκ - Περιοχη Κρακοβίας
Μπόγκνταν Λις - Περιοχη Γκντανσκ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ 2η

Προς όλα τα μέλη του συνδικάτου «Αλληλεγγύη»!
Προς όλο το Πολωνικο Έθνος!

Έχουν περάσει περίπου πέντε μήνες απο την κήρυξη του στρατιωτικου νόμου. Παρ' όλες τις ελπίδες της εξουσίας, η αντίσταση της κοινωνίας δεν αδυνάτισε. Ολόκληρο το έθνος καταδικάζει τους συνεργάτες και αρνείται να συνεργαστει με το Στρατιωτικο Συμβούλιο Εθνικης Σωτηρίας (WRON).

Η αντιμετώπιση χιλιάδων κρατούμενων και συλληφθέντων που μέσα στα στρατόπεδα, τις φυλακες και στις αίθουσες των δικαστηρίων δεν κάμπτονται και διακηρήσσουν ανοιχτα τις ιδέες της Αλληλεγγύης προκαλει τον πιο μεγάλο θαυμασμο.

Όσο δεν απελευθερώνονται, η 13 κάθε μήνα θα είναι η μέρα διαμαρτυρίας ενάντια στη βία και στην αυθαιρεσία, η ημέρα που θα θυμόμαστε και θα αποτείουμε φόρο τιμης σ' αυτους που, τον Δεκέμβρη του 1981 έδωσαν τη ζωη τους για την ελευθερία. Ζητάμε απο τις επιχειρήσεις όλης της χώρας να οργανώσουν στάση εργασίας στις 13 Μαΐου απο τις 12 το μεσημέρι μέχρι τις 12.15'. Διεκδικούμε την

παρξία οργανωμένης αντίστασης, δεν είχε κηρυχτει, κατάσταση πολιορκίας αλλα αντίθετα υπήρχαν κάποιες όχι ασήμαντες δημοκρατικες ελευθερίες.

Το παράδειγμα της Ουγγαρίας μετα το 1956 δεν ισχύει: Αυτη η χώρα είχε αιματοκυλιστει, και οι άνθρωποι που ανέλαβαν την ανασυγκρότηση της κοινωνικης ζωης δεν είχαν πάρει μέρος στο αιματοκύλισμα.

Η βία γεννάει την βία. Οι λιγότερο υπόμονοι, οι λιγότερο συγκρατημένοι θα απαντήσουν με την τρομοκρατία, οπλο με διπλη κατεύθυνση. Η τρομοκρατία γεννάει την τρομοκρατία αλλα το αδιέξοδό της δεν μπορει να σταματήσει με νέα τρομοκρατία. Όποιος σπέρνει ανέμους θερίζει θύελλες.

Λάθος στον υπολογισμο

III. Όλος ο σοβιετικος συνασπισμος συνταράχτηκε σε βάθος απο τα Πολωνικα γεγονότα. Η θανατηφόρα ασθένεια που ανέφερα προηγουμένως είναι πιο προχωρημένη στην Πολωνία, αλλα πνίγει και όλες τις χώρες του συνασπισμου. Στο βαθμο και στο μέγεθος που η οικονομία εκσυγχρονίζεται, οι ελπίδες της κοινωνίας και η συμμετοχη της στον διεθνη καταμερισμο εργασίας μεγαλώνουν. Οι υποχρεώσεις των εξοπλισμων ανάγκασαν τις χώρες του σοσιαλιστικου συνασπισμου να εκσυγχρονίσουν την οικονομία τους. Σ' έναν άρρωστο οργανισμο, ο εκσυγχρονισμος σημαίνει μεγάλες επενδύσεις ενω η απόδοση μένει στάσιμη, άρα πέφτει. Εξ ου και η αύξηση της εξάρτησης απο την δύση και οι κοινωνικες συγκρούσεις που όλο και οξύνονται.

Ξέρουμε ότι η κύρηξη του πολέμου στην Πολωνία έγινε κάτω απο την πίεση της ΕΣΣΔ. Οι επικεφαλεις αυτης της χώρας έχουν δίκιο να φοβούνται την επίδραση της Πολωνίας. Αλλα έκαναν προφανως ένα λάθος υπολογισμου. Οι κυρώσεις έχουν περιορίσει τις δυνατότητες συνεργασίας με την Δύση, και χωρις αυτην οι χώρες του συνασπισμου δεν μπορουν να λειτουργήσουν ομαλα γιατι τα βάρη των εξοπλισμων που όλο και μεγαλώνουν είναι πιο πέρα απο τις δικες τους δυνάμεις.

Η καταστροφη της Πολωνικης οικονομίας αφαίρεσε απο τον συνασπισμο έναν κρίκο αρκετα σημαντικο στην οικονομικη συνεργασία. Οι χώρες του μπλοκ είναι τώρα πια υποχρεωμένες να βοηθήσουν την Πολωνία. Το ζήτημα όμως είναι ότι μετα βίας είναι σε θέση να την βοηθήσουν. Οι λαοι τους εξαναγκάζονται να σηκώσουν τα βάρη αυτης της βοήθειας, βάρη που προστίθενται σ' εκείνα της κρίσης που επιδεινώνεται διαρκως με χίλιους δύο τρόπους. Η κοινωνικη υπομονη ωστόσο έχει τα όριά της που ήδη γίνονται αισθητα.

IV. Είναι δυνατον η Πολωνικη κοινωνία να περιμένει την αγωνία του ιμπεριαλισμου; Οι Τσέχοι ουσιαστικα έκαναν υπομονη μέχρι το τέλος της Γερμανικης κατοχης. Τότε όμως υπήρχε πόλεμος όχι χωρις την συμμετοχη τους, αλλα που διεξάγονταν κυρίως έξω απο τα εδάφη της και όλος ο κόσμος ήξερε τι ήταν αυτο που περίμενε. Σήμερα ο πόλεμος, αν υπάρχει πόλεμος, διεξάγεται στην Πολωνία και η αγωνία του ιμπεριαλισμου δεν αποτελει παρα μία πρόβλεψη.

Καμία έκκληση δεν θα μπορούσε να σταματήσει τους νέους που θέλουν να αγωνιστουν. Εαν είναι αρκετα αποτελεσματικη ώστε να τους αποκλείσει άλλες μορφες πάλης θα τους εξωθήσει στο αδιέξοδο της τρομοκρατίας. Καμία έκκληση δεν θα μπορούσε να περιορίσει την απελπισία και το μίσος που αποτελουν εκρηκτικο μίγμα.

Η δυστυχία είναι προϊον της κατάστασης πολιορκίας, το ίδιο όπως και ο τρόμος. Στην βία που της εξασκουν, στην δυστυχία που της επιβάλουν, μια υγιεις κοινωνία αντιδρα με την πάλη. Μπορει να την διεξάγει σε διάφορα μέτωπα. Σήμερα δεν υπάρχει παρα μόνο ένα μέτωπο, βρισκόμαστε στην Πολωνία. Σ' αυτην τη χώρα, όπως με διδάσκει η ιστορία, ο καταπιεστης μόνο με αίμα και ερείπια καταφέρνει να επιβάλει την ηρεμία μέσα στο διάστημα μιας γενιας.

Η έκκληση για να αποφευχτουν ορισμένες ενέργειες ακόμα κι όταν προέρχεται απο τις πιο έγκυρες προσωπικότητες δεν μπορει να είναι αποτελεσματικη παρα μόνον όταν δείχνει άλλους δρόμους για την επίλυση της κρίσης. Όμως η κατοχη έθεσε τέρμα σε κάθε δυνατότητα για ειρηνικες ενέργειες. Έβαλε τέρμα ακόμα και στην έννοια της ευσυνείδητης δουλειας. Όσο διαρκει η κατοχη κανένας δεν είναι σε θέση να εγγυηθει την ειρήνη στην Πολωνία. Οι μόνες που θα μπορούσαν να την εγγυηθουν είναι είτε η εξουσία, πραγματοποιώντας έναν συμβιβασμο με την κοινωνία, είτε η κοινωνία, ανατρέποντας την εξουσία. Στη δεύτερη αυτη περίπτωση θα βρισκόμασταν αντιμέτωποι με την Σοβιετικη στρατιωτικη ισχυ.

Ο λαος ενωμένος όπως ποτε άλλοτε

V. Η Εθνικη Ομοψυχία είναι ένας απο τους απαραίτητους όρους για την ειρήνη. Για να επιτευχθει είναι ανάγκη να συμφωνήσει το σύνολο των πολιτων πάνω σε ορισμένες τουλάχιστον αξίες και ορισμένους βασικους στόχους. Απο τον Αύγουστο του '80 ο Πολωνικος λαος είναι ενωμένος όσο ποτε άλλοτε. Τα προβλήματα προέρχονται απο την Σοβιετικη απειλη που υποχρέωνε την κοινωνία να εγκαταλείπει ένα ουσιαστικο τμήμα απο τις επιδιώξεις της. Συζητούσαμε για την έκταση και το περιεχόμενο αυτου του τμήματος. Επιδιώκαμε έναν συμβιβασμο με τους ανθρώπους που αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα της ΕΣΣΔ μέσα στην Πολωνία.

Στο όνομα αυτου του συμβιβασμου, το σύνολο των Πολωνων αποδεχόταν το ιδιαίτερο βάρος του ρόλου αυτων των ανθρώπων στην διαχείριση του κράτους. Δεν διεκδικούσαμε παρα μόνο τον έλεγχο των ενεργειων τους και την εξασφάλιση μιας πραγματικης συμμετοχης της κοινωνίας στην λήψη των ουσιαστικων αποφάσεων.

ελευθερία τόσο για τους αγωνιστες εργάτες κάθε επιχείρησης όσο και για τα στελέχη του συνδικάτου με επικεφαλης τους το Λεχ Βαλέσσα.

Ζητάμε, στις 13 Μάη στις 12 το μεσημέρι, να σταματήσει η κίνηση σε όλους τους δρόμους των πόλεων. Να σταματήσουν τα τραμ, τα λεωφορεία, τα ιδιωτικα και οι πεζοι ενω θα αρχίσει να ακούγεται ο ήχος απο τα κλάξον τους. Ο συγχρονισμος αυτης της ενέργειας σε όλη τη χώρα θα είναι μια απόδειξη της συμπαράστασης μας και της δύναμής μας.

Ζητάμε κι απο τις άλλες περιοχες να συμμετάσχουν σ' αυτην τη διαμαρτυρία χωρις ταυτόχρονα να παραιτηθουν απο τις τοπικες ενέργειες που είχαν αποφασίσει για τις 13 Μάη.

Η Προσωρινη Συντονιστικη Επιτροπη
του συνδικάτου «Solidarnosc»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ 3η

Πάνω στις μορφες
και τις μέθοδες δράσης

Το πραξικόπημα στις 13 Δεκέμβρη επέβαλε την αυθαιρεσία, κατέστρεψε τη διδασκαλία, την επιστήμη και την κουλτούρα, αφάνισε κάθε δυνατότητα καλυτέρευσης της οικονομικης κατάστασης πράγμα που έχει σαν αποτέλεσμα τη μιζέρια και την ανεργεία. Εαν η κοινωνία δεν αντιταχτει στην εξουσία, αντιμετωπίζει τον κίνδυνο της διαίρεσης και της σκλαβιας. Δεν θα σημάνει μόνο την επιστροφη στην περιόδο πριν απο τον Αύγουστο του '80, αλλα θα είναι μια επιστροφη στο σταλινικο σύστημα με μια προσπάθεια υποχρεωτικης κολεκτιβοποίησης της υπαίθρου και την κατάργηση της ανεξαρτησίας της Εκκλησίας.

Πώς μπορούμε να αμυνθούμε απέναντι στη βία και τον τρόμο;

Πώς να αγωνιστούμε για τα δικαιώματα του ανθρώπου και του πολίτη;

Πώς να παλαίψουμε για το Συνδικάτο «Solidarnosc»;

Θα πρέπει κύρια να ξαναφτιάξουμε τις συνδικαλιστικες δομες και να οργανωθούμε με την προοπτικη της κοινης δράσης. Στην διάρκεια αυτων των μηνων, η κοινωνία επεξεργάστηκε μορφες αντίστασης που τώρα πια έχουν γενικευτει. Λειτουργει οργανωμένα η φροντίδα για τα άτομα που διώκονται και για τις οικογένειες τους. Έχουν πια αποκατασταθει οι βάσεις ενος ανεξάρτητου δίκτυου πληροφοριων και επικοινωνιων ανάμεσα στις συνδικαλιστικες δομες που ανασυγκροτούνται. Έχουν απομονωθει, σε κάθε μέρος, οι συνεργάτες και τα άτομα με υπερβολικο ζήλο προς τις αρχες. Η αντίθεση απέναντι στην κυβέρνηση Εθνικης Σωτηρίας, εκφράζεται με πολλους τρόπους. Για να είναι η συνέχιση της συνδικαλιστικης δραστηριότητας μας κάτι περισσότερο απο την έκφραση της ηθικης μας αντίθεσης, χρειάζεται να της δώσουμε μια οργανωτικη μορφη που απο τη μια θα επιτρέπει μια μόνιμη λειτουργία και απο την άλλη θα κάνει δυνατη την οργάνωση αποτελασματικων μαζικων ενεργειων. Δίνουμε την υποστήριξη μας προς όλες τις πρωτοβουλίες που πάνε προς αυτην την κατεύθυνση. Θα πρέπει όμως, πριν απ' όλα, να οργανωθουν σε κάθε επιχείρηση επιτροπες κοινωνικης βοήθειας, που θα εξασφαλίζουν μια υλικη βοήθεια στους εργάτες και στους αγωνιστες που στερούνται των μέσων συντήρησης· να οργανωθουν όμιλοι συζήτησης της «Αλληλεγγύης», απο εκπροσώπους των διαφόρων κοινωνικων χώρων, που να επεξεργάζονται την τακτικη δράσης του Συνδικάτου, επίσης τυπογραφεία πού να διευκολύνουν την αποτελεσματικη κυκλοφορία των πληροφοριων και μέσα στις μεγάλες επιχειρήσεις την κυκλοφορία εφημερίδων. Η πραγματοποίηση αυτων των καθηκόντων είναι η προϋπόθεση της επιτυχίας των συντονισμένων ενεργειων τόσο σε τοπικο όσο και σε πανεθνικο επίπεδο. Και επίσης της επιτυχίας —όταν αυτο θα είναι αναπόφευκτο— της γενικης απεργίας.

Η Προσωρινη Συντονιστικη Επιτροπη
του Συνδικάτου «Solidarnosc».

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι άνθρωποι της ΕΣΣΔ δεν ήθελαν τον συμβιβασμο. Αντι να οικοδομουν στην ηγεσία του έθνους ένα κράτος έστω και ελάχιστα δημοκρατικο, διέλυαν την οικονομία και την διοίκηση. Μετα τις 13 Δεκέμβρη ολοκλήρωσαν το έργο τους καταστρέφοντας όλες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για έναν κοινωνικο συμβιβασμο.

Αυτος ο συμβιβασμος, δηλαδη ο συμβιβασμος ανάμεσα στην κοινωνία και τους ανθρώπους της εξουσίας, είναι λιγότερο δυνατον να επιτευχθει σήμερα απ' ότι πριν απο τις 13 Δεκέμβρη. Η κατοχη όμως αν συνεχιστει θα οδηγήσει το κυβερνητικο στρατόπεδο αναπόφευκτα στην καταστροφη. Εαν υπάρχουν σ' αυτο το στρατόπεδο άνθρωποι με συνείδηση θα αναρωτηθουν μήπως η πρωτοβουλία για έναν συμβιβασμο δεν θα είχε το ίδιο τραγικες συνέπειες γι' αυτους. Το ερώτημα δεν είναι αβάσιμο. Η Πολωνικη κοινωνία έχει επαρκεις λόγους για να ζητήσει λογαριασμο απο τους κατακτητες. Η εκκλησία όμως κόπτεται υπέρ ενος συμβιβασμου και για την Πολωνία πρόκειται για μια τοποθέτηση με τεράστιο κύρος. Θα έχει την υποστήριξη της πλειοψηφίας της ηγεσίας της Αλληλεγγύης, των ανθρώπων της επιστήμης και του πολιτισμου, με δύο λόγια όλων αυτων που η φωνη τους μετράει στην Πολωνία. Ακόμα πιο σημαντικο είναι το γεγονος ότι η πρωτοβουλία για έναν συμβιβασμο θα έδινε στο κυβερνητικο στρατόπεδο την δυνατότητα να εξασφαλίσει την κοινωνικη συνέναιση που του λείπει απο το 1956. Θα ήταν σίγουρα μια πρωτοβουλία ριψοκίνδυνη αλλα η κατοχη είναι μια ενέργεια αυτοκτονίας.

VI. Η μόνη ελπίδα για τους Πολωνους είναι μία αντίσταση μαζικη και καλα οργανωμένη. Μόνο ένα τέτοιο κίνημα μπορει να συμμετάσχει σε έναν συμβιβασμο. Μόνο ένα τέτοιο κίνημα μπορει να συγκρατήσει το κύμα της τρομοκρατίας και να περιορίσει τον κίνδυνο μιας σοβιετικης επέμβασης σε περίπτωση όπου η έλλειψη πρωτοβουλίας για συμβιβασμο θα προκαλούσε μιαν αναπόφευκτη κοινωνικη έκρηξη. Η δύναμη του κατακτητη έγκειται στη δυνατότητά του να αποδιοργανώνει την κοινωνία και να μετακινει με μεγάλη ταχύτητα μικρες στρατιωτικες μονάδες για την επιβολη της τάξης. Αντίθετα με ότι συνέβαινε στην περίοδο πριν απο τον Αύγουστο του '80 είναι επομένως ανάγκη να συγκεντρωθούμε γύρω απο έναν κεντρικο πυρήνα και να επιδείξουμε απόλυτη πειθαρχία προς αυτον. Πρέπει να οργανώσουμε ένα αποτελεσματικο δίκτυο πληροφόρησης έστω και εαν γνωρίζουμε ότι θα μπορούσε να μπλοκαριστει την κρίσιμη στιγμη. Οι συγκεκριμμένοι στόχοι και ο τρόπος λειτουργίας του κινήματος θα πρέπει να είναι γνωστος σε όλους.

Παραχωρήσεις και διαδηλώσεις

VII. Η δραστηριότητα του κινήματος εκτος απο τις εκδόσεις, περιορίζεται προς το παρον σε διαμαρτυρίες που αρχίζουν απο προκυρήξεις και συνθήματα στους τοίχους μέχρι απεργίες, μικρότερης ή μεγαλύτερης διάρκειας, περνώντας απο διάφορες μορφες συλλογικων εκδηλώσεων. Όλες αυτες οι μορφες έχουν πολυ μεγάλη σημασία για να διατηρηθει το ηθικο του έθνους και να ασκηθει πίεση σε ενδεχόμενα οπαδους ενος συμβιβασμου μέσα στο κυβερνητικο στρατόπεδο. Ένα τελευταίο μέσο πίεσης, η τελευταία μας ελπίδα για ένα συμβιβασμο, θα ήταν η γενικη απεργία. Πρέπει όμως να πάρουμε υπ' όψη μας ότι όλες αυτες οι μορφες αντίστασης αποτελουν μια έκφραση της θέλησης του έθνους απέναντι σε ανθρώπους που σκόπιμα τάχτηκαν ενάντια στο έθνος. Εαν μείνουμε μέχρι εδω και εαν οι οπαδοι ενος συμβιβασμου στο κυβερνητικο στρατόπεδο δεν εκδηλωθουν, δεν θα αποφύγουμε την καταστροφη.

Σε καμια δεκαρια εβδομάδες, λίγο νωρίτερα ή λίγο αργότερα ένα κάποιο τοπικο επεισόδιο θα μπορούσε να εξελιχθει σε ταραχες που θα αγκαλιάσουν όλη την επικράτεια. Η εξουσία του κατακτητη πολυ πιθανα θα ανατραπει αλλα με το πιο μεγάλο αντίτιμο και με σοβαρο κίνδυνο μιας σοβιετικης επέμβασης. Γι' αυτο η καθοδήγηση της αντίστασης θα πρέπει ταυτόχρονα να προετοιμάσει την κοινωνία απο την μια για σημαντικες παραχωρήσεις με στόχο τον συμβιβασμο με την εξουσία και απο την άλλη για την διάλυση της κατοχης με την οργανωμένη μαζικη εξέγερση. Πιστεύω ότι μια τέτοια εξέγερση μπορει να πάρει την μορφη μιας ταυτόχρονης επίθεσης ενάντια σε όλα τα κέντρα εξουσίας και πληροφόρησης σε όλη τη χώρα. Θα πρέπει να μάθουν αυτοι που βρίσκονται στην εξουσία ότι δεν διαθέτουν παρα έναν πολυ περιορισμένο χρόνο για έναν συμβιβασμο.

Περιμένοντας το χειρότερο, θα πρέπει να κάνουμε απο τώρα τα πάντα για να εξαναγκάσουμε την σοβιετικη ηγεσία να καταλάβει, δείχνοντας τον ελάχιστο βαθμο καλοπιστίας απο τη μερια της, ότι μια εθνικη συμφιλίωση των Πολωνων, —που πρέπει να γίνει χωρις την συμμετοχη της σημερινης ηγεσίας αυτης της χώρας— δεν θα απειλήσει τα στρατιωτικα συμφέροντα της ΕΣΣΔ και δεν μπορει παρα να είναι ευεργετικη όσον αφορα τα οικονομικα της συμφέροντα.

Αντίθετα μια στρατιωτικη επέμβαση θα είναι η ύστατη πράξη της ΕΣΣΔ.

Δεν υποστηρίζω ότι μια οργανωμένη εξέγερση του έθνους μας παράλληλα με μια έκφραση καλης θελήσεως προς την Σοβιετικη Ένωση θα εξασφαλίσει την ασφάλειά μας απο την μερια αυτης της δύναμης.

Υποστηρίζω μόνον ότι, εαν η κατοχη συνεχιστει μια τέτοια εξέγερση θα περιορίσει τους κινδύνους στο ελάχιστο.

Για αρκετα χρόνια, έχω υποστηρίξει την αποχη απο κάθε βία. Αισθάνομαι λοιπον την ανάγκη να πάρω το λόγο και να πω ότι, σήμερα, η προετοιμασία μας για να αντιτάξουμε στην κατοχη μια συλλογικη δράση μου φαίνεται το μικρότερο κακο.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ 4η

Πάνω στην Εθνικη Συμφιλίωση

Η λύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Πολωνία είναι αδύνατη χωρις την έναρξη διαπραγματεύσεων ανάμεσα στις αρχες και την κοινωνία. Για να υποχρεώσουμε τις αρχες να αναγνωρίσουν την αναγκαιότητα των διαπραγματεύσεων με την ηγεσία του συνδικάτου «Αλληλεγγύη» υπο την καθοδήγηση του Λεχ Βαλέσσα, είμαστε έτοιμοι να επιχειρήσουμε κάθε είδους ενέργεια, κάθει είδους πίεση. Είμαστε διατεθειμένοι να δεχτούμε σαν σημείο έναρξης των διαπραγματεύσεων τους όρους εθνικης συμφιλίωσης που διαμορφώθηκαν απο το Κοινωνικο Συμβούλιο γύρω απο τον Πριμάτο. Ταυτόχρονα δηλώνουμε ότι η μόνη προϋπόθεση για την έναρξη των διαπραγματεύσεων είναι η απελευθέρωση των κρατούμενων και η αμνηστία των συλληφθέντων και καταδικασθέντων. Αυτη είναι μια προϋπόθεση απο την οποία δεν πρόκειται να παραιτηθούμε.

Η Προσωρινη Συντονιστικη Επιτροπη
του Συνδικάτου «Solidarnosë»

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ 5η

Μπροστα στον κίνδυνο να κυρηχθει παράνομο
το Συνδικάτο «Solidarnosë».

Η διάλυση της Ανεξάρτητης Φοιτητικης Ένωσης, της Ένωσης των Πολωνων δημοσιογράφων, τα άρθρα στον επίσημο τύπο και τέλος οι ανεπίσημες πληροφορίες που καταφθάνουν, μαρτυρουν οτι το Εργατικο Συνδικάτο «Solidarnosë» απειλείται να βγει εκτος νόμου. Είναι ένα ηθικο αλλα και συνταγματικο καθήκον των μελων της «Solidarnosë» να αγωνιστουν χωρις κανένα συμβιβασμο για την ύπαρξη και τη λειτουργία του Συνδικάτου μας.

Απευθυνόμαστε στους λαους και στους συνδικαλιστες όλου του κόσμου να ενώσουν την πάλη τους με τη δικη μας. Δηλώνουμε ότι στην περίπτωση διάλυσης του εργατικου Συνδικάτου «Solidarnosë» δεν θα διστάσουμε να κηρύξουμε *Γενικη Απεργία και Ενεργητικη περιφρούρηση των εργοστασίων.*

Η Προσωρινη Συντονιστικη Επιτροπη
του Συνδικάτου «Solidarnosë»

Ναυπηγεία Γκντανσκ, 13 Δεκέμβρη 1981

Η άποψη του Ζ. Μπούγιακ

Η κεντρικη ιδέα της παρέμβασης του Γιάσεκ Κουρον βρίσκεται κατα την άποψή μου στην ακόλουθη βεβαίωση: «αν δεν θέλεις τον πόλεμο, ετοιμάσου για πόλεμο». Η θέση αυτη που πήρε ο Κούρον αποτελει σημαντικο στοιχείο για τη διαμόρφωση ενος προγράμματος δράσης. Έξοχος ειδήμονας των κοινωνικων προβλημάτων, ο Κούρον είναι προικισμένος με μια πολύτιμη ευκολία να προβλέπει τα επακόλουθά τους. Παρ' όλα αυτα δεν αποδέχομαι την ουσία των κεντρικων θέσεων που υποστηρίζει, ούτε τα συμπεράσματα που βγάζει απ' αυτες. Το σκεφτικο του στηρίζεται στην αρχη ότι η κοινωνικη έκρηξη είναι αναπόφευκτη, λαβαινομένης υπόψη της εξαθλίωσης, της βίας και της απουσίας κάθε δυνατότητας να δράσει κανεις αποτελεσματικα με άλλο τρόπο έξω απο τη σύγκρουση.

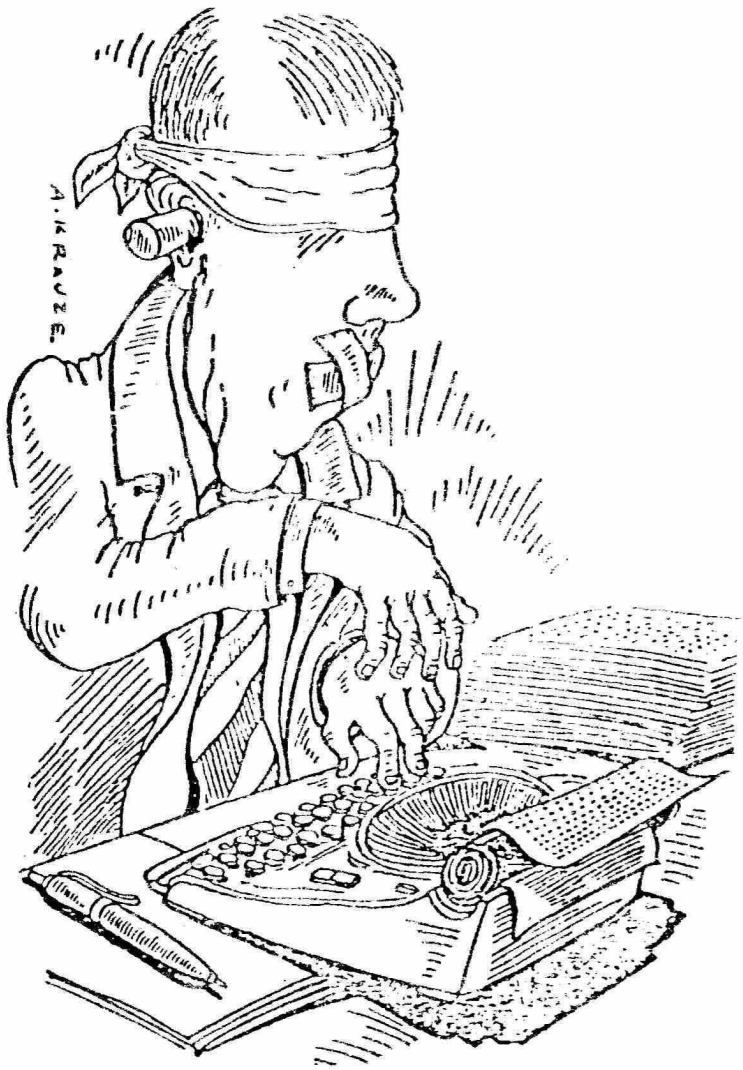
Κατα τη δικια μου άποψη ο κόσμος είναι σ' ένα μεγάλο μέτρο πεισμένος ότι «η έκρηξη» όχι μόνο δεν θα λύσει κανένα απο τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε, αλλα αντίθετα μπορει να επιφέρει μια βίαιη εσωτερικη και εξωτερικη επέμβαση. Η καθαρότητα, η πειθαρχία και η οργάνωση της κοινωνίας προσφέρουν μια πιθανότητα να αποφευχτει η έκρηξη.

Ο κόσμος απαντα στην τρομοκρατία των αρχων δημιουργώντας μορφες μη βίαιης αντίστασης. Και προς αυτην ακριβως την κατεύθυνση θα έπρεπε να προσανατολιστει η διαμόρφωση ενος προγράμματος δράσης. Πρέπει να περάσουμε απ' όλα τα στάδια «του αγώνα» πριν να φτάσουμε στο τελευταίο. Γι' αυτο το λόγο πιστεύω ότι η «δημιουργία μιας αντίστασης ικανης να αντιταχτει στην κατοχη με μια οργανωμένη μαζικη διαδήλωση, είναι άκαιρη. Η εκτίμησή μου είναι μάλιστα ότι μια τέτοια απόπειρα δεν είναι εφικτη κι αυτο, πρώτα απ' όλα, λόγω της στρατιωτικο - αστυνομικης δομης του Κράτους, απολύτως κατάλληλης για να πετύχει τη συντριβη και τη διάλυση οργανώσεων αυτου του είδους. Το γεγονος ότι στη δικια μας περίπτωση ο κατακτητης μιλάει την ίδια γλώσσα με μας και παίζει κι αυτος «στο γήπεδό του», διευκολύνει τις διεισδύσεις του ανάμεσά μας. Επι πλέον, περιβαλλόμαστε απο Κράτη που στηρίζονται στο ίδιο καθεστως.

Θα ήθελα επίσης να εκφράσω τη δυσπιστία μου απέναντι στη διαβεβαίωση ότι μόνο μια συγκεντρωτικη αντίσταση θα ήταν ικανη να σταματήσει το κύμα της τρομοκρατίας. Φοβάμαι ότι το αποτέλεσμα θα είναι αντίτο απο το προβλεπόμενο: ένα συγκεντροποιημένο κίμα αντίστασης πρέπει να λαβαίνει κατευθυντήριες εντολες και να τις εκτελει, αλλα, αν δεν λάβει, ή στην περίπτωση που οι εντολες αυτες θα του φαινόντουσαν ανε-

Η διάλυση της Ένωσης Πολωνών Δημοσιογράφων

Στις 19 Μάρτη του 1982 η στρατιωτική κυβέρνηση διάλυσε την Ένωση Πολωνών δημοσιογράφων (Ε.Π.Δ.) με το αιτιολογικό ότι «η δραστηριότητά της ευνοούσε τη διάλυση των κρατικών και κοινωνικών θεσμών πληροφόρησης του κοινού, βοηθούσε στην αποσύνθεση του δημοσιογραφικού περιβάλοντος και δυσκόλευε τους δημοσιογράφους στην εκτέλεση των καθηκόντων τους σε ένα σοσιαλιστικο κράτος».

Μετα τη διάλυση της Ένωσης και τη δημιουργία μιας νέας οργάνωσης που ελέγχεται πλήρως απο τη Χούντα, η διοίκηση της Ε.Π.Δ. δημοσίευσε την εξης διακήρυξη:

«Απευθυνόμαστε σ' εσας σε μια στιγμη πολυ δραματικη για το επάγγελμά μας. Παρ' όλες τις προσπάθειές μας να επαναλάβουμε το διάλογο, η απόφαση για τη διαλυση της Ε.Π.Δ. πάρθηκε. Αυτη η απόφαση είναι ένα επιστέγασμα των μέτρων καταπίεσης, παρεμβάσεων και αθεμιτων, που επι μήνες κατηυθυναν τους δημοσιογράφους. Τα κανονικα κανάλια επικοινωνίας στην κοινωνια έχουν σταματήσει. Πολλες εφημερίδες δεν εκδίδονται πια. Το ραδιόφωνο δεν έχει πια ούτε μια αξιόπιστη εκπομπη. Οι δημοσιογράφοι, αντίθετα με το νόμο, υποβαλονται σε ψυχρες «εξακριβώσεις στοιχείων». Με τυφλες κρίσεις αφαιρείται το δικαίωμα άσκησης επαγγέλματος απο δημοσιογράφους που απολάμβαναν την εκτίμηση όχι μόνο των συναδέλφων τους, αλλα και ιδιαίτερα των αναγνωστων και των ακροατων τους. Στην κορυφη του επαγγέλματός μας, είναι πολυ λιγοι αυτοι που έβαλαν την πενα τους στην υπηρεσία της προπαγάνδας της στρατιωτικης δικτατορίας. Αλλοι υπαρχουν παλι ανθρωποι που αρνήθηκαν να συνεργαστουν μαζι τους και που δεν προστατεύονται απο ένα «μεγάλο ονομα» και που γι' αυτους η απόρριψη της παρανομίας και του ψεμματος σημαίνει το χασιμο των μεσων συντήρησής τους. Θα θέλαμε η Πολωνία να το θυμάται αυτο....

....Προσβλέπαμε σε μια πλήρη αυτοδιαχείρηση. Θέλαμε να επιστρέψουμε στο κοινο τον έλεγχο των καναλιων κοινωνικης επικοινωνίας και είμαστε αντίθετοι σε όσους διατάρασσαν την κανονικη λειτουργια τους, όποια κι αν είναι η αιτία αυτων των διαταραχων. Είμαστε πεπεισμενοι ότι έτσι ενεργούσαμε στο όνομα της σοσιαλιστικης λογικης, με την καλυτερη σημασία του όρου και σε συνεπεια με την αποστολη μας σαν δημοσιογράφοι...»

(αποσπασμα απο τη διακύρηξη της Ε.Π.Δ. Βαρσοβία 20 Μάρτη 1982)

παρκειες, ή όχι ιδιαίτερα παροτρυντικες, θα ήταν πιθανόν το ίδιο το κίνημα να πάρει το δρόμο της τρομοκρατίας. Με μια τέτοια (συγκεντρωτικη) δομη, το σπείραμα της τρομοκρατίας θα αναπτυσσόταν γρήγορα.

Τάσσομαι υπερ ενος ισχυρα αποκεντρωτικου κινήματος που θα χρησιμοποιούσε πολλες και διαφορετικες μεταξυ τους μεθόδους δράσης. Μόνο ένα κίνημα απροσδιόριστο και πολυμορφικο θα παρέμενε άπιαστο και δύσκολο να χτυπηθει. Η ενότητά του θα εξασφαλιστει απο τους ακόλουθους κοινους για όλους στόχους: κατάργηση του στρατιωτικου νόμου, απελευθέρωση των κρατούμενων και φυλακισμένων και αποκατάσταση των δικαιωμάτων συνδικαλισμου και συνάθροισης. Δεν συμμερίζομαι επίσης τη διαβεβαίωση ότι μια παράνομη αντιστασιακη οργάνωση μπορει, χρησιμοποιώντας την απειλη για γενικη απεργία ή χτυπώντας τα κέντρα της εξουσίας, να ασκήσει πίεση στους οπαδους μας που έχουν ήδη εκτεθει στο εσωτερικο του κυβερνητικου στρατόπεδου, μια πίεση αρκετα ισχυρη ώστε να τους αναγκάσει να υποστηρίξουν έναν διακανονισμο. Πιστεύω ότι μια τόσο ισχυρη απειλη θα ξανάδινε αντίθετα στην κυβέρνηση τη συνοχη της, επιτρέποντάς της έτσι να εξοντώσει οριστικα το κίνημα. Επι πλέον θα αύξαινε την επιρροη της φράξιας που βλέπει με καλο μάτι μια εξωτερικη επέμβαση. Μια τέτοια επέμβαση που θα επέτρεπε στη Μόσχα να εξαλείψει μια για πάντα τους «ταραξίες» και τους «εχθρους του σοσιαλισμου», θα μπορούσε να μας στοιχίσει πολυ. Η ύπαρξη στην Πολωνία ενος συγκεντρωτικου κινήματος ενεργητικης αντίστασης θα της έδινε το πρόσχημα για την επέμβαση.

Και για να τελειώνουμε, να το τελευταίο επιχείρημα ενάντια στην άποψη για μια συγκεντρωτικη παράνομη αντίσταση: η εξολόθρευση της συγκεντρωτικης οργάνωσης, κάτι που δύσκολα θα μπορούσε να αποφευχτει· θα ήταν ένα νέο σκληρο χτύπημα για την «Αλληλεγγύη» και για τις ελπίδες του κόσμου. Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε στον εαυτο μας τέτοιο σφάλμα.

Συμπεραίνουμε: η δημιουργία ενος κινήματος «Αλληλεγγύης» με τη μορφη μονολιθικης οργάνωσης έτοιμης να δώσει μια αποφασιστικη μάχη θα εμπεριείχε έναν κίνδυνο: τον κίνδυνο να ωθήσει την εξουσία στην εξαπόλυση μιας νέας καταστολης στο εσωτερικο της χώρας, κάτι που δε θα δίσταζε να έκανε. Και στην περίπτωση αυτη, ακόμα κι αν καταφέρναμε να αμυνθούμε, η εξωτερικη επέμβαση θα γινόταν αναπόφευκτη. Πιστεύω λοιπον ότι κάθε κατα μέτωπο αντιπαράθεση με την εξουσία θα πρέπει να αποφευκτει· θα μπορούσε να εκθέσει τη χώρα σε πολυ μεγάλο κίνδυνο· όσο για τις πιθανότητες επιτυχίας που θα είχαμε εμεις σε μια τέτοιου είδους αντιπαράθεση, θα ήταν ελάχιστες.

Υποστηρίζω έναν «περιφερειακο πόλεμο» (επιτρέψτε μου να χρησιμοποιήσω στρατιωτικους όρους), ο οποίος κατα τη γνώμη μου παρέχει ταυτόχρονα και την αποτελεσματικότητα και τη σιγουρια. Αυτον τον τύπο αντίστασης προτείνω εγω. Κοινωνικες ομάδες και σύνολα θα πρέπει να σφυρηλατήσουν ένα σύστημα αντίστασης ικανο να αντιταχτει στο μονοπώλιο της εξουσίας σε πολλους τομεις της ζωης της χώρας. Χάρις στην ύπαρξη της «Αλληλεγγύης», οργάνωσης ισχυρης αριθμητικα, χάρις στις δραστηριότητες των ανεξάρτητων αγροτικων, συντεχνιακων ή φοιτητικων ενώσεων, η αντίσταση αυτη μπορει να εξαπλωθει στο σύνολο του πληθυσμου και να μορφοποιηθει στη δημιουργία ανεξάρτητων κοινωνικων δομων. Στα εργοστάσια, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να παλέψουν για το δικαίωμα να συνεχίσουν τις συνδικαλιστικες τους δραστηριότητες. Στη σημερινη φάση αυτη είναι η μοναδικη μέθοδος που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθει. Μ' άλλα λόγια, πρέπει να υπερασπιστούμε τα δικαιώματα των εργαζομένων με όλα τα μέσα, συμπεριλαμβανομένων και των απεργιων (χωρις οργανωτες). Ο κύριος στόχος, ιδίως μέσα σε μια τέτοια οικονομικη κατάσταση σαν τη σημερινη, θα πρέπει να είναι η αύξηση των μισθων και των οικογενειακων επιδομάτων σε αναλογία με την αύξηση του κόστους ζωης. Μια τέτοιου είδους συνδικαλιστικη δραστηριότητα δε θα είναι δυνατη παρα αν οι εργάτες με ποικίλλες πράξεις διαμαρτυρίας υπερασπίσουν τους αγωνιστες συνδικαλιστες απο την καταπίεση που αυτοι οι τελευταίοι θα δεχτουν. Η δημιουργία Επιτροπων Κοινωνικης Βοήθειας με την επίβλεψη των ενοριακων εκκλησιων, που να βοηθουν όσους έχουν περισσότερη ανάγκη και να εξασφαλίζουν τα βιοποριστικα μέσα στους απολυμένους, θα εμπόδιζε τις αρχες να κάνουν οικονομικο εκβιασμο. Απο τα άλλα στοιχεία της ανεξάρτητης απο τις αρχες κοινωνικης ζωης επισημαίνουμε τη σπουδαιότητα του τύπου και των ελεύθερων εκδόσεων. Κάθε μεγάλο εργοστάσιο θα έπρεπε να εκδίδει το δικο του φυλλάδιο, κάθε σημαντικη πόλη θα έπρεπε να διαθέτει έναν ανεξάρτητο εκδοτικο οίκο. Πρέπει επίσης να δημιουργηθουν Συμβούλια Εθνικης Παιδείας, Πολιτισμου και Επιστημων, επανδρωμένα απο τους κύκλους των διανοουμένων (καλλιτέχνες, διδάσκοντες και επιστήμονες) για να παρέχουν στον κόσμο τη δυνατότητα της ελεύθερης απόκτησης της γνώσης και της εμπειρίας. Είναι επίσης απαραίτητη η δημιουργία ενος δίκτυου Εργατικων Πανεπιστημίων οι φοιτητες των οποίων θα αποτελέσουν αργότερα τα συνδικαλιστικα στελέχη, τους ιδρυτες και τους αγωνιστες των τοπικων αυτόνομων οργανώσεων και κλάδων. Στο μέτρο που η δραστηριότητά μας θα επεκτείνεται, θα διαμορφώνουμε κι άλλα στοιχεία συστατικα μιας ανεξάρτητης κοινωνικης δομης.

Ο δρόμος αυτος δεν οδηγει σε γρήγορες επιτυχίες, είναι μια πορεία μακρυα και οδυνηρη, που απαιτει την κινητοποίηση όλου του κόσμου. Όμως, η «Αλληλεγγύη», συνδικάτο που απαριθμει πολλα εκατομμύρια μέλη και σχεδον ένα εκατομμύριο επαγγελματικα στελέχη υπάρχει και δρα παρα το στρατιωτικο νόμο. Η κληρονομια της «Αλληλεγγύης» μου επιτρέπει να πιστεύω ότι οι προτάσεις μου θα γίνουν αποδεκτες απο τους Πολωνους. Όσο για την εξέγερση, αν αποδειχτει αναγκαία, θα αποτελέσει την τελικη φάση της πάλης για την πραγμάτωση του εθνικου προγράμματος ανόρθωσης της οικονομίας, της κουλτούρας, της επιστήμης, της παιδείας και της Ανεξαρτησίας.

Ο ανεξάρτητος τύπος κάτω απ' το στρατιωτικο νόμο

Τους πρώτους μήνες του στρατιωτικου νόμου, τα θέματα που υπήρχαν πιο συχνα σ' αυτον τον ανεξάρτητο τύπο ήταν: γύρω απο τις απεργίες στα ορυχεία, στα εργοστάσια και στις ανώτερες σχολες, την κατάσταση στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις φυλακες, τις μέθοδες «κοινωνικης ειρήνευσης» του έθνους απο τις στρατιωτικες αρχες καθως και τις μορφες αντίστασης του έθνους ενάντια στην εσωτερικη κατοχη.

Σήμερα πια, ο ανεξάρτητος πολωνικος τύπος ασχολείται περισσότερο με την ανασυγκρότηση των δομων της «Αλληλεγγύης» που είχαν καταστραφει απο τον πόλεμο, καθως και με τις δυνατότητες για δράση κάτω απο τις νέες συνθήκες. Υπάρχουν επίσης άρθρα πάνω στην οικονομία, την ιστορία και την πολιτικη καθως και ποιήματα και μικρα σατυρικα θέματα.

Σύμφωνα με προφορικες μαρτυρίες κυκλοφορουν γύρω στα 1000 παράνομα έντυπα αυτη τη στιγμη στην Πολωνία. Τα περισσότερα τυπώνονται σε πολύγραφο εκτος απο μερικες μεγάλες εφημερίδες όπως η *«Solidarnosc Tygodhik Majowsje»* (Εβδομαδιαία *«Αλληλεγγύη»* της Βαρσοβίας) η *«Prjeglad»* και άλλες που εκδίδονται τυπωμένες.

Ανάμεσα στα έντυπα με τακτικη έκδοση είναι η *«Informacje Solidarnosc»* (Πληροφορίες της Αλληλεγγύης), η *«Observator Wielkopolski»* (Ο παρατηρητης της Μεγάλης Πολωνίας), η *«Zdnia ma Dzien»* (Απο μέρα σε μέρα), η *«Prawda Wolnych Polakow»* (Η Αλήθεια των Ελεύθερων Πολωνων), η *«Tygodnik Wojenny»* (Η εβδομαδιαία του Πολέμου) και η *«Wiadomosci»* (Τα Νέα).

Η μέρα της 1ης του Μάη, που εδω και δεκαετίες είναι γιορτη της εργασίας, σταμάτησε να υπάρχει εξαιτίας του στρατιωτικου νόμου. Δεν υπάρχει θέση για τη γιορτη μιας εργατικης τάξης στην οποία έχουν κηρύξει τον πόλεμο, και της οποία οι εκπρόσωποι, έχοντας συλληφθει και φυλακιστει, περιμένουν να δικαστουν ή έχουν ήδη καταδικαστει τις περισσότερες φορες σε πολλα χρόνια φυλακη. Θα ήταν επομένως παράλογο να διαδηλώσουμε αυτη τη μέρα τη χαρα μας, μια χαρα που δε γνωρίζει το έθνος.

Θα διαδηλώσουμε τη θλίψη μας και το εθνικο πένθος συμμετέχοντας στις πανηγυρικες ιερες λειτουργίες που θα διεξαχθουν για την Πατρίδα και το Έθνος στις εκκλησίες τριων πόλεων (Γκντανσκ, Γντύνια και Σοποτ) (...)

Εκει, μπροστα στους βωμους της θύμησης και της ελπίδας, θα καταθέσουμε λουλούδια.

Ας μη αφήσουμε να μας τρομοκρατήσουν, μην υποχωρήσουμε στην πίεση των εργοδοτων, να μη συμμετέχουμε στην τέλεση μιας γιορτης που είναι ψεύτικη.

Αυτοι που θέλουν να καταθέσουν άνθη στους τόπους που έχουν καθαγιαστει απο το αίμα των εργατων που έπεσαν μαχόμενοι για τα δικαιώματά τους, πρέπει να ξέρουν ότι αν οι αρχες θελήσουν να κάνουν αδύνατη αυτη την πράξη θύμησης, δε θα πρέπει να απαντήσουν στις προκλήσεις αλλα να πάνε στις εκκλησίες.

Μπόγκνταν Μπορούσεβιτς
Μπόγκνιαν Λις
Αλεκσάντερ Χωλ
Στανισλαβ Γιαροσζ
Μάριαν Σβίτεκ

NSZZ Αλληλεγγύη, Περιοχη του Γκντανσκ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Συνέντευξη με τον Μ. Λις

Αποσπάσματα συνέντευξης που έδωσε ο Μπόγκνταν Λις του Γκντανσκ, απο τα ηγετικα στελέχη της Αλληλεγγύης, μέλος της Εθνικης Επιτροπης, ο οποίος τώρα έχει περάσει και δουλεύει στην παρονομία. Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στο παράνομο δελτίο «Αλληλεγγύη» της 7/4/82.

Υπάρχει στη σημερινη φάση κάποια πιθανότητα συννενόησης με την εξουσία;

Για να απαντήσω σ' αυτην την ερώτηση θα πρέπει πρώτα να απαντήσω σε μια άλλη, δηλαδη στο αν ο στρατιωτικος νόμος πέτυχε τους σκοπους που έπρεπε να πετύχει σύμφωνα με τις προθέσεις της εξουσίας. Λοιπον, δεν είναι δύσκολο να διαπιστώσεις κανεις ότι δεν τους πέτυχε, αλλα αυτα εξ ολοκληρου θα μπορουσατε να προβλεψετε απο πριν. Γιατι τοτε χρησιμοποιηθηκε τούτο το μέσο; Και στα σημείο αυτο, ακόμα κι αν πιστέψουμε τις επίσημες διακηρύξεις της εξουσίας, μπορούμε να αναρωτηθούμε μηπως υπήρχαν κι άλλοι λόγοι απ' αυτους που πρόβαλε η επίσημη πλευρα.

Ισως υπήρχαν κι αλλοι, ισως η εκτίμηση της κατάστασης και του βαθμου συμμετοχης της κοινωνίας στον αγώνα ήταν λαθεμένη. Υπάρχει και μια άλλη πιθανότητα. Μπορούμε να αναρωτηθούμε βασικα μήπως έχουμε να κάνουμε με μια συνειδητη απόφαση για στρατιωτικοποίηση με όλες τις συνέπειες που μπορει να έχει (για παράδειγμα τις οικονομικες κυρώσεις τις περιμέναμε ήδη απο νωρίτερα και ίσως γι' αυτο η απόφαση για την παύση της εκτροφης πουλερικων είχε ήδη παρθει απο τον Νοέμβρη του '81).

Προσωπικα πιστεύω ότι όλοι αυτοι οι παράγοντες έπαιξαν σημαντικο ρόλο στην αποδοχη απο την πλειοψηφία του κόμματος της λύσης που είδαμε στις 13 Δεκέμβρη. Τόσο το φιλελεύθερο όσο και το συντηρητικο κομμάτι αντιμετώπισαν την επιβολη του στρατιωτικου νόμου σαν ένα πρώτο στάδιο της πάλης για την αλλαγη της κοινωνικης και πολιτικης κατάστασης στην Πολωνία και για το φρενάρισμα της μεταρρυθμιστικης διαδικασίας, αλλα κάθε ένα απο τα δύο αυτα κομμάτια βλέπει με διαφορετικο τρόπο την κατάληξη αυτης της πάλης. Δεν πρέπει πάντως να νομίζουμε ότι οι φιλελεύθεροι του κόμματος είναι έτοιμοι να δεχτουν σημαντικες παραχωρήσεις, απέναντι στην κοινωνία... Μπορούμε πάντως να δεχτούμε ότι απο τη δικια τους τη σκοπια πιστεύουν πως με τη χαλάρωση των εντάσεων και μ' ένα κάποιο πραγματισμο των ενεργειων βασισμένο στις εμπειρίες στις οποίες τους οδήγησε η ανάλυση της ιστορίας των διαδοχικων κρίσεων στη μεταπολεμικη Πολωνία, είναι δυνατη η έξοδος απο την κρίση. Για να πραγματοποιήσουν τους σκοπους τους έχουν λοιπον ανάγκη απο κάποιο είδος κοινωνικου συμβόλαιου. Το συμβόλαιο αυτο δεν είναι δυνατο παρα με την προϋπόθεση ότι δε θα μπαίνει πια συνεχως σε επανεξέταση ο ρόλος του κόμματος σαν ηγετικη πολιτικη δύναμη στην Πολωνία και εφόσον εξασφαλιστουν τα κείμενα νόμου που επιβεβαιώνουν αυτον το ρόλο. Φυσικα και το κόμμα έχει επίσης τεράστια ανάγκη να γίνει κοινωνικα αποδεκτη μια τέτοια πολιτικη κατάσταση. Υπάρχουν κι άλλοι όροι απαραίτητοι για τη δημιουργία ενος τέτοιου συμβολαίου γι' αυτο αφήνονται και σε μας περιθώρια και πιστεύω ότι αξίζει τον κόπο να παλέψουμε για να επιβάλλουμε τους καλύτερους δυνατον όρους για μας.

Μια τέτοια συννενόηση είναι δυνατη, αλλα όλα τα δικαιώματα που θα μπορούσαν να πετύχουν οι πολίτες μ' αυτο το μέσο, θα έπρεπε να είναι με τρόπο αυθεντικο και ξεκάθαρο εγγυημένα απο το κόμμα και οι πολίτες δε θα έπρεπε πια να ανεχτουν να θίξει κανεις αυτους τους νόμους· η επαγρύπνηση πρέπει να επεκταθει σε διάφορα επίπεδα του κομματικου και του κρατικου μηχανισμου. Οι πολίτες έχουν κι αυτοι να θέσουν τους όρους τους, η πραγματοποίηση των οποίων είναι απαραίτητη αν θέλει κανεις να φτάσουμε σε μια συννενόηση. Αυτο είναι κατανοητο απο την εξουσία —πρόκειται για την απελευθέρωση των κρατούμενων και των φυλακισμένων για συνδικαλιστικη δραστηριότητα. Γι' αυτο το λόγο υπάρχει μια πιθανότητα συννενόησης, ακόμα κι αν η ανάλυσή μου δεν είναι απόλυτα σωστη. Βέβαια, θα πρέπει επίσης, η ιδέα της συννενόησης να κερδίσει έδαφος στο κόμμα. Γιατι, αντίθετα μ' αυτα που διαδίδει η προπαγάνδα ότι στους κόλπους του κόμματος υπάρχει έμπρακτη αναζήτηση αυτης της συννενόησης, το συντηρητικο κομμάτι έχει επιδοθει σε ακάθεκτο αγώνα για να δοθει μια άλλη λύση σ' αυτο που άρχισε την αείμνηστη εκείνη νύχτα της 12ης προς την 13η Δεκέμβρη. Οι συντηρητικοι έχουν σκοπο να μην επιτρέψουν καμια αλλαγη, να σπάσουν ταυτόχρονα την κοινωνικη αντίσταση μέσω της τρομοκρατίας, να δημιουργήσουν ένα σχεδον δουλοκτητικο σύστημα εργασίας ώστε να χαλιναγωγήσουν την οικονομικη κρίση που έχει τάση να προοδεύει. Σε περίπτωση που αυτοι οι συντηρητικοι θα έπαιρναν το επάνω χέρι, θα ήταν εύκολο να προβλέψει κανεις τις συνέπειες. Αντι για συννενόηση, απο μέρα σε μέρα θα έπαιρνε διαστάσεις μια κοινωνικη και πολιτικη σύγκρουση η οποία θα μπορούσε να έχει απρόβλεπτες συνέπειες, συμπεριλαμβανομένου και του εμφύλιου πολέμου· θα σήμαινε πτώση του βιοτικου επιπέδου του πληθυσμου και πιθανον ολικη πτώση της οικονομίας.

ΧΡΟΝΙΚΟ

Ράδιο Αλληλεγγύη

«Ακούτε τη δεύτερη εκπομπη του Ράδιο - Solidarnosc. Ρισκιατ την παραμονη της εργατικης γιορτης της 1ης Μάη. Θα έχει λοιπον ενα πολιτερο χαρακτήρα, όπως και η επόμενη, στις 3 Μάη, με την ευκαιρία της εθνικης γιορτης. (Σ.Σ. επέτειος του συντάγματος του 1791 που ήταν, η εθνικη γιορτη της Πολωνίας πριν απ' τον πόλεμο). Στη συνέχεια, απο τις 9 Μάη και μετα, θα κάνουμε εκπομπες πληροφόρησης κάθε Κυριακη στις 9 το βράδυ.

Αυτο που γνώρισε το έθνος μας είναι μια συνθηκολόγηση, που γίνεται πολυ πιο επικίνδυνη στο βαθμο που καταστρέφει τη μεγαλύτερη δύναμή μας, την "αλληλεγγύη". Το κίνημα της αντιπολίτευσης δεν αναζητα "την εκδίκηση", θέλουμε μια εθνικη συμφωνία που δε θα σημαίνει τη συνθηκολόγηση της κοινωνίας αλλα θ' αποτελει μια βάση για την ανοικοδόμηση της χώρας μας. (...) Η κοινωνία έχει στερηθει τα πιο σημαντικα της σύμβολα. Χρησιμοποιηθήκαν όλα στην υπηρεσία των αρχων, όπως έγινε στην περίπτωση της Πρωτομαγιας. Αποφασίσαμε να επιβάλουμε και πάλι αυτο το σύμβολο.

Σήμερα είναι η 31η επέτειος απο το θάνατο του Καζιμιερζ Πούστακ, που καταδικάστηκε απο ένα δικαστήριο της Μόσχας, βασανίστηκε μέχρι θανάτου στη σταλινικη φυλακη του Ράβιτς και υπήρξε ένας απο τους σημαντικότερους αγωνιστες του Πολωνικου Σοσιαλιστικου Κόμματος. Κάθε χρόνο, οι σύντροφοί του, πιστοι στα ιδανικα του πολωνικου σοσιαλισμου, τραγουδουν τον παλιο ύμνο των εργατων "Bandiera Rossa". Δεχτείτε να είναι αυτο το μουσικο σήμα του πρωτομαγιάτικου προγράμματός μας. Κάντε το ν' αποτελέσει μια παραίνεση προς εκείνους που θέλουν να γονατίσουν το λαο μας, που θέλουν να τρομοκρατήσουν την κοινωνία. Πάνω στην κόκκινη σημαία, που θα βρίσκεται μπροστα στη διαδήλωσή τους υπάρχει το αίμα των εργατων της Βαλτικης ακτης και το αίμα που χύθηκε στον πόλεμο που κήρυξαν ενάντια στο ίδιο τους το έθνος».

Παρακάτω δεν ακούστηκε απο τα παράσιτα που παρεμβλήθηκαν στην εκπομπη.

Συμπατριώτες!

Η γιορτη της Πρωτομαγιας είναι η γιορτη μας, η γιορτη όλων των Πολωνων εργαζομένων. Αποτελει ύβρη για μας να βλέπουμε μια εξουσία που πυροβολει εναντίον μας, που μας φυλακίζει γιατι αγωνιζόμαστε για τα δίκαια και νόμιμα δικαιώματά μας, να σφετερίζεται το δικαίωμα να μας αντιπροσωπεύει μια τέτοια μέρα. Γι' αυτο σας καλούμε να μην πάρετε μέρος σ' αυτη τη δόλια φάρσα προπαγάνδας που έχει οργανώσει το WRON (Στρατιωτικο Συμβούλιο Εθνικης Σωτηρίας) και το ΠΕΕΚ. Ας γίνει αυτη η μέρα γιορτη στη μνήμη όλων εκείνων που έπεσαν και εκείνων που διώκονται για την *Ελευθερία* και το *Ψωμι*. Με τη στάση μας, με την εξωτερικη μας εμφάνιση, ας δείξουμε ότι δε μπορουν να ποδοπατάνε την αξιοπρέπει των Πολωνων, ότι δε μπορουν να μας εξαγοράσουν με τη μπύρα και το σαλάμι που μας προτείνει η εξουσία κάθε χρόνο. Αυτη η Πρωτομαγια ας γίνει μέρα μνημόσυνου και περισυλλογης.

Γι' αυτο:

—απο την 1η ώς τις 3 Μάη θα κρεμάσουμε στα παράθυρα την εθνικη σημαία με ένα μαύρα κρέπι·

—θα αγοράσουμε απο τα περίπτερα σημαιούλες της Πρωτομαγιας, θα ζωγραφίσουμε επάνω ένα μαύρο σταυρο και θα τις τοποθετήσουμε σε εμφανη σημεία (πρασιες, παρτέρια με λουλούδια, παράθυρα, κ.λπ.)·

—την Πρωτομαγια, πριν απο το μεσημέρι, θα καταθέσουμε λουλούδια και θα ανάψουμε φλόγα στους τόπους εθνικης μνήμης (...)·

—στις 12 το μεσημέρι ακριβως, όπου κι αν βρισκόμαστε, θα τηρήσουμε ενος λεπτου σιγη στη μνήνη των αδερφων μας που έπεσαν και που διώκονται.

Η Πολωνία δεν πέθανε ακόμα.

Περιφερειακη Επιτροπη Αντίστασης
Αλληλεγγύης
/Wielkopolska/
Now-a Lechia
Ανεξάρτητη Ένωση Φοιτητων /NZS/
Κίνημα Πανεπιστημιακης Αντίστασης
Ομάδες που συνδέονται με τις εκδόσεις:
«Solidarni» (Αλληλέγγυοι), «Biuletun Wojenny» (Δελτίο πολέμου), «Orzel» (Ο Αετος), «Veto», «Prawda Wolnych Polakow» (Η αλήθεια των ελεύθερων Πολωνων).

Το μέλλον της Αλληλεγγύης;
Εξαρτάται πολυ απο τη στάση όλης της κοινωνίας και απο τη γραμμη που θα υιοθετήσει το κόμμα. Θέλω να πιστεύω ότι η άποψη για συννενόηση θα είναι αυτη που θα επικρατήσει. Και τότε, ανάλογα με την υπο διαπραγμάτευση φόρμουλα του συνδικαλιστικου κινήματος, θα δούμε αν τα συνδικάτα θα μπορουν για παράδειγμα να συμμετέχουν στη διαχείριση της χώρας ή αν δεν θε μπορουν να εσχολούνται περε με τα συνδικαλιστικα προβλήματα. Γίνονται παθιασμένες συζητήσεις με θέμα την οργανωτικη δομη. Είμαστε αποφασισμένοι να μην διαλύσουμε τα κλαδικα και τα ομοιοεπαγγελματικα τμήματα, αλλα να τα κρατήσουμε στους κόλπους ενος και του αυτου συνδικάτου. Το συνδικάτο αποτελει ένα σύμβολο ενότητας όλων των Πολωνων. Αν ορίσουμε με ολοκληρωμένο τρόπο το πεδίο δράσης του συνδικάτου, είναι δυνατον να εγγυηθούμε ότι δεν θα μπαίνει στα χωράφια των πολιτων κομμάτων, κι αυτο χωρις να παρέμβουμε στην οργανωτικη δομη του. Η Αλληλεγγυη δε διαλύθηκε απο τα αυστηρα μέτρα του στρατιωτικου νόμου και ούτε στο μέλλον θα διαλυθει.

Τι θα έπρεπε να κάνουν τα μέλη της Αλληλεγγύης;
Δοσμένων των δύσκολων στιγμων που είμαστε υποχρεωμένοι να ζούμε, θα έπρεπε να προσέξουν ιδιαίτερα την προσωπικη στάση τους σε σχέση με ότι γίνεται γύρω τους. Στην πράξη θα έπρεπε πριν απ' όλα να βρίσκονται σε συμφωνία με τη συνείδησή τους. Η εκδήλωση της κοινωνικης ενότητας προς τα έξω έχει μεγάλη σημασία και έμμεσα επηρεάζει ακόμα και την πολιτικη της εξουσίας. Στις επιχειρήσεις πρέπει να σχηματιστουν μικρες συνομωτικες ομάδες όχι κάποιων συνδικαλιστικων θεσμικων οργάνων, αλλα του κινήματος της Αλληλεγγύης. Σε κάθε στιγμη θα έπρεπε να είναι έτοιμες να δράσουν στο πλαίσιο μιας μεγάλης συντονισμένης ενέργειας. Το σχέδιο των λεπτομερειων αυτης της ενέργειας θα οριστει με βάση την παρούσα κατάσταση και θα είναι ο καρπος συνδιασκέψεων των διάφορων περιοχων. Οι συνδιασκέψεις γίνονται αυτη τη στιγμη.

Προς το παρον πρέπει να αποφεύγονται ενέργειες οπως μαζώξεις και απεργίες όπου οι συνδικαλιστικοι υπεύθυνοι θα μπορούσαν να εκτεθουν σε συλλήψεις και επομένως να εξουδετερωθουν. Θα πρέπει να παλέψουν ενάντια στην τάση εμπλοκης σε τρομοκρατικες ενέργειες. Κάτι τέτοιο δεν το δέχεται η Αλληλεγγύη η οποία συστηματικα διαχωρίζει τη θέση της. Πρέπει να οργανώσουμε τα κανάλια για μια ελεύθερη ανταλλαγη πληροφοριων, πολυγραφώντας με όλα τα θεμιτα μέσα τις πληροφορίες, τις δηλώσεις, τις τοποθετήσεις και όλες τις ανεξάρτητες, αλλα απαγορευμένες απο την εξουσία εκδόσεις. Δεν πρέπει να ξεχνούμε αυτους που βρέθηκαν στα στρατόπεδα και στις φυλακες επειδη έδρασαν στο όνομα όλων μας. Δεν έχουμε ποτε το δικαίωμα να δεχτούμε να εγκαταλειφτουν τώρα στην τύχη τους. Αυτο θα αποτελούσε ντροπη για μας. «Σήμερα αυτος, αύριο εσυ», αυτο το σύνθημα θα πρέπει να καθορίσει τη στάση μας απέναντι στο πρόβλημα και να προειδοποιήσει τους ανθρώπους για τις συνέπειες της συντηρητικης στάσης.

Πρέπει να βοηθήσουμε τις οικογένειες των κρατουμένων και των φυλακισμένων. Προς το παρον αυτο είναι το πιο σημαντικο. Πιθανον σύντομα να υποχρεωθούμε να δεχτούμε και άλλες μεθόδους δράσης, αλλα αυτο θα εξαρτηθει απο την εξέλιξη της κατάστασης.

Ο Βαλέσα και οι φυλακισμένοι συνδικαλιστικοι υπεύθυνοι της Αλληλεγγύης σε σχέση μ' αυτους που παραμένουν και δρουν στην παρανομία...
Δεν πρέπει να δημιουργηθουν νέα και προσωρινα ηγετικα θεσμικα όργανα του Συνδικάτου, κι αυτο, για όσο περισσότερο καιρο μπορούμε να μην το κάνουμε συνεχίζοντας τη δράση μας στα πλαίσια του στρατιωτικου νόμου. Τα θεσμικα όργανα του συνδικάτου είναι νόμιμα και αν δεν δημιουργήσουμε άλλα θα ενισχύσουμε τις θέσεις τους σε περίπτωση διαπραγματεύσεων, δίνοντάς τους την πλήρη δυνατότητα και τη συγκατάθεσή μας για να μας εκπροσωπήσουν. Απο την άλλη μερια, αν δράσουμε έξω απο ευρείες οργανωτικες δομες, θα αποφύγουμε τον κίνδυνο να χτυπηθούμε απο την υπηρεσία ασφαλείας. Ο Λεχ Βαλέσα είναι πρόεδρος του συνδικάτου· δοσμένης της παρούσης κατάστασης, η συνδικαλιστικη δημοκρατία έχει καταργηθει και ο Βαλέσα έχει το δικαίωμα να λειτουργήσει με τον τρόπο που ο ίδιος θα κρίνει σαν καλύτερο. Οι συνδικαλιστικοι υπεύθυνοι που δεν είναι στη φυλακη έχουν σαν καθήκον να ενεργήσουν με τρόπο ώστε να ενισχύσουν τη θέση αυτων που θα έχουν ενδεχόμενα να διαπραγματευτουν με την εξουσία εκπροσωπώντας όλους εμας.

ΧΡΟΝΙΚΟ

Η Πρωτομαγια είναι η γιορτη των εργαζομένων. Θα γιορτάσουμε αυτη τη μέρα μέσα στο πνεύμα των αρχων του κινήματος της Αλληλεγγύης και σύμφωνα με τη διδασκαλία που περιέχει η εγκύκλιος *Laborem Exercens* του Άγιου Πατέρα Ιωάννη Παύλου του 2ου. Για μας η Πρωτομαγια είναι η γιορτη της ελεύθερης εργασίας και της ελεύθερης οργάνωσης των εργαζομένων.

Δεν συμμετέχουμε στην εκδήλωση που έχει οργανώσει ο εργοδότης κράτος - κυβέρνηση στην Πλατεία της Αγορας στην Κρακοβία. Δε θα παραταχθούμε μπροστα στο βήμα όπου θα στηθουν οι καταπιεστες μας που κυβερνουν δίχως τη συγκατάθεσή μας, που, για να υπερασπίσουν τη σφετερισμένη εξουσία τους, δε δίστασαν να χρησιμοποιήσουν τα όπλα ενάντια στο Λαο, που κρατουν στη φυλακη τους δημοκρατικα εκλεγμένους αντιπροσώπους μας, που μας αρνούνται το αναφαίρετο δικαίωμά μας για ανεξάρτητα και αυτοδιαχειριζόμενα συνδικάτα, *το δικαιώμα μας στην Αλληλεγγύη. (...)*

Όλοι αυτοι που συμφωνουν με την ιδέα μας, τα μέλη της Αλληλεγγύης, οι εργαζόμενοι της περιοχης Μαλοπόλσκα, πρέπει να πάρουν μέρος στην κοινη προσευχη. Η προσευχη και ο ύμνος μας ας γίνουν η εκδήλωση των αισθημάτων μας, της θέλησής μας να επιστρέψουμε στη ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ και τη ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.

Θα έρθουμε φορώντας τα σήματα της «Αλληλεγγύης». Ας μείνουμε ήρεμοι και αξιοπρεπεις. Καμια ανεύθυνη πρόκληση να μη διαταράξει το υψηλο πνεύμα της Γιορτης της Εργασίας.

Περιφερειακη Εκτελεστικη Επιτροπη
Αλληλεγγύη Μαλοπόλσκα
Βλαντυσλαβ Χάρντεκ
Στανισλαβ Χαντζλικ

Συμπατριώτες!

Πλησιάζει η Πρωτομαγια –γιορτη της εργατικης αλληλεγγύης, της πάλης για την ελευθερία και κύρια μέρα αφιερωμένη στη μνήμη των εργατων που έδωσαν τη ζωη τους για την υπόθεση των δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Υπενθυμίζουμε ότι η Πρωτομαγια έγινε για να μνημονεύει τα γεγονότα του 1885 στο Σικάγο όπου, μετα απο απεργίες, στοκώθηκαν πολλα άτομα.

Η ιστορία έδειξε ότι αυτη δεν ήταν η τελευταία δολοφονία εργατων.

Οι εξεγέρσεις στη Ρωσία, στην Ευρώπη και, πρόσφατα, στην Πολωνία στοίχισαν παντου ανθρώπινες ζωες.

Αυτο θα πρέπει να το θυμηθούμε την Πρωτομαγια και ο καθένας ας περάσει αυτη τη μέρα σε αρμονία με τη συνείδησή του.

Η επέτειος της ψήφισης του Συντάγματος της 3ης Μάη είναι μια μέρα που σε μας τους Πολωνους ξυπνα την ελπίδα για μια ανεξάρτητη ύπαρξη, για μια ελεύθερη ανάπτυξη της κουλτούρας και της οικονομίας της χώρας μας. Την ελπίδα ότι στις δύσκολες στιγμες για την Πολωνία, οι πολίτες της μπορουν να σκέφτονται και να ακολουθουν το καλο του Έθνους. Αλίμονο, οι Πολωνοι δε μπόρεσαν να επωφεληθουν απο τα ευεργετήματα του Συντάγματος της 3ης Μάη. Οι προδότες του Έθνους, σχηματίζοντας τη

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η άποψη του Ζ. Ρομαζέφσκι

Φαίνεται ότι το πιο σημαντικό άμεσα είναι η δημιουργία των οργανωτικών δομών, προσαρμοσμένων στις ανάγκες της κατάστασης και στο πρόγραμμα που έχουμε διαλέξει. Είναι σίγουρο ότι τόσο η εναρμόνιση των δομών όσο και η επεξεργασία του κατάλληλου προγράμματος απαιτούν τη δημιουργία ενός κέντρου αποφάσεων. Η δημιουργία αυτού του κέντρου δεν θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να οδηγήσει στον συγκεντρωτισμό στην εκτέλεση, γιατί κάτω από συνθήκες παρανομίας αυτό μπορεί να επιφέρει τον κανονικό συνωμοτισμό και να διαλύσει το κίνημα. Σε σχέση με την εκτέλεση το κίνημα θα πρέπει να είναι αποκεντρωμένο όσο γίνεται περισσότερο και να διατηρήσει τα πλεονεκτήματα που εξασφαλίζει η ανθεκτική ομάδα. Ταυτόχρονα το κέντρο αποφάσεων, εστιασμένο σε ένα αναγνωρισμένο κοινωνικό χώρο, θα πρέπει να βάλει τους στόχους, να καθορίσει τις κατευθύνσεις της πολιτικής, την τακτική της, και να υποδείξει τα προτεινόμενα μέσα δράσης. Σε περίπτωση που γίνονται κάποιες ενέργειες σε εθνικό επίπεδο ή και σε τοπικό, το κέντρο θα πρέπει να αναλαβει τον συντονισμό τους.

Φαίνεται ότι η δημιουργία ενός τέτοιου κέντρου επιβάλλεται από την ζωντανή πραγματικότητα. Το σύμβολο «Solidarnosc» βρίσκεται στις σημαίες όλων των πολιτικών ομάδων, όλων των ομάδων αντίστασης. Εφ' όσον στην πραγματικότητα όλες οι ομάδες έχουν σαν σκοπό την ανασυγκρότηση της Αλληλεγγύης δεν βλέπω τους λόγους να ανησυχεί κανένας, δεδομένου ότι το πρόγραμμα του συνδικάτου μας προϋποθέτει τον πολιτικό πλουραλισμό και οι διαφορετικές πολιτικές απόψεις δεν μπορεί να αποτελουν πρόβλημα. Αντίθετα θα μπορούσε να δημιουργηθεί πρόβλημα από τις μεθόδες δράσης που, καταφεύγοντας στην τρομοκρατία, θα βρίσκονταν σε αντίθεση με τις ηθικές αρχές της δράσης της Αλληλεγγύης. Αυτό το κέντρο, χάρη στη δύναμη του κοινωνικού του κύρους θα μπορούσε να καθορίσει το πεδίο δραστηριοτήτων που γίνονται στο όνομα της Αλληλεγγύης και αυτών που δεν μπορουν να έχουν αναφορα σ' αυτην. Αυτο θα συνέβαλε στο να αποφευχθεί ο οπορτουνισμός και οι προβοκάτσιες που προέρχονται από τις αρχες.

Με δεδομένο ότι η αποφασιστικη σύγκρουση θα γινει στις επιχειρήσεις –θα πρέπει να χρησιμοποιηθει το όπλο της απεργίας με διάφορους τρόπους– είναι απαραίτητη η υπαρξη συνδικαλιστικων δομων στις επιχειρήσεις. Το κύριο καθήκον τους θα είναι η προετοιμασία διαφόρων ενεργειων στο εσωτερικο των επιχειρήσεων εξασφαλίζοντας τόσο την τεχνικη πλευρα τους όσο και την συνειδητη συμμετοχη των εργαζομένων. Αυτο απαιτει την οργάνωση μέσα στα εργοστάσια ενος δίκτυου επικοινωνίας ανάμεσα στους διάφορους τομεις και διάδοσης πληροφοριων και στην περίπτωση των μεγάλων επιχειρήσεων, την έκδοση ενημερωτικων δελτίων. Οι πυρήνες των επιχειρήσεων θα έχουν επίσης σαν καθήκον τους τη συλλογη χρημάτων για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων που γίνονται έξω απο το εργοστάσιο καθως και ενεργειων σ' ένα γενικότερο επίπεδο. (...)

Πέρα απο την δραστηριότητα σε επίπεδο επιχειρήσεων, θα πρέπει να υπάρχει επίσης ένα κίνημα έξω απ' αυτες. Η δομη του θα πρέπει να ειναι τέτοια ωστε απο τη μια να ειναι δύσκολη η παραβίαση των συνωμοτικων κανόνων, ενω απο την άλλη να επιτρέπει δραστηριότητες βραχυπρόθεσμες όπως την κυκλοφορία των πληροφοριων σε όλη τη χώρα, τις επικοινωνίες και ενέργειες ανάμεσα στους συνεργάτες του καθεστώτος. (...)

Τελειώνοντας, ας σταθούμε λίγο στο ζήτημα των απεργιων. Άμεσα, η οργάνωση απεργιων σε μεμονωμένες επιχειρήσεις φαίνεται άχρηστη, εκτος εαν έχουν σαν στόχο συγκεκριμένες διεκδικήσεις, που η ορθότητά τους είναι πέρα απο κάθε αμφισβήτηση και που είναι δυνατον να ικανοποιηθουν απο τις αρχες. Πρέπει να είναι περιορισμένες χρονικα και μπορουν να έχουν τον χαρακτήρα ενεργειων διαμαρτυρίας ή προειδοποίησης. Αυτο που είναι σίγουρο, είναι ότι πρέπει να είναι καλα προετοιμασμένες και να περιέχουν μικρους κίνδυνους αποτυχίας. Στην κατάσταση που βρισκόμαστε, κάθε απεργία που χάνεται δεν μπορει παρα να ξυπνάει τα αισθήματα αμφιβολίας, παραίτησης, πράγμα που ελπίζει τόσο πολυ η εξουσία. (...)

* Ο Ζ.Ρ. ήταν μέλος του ΚΟΡ. Ήταν μέλος της Εθνικης Επιτροπης της Αλληλεγγύης και μέλος του προεδρειουμ της Τοπικης Επιτροπης της Μαζόφσε (Βαρσοβία). Είναι ένας απο τους οργανωτες του παράνομου ραδιοσταθμου της Αλληλεγγύης.

Εδω μεταφράζουμε μερικα αποσπάσματα, σχετικα με τις αντιλήψεις του για τον χαρακτήρα της Αντίστασης αυτην την περίοδο στην Πολωνία. Είναι άλλωστε μια συζήτηση που γίνεται σε όλη τη χώρα. Οι απόψεις του είναι παρμένες απο μια πιο εκτεταμένη μελέτη του με τίτλο «Αύγουστος '80 – Δεκέμβρης '81 – Και τώρα;».

Συνομοσπονδία του Ταργκοβίτσε προκειμένου να καταργήσουν το Σύνταγμα, ζήτησαν τη στρατιωτική βοήθεια της τσαρίνας Κατέρινας της Ρωσίας. Αποτέλεσμα ήταν να χάσει η Πολωνία την ανεξαρτησία της. Η πατριωτική ορμή των Πολωνών στη διάρκεια του διαμελισμού της Πολωνίας, στη διάρκεια του αγώνα για την ανεξαρτησία το 1918, και στη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου Πόλεμου, κατάφεραν μια ήττα στην Ταργκοβίκα. Τα ίδια ιδανικά που καθοδηγούσαν τους ιδρυτες του Συντάγματος της 3ης Μάη ενέπνευσαν και εκείνους που διαμαρτύρονταν το 1956, 1968, 1970, 1976 και τέλος το 1980. Η ίδια ελπίδα τους κινούσε. Αυτο το τελευταίο καιρο, ήταν η ελπίδα ολόκληρης της κοινωνίας, ομόφωνης και ενωμένης. Αλλα ήρθαν και πάλι τα χρόνια της Ταργκοβίκα. Και σ' αυτο το μέλος ετούτης της σύγχρονης Ταργκοβίκα οφείλουμε την οικονομικη κατάσταση της Πολωνίας καθως και όλες τις συνέπειες του «στρατιωτικου νόμου». Τώρα έχουν αναπτύξει ένα τεράστιο μηχανισμο φυσικου καταναγκασμου και ύπουλης και ψευδολόγας προπαγάνδας ώστε να υποχρεώσουν τους πολίτες στην υποταγη και να τους κάνουν σκλάβους ενος ολοκληρωτικου συστήματος. Παρα τη δύσκολη κατάσταση στην οποία έχουμε βρεθει, οφείλουμε να καλλιεργούμε τις ιδέες των Πολωνων πατριωτων, να τρέφουμε τις ίδιες ελπίδες μ' εκείνους που δημιούργησαν το Σύνταγμα της 3ης Μάη.

Ας γιορτάσουμε τη μέρα της 3ης του Μάη καταθέτοντας άνθη στο Γκλίβιτσε, στα πόδια του μνημείου του Άνταμ Μίκιεβιτς, του ποιητή - προφήτη της εθνικης λευτεριας.

KOS (Επιτροπη Κοινωνικης Άμυνας)
Αλληλεγγύη

Ανταπόκριση της Monde για τα γεγονότα του Ιούνη

Διακόσιες τριανταοκτω συλλήψεις, ένας αστυνομικος σταθμος καταστραμένος, αστυνομικα αυτοκίνητα διαλυμένα, στημένα οδοφράγματα σε πολλους δρόμους, 23 τραυματίες αστυνομικοι, ανάμεσα στους οποίους 6 βαρια —αυτο ήταν το επίσημο δελτίο του Πολωνικου πρακτορείου ειδήσεων για τις διαδηλώσεις στις 13 Ιούνη στο Βροκλαβ και στην Κρακοβία, με τη συπλήρωση 6 μηνων απο την κήρυξη του στρατιωτικου νόμου...

Εαν πιστέψουμε τις ειδήσεις του ΠΑΠ (του Πολωνικου πρακτορείου ειδήσεων), η διαδήλωση στο Βροκλαβ κράτησε περίπου 14 ώρες. Λίγο μετα το μεσημέρι, μετα το τέλος της λειτουργίας, συγκεντρώθηκε κόσμος σε μια εργατικη γειτονια και κατευθύνθηκε εν πομπη προς τον σταθμο των λεωφορείων όπου το καλοκαίρι του 1980 είχε την έδρα της η απεργιακη επιτροπη των επιχειρήσεων της περιοχης. Οι διαδηλωτες —στην πλειοψηφία τους νεολαίοι— τοποθέτησαν λουλούδια κάτω απο την αναμνηστικη πλάκα που έχει εντειχιστει στη μάντρα που περιστοιχίζει το σταθμο και που μετα τις 13 Δεκέμβρη έχει γίνει τόπος προσκυνήματος, όπως τα ορυχεία Βούγιεκ στη Σιλεσία...

Μετα απο λίγο οι περισσότεροι απο τους διαδηλωτες διαλύθηκαν, εκτος απο πεντακόσια άτομα που δεν έφευγαν παρόλη την αστυνομικη διαταγη. Αυτη η ομάδα όλο και μεγάλωνε μέχρι τη στιγμη που οι αστυνομικοι χρησιμοποίησαν αντλίες και δακρυγόνα. Οι διαδηλωτες διαλύθηκαν, αλλα ξανασυγκεντρώθηκαν σε άλλα σημεία της πόλης όπου επιτέθηκαν στους αστυνομικους με μπουκάλια, γλάστρες και πέτρες. Οι συγκρούσεις κράτησαν μέχρι τις 2.30 το πρωι της Δευτέρας. Συνελήφθησαν 120 άτομα ανάμεσα στα οποία ήταν 6 ανθρακωρύχοι και σαράντα φοιτητες και μαθητες.

Το ίδιο έγινε και στην Κρακοβία όπου ο κόσμος συγκετρώθηκε και εκει μετα το τέλος της λειτουργία στο εργατικο προάστειο της Νόβα Χούτα. Επικεφαλης της διαδήλωσης βρισκόταν «μια ομάδα νεολαίων που συμπεριφερόταν με τρόπο επιθετικο». Η αστυνομία επιτέθηκε αφου έδωσε διαταγη να διαλυθουν οι διαδηλωτες, και αφου είδε ένα απο τα αντοκίνητά της να καταστρέφεται με πέτρες. Στη συνέχεια δημιουργήθηκαν ομάδες απο εκατο μέχρι τετρακόσια άτομα σε διάφορα μέρη της Νόβα Χούτα: στήθηκαν οδοφράγματα απο τις σιδερογραμμες του τραμ, απο σκουπιδοτενεκέδες και απο παγκάκια, και καταστράφηκε ένα αστυνομικο τμήμα. Το βράδυ, μια καινούργια ομάδα νέων που έβγαινε απο τη λειτουργία ενώθηκε με τους πρωινους. Η μιλίτσια «αναγκάστηκε να κάνει χρήση δακρυγόνων».

Απόσπασμα απο άρθρο του ανταποκριτη της Monde στην Πολωνία
Μπερναρ Γκεττα Monde 16 Ιούνη '82.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η άποψη του Α. Χαλλ

(...) Η αντίσταση – είναι η τελευταία μας ευκαιρία. Αυτη είναι η πραγματικότητα. Αλλα μπορει αυτο να μας οδηγήσει πραγματικα σε μια απο τις δύο εναλακτικες λύσεις που οραματίζεται ο Κουρον; Τις βλέπει λίγο ώς πολυ με τον εξης τρόπο:

– Να φτάσουμε, στη διάρκεια λίγων εβδομάδων ή μηνων (το κείμενο γράφτηκε το Φλεβάρη), σε έναν συμβιβασμο με την εξουσία, με αντίτιμο «κάποιες πολυ σημαντικες παραχωρήσεις». Αυτο απαιτει ταυτόχρονα πολιτικη πρωτοβουλία και ένα ελάχιστο καλης θέλησης απο την μερια των κυβερνόντων. Εαν αυτη η προοπτικη δεν πραγματοποιηθει, τότε μένει η δεύτερη –η προσπάθεια να «διαλυθει η κατοχη απο μια εξέγερση συλλογικη, οργανωμένη» που να περιλαμβάνει την «ταυτόχρονη επίθεση ενάντια σε όλα τα κέντρα εξουσίας και πληροφόρησης σε όλη τη χώρα».

Η πραγματοποίηση του πρώτου στόχου εξαρτάται μόνο μερικα απο τη δικη μας συμπεριφορα. Αυτο που είναι αποφασιστικο είναι η αντιμετώπιση των ίδιων των αρχων και οι πολιτικες πρωτοβουλίες που θα πάρουν. Απο τη δικη μας μερια, μπορούμε να δείξουμε τη διάθεση για μια κοινωνικη συμφωνία στηριγμένη σε έναν συμβιβασμο, προσπαθώντας να πείσουμε την κοινωνία για την αναγκαιότητά της, και να προσδιορίσουμε τους όρους μας, απο τους οποίους δεν μπορούμε να παραιτηθούμε. Δεν αρκει να δηλώσουμε ότι είμαστε έτοιμοι για μεγάλους συμβιβασμους. Θα πρέπει απο τώρα να πούμε ποιοι είναι οι ελάχιστοι όροι μας χωρις τους οποίους δεν θα πρόκειται πια για συμβιβασμο αλλα για ξεπούλημα. Νομίζω ότι αυτοι οι όροι έρχονται αυθόρμητα στο μυαλο και έχουν αναφερθει αρκετες φορες προηγούμενα:

1. Η άρση του στρατιωτικου νόμου.

2. Η απελευθέρωση όλων των κρατούμενων και αυτων που καταδικάστηκαν για πολιτικους λόγους μετα τις 13 Δεκέμβρη.

3. Η αποκατάσταση του δικαιώματος τού συνδικάτου Αλληλεγγύη να συνεχίσει τις δραστηριότητές του σύμφωνα με το καταστατικο του και ο σεβασμος της αυτονομίας και ανεξαρτησίας του απο τις αρχες.

Σίγουρα, η πραγματοποίηση αυτου του στόχου –το κλείσιμο μιας κοινωνικης συμφωνίας στους προσεχεις μήνες, χωρις συγκρούσεις– θα είναι η καλύτερη λύση. Δυστυχως όμως, είναι δύσκολο να θεωρηθει σαν η πιο πιθανη. Αλλα μήπως μπορούμε τότε να επιδιώξουμε την πραγματοποίηση του δεύτερου εναλλακτικου στόχου που προτείνει ο Γιάσεκ Κούρον; Εδω, κατα τη γνώμη μου, αγγίζουμε το ζήτημα, που στο κείμενό του δεν τραβιέται στη λογικη του κατάληξη. Είναι το πρόβλημα της Ρωσσίας. Δεν υπάρχει τίποτα που να επιτρέπει την υπόθεση ότι η Σοβιετικη Ένωση είναι διατεθειμένη το 1982, να επιτρέψει τον παραμερισμο του κομμουνιστικου κόμματος απο την εξουσία στην Πολωνία, ιδιαίτερα δε σαν αποτέλεσμα μιας μαζικης κοινωνικης εξέγερσης. Δεν υποστηρίζω ότι θα είναι πάντοτε έτσι, αυτο μπορει να αλλάξει ακόμα και στο προσεχες μελλον. Παρ' όλα αυτα σκεφτόμαστε ποια θα πρέπει να είναι η συμπεριφορα των Πολωνων την άνοιξη και το καλοκαίρι του 1982 και όχι στα προσεχη χρόνια. Η πραγματοποίηση της άποψης του Κούρον τώρα, στην παρούσα κατάσταση, όταν η ΕΣΣΔ υποστηρίζει με μεγάλη θέρμη την πολιτικη του Γιαρουζέλσκι, δεν μπορει να έχει παρα μόνο ένα αποτέλεσμα. Θα πληρώσουμε για μια καινούργια εθνικη εξέγερση, με όλες τις συνέπειες αυτης της ήττας. Δεν έχουμε τα μέσα γι' αυτο το πράγμα.

Αυτο που θα πρέπει να μας καθορίζει, όχι σαν μια αιωνία αλήθεια, αλλα σαν αυτο που πρέπει να γίνει «εδω και τώρα», στην Πολωνία του 1982, είναι η συνειδητοποίηση του γεγονότος ότι η αντίσταση της κοινωνίας δεν έχει σαν στόχο τον παραμερισμο του κομμουνιστικου κόμματος απο την εξουσία αλλα ακριβως την πίεση πάνω σ' αυτην την εξουσία να κάνει παραχωρήσεις προς το έθνος. Ασφαλως, δεν είναι επειδη αγαπάμε ιδιαίτερα αυτην την εξουσία και της αναγνωρίζουμε το ηθικο δικαίωμα να κυβερνάει την Πολωνία, αλλα απλα επειδη προς το παρον δεν μπορει να γίνει διαφορετικα. Όποιος δεν το βλέπει αυτο, μπαίνει στη σφαίρα της πολιτικης φαντασίας.

Τι θα πρέπει λοιπον να κανουμε εαν η εξουσία δεν πά-

Φυλακη ή εξορία: Η απάντηση ενος φυλακισμένου

Το παρακάτω δημοσίευμα αποτελει το δεύτερο μέρος ενος κειμένου που γράφτηκε απο έναν κρατούμενο στις φυλακες Μπιαλολέκα, μέλος της Αλληλεγγύης.

(...)Χάρη στην κομμουνιστικη εξουσία, μπαίνει και πάλι σε σένα το πρόβλημα της μετανάστευσης. Αυτο το πρόβλημα συζητιέται πολυ ανάμεσα στους κρατούμενους, πράγμα που δεν εκπλήσσει σε τίποτα. Κάποτε οι άνθρωποι σαν και μας προορίζονταν για το εκτελεστικο απόσπασμα ή για τις δίκες κατασκοπείας. Σήμερα έχουμε τη δυνατότητα επιλογης: να φύγουμε ή να μουχλιάσουμε κατα βούληση.

Να η επιλογη σου, η φυλακη ή η εξορία. Ο Γιαρουζέλσκι είναι ένας αριστοτέχνης του ελέους... Είναι ωστόσο πολυ ενδιαφέρον το ότι σ' ένα κράτος, απο το οποίο κανονικα είναι δύσκολο να φύγει κανεις, ο κρατικος μηχανισμος προσφέρει τέτοιες δυνατότητες σε ανθρώπους που θεωρει εχθρους του. Φαίνεται πως οι υπολογισμοι της εξουσίας είναι απλοι: η μετανάστευση στοχεύει στο να τσακίσει την εσωτερικη ενότητα της Αλληλεγγύης, να την ατιμάσει στα μάτια του έθνους· πρέπει να αποδείξει τη μικρότητα των ανθρώπων που απαιτούσαν κραυγάζοντας ότι η Πολωνία πρέπει να μείνει Πολωνία, και που, μετα απο λίγους μήνες στη φυλακη, ανταλλάσσουν την Πολωνία με τον Καναδα. Θα είναι εύκολο ν' αντιπαραθέσουν σ' αυτους την ηθικη υγεία της βάσης που θ' αποτελέσει το υφάδι του καινούργιου συνδικάτου, εκκαθαρισμένου απο τους «εξτρεμιστες πολιτικάντηδες της Αλληλεγγύης».

Ο κρατικος μηχανισμος θέλει να εκμεταλλευτει το σοβιετικο παράδειγμα αυτων των δέκα τελευταίων χρόνων που, δίνοντας στους διαφωνούντες τη δυνατότητα να μεταναστεύσουν, προκάλεσε ένα ρήγμα στο δημοκρατικο κίνημα. Απο τη στιγμη που θα βρεθει στη Δύση, ένας αγωνιστης εργάτης ή ένας αντιπολιτευόμενος διανοούμενος θα χάσει το βάρος που έχει, σκέφτονται οι γραφειοκράτες. Μετα απο ένα μικρο χρονικο διάστημα κατα το οποίο διατηρει την ελκτικη δύναμη, γίνεται πια ενοχλητικος, ένας φορτικος επισκέπτης των αιθουσων αναμονης διάφορων ιδρυμάτων όπου το μόνο που σκέφτεται κανεις είναι πως να το ξεφορτωθει. Παύει να έχει κύρος στη χώρα του και κατα συνέπεια παύουν να τον ακούνε και στη Δύση.

Τη γνωρίζεις τη Δύση και άρα ξέρεις ότι ο συλλογισμος μου δεν είναι παράλογος. Οι μετανάστες είναι διαιρεμένοι, απομονωμένοι, ξεχασμένοι απο τον κόσμο... Γι'

Συναυλια για την πρώτη επέτειο της ίδρυσης της Αλληλεγγύης, με φόντο τα πορτραίτα των Γ.Γ. του ΠΕΕΚ. Τα δυο μαύρα αριστερα συμβολίζουν τους Κάνια και Γιαρουζέλσκι

σει απο τη μερια της κυμια πρωτοβουλία για μια συμφωνία με την κοινωνία; Σκέφτομαι ότι έχουμε δύο δυνατους δρόμους. Ο πρώτος εκφράζεται συμβολικα απο το σύνθημα «ο χειμώνας είναι δικος σας, η άνοιξη μας ανήκει». Το κίνημα κοινωνικης αντίστασης θα έχει σαν στόχο να προχωρήσει, την άνοιξη ή το καλοκ[illegible] σε μια γενικη απεργία που θα υποχρεώσει τις αρχες να ψάξουν για έναν συμβιβασμο με το έθνος. Με μια λέξη, θα πρόκειται για επανάληψη του Αύγουστου του '80. Παρ' όλα αυτα, ακόμα και οι πιο θερμοι οπαδοι αυτης της άποψης αναγνωρίζουν ότι είναι ασύγκριτα πιο παρακινδυνευμένο απ' ότι τον Αύγουστο του '80. Η αλήθεια είναι ότι οι κίνδυνοι υπάρχουν και για τις δύο μεριες, αλλα εμεις, θα πρέπει να έχουμε στο μυαλο μας το καλο της κοινωνίας και το μέλλον της. Η έννοια της υπευθυνότητας, μας αναγκάζει να αναλύσουμε τόσο όλες τις συνέπειες όσο και το κοινωνικο κόστος μιας ήττας.

Ο δεύτερος δρόμος, είναι η προετοιμασία της κοινωνίας για μια πιο μακροχρόνια αντίσταση, όπου ναι μεν δεν θα υπάρχει μια συνολικη σύγκρουση ή δεν θα ποντάρουμε μόνο πανω σ' ενα χαρτι, αλλα όπου η αντίσταση συνεχίζεται με σθένος είτε αναγκάζοντας τις αρχες να υποχωρήσουν, είτε περιμένοντας μια πιο ευνοϊκη, πολιτικη συγκυρία, όπου μια οργανωμένη δράση απο τη μερια της κοινωνίας θα μπορει να νικήσει. Αυτος ο δεύτερος στόχος σίγουρα προβλέπει διαμαρτυρίες και προεισβολητικες απεργίες σαν εκφράσεις δύναμης και αποφασιστικότητας της κοινωνίας.

Οι δύο δρόμοι θα πρέπει να εξεταστουν με προσοχη. Ο καθένας περικλύει κινδύνους καθως επίσης και δυνατότητες επιτυχίας. Αυτο που έχει σημασία είναι η ίδια η κοινωνία, διαλέγοντας το δρόμο της, να το κάνει συνειδητα, να πρόκειται για μια απόφαση λογικη και όχι συναισθηματικη, τελικα σε καμια περίπτωση για μια γρήγορη ή επιπόλαιη απόφαση.

Ο Α. Η. είναι ένας απο τους ηγέτες του συνδικάτου της Αλληλεγγύης στην περιοχη του Γκντάνσκ. Είναι ένας απο τους ηγέτες του κινήματος της Νέας Πολωνίας –ομάδα με αναφορα τις παρεκκλισεις της ευνικιστικης ιδεολογίας στη χώρα αυτη. Απο τον Αύγουστο του 1980 λειτουργει σαν πολιτικη ομάδα στα πλαίσια της δημοκρατικης αντιπολίτευσης με μεγαλη δυναμη στην Αλληλεγγυη της περιοχης του Γκντανσκ.

αυτο και συχνα το πέρασμα απο τη φυλακη στην εξορία ισοδυναμει στην πράξη με το πέρασμα απο την κόλαση στο μηδεν.

Αλλα δεν είναι γι' αυτο που θέλω να μιλήσω. Μιλώντας με πολιτικους όρους, καθένας απο μας που μετανα-στεύει προσφέρει ένα δώρο στο Γιαρουζέλσκι, το κύρος του, του προσφέρει ένα εξαιρετικο επιχείρημα ενάντια στην Αλληλεγγύη και τον διευκολύνει στο να υποτάξει την κοινωνία.

Θυμάμαι την επιστολη του Αντρέι Ζ. στους κρατούμενους συντρόφους του: «Είμαστε για το έθνος το σύμβολο της αντίστασης. Όχι πως είμαστε τόσο σπουδαίοι αλλα, φυλακίζοντάς μας, η εξουσία μας δίνει αυτο το ρόλο στο δράμα της που έχει τον τίτλο "στρατιωτικος νόμος", και αυτο το ρόλο τον κρατάμε ανεξάρτητα απο τη θέλησή μας». Έτσι λοιπον, θα πρόσθετα, «όποιος έχει τα γένεια, έχει και τα χτένια». Τη δυνατότητα να μετανα-στεύσουμε την έχουμε όχι σα δικαίωμα του κάθε πολίτη αυτης της χώρας αλλα γιατι, καλως ή κακως, περνιόμα-στε για άτομα που έχουν κερδίσει την εμπιστοσύνη του λαου. Και η πρόθεση της εξουσίας είναι ν' αποδείξει ότι είμαστε ανάξιοι αυτης της εμπιστοσύνης. Η ελεύθερη επιλογη μιας χώρας υποδοχης είναι ένα πράγμα· η εξα-γορα της ελευθερίας σου σε όφελος του ληστη που σου την έχει στερήσει, και σε βάρος εκείνων στους οποίους δε θα προταθει ποτε ένα τέτοιο παράζερα, είναι ένα άλλο.

Ελπίζω να καταλαβαίνεις γιατι συμμερίζομαι την άπο-ψη του Αντρέι Ζ. Η προσφορα του δικαιώματος μετανά-στευσης είναι μια πρόκληση που πετάει η εξουσία στην Αλληλεγγύη, πρόκληση πολιτικη και ηθικη. Οι φυλακι-σμένοι αγωνιστες της Αλληλεγγύης που διαλέγουν την εξορία αφήνονται να παρασυρθουν σε μια ενέργεια που είναι ταυτόχρονα συνθηκολόγηση και λιποταξία.

Ξέρω ότι αυτα είναι πολυ βαρια λόγια. Σ' ακούω ήδη να λες ότι αυτο δε μου ταιριάζει, ότι απαρνούμαι τις αρ-χειακες μου θέσεις ανοχης και ότι η απόφαση για μετα-νάστευση είναι ολότελα προσωπικη υπόθεση. Όλα αυτα είναι αλήθεια. Ωστόσο, το γεγονος του να συμμετέχει κανεις στην Αλληλεγγύη, να κερδίζει τη λαϊκη εμπιστο-σύνη, ήταν κι αυτο η συνέπεια μιας προσωπικης απόφα-σης που όμως αφορούσε και παρέσυρε και άλλους ανθρώπους. Είναι λοιπον αναγκαίο να λάβει κανεις υπό-ψη τους άλλους ανθρώπους. Κάθε είδους ανθρώπους. Αυτους που καταδικάστηκαν τον περασμένο Δεκέμβρη επειδη έκαναν απεργία για να σε υπερασπιστουν, αυτους που φυλακίστηκαν γιατι κόλλησαν αφίσες για να σε υπε-ρασπιστουν, αυτους που κυνηγιούνται απο την αστυνο-μία επειδη οργανώνουν ενέργειες για να σε υπερασπι-στουν. Είναι λοιπον ανάγκη να σκέφτεσαι αυτους τους ανθρώπους τη στιγμη που αποφασίζεις να φύγεις. Θα το μάθουν μέσα στις κρυψώνες και τις φυλακες τους.

Δεν σκέφτομαι μονάχα την πολιτικη σημασία αυτης της επιλογης ούτε την τύχη της Αλληλεγγύης. Στο κάτω κάτω μπορει να θέλεις να παραιτηθεις. Πιθανα να βαρε-θηκες να χτυπας το κεφάλι σου στον τοίχο, ν' αναπόδο-γυρίζεις βουνα. Σκέπτομαι ακόμα μια απλη εντιμότητα ή μια στοιχειώδη ευθύτητα. Όχι μόνο απέναντι σ' αυτους που αγωνίζονται αλλα ακόμα απέναντι σ' εκείνους που σ' εμπιστεύτηκαν. Απέναντι σ' εκείνους που μέσα απο σένα θέλησαν να πιστέψουν στην ανιδιοτέλεια, στην ειλικρίνεια, στην αξιοπρέπεια της δημόσιας ζωης. Απέ-ναντι σ' εκείνους που σου φέρνουν τρόφιμα, ενω εσυ εί-σαι έγκλειστος, που προσεύχονται για σένα και που σε σκέφτονται με πίστη, ελπίδα και αγάπη. Απέναντι σ' εκείνους για τους οποίους εσυ είσαι, όπως άλλωστε και ολόκληρη η Αλληλεγγυη, το σύμβολο μιας καλύτερης Πολωνίας, μιας Πολωνίας του μέλλοντος. Αν συνειδη-τοποιήσεις όλα αυτα, θα παραδεχτεις ότι η πολιτικη εί-ναι αξεχώριστα δεμένη με την ηθικη και ότι η πολιτικη επιλογη είναι αναγκαστικα μια ηθικη επιλογη, θα πρέπει να το θυμάσαι αυτο.

Δεν πιστεύεις σε μια κοντινη νίκη, σε μια σύντομη ανασυγκρότηση της Αλληλεγγύης. Ξέρεις ότι σε περιμέ-νει ένας μακρυς και επίπονος δρόμος, σημαδεμένος απο οδύνη, ήττες και την πικρη γεύση που δινει η επαφη με την ανθρώπινη μικρότητα. Άλλωστε δεν εξιδανικεύεις καθόλου την πριν απο το Δεκέμβρη Αλληλεγγύη. Θυμά-σαι υπερβολικα πολυ την ανησυχία σου για την εξέλιξη που έπαιρναν τα πράγματα, γνώρισες πολυ καλα το μη-χανισμο που κάνει τους πονηρους και τους φωνακλάδες ν' ανεβαίνουν, τον ίλιγγο που φέρνουν τα θέλγητρα της εξουσίας, τη ζάλη των γρήγορων επιτυχιων και τη γέν-νηση μιας αυλης και των συνομωσιων. Όλα αυτα τα εί-δες απο κοντα, και γι' αυτο θέλησες να καταλάβεις τα συμπτώματα της προδομένης επανάστασης και τα σπέρ-ματα του εκφυλισμου. Ωστόσο, παράλληλα μ' αυτα, στη διάρκεια αυτων των μηνων που για τίποτα στον κόσμο δε θά 'θελες να χάσεις και που θά 'σουνα, πάντα έτοιμος να πληρώσεις με ολόκληρα χρόνια φυλακης, είδες ακό-μα γονατισμένους ανθρώπους να ορθώνουν και πάλι το ανάστημά τους, ανθρώπους διψασμένους για ειλικρινη και ελεύθερα λόγια, ανθρώπους που τα δέχονταν σαν όστια, ανθρώπους με φωτισμένα πρόσωπα και βλέμμα γεμάτο εμπιστοσύνη. Και ξέρεις πως αυτα δεν συντρί-βονται με τα τανκς. Και πως δεν πρόκειται να συναντή-σεις τέτοια πρόσωπα στις λεωφόρους του Παρισιου.

Πιστεύω πως εκφράστηκα ξεκάθαρα. Δεν έχω καμια αντι-μεταναστευτικη φοβία, καμια φοβία δε μου υπαγό-ρευσε αυτες τις παρατηρήσεις. Και καμια πατριωτικη τύ-φλωση. Ούτε ακόμα πιστεύω πως είναι το θάρρος που μ' έκανε να διαλέξω τη φυλακη και όχι την εξορία. Στην πραγματικότητα είναι μάλλον ο φόβος. Ο φόβος μήπως χάσω την τιμη μου για να σώσω το κεφάλι μου.

Μάρτης 1982
Αντρέι Ζαγκόζντα

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

"Οσο ὁ Βαλέσσα δέν ἐμφανίζεται στά ναυπηγεῖα..."

"Οἱ διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν στά ναυπηγεῖα τοῦ Γκτάνσκ,τῆς Ρδύνια καί τοῦ Σοπότ εἶναι:
1. Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ Λέχ Βαλέσσα καί ὅλων τῶν κρατούμενων.
2. Ἡ ἄρση τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου.
3. Ἡ ἐπανάληψη τῆς λειτουργίας τῆς Ἀλληλεγγύης καί τῶν ἄλλων συνδικάτων μέ τίς δομές πού ἔχουν μέχρι σήμερα.

Ἡ ἀπεργία ἄρχισε στίς 11 Ὀκτώβρη στίς 6 ἡ ὥρα τό πρωΐ καί θά τελειώσει τό μεσημέρι. Ἡ δεύτερη βάρδια δέν θά πιάσει κι αὐτή δουλειά. Αὔριο(Τρίτη) καί τίς ἄλλες μέρες,θά συνεχίζουμε τήν ἀπεργία μας ἀπό τίς 6 ἡ ὥρα τό πρωΐ μέχρι τίς 2 τό μεσημέρι. Ἡ δεύτερη βάρδια θά μαζευτεῖ μαζί μέ τή πρώτη. Ἐάν τά ναυπηγεῖα κλείσουν,θά συναντιθοῦμε γύρω ἀπό τό μνημεῖο (κοντά στά κάγκελα τῆς εἰσόδου) καί ἐάν ὑπάρξουν ἄλλες δυσκολίες θά μαζευτοῦμε ὅσο γίνεται πιό κοντά στά κάγκελα.

Σέ περίπτωση πού ἀποπειραθοῦν νά φέρουν ἄλλους ἐργάτες γιά νά ἀντικαταστήσουν αὐτούς πού ἀπολύθηκαν,θά συνεχίσουμε τήν ἀπεργία μας μέ τή μορφή πού ἀναφέραμε παραπάνω. Θά πρέπει νά ὑπάρξει ἕνα ἐνεργητικό μποϊκοτάρισμα τῶν καινούργιων συνδικάτων.
Δέν θά ξαναγυρίσουμε στή δουλειά μας,ὅσο ὁ Λέχ Βαλέσσα δέν ἐμφανίζεται στά ναυπηγεῖα!

Αὐτό εἶναι τό κείμενο τῆς προκήρυξης πού οἱ ἐργάτες τῶν ναυπηγείων Λένιν,στό Γκτάνσκ,μοίρασαν τό πρωΐ τῆς Δευτέρας,στίς 11 Ὀκτώβρη,ἀμέσως μετά καί τήν "τυπική" διάλυση τῆς Ἀλληλεγγύης ἀπό τήν Χούντα τοῦ Γιαρουζέλσκι. Ἡ ἀπεργία τους κράτησε 2 μέρες, καί σταμάτησε μόνο γιατί ἡ Χούντα στρατιωτικοποίησε τά ναυπηγεῖα. Ἡ ἄρνηση δουλειᾶς σ'αὐτήν τή περίπτωση μπορεῖ νά τιμωρηθεῖ ἀκόμα καί μέ ἐκτέλεση.
Στό Λόζναν,στό Βρόκλαβ στήν Κρακοβία,ἔγιναν διαδηλώσεις τόσο μεγάλες ὅσο καί στίς 31 Αὐγούστου. Στήν Κρακοβία οἱ Ζόμο σκότωσαν καί ἕναν ἐργάτη ἀπό τά Χαλυβουργεῖα Λένιν. Ἡ κηδεῖα του ὀργανώθηκε ἀπό τίς ἐργατικές τῶν ἐργοστασίων τῆς περιοχῆς,καί γιά πρώτη φορά ὑπάρχει τόσο ἔντονα στήν ἀτμόσφαιρα τό κλῖμα τῆς ἐκδίκησης. Κανένας πιά δέν πιστεύει στήν συνδιαλαγή. Τήν ἴδια ὥρα τό ἐργοστάσιο Χούτα Λένιν,κατεβαίνει ὅλο σέ ἀπεργία.

Μόνο γιατί μπῆκε ὁ στόχος τῆς 10 Νοέμβρη, γιά μιά ἀπάντηση ἀπ'ὅλη τήν Ἀλληλεγγύη,στα μάτησαν οἱ ἐπιμέρους ἀπεργίες καί διαδηλώσεις. Ἔτσι ὅλοι τώρα πιά ἑτοιμάζονται γιά τήν 8ωρη ἀπεργία τῆς 10 Νοέμβρη. Στήν ἀρχή εἶχε κυρηχθεῖ 4ωρη, ἀλλά κάτω ἀπό τήν πίεση καί τή μαχητικότητα πού ὑπάρχει,ἀναγκάστηκε ἡ προσωρινή Συντονιστική Ἐπιτροπή νά τήν μετατρέψει σέ 8ωρη. Ὅλοι ξέρουν ὅτι αὐτή δέν εἶναι παρά ἡ πρώτη ἐνέργεια,πού ὅμως πρέπει νά πετύχει γιατί θά εἶναι τό τέστ γιά τήν παραπέρα πορεία. Ἤδη ἡ ἐπόμενη διαμαρτυρία,σύμφωνα μέ τίς ἀποφάσεις τῆς προσωρινῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς,εἶναι 4ήμερη ἀπεργία καί διαδηλώσεις στήν συμπλήρωση τοῦ χρόνου ἀπό τό πραξικόπημα,καί τό ἑπόμενο στάδιο εἶναι ἡ γενική ἀπεργία τῆς ἄνοιξης.

Πέρα ἀπ'αὐτό τό χρονοδιάγραμμα καί πόσο θά κρατηθεῖ ἔτσι ἤ θά ἀλλάξει, ἡ ἀπεργία στίς 10 Νοέμβρη ἔχει καί δική της σημασία. Εἶναι ἡ πρώτη ἀπεργία πού κυρήσεται σέ ὅλη τή χώρα καί ἡ ἐπιτυχία της ἤ ὄχι θά δείξει καί τήν ὀργανωτικότητα τῆς Ἀλληλεγγύης ἀλλά ἀκόμα περισσότερο τή δύναμη πού συνεχίζει νά ἔχει μέσα στούς ἐργάτες. Ἰδιαίτερα δέ μετά τήν ἀνοιχτή ἀντίθεση τοῦ Γκιέρεμπ μ' αὐτή τήν ἐνέργεια. Τόν Αὔγουστο τοῦ '80,στά ναυπηγεῖα τοῦ Γκτάνσκ οἱ ἐργάτες ἀψήφησαν τίς συμβουλές τῆς ἐκκλησίας νά σταματήσουν τήν κατάληψη καί νά γυρίσουν στίς δουλειές τους. Ἐάν καί τώρα ἀπαντήσουν μέ τόν ἴδιο τρόπο,ὁ ρόλος τοῦ διαμεσολαβητῆ καί τοῦ φρένου,πού μέχρι τώρα προσπαθοῦσε νά πέξει ἡ ἐκκλησία θά τιναχθεῖ στόν ἀέρα.

Οἱ πληροφορίες,πάντως,τόν τελευταῖο καιρό δείχνουν ὅτι ἡ Ἀλληλεγγύη ἔχει ξαναδυναμώσει ἀρκετά μέσα στά μεγάλα ἐργοστάσια (σέ πάρα πολλά ἔχει ξαναδημιουργήσει ὀργανώσεις βάσης πού ὀνομάζονται τώρα "προσωρινές ἐργοστασιακές ἐπιτροπές") καί ἔχει ἀνασυγκροτήσει ἀρκετές τοπικές ἐπιτροπές. Ἐπίσης μέ ἀφορμή τήν ἀπεργία τῆς 10 Νοέμβρη,προσπαθεῖ νά ἀποκαταστήσει μιά πιό στενή ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στά ἐργοστάσια,ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τήν καλή ὀργάνωση

καί ἐπιτυχία τῆς ἀπεργίας. Ἔτσι, ἡ ἀπεργία τῆς 10 Νοέμβρη εἶναι καί ἕνας πολύ συγκεκριμένος κρίκος στό χτίσιμο τῆς παράνομης Ἀλληλεγγύης.

ΚΑΙ Η ΧΟΥΝΤΑ;

Ἡ ταχτική τῆς χούντας ἀπέναντι σ'αὐτό τό δυνάμωμα εἶναι μιά ἔνταση τῆς καταστολῆς καί μάλιστα πιό γενικευμένης ἀπό ὅτι πρηγούμενα. Μέχρι τώρα, κάνοντας διάκριση ἀνάμεσα στήν ἡγεσία καί στή βάση τῆς Ἀλληλεγγύης, τό στρατιωτικό καθεστώς χτυποῦσε τήν πρώτη ἐνῶ προσπαθοῦσε νά κερδίσει τή δεύτερη. Τώρα ἀποφάσισε ὅτι δέν εἶναι πιά καιρός γιά τέτοιες μανοῦβρες καί ἔτσι ἐπεκτείνει τήν τρομοκρατεία καί τόν καταναγκασμό σέ ὅλους ὅσοι δέ δέχονται νά μποῦν στά καινούργια πλαίσια πού τό ἴδιο καθορίζει.

Ἔτσι, μέ τό νόμο πού ἔβγαλε παράνομη τήν Ἀλληλεγγύη, δημιουργεῖ νέα συνδικάτα. Οὐσιαστικά, αὐτά δέν διαφέρουν ἀπό τά παλιά κομματικά συνδικάτα, ἐκτός ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ νόμος πιά ὁρίζει ρητά ὅτι εἶναι τά μόνα πού ἐπιτρέπονται. Μ'αὐτόν τό τρόπο ξεκαθαρίζει τελείως μέ τή προηγούμενη κατάσταση (ὅπου τυπικά ὑπῆρχαν τρία συνδικάτα-τά κομματικά, τά αὐτόνομα καί ἡ Ἀλληλεγγύη) καί ὑποχρεώνει τούς ἐργάτες νά ἀνήκουν μόνο στά καινούργια, δηλαδή στά κρατικά.
Ὅποιοι ἀρνηθοῦν, τούς περιμένει ἡ ἐπόμενη μέγγενη πού εἶναι ὁ νέος νόμος γιά τό "κοινωνικό παρασιτισμό". Ὄχι καί πολύ τυχαῖα, αὐτός ὁ νόμος πέρασε ἀπό τή Πολωνική Βουλή 15 μέρες μετά ἀπό τό νόμο γιά τα συνδικάτα. "Κοινωνικά παράσιτα", λοιπόν, σύμφωνα μέ τή νομοθεσία τοῦ Γιαρουζέλσκι εἶναι ὅσοι δέν δουλεύουν καί φυσικά ὅσοι ἐχουν ἀπολυθεῖ ἀπό τίς δουλειές τους σάν συμπαθοῦντες τῆς Ἀλληλεγγύης. Ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν πού ἀπολύονται γι'αὐτόν τό λόγο συνεχῶς μεγαλώνει γιατί ὕστερα ἀπό κάθε ἀπεργία ἡ χούντα κάνει μαζικές ἀπολύσεις ἀπεργῶν καί "ἀνανεώνει" τό προσωπικό τῶν ἐπιχειρήσεων μέ τή μάταια ἐλπίδα νά βρεῖ ἐργάτες λιγότερο πιστούς στήν Ἀλληλεγγύη. Γιά τά ἀπολυμένα "κοινωνικά παράσιτα" καί τήν ἐνοχλητική ἄνεργη νεολαία ὁ νέος νόμος προβλέπει καταναγκαστική ἐργασία (πιθανόν νά δημιουργηθοῦν καί τάγματα ἀνεπιθύμητων ἐργτῶν).
Γιά ὅσους ἀρνηθοῦν τήν καταναγκαστική ἐργασία, ὑπάρχουν οἱ φυλακές, τά ψυχιατρεῖα (ὁ νόμος τά ἀναφέρει ρητά σάν μέθοδο σωφρονισμοῦ τῶν "παράσιτων") καί οἱ ἐκτοπίσεις.

Γιά τή χούντα, ὁ μαζικός καταναγκασμός πού προσπαθεῖ νά ἐπιβάλει στούς ἐργάτες ἀποτελεῖ τήν τελευταία ἐλπίδα. Τά περιθώρια γιά μιά ταχτική παροχῶν, ἐξαγορᾶς ἤ ἔστω ἐξασφάλισης τῆς ἀνοχῆς τῶν ἐργατῶν ἔχουν περάσει χωρίς ἐπιστροφή. Ἡ τελευταία ὁλομέλια τῆς Κ.Ε. ἦταν ἕνας ὁμαδικός θρῆνος γιά τά "χαμένα" οἰκονομικά τῆς Πολωνίας μέ κατάληξη τό συμπέρασμα ὅτι πρέπει ἀρκετά σύντομα νά ἀνεβάσουν ξανά τίς τιμές. Ἡ προηγούμενη κατασταλτική πολιτική δέν κατάφερε νά σταματίσει τούς ἐργάτες νά κατεβαίνουν στούς δρόμους νά συγκρούονται μέ τούς ZOMO καί νά παίζουν κυριολεκτικά μέ τά δακρυγόνα. Οἱ διαδηλώσεις τῆς 31 Αὐγούστου δέν εἶχαν ἀφήσει κανένα περιθώριο ἀμφιβολίας στούς γραφειοκράτες γιά τήν ἀποτυχία τους νά σταματήσουν τήν ἐπιρροή καί δύναμη τῆς Ἀλληλεγκύης.

Τώρα, ἡ ἀπεργία τῆς 10 Νοέμβρη ἔρχεται νά βάλει σέ δοκιμασία καί τή νέα γενικευμένη κατασταλτική τακτική. Οἱ ἄμεσες ἀντιδράσεις μετά τή κήρυξη τῆς Ἀλληλεγκύης ἐκτός νόμου, ἀλλά καί ἡ διαδικασία καλύτερου συντονισμοῦ πού ἔχει ξεκινήσει ὑπόσχονται ὅτι οἱ Πολωνοί ἐργάτες ἑτοιμάζονται νά δείξουν στούς γραφειοκράτες ποιοί τέλος πάντων εἶναι τά "κοινωνικά παράσιτα".

Απ' τις τελευταίες διαδηλώσεις του Οκτώβρη στη Νόβα Χούτα

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Μέσα στους λίγους μήνες που έχουν περάσει απο την επικράτηση του πραξικοπήματος στη Βαρσοβία, η πορεία των εξελίξεων γύρω απο το Πολωνικο ακολουθει αντίθετη κατεύθυνση έξω απο την Πολωνία απ' ό,τι μέσα. Ενω στο εσωτερικο της χώρας η Αλληλεγγύη σταδιακα ξαναοργανώνεται και αρχίζει πάλι να δείχνει τη δύναμή της, στο εξωτερικο το κίνημα συμπαράστασης έχει κοπάσει. Ύστερα απο το κύμα διαδηλώσεων, συγκεντρώσεων, γενικα μαζικων κινητοποίησεων που αγκάλιασε ολόκληρο τον κόσμο απο την Ιαπωνία ως το Περού περνώντας απο όλες τις χώρες της Δυτικης Ευρώπης, η συμπαράσταση για την Πολωνία της Αλληλεγγύης έχει φυσιολογικα περιοριστει σε λιγότερο δραματικες και εκτεταμένες μορφες.

Δύο στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη δουλεια συμπαράστασης σ' αυτη τη δεύτερη φάση είναι η προσπάθεια να κρατηθει ζωντανη η ενημέρωση απο την «κατεχόμενη» Πολωνία και η οργάνωση συγκεκριμένης βοήθειας για τους κρατούμενους αγωνιστες της Αλληλεγγυης. Σε πολλες ευρωπαϊκες χώρες έχει αναπτυχθει η μορφη της «υιοθεσίας», δηλαδη μια συνδικαλιστικη οργάνωση «υιοθετει» ένα πολιτικο κρατούμενο και φροντίζει να γίνει γνωστη η τύχη του, να του σταλει υλικη βοήθεια, να μπει πίεση για την προστασία της οικογένειάς του και τελικα για την αποφυλάκισή του.

Και σ' αυτη τη φάση, το κέντρο του κινήματος συμπαράστασης εξακολουθει να είναι το Παρίσι. Χάρη στο εβδομαδιαίο ενημερωτικο δελτίο που εκδίδει η Συντονιστικη Επιτροπη της Αλληλεγγύης στη Γαλλία, η πληροφόρηση για τη ζωη στην Πολωνία του Γιαραζέλσκι, για τη δράση της Αλληλεγγύης και για τους νέους προσανατολισμους και προβληματισμους του κινήματος των Πολωνων εργατων απλώνεται σε όλους όσους θέλουν να συνεχίσουν τη συμπαράσταση.

Στην Ελλάδα, η τελευταία σημαντικη εκδήλωση ήταν η Βδομάδα Αλληλεγγύης που οργανώθηκε για τη συμπλήρωση τριων μηνων απο το πραξικόπημα, με συμμετοχη Πολωνων φοιτητων της NZS και προβολη της ταινίας «Αλληλεγγύη» που φτιάχτηκε απο Έλληνες συντρόφους και βρίσκεται στη διάθεση κάθε πρωτοβουλίας συμπαράστασης για την Πολωνία.

Στα πλαίσια της προσπάθειας εξάλλου να υπάρξει και στην Ελλάδα η πληροφόρηση για τις εξελίξεις στην Πολωνία εντάσσονται και οι προσπάθειες του περιοδικού μας. Σε μια περίοδο που ο ρυθμος των εξελίξεων επιταχύνεται ξανα καθως οι Πολωνοι εργάτες περνουν πάλι στην ανοιχτη δράση, το κίνημα συμπαράστασης μοιάζει ότι σύντομα θα χρειαστει να δείξει την ευαισθησία του και την ετοιμότητά του να σταθει στο πλευρο τους.

Γιουγκοσλαβία

Περίπου 400 Γιουγκοσλάβοι διανοούμενοι υπογράψαν διάφορες διαμαρτυρίες, καταδικάζοντας το στρατιωτικο πραξικόπημα στην Πολωνία. Μια απ' αυτες τις διαμαρτυρίες διαβάστηκε σε μια συγκέντρωση, που οργανώθηκε στο Κέντρο Φοιτητων Βελιγραδίου μερικες μέρες μετα το πραξικόπημα και υπογράφηκε αρχικα απο 150 άτομα μετα το τέλος της συγκέντρωσης. Οργανώθηκε επίσης μια συγκέντρωση μετα απο λίγες μέρες έξω απο την Πολωνικη Πρεσβεία, αλλα ο υπουργος Εσωτερικων αρνήθηκε να δώσει την απαιτούμενη άδεια.

Όταν, παρ' όλα αυτα, εμφανίστηκαν στη συγκέντρωση μερικες δεκάδες άτομα, πενήντα αστυνομικοι τους περίμεναν· μερικοι απ' τους διαδηλωτες κλήθηκαν για ανάκριση. Παρακάτω δημοσιεύονται τρία κείμενα διαμαρτυριων, που μεταξύ τους έχουν αρκετες ομοιότητες και διαφορες.

Προς την Πολωνία, τον Πολωνικο λαο, το ανεξάρτητο συνδικάτο «Αλληλεγγύη» και όλα τα πολιτικα και δημοκρατικα ρεύματα.

Στις 13 Δεκέμβρη του 1981 επιβλήθηκε ένα απάνθρωπο στατιωτικο καθεστως με την αστήρικτη κύρηξη του στρατιωτικου νόμου. Δεν υπάρχει προηγούμενο σε μια τέτοια δραστικη και απατηλη χρησιμοποίηση του στρατου ενάντια στον ίδιο του το λαο, τις ιστορικες και ζωντανες επιδιώξεις του. Με την επιβολη του στρατιωτικου καθεστώτος μπήκε τέλος στο δημοκρατικο κίνημα και τον πανεθνικο διάλογο στην Πολωνία. Επιπλέον η ενέργεια αυτη έχει διαταράξει τις διεθνεις σχέσεις και έχει βάλει σε κίνδυνο την ειρήνη στην Ευρώπη και σ' όλοκληρο τον κόσμο.

Χαιρετίζουμε τον ηρωικο και βασανισμένο λαο της Πολωνίας και τον αγώνα του για δημοκρατία και ανεξαρτησία, και ενώνουμε τη φωνη μας με όλους όσους, ταράχτηκαν και ανησύχησαν απο την Πολωνικη τραγωδία, προβάλλοντας τα ακόλουθα αιτήματα: *την άμεση,* άρση του στρατιωτικου νόμου, την απελευθέρωση όλων των Πολωνων πατριωτων και δημοκρατων, που έχουν συλληφθει, το σταμάτημα κάθε ξένης ανάμιξης στις πολωνικες υποθέσεις, την αμεση επανάληψη του διαλόγου και των διαπραγματεύσεων με τις πατριωτικες και δημοκρατικες δυνάμεις στην Πολωνία, την επαναλειτουργία του ανεξάρτητου συνδικάτου Αλληλεγγύη.

(Ανάμεσα σ' αυτους που υπογράφουν αυτο το κείμενο ήταν ο Μίλοβαν Τζίλας, ο δικηγόρος, που συχνα υπερασπίζεται πολιτικους διαφωνούντες στο Βελιγράδι, Σρόντια Πόποβιτς και ο γνωστος Σέρβος λογοτέχνης Ντόμπρικα Κόζιτς).

Προς τον Στρατηγο Γιαρουζέλσκι, Πρόεδρο του Στρατιωτικου συμβουλίου Εθνικης Σωτηρίας, Πρόεδρο της Κυβέρνησης της Λαϊκης Δημοκρατίας της Πολωνίας και πρώτο Γραμματέα του ΠΕΕΚ.

Έτυχε σ' εσένα ο εμπλουτισμος του άδοξου οπλοστάσιου της γραφειοκρατικης αντεπανάστασης, με το να προσθέσεις σ' αυτο, την εμπειρία της στρατιωτικης δικτατορίας. Οι προσπάθειες, που καταβάλεις για να δικαιολογήσεις τις ενέργειες σου μπροστα στην Ευρωπαϊκη και στην παγκόσμια κοινη γνώμη μιλάνε απο μόνες τους. Η επίθεσή σου ενάντια στον Πολωνικο λαο αποκαλύπτει για άλλη μια φορα ότι ο φόβος και το μίσος για το αυθεντικο κίνημα των εργατων, των διανοούμενων και της νεολαίας, για ελευθερία και δημοκρατία, κάνουν τη σφετερίστρια γραφειοκρατία να μην διαφέρει απο την πιο σκληρη αστικη καταπίεση. Ο Λεονιντ Μπρέζνιεφ δεν θα μπορούσε να φανταστει ένα καλύτερο δώρο για τα γενεθλία του.

Καταδικάζουμε μ' όλη μας τη δύναμη την απάνθρωπη επίθεσή σου ενάντια στις δημοκρατικες κατακτήσεις του Πολωνικου λαου και ζητάμε την άμεση άρση του στρατιωτικου νόμου, την απελευθέρωση όλων των κρατούμενων και την αναγνώριση όλων των δημοκρατικων δικαιωμάτων, που έχουν κερδηθει απο τον Αύγουστο του 1980.

(Το κείμενο αυτο έχει τις υπογραφες διανοούμενων που βρίσκονται γύρω απο το περιοδικο *Praxis*).

Προς το στρατηγο Γιαρουζέλσκι, Βαρσοβία

Εκφράζοντες την πλήρη συμπαράσταση μας με την Αλληλεγγύη, που αυτη τη στιγμη εκπροσωπει τον Πολωνικο Λαο, διαμαρτυρόμαστε έντονα ενάντια στην επιβολη του στρατιωτικου νόμου στην Πολωνία κάτω απο τις δικες σας διαταγες και απαιτούμε την άμεση άρση του προς το συμφέρον της Ειρήνης και της Δημοκρατικης ανανέωσης στην Πολωνία. Όλοι οι πολιτικοι κρατούμενοι θα πρέπει να απελευθερωθουν αμέσως.

Τσεχοσλοβακία

Η χάρτα '77 συμπαραστέκεται στην Αλληλεγγύη

Η χάρτα του '77, το τσεχοσλοβάκικο κίνημα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μαζι με όλες τις παγκόσμιες προοδευτικες δυνάμεις εκφράζει την υποστήριξή της στην ημέρα συμπαράστασης στον Πολωνικο λαο στις 30 Γενάρη 1982. Πιστεύουμε ότι η λύση της Πολωνικης κρίσης δεν μπορει να βγει μέσα απο την καταπίεση, αλλα μόνο μέσα απο την πλήρη συμμετοχη όλων των αντιπροσωπευτικων κομματίων της πολωνικης κοινωνίας συμπεριλαμβανόμενης της Εργατικης Αλληλεγγύης και της Καθολικης Εκκλησίας.

Λαντισλαβ Λις. Άννα Μαρβάνοβα και Ραντιμ Παλους
30 Γενάρη 1982
(οι επίσημοι εκπρόσωποι της Χάρτας)

Ομάδα για Επαναστατικη Δράση

Πράγα 15 Δεκέμβρη 1981

Μετα το μοίρασμα του παρακάτω κειμένου επακολούθησε η απαγγελία κατηγοριων για στάση εναντίον του Γιαν Βυντς, 25 χρόνων εργάτη, παντρεμένου με ένα παιδι, τον Γιόζεφ Βυντς 20 χρονων, τον Βάκλαβ Σούκουπ, 23 χρονων εργάτη, τη Γίτκα Τούμοβα 23 χρονων δακτυλογράφου. Όλοι αυτοι βρίσκονταν ακόμα υπο κράτιση το Φλεβάρη. Ένας άλλος εργάτης, ο Γίρι Βολφ, 30 χρονων, που έχει ήδη κάνει 4 χρόνια φυλ[κη, αντιμετωπίζει κατηγορίες για ανατρεπτικες ενέργειες.

Εργάτες, Φοιτητες και Πολίτες της Τσεχοσλοβακίας

Υψώστε τη φωνη σας για την υπεράσπιση των Πολωνων εργατων. Εκφράστε τη διαφωνία σας ενάντια στις διώξεις των προοδευτικων εργατων και των διανοούμενων στην Πολωνία. Συνειδητοποιείστε ότι η Πολωνία μας αφορα. Αν η προσπάθεια για την ανανέωση της δημοκρατίας και των εργ[illegible]ων δικαιωμάτων συντριβει στην Πολωνία, τότε κάθε ελπίδα για την ανανέωση του σοσιαλισμου σ' όλο το Ανατολικο μπλοκ θα σβήσει για πάρα πολλα χρόνια.

Πρέπει να καταλάβετε ότι αυτο που συμβαίνει στην Πολωνία δεν είναι αντεπανάσταση, αλλα η επαναστατικη επίθεση του προλεταριάτου ενάντια στο γραφειοκρατικο σύστημα και την εκμετάλλευση. Οι Πολωνοι εργάτες παλεύουν για μια ελεύθερη ζωη σε ένα ελεύθερο κρατος, όπως κι εμεις το 1968.

Να μην αφήσετε το καθεστως εδω στην Τσεχοσλαβακία να εκφράσει, στο όνομα σας, τη συμπαράσταση του στη Χούντα της Πολωνίας. Η συμπαράσταση για το στρατιωτικο δικτάτορα Γιαρουζέλσκι, που γίνεται στο όνομα σας θα πρέπει να καταγγελθει σαν ψέμμα. Ας διαχωριστούμε απο τις δηλώσεις των αυτοδιοριζόμενων αρχηγων μας. Εκφράστε με όποιο τρόπο μπορείτε τη συμπαράστασή σας στις επαναστατικες προσπάθειες των Πολωνων εργατων. Απαιτείστε την άρση του στρατιωτικου νόμου στην Πολωνία και την απελευθέρωση των εκπροσώπων των εργατων, που εκλέχτηκαν δημοκρατικα απο τη συντρηπτικη πλειοψηφία των Πολωνων εργατων. Θα πρέπει να δείξουμε καθαρα ότι η επίθεση ενάντια στο Πολωνικο προλεταριάτο είναι ένα κτύπημα σε όλη την εργατικη τάξη και ειδικώτερα στους εργάτες των χωρων του «υπαρκτου σοσιαλισμου». Κάθε βήμα προς τη συντριβη του προλεταριάτου –ένα προλεταριάτο χωρις πολιτικα δικαιώματα και ελευθερίες και χωρις καμια δυνατότητα παρέμβασης στην πολιτικη διακυβέρνηση– είναι ένα βήμα προς το δυνάμωμα του κρατικοκαπιταλιστικου συστήματος στις κομμουνιστικες χώρες.

Οι «κομμουνιστες μεγιστάνες» αντιμετωπίζουν κάθε προσπάθεια αληθινης επαναστατικης δραστηριοποίησης του προλεταριάτου σαν επίθεση ενάντια στο δικο του μονοπώλιο εξουσίας, που αναπόφευκτα απειλείται απο την προοπτικη μιας πραγματικης εργατικης εξουσίας. Η Πολωνικη επανάσταση δεν πρέπει να κατασταλει με την δικη σας σιωπηρη συμφωνία, πρασπαθώντας να εξασφαλίσετε προνόμια, κέρδη και μια άνετη ζωη. Αν η Πολωνικη ανανέωση συντριβει στη δημιουργία της κι εσεις θα αισθανθείτε τις συνέπειές της όπως για παράδειγμα, με το τέλος της ύφεσης και τη χειροτέρευση της διεθνους κατάστασης.

Αλληλεγγύη στην «Αλληλεγγύη»!
Απελευθέρωση των συνδικαλιστων και όλων των κρατούμενων στην Πολωνία!
Κάτω η στρατιωτικη Χούντα του Γιαρουζέλσκι!

Τσεχοσλοβακία 1968

Γαλλία

Το κείμενο που δημοσιεύουμε είναι η ομιλία ενος Γάλλου, μέλους της γαλλικης επιτροπης *Αλληλεγγύη στην Αλληλεγγύη*, ομιλία που ακούστηκε στη συγκέντρωση που διοργανώθηκε στο Σπόρτινγκ λίγο καιρο μετα την επιβολη του στρατιωτικου νόμου στην Πολωνία, με κύριο ομιλητη τον Σ. Μπλουμστάιν, μέλος της Πολωνικης Αλληλεγγύης.

Δημοσιεύουμε το κείμενο αυτο γιατι δίνει σημαντικες πληροφορίες σχετικα με τον τρόπο που οργανώθηκε η συμπαράσταση στους Πολωνους εργάτες από το γαλλικο κίνημα.

Φίλοι και σύντροφοι,

Θέλω να χαιρετήσω αυτη τη συγκέντρωση στ' όνομα της Γαλλικης επιτροπης Αλληλεγγύης με την Αλληλεγγύη. Και το ίδιο στ' όνομα όλων εκείνων πιστεύω που στη Γαλλία παλεύουν για να υποστηρίξουν την Αλληλεγγύη και όλο το Πολωνικο κοινωνικο κίνημα.

Σήμερα απο τις ΗΠΑ μέχρι τη Σουηδία, απ' τη Γαλλία μέχρι τη Βραζιλία, η Αλληλεγγύη έχει σίγουρους φίλους που πολεμουν για να την υποστηρίξουν.

Στη Γαλλία, ήδη πάνω απο ένα χρόνο η επιτροπη μας μεταφράζει και εκδίδει πολωνικα κείμενα, μαζεύει λεφτα για να τα στείλει στην Πολωνία, μαγνητόφωνα, εκδοτικα μέσα, τα οποία στέλνει απ' ευθείας στις πολωνικες συνδικαλιστικες δομες. Οργανώσαμε αποστολες Αλληλεγγύης στην Πολωνία απο συνδικαλιστες και το ίδιο κάναμε απο Πολωνους στη Γαλλία. Όλα τα γαλλικα συνδικάτα είχανε καλες σχέσεις με την Αλληλεγγύη και πήγαν όλα στο Συνέδριό της και το φθινόπωρο η αποστολη της Αλληλεγγύης, μαζι με το Λεχ Βαλέσα, επισκέφτηκε όλα τα Συνδικάτα στη Γαλλία. Έτσι η είδηση για το πραξικόπημα έγινε γνωστη κιόλας απο την Κυριακη το πρωι. Το απόγευμα της Κυριακης πολλες χιλιάδες άτομα συμμετείχαν στη διαδήλωση, και την άλλη μέρα 50.000 συμμετείχαν στη διαδήλωση που κάλεσαν τα συνδικάτα. Αυτη η διαδήλωση καλέστηκε απο όλα τα γαλλικα συνδικάτα εκτος απο ένα, τη CGT. Παρόμοιες διαδηλώσεις με πολλες χιλιάδες διαδηλωτες έγιναν και στις επαρχιακες πόλεις της Γαλλίας.

Έγιναν γενικες συνελεύσεις στις σχολες, στους χώρους δουλειας, στα εργοστάσια, και μαζεύτηκαν υπογραφες σ' όλους τους χώρους. Ενεργοποιήθηκαν γιατροι που στέλνουν φάρμακα στην Πολωνία, καλλιτέχνες που φτιάχνουν αφίσσες, τυπογράφοι που τυπώνουν δωρεαν, ηθοποιοι που προσφέρουν στην Αλληλεγγύη τα χρήματα απο τις παραστάσεις τους, ακόμα και δημοσιογράφοι αναφέρουν λεπτομερως κάθε τι που γίνεται, και αντίθετα με τις συνήθειές τους, κάλεσαν αυτη τη φορα σε όλες τις πρωτοβουλίες αλληλεγγύης στην Πολωνία.

Έτσι γεννήθηκαν εκατοντάδες επιτροπες δράσης σ' όλη τη Γαλλία, για παράδειγμα στην περιοχη του Παρισιου υπάρχουν πάνω απο 10 στα Πανεπιστήμια, πάνω απο 10 σε γυμνάσια, πάνω απο 10 σε γειτονιες και πολυ περισσότερα στα εργοστάσια. Και μερικες φορες η συμμετοχη είναι τόσο πλατια, ώστε σε μερικα μέρη το σύνολο των συνδικάτων σχηματίζουν μια επιτροπη ενδοσυνδικαλιστικη, όπου συμμετέχουν όλοι, για υποστήριξη στην Πολωνία. Απο την αρχη, απο τη στιγμη που έγινε το στρατιωτικο πραξικόπημα, η Επιτροπη Αλληλεγγύη στην Αλληλεγγύη εξήγησε ότι δεν πρόκειται για μια εσωτερικη υπόθεση, αρκει κανένας να δει το χάρτη για να το καταλάβει.

Η Πολωνία έχει κοινα σύνορα με τη Σοβ. Ένωση, με την Αν. Γερμανία και με την Τσεχοσλοβακία, και δεν είναι καθόλου περισσότερο εσωτερικη υπόθεση απ' όταν ο πρόεδρος Ρήγκαν απειλει τη Νικαράγουα, ή την επανάσταση στο Σαλβαντορ. Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι όλα τα συνδικάτα, εκτος απο ένα, και κύρια η CFDT, η Δημοκρατικη Συνομοσπονδία Εργασίας στη Γαλλία, (είναι το δεύτερο συνδικάτο στον εργατικο χώρο) έχουν συμπαρασταθει στους Πολωνους εργάτες. Αλλα το μεγαλύτερο εργατικο συνδικάτο, η CGT, η ΓΣΕ δηλαδη, μέχρι σήμερα, ποτε δε ζήτησε

στόχημα την απελευθέρωση των φυλακισμένων Πολωνών εργατών. Εκείνο όμως που έχει σημασία είναι ότι ένα μεγάλο μέρος ακόμα και αυτού του συνδικάτου διαχώρισε τη θέση του πάνω σ' αυτό το θέμα, και πάνω απο 10 εθνικές ομοσπονδίες, 400 συνδικαλιστικες οργανώσεις βάσης που έχουν συσπειρωθει σε 25 περιφερειακες οργανώσεις, έχουνε φτιάξει μια ένωση της CGT για την Πολωνία που παίρνει θέση υποστήριξης της Αλληλεγγύης. Όπως λένε, δρουν έτσι για να μπορέσουν να σώσουν την ίδια την ύπαρξη του συνδικάτου.

Το Σοσιαλιστικο Κόμμα κάνει πολλες δηλώσεις υποστηριξης της Αλληλεγγύης αλλα στο πρακτικο επίπεδο εχει κανει ελαχιστα. Το ΚΚ λέει ότι οποιαδήποτε ενεργεια θα οδηγούσε σε σφαγη και γι' αυτο είναι καλύτερα να μην κάνει κανεις τίποτα. Το να μην κάνει κανεις τίποτα είναι οπωσδήποτε μια περίεργη τοποθέτηση για ένα κόμμα που αυτοκαθορίζεται σαν επανα στατικο.

Αντίθετα εμεις πιστέψαμε ότι ήταν επείγον να δράσουμε και τη δράση μας τη στρέφομαι προς πολλες κατευθύνσεις: Μια πολιτικη δράση που πρώτα εξηγούμε τις ενέργειες και τις θέσεις της Αλληλεγγύης, και καταστρέφουμε έτσι το μύθο σύμφωνα με τον οποίο η Αλληλεγγύη είναι φιλοκαπιταλιστικη και αντεπαναστατικη. Μια βοήθεια ανθρωπιστικη, δηλ. με τρόφιμα και με φάρμακα που στέλνονται μέσω στων συνδικαλιστικων επιτροπων και οργανώσεων και που στην Πολωνία διανέμονται κάτω απο τον έλεγχό τους, και μοιράζονται απο τη μόνη οργάνωση που είναι ανεξάρτητη απο το κράτος δηλ. την εκκλησία. Η υιοθεσία πόλεων της Πολωνίας που σημαίνει, ότι διάφορες πόλεις της Γαλλίας γίνονται αδερφες πόλεις με της Πολωνίας και στέλνουν βοήθεια στις αντίστοιχειες πόλεις. Αναλαμβάνοντας την υποστήριξη συγκεκριμένων φυλακισμένων αγωνιστων της Αλληλεγγύης ή των άλλων ανεξάρτητων οργανώσεων. Ζητώντας βίζα για τους ιδιους ή για τις οικογενειες τους.

Το αίτημα να υπάρξουν οικονομικες κυρώσεις στην Πολωνία υπο όρους, δηλ. να ξανασυζητηθει το θέμα των χρεων που έχει η Πολωνία απέναντι στη Γαλλία με τον όρο η Πολωνικη κυβέρνηση να απελευθερώσει τους κρατούμενους και να σταματήσει την κατάσταση πολιορκείας. Πάνω σ' αυτο το τελευταίο θέμα, ακόμα δεν είναι απόλυτα ταυτισμένες οι απόψεις στο σύνολο του κινήματος αλληλεγγύης για την Πολωνία. Τέλος η οργάνωση μιας οικονομικης βοήθειας, οργανώνοντας εράνους και μαζεύοντας χρήματα τα οποία στέλνονται στις οργανώσεις αλληλεγγύης στη Γαλλία κι απο κει στην Πολωνία. Τα χρήματα είναι αναγκαία και για την επιτροπη της Αλληλεγγύης στο εξωτερικο, γιατι χρειάζεται να ταξιδέψει για να οργανώσει την αλληλεγγύη έξω και ελπίζουμε σε λίγο καιρο για να βοηθήσει και την αντίσταση μέσα στην Πολωνία. Πιστεύουμε ότι η υποστήριξή μας, η αλληλεγγύη μας θα είναι μακρόχρονη.

SOLIDARNOŚĆ

BULLETIN D'INFORMATION N° 15 PARIS 13.04.82

HEBDOMADAIRE PRIX 5 F.

Βρετανία

Αντίθετα με τις μεγάλες διαδηλώσεις που έγιναν στη Γαλλία αμεσως μετα το πραξικόπημα, στη Βρετανία η συμπαράσταση πέρασε κύρια με διαφορετικο τροπο. Οι κεντρικες κινητοποιήσεις ήταν μικρες –συγκέντρωναν απο 1000 - 5000 άτομα στην καλύτερη περίπτωση και μερικες φορες είχαν οργανωθει απο δυνάμεις που κάλυπταν το φάσμα απ' τη δεξια του Εργατικου Κόμματος μέχρι και τους Συντηρητικους (χωρις οπωσδήποτε αυτο να ισχύει γενικα). Αν και οι ηγεσίες των περισσότερων συνδικάτων (Ανθρακωρύχοι, Εργαζόμενοι στις Μεταφορες, Κλωστοϋφαντουργοι, Δημόσιοι Υπάλληλοι, Δάσκαλοι και Καθηγητες, Νοσοκομειακοι, Εργάτες Μετάλλου καθως και πολλα Εργατικα Κέντρα) καταδίκασαν αμέσως την επιβολη στρατιωτικου νόμου, οι ανακοινώσεις τους ήταν υποτονικες και δεν προχώρησαν σε καμια συγκεκριμένη πρακτικη δράση.

Αυτο που διέκρινε τη συμπαράσταση στη Βρετανία, απ' τις άλλες Ευρωπαϊκες χώρες είναι η έντονη δραστηριότητα που υπήρξε στη βάση των συνδικάτων απο τις επιτροπες αντιπροσώπων τμημάτων (Shop Stewards

Ο Πιοτρ Κοζλόφσκι

Commitees). Με πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας των Συνδικαλιστων της Αλληλεγγύης που έχουν εγκατασταθει στη Βρετανία μετα το πραξικόπημα) και οργανώσεων της Επαναστατικης Αριστερας και της αριστερης πτέρυγας του Εργατικου Κόμματος, οργανώθηκε μια πλατεια καμπάνια στη βάση των συνδικάτων με ομιλίες συνδικαλιστων της Αλληλεγγύης και περιοδείες σε μεγάλο αριθμο εργοστασίων. Είναι χαρακτηριστικος ο τρόπος με τον οποίο οι Βρετανοι εργάτες αντιμετώπισαν την καμπάνια. Μέχρι στιγμης έχουν «υιοθετηθει» τουλάχιστον 50 - 60 φυλακισμένα μέλη της Αλληλεγγύης απο Επιτροπες Εργοστασίων ή Περιφερειακες Οργανώσεις των διάφορων συνδικάτων, ενω ταυτόχρονα έχει συγκεντρωθει και μεγάλος αριθμος χρημάτων για τις οικογένειες των φυλακισμένων και τη δραστηριότητα της ίδιας της Αλληλεγγύης (κάτι που βέβαια δεν ανακοινώνεται επίσημα). Ο Πιοτρ Κοζλόφσκι, εργάτης του Ούρσους, που ηγείται της καμπάνιας, σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Socialist Worker δήλωσε ενθουσιασμένος απ' την ανταπόκριση των εργατων: *«Πήγαμε σε δεκάδες εργοστάσια και είναι δύσκολο να σας εκφράσω τον ενθουσιασμο και το βαθμο συμμετοχης του κόσμου στις συζητήσεις για πληροφόρηση απ' την Πολωνία. Όλοι ζητούσαν να μάθουν, όχι μόνο το τι συμβαίνει τώρα στην Πολωνία, αλλα και τον τρόπο οργάνωσης και δραστηριότητας της Αλληλεγγύης στην περίοδο της νομιμότητάς της...*

...Στο εργοστάσιο Μάσεϋ Φέργκυσον οι εργάτες ψήφισαν να σαμποτάρουν την εισαγωγη εξαρτημάτων απ' την Πολωνία. Με θεωρούσαν σαν αδερφο τους αφου το Ούρσους, όπου εργαζόμουν, φτιάχτηκε απ' τη Μάσεϋ Φέργκυσον... Την ίδια υποδοχη μου επεφύλαξαν οι εργάτες της Σελ, της Κέλογκς, και οι απεργοι της Λώρενς Σκωτ, που ταύτησαν τον αγώνα τους με τον αγώνα της Αλληλεγγύης. Κι ο συνάδελφος μου Μέρεκ Γκαρζτέτσι (κι αυτος εργάτης στο Ούρσους) που είχε αναλάβει τα εργοστάσια της Μπρίτις Λέιλαντ έχει κι αυτος ενθουσιαστει με την επιτυχία της καμπάνιας...»

Νομίζουμε ότι το πιο ενδιαφέρον χαρακτηριστικο της συμπαράστασης στη Βρετανία, πέρα απ' το γεγονος της κινητοποίησης στη βάση των εργοστάσιων, είναι η χρησιμοποίηση του τρόπου της «υιοθεσίας» φυλακισμένων μελων της Αλληλεγγύης. Όμως, για το ιδιαίτερο αυτο θέμα θα ήταν καλύτερα να δοθει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα σ' ένα επόμενο τεύχος μιας και μια τέτοια αναφορα δεν θα πρέπει να είναι άσχετη με κάποιες πρακτικες πρωτοβουλίες προς αυτην την κατεύθυνση. Εμεις παντως έχουμε ήδη στη διάθεσή μας ένα κατάλογο 122 ονομάτων φυλακισμένων μελων της Αλληλεγγύης καθως και τις διευθύνσεις των στρατοπέδων ή φυλακων που κρατούνται. Τελειώνοντας δίνουμε λίγα στοιχεία για τις Επιτροπες Συμπαράστασης που υπάρχουν στη Βρετανία.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΩΝ «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ».

Αποτελείται απ' τους συνδικαλιστες της Αλληλεγγύης που βρίσκονται στη Βρετανία και η δραστηριότητα έχει δοθει στο αμέσως προηγούμενο κειμενο για τη συμπαράσταση στη Βρετανία.

Διεύθυνση: SOLIDARITY TRADE UNION WORKING GROUP, 64 Philbeach Gardens, Earls Court, London SW5.

ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Επιτροπη που υπάρχει απ' το 1978, στην οποία συμμετέχουν πολλες συνδικαλιστικες οργανώσεις καθως και οργανώσεις του Εργατικου Κόμματος, απ' το οποίο λίγο - πολυ ελέγχεται.

Διεύθυνση: EESC, c/o Vladimir Derer, 10 Park Drive London NW 11.

ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ

Δημοσιεύει διμηνιαίο δελτίο πληροφόρησης και έχει οργανώσει μια σχετικα μαζικη διαδήλωση στις 20/12/81. Χωρις να είναι καθαρα δεξια βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τη Μαρξιστικη Αριστερα στη Βρετανία.

Διεύθυνση: PSC, 12 Marlborough Crescent, London W4.

ΚΑΜΠΑΝΙΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΣΤΗΝ «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ»

Είναι η μοναδικη που δεν έχει καμια σχέση με το εργατικο κίνημα και η κύρια δραστηριότητά της στρέφεται στο εμπορικο και πολιτιστικο μπούκοταζ της ΕΣΣΔ και των άλλων χωρων του Σύμφωνου της Βαρσοβίας.

Διεύθυνση: SWSC, 7 Quintin Ave, London SW 20.

Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Το γυναικείο κίνημα, ένα απο τα δυναμικώτερα κοινωνικα κινήματα που γνωρισε ο δυτικος κόσμος απο το '60 και μετα, έφερε και κρατα σταθερα στο προσκήνιο της πολιτικης επικαιρότητας το θέμα της καταπίεσης και εκμετάλλευσης της γυναίκας στα πλαίσια της ταξικης κοινωνίας και πιο συγκεκριμένα του καπιταλισμου. Παρ' όλο ότι απο πολλες και διάφορες μεριες καταβλήθηκαν φιλότιμες προσπάθειες για να σβήσουν τις ιστορικες μνήμες του κύρια απο την Παρισινη Κομμούνα και την Οκτωβριανη επανάσταση, να σταματήσουν την παραπέρα ανάπτυξή του προβληματισμου του και να εμποδίσουν την αυτόνομη οργάνωσή του, το γυναικείο κίνημα έχει ηδη επιτελέσει ένα έργο που δεν μπορει πια σήμερα να αγνοηθει: έχει αμφισβητήσει την αντίληψη που θέλει τη γυναίκα υποδουλωμένη στην υπηρεσία της αναπαραγωγης και προορισμένη να υπηρετει την οικογένεια, ξανάφερε στο προσκήνιο το θέμα της σύνδεσης οικογένειας, Κράτους και ταξικης κοινωνίας και άνοιξε άπειρες συζητήσεις σχετικα με την αντιμετώπιση των γυναικων απο το κράτος, τους άντρες, τα πολιτικα σχήματα της αριστερας παραδοσιακα και μη καθως και για το πώς θα γίνουν ικανες οι γυναίκες να διαδραματίσουν ένα ρόλο στην Επανάσταση, για το πώς θα ξεφύγουν απο την υποταγη στα θεωρούμενα δοσμένα και απαράβατα πρότυπα οργάνωσης της προσωπικης ζωης τους και της αναπαραγωγης, πώς θα ανακαλύψουν τον πραγματικο εαυτο τους και τις ανάγκες τους και άλλα πολλα.

Γι' αυτο, επειδη σήμερα δεν μπορει πια να γίνει κουβέντα για σοσιαλισμο χωρις να θιχτει το θέμα της γυναικείας απελευθέρωσης κι επειδη πιστεύουμε ότι η θέση που δίνει στις γυναίκες μια κοινωνία είναι αρκετα ενδεικτική για το ποιον αυτης της κοινωνίας, έχουμε σκοπο να ασχοληθούμε ειδικα με το πρόβλημα των γυναικων, στις Ανατολικες Χώρες, να συγκεντρώσουμε όσες πληροφορίες μπορέσουμε για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, έτσι ώστε να δώσουμε τη δυνατότητα στο ελληνικο αναγνωστικο κοινο να κρίνει αν τα προβλήματα αυτα είναι καινούργια, ή μήπως είναι τα παμπάλαια που αντιμετώπιζαν και αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σ' όλες τις ταξικες κοινωνίες με την ειδικη μορφη που παίρνουν στις βιομηχανικα ανεπτυγμένες χώρες.

Ξεκινώντας αυτη τη δουλεια συναντήσαμε ήδη μια δυσκολία: τις λιγοστες πληροφορίες που πηγάζουν άμεσα απο γυναίκες των χωρων αυτων. Κι αυτο επειδη σε καμια απο τις Ανατολικες χώρες δεν υπάρχει μαζικο γυναίκειο κίνημα έτσι ώστε να δίνει άφθονο υλικο. Θα πρέπει αναγκαστικα να αρκεστούμε στις λίγες φωνες διαμαρτυρίας που η άγρια καταστολη την οποία εξαπέλυσε το «σοσιαλιστικο» κράτος για να τις κάνει να σταματήσουν τη φεμινιστικη δραστηριότητά τους, δεν τις έκανε να πτοηθουν και να σωπάσουν ή να καταφύγουμε σε έρευνες, όχι πολλες κι αυτες, που έκαναν γυναίκες της Δύσης. Αναγκαστικα λοιπον το υλικο που έχουμε να δώσουμε προς το παρον δεν είναι ιδιαίτερα πλούσιο, είναι όμως παρ' όλα αυτα αρκετα αποκαλυπτικο.

Στο τεύχος αυτο παίρνουμε σα θέμα μας τη γυναίκα στη «μάνα του σοσιαλισμου», την ΕΣΣΔ. Παρουσιάζουμε 3 άρθρα. Το ένα είναι συρραφη διάφορων κομματιων που επιλέξαμε απο επίσημα, αποκλειστικα σοβιετικα κείμενα, δημοσιευμένα σε προπαγανδιστικα βιβλία σοβιετικων εκδόσεων, σε σοβιετικα περιοδικα ευρεία κυκλοφορίας ή σε βιβλία σε μετάφραση και έκδοση της Σύγχρονης Εποχης (όλα είναι στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου).

Παρ' όλες τις προσπάθειες ωραιοποίησης και απόκρυψης ορισμένων πλευρών της γυναικείας καθημερινότητας βγαίνει η προσπάθεια του συστήματος να επιβάλλει και να εξαναγκάσει τη γυναίκα να υποταχθεί σ' ένα συγκεκριμένο ρόλο, ρόλος που δεν μας είναι καθόλου άγνωστος γιατι, με διάφορες παραλλαγες, τον ζούμε και εμεις, οι γυναίκες της Δύσης. Τα άλλα δυο άρθρα είναι γραμμένα απο δυο Ρωσίδες που πρωτοστάτησαν στον αγώνα για τη δημιουργία γυναικείου κινήματος στην ΕΣΣΔ, κυκλοφόρησαν γυναικείο περιοδικο, διώχτηκαν, φυλακίστηκαν, και τελικα αναγκάστηκαν να φύγουν απο την πατρίδα τους συνεχίζοντας απο την Ευρώπη τον αγώνα για την απελεύθερωση της γυναίκας των Ανατολικων χωρων. Επιλέχτηκαν όχι για τις συγκεκριμένες θέσεις τους πάνω στα γυναικεία ζητήματα, αλλα γιατι είναι πληροφοριακα για τη θέση και την καθημερινη ζωη των γυναικων στη σοβιετικη κοινωνία, για το είδος του προβληματισμου που παρουσιάζει σήμερα ο ρώσικος φεμινισμος τόσο πάνω στη θέση της γυναίκας όσο και για τη φύση της σοβιετικης κοινωνίας γενικώτερα. Επίσης γιατι δείχνουν, έστω και αποσπασματικα, με ποιο τρόπο η κυρίαρχη ιδεολόγια για το ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία που τόσο ωραιοποιημένη μας παρουσιάζουν οι επίσημοι εκπρόσωποι του κράτους, μετατρέπεται σε πράξη, αντανακλάται στην κοινωνικη συνείδηση που τα δυο φύλα αποκτουν για τον εαυτο τους και βρίσκει έκφραση στις συγκρούσεις και στις αντιθέσεις της καθημερινης ζωης τους.

Τα επίσημα κείμενα

Δεν περιμένει βέβαια κανεις ότι μπορει μέσα απο τα επίσημα σοβιετικα κείμενα να βγάλει την πραγματικη εικόνα οποιασδήποτε πλευρας της σοβιετικης ζωης. Αντίθετα, αυτο που συνήθως διαπιστώνουμε διαβάζοντας τέτοια κείμενα είναι πως έχουν γραφει ειδικα για να κρύψουν αυτη την εικόνα και χρησιμοποιουν γι' αυτο απροκάλυπτες ψευδολογίες και εσκεμμένα ασαφεις στατιστικες. Η κατάσταση που τελικα παρουσιάζεται μέσα απ' όλα αυτα είναι πως η ΕΣΣΔ αποτελει έναν απέραντο παράδεισο όπου οι πολίτες ζουν ευτυχισμένοι απολαμβάνοντας πλήρη δημοκρατία και ελευθερία σ' όλα τα επιπέδα, χωρις διακρίσεις μεταξυ τους, χωρις άγχος για το αύριο, χωρις τα προβλήματα με τα οποία φορτώνει τους ανθρώπους η διεφθαρμένη Δύση.

Ειδικα όμως για τη θέση και τη ζωη της γυναίκας στη σοβιετικη κοινωνία πολλα μπορει να βγάλει κανεις και μέσα απο τα επίσημα κείμενα. Όχι βέβαια το πρόβλημα σε όλη του την έκταση· απο τα ίδια όμως τα λεγόμενά τους διαφαίνονται τα πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει η γυναίκα να οργανώσει τη ζωη της, τα πρότυπα στα οποία πρέπει να προσαρμοστει, το ρόλο που της έχει αναθέσει η «σοσιαλιστικη» κοινωνία. Και απ' αυτα μπορουν να βγουν μερικα συμπεράσματα και να γίνουν οι συγκρίσεις για το αν υπάρχουν πραγματικα διαφορες και ποιες είναι αυτες με τα πλαίσια και τα πρότυπα που επιβάλλει στη γυναίκα το καπιταλιστικο σύστημα της Δύσης. Με το σκοπο αυτο έγινε στην τύχη μια επιλογη κάποιων ενδεικτικων αποκλειστικα σοβιετικων κειμένων που αναφέρονται στο θέμα της γυναίκας.

Οι γενικες διακηρυξεις: Η γυναικα στην ΕΣΣΔ εχει κατακτήσει την πλήρη ισοτιμία με τον άνδρα κοινωνικα και πολιτικα.

Η απελευθέρωση της γυναίκας είναι καρπος του ίδιου του χαρακτήρα της σοσιαλιστικης επανάστασης, που κατάργησε την εκμετάλλευση ανθρώπου απο άνθρωπο και οδήγησε στην οικοδόμηση μιας νέας κοινωνίας απαλλαγμένης απο τις εκμεταλλεύτριες τάξεις. Απο την απόψη αυτη η Οκτωβριανη επανάσταση είχε τεράστιο αντίχτυπο στην ανάπτυξη του παγκόσμιου δημοκρατικου γυναικείου κινήματος, ανάλογο με την επίδραση που είχαν οι σοσιαλιστικες ιδέες στη γέννησή του. *Τα κομμουνιστικα κόμματα κάτω απο το φως του μεγάλου Οχτώβρη έδοσαν το σωστο προσανατολισμο στο γυναικείο κίνημα, απαλλάσσοντάς το απο τα φεμινιστικα παραπατήματα και τοποθετώντας το μέσα σε πλαίσια ταξικα.* Άρχισε όλο και πιο πολυ να γίνεται συνείδηση το γεγονος, πως η οικονομικη και νομικη ανισοτιμία της γυναίκας πηγάζει απο τη φύση της καπιταλιστικης κοινωνίας, απο την εκμετάλλευση ανθρώπου απο άνθρωπο. Και ότι, για αυτο το λόγο, ο αγώνας για την κατάχτηση της πλήρους, ισοτιμίας της γυναίκας είναι αξεχώριστο μέρος του αγώνα ενάντια στην καπιταλιστικη εκμετάλλευση, για τη δημοκρατία, την ειρήνη και την κοινωνικη πρόοδο. Οι καταχτήσεις τέλος των σοβιετικων γυναικων στάθηκαν φωτεινη επιβεβαίωση για τις γυναίκες όλου του κόσμου, πως μόνο το σοσιαλιστικο καθεστως μπορει να εξασφαλίσει την πλήρη ισοτιμία των γυναικων, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για την ολόπλευρη συμμετοχη της γυναίκας στην κοινωνικη και πολιτικη ζωη. Γιατι μόνο ο σοσιαλισμος ενδιαφέρεται γι' αυτο το πραγμα, μια και μόνο με την κατάργηση όλων των διακρίσεων και ανισοτήτων ανάμεσα σε φύλα, σε έθνη και εθνότητες, μπορει να επιτευχθει η ολόπλευρη ανάπτυξη όλου του πληθυσμου. *Η πείρα που συγκεντρώθηκε στην ΕΣΣΔ απο τη λύση του γυναικείου προβλήματος, είναι πολύτιμος οδηγος για το παγκόσμιο γυναικείο κίνημα.*

(Οι γυναίκες στην ΕΣΣΔ,
απο τη σειρα
Γνωριμία με την ΕΣΣΔ, εκδ. Σύγχρονη Εποχη).

Ερωτ. Το Σύνταγμά σας διακηρύχνει την ισοτιμία των γυναικων. Πόσο πραγματικη είναι αυτη η ισοτιμία στην οικογένεια και την κοινωνία;
Απαντ. Οι γυναίκες έχουν τις ίδιες δυνατότητες με τους άντρες στην απόχτηση μόρφωσης και επαγγελματικης προετοιμασίας. Και αυτο το δικαίωμα το χρησιμοποιουν. Το γενικο μορφωτικο επίπεδο των γυναικων ηλικίας μέχρι 35 ετων είναι μάλιστα λίγο ψηλότερο απ' ότι για τους άντρες. Ανάμεσα στους φοιτητες των ΑΕΙ το 50% είναι κοπέλες. Μπροστα τους είναι ανοιχτος ο δρόμος για οποιοδήποτε επάγγελμα (εκτος απο τις βαρειες ανθυγιεινες δουλειες).

Στην περίφημη διάλεξη που έκανε στο πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ ο Άγγλος επιστήμονας και συγγραφέας Τσ. Π. Σνόου ανέφερε ότι ένα απο τα λάθη της Δύσης βρίσκεται στο ότι εκει θεωρουν τις γυναίκες ανίκανες για επιστημονικη δραστηριότητα και έτσι μειώνουν στο μισο τον πιθανο αριθμο των ταλέντων. Στην ΕΣΣΔ τέτοια

λάθη δεν κάνανε και δεν κάνουν: οι δυο επιστήμονες στους πέντε στην ΕΣΣΔ είναι γυναίκες. Οι γυναίκες διευθύνουν ένα απο τα δυο υγειονομικα ιδρύματα, μία απο τις δυο εμπορικες επιχειρήσεις. Γυναίκες είναι επικεφαλης περίπου 4.000 εργοστασίων και ενώσεων, 200.000 παραγωγικων τμημάτων και εργοστασίων, 200.000 παραγωγικων ομάδων. Στη χώρα παντου ισχύει η αρχη: ίση πληρωμη για ίση δουλεια, ίσες δυνατότητες προώθησης στη δουλεια.

(Ε.Σ.Σ.Δ. 100 ερωτήσεις και απαντήσεις,
εκδ. Σύγχρονη Εποχη)

Πού ανάγεται η ισοτιμία

Ποιες ήταν αυτες οι καταχτήσεις των σοβιετικων γυναικων που αποτελουν φωτεινο παράδειγμα για τα γυναικεία κινήματα όλου του κόσμου δίνοντας σ' αυτα το σωστο τους προσανατολισμο και απαλάσσοντάς τα απο τα «φεμινιστικα τους παραπατήματα», όπως μας λένε;

Η πείρα της Σοβιετικης Ένωσης καθως και των αλλων σοσιαλιστικων χωρων δείχνει πως *βασικη κατάχτηση των γυναικων είναι η εξασφάλιση του δικαιώματος για εργασία,* του δικαιώματος κάθε γυναίκας να εργάζεται σύμφωνα με την ειδικότητά της. Ο σοσιαλισμος είναι το μοναδικο κοινωνικο σύστημα που ανοίγει τις πόρτες για τις γυναίκες στα εκπαιδευτικα ιδρύματα, αλλα και τους εξασφαλίζει την εργασία, συνδιάζοντας αρμονικα την

κοινωνικα ωφέλιμη εργασία με τη μητρότητα και τις υποχρεώσεις στην οικογένεια. Σήμερα στη Σοβιετικη Ένωση το 92,5% των ικανων για εργασία γυναικων ηλικίας 18 - 55 χρόνων εργάζεται ή σπουδάζει.

(Οι γυναίκες στην Ε.Σ.Σ.Δ.)

Πέρα απο τις αντιρρήσεις που θα μπορούσε κανεις να προβάλλει για το αν είναι μόνο οι «σοσιαλιστικες» χώρες που έχουν ωθήσει μαζικα τη γυναίκα στην παραγωγη και εαν αυτο το φαινόμενο δε συμβαίνει γενικα στις καπιταλιστικες χώρες, ιδίως τις βιομηχανικα ανεπτυγμένες, ας συγκρατήσουμε το εξης: η προώθηση της γυναικείας θέσης στην Ε.Σ.Σ.Δ. ερμηνεύεται απο τους Σοβιετικους ότι η γυναίκα εργάζεται, σπουδάζει, αναλαμβάνει υπεύθυνες θέσεις ισότιμα με τον άνδρα.

Είναι όντως ίση με τον άνδρα έστω και στον τομέα μόνο της εργασίας; Αυτο δεν μπορούμε να το διαψεύσουμε μέσα απο τα ίδια τους τα κείμενα μια και εκει στηρίζεται όλη η επιχειρηματολογία τους για ισότητα. Ας κοιτάξουμε τι γίνεται απο κει και πέρα, στη σφαίρα της προσωπικης ζωης της γυναίκας, αυτη που καθόλου δεν θεωρουν αναγκαίο να αναφέρουν οι ειδικοι όταν μιλουν για ισότητα· λέμε, δεν μπορει, κάποιες αλλαγες θα έχει φέρει και εκει η κατάκτηση της ισότητας στον «κοινωνικο στίβο».

Προσωπικες σχέσεις: στόχος η δημιουργία της παραδοσιακης οικογένειας

Πολυ ενδεικτικα είναι τα κείμενα που μιλουν για τη νεολαία. Εκει μπορούμε να δούμε πώς το Κράτος κατευθύνει τη ζωη των νέων ανθρώπων βάζοντας πρότυπα και απαράβατα πλαίσια και μια και τα πλαίσια μας είναι λίγο γνωστα, μπορούμε εύκολα να φανταστούμε τι σημαίνουν ειδικα για τη γυναίκα.

Παρατηρώντας τη νεολαία μας, τους μαθητες και σπουδαστες, πείθομαι διαρκως ότι ο νεανικος έρωτας χαραχτηρίζεται απο *ρομαντικη ανάταση*, απο κάποια *εξιδανίκευση* του έρωτα, που συνοδεύεται συχνα απο έλλειψη αντικειμενικότητας των εχτιμήσεων, χαρακτηριζέται απο *οραματισμο*. Σ' αυτον τον έρωτα επικρατει μεγάλο *ηθικο αίσθημα, τρυφερότητα, ενθουσιασμος, φροντίδα*...

.....Αντικειμενικα ο έρωτα έχει σαν βάση του τη σεξουαλικη ανάγκη. *Υποκειμενικα –για τους νέους– η ανάγκη αυτη αποτελει άρνηση του όλου χαρακτήρα της συμπεριωρας τους, του νεανικου ρομαντισμου και αγνότητας των αισθημάτων*...

.....Έτσι, όλοι οι παράγοντες, κάνοντας τις σχέσεις ανάμεσα στους νέους και νέες πιο βαθιες, αγνες και ωραίες, *δεν συντελουν στο να διέλθεις γρήγορα τις βαθμίδες της κλίμακας που οδηγει στη σωματικη προσέγγιση*...

(Απο το άρθρο: *Έρωτας, σεξ, ηθικότητα* του σοβιετικου καθηγητη της ψυχολογίας Αρτουρ Πετρόφσκυ δημοσιευμένο στον *Οδηγητη* της 9/4/76)

Σε μια αστικη κοινωνία οι νέοι μπορουν να επιρρεαστουν απο μια ατμόσφαιρα εντελως διαφορετικης ηθικης. Ορισμένα μέλη αυτης της κοινωνίας είναι έτοιμα να παραβιάσουν όλους τους ηθικους κανόνες τους οποίους επίσημα υποστηρίζουν για χάρη του χρήματος και της απόκτησης αγαθων. Η ανηθικότητα –είτε υποκριτικα καλυμμένη, είτε εντελως κραυγαλέα– εξαπλώνεται στην κοινωνία. Αυτο έχει αρνητικες επιπτώσεις στους νέους. *Γίνεται λόγος για «σεξουαλικη επανάσταση» η οποία τελευταία κατέληξε να σημαίνει αυξανόμενη ελευθερία στις σεξουαλικες σχέσεις, χαλάρωση των δεσμων του γάμου, αποδιοργάνωση της κοινωνίας, κ.λπ.* Για πολλους νεαρους αυτη η «επανάσταση» είναι μια διαμαρτυρία ενάντια στην υποκριτικη ηθικη της μοντέρνας αστικης κοινωνίας.

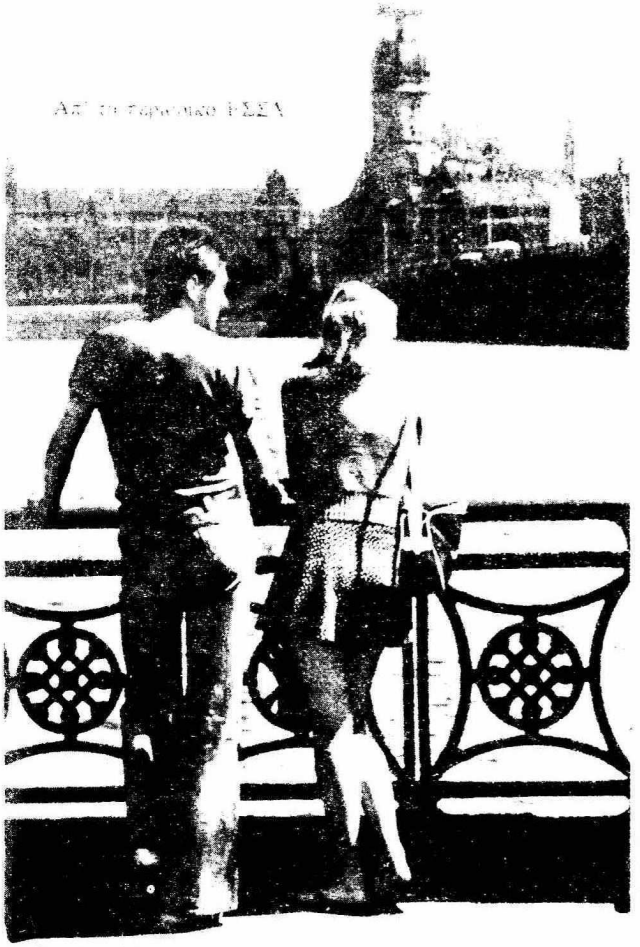
Η πραγματικη αντίληψη της «σεξουαλικης επανάστασης» ξεκινα απο την καταναλωτικη αστικη, ή, για περισσότερη ακρίβεια, απο τη μικροαστικη συνείδηση. Η «σεξουαλικη επανάσταση» είναι η μικροαστικη αντίδραση στην απουσία ηθικοπνευματικων ιδανικων και στο αυξανόμενο καρκίνωμα του εγωισμου στο σύγχρονο καπιταλιστικο κόσμο...

(Απο το βιβλίο *Σοβιετικη Νεολαία*, εκδόσεις Progress της Μόσχας)

Τα νέα αγόρια και κορίτσια ονειρεύονται το μεγάλο, ευτυχισμένο έρωτα. Λίγοι είναι οι άνθρωποι που αρνούνται την ύπαρξη του έρωτα. Οι περισσότεροι απ' αυτους που πιστεύουν και ελπίζουν στον έρωτα, στο τέλος τον συναντουν. Αλλα και ο έρωτας χωρις ανταπόκριση μπορει να δώσει σ' ένα άτομο με ισχυρη θέληση τη δύναμη να αναζητήσει την ευτυχία του και τη θέση του στη ζωη.

Με τη μεγάλη, χαρούμενη συγκίνηση του έρωτα συνδέεται το ζωτικο θέμα της δημιουργίας οικογένειας...

(Απο το βιβλίο *Σοβιετικη Νεολαία*, εκδόσεις Progress της Μόσχας)

Απ' το περιοδικο ΕΣΣΔ

Ερως ανίκατε μάχαν λοιπον! Βαθυς αγνος και ωραίος, συγκεντρωμένος στη σφαίρα του εγκεφαλικου απ' όπου δε βιάζεται να καταλήξει σε σωματικη προσέγγιση, που στρέφεται σε ένα και μόνο πρόσωπο του αντίθετου φύλου, διαρκει όσο η ζωη και... καταλήγει στη δημιουργία οικογενειας, σε αντίθεση με τη «σεξουαλικη επανάσταση» της διεφθαρμένης Δυσης που επιφέρει χαλάρωση των δεσμων του γάμου και αποδιοργανωση της κοινωνίας!!!

Μήπως όμως τα πρότυπα αυτα δεν είναι καινουργια και πρώτη η Δύση ήταν αυτη που προσπάθησε να τα επιβάλει. Πραγματικα, απ' τον καιρο του πρωιμου καπιταλισμου, τότε που άρχισε βαθμιαία να καταργείται ο ρόλος της οικογένειας σαν παραγωγικη μονάδα και τα οικονομικα κίνητρα δεν ήταν απο μόνα τους πια τόσο ισχυρα για τη διατήρηση του οικογενειακου θεσμου, το ίδιο το καπιταλιστικο σύστημα δεν επιστράτευσε τον έρωτα για την ενίσχυσή του, δεν τον ευλόγησε και τον πρόβαλε ακριβως με την ίδια μορφη που δίνουν σήμερα οι Σοβιετικοι; Και μαζι με τον έρωτα δεν εξύμνησε πάντα την αγνότητα, έτσι όπως είχε βιωτίσει την άγνοια των ανθρώπων για τις λειτουργίες του σώματος τους και τις πραγματικες ανάγκες του; Και πέρα απο τις γενικες διακηρύξεις όλοι δεν ξέρουμε σε ποιο απο τα δυο φύλα απευθύνονταν συγκεκριμένα οι απαιτήσεις για αγνότητα;

Και τώρα που άρχισε να γίνεται συνείδηση στη Δύση ότι γενιες ολόκληρες μάταια αναζήτησαν την ευτυχία σε τέτοια πρότυπα και το πρόβλημα των σχέσεων έχει γίνει ένα απο τα πιο καυτα θέματα συζητήσεων και αμφισβητησης, να που στην ΕΣΣΔ ξαναβγαίνουν απο το χρονοντούλαπο τα πολυκαιρισμένα μοντέλα που ο ίδιος ο καπιταλισμος διέλυσε μέσα στις αντιφάσεις του, για να ξαναστηθουν στην πρώτη καθαρη μορφη τους.

Ερωτ. Γίνεται στη χώρα σας σεξουαλικη επανάσταση;
Απαντ. Ναι, γίνεται και απο καιρο, *αν με τον όρο αυτο καταλαβαίνουμε τον εξανθρωπισμο των δεσμων του γάμου*, την απελευθέρωση τους απο κάθετί που ταπεινώνει τον άνθρωπο, απο τα υποκριτικα αισθήματα, απο τις σχέσεις ιδιοκτησίας, απο την υλικη εξάρτηση, απο την υποδούλωση και τον καταναγκασμο. Αυτες τις αλλαγες που γεννήθηκαν σε συζητήσεις και διαμάχες, στην πάλη με τις καθυστερημένες απόψεις και συνήθειες, τις θεωρούμε επαναστατικες και τις χαιρετίζουμε. *Είμαστε υπερ του σταθερου, εθελοντικου, βασισμένου στο μεγάλο αίσθημα δεσμου και όχι υπερ της σεξουαλικης απελευθέρωσης απο την οικογένεια.* Δε δεχόμαστε την έλλειψη ευθύνης και τη διαφθορα.

Βέβαια, αυτη είναι η γενικη τοποθέτηση του προβλήματος. Στη ζωη εμφανίζονται μερικες φορες καταστάσεις που είναι δύσκολο να τις εκτιμήσεις απο μία μόνο πλευρα. Τα προβλήματα των σχέσεων ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες, των συζυγικων σχέσεων στη χώρα μας συζητιούνται ειδικότερα απο τις σελίδες των εφημερίδων και των περιοδικων. Στη διάρκεια αυτων των συζητήσεων εκφράζονται οι πιο διαφορετικες απόψεις. *Ορισμένοι προτείνουν να δυναμώσουν ακόμα περισσότερο οι νομικες εγγυήσεις της σταθερότητας της οικογένειας. Κατα τη γνώμη τους, οι συζυγικες σχέσεις πρέπει να βασίζονται στο καθήκον και στο δίκαιο,* πριν απ' όλα στο καθήκον απέναντι στα παιδια. Όμως η πλειοψηφία των πολιτων μας δε συμφωνει μ' αυτη την τοποθέτηση του προβλήματος. Σταθερη οικογένεια —ναι, αλλα το βασικώτερο είναι να αισθάνονται οι σύζυγοι ανάγκη ο ένας για τον άλλο.

Καταλαβαίνουμε και πόσο σύνθετο είναι το πρόβλημα των εξώγαμων σχέσεων και των εξώγαμων παιδιων. Ο σοβιετικος νόμος προστατεύει τις ανύπαντρες μητέρες και τα παιδια τους. *Αλλα η κοινη γνώμη συχνα καταδικάζει τις εξώγαμες σχέσεις, θεωρώντας την οικογένεια σαν τη μοναδικη σοβαρη μορφη σχέσεων ανάμεσα σε ανθρώπους που αγαπουν ο ένας τον άλλο.*

(ΕΣΣΔ: 100 ερωτήσεις και απαντήσεις)

Απ' το περιοδικο ΕΣΣΔ

Οικογένεια λοιπον, σώνει και καλα. Σεξουαλικη επανάσταση ναι, αλλα μέσα στην οικογένεια. Παιδια, βέβαια, αλλα κι αυτα μέσα στην οικογένεια, αλλοιως δεν τα δέχεται η κοινη γνώμη. Υπάρχουν και οι ορθολογιστες που δεν βρίσκουν ικανοποιητικες τις εγγυήσεις που προσφέρει ο έρωτας για τη διατήρηση της οικογένειας και μιλουν για καθήκοντα και υποχρεώσεις. . Ποιες είναι λοιπον οι αλλαγες που έφερε στη ζωη των ανθρώπων η «σοσιαλιστικη» κοινωνία;

Να τώρα και ένα παράδειγμα για το πώς διαπαιδαγωγούνται τα παιδια στην αποδοχη του οικογενειακου μοντέλου. Πρόκειται για ένα παιδικο ποίημα δημοσιευμένο στο περιοδικο που εκδίδει η Ένωση Σοβιετικων Συγγραφέων.

ΜΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Όταν ο μπαμπας το βράδυ
γυρνα απο τη δουλεια
απ' τη χαρα πηδάμε
χορεύουμε, γελάμε.

Πρόθυμα τον βοηθάμε
να βγάλει το παλτο του
και ο μικρος μου ο αδελφος
δεν φεύγει απ' το πλευρο του.

Τρέχουμε να του φέρουμε
σαπούνι και νερο
και τη μέρα του όλη βλέπουμε
στα μάτια του τα δυο.

Στη φάμπρικα η δουλεια του
τον κούρασε πολυ
χαρούμενη όμως η ματια του·
η παραγωγη καλη.

Η μαμα με φροντίδα
στις κατσαρόλες της σκυμμένη
να φάει πρέπει η φαμίλια
που είναι πεινασμένη.

Κι άμα τελειώσει το καρπούζι
παράσταση για τους γονεις
ο καθένας το ταλέντο του
να δείξει προσπαθει.

Οι μεγάλοι είναι ακροβάτες
ο άλλος μουσικος
εγω απαγγέλλω ποιήματα
θίασος πραγματικος!

Το κοινο είναι οι γονεις μας
που καλόκαρδα γελουν
μπράβο! μπράβο! αναφωνουν
και μας χειροκροτουν.

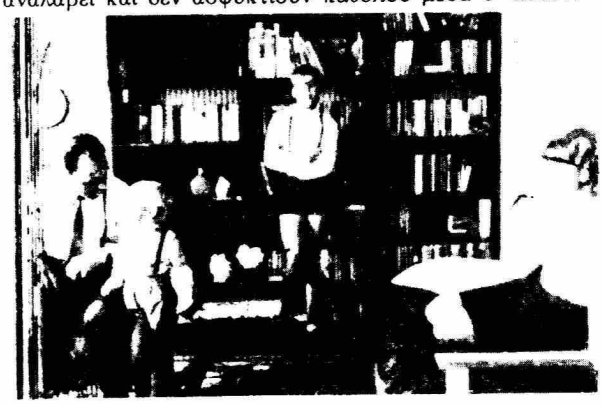
Μετα ο μπαμπας θα ελέγξει
τα τετράδιά μας
κατουφιάζει στον κακο βαθμο
ρωτα: «πώς έγινε αυτο;»

Για τους καλους βαθμους
τίποτα δε λέει
αλλα καμαρώνει τα παιδια του
φαίνεται απο τη ματια του.

...Ο μπαμπας γυρνα το βράδυ
μαζι του έρχεται η χαρα
κι απ' τον ουρανο πιο πάνω
η καρδούλα μας πηδα.

(Ποίημα του Πουλα Μουμιν δημοσιευμένο στο τμήμα της παιδικης λογοτεχνίας του περιοδικου *Σοβιετικα Γράμματα*, τεύχος 279 που εκδίδει η Ένωση Σοβιετικων Συγγραφέων).

Τι ειδυλιακη εικόνα! Όλοι χαρούμενοι και ευχαριστημένοι και βέβαια, ο κάθε κατεργάρης στον πάγκο του: ο μπαμπας χαίρεται απ' τη δουλεια, η μαμα κάπου αναφέρεται να είναι στην κουζίνα, ένα πρότυπο οικογένειας μιας και όλοι μπαμπας, μαμα, παιδια είναι ευτυχισμένοι με το ρόλο που έχουν αναλάβει και δεν ασφυκτιουν καθόλου μέσα σ' αυτον.

Απ' το περιοδικο ΕΣΣΑ, σοβιετικης έκδοσης

Οικογένεια: στόχος η τεκνοποίηση
Γυναίκα: μηχανη παραγωγης παιδιων

Ερωτ.: Ενθαρρύνονται ή περιορίζονται στη χώρα σας οι γεννήσεις;
Απαντ.: Αν αναφέρουμε την πολιτικη του κράτους σ' αυτον τον τομέα, οι γεννήσεις ενθαρρύνονται δραστήρια απ' όλο το σύστημα προστασίας της μητρότητας και του παιδιου.

Η παραμονη του παιδιου στον παιδικο σταθμο ή στο βρεφοκομείο (12 - 15 ρούβλια το μήνα) είναι προσιτη για κάθε οικογένεια και για κάθε μητέρα: το κράτος αναλαμβάνει τα 4/5 των εξόδων που συνδέονται με τη διαπαιδαγώγηση των παιδιων στα προσχολικα ιδρύματα. Αν στην οικογένεια υπάρχουν 3 και πάνω παιδια η έκπτωση αυξάνεται ή η οικογένεια απαλλάσσεται εντελως απο τα έξοδα.

Οι πολύτεκνες οικογένειες, φυσικα εξασφαλίζονται πρώτες με κρατικα διαμερίσματα κι έχουν μια σειρα άλλα υλικα οφέλη.

Οι άτεκνες οικογένειες πληρώνουν ειδικο φόρο που είναι αρκετος, 6% του μισθου, ενω οι πολύτεκνες και χαμηλα αμοιβόμενες οικογένειες παίρνουν βοηθήματα απο το κράτος και τα συνδικάτα.

(Ε.Σ.Σ.Δ. 100 ερωτήσεις και απαντήσεις)

Και το πραγμα μη νομισετε ότι σταματα σε μια απο τα πάνω κατευθυνόμενη τεκνοποίηση. Υπάρχουν και βραβεία. Ακούστε:

Ο σεβασμος της σοσιαλιστικης κοινωνίας προς τη μάνα αντικαθρεπτίζεται στους νόμους για την προστασία της μητρότητας. Και εκφράζεται με τις τιμητικες διακρίσεις που απονέμονται στις πολύτεκνες μητέρες. *Απο το 1944 που καθιερώθηκε το παράσημο της μητρότητας, 183.000 μάνες που γέννησαν απο 10 και πάνω παιδια τιμήθηκαν με τον τίτλο της «Ηρωίδας Μάνας», πάνω απο 3,5 εκατομμύρια μάνες με 8 - 9 παιδια με τον τίτλο «Μητρικη Δόξα», και 9,5 εκατομμύρια, με 5 - 7 παιδια με το «Μετάλλιο της Μητρότητας».*

(Οι γυναίκες στην Ε.Σ.Σ.Δ.)

Η γυναίκα, παιδοποιητικη μηχανη που προτρέπεται να δουλέψει στο φουλ όταν το Κράτος χρειάζεται εργάτες. Ούτε κι αυτος ο ρόλος είναι καινούργιος, αν και στην ΕΣΣΔ πρέπει να έχει πάρει απ' ότι φαίνεται μεγάλες διαστάσεις.

Σε ποιον πέφτει το βάρος της εργασίας που αφορα το μεγάλωμα των παιδιων και τη συντήρηση του σπιτιου; Να η απάντηση:

Η οικογένεια του Γκαντζι Ασιζ και της Λεϊλα Αχμετ Κυζυ, 85 ετων, απ' το Αζερμπαϊτζαν (τα παιδια και τα εγγόνια τους). 5 γυναίκες απ' την οικογένεια έχουν τιμηθει με το βραβείο «Ηρωίδα Μάνα». (Απ' το περιοδικο Σοβ. Ένωση Νο 5 του '82)

Γυναίκα και οικιακη εργασία

Μέσα στην καλυτέρευση της ζωης περιλαμβάνεται και η αύξηση του ελεύθερου χρόνου των πολιτων, πρόβλημα που έχει ιδιαίτερη σημασία *για τις εργαζόμενες μητέρες, που πλάι στην εργασία τους πρέπει να φροντίσουν για το παιδι και το νοικοκυριο τους.* Πάνω σ' αυτο το θέμα, οι επίσημοι κρατικοι οργανισμοι κάνουν συνεχεις έρευνες. Οι κατευθύνσεις είναι βασικα τρεις: Η μετατροπη της εργάσιμης εβδομάδας σε 5ήμερη, πράγμα που ήδη έχει αρχίσει να εφαρμόζεται. *Ο εξοπλισμος των οικογενειακων νοικοκυριων σε πλατια κλίμακα με τεχνικα μέσα, ώστε να διευκολύνεται η δουλεια της νοικοκυρας,* και η παραπέρα ανάπτυτη του δικτύου των υπηρεσιων που προσφέρονται στη γυναίκα και που την απαλλάσσουν απο ορισμένες δουλειες.

(Η γυναίκα στην ΕΣΣΔ)

Η μόνη βοήθεια που περιμένει η σοβιετικη γυναίκα στην εργασία του σπιτιου είναι απο τις οικιακες συσκευες! Κατα τα *άλλα* η ισότητα με τον άντρα είναι απόλυτη!

Απο τα «γυναικεία» έντυπα

Έχει βέβαια το περιοδικο «Σοβιετικη Γυναίκα», όπου διαβάζοντας στη στήλη των αναννωστων ποιήματα σαν τα επόμενα, ενθαρρύνεται προφανως να γράψει κι αυτη για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει σαν γυναίκα...

ΛΕΝΙΝ

Είναι ο Λένιν που
έκανε να γεννηθει
η Επανάσταση του Οκτώβρη
Αυτος ακόμα
έκανε να φανει
η θύελλα που
συγκλόνισε τον κόσμο.

Απο τη στιγμη που
ήρθε κοντα μας ο Λένιν
τα μάτια μπορουν να κοιτάζουν
προς τους ορίζοντες του μέλλοντος,
τους δρόμους που ανοίγονται μπροστα μας
χωρις φραγμους και εμπόδια.
Βλέπουμε στα χείλη μας
να ξανανθίζουν
ευτυχισμένα χαμόγελα!
Κι έπειτα, απο στιγμη σε στιγμη,
σ' όλα τα μήκη και πλάτη
απλώνεται η ζωη μας.
Η ζωη μας! ω!
σαν ένα σκάφος που έγειρε
στην τρικυμισμένη θάλασσα
κάποιες μαύρες νύχτες του χειμώνα
κι ο Λένιν ήρθε και το τράβηξε
στη στερια
και μετα το σήκωσε, τό σπρωξε
και το άφησε να αρμενίζει
προς το ανοιχτο πέλαγος.
Ο Λένιν ήρθε να μας δώσει
«μαγικες μπαγκέττες»
που φύσηξαν μέσα μας
τη δύναμη του άνεμου
κι' έκαναν τα φτερα μας
να πετάξουν
πιο ψηλα κι απ' τα ουράνια...

Απ' το περιοδικο ΕΣΣΔ, σοβιετικης έκδοσης

Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΠΟΥ ΚΟΠΗΚΕ ΣΤΗ ΜΕΣΗ

Αγαπημένη μου
σφίγγοντάς σε στην αγκαλια μου
νοιώθω την καρδια σου να χτυπα ευτυχισμένα
Φυλάω τα κόκκινα σαρκώδη χείλη σου
Ξαφνικα απ' το ανοιχτο ραδιόφωνο
πέφτει σαν κεραυνος τούτη η τρομερη είδηση
απο το δελτίο των δώδεκα:
«Οι αμερικανοι ιμπεριαλιστες
προχωρουν σε πυρηνικες δοκιμες
κάτω απο το έδαφος»!
Και τα φιλια μας πάγωσαν

Ω! αγαπημένη μου
η ευτυχία μας κόπηκε στη μέση.

(Δημοσιευμένα στη στήλη των αναγνωστων του περιοδικου *Η Σοβιετικη Γυναίκα* τεύχος 4 του '82)

Άντρες, λάβετε τα μέτρα σας, γιατι...

Καλα, δεν υπάρχουν καθόλου συζητήσεις για τους ρόλους των δύο φύλων και για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες;

Βέβαια υπάρχουν. Στο τελευταίο τεύχος του περιοδικου «Σοβιετικη Ένωση» που ίδρυσε όπως αναφέρεται ο Γκορκι, υπάρχει ένα καταπληκτικο άρθρο για τα προβλήματα όχι των γυναικων, αλλα των αντρων που χάνουν την προσωπικότητά τους αφήνοντας υπερβολικες ελευθερίες στις γυναίκες και το οποίο ούτε λίγο ούτε πολυ καλει τους άντρες να ξαναγίνουν αρχηγοι στην οικογένεια γιατι έτσι τους θέλουν κατα βάθος οι γυναίκες!· το άρθρο αφήνει μάλιστα υπόνοιες ότι έχει ξεκινήσει μια επίσημη καμπάνια με τέτοιο περιεχόμενο απο τα μέσα μαζικης ενημέρωσης!!!

Να ένα απόσπασμα του άρθρου.

Η ζωη των σημερινων γυναικων είναι προσανατολισμένη προς την εργασία και την οικογένεια. Με ποιο τρόπο διεκπεραιώνει αυτες τις δυο λειτουργίες; Ποιος είναι ο ρόλο που παίζει ο σύζυγος, ο άντρας που είναι όχι μόνο ένας εργαζόμενος, αλλα, κατα το ήμισυ, ο αφέντης του σπιτιου; Το πρόβλημα αυτο είναι ο βασικος στόχος της έρευνας και, καμια φορα, το νευραλγικο σημείο των οικογενειακων σχέσεων.

«Μου φαίνεται ότι η αποστολη κάθε γυναίκας είναι να αναθρέψει παιδια με καλη υγεία και μόρφωση. Το «επάγγελμα» οικιακα δεν πρέπει να το αντιμετωπίζουμε με περιφρόνηση και δεν πρέπει να θεωρούμε πως μόνο η γυναίκα που αφιερώνεται στην εργασία της είναι χρήσιμη στην κοινωνία. Γνωρίζω πολλες γυναίκες που θα έκαναν καλύτερα να αφοσιωθουν στα παιδια τους παρα να συζητουν απο τη θέση του «αναντικατάστατου» συνεργάτη που κατέχουν». (Το γράμμα που αναφέρουμε είναι της Β. Σεργκιέγιεσα απο την Μπαχκιρία, που δημοσιεύτηκε στην Πράβδα).

Ένα ερώτημα μπαίνει μετα την ανάγνωση αυτου του γράμματος: μια μητέρα πρέπει να μοιράζεται ανάμεσα στην εργασία και στην ανατροφη των παιδιων της ή πρέπει να αφιερώνεται αποκλειστικα στην ανατροφη των παιδιων της; Η καθημερινη ζωη και τα ντοκουμέντα απο πολλες συζητήσεις δείχνουν ότι χιλιάδες γυναίκες βρέθηκαν αντιμέτωπες με αυτο το πρόβλημα.

Τι σκέπτονται άραγε οι άντρες για όλα αυτα τα προβλημματα: Ας ακούσουμε τι λένε απο τη σκοπια τους οι αρσενικοι.

Ο αναγνώστης μας Α. Λιχάτσεφ μας γράφει: «Οι απαιτήσεις ορισμένων σημερινων γυναικων με εκπλήσσουν. Μήπως προτιμουν να υπάρχουν στο σπίτι δυο οικοδέσποινες και κανένας αρχηγος οικογενείας; *Ορισμένες μαμάδες αρσεκινοποιήθηκαν και έγιναν χυδαίες, κυνικες και αυταρχικες ενω ορισμένοι μπαμπάδες έγιναν όντα χωρις προσωπικότητα».*

Δεν είναι η μοναδικη κατηγορία. Οι άντρες έχουν στο μυαλο τους μια εικόνα της οικογένειας του παρελθόντος όπου ο άντρας ήταν ο αναμφισβήτητος αφέντης του σπιτιου. Κατηγορουν τη χειραφέτηση των γυναικων: οι πρακτικες και ορθολογίστριες γυναίκες μας χάνουν τη θηλυκότητά τους!

Ο Ν. Ν. απο το Λένιγκραντ μας γράφει: «Ζω στο *πλευρο μιας συζύγου αυταρχικης που αποφασίζει μόνη της για καθαρα αντρικα θέματα,* που μπορει κάλλιστα να με αγνοει και που δε δέχεται ότι μπορω δικαιωματικα να προβαίνω σε ανεξάρτητες απ' αυτην πράξεις».

Η επιθετικη διάθεση της γυναίκας μήπως είναι συνάρτηση των συνθηκων και επομένως εξηγήσιμη; *Μήπως οι γυναίκες θα ήθελαν να κατευθύνονται απο λογικους και δραστήριους συζύγους αλλα οι τελευταίοι αυτοι δεν είναι ικανοι να παίξουν αυτο το ρόλο;*

Ένας σύζυγος μας διηγήθηκε την ακόλουθη ιστορία. Με την προτροπη της γυναίκας του σπούδασε μηχανικος (τώρα είναι μηχανικοι και οι δυο τους). Αλλα αυτη κατέχει ανώτερη θέση απο το σύζυγό της και κερδίζει περισσότερα. Στη διάρκεια ενος οικογενειακου καυγα ο σύζυγος της φώναξε: «Σίγουρα δε θάθελες να σε συντηρω!» Και κατάπληκτος την άκουσε να του λέει: «Μα βέβαια, είναι αυτο που επιθυμω, πόσο θάθελα να ήσουνα ο αρχηγος της οικογένειας!» Ο μηχανικος περίλυπος *κατηγόρησε τα μέσα μαζικης ενημέρωσης ότι βάλαν στο κεφάλι της γυναίκας του τόσο ξεπερασμένες αντιλήψεις, κρίνοντας χωρις αμφιβολία ότι η «μητριαρχία» που επικρατούσε στο σπίτι του ήταν βολικη γι' αυτον.*

(Απόσπασμα απο το άρθρο: *αυτος, αυτη, αυτοι* που δημοσιεύτηκε στο περιοδικο *Σοβιετικη Ένωση*, τεύχος 386 του 1982)

Το άρθρο συνοδεύεται απο ένα εξίσου καταπληκτικο σκίτσο που δείχνει τη γυναίκα - μέγαιρα που αντλει εξουσία απο το σφουγγαρόπανό της και δεν αφήνει τον ταλαίπωρο άντρα της ούτε την εφημερίδα του να διαβάσει με την ησυχία του.

Dess. de I. Sourovtsev

...οι γυναίκες ίσως σηκώσουν κεφάλι

Τι σημαίνουν άραγε όλα αυτα; Μήπως έχουν αρχίσει να φοβούνται τη γυναικεία αγανάκτηση και προσπαθουν να επιστρατεύσουν τους άντρες για να βάλουν τα πράγματα στη θέση τους;

Ένα άλλο άρθρο στο τελευταίο τεύχος της Σοβιετικης Γυναίκας δείχνει πως άρχισε πράγματι να κάνει την εμφάνισή του στη Σοβιετικη Ένωση το είδος αυτο των γυναικων που δεν έχουν πειστει ότι στις αγκάλες της «σοσιαλιστικης» τους κοινωνίας είναι ευτυχισμένες και έχουν λύσει τα προβλήματά τους. Το βιβλίο βέβαια στο οποίο αναφέρεται έχει τρία χρόνια που έχει κυκλοφορήσει, η αναφορα όμως σ' αυτο σήμερα ίσως σημαίνει ότι δεν είναι πια δυνατη η απόκρυψη της ύπαρξής του.

Να ένα απόσπασμα απ' αυτο το άρθρο όπου μπορούμε να θαυμάσουμε την ποιότητα της κριτικης που γίνεται σ' αυτες τις γυναίκες.

Ένα μικρο πράσινο βιβλίο με τον τίτλο δόλωμα: «Η γυναίκα και η Ρωσία» κυκλοφόρησε πρόσφατα σε πολλες χώρες. Για το ψάρεμα του αναγνώστη υπάρχει ένας υπότιτλος που εξηγει ότι είναι ένα αλμανάκ γραμμένο απο γυναίκες και απευθυνόμενο σε γυναίκες· παρόλο ότι τυπώθηκε στο εξωτερικο, η έμπνευσή του έγινε στο Λένιγκραντ. Οι εκδότες του σημειώνουν ότι κίνητρο για τη δημοσίευσή του στάθηκε η επιθυμία να διαπεραστει το «σιδηρουν παραπέτασμα και τα σύνορα... ώστε οι γυναίκες να αποκτήσουν τελικα την ελευθερία τους και να ενωθουν σε παγκόσμιο επίπεδο με την αγάπη, την αλληλεγγύη και την επαναστατικη δύναμή τους...»

Ένα πρόγραμμα όχι και πολυ καθαρο, μάλλον φλου και αινιγματικο, οπωσδήποτε όμως ένα πρόγραμμα. Ποιο είναι λοιπον το περιεχόμενο αυτου του αλμανακ;

Μια ατέλειωτη παράθεση απο ψέμματα και βρισιες ενάντια στο σοσιαλιστικο σύστημα και στη σοβιετικη κοινωνία. Απο την πρώτη μέχρι την τελευταία σελίδα του αρκετα ογκώδους αυτου βιβλίου οι θρήνοι και οι οδυρμοι εναλάσσονται με τα καθαρα ψέμματα και τις μισες - αλήθειες με στόχο να δημιουργήσουν την άποψη ότι η ζωη των γυναικων στην Ε.Σ.Σ.Δ. είναι τάχα «εφιαλτικη» και «ανυπόφορη». Το γεγονος ότι έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους άντρες, είναι λέει προπαγάνδα. Στην πραγματικότητα οι γυναίκες έχουν πολυ περιορισμένη επιλογη εργασίας, για εργασία ίση με των αντρων παίρνουν πολυ χαμηλώτερο απ' αυτους μισθο, στην πράξη εμποδίζεται η συμμετοχη τους στη διαχείριση των κρατικων υποθέσεων.

Όλο το αλμανακ περιέχει άφθονες φιλότιμες προσπάθειες για να αποδειχτουν οι «διώξεις που υφίστανται στην ΕΣΣΔ οι θρησκευόμενοι», οι «εξευτελισμοι και οι πράξεις βίας» στις οποίες υπόκεινται τα άτομα που έχουν καταδίκη για ποινικο αδίκημα κ.λπ. Σε ένα άρθρο της για τη μητρότητα η Ν. Μαλαχοφσκαγια γράφει ότι στη χώρα μας «οι έγκυες γυναίκες θεωρούνται σαν άτομα χαμηλης ηθικης». Ξέροντας πολυ καλα πόσο εκτιμάται σ' όλον τον κόσμο η μέριμνα της ΕΣΣΔ απέναντι στα παιδια, «τη μόνη προνομιούχα τάξη στη Σοβιετικη Ένωση», οι συγγραφεις του αλμανακ καταφεύγουν σε κάθε μέσο προκειμένου να αμαυρώσουν αυτη την όψη της ζωης μας. Για ποια μέριμνα μπορούμε να μιλάμε, γράφουν, όταν τα παιδια είναι καταδικασμένα να φυτο-

ζωουν και στερούνται κάθε δικαιώματος όπως ακριβως συμβαίνει και με τις μητέρες τους; Στα νηπιαγωγεία και στα βρεφοκομεία τα περιπαίζουν και τα ευνουχίζουν πνευματικα, στις παιδικες κατασκηνώσεις όλα είναι φτιαγμένα είδικα για να καταπιέζουν και να ταπεινώνουν τα παιδια, τα στιβάζουν το ένα πάνω στο άλλο, τα εξαθλιώνουν ψυχικα. Οι συγγραφεις του αλμανακ δεν δίστασαν να βάλουν τον Ιβαν Παζούλιν, εννια χρονων, γυιο της Μαλαχόφσκαγια να πει διάφορα ψέμματα και λασπολογίες τα οποία δημοσίευσαν σαν «αναμνήσεις» του απο μια κατασκήνωση.

Ποιος μπόρεσε να γράψει αυτες τις παπάρες και γιατι; Ποιος ενδιαφέρθηκε για τη δημοσίευσή τους και για πιο λόγο;

Οι συγγραφεις αυτης της βρωμοφυλλάδας που παρουσιάζονται σαν οι ιδρύτριες του «φεμινιστικου κινήματος στη Ρωσία» και οι συντάκριες του «πρώτου ελεύθερου φεμινιστικου αλμανακ», είναι οι V. Βοζνεσένσκαγια, Τ. Γκορίτσεβα, Γ. Μαμόνοβα και Ν. Μαλαχόφσκαγια.

Οι βιογραφίες τους αποκλίνουν, αλλα παρουσιάζουν το εξης κοινο χαρακτηριστικο: μια αποτυχημένη προσωπικη ζωη... κ.λπ., κ.λπ.

(Απόσπασμα απο το άρθρο: *Χωρις διορθώσεις και φτιασίδια*, δημοσιευμένο στο περιοδικο *Η Σοβιετικη γυναίκα* Νο 5 του '82).

Όλο το υπόλοιπο τεράστιο άρθρο είναι αφιερωμένο στην περιγραφη αυτης της ζωης των τεσσάρων γυναικων.

Ποιος ξέρει λοιπον... Ισως απο τη Σοβιετικη Ένωση αρχίσει να ακούγεται σε πιο μαζικη κλίμακα και μια νέα φωνη. Ίσως για τις γυναίκες αρχίσουν να μιλάνε οι ίδιες οι γυναίκες... Και τότε δύσκολα θα σβήσει μια τέτοια φωνη όσα μέσα κι αν επιστρατεύσει το «σοσιαλιστικο» Κράτος.

Απο την ομιλία της Τατιάνας Μαμόνοβα στην Πάντειο

Το κίνημά μας υπάρχει εδω και ένα χρόνο περίπου. Η εμφάνισή του είναι άμεσα συναρτημένη με το Αλμανακ «η γυναίκα και η Ρωσία» του οποίου είμαι η αρχισυντάκτρια. Το Αλμανακ κυκλοφόρησε ανεπίσημα στο Λένινγκραντ το φθινόπωρο του 1979 σαν μια πρώτη ελεύθερη φεμινιστικη έκδοση. Το ένα τμήμα του είναι αφιερωμένο στα κοινωνικα προβλήματα και το άλλο στη γυναικεία δημιουργία. Εμεις πιστεύουμε ότι ο φεμινισμος πλαταίνει τα πλαίσια της διαφωνίας στη Σοβιετικη Ένωση γιατι έχει ευρυ περιεχόμενο και γιατι έχει ένα θετικο πρόγραμμα και όχι μόνο κριτικη στάση απέναντι στο ολοκληρωτικο καθεστως. Το Αλμανακ «η γυναίκα και η Ρωσία» απο το πρώτο τεύχος έθεσε προβλήματα, που δεν είχαν ποτε πριν τεθει απο τους διαφωνούντες: εμεις μιλήσαμε γι' αυτα που συγκινουν όλες τις γυναίκες κάθε ηλικίας, κάθε κοινωνικου στρώματος, κάθε εθνικότητας, ανεξάρτητα απο πεποιθήσεις.

Το Αλμανακ έκφραζε τις ανειδίκευτες και ειδικευμένες εργαζόμενες, τις νοικοκυρες, τις φοιτήτριες, τις καθαρίστριες. Απο την αρχη εκφράσαμε το μαζικο γυναικείο κίνημα και όχι ένα ελιτίστικο κίνημα. Όσο για το θετικο πρόγραμμα του κινήματος, κατα την άποψή μας, συνίσταται στην ίδια τη γυναικεία φύση. Στον αλτρουϊσμο της, μια και η γυναίκα που δίνει ζωη είναι απο τη φύση της ενάντια στον πόλεμο και τον καταναγκασμο. Εμας

μας εξοργίζει κάθε μορφη καταναγκασμου και κάθε είδος πολέμου: είτε αυτος γίνεται στο Βιετναμ, είτε στο Αφγανισταν. Το αν χρησιμοποιείται η βόμβα νετρονίου ή το πιστόλι δεν μας φαίνεται σημαντικο μια και τα δύο είναι όπλα για την εξολόθρευση ανθρώπων. Νομίζω ότι στην εποχη μας ο ουμανισμος βρίσκει στο φεμινισμο την πιο ολοκληρωμένη του έκφραση.

Στην αρχη το Αλμανακ δεν είχε μεγάλη απήχηση στους άντρες διαφωνούντες όπου επικρατουν φαλλοκρατικες αντιλήψεις –εκτος απο τον Αντρέι Ζαχάροβ που τον θεωρούμε αληθινο δημοκράτη. Εγω η ίδια ήρθα αντιμέτωπη με τον σεξισμο στην μη επίσημη κουλτούρα όταν στην αρχη της δεκαετίας του '70, εκγαταλείποντας τα επίσημα κυκλώματα, πλησίασα την κίνηση των αντικομφορμιστων ζωγράφων. Σύντομα κατέληξα στο θλιβερο συμπέρασμα ότι αυτοι οι καλλιτέχνες ίσως ήταν πράγματι αντικομφορμιστες στην τέχνη τους, αλλα στις σχέσεις τους με τις γυναίκες είναι κομφορμιστες. Παρόλα αυτα θέλω να τονίσω ότι το φεμινιστικο μας κίνημα δεν στρέφεται εναντίον των αντρων. Άλλωστε ο άντρας μου είναι επίσης

φεμινιστης και το αποδείχνει στην πράξη: έχουμε μια ισότιμη οικογενειακη σχέση. Μοιραζόμαστε όλες τις δουλειες του σπιτιου και την ανατροφη του παιδιου. Πρέπει όμως να παρατηρήσω ότι η ισότητα δικαιωμάτων δεν είναι αριθμητικη και ότι η ισοτιμία δεν είναι ιδιότητα. Αυτο το κατάλαβε και ο Αύγουστος Μπεμπέλ που ήταν επίσης φεμινιστης και έγραψε το περίφημο βιβλίο «Η γυναίκα και ο σοσιαλισμος». Αυτο το κατάλαβε ο Μισελ Μονταιν, ο Φουριε, ο Ένγκελς, ο Γκόρκι και άλλοι. Αυτοι συνειδητοποίησαν ότι η θέση της γυναίκας στην κοινωνία καθορίζει την ίδια την κοινωνία, την ποιότητα της κοινωνίας. Γι' αυτο μίλησαν στα βιβλία τους και οι Άραγκον, Ρεμάρκ, Όλντιγκτον, Φέιχτβανγκερ που διαβάζαμε με πάθος τη δεκαετία του '60, σύντομη περίοδο φιλελευθεροποίησης στη Σοβιετικη Ένωση. Ανήκω και εγω στη γενια του '68, της χρονιας που έγινε η κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας, και τα γεγονότα στη Γαλλία, όταν για πρώτη φορα αναρωτηθήκαμε και για πρώτη φορα αμφιβάλαμε για το πόσο δίκαιη και ευτυχισμένη ήταν η κοινωνία μας. Φαίνεται όμως ότι οι αυταπάτες εξακολουθούσαν να υπάρχουν· απόδειξη γι' αυτο είναι ότι όταν με φώναξαν εκείνη την εποχη στην K.G.B. για μια υπόθεση που αφορούσε ένα φίλο μου, θεώρησα δυνατο να συζητήσω μαζι τους την επιθυμία μου να εκδόσω ένα ελεύθερο γυναικείο περιοδικο. Φαίνεται ότι κράτησαν σημείωση γιατι το 1979, όταν κυκλοφόρησε το Αλμανακ, φώναξαν πρώτη εμένα στην K.G.B., παρόλο που στο περιοδικο δεν αναφερόταν όνομα εκδότη. Η αντίδραση της K.G.B. ήταν θυελλώδης, γιατι κατάλαβαν ότι αυτη η αντιπολίτευση δεν θα παρέμενε περιορισμένη σε στενα πλαίσια, κλειστη. Οι γυναίκες είναι ο μισος πληθυσμος της Σοβιετικης Ένωσης και το Αλμανακ, που έβαζε καυτα προβλήματα για τις συνθήκες που επικρατούσαν στα Μαιευτήρια και τις κλινικες εκτρώσεων, τους παιδικους σταθμους, στην οικογένεια, που μιλούσε για τα μεθύσια και τους βιασμους, για τις ανύπαντρες μητέρες για τις γυναικείες φυλακες, δεν θα άφηνε αδιάφορη ούτε μια γυναίκα. Στην K.G.B. προσπάθησαν να με πείσουν και προσπάθησαν να με εκφοβίσουν. Αλλα όλο και νέες γυναίκες έρχονταν στην σύνταξη του περιοδικου μας κι αυτο μας έδινε κουράγιο. Τότε η K.G.B. αποφάσισε να πάρει πιο ριζικα μέτρα. Στις 10 Δεκέμβρη, ημέρα των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που συμπίπτει με την ημέρα των γενεθλίων μου, δέχτηκα το δώρο της K.G.B. Εκείνη την ημέρα μου επέδωσαν, σαν αρχισυντάκτρια του Αλμανακ, επίσημη προειδοποίηση. Στην περίπτωση που θα κυκλοφορούσε και δεύτερο τεύχος του «Γυναίκα και Ρωσία» θα με συλλάμβαναν. Αλλα το σεμνο μας ξεκίνημα είχε τόση απήχηση στην διεθνη κοινότητα ώστε η δημοσιότητα να μας εξασφαλίσει προστασία και να μας δώσει τη δυνατότητα να εκδώσουμε το δεύτερο τεύχος του Αλμανακ, με αλλαγμένο τίτλο βέβαια για συνωμοτικους λόγους· ο νέος τίτλος του ήταν η «Ρωσίδα». Ήρθαν να μας βρουν στο Λένινγκραντ φεμινίστριες απο τη Δύση και σύντομα τα πρώτα δύο τεύχη του Αλμανάκ εκδόθηκαν στο Παρίσι. Γεγονος που απο τη μια μερια προκάλεσε αμεσα καταπιεστικα **μέτρα των αρχων, και απο την άλλη μεριά μας ενέπνευσε στην προσπάθεια διεύρυνσης** των δραστηριοτήτων **μας**.

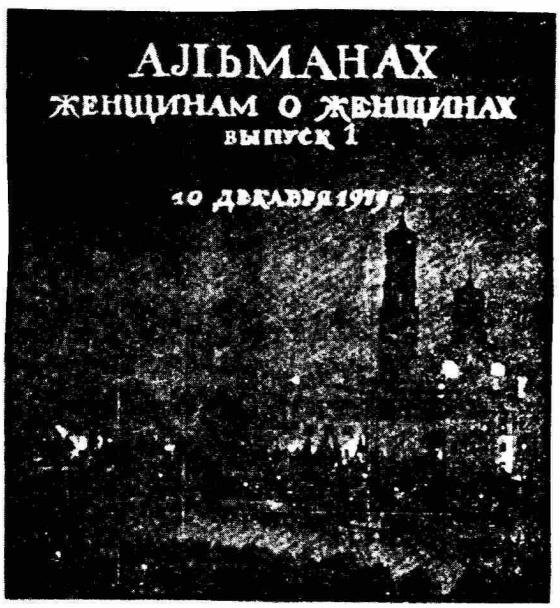
Παρακολουθούσαν το σπιτι μας, κάλεσαν τον άντρα μου στο στρατολογικο γραφείο και τους δύο μας στην αστυνομία, προσπάθησαν να μας κατηγορήσουν για παρασιτισμο, οι συγκάτοικοι στο κοινοτικο διαμέρισμα σύμφωνα με τις οδηγίες της K.G.B κατακρατούσαν την αλληλογραφία μας και δεν μας άφηναν να μιλήσουμε στο τηλέφωνο. Παρόλα αυτα η σύνταξη του περιοδικου συνέχισε να λειτουργει και αν το πρώτο τεύχος δημοσίευσε αρθρογραφία απο την Ρωσία και τις κοντινες δημοκρατίες (Εσθονία και Ουκρανία), το δεύτερο τεύχος συμπεριλάμβανε την Καμτσάκα και το τρίτο που κυκλοφόρησε στο Λένινγκραντ την άνοιξη του '80 προσέκλυσε γυναίκες απο τον Καύκασο, τα Ουράλια και την Ασία.

Πολλες φορες μου θέτουν το ερώτημα γιατι έδωσα στο Αλμανακ τον τίτλο «Η γυναίκα και η Ρωσία». Πρώτα απ' όλα εδω εκφράζεται συγκεκριμένη αλλεργικη αντίδραση σε πολλους σοβιετικους ορισμους, που έχουν γίνει βαρετοι. Αυτο μου φάνηκε επιτρεπτο γιατι δεν νομίζω ότι υπάρχει ουσιαστικη διαφορα όταν λένε Αμερικη αντι για Η.Π.Α., όταν λένε Ρωσία αντι για Σ.Ε. Άλλωστε έπρεπε να λάβουμε υπ' όψη το ψυχολογικο κλίμα της κοινωνίας μας ιδιαίτερα της νεολαιας. Κατα την άποψή μας ο Λένιν ήταν μεγάλος επαναστάτης, αυτο όμως δεν σημαίνει ότι έπρεπε να μετονομαστει η πόλη που χτίστηκε στην εποχη του Μεγάλου Πέτρου στις όχθες του ποταμου Νέβα. Αν και αυτη η θέση μας δεν είναι θέση αρχης, είναι μάλλον κάποια ρομαντικη διάθεση, είναι όμως θέματα αρχης τα προβλήματα που θέτουμε στο περιοδικο. Δεν πιστεύουμε ότι το Κράτος μας είναι σοσιαλιστικο. Για μένα συνδέονται με την επανάσταση πολλα μεγάλα γυναικεία ονόματα: Σοφία Περόβσκαγια, Βέρα Φίγκνερ, Ινέσα Αρμάντ, Βέρα Ξασούλιτς, Λαρίσα Ρίσλερ, ποιήτρια και κομμισάριος. Στα χρόνια αυτα η Ρωσία έδωσε στον κόσμο μεγάλες ποιήτριες όπως την Μαρίνα Τσβετάεβα και την Άννα Αχμάτοβα. Εκείνα τα χρόνια υπήρχε φεμινισμος και πολλοι ήταν έτοιμοι να δώσουν και τη ζωη τους για τις ιδέες τους. Αλλα η Ρωσία ήταν πολυ αποδυναμωμένη απο τον εμφύλιο πόλεμο, τις επεμβάσεις, την πείνα. Δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει τα οράματά της. Πάνω στο εξαντλημένο κορμι της αναπτύχθηκε το παράσιτο του Σταλινισμου που τον θεωρούμε αντεπανάσταση. Ιδιαίτερα, ό,τι έχει σχέση μέ τα προβλήματα των γυναικων και της οικογένειας, στην περίοδο της προσωπολατρείας αγνοήθηκε ή πέρασε σε δεύτερο πλάνο. Εξοντώθηκαν τα καλύτερα μυαλα της Ρωσίας και δημιουργήθηκε χάσμα γενεων. Το νεοφεμινιστικο κίνημα ξεκίνησε σε μας σε παρθένο χώρο, γιατι οι γυναίκες μας δεν ξέρουν τίποτα για το φεμινιστικο κίνημα στη Ρωσία στις αρχες του αιώνα.

Δεν θεωρω τον Κρούτσεφ μεγάλο πολιτικο άντρα αλλα πρέπει να παραδεχτούμε ότι τον χαρακτήριζαν λαϊκα στοιχεία και η περίοδος του '60 μετα το σκοτάδι και την ασφυκτικη ατμόσφαιρα του σταλινισμου, ήταν περίοδος που λύωσαν οι πάγοι και αναπνεύσαμε λίγο καθαρο αέρα. Κυκλοφόρησαν μερικα βιβλία για το γυναικείο πρόβλημα και γυρίστηκαν ταινίες με ιστορικα θέματα, όπως για την πάλη του κόμματος των Εσέρων και της ηγετικης φυσιογνωμίας της Μαρίας Μπιριντόνοβας (το φίλμ «6 Ιουλίου»), για τη δραστηριότητα της Αλεξάνδρας Κολλοντάι (το φιλμ «Σ. Ένωση»).

Την περίοδο αυτη η Κατερίνα Φούρτσεβα μπήκε στην κυβέρνηση

και η Βαλεντίνα Τερέσκοβα έγινε κοσμοναύτης. Θέλω να πω δυο λόγια για την Τερέσκοβα: η πτήση στο διάστημα ήταν ένας προσωπικος της άθλος, που χρησιμοποιήθηκε μετα απο τις αρχες στην πράξη ενάντια στις γυναίκες. Εγω, θεωρώντας τον εαυτο μου σοβιετικη γυναίκα, προσπάθησα επι δεκαπέντε χρόνια να γίνω μέλος της Επιτροπης Σοβιετικων Γυναικων, που έχει επικεφαλης της την Βαλεντίνα Τερέσκοβα και τελικα κατέληξα στο συμπέρασμα ότι έπρεπε να πετάξω κι εγω στο διάστημα για να γίνω μέλος αυτης της επιτροπης, της μοναδικης γυναικείας οργάνωσης στην ΕΣΣΔ. Δεν είναι δύσκολο να

γράφονται στο σύνταγμα τα άρθρα 35 και 53 που αναφέρονται στην ισοτιμία των γυναικων, είναι πολυ δυσκολώτερο να πραγματοποιήσεις αυτη την ισοτιμία.

Η κακως εννοούμενη χειραφέτηση έδωσε στη γυναίκα στη χώρα μας το δικαίωμα στη βαρια ανθυγιεινη εργασία. Οι καθαρίστριες σε μας είναι πάντα γυναίκες, γυναίκες δουλεύουν και στην οικοδομη, στην κατασκευη σιδηροδρόμων, στις πιο ανειδίκευτες θέσεις. Ακόμα και οι οδοκαθαριστες σε μας στο Λένινγραντ είναι κατα 90% γυναίκες. Πριν απο την επανάσταση αυτη η βαρια δουλεια θεωρούνταν αποκλειστικα ανδρικη.

Στην πλειοψηφία των οικογενειων στη Σοβ. Ένωση διατηρούνται όλες οι πατριαρχικες παραδόσεις: Η γυναίκα φροντίζει τον άντρα της και τα παιδια και κατα κανόνα εργάζεται στην παραγωγη. Ξέρω ότι πολλοι στη Δύση ξαφνιάζονται με το μεγάλο αριθμο γυναικων γιατρων στην Σοβ. Ένωση. Αλλα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι γιατροι σε μας είναι απο τους πιο κακοπληρωμένους εργαζόμενους. Άλλωστε κοιτάξτε ποια είναι η τυπικη εικόνα μιας κλινικης σ' εμας: οι γυναίκες δουλεύουν στις βοηθητικες θέσεις –δέχονται μέχρι 30 αρρώστους την ημέρα, γεγονος που αποκλείει την προσπάθεια δημιουργικης εργασίας και την εμβάθυνση σε κάθε ατομικη περίπτωση αρρώστου. Παράλληλα μετα τη δουλεια πρέπει να κάτσουν στην ουρα για τα ψώνια της οικογένειας να κουβαλήσουν τα τρόφιμα στο σπίτι και να μαγειρέψουν. Ο διευθυντης της κλινικης είναι κατα κανόνα άντρας, έχει πολυ μεγαλύτερο μισθο, πολυ μικρότερο φόρτο εργασίας και πολυ περισσότερο χρόνο για να γράψει μελέτες. Βεβαίως σε εμας υπάρχουν γυναίκες που με υπεράνθρωπες προσπάθειες ή θυσιάζοντας τις δυνατότητες να δημιουργήσουν οικογένεια, κάνουν επιστημονικη καριέρα, αλλα αυτο είναι προσωπικη τους επιτυχία και όχι επιτυχία του κράτους, μια και το κράτος δεν εξασφαλίζει τις απαραίτητες γι' αυτο συνθήκες.

Είναι επίσης πολυ κακες οι συνθήκες στα μαιευτήρια παρόλο που σε εμας γίνεται πολυς λόγος για τη φροντίδα του κράτους για τη γυναίκα. Εγω και οι φίλες μου νιώσαμε στο πετσι μας αυτην τη φροντίδα. Σ' αυτα τα κακως ονομαζόμενα μαιευτήρια (θα έπρεπε να τα λένε Γολγοθάδες) σπαράζουν στα κρεβάτια και φωνάζουν απ' τον αβάσταχτο πόνο συγχρόνως 7 - 10 γυναίκες. Το προσωπικο τους φέρετε με περιφρόνηση και εκνευρισμο. Φυσικα, μας είναι κατανοητη η κούραση και η δυσαρέσκεια του προσωπικου· οι μισθοι είναι μικροι, οι εργαζόμενοι είναι λίγοι και δεν επαρκουν, η δουλεια είναι σκληρη. Όμως και η λεχώνα έχει ανάγκη απο φροντίδα και προσοχη και μια τέτοια κατάσταση την τραυματίζει. Πιστεύω ότι όλα αυτα τραυματίζουν και το παιδι. Εγω γέννησα σε μια απο τις κεντρικες μαιευτικες κλινικες του Λένινγκραντ, την Σνεγκιριόβκα, αλλα ακόμα και εκει δεν κατόρθωσα να πετύχω να αφήσουν τον άντρα μου να με επισκεφθει ή τουλάχιστον να μιλήσω μαζι του στο τηλέφωνο.

Αρνήθηκαν να μου κάνουν τοπικη αναισθησία παρόλο που ο τοκετος κράτησε πολυ και ήταν δύσκολος. Δεν μπόρεσα να κάνω ένα ντους επι 10 μέρες που ήμουνα στην κλινικη. Τα θυμάμαι όλα αυτα σαν ένα εφιάλτη.

Στις κλινικες εκτρώσεων οι συνθήκες είναι ακόμα πιο απάνθρωπες.

Πρόκειται για αλυσσίδα παραγωγης. Η έκτρωση γίνεται χωρις νάρκωση σε αρκετες γυναίκες ταυτόχρονα. Σε μερικες κλινικες δένουν τις γυναίκες στις πολυθρόνες. Πολλες γυναίκες χάνουν τις αισθήσεις τους. Οι ψυχικοι και φυσικοι τραυματισμοι είναι αναπόφευκτοι. Και ξέρω γυναίκες που έχουν κάνει μέχρι 15 εκτρώσεις. Σε μας δεν υπάρχει σεξουαλικη διαπαιδαγώγηση. Τα αντισυλληπτικα δεν επαρκουν και αυτα που υπάρχουν είναι κακοφτιαγμένα και αναποτελεσματικα. Δεν πιστεύω ότι η ελευθερία των εκτρώσεων είναι λάθος, οι γυναίκες πρέπει να έχουν δυνατότητα επιλογης. Ιδίως όταν, όπως σε εμας, είναι

τόσοι πολλοι οι βιασμοι και η γυναικα μένει έγκυος παρα τη θέλησή της. Είναι φυσιολογικο να μη θέλει να κάνει παιδι με έναν σαδιστη. Τη γυναίκα πρέπει να την υπερασπίζεται ο νόμος. Και τυπικα η νομοθεσία μας προβλέπει ποινες φυλάκισης 5 - 7 ετων για τον βιαστη, αλλα λιγότερο απο 1% των σοβιετικων γυναικων επωφελούνται απο αυτον το νόμο, μια και βασιλεύει στην κοινωνία μας ένας άλλος άγραφτος νόμος, που κάνει τη γυναίκα να ντρέπεται για τον βιασμο της. Σύμφωνα με αυτον τον άγραφο νόμο η γυναίκα είναι υπαίτια η ίδια που την δέρνουν, την βιάζουν, που ο άντρας της είναι μέθυσος κλπ. Ξέρουμε ότι στη Δύση υπάρχει το σύνθημα για δικαίωμα στη ζωη –ενάντια στην έκτρωση. Αυτο το σύνθημα μας φαίνεται το ίδιο υποκριτικο με πολλα σοβιετικα συνθήματα. Γιατι πιστεύουμε ότι δικαίωμα στη ζωη δεν έχει μόνο το πλάσμα που δεν έχει γεννηθει ακόμα, αλλα και η γυναίκα που δίνει τη ζωη. Εμεις ζητάμε όχι την κατάργηση του συντάγματος ή της σοβιετικης νομοθεσίας, αλλα την [illegible] τους και τη δημιουργια [illegible] συνθηκων εκείνων που θα μας επιτρέψουν να χρησιμοποιούμε τη νομοθεσία αυτη.

Η ελιτ του κόμματός μας ζει ήδη στον κομμουνισμο, με κρατικη επιδότηση και πολυ λίγο νοιάζεται για το πώς ζει ο λαος. Η γεροντοκρατικη κυβέρνησή μας βρίσκεται σε κατάσταση αγωνίας και σαφως δεν μπορει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που υψώνουμε μπροστα της.

Την εξουσία στη χώρα μας την έχει ένα δεξιο κόμμα κι ας λέγεται Κομμουνιστικο. Η κατάσταση στη Σοβιετικη Ένωση είναι βεβαίως πολυ δύσκολη αλλα εμεις πιστεύουμε στη δυνατότητα εκδημοκρατισμου της χώρας. Και στο Αλμανακ που εκδίδουμε, επιμένουμε στην ψυχολογικη επανάσταση στις συνειδήσεις και όχι σε μια αιματηρη ανατροπη.

Η σοβιετικη γυναίκα διαπαιδαγωγείται σε μια ψεύτικη ατμόσφαιρα, απο την παιδικη της ηλικία της υποβάλλουν ότι είναι χειραφετημένη, σε όλα ίση με τον άντρα. Αλλα δεν υπολογίζουν την υψηλη αποστολη της γυναίκας: να συνεχίσει τη ζωη της ανθρωπότητας. Ναι, οι κοπέλες σ' εμας μπορουν να έχουν την ίδια εκπαίδευση με τα αγόρια. Αλλα πολυ δύσκολα μπορουν να κάνουν καριέρα γιατι απο τη μια τις ονομάζουν «αδύνατο φύλο» και απο την άλλη τις φορτώνουν με πολυ περισσότερα βάρη απο ότι τους άντρες.

Η ιδανικη γυναίκα πρέπει να έχει πολλα παιδια, να είναι πρώτη στη δουλεια της και συγχρόνως όμορφη. Πώς αλλιως να το ονομάσουμε αυτο, παρα εμπαιγμο. Η γυναίκα θέλει να δίνει με επίγνωση (συνειδητα) τη ζωη και να συμμετέχει ενεργα στη ζωη της κοινωνίας.

Απο αριστερά η Τζούλια Βοζνεσένσκαγια, Τατιάνα Γκορίτσεβα, Ναταλια Μαλαχόφσκαγια και Τατιάνα Μαμόνοβα στη Βιέννη στις 20 Ιουλίου 1980. Τη μέρα δηλαδή που διώχτηκαν απο τη Σοβιετική Ένωση.

Οι σοβιετικες στατιστικες αναφέρουν πολλους ψεύτικους αριθμους, αλλα ακόμα και αυτη η στατιστικη που εμεις μάθαμε να μην πιστεύουμε, λέει ότι στο ΚΚΣΕ δε δίνουν την πρέπουσα σημασία στις γυναίκες: στο κόμμα οι γυναίκες είναι το 25%, παρόλο που αποτελουν τον μισο πληθυσμο της χώρας. Θέλουμε όμως να μεμφθούμε και τους κύκλους των διαφωνούντων. Κι εκει η συμπεριφορα προς τις γυναίκες πολυ συχνα δεν είναι δημοκρατικη. Και πολλες προσφυγικες εκδόσεις ακόμα κάνουν διακρίσεις σε βάρος των γυναικων σε όλα τα επίπεδα. Όταν ήμουν ακόμη στο Λένινγκραντ, εγω και οι φίλες μου μείναμε κατάπληκτες απο τον τρόπο που μας αντιμετώπιζαν οι πρόσφυγες. Μιλούσαν με μια εντελως χοντροκομένη, πρόστυχη γλώσσα που ταπεινώνει την αξιοπρέπεια της ρωσίδας γυναίκας, της στερει την ατομικότητά της περιορίζοντάς την σε αντικείμενο απόλαυσης του άντρα. Αυτη η γλώσσα είναι κυρίαρχη στον προσφυγικο τύπο.

Μας φαίνεται παράξενο πώς είναι δυνατον άνθρωποι που επιδιώκουν την ελευθερία να μπορούν να την φαντάζονται έτσι. Είναι αλήθεια ότι τα κινήματα των διαφωνούντων σε μας είναι σύνθετα και διακλαδίζονται. Υπάρχει η αριστερη πτέρυγα, στην οποία ανήκουμε, και η δεξια, που χαρακτηρίζεται απο εθνικιστικες τάσεις. Με τη δεξια αντίδραση σχετίζεται και η ορθόδοξη κίνηση, την οποία θεωρούμε ελιτίστικη και τεχνητη (ψεύτικη).

Γίνονται προσπάθειες «εκχριστιανισμου» του φεμινισμου απο την ομάδα «Μαρία», που προωθει το πρότυπο της Παρθένου Μαρίας, πρότυπο που μας φαίνεται ακατάλληλο για τη σύγχρονη γυναίκα. Άλλωστε πρέπει να λαμβάνουμε υπ' όψη ότι ακόμα και αν περιοριστούμε στη θρησκεία, στη Σοβ. Ένωση εκτος απο την ορθόδοξη υπάρχει το Ισλάμ, ο Βουδισμος, ο καθολικισμος και οι ειδωλολατρικες θρησκείες μικρων εθνικοτήτων. Ο προσανατολισμος της κίνησης «Μαρία» μπορει να οδηγήσει μόνο στη διάσπαση των γυναικων. Το τρίτο τεύχος του Αλμανακ «οι γυναίκες και η Ρωσία» περιέχει άρθρα γυναικων απο την Ασία, απο τον Καύκασο, τη Βαλτικη, την Καμτσάτκα, που κάθε άλλο παρα ορθόδοξες είναι, η πλειοψηφία τους μάλιστα είναι απλως άθεες.

Στο τέταρτο τεύχος θέλουμε να έχουμε ένα ειδικο τεύχος –αφιέρωμα για τις γυναίκες των σοσιαλιστικων χωρων. Θα υπάρχουν συνεντεύξεις με γυναίκες απο τη Βουλγαρία, Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Γιουγκοσλαβία, Ρουμανία. Οι γυναίκες της Σοβ Ένωσης και των σοσιαλ. χωρων βρίσκονται σε πλήρη απομόνωση απο τα Δημοκρατικα Κινήματα των γυναικων στη Δύση. Πολλες απο αυτες είναι φεμινίστριες χωρις να το ξέρουν. Καθήκον μας είναι να τις πληροφορήσουμε και να τους δώσουμε τη δυνατότητά να εκφραστουν. Να τους δώσουμε τη δυνατότητα να είναι ο εαυτος τους. Άλλωστε δεν είναι μυστικο

οτι οχι μόνο στη Δύση, αλλα και στη Σοβ. Ένωση υπάρχουν λεσβίες. Οι σοβιετικες γυναίκες με ομοφυλόφιλες τάσεις είναι αναγκασμένες να κρύβουν την αγάπη τους και να ζουν σε καθορισμένα γκέττο, γιατι αν τις ανακαλύψουν κινδυνεύουν να μπουν σε ψυχιατρεία.

Πιστεύουμε ότι και αυτες πρέπει να αποκτήσουν το δικαίωμα να αγαπουν αυτο που τους αρέσει. Επίσης δεν θεωρούμε αρκετο το βοήθημα που δίνει το κράτος στις μοναχικες μητέρες. Με 5 ρούβλια που παίρνουν το μήνα μπορουν να ζήσουν με το παιδι τους μία μέρα και σε καμία περίπτωση ένα μήνα. Η προστασία της μητρότητας πρέπει να εκφραστει με πιο συγκεκριμένο τρόπο. Οι σοβιετικες γυναίκες ακουν πολλα απο το Ράδιο και την Τηλεόραση, διαβάζουν στις εφημερίδες για την εξάπλωση των παιδικων σταθμων, αλλα στην πράξη είναι πολυ δύσκολο να βρεις θέση σε παιδικο σταθμο. Πρέπει να γραφτεις σε κατάλογο αναμονης και χρειάζεται να δουλεύουν και οι δύο γονεις. Εγω π.χ. δεν μπόρεσα να χρησιμοποιήσω ούτε το βρεφικο σταθμο ούτε τον παιδικο γιατι εργαζόμουνα σαν συγγραφέας και ζωγράφος στο σπίτι μου.

Θεωρούμε απαραίτητη τη δημιουργία μιας Διεθνους Φεμινιστικης Ένωσης, που θα μπορούσε να ασκήσει έλεγχο για την κατάσταση της γυναίκας στα ολοκληρωτικα καθεστώτα και να τις υποστηρίξει. Πιστεύω ότι οι γυναίκες ενωμένες θα μπορέσουν να καταλήξουν στις καλύτερες αποφάσεις, γιατι τα κοινα προβλήματα είναι πολλα.

Οι γυναίκες της Δύσης έχουν τη δικη τους θετικη εμπειρία και οι γυναίκες των ανατολικων χωρων επίσης. Το Αλμανακ «Η γυναίκα και η Ρωσία» ανάγκασε τις αρχες στη χώρα μας να κινηθουν. Τα επακόλουθα δεν ήταν μόνο αρνητικα: Ναι, έγιναν συλλήψεις, έρευνες σε σπίτια γυναικων, εξοριες, αλλα και μια μεταμόρφωση του επισημου τύπου! Εδω και ένα χρόνο που υπάρχει το Φεμινιστικο κίνημα στη Σοβ. Ένωση, στον επίσημο τύπο εμφανίστηκαν άρθρα για το γυναικείο πρόβλημα.

Φυσικα, χωρις αναφορα στο Αλμανακ που προκάλεσε όλα αυτα. Συχνα τα άρθρα αυτα είναι σωστη δημαγωγία, αλλα το πρόβλημα έχει πια τεθει και αυτο είναι σημαντικο! Μιλάνε γι' αυτο, αφυπνίζοντας τα πνεύματα, υποχρεώνουν σε σκέψεις. Μια και αυτος ο τύπος ονομάζεται σοσιαλιστικος, το κράτος μας δεν μπορει να αγνοήσει πλήρως την ηθικη του ευθύνη απέναντι στο λαο. Και αν εμεις υπενθυμίζουμε όλο και πιο συχνα στις σοβιετικες αρχες αυτη την ευθύνη τους —οι αλλαγες είναι αναπόφευκτες. Φυσικα μπορει κανεις να με θεωρήσει ρομαντικη και ονειροπόλα, αλλα πιστεύω ότι δεν είναι δυνατο να αλλάξουμε τον κόσμο, όταν δε βλέπουμε μπροστα μας κάποιες προοπτικες.

Χαράματα μπροστά στά τείχη τοῦ Κρεμλίνου, δημοτικές ὑπάλληλοι καθαρίζουν τήν Κόκκινη Πλατεία.

Άρθρο της Ν. Μαλαχόφσκαγια απο το Αλμανακ.

Ποιά εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀπαράδεκτης κατάστασης στήν ὁποία βρίσκεται ἡ γυναίκα σήμερα; Ἄς ἐξετάσουμε πῶς ἄλλαξε ἡ κατάσταση τῆς γυναίκας διαμέσου τῶν αἰώνων.

Στήν ἀρχή, ὅταν ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία ἦταν ἀκόμα στή νηπιακή της ἡλικία, ἡ ἐργασία χωριζόταν σέ ἀνδρική καί γυναικεία, γεγονός πού γιά ἐκεῖνον τόν καιρό δέν ἦταν μόνο φυσικό ἀλλά καί προοδευτικό. Ἡ ὕπαρξη, πού ἐξασφάλιζε τή συνέχιση τῆς ζωῆς τοῦ εἴδους, δέν μποροῦσε νά κυνηγάει ἐπίσης μαμούθ ἤ νά προστατεύει τήν φυλή ἀπό τά ἄγρια θηρία. Ἡ ἐργασία πού σήμερα ἀποκαλοῦμε ὑποτιμητικά «γυναικεία ἐργασία», τότε σήμαινε κάτι ἄλλο: ἐκτός ἀπό τήν ἐργασία τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἴδους, πού ἦταν ταυτόχρονα σκληρή καί πολύ ἐπικίνδυνη, ἡ γυναίκα ἐκτελοῦσε μιά ἐργασία πού ἦταν σχετικά εὐκολότερη ἀπό τήν ἀνδρική. Ὁ ἄνδρας κινδύνευε νά πληγωθεῖ ἀπό τά ἄγρια θηρία καί ἔτσι νά αἰσθανθεῖ πόνους ἀνάλογους μέ τοῦ γυναικείου τοκετοῦ· τό ρίσκο ἦταν τό ἴδιο. Ὑπῆρχε λοιπόν ἕνα ἰσοζύγιο στούς πόνους, στό ρίσκο, στήν ἐργασία. Οἱ αἰῶνες πέρασαν, ἡ κοινωνία ἐξελίχθηκε, ἄλλαξε ἐσωτερικά. Ἔφθασε ἡ ἐποχή τῆς ἀναπτυγμένης πατριαρχίας. Δέν ἦταν πιά ἀναγκαῖο νά προστατεύει κανείς τή φυλή ἀπό τά ἄγρια θηρία, τό κυνήγι δέν ἀποτελοῦσε πιά τό μοναδικό μέσο ἐπιβίωσης: τό ρίσκο, οἱ πόνοι, ἡ σκληρή δουλειά δέν ἀνῆκαν πιά ἐξ ὁρισμοῦ στή ζωή τοῦ ἄνδρα. Ἀλλά ἀπό τή ζωή τῆς γυναίκας δέν μποροῦσε κανεις νά διώξει τό ρίσκο, τόν πόνο καί τή σκληρή δουλειά, χωρίς νά θέσει σέ κίνδυνο τήν ἐπιβίωση τῆς ἀνθρωπότητας. Αὐτό ὅμως σιγά-σιγά ξεχάσθηκε, γλίστρησε στό βάθος: ὁ τοκετός δέν ἦταν πιά ἕνα «θεῖο θαῦμα», ἀλλά κάτι τό αὐτονόητο, ἕνα δωρεάν παράρτημα τῶν ἐργοστασίων καί τοῦ στρατοῦ.

Ποιές ἦταν οἱ ὑποχρεώσεις τῆς γυναίκας σ' αὐτή τήν ἐποχή - καί ποιές τοῦ ἄνδρα; Στίς περισσότερες οἰκογένειες ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν καί τά οἰκιακά ἀνῆκαν στή γυναίκα, ἐνῶ ὁ ἄνδρας κέρδιζε τά πρός τό ζῆν τῆς οἰκογένειας. Στίς οἰκογένειες πού εἶχαν λιγοστά μέσα, ὁ ἄνδρας ἐκτελοῦσε ἐπίσης «ἀνδρική» οἰκιακή ἐργασία (ἔκοβε ξύλα, ἔφερνε νερό, ἔκανε ἐπιδιορθώσεις κλπ.) Ἔτσι ἐξαφανίσθηκε τό ἰσοζύγιο στό ρίσκο καί στούς πόνους, ἐνῶ ἐξακολουθοῦσε νά διατηρεῖται τό ἰσοζύγιο στή δουλειά. (Σάν παράδειγμα μπορεῖ κανείς νά ἀναφέρει τήν ἰδανική οἰκογένεια Οὐλιάνωφ[3], ὅπου ἡ μητέρα εἶχε τήν πραγματική δυνατότητα νά ἀναλάβει τήν ἀνατροφή τῶν ἕξη παιδιῶν της). Σιγά-σιγά αὐτή ἡ ἀνισότητα ἄρχισε νά ἐκφράζεται στόν τομέα τῶν πολιτικῶν, νομικῶν καί ἄλλων δικαιωμάτων. Καί δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ἐπίσης τήν κοινωνική ἀνισότητα: ἐκείνη τήν ἐποχή ἕνα μέρος τῶν γυναικῶν ἐργαζόταν στά ἐργοστάσια ἤ στούς ἀγρούς ἐνῶ ἕνα ἄλλο δέν εἶχε ἄλλη ὑποχρέωση ἐκτός ἀπό τήν ἀναπαραγωγή τοῦ εἴδους. Ἐκείνη τήν ἐποχή ἡ σκληρή μοίρα τῆς γυναίκας θεωρεῖτο μέρος τῆς γενικότερης κοινωνικῆς ἀδικίας καί ἡ λύση της ἀντιμετωπιζόταν ἀπ' αὐτή τήν σκοπιά. Τά λόγια τοῦ Λένιν ὅτι «ἀπό δῶ καί πέρα ἡ μαγείρισσα θά συμμετέχει στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους» ἀποτελοῦν συμπυκνωμένη ἔκφραση ἑνός θαυμάσιου ὁράματος γιά τήν νέα οἰκογένεια, μιά πίστη σέ καινούργιες σχέσεις μεταξύ τῶν φύλων. Ἀλλά στή σταλινική περίοδο, τό θέμα τῆς νέας οἰκογένειας θεωρήθηκε δευτερεῦον καί ἀγνοήθηκε τελείως. Στίς μέρες μας ἡ γυναίκα ἔχει, μετά τήν τυπική της χειραφέτηση, τήν ἴδια ἔλλειψη δικαιωμάτων ὅπως καί ὁ ἄνδρας στούς νομικούς καί πολιτικούς τομεῖς, ἀλλά ὄχι στόν ἠθικό. Ὅσον ἀφορᾶ δέ τίς ὑποχρεώσεις δέν ὑπάρχει πιά κανένα ἰσοζύγιο. Κανείς δέν ἔχει ἀπαλλάξει τόν ἄνδρα ἀπό τήν ὑποχρέωση νά ἐξασφαλίζει τά πρός τό ζῆν τῆς οἰκογένειας, ἀλλά ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν καί τῶν ἐξόδων ἐπιβίωσης, ἔχει σάν ἀποτέλεσμα ὅτι τά ἔσοδά του δέν φθάνουν νά καλύψουν τίς ἀνάγκες μιᾶς οἰκογένειας τριῶν ἀτόμων. Σύμφωνα μέ τίς ἐπίσημες πηγές ὁ μέσος μισθός στήν Ε.Σ.Σ.Δ. εἶναι 150 ρούβλια[4]. Μέ αὐτό τό ποσό μιά οἰκογένεια τριῶν ἀτόμων μπορεῖ μόλις καί μετά βίας νά ἐπιβιώσει, χωρίς νά ὑπάρχουν περιθώρια γιά φροῦτα καί λαχανικά (τά ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν διατροφή τοῦ παιδιοῦ) οὔτε καί γιά ροῦχα (τά ὁποῖα εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητα γιά τό σκληρό κλίμα μας). Καί αὐτός εἶναι ὁ ἐπίσημα ἀναγνωρισμένος μέσος μισθός. Πολλοί ἄνδρες πρέπει νά ἀρκεσθοῦν σέ ἕνα πολύ μικρότερο μισθό (ἐξαρτᾶται ἀπό τίς εἰδικές ἐπιθυμίες γιά ἐργασία -οἱ ἄνθρωποι πού ἐκτελοῦν διανοητική ἐργασία πληρώνονται χειρότερα ἀπό τούς ἐργάτες).

Καί ἄν πλησιάσουμε ἀκόμα πιό κοντά στήν πραγματικότητα καί ἀναλογισθοῦμε πόσο μεγάλο εἶναι τό μέρος ἐκεῖνο τοῦ μισθοῦ πού χρησιμοποιοῦν οἱ ἄνδρες γιά τήν ψυχαγωγία τους, διαπιστώνουμε ὅτι ἔχουν ξεχάσει ἐντελῶς τό καθῆκον νά φροντίζουν τά παιδιά τους. Μέ

αὐτό τόν τρόπο λοιπόν ἐκπληρώνουν οἱ ἄνδρες τήν πρώτη τους ὑποχρέωση. Ὅσον ἀφορᾶ τώρα τήν συμμετοχή τους στήν οἰκιακή ἐργασία, μετά τήν τοποθέτηση τοῦ γκαζιοῦ, τοῦ νεροῦ καί τῆς κεντρικῆς θέρμανσης, εἶναι περίπου μηδέν. Ὁ ἄνδρας αἰσθάνεται ὑπεράνω τῆς οἰκιακῆς ἐργασίας. Ἕνας ἄνδρας πού μπορεῖ νά «καρφώσει μια πρόκα», ἀποτελεῖ ἕνα βιολογικό παράδοξο στήν ἐποχή μας. Σήμερα ἐκεῖνες πού «καρφώνουν πρόκες» εἶναι οἱ γυναῖκες. Καί οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι πού «βοηθοῦν» τήν γυναίκα στήν «εὔκολη» γυναικεία ἐργασία[5] μετριοῦνται στά δάχτυλα τοῦ ἑνός χεριοῦ. Στίς μέρες μας λοιπόν ὑπάρχουν χονδρικά δυό τρόποι συμπεριφορᾶς τοῦ ἄνδρα:

1. Μετά τήν δουλειά μεθάει καί εἴτε σέρνεται στό κρεββάτι εἴτε ἀρχίζει τόν καυγά.

2. Μετά τήν δουλειά ἀράζει στήν πολυθρόνα μέ τήν ἐφημερίδα ἤ μπροστά στήν τηλεόραση.

Μέχρι τώρα ἐξετάσαμε τίς δυό ὑποχρεώσεις καί σταματοῦμε ἐδῶ γιατί διαπιστώσαμε ὅτι ὁ ἄνδρας σήμερα δέν ἐκπληρώνει οὔτε τή βασική λειτουργία: νά ἐξασφαλίζει τά πρός τό ζῆν τῆς οἰκογένειας. Ἄς ἐξετάσουμε τώρα τίς ὑποχρεώσεις τῆς γυναίκας.

1. Ὅπως πάντα, δημιουργοῦμε μέ αἷμα καί πόνο τή νέα γενιά. Ὅλες οἱ γυναῖκες σήμερα ἀρνιόντουσαν νά ἐκτελέσουν αὐτήν τήν ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνη ἐργασία, δέν θά ὑπῆρχε οὔτε ἕνας ἄνθρωπος στόν κόσμο αὔριο, ἡ ἀνθρωπότητα θά ἐξέλιπε , καμιά νέα γενιά δέν θά μετέφερε τίς ἐμπειρίες καί τόν πολιτισμό μας. (Ἕνα παιδί πού τρύπησε τό δάχτυλό του, προσελκύει μεγαλύτερη συμπάθεια ἀπό μιά γυναίκα πού κινδυνεύει νά πεθάνει ἀπό τίς δυσκολίες τοῦ τοκετοῦ. Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ ἐργασία αὐτή δέν θεωρεῖται ὅτι ἀνήκει στά ἐπιτεύγματα τῆς γυναίκας). Σέ κανένα μέρος δέν ἐξευτελίζεται τόσο ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα ὅσο στά μαιευτήρια, ἀκόμα καί στά καλύτερα. Τήν γυναίκα πού πρόκειται νά γεννήσει τήν μεταχειρίζονται τόσο ὑποτιμητικά καί κυνικά ὅσο μιά πόρνη. Τό μαρτύριό της θεωρεῖται ὡς μία ἔκφραση τῆς ἰδιαίτερής της κατωτερότητας. Ἡ γυναίκα πού πῆρε τήν θαρραλέα ἀπόφαση νά φέρει στόν κόσμο ἕναν καινούργιο ἄνθρωπο, ἀντιμετωπίζεται μέ ὠμότητα καί σαρκασμό. Τήν μεταχειρίζονται σάν ἕνα θηρίο πού δέν ξέρει γιατί βρυχᾶται. Αὐτή ἡ ἀπίστευτη κτηνωδία τῶν μαιευτηρίων, αὐξάνει τούς φυσικούς πόνους τῆς γυναίκας, ἐνῶ ἡ κατηγορηματική ἀπαγόρευση τῶν ἐπισκέψεων, τούς ψυχολογικούς. Οἱ ἄνδρες πού δέν ἔχουν τήν παραμικρή ἰδέα γιά τό τί τραβᾶνε οἱ γυναῖκες τους, δέν δείχνουν τόν σεβασμό πού πρέπει, καί ἀπ' αὐτούς πού δέν ἔχυσαν οὔτε σταγόνα αἵματος γιά ν' ἀποκτήσουν τό παιδί, οἱ γυναῖκες εἶναι ἀναγκασμένες νά ξανακούσουν μετά ἀπό μιά βδομάδα τό γνωστό: «Κάν' ἐκεῖνο, μωρή, κάνε τοῦτο!»...

2. Ἡ «εὔκολη» γυναικεία ἐργασία δέν εἶναι καθόλου εὔκολη σήμερα. Ἀκόμη καί στίς μεγάλες πόλεις δέν μπορεῖ νά ἀγοράσει κανείς τά ἀπαιτούμενα εἴδη. Καί αὐτά πού μπορεῖ κανείς νά ἀγοράσει, εἶναι ἄχρηστα γιά τό γεῦμα. Στό βαθμό πού ἡ μέση οἰκογένεια δέν διαθέτει ψυγεῖο, οἱ περισσότερες γυναῖκες εἶναι ὑποχρεωμένες νά τρέχουν γιά ψώνια κάθε μέρα. Ὁ κακός ἐφοδιασμός ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά σχηματίζονται μεγάλες οὐρές γιά τά λαχανικά, τά φροῦτα καί τά ἄλλα σπάνια εἴδη: ἐδῶ ἡ «ἀγαπητή μητέρα» ξοδεύει ὧρες καί ἡμέρες, ἐνῶ πρέπει νά ψάξει κανείς μέ τόν φακό γιά νά βρεῖ κανένα ἄνδρα στήν οὐρά. Ἀντίθετα, οἱ οὐρές τῶν ἀνδρῶν μπροστά στά ζυθοπωλεῖα εἶναι ἐξίσου μακριές. Ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν καί ἡ χειροτέρευση τῆς ποιότητας τῶν τροφίμων μᾶς δημιουργεῖ ἕνα πολύ ὀξύ πρόβλημα, μιά καί ἔχουμε καί ἄλλες ὑποχρεώσεις πέρα ἀπό τό νά σπᾶμε τό κεφάλι μας γιά νά βροῦμε τί θά δώσουμε στήν οἰκογένεια νά φάει, ὅπως λ.χ.:

3. Πῶς νά ἀναθρέψουμε τά παιδιά μας, μιά καί τά βρεφοκομεῖα καί οἱ παιδικοί σταθμοί εἶναι μιά οὐτοπία, ἤ μᾶλλον μιά ἀντιουτοπία. Δίνουμε τά παιδιά μας ὑγιῆ καί τά παραλαμβάνουμε ἄρρωστα. Ἡ γυναίκα πρέπει συνεχῶς νά παριστάνει τήν ἄρρωστη γιά νά μπορεῖ νά μένει στό σπίτι μέ τό παιδί, ὅπως παλιά, ἀλλά μέ ἕνα ἄρρωστο.

4. Παρ' ὅλα αὐτά πρέπει νά κερδίσει χρήματα, ὄχι μόνο γιά νά βελτιώσει κάπως τίς ὑλικές της συνθῆκες, ἀλλά ἁπλούστατα γιά νά μήν πεθάνει ἀπό τήν πείνα. Καί στό σημεῖο αὐτό ἐπικρατεῖ μιά παράλογη κατάσταση. Δέν προσλαμβάνει κανείς μητέρες, προτιμοῦνται παντοῦ οἱ ἄνδρες. Καί ὅταν στό τέλος προσληφθεῖ μιά γυναίκα, ἀρχίζουν νά τήν κοιτάζουν στραβά ἀπό τήν πρώτη μέρα πού θά ἀρρωστήσει. Φταίει πάντοτε ἡ ἄτυχη μητέρα, ὅταν ἀρρωστήσει τό παιδί της! Μέ τό ἐπιχείρημα «δικό της παιδί, δικιά της εὐθύνη» τήν μεταθέτουν στήν χειρότερα πληρωμένη ἐργασία, ὅπου μετά ἀπό τήν τρίτη φορά πού παρουσιάζεται ὡς ἄρρωστη βρίσκουν μιά δικαιολογία γιά νά τήν ἀπολύσουν.

Μία ἐναντίον τεσσάρων -ἔτσι εἶναι τό «ἰσοζύγιο» ὅσον ἀφορᾶ τίς ὑποχρεώσεις τοῦ ἄνδρα καί τῆς γυναίκας σήμερα. Ἀλλά σέ ὁρισμένες οἰκογένειες ἡ ἀνισότητα εἶναι ἀκόμα πιό ἔντονη, γεγονός πού ἀπορρέει ἀπό τίς συνθῆκες τῆς χώρας μας. Συνήθως μιά ἐργασία δημιουργικοῦ χαρακτήρα, δέν ἀποδίδει ἀρκετά γιά νά ἐπιβιώσει ὁ ἄνθρωπος. Αὐτός πού ἀσχολεῖται μέ δημιουργική ἐργασία, δέν κερδίζει τίποτα ἀπ' αὐτήν. Κι ἄν ἐπιπλέον πρόκειται γιά γυναίκα; Ἄν ἡ δημιουργική ἐργασία εἶναι ἡ ἐργασία ἀριθμός πέντε;

Ὁ συνδυασμός μητέρας καί δημιουργικῆς ἐργασίας εἶναι στήν πράξη κάτι τό ἀδύνατο (μέ ἐξαίρεση τίς λίγες τυχερές πού διαθέτουν μιά γιαγιά γιά νά προσέχει τά παιδιά). Τό νά γεννᾶς ἕνα παιδί εἶναι ταυτόσημο μέ τό νά καταργεῖς τόν ἑαυτό σου, καί γνωρίζω γυναῖκες πού λένε περήφανα: «τώρα πιά δέν εἶμαι ὁ ἑαυτός μου ἀλλά τό παιδί μου». Σιγά-σιγά ἡ ζωή τοῦ παιδιοῦ ὑποκαθιστᾶ τή ζωή τῆς γυναίκας. Ἡ οἰκογένεια τσακίζει κάθε δημιουργικότητα μέσα της. Δέν ὑπάρχει οὔτε μία οἰκογένεια, ὅπου ἀκόμα καί ὁ πιό ἁπλός ἄνδρας νά κάνει τό ἴδιο πού κάνει ἡ πιό προικισμένη γυναίκα γιά τόν ἄνδρα: Νά καταστρέφει τίς δημιουργικές τους ἱκανότητες πρός ὄφελος τῆς ἀνάπτυξης τῶν δικῶν του. Ἡ γυναίκα λέει: «εἶσαι τό μέλλον μου» καί σκοτώνει τόν Μότσαρτ πού ὑπάρχει μέσα της. Ἤ δέν τό λέει, ὁπότε ὁ ἄνδρας σκοτώνει τόν Μότσαρτ πού ὑπάρχει μέσα της. Ἤ ἀκόμα πιό ἁπλᾶ, τῆς λέει: «Δέν ὑπῆρξε οὔτε πρόκειται νά ὑπάρξει ἕνας γυναικεῖος Μότσαρτ. Ὁ Θεός σᾶς ἔφτιαξε διαφορετικές». Ὁ ἄνδρας πιστεύει, ὅτι μόνο αὐτός δημιουργεῖ πολιτιστικές ἀξίες. Ἀλλά ὁ πολιτισμός πού ἔχει χτίσει δέν μᾶς ἱκανοποιεῖ. Αἰσθανόμαστε ὅτι κάτι μᾶς λείπει, δηλ. ἡ ἀγάπη, αὐτή ἡ ἀγάπη πίσω ἀπό τήν ὁποία κρύβεται ὑποκριτικά ὁ ἄνδρας καί τήν ξεπουλάει σέ κάθε γωνιά τοῦ δρόμου. Ἡ λέξη ἀγάπη ξεγλυστράει ἀπ' τήν ψυχή σου, σέ ξεσχίζει, εἶναι θανάσιμη ἁμαρτία, πρέπει νά τήν πνίξεις, νά τήν μαντρώσεις. Γιά νά δημιουργήσει ἡ γυναίκα πρέπει νά κινητοποιήσει δυνάμεις τίς ὁποῖες ὁ ἄνδρας οὔτε κἄν γνωρίζει - ὑπεράνθρωπες δυνάμεις. Ἀλλά θά τό κάνει γιά νά δημιουργήσει ἕναν καινούργιο πολιτισμό πού θά ἀλλάξει τή ζωή.

Καί πλησιάζουμε στήν τελευταία ἐρώτηση: Τά ἠθικά δικαιώματα. Ἡ οἰκογένεια, αὐτή ἡ οἰκογένεια πού τσακίζει τόν δημιουργό στή γυναίκα, θεμελιώνεται ἀπό τήν νηπιακή της ἡλικία, στήν παραβίαση τῆς γυναικείας ἀγάπης. Ἡ γυναίκα ἔχει τώρα ὅπως καί πρίν -μέ τήν ἐξαίρεση τῆς 'Αναγέννησης- μόνο τό δικαίωμα τοῦ νά λέει ὄχι στήν ἀγάπη, δέν ἔχει τό δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς. Δέν μπορεῖ νά διαλέξει τόν ἀγαπημένο της, μπορεῖ μόνο νά διαλέξει μεταξύ αὐτῶν πού τήν ἔχουν

διαλέξει. Ἡ ἀγάπη πού δέν ἀνταποδίδεται εἶναι ὀδυνηρή, ἀλλά εἶναι ἑκατό φορές πιό πολύ ὀδυνηρή γιά τήν γυναίκα πού ὄχι μόνο δέν ἔχει τό δικαίωμα νά δείξει τήν ἀγάπη της ἀλλά δείχνει ἀμηχανία ἄν κάποιος μαντέψει τά αἰσθήματά της. (Ἐδῶ μπορεῖ κανείς νά παρατηρήσει τήν μονοδιάστατη ἀνδρική ἄποψη γιά τήν ἀγάπη πού κυριαρχεῖ στήν κοινωνία μας! Ὁ ἄνδρας νομίζει ὅτι ἡ γυναίκα ἐννοεῖ τό ἴδιο μ' αὐτόν ὅταν λέει «σ' ἀγαπῶ» καί γι' αὐτό τό βρίσκει ἀποκρουστικό ὅταν τό διακηρύσσει). Ταυτόχρονα ὁ ἄνδρας ἔχει τό δικαίωμα, ὄχι μόνο νά διακηρύσσει σέ κάθε γυναίκα τήν ἀγάπη του, ἀλλά ἐπίσης νά ἐκβιάζει τήν ἀνταπόδοσή της μέ ὅλα τά μέσα πού ἔχει στή διάθεσή του.

Στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὁ ἄνδρας προσεγγίζει τήν ἀγάπη ὑπάρχει, μέ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις, πάντα ἕνα στοιχεῖο παχυδερμίας: Ὅταν πρδοπατοῦν τήν ὑπόληψη τῆς ἀγαπημένης, ξευτελίζουν ταυτόχρονα τό χθεσινό «ἐγώ» τους, ἐκεῖνο πού δήλωνε τήν ἀγάπη τους. Εἶναι ἀκόμα πιό λυπηρό, ἐπειδή δέν ἀντιλαμβάνονται τήν ἀντίφαση: ὅτι δηλ. τή στιγμή πού ἔπεφταν κλαίγοντας στά πόδια τῆς ἀγαπημένης, ἤξεραν βαθιά μέσα τους ὅτι οἱ ἐγγυήσεις πού ἔδιναν ἦταν προσωρινές καί ἐπιφανειακές. Ἡ ἐπιφανειακή αὐτή σχέση μέ τήν ἀγάπη καί τήν οἰκογένεια εἶναι ἡ ἀρχική αἰτία, γιά ὅλα τά μεταγενέστερα λάθη. Ὁ ἄνδρας λέει ὄχι στίς βαρετές οἰκογενειακές ὑποχρεώσεις. Δικαίωμά του! Ξοδεύει ὅλο του τό μισθό γιά τόν ἑαυτό του καί δίνει τόσο λίγα στά παιδιά, που δέν φτάνουν οὔτε γιά φαγητο οὔτε γιά ροῦχα, καί αὐτό εἶναι δικαίωμά του. Πηγαίνει ἀπό γυναίκα σέ γυναίκα καί κανείς δέν τόν κατηγορεῖ. Κανείς δέν τοῦ φωνάζει τίς βρισιές μέ τίς ὁποῖες στολίζουν μιά γυναίκα πού συμπεριφέρεται μέ τόν ἴδιο τρόπο. Εἶναι ἐλεύθερος, μέ γειά του καί χαρά του... Ἀλλά δέν ἔχει παρατηρήσει ὅτι ἡ μητρική οἰκογένεια εἶναι καθ' ὁδόν, ὅτι ἤδη ὑπάρχει. Ὅτι οἱ γυναῖκες -ἀσχέτως μόρφωσης ἤ οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς θέσης - ἑτοιμάζονται νά χειραφετηθοῦν ἀπό τούς μεθύστακες ἄνδρες τους. Ὅτι ὁ ἄνδρας, ἀκόμα καί ἐκεῖ πού δέν ἔχει φύγει μέ τίς κλωτσιές ἀπό τό σπίτι, ἔχει χάσει, μαζί μέ τίς ὑποχρεώσεις, ἐπίσης καί τό δικαίωμα τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν του, τό δικαίωμα τῆς ἀγάπης τους, τό δικαίωμα τῆς ἄσκησης ἄμεσης ἐπιροῆς στήν καινούργια γενιά. Ὁ ἄνδρας δέν εἶναι πια πατέρας, ἀλλά ἀναπαραγωγικό ζῶο. Κατά κανόνα δέν διαλύονται οἱ οἰκογένειες ἐπειδή μιά καινούργια ἀγάπη ἀντικαθιστᾶ τήν παλιά, ἀλλά ἐπειδή τά παιδιά παρακαλοῦν τήν μητέρα νά τούς ἀπαλλάξει ἀπό ἕνα τέτοιο πατέρα.

Γιά τόν ἄνδρα ἡ κατάσταση εἶναι ἀκόμη εὔκολη καί ἄνετη, ἀλλά ἴσως λιγότερο εὐχάριστη. Ἀρχίζει ἀσυνείδητα νά ἀντιλαμβάνεται τήν κατωτερότητά του, τήν ἤττα του, τήν ἀνεπάρκειά του. Ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία, οἱ μητέρες καί τά παιδιά , τόν ἔχουν κλείσει ἔξω. Ἡ ἐλευθερία κρέμεται ἀπό πάνω του σάν τήν σπάθα τοῦ Δαμοκλῆ. Καί τά παιδιά πού ἔχουν ἀνατραφεῖ ἀπό τό ἄλλο φύλο, δέν πρόκειται νά ξαναδεχθοῦν τόν χαμένο πατέρα πίσω. Δημιουργοῦν μιά καινούργια ζωή στήν ὁποία δέν ὑπάρχει θέση γιά παχύδερμους πατέρες.

Ποιά εἶναι λοιπόν ἡ σημερινή γυναίκα; Πρέπει νά εἶναι τά πάντα - καί τό ἔχει σχεδόν ἐπιτύχει. Οἱ πιό βαριές της ὑποχρεώσεις μεταβάλλονται σταδιακά σέ δικαιώματα - ὅσο πιό ὀδυνηρές οἱ ὑποχρεώσεις, τόσο πιό μεγάλα καί πλατιά τά δικαιώματα. Ὁ τελευταῖος ποιητής τῆς πατριαρχίας ὀνειρεύτηκε μάταια:

Μιά γυναίκα εἶναι πάντοτε μιά γυναίκα:
μιά σύζυγος, μιά ἀδελφή, μιά μητέρα
καθαρίζει καί προσέχει καί περιθάλπει
καί καλωσορίζει μέ κρασί
ἀγκαλιάζει τόν ἄνδρα καί τόν γιό
καί τούς ἀκολουθεῖ καί τούς δυό στό δρόμο...[1]

Ὄχι, ποτέ πιά ἡ γυναίκα, πού δέν γνώρισε τή βοήθεια τοῦ ἄνδρα, δέν θά εἶναι τό στήριγμά του. Ἔχει καί ἄλλα ἐνδιαφέροντα ἐκτός ἀπό τό νά περιποιεῖται τά μικρά του. Καί σήμερα ἡ γυναίκα εἶναι συχνότερα ἀπό τόν ἄνδρα «στόν δρόμο», μέ τήν ἔννοια τοῦ «καθ' ὁδόν πρός».

Μ' αὐτόν τόν τρόπο ἡ γυναίκα ἀνοίγει τόν δρόμο μέσα ἀπό τόν θάνατο πού ἔχει δημιουργήσει ἡ φύση καί ὁ ἄνθρωπος καί μέ τόν ἀκούραστο καί ἡρωϊκό ἀγώνα της γίνεται *τά πάντα* ὄχι μόνο ὁ φυσικός, ἀλλά καί ὁ πνευματικός δημιουργός ἑνός καινούργιου κόσμου.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Διαπραγματευόντας τα παρακάτω άρθρα για τη Ρουμανία, έχουμε σα στόχο να σπάσουμε το μύθο που καλλιεργείται γύρω απ' αυτη τη χώρα ότι δηλαδη η Ρουμανία δεν είναι σαν τις υπόλοιπες ανατολικες χώρες, ότι ακολουθει μια πολιτικη πιο ανεξάρτητη απέναντι στη Ρωσία, με αποτέλεσμα να τραβιέται το συμπέρασμα —αρκετα αυθαίρεται πιστεύουμε— ότι και στο εσωτερικο εφαρμόζει μια κάπως πιο «φιλελεύθερη» πολιτικη.

Και πράγματι για πολλα χρόνια, με βάση μια εξωτερικη πολιτικη πιο ευέλικτη απέναντι στη Ρωσία, όχι τόσο έντονα δορυφορικη όπως οι υπόλοιπες χώρες της Ανατολικης Ευρώπης, η Ρουμανία είχε κατορθώσει να διατηρήσει μια βιτρίνα πιο «δημοκρατικης» χώρας, αποφεύγοντας έτσι σε μεγάλο βαθμο τις κριτικες που απευθύνονταν προς τις υπόλοιπες ανατολικες χώρες.

Τα τελευταία χρόνια όμως η βιτρίνα είχε αρχίσει να ραγίζει επικίνδυνα, για να φτάσει σήμερα, μετα απο τους πρόσφατους εργατικους αγώνες τον Οκτώβρη του '81, να σπάσει εντελως και να αποκαλύψει την πραγματικη φύση του ρουμάνικου καθεστώτος: ενος καθεστώτος απο τα πιο προσωποπαγη, τα πιο κατασταλτικα, το πιο αστυνομοκρατούμενο σ' όλη την Ανατολικη Ευρώπη.

Όπως φαίνεται και απο τα άρθρα που δημοσιεύουμε, η Ρουμανία είναι η χώρα με τα πιο έντονα οικονομικα προβλήματα. Έχει το χαμηλότερο κατα κεφαλην εισόδημα σ' όλη την Ευρώπη μετα την Αλβανία. Το εξωτερικο της χρέος φτάνει σήμερα τα 14 δισεκατομμύρια δολλάρια, πράγμα που αναλογικα με τον πληθυσμο είναι το ίδιο με εκείνο της Πολωνίας.

Οι συνθήκες εργασίας είναι απο τις χειρότερες της Ανατολικης Ευρώπης: οι εργάτες δουλεύουν 46 ώρες την εβδομάδα, η ετήσια άδεια που δικαιούνται είναι 12 εργάσιμες μέρες (που φτάνουν τις 15 μετα απο πέντε χρόνια δουλειας και τις 24 μετα απο είκοσι χρόνια!!). Επιπλέον στις 6 μέρες αργίας του χρόνου (πρωτοχρονια και εθνικες γιορτες), οι εργάτες όχι μόνο δεν κάθονται αλλα δουλεύουν συχνα χωρις να αμοίβονται, με τη μορφη της «εθελοντικης» εργασίας. Παράλληλα δε, το 1979 και το 1980 έγιναν αυξήσεις στις τιμες χωρις όμως να συνοδευτουν και απο αντίστοιχες αυξησεις των μισθων.

Παρόλους αυτους του καταναγκασμους, η κυβέρνηση δε φαίνεται να λύνει τα τεράστια οικονομικα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Οι εργάτες απέναντι σ' αυτη την πίεση, απαντάνε με παθητικότητα στη δουλεια, απουσίες, και, εδω και μερικα χρόνια, με απεργίες.

Έτσι, το 1977, 35.000 ανθρακωρύχοι κατεβαίνουν σε απεργία στην κοιλάδα του Ζίου με αίτημα βελτίωση των συνθηκων δουλειας, κατάργηση της απλήρωτης εργασίας και καλύτερο ανεφοδιασμο σε τρόφιμα. Σύνθημά τους είναι *«Κάτω η προλεταριακη μπουρζουαζία»*. Ενδεικτικο της μουσολινικης νοοτροπίας του πρόεδρου της Ρουμανίας Τσαουσέσκου είναι το γεγονος ότι, αφου εφαρμόζει την πιο βίαιη καταστολη ενάντια στους απεργους με αποκορύφωμα το διώξιμο απο την περιοχη 4.000 ανθρακωρύχων μαζι με τις οικογένειες τους, στη συνέχεια επισκέφτεται θριαμβευτικα τα ορυχεία όπου χρίζεται και «πρώτος ανθρακωρύχος της χώρας».

Το Φλεβάρη του 1979, δημιουργείται το Ελεύθερο Συνδικάτο των εργαζομένων της Ρουμανίας (S.L.M.O.R.) που παρουσιάζει μια σειρα κοινωνικο - οικονομικες διεκδικήσεις. Η αντίδραση της κυβέρνησης είναι άμεση: τα περισσότερα μέλη του συνδικάτου αντιμετωπίζουν αναρίθμητες διώξεις, απο απλες ανακρίσεις, δίκες, συλλήψεις μέχρι εγκλεισμο σε ψυχιατρείο, με αποτέλεσμα το συνδικάτο να μη μπορέσει να συνεχίσει τη δραστηριότητά του.

Στην ίδια περίοδο με την Πολωνία, δηλ. τον Ιούνη, Ιούλη και Αύγουστο του 1980, ξεσπάνε μια σειρα απεργίες σε πολλα βιομηχανικα κέντρα ταυτόχρονα (ορυχεία, σιδηρουργία, μηχανικες κατασκευες). Οι εργάτες εκλέγουν τους αντιπροσώπους και δημιουργουν απεργιακες επιτροπες ερχόμενοι σε ανοιχτη

ρήξη με τα επίσημα συνδικάτα. Αυτή τη φορα οι απεργοι κερδίζουν όλα τους τα αιτήματα. Μάλιστα οι κινητοποιήσεις αυτες καταφέρνουν να θορυβήσουν τόσο πολυ την κυβέρνηση που αναγκάζεται να κάνει κάποιες μεταρρυθμίσεις προκειμένου ν' αποφύγει ένα ξέσπασμα αντίστοιχο με της Πολωνίας.

Τέλος τον Οκτώβρη και Νοέμβρη του '81, νέες απεργίες ξεσπάνε στα ορυχεία της περιοχης του Μότρου, αυτη τη φορα πολυ πιο βίαιες. Οι ανθρακωρύχοι πιάνουν όμηρο τον υπουργο Εργασίας (που είναι ταυτόχρονα και πρόεδρος των συνδικάτων) ενω λιθοβολουν το ελικόπτερο με το οποίο καταφθάνει ο Τσαουσέσκου και τον υποχρεώνουν να φύγει αμέσως. Σήμερα οχτω μήνες μετα τα γεγονότα, η περιοχη του Μότρου εξακολουθει να είναι «απαγορευμένη ζώνη».

Έτσι, απο κρίση σε κρίση, το ρουμάνικο καθεστως οδηγείται στα πρόθυρα της οικονομικης κατάρρευσης και της πολιτικης χρεωκοπίας.

Σ' αυτη την κατάσταση το καθεστως (και πιο συγκεκριμένα ο Τσαουσέσκου, γιατι αυτος αποτελει την πηγη κάθε εξουσίας) απαντα απο τη μια εντείνοντας την καταστολη (η περίφημη *Securitate,* η πολιτικη αστυνομία, έχει οργανώσει ακόμα και ειδικο τμήμα που επιτίθεται σε διαφωνούντες που ζουν στο εξωτερικο —βλέπε *Le Monde* 23/5/82), και απο την άλλη αναζητώντας αποδιοπομπαίους τράγους ανάμεσα στα στελέχη του κόμματος και του κρατικου μηχανισμου, ώστε να τους φορτώσει όλες τις οικονομικες και πολιτικες αποτυχίες.

Το τελευταίο τέτοιο κύμα αναστατώσεων στον κομματικο και κρατικο μηχανισμο έγινε τον περασμένο Μάη. Ξεκίνησε με την αποκάλυψη απο το υπουργείο Εσωτερικων μιας συνομωσίας που εξυφάνθηκε δήθεν απο την «αίρεση υπερβατικου λογισμου»(!), και που στόχευε στο να κάνει τη Ρουμανία να βγει απο το Σύμφωνο της Βαρσοβίας! Σημειωτέον ότι η αίρεση αυτη υπήρχε νόμιμα στη Ρουμανία εδω και τέσσερα χρόνια και μάλιστα είχε την έδρα της στο Ινστιτούτο Ψυχολογίας στο Βουκουρέστι, όπου ασκούσε τα μέλη της στη γιόγκα.

Αμέσως μετα τα «συντριπτικα» αυτα στοιχεία, απολύεται η υπουργος Παιδείας μαζι με δύο υφυπουργους της με τη δικαιολογία ότι δεν έδειξαν να επαγρυπνουν αρκετα απέναντι σ' αυτη την αίρεση. Πέρα όμως απ' αυτους τους τρεις, οι διώξεις ξαπλώθηκαν ευρύτατα, πάντα με το ίδιο πρόσχημα, με αποτέλεσμα να χάσουν τη δουλεια τους 250 περίπου υπεύθυνοι και διανοούμενοι. Ανάμεσά τους και ο υφυπουργος Συγκοινωνιων και Μεταφορων που βρέθηκε να δουλεύει... σ' ένα εργοστάσιο επισκευης ατμομηχανων!! Υπολογίζεται δε ότι κάπου 1500 άτομα ανακρίθηκαν γι' αυτη την υπόθεση απο την πολιτικη αστυνομία.

Αυτα στα τέλη Απρίλη - αρχες Μάη. Στη συνέχεια, προς τα τέλη του Μάη, ξεσπάει το δεύτερο κύμα με τη μορφη κυβερνητικου ανασχηματισμου. Στις 21 Μάη παύεται ο πρωθυπουργος Ι. Βέρντετ και στη θέση του διορίζεται ο κ. Δημητρέσκου. Ταυτόχρονα διώχνονται οι 8 αντιπρόεδροι της κυβέρνησης και αντικαθίστανται απο 4 μόνο άλλους. Χάνει τη θέση του επίσης ο υπουργος Εξωτερικου Εμπορίου.

Λίγο καιρο πριν είχαν αντικατασταθει οι υφυπουργοι Γεωργίας και Βιομηχανίας Τροφίμων, ενω απολύθηκε ο συνταγματάρχης της Ασφάλειας και διοικητης της προσωπικης φρουρας του Τσαουσέσκου. Η αλυσίδα απολύσεων και αντικαταστάσεων συμπληρώνεται με την αυτοκτονία, τις ίδιες μέρες, του Βιρζιλ Τροφιν που είχε απολυθει απο το υπουργείο Ορυχείων μετα το κυνηγητο με τις πέτρες που υπέστει ο Τσαουσέσκου απο τους ανθρακωρύχους του Μότρου, αυτοκτονία που θεωρήθηκε πολυ ύποπτη τόσο στη Ρουμανία όσο και έξω απ' αυτην.

Έτσι μπροστα στα όλο και πιο έντονα αδιέξοδα, η απάντηση είναι ένταση της καταστολης, η γνωστη δοκιμασμένη συνταγη της ανακάλυψης συνομωσιων και οι ανασχηματισμοι του δαιδαλώδους κρατικου μηχανισμου, πράγμα που κάνει ακόμα και τα ανώτερα στελέχη να τρέμουν μην ξέροντας τι θα τους ξημερώσει η επόμενη μέρα και άρα να συναγωνίζονται σε δουλικότητα απέναντι στον «υπέρτατο άρχοντα» Τσαουσέσκου, με την ελπίδα να κρατηθουν στη θέση τους.

Για όλους αυτους τους λόγους πιστεύουμε ότι είναι καιρος να γνωρίσουμε την πραγματικη Ρουμανία. Τα άρθρα που ακολουθουν καθως και τα κείμενα δύο νόμων που ψηφίστηκαν πρόσφατα δείχνουν ανάγλυφα την κατάσταση, κατάσταση που δυστυχως αποσιωπάται (γιατι άραγε;) ακόμα και απο τους οπαδους της ευρωκομμουνιστικης «δημοκρατικης εκδοχης του σοσιαλισμου» που, μολονότι αντιτίθενται κατα τα λεγόμενά τους στο «σοβιετικο μοντέλο του υπαρκτου σοσιαλισμου», ξεχνάνε να καταγγείλουν αντίστοιχα φαινόμενα στην «αδερφη - χώρα» του προέδρου Τσαουσέσκου.

Μια εκρηκτικη κατάσταση

«Ποτε, όσο θυμόμαστε, η κατάσταση στη Ρουμανία δεν ήταν τόσο καταστροφικη». «Ακόμα και στα πιο μαύρα χρόνια της σοσιαλιστικης Ρουμανίας, ακόμα και στο λιμο των πρώτων μεταπολεμικων χρόνων, η ζωη ήταν πιο ανεκτη απο σήμερα». Εδω και μερικους μήνες, όλοι οι ταξιδιώτες, ή οι πρόσφυγες που έρχονται απο τη Ρουμανία επαναλαμβάνουν αυτη τη διαπίστωση. Η Ρουμανία βρίσκεται στα πρόθυρα της οικονομικης χρεωκοπίας. Σήμερα, παρα τις έντονες προσπάθειες της εξουσίας να αποκρύψει το μέγεθος της κρίσης και να συνεχίσει να θριαμβολογει για τις προόδους που συντελέστηκαν ή για το λαμπρο μέλλον, η αλήθεια αρχίζει να διαφαίνεται. Η μιζέρια έχει φτάσει πια στα όρια του υποφερτου. και καθημερινα η κρίση παίρνει πιο ανησυχητικες μορφες και πιο δραματικες για τον πληθυσμο.

Σε ένα γράμμα του ένας ανώνυμος εργάτης γράφει:

...«Για να περιγράψω την κατάσταση στη Ρουμανία θα έπρεπε να γράψω τόμους ολόκληρους· έτσι θα περιοριστω στην ουσία: στη Ρουμανία δεν βρίσκεις πια τα απολύτως απαραίτητα για να ζήσεις και οι άνθρωποι περιμένουν και χειρότερα.

...Οι πόλεις κατρακυλάνε στη φτώχεια. Σ' αυτη την απερίγραπτη αθλιότητα, οι άνθρωποι έχουν γίνει άγρια θηρία που αλληλοσπαράζονται για να επιβιώσουν, ολοκληρωτικα απαθεις υπάρξεις, αδιάφορες για την πολιτικη, την κοινωνικη ζωη, για την κουλτούρα, για την τέχνη. Οι ηγέτες του κόμματος και οι άλλοι εκμεταλλευτες κατέστρεψαν ένα λαο και μια χώρα».

Οι δυσκολίες ανεφοδιασμου στη Ρουμανία δεν είναι, φυσικα, κάτι το καινούριο. Ήδη τον Αύγουστο του 1977 αποτελούσαν τα βαθύτερα αίτια της μεγάλης απεργίας των ανθρακωρύχων. Την άνοιξη του 1980 ξέσπασαν σποραδικες απεργίες σε διάφορες επιχειρήσεις της χώρας και κυρίως στο Tirgoviste, εξαιρετικα σκληρες σε ορισμένες περιπτώσεις· ανάμεσα στα αιτήματα ήταν και η διεκδίκηση καλύτερου επισιτισμου[1]. Όμως στη διάρκεια του 1981 τα πράγματα ξεπέρασαν κάθε όριο. Δεν επρόκειτο πια για δυσκολίες, αλλα για μια σχεδον ολοκληρωτικη έλλειψη των πάντων, ενω παράλληλα τα μέτρα ελέγχου «με όλα τα μέσα» πολλαπλασιάζονταν.

Τα σημάδια προάγγελοι της κρίσης

Απο την αρχη της χρονιας παρατηρήθηκε η εξαπόλυση της πιο αλύπητης καταστολης εναντίον κάθε ατομικης ή συλλογικης απόπειρας διαμαρτυρίας (όπως εναντίον του ελεύθερου συνδικάτου SLOMR, που ιδρύθηκε το 1979 και σήμερα έχει σχεδον διαλυθει) και ο πολλαπλασιασμος των συλλήψεων, των βασανιστηρίων για θρησκευτικους λόγους, για απόπειρα λαθραίου περάσματος των συνόρων ή ακόμα και για απλη αίτηση μετανάστευσης ή επανενοποίησης οικογενειων.

Μια ολόκληρη σειρα απο σημάδια προάγγελους του μεγέθους της κρίσης εμφανίζονται. Αυτο φαίνεται απο το ριζοσπαστικο προσανατολισμο της οικονομικης πολιτικης για το 1981 και απο το πενταετες σχέδιο 1981 - 1985, ώς τις πολυάριθμες μαρτυρίες για τις ολοένα και μεγαλύτερες ουρες[2] και τις βιαιότητες που γίνονται ολοένα και συχνότερα.

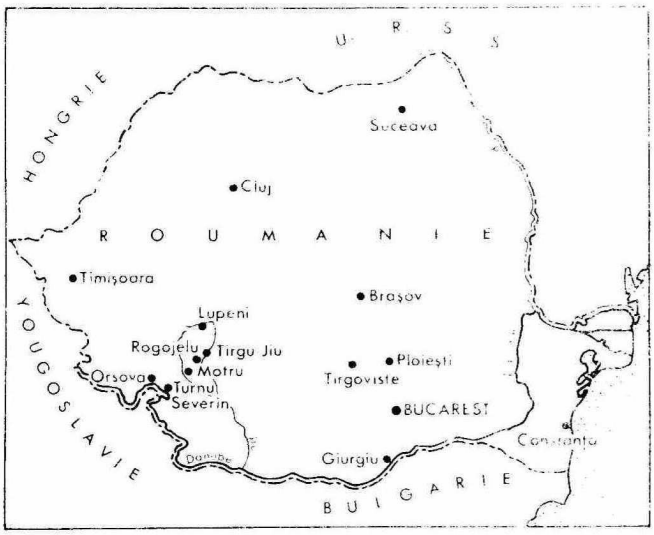
Απο τον Αύγουστο και μετα η κατάσταση γίνεται σοβαρότερη και οι βιαιότητες πολλαπλασιάζονται.

Στις 23 Αυγούστου, δυο κρατούμενοι στη φυλακη της Timisoara, καταδικασμένοι για απόπειρα λαθραίας διάβασης των συνόρων προς τη Γιουγκοσλαβία, δραπετεύουν απο τη φυλακη και με τη βοήθεια ενος φρουρου που πηγαίνει μαζι τους, αναγκάζουν τον οδηγο ενος αστικου λεωφορείου της πόλης, με σαράντα επιβάτες, να τους πάει στο αεροδρόμιο. Εκει τους περιμένουν στρατιωτικες δυνάμεις με διαταγη να πυροβολήσουν. Οι δραπέτες οπλισμένοι με αυτόματα απαντουν στους πυροβολισμους και η υπόθεση τελειώνει μέσα σε ένα λουτρο αίματος· οι νεκροι ανάμεσα στους όμηρους υπολογίζονται σε δεκάδες. Επίσης σκοτώθηκαν δεκαενια στρατιώτες και δυο απο τους δραπέτες.

Οι διαδηλώσεις που ήταν να γίνουν την ημέρα αυτη, ημέρα εθνικης γιορτης, ματαιώθηκαν στην Timisoara. Αντι για το επίσημο σύνθημα *«Τσαουσέσκου - ΚΚΡ»*, οι διαδηλωτες φώναζαν *«Τσαουσέσκου, ψωμι!»*.

Το Σεπτέμβρη, δυο χειροποίητες βόμβες έσκασαν στο Ploiesti. Η μία είχε τοποθετηθει μπροστα σε ένα βιβλιοπωλείο που πουλούσε αποκλειστικα τα βιβλία του Τσαουσέσκου, η άλλη σε ένα γραφείο του κόμματος.

Στις 16 Οκτώβρη, δηλαδη μερικες μέρες μετα τη δημοσίευση του πρώτου νόμου για την επιβολη δελτίου μια πραγματικη εξέγερση συγκλόνισε τα χωρια της περιοχης του Motru στην Ολτενία, όπου βρίσκονται τα ανθρακωρυχεία. Η εξέγερση ξεκίνησε απο το χωριο Matasari και απλώθηκε σε όλη την περιοχη. Αρκετοι

απο τους πολικοφύλακες και τα στελέχη του κόμματος που ήρθαν να καταστείλουν την εξέγερση σκοτώθηκαν.

Ανάμεσα στις 16 και τις 19 Οκτώβρη το απεργιακο κίνημα παρέλυσε τα ανθρακωρυχεία της Leurda, Lúpoaia και Horasti. Στις 19, δηλαδη δυο μέρες μετα τη δημοσίευση του δεύτερου νόμου για την επιβολη δελτίου, η απεργία εξαπλώθηκε και στο θερμοηλεκτρικο σταθμο του Rogojelu, έναν απο τους πιο σημαντικους θερμοηλεκτρικους σταθμους αυτου του τύπου της χώρας. Στη μικρη πόλη Motru, που βρίσκεται στο κέντρο της ανθρακούχας περιοχης, η κατάληψη της έδρας του κόμματος απο τους διαδηλωτες είχε σαν αποτέλεσμα τη βαναυση επέμβαση της πολιτικης αστυνομίας. Τελικα οι ανθρακωρύχοι της κοιλάδας του Jiu —που απέχει εξήντα περίπου χιλιόμετρα απο το λεκανοπέδιο του Motru και όπου είχε ξεσπάσει η μεγάλη απεργία του 1977— μόλις μαθαίνουν για τα γεγονότα, «ναυλώνουν» φορτηγα για να πανε να βοηθήσουν τους συντρόφους τους. Τους συνέλαβε ο στρατος που κατέφθασε για να επιβάλλει την «ειρήνη» στην περιοχη. Στις 9 Νοέμβρη ο ίδιος ο Τσαουσέσκου έρχεται στο Motru. Μόλις κατεβαίνει απο το ελικόπτερο ο πληθυσμος τον υποδέχεται ρίχνοντας πέτρες· έτσι αναγκάζεται να φύγει αμέσως. Οι ανθρακωρύχοι συλλαμβάνουν τον E. Bobu, που ώς τον χειμώνα ασκούσε τα καθήκοντα του Υπουργου Εργασίας και του προέδρου των συνδικάτων.

Στις αρχες του Νοέμβρη, ο γραμματέας του κόμματος στην Orsova (πόλη στα νοιοδυτικα της χώρας) βρισκεται μαχαιρωμένος. Στο Giurgiu, στα νότια του Βουκουρεστίου, στην πλούσια πεδιάδα του Baragan, σημειώνονται εξαιρετικα σοβαρες εξεγέρσεις: ο πληθυσμος λυντσάρισε τον αναπληρωτη γραμματέα του κόμματος της πόλης, ενω ο πρώτος γραμματέας κατάφερε να το σκάσει.

Αυτες οι εκρήξεις θυμου και απελπισίας κατάφεραν να γίνουν γνωστες, έστω και κατα ένα μόνο μέρος, έξω απο τις περιοχες όπου διαδραματίστηκαν. Χωρις αμφιβολία θα πρέπει να περιμένουμε πολυ καιρο για να μάθουμε περισσότερα για τα επεισόδια και την καταστολη τους. Πρόσφατα απαγορεύτηκε απο τις αρχες σε έναν δημοσιογράφο να επισκεφθει την περιοχη του Motru με τη δικαιολογία ότι είχε ξεσπάσει εκει μια *«σοβαρη επιδημία»*. Ήδη το 1977, ο νομος του Jiu είχε κηρυχθει *«καταστρεπτικη ζωνη»* για τους τρεις μήνες που διαρκούσε η καταστολη στο λεκανοπέδιο με τα ανθρακωρυχεία.

Σύμφωνα με άλλες ανεξακρίβωτες πληροφορίες, διαδηλώσεις δυσαρέσκειας μερικες φορες καταλήγουν σε πραγματικες εκρήξεις βίας, λίγο - πολυ σε ολόκληρη τη χωρα. Μια είδηση που μεταδόθηκε στο τέλος του Νοέμβρη απο το γαλλικο ραδιόφωνο, αναφέρει ότι μια πορεία πείνας οργανώθηκε απο τους χωρικους με κατεύθυνση το Βουκουρέστι.

Η κρίση μέσα απο τον επίσημο τύπο

Απομένει μια πηγη πληροφόρησης που δεν μπορει να αμφισβητηθει: ο επίσημος τύπος. Η προσεκτικη ανάγνωσή του εδω κι ένα χρόνο μας λέει πολλα τόσο για τη σοβαρότητα της κρίσης όσο και για τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για να τη συγκαλύψουν και για να μην εξελιχθει σε μια κατάσταση τύπου Πολωνίας. Τα αποσπάσματα απο τα δύο νομοθετικα διατάγματα για τον εφοδιασμο, που προκάλεσαν τη λαϊκη εξέγερση στο Motru, και μερικοι παράγραφοι απο τον επίσημο τύπο που παραθέτουμε εδω δίνουν μια γενικη εικόνα των συνθημάτων και της εκστρατείας που διεξάγεται εδω και ένα χρόνο απο τα μαζικα μέσα ενημέρωσης.

Συνοψίζουμε την ουσία των νόμων της 10ης και της 17ης Οκτώβρη 1981:

— Επιβάλλουν την αρχη του δελτίου στα βασικα τρόφιμα περιορίζοντας τη δυνατότητα αγορας και αποθήκευσης των προϊόντων αυτων σε μια μάξιμουμ ποσότητα που αντιστοιχει στις μηνιαίες ανάγκες της οικογένειας.

— Επιβάλλουν ένα νέο τύπο παραβάσεων που συνεπάγονται βαριες ποινες: αδίκημα αποθήκευσης, αδίκημα παράνομης χρησιμοποίησης δημητριακων κ.λπ.

— Επιβάλλουν την υποχρεωτικη δουλεια σε ορισμένες κατηγορίες πολιτων: αναγκαστικη συμμετοχη στις συλλογικες αγροτικες δουλειες όλων των κατοίκων των αγροτικων κοινοτήτων· υποχρεωτικη καλλιέργεια των ιδιόκτητων ή παραχωρηθέντων μικρων κομματιων γης, με την απειλη της κατάσχεσης.

— Επιφορτίζουν τα λαϊκα συμβούλια (κάτι αντίστοιχο με τα δημοτικα συμβούλια) των αγροτικων Λήμων με την ευθύνη τόσο της αγροτικης παραγωγης όσο και του επισιτισμου του πληθυσμου που υπάγεται διοικητικα σ' αυτα, σύμφωνα με την αρχη του *«τοπικου αυτο - εφοδιασμου»*. Τα λαϊκα συμβούλια πρέπει λοιπον να καθορίζουν, ανάλογα με τη συνολικη παραγωγη, και αφου εκπληρωθουν οι υποχρεώσεις του Δήμου απέναντι στο Κράτος, τις πραγματικες ποσότητες τροφίμων που θα έχει το δικαίωμα να καταναλώσει κάθε κάτοικος. Όσο αφορα τα δημητριακα, οι ποσότητες αυτες σε καμια περίπτωση δεν πρέπει να ξεπερνουν τα 150 κιλα σιταρίσιο αλεύρι και τα 30 κιλα καλαμποκάλευρο το χρόνο.

Τα διατάγματα του Οκτώβρη: Νομιμοποίηση της πείνας, διάσπαση του πληθυσμού

Αυτα τα δύο διατάγματα αποτελουν ένα συνεκτικο σύνολο που, χωρις να θίγουν τις ρίζες του κακου, το μόνο φάρμακο που βρίσκουν για την κρίση είναι η νομιμοποίηση της πείνας και η διάσπαση του πληθυσμου.

Πραγματικα, όπως βλέπουμε, η εξουσία αποποιείται κάθε ευθύνη όσο αφορα τον επισιτισμο του μισου και παραπάνω πληθυσμου της χώρας: οι χωρικοι και γενικότερα όλοι οι κάτοικοι των αγροτικων κοινοτήτων της χώρας κυριολεκτικα θυσιάζονται. Πρέπει να παράγουν περισσότερο και να τρώνε λιγότερο. Όχι μόνο τους απαγορεύεται να εφοδιάζονται με αγροτικα προϊόντα προερχόμενα απο αλλου εκτος απο τα χωρια τους, αλλα επιπλέον δεν μπορουν να αγοράζουν δημητριακα απο πουθενα· πρέπει να *«αυτο - εφοδιάζονται»*. Ο νόμος της 17 Οκτώβρη πράγματι προβλέπει ότι μόνο οι χωρικοι των κοινοτήτων που δεν παράγουν δημητριακα δικαιούνται να αγοράζουν τέτοια προϊόντα. Όσο για τους άλλους, δηλαδη τη συντριπτικη πλειοψηφία, πρέπει να είναι ευχαριστημένοι με ό,τι θα μπορέσουν να παράγουν στο ατομικο τους μικρο κομμάτι γης (1.500 τετρ. μέτρα και 3.000 τετρ. μέτρα για τα ιδρυτικα μέλη συνεταιρισμων) και με ό,τι θα πάρουν δουλεύοντας στους αγροτικους συνεταιρισμους. Έτσι, δεν είναι σπάνιο, ιδιαίτερα στις φτωχες περιοχες, η πληρωμη αυτη σε είδος να αντιπροσωπεύει μόλις δέκα κιλα σιταριου για τη δουλεια μιας οικογένειας ενος ολόκληρου χρόνου. Με τα μέτρα που υιοθετήθηκαν σήμερα, που συνεχως υπογραμμίζουν τις πολυ σκληρες υποχρεώσεις των συνεταιρισμων απέναντι στο κρατος και που προβλέπουν ένα πολύμορφο έλεγχο σε κάθε αγροτικη παραγωγη, ατομικη ή συλλογικη, το σύνολο σχεδον της αγροτικης παραγωγης φεύγει απο τους συνεταιρισμους και πηγαίνει στο κρατικο ταμείο. Σύμφωνα με πολυάριθμες μαρτυρίες απο τον τελευταίο χειμώνα και μετα, το αλεύρι είχε εξαφανιστει τελείως απο τα χωρια και οι χωρικοι ήταν υποχρεωμένοι να πηγαίνουν για εφοδιασμο στις πόλεις.

Βέβαια, η εξουσία βρήκε τη λύση για το έλλειμα στην παραγωγη δημητριακων· το διάταγμα υποχρεώνει όλους τους ιδιοκτήτες ή τους διαθέτοντες και το παραμικρότερο κομμάτι καλλιεργήσιμης γης να το σπείρουν και να παράγουν τα απαραίτητα για την οικογένειά τους και ιδιαίτερα τα δημητριακα. Είναι δικο τους πρόβλημα να σπάσουν το κεφάλι τους για να βρουν τα αναγκαία εργαλεία, τους σπόρους και τα μεταφορικα μέσα που χρειάζονται... Στην πραγματικότητα, όταν κανεις ξέρει με τι φροντίδα ήδη καλλιεργείται και το παραμικρότερο ατομικο κομμάτι γης των χωρικων - συνεταιριστων, αναρωτιέται τι απομένει ακόμα να καλλιεργηθει: οι κήποι των σπιτιων, στα χωρια καθως και στις πόλεις, τα περιβόλια με χορτονομη, λαχανικα και λουλούδια; Το σημαντικότερο είναι, ίσως, να δούμε τις προβλεπόμενες ποινες: αν ο πολίτης δεν αξιοποιει το κομμάτι εδάφους που κατέχει με τρόπο που να ικανοποιει τους υπεύθυνους του λαϊκου συμβουλίου (δηλαδη τα στελέχη του κόμματος, σύμφωνα με την αρχη της *νομενκλατούρας)*, προβλέπεται η κατάσχεσή τους... Και η συγκομιδή θα πηγαίνει στο κράτος.

Το Διάταγμα της 10 Οκτώβρη 1981

Διάταγμα του Συμβουλίου του κράτους της Σοσιαλιστικης Δημοκρατίας της Ρουμανίας, (ΣΔΡ), σχετικα με τα μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση ορισμένων πράξεων που παραβλάπτουν τον ομαλο εφοδιασμο του πληθυσμου.

Για να εξασφαλίσει τον ομαλο εφοδιασμο του πληθυσμου σε τρόφιμα, το σεβασμο των κανόνων της σοσιαλιστικης ηθικης και δικαιοσύνης και λαμβάνοντας υπ' όψη τις αιτήσεις που διατυπώθηκαν απο ένα μεγάλο αριθμο πολιτων για τη λήψη μόνιμων μέτρων εναντίον όλων εκείνων που με τις κατακρατήσεις, τις καταστροφες ή τις υποβαθμίσεις των γεωργικων προϊόντων του κοινου πλούτου ή με την αποθήκευση ορισμένων τροφίμων σε ποσότητες που ξεπερνουν τις ανάγκες της κατανάλωσης, δημιουργουν ανωμαλίες στον εφοδιασμο και παραβλάπτουν το γενικο συμφέρον των αγοραστων, το Συμβούλιο του Κράτους της ΣΔΡ αποφασίζει:

Άρθρο 1. Αποτελει αισχροκέρδεια και τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικου Κώδικα, με φυλάκιση απο έξι μήνες μέχρι πέντε χρόνια, η αγορα για αποθήκευση, απο τις κρατικες εμπορικες επιχειρήσεις ή τα συνεργαζόμενα καταστήματα και σε ποσότητες που ξεπερνουν τις ανάγκες της οικογενειακης κατανάλωσης για ένα μήνα, λαδιου, ζάχαρης, σιτάλευρου και καλαμποκάλευρου, ρυζιου, καφε καθως και άλλων τροφίμων, των οποίων η αποθήκευση παραβλάπτει το συμφέρον των άλλων αγοραστων και τον ομαλο εφοδιασμο του πληθυσμου.

Οι διατάξεις αυτες δεν εφαρμόζονται για την αγορα λαχανικων, πατάτας ή φρούτων που γίνονται για τις συνηθισμένες χειμωνιάτικες προμήθειες.

Επίσης τιμωρείται με τις ποινες που προβλέπονται στην παράγραφο 1, η αγορα ψωμιου ή άλλων αλευρούχων προϊόντων, με σκοπο να χρησιμοποιηθουν σαν ζωοτροφες.

Άρθρο 2. Τα πρόσωπα που έχουν στην κατοχη τους αποθέματα απο τα τρόφιμα που αναφέρονται στο άρθρο 1, είναι υποχρεωμένα να επιστρέψουν στις εμπορικες επιχειρήσεις, μέσα σε τρεις μέρες απο την ημερομηνία δημοσίευσης του διατάγματος αυτου, τις ποσότητες του προϊόντος που ξεπερνουν τις ανάγκες της οικογενειακης κατανάλωσης για ένα μήνα και θα εισπράξουν το αντίτιμο στην νόμιμη τιμη αγοράς.

Η μη επιστροφη των πλεονασμάτων των τροφίμων μετα απο το διάστημα αυτο των τριων ημερων, αποτελει αδίκημα και τιμωρείται με την ποινη που προβλέπεται στο άρθρο 1.

Άρθρο 3. Τα λαϊκα συμβούλια (δημοτικες αρχες), είναι υποχρεωμένα να πάρουν μέτρα ώστε οι κρατικες και συνεταιριστικες εμπορικες επιχειρήσεις να πουλουν ζάχαρη και λάδι μόνο στους πολίτες που κατοικουν ή εργάζονται σε επιχειρήσεις της αντίστοιχης περιοχης.

Στις σημαντικες κοινότητες, τα λαϊκα συμβούλια μπορουν να επιλέξουν τα καταστήματα που θα είναι επιφορτισμένα με τον εφοδιασμο του πληθυσμου των ζωνων αυτων σε ζάχαρη και λάδι, προκειμένου να εξασφαλιστει η κανονικη πώληση και να αποφευχθουν οι συγκεντρώσεις και οι μετακινήσεις των πολιτων.

Άρθρο 4. Το προσωπικο των εμπορικων επιχειρήσεων είναι υπεύθυνο για την πώληση στους αγοραστες των τροφίμων

Σύμφωνα με το νόμο, κάθε αγρότης που θα κατωρθώσει δουλεύοντας ατομικα ή στους συνεταιρισμους, να παράγει περισσότερα απο όσα χρειάζεται για τις ανάγκες της οικογένειάς του, *που καθορίζονται «επιστημονικα»*, είναι υποχρεωμένος να παραδώσει το πλεόνασμα στο κράτος σε τιμη που το ίδιο καθορίζει. Έτσι, απο τη μια μερια υπάρχει η υποχρέωση να καλλιεργείται με δημητριακα και το παραμικρο κομμάτι γης που διαθέτει ο κάθε πολίτης, και απο την άλλη ο εξαναγκασμος να παραδίνει ένα μέρος της σοδειας του. Και τόσο το χειρότερο γι' αυτον αν δεν μπορει *«να αυξήσει την αναλογία των πρωτεϊνων ζωικης προέλευσης στη διατροφη του»* σύμφωνα με τους στόχους του πενταετους σχεδίου, ούτε να παράγει τα άλλα βασικα τρόφιμα που θα μπορούσαν να συμπληρώσουν τη θεωρητικη καθημερινη μερίδα με το πραγματικο ισοδύναμό της που είναι της τάξης των 410 περίπου γραμμαρίων δημητριακων! Το να ξεγελάσει κανεις τις αρχες είναι δύσκολο: το εμπόριο των δημητριακων είναι απαγορευμένο, η *«υπεξαίρεσή»* τους τιμωρείται με φυλάκιση απο έξι μήνες ώς πέντε χρόνια, και οι φούρνοι (και οι αλευρόμυλοι) είναι επιφορτισμένοι να ελέγχουν τις ποσότητες που παραδίδονται στους παραγωγους.

Ο νόμος αυτος, επίσης, υποχρεώνει όλους τους κατοίκους των αγροτικων περιοχων να δουλεύουν στα κρατικα αγροκτήματα και τους συνεταιρισμους την περίοδο της καλλιέργειας και της συγκομιδης. Αυτη η γενικη κινητοποίηση του πληθυσμου σε περιόδους αιχμης δεν είναι κάτι το καινούργιο. Όμως, μπορούμε να υποθέσουμε ότι η αυστηρη εφαρμογη της θα δημιουργήσει σε ορισμένους άλυτα προβλήματα. Για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι στις πόλεις χωρικοι (ο αριθμος τους είναι πολυ μεγάλος στη χώρα), που η οικογένειά τους κατοικώντας στο χωριο είναι σχεδον πάντα μέλος του αγροτικου συνεταιρισμου, θα είναι αναγκασμένοι να δουλεύουν τριπλα: στο εργοστάσιο (48 ώρες την εβδομάδα, κατα μέσο όρο, χωρις να υπολογίσουμε τις επιπλέον απλήρωτες ώρες για να πραγματοποιηθουν ή να ξεπεραστουν οι στόχοι του πλάνου) στην κολεκτίβα και στο ατομικο κομμάτι γης. Και τελικα, ούτε καν το καθημερινο τους ψωμι δεν εξασφαλίζουν. Οι εργάτες - χωρικοι της περιοχης του Motru ξεσηκώθηκαν όταν έμαθαν την απαγόρευση προμήθειας ψωμιου απο τις πόλεις. Η απάντηση ήταν, το δεύτερο διάταγμα, που επιβάλλει όρους πραγματικα προκλητικους.

«Οι Ρουμάνοι τρώνε πολυ!»

Η επιβολη δελτίου τροφίμων κυνικα αιτιολογήθηκε όχι με την πραγματικη έλλειψη τροφίμων —*«η αγροτικη παραγωγη είναι ικανοποιητικη για την κάλυψη των αναγκων της χώρας»*— αλλα απο την ανάγκη επιβολης μεγαλύτερου ορθολογισμου στις συνήθειες κατανάλωσης ειδων διατροφης: οι Ρουμάνοι τρώνε πολυ και άσχημα, απειλούνται απο την παχυσαρκία και τις αρρώστιες που συνεπάγεται η πολυφαγία (βλέπε στο λεξικο μας στη λέξη «διαιτητικη»)! Οι Ρουμάνοι επιστήμονες έχουν καθορίσει σε 180 κιλα το χρόνο την ποσότητα δημητριακων που μπορει να καταναλώσει ο καθένας ακίνδυνα. Γι' αυτο οι αρχες, ανησυχώντας για την υγεία του πληθυσμου

που αναφέρονται στο άρθρο 1, μονάχα στις ποσότητες και σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται απο τα λαϊκα συμβούλια.

Ο μη σεβασμος των διατάξεων, που προβλέπονται στην παράγραφο 1, αποτελει αδίκημα που τιμωρείται με φυλάκηση απο έξι μήνες μέχρι πέντε χρόνια.

Άρθρο 5. Αποτελει αδίκημα και τιμωρείται με φυλάκιση απο έξι μήνες μέχρι πέντε χρόνια, εφόσον ο νόμος δεν προβλέπει βαρύτερες ποινες, κάθε κατακράτηση, οποιουδήποτε είδους του εθνικου πλούτου με μορφη γεωργικων προϊόντων, στα χωράφια, στα μέσα μεταφορας, στις αποθήκες ή στους τόπους πώλησης.

Όμοια αποτελει αδίκημα, που τιμωρείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικου Κώδικα, η καταστροφη ή η υποβάθμιση, κάτω απο οποιεσδήποτε συνθήκες απο πρόθεση ή κατα λάθος, των γεωργικων προϊόντων στους χώρους που αναφέρονται στην παράγραφο 1, σε βάρος του εθνικου πλούτου.

Οι πράξεις, που αναφέρονται στο άρθρο αυτο υπάγονται σε κάθε περίπτωση στην αρμοδιότητα των δικαστικων αρχων.

Άρθρο 6. Τα τρόφιμα που αποτελουν αντικείμενο των παραβάσεων που προβλέπονται στα άρθρα 1,2 και 4, κατάσχονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικου Κώδικα.

Το Διάταγμα της 17 Οκτώβρη 1981

Το Διάταγμα αυτο αφορα ορισμένα μέτρα, σχετικα με την ενίσχυση της αυτοδιεύθυνσης και του αυτοεφοδιασμου και αποβλέπει στην ταυτόχρονη διασφάλιση του εφοδιασμου του πληθυσμου σε ψωμι, σιτάλευρα και καλαμποκάλευρα, κάτω απο ομαλες συνθήκες.

[...] Σύμφωνα με τις νομοθετικες διατάξεις, που αφορουν την ανάπτυξη της φυτικης και ζωικης παραγωγης, όλοι οι κάτοικοι των αγροτικων κοινοτήτων και των χωριων καθως και των πόλεων, που δουλεύουν στη γεωργία ή κατέχουν γεωργικες εκτάσεις, είναι υποχρεωμένοι να αξιοποιήσουν εντατικα και αποτελεσματικα τη γη και να παράγουν γεωργικα προϊόντα διατροφης, με σκοπο να ικανοποιουν τις δικες τους καταναλωτικες ανάγκες και να αυξάνουν τη συνεισφορα τους στο γενικο εφοδιασμο του πληθυσμου.

Για τον εφοδιασμο, κάτω απο ομαλες συνθήκες, όλων των κατηγοριων των εργαζομένων σε ψωμι, σιτάλευρα, καλαμποκάλευρα και άλλα προϊόντα, για την εξασφάλιση ορθολογικης κατανάλωσης και για την εποφυγη της σπατάλης, των υποβαθμίσεων, των ζημιων κάθε μορφης και της κερδοσκοπίας το Συμβούλιο του κράτους της ΣΔΡ αποφασίζει:

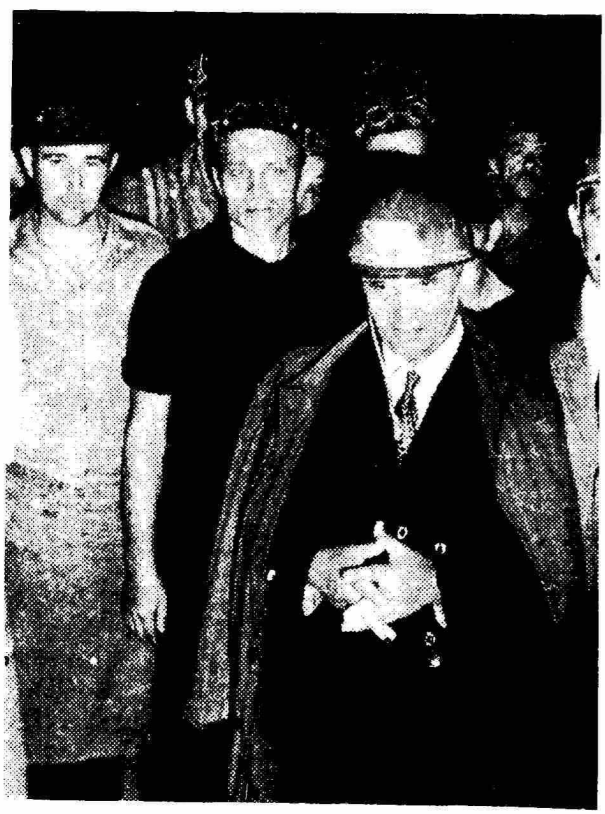
—**Άρθρο 1.** Τα λαϊκα συμβούλια είναι υποχρεωμένα να εξασφαλίσουν την ενιαία διεύθυνση της γεωργίας, στις τοπικες διοικητικες μονάδες που υπάγονται στη δικαιοδοσια τους, με βάση τους κανόνες της οικονομικης και χρηματοδοτικης αυτοδιεύθυνσης και αυτοδιαχείρισης με σκοπο τη συνεχη αύξηση της γεωργικης παραγωγης, την ικανοποίηση, αρχίζοντας απο την παραγωγη κάθε νομου, όλων των καταναλωτικων αναγκων του πληθυσμου και τη διασφάλιση των αναγκαίων πόρων για τη δημιουργία του Κρατικου Ταμείου.

—**Άρθρο 2.** Τα λαϊκα συμβούλια ευθύνονται για την καθολικη και αποτελεσματικη χρησιμοποίηση της γης την καλλιέργεια

και επιθυμώντας να βελτιώσουν το επίπεδο ζωης του, υιοθέτησαν τα επείγοντα αυτα μέτρα που επιτρέπουν στους Ρουμάνους να καταναλώνουν *μέχρι* τις επιστημονικα καθορισμένες ποσότητες αυτες. Όσο για τα λαϊκα συμβούλια, φυσικα θα μπορουν να καθορίζουν μικρότερες ποσότητες ανάλογα με την τοπικη παραγωγη! Άλλωστε οι επιστήμονες έχουν παρατηρήσει, στη βάση στατιστικων, ότι όσο το επίπεδο ζωης ανεβαίνει σε μια χώρα τόσο η ζήτηση δημητριακων πέφτει[3]. Έτσι ένας απο τους στόχους του πενταετους σχεδίου 1981 - 1985 είναι *«να ξεπεραστει το στάδιο της αναπτυσσόμενης χώρας για να φτάσουμε στο στάδιο της χώρας με μεσαία ανάπτυξη».*[4] Πέρα απο τη γελοιότητά της, αυτη η προπαγανδιστικη εκστρατεία, που έχει αρχίσει εδω κι ένα χρόνο κι έχει φτάσει στο ζενιθ της όταν δημοσιεύτηκαν τα δύο διατάγματα (άλλωστε ο νόμος της 17 Οκτώβρη περιλαμβάνει αυτη την επιχειρηματολογία στην εισηγητικη του έκθεση), αποτελει σημάδι της σοβαρότητας της κατάστασης. Υπενθυμίζουμε ότι μια παρόμοια προπαγανδιστικη εκστρατεία, αν και λιγότερο γελοία, είχε γίνει στην Πολωνία πριν απο την εξέγερση του Γκντανσκ το 1970...

Οι ανησυχίες του Τσαουσέσκου

Στην πραγματικότητα, απο τις αρχες του χρόνου, ο Τσαουσέσκου είναι ανήσυχος, αν όχι πανικοβλημένος. Εξακολουθει να εναλλάσσει, με μια ασυνέπεια φανερη σε

Ο Τσαουσέσκου στα ορυχεία του Λούπενι πριν τις απεργίες

όλων των εκτάσεων του κρατικου τομέα, των συνεταιριστικων και ιδιωτικων κλήρων, την ορθολογικη χρησιμοποίηση της εργατικης δύναμης που απασχολείται στη γεωργία, τη συνεχη αύξηση της παραγωγης δημητριακων και άλλων φυτικων και ζωικων προϊόντων, την αύξηση της συνεισφορας της γεωργίας στην ανάπτυξη της εθνικης οικονομίας και την ανύψωση του βιοτικου επιπέδου του πληθυσμου.

—**Άρθρο 3.** Οι σοσιαλιστικες γεωργικες μονάδες, όλοι οι κάτοικοι της υπαίθρου και των πόλεων, που κατέχουν γεωργικες εκτάσεις, είναι υποχρεωμένοι να τις καλλιεργουν και να παράγουν γεωργικα προϊόντα, να εκτρέφουν ζώα και πουλερικα, με σκοπο την ικανοποίηση και των δικων τους καταναλωτικων αναγκων και τη δημιουργία των αναγκαίων πόρων για τη σύσταση του Κρατικου Ταμείου.

Κατα τις περιόδους αιχμης των γεωργικων εργασιων, όλοι οι κάτοικοι των χωριων, των αγροτικων κοινοτήτων και των αγροτοβιομηχανικων πόλεων —οποιεσδήποτε κι αν είναι οι μονάδες στις οποίες ασκουν τις δραστηριότητές τους— έχουν καθήκον να συμμετέχουν κατα τρόπο αποδοτικο στην εκτέλεση των γεωργικων εργασιων στις κρατικες μονάδες και στους συνεταιρισμους, με σκοπο την επίβλεψη των καλλιεργειων και την έγκαιρη και χωρις ζημιες συγκομιδη.

Άρθρο 4. Τα λαϊκα συμβούλια των δήμων (κέντρα των νομων) και των πόλεων θα παρουν μέτρα για την ανάπτυξη της γεωργικης παραγωγης στα χωρια που εξαρτιόνται απ' αυτα και στα προάστια, ώστε αυτα να γίνουν οι πηγες για τον εφοδιασμο των πόλεων σε δημητριακα, λαχανικα, φρούτα, ζώα, πουλερικα, γάλα, αυγα και άλλα γεωργικα προϊόντα διατροφης και προϊόντα ζωικης προέλευσης.

Άρθρο 5. Ο εφοδιασμος του πληθυσμου σε ψωμι, σιτάλευρο και καλαμποκάλευρο πραγματοποιείται σύμφωνα με τις αρχες της αυτοδιεύθυνσης και του αυτοεφοδιασμου στις περιοχες όπου κατοικουν ή εργάζονται οι πολίτες, για να εξασφαλίζεται ο εφοδιασμος όλων των κατοίκων σε κάθε αγροτικη κοινότητα και κάθε πόλη κάτω απο τις συνθήκες που προβλέπονται στο διάταγμα αυτο (...)

Άρθρο 6. Για να είναι εγγυημένος ο ομαλος εφοδιασμος του πληθυσμου σε ψωμι, σιτάλευρο και καλαμποκάλευρο η πώληση των προϊόντων αυτων πραγματοποιείται κατα περιοχες με τον ακόλουθο τρόπο:

α) Ο πληθυσμος που κατοικει στους δήμους και στις πόλεις καθως και οι εργάτες που δουλεύουν σε μη γεωργικους κλάδους και κατοικουν σε άλλες περιοχες εφοδιάζονται στους δήμους και στις πόλεις όπου ζουν και εργάζονται.

β) Οι εργάτες των βιομηχανικων μονάδων, των ορυχείων, των πετρελαιοπηγων, των ναυπηγείων, των δασικων εκμεταλεύσεων και άλλων παρόμοιων μονάδων που είναι εγκατεστημένες σε αγροτικες κοινότητες, σε χωρια ή σε απομονωμένες περιοχες, εφοδιάζονται στις περιοχες ή τους τόπους όπου εργάζονται.

γ) Οι εργάτες και ο πληθυσμος της υπαίθρου εφοδιάζονται στις περιοχες όπου κατοικουν.

Άρθρο 7. Λαμβάνοντας υπόψη τη μέση κατα κεφαλη κατανάλωση καθως και τις απαιτήσεις μιας λογικης διατροφης, καθορίζεται κάθε χρόνο, μέσω του ενιαίου εθνικου προγράμματος της οικονομικο - βιομηχανικης ανάπτυξης, η μέση κατ' άτομο κατανάλωση σε ψωμι, αλεύρι, ζυμαρικα και καλαμποκάλευρα, σε ισοδύναμο σιτάρι και καλαμπόκι (...)

Άρθρο 8. Με βάση τη μέχρι τωρα μέση κατα κάτοικο κατανάλωση, θα εξασφαλισθει, για τη γεωργικη περίοδο 1981-1982

όλους, θριαμβολογίες και ομολογίες αποτυχιων, απειλες, καταπιέσεις και εκκλήσεις σε γενικη κινητοποίηση, πολιτικη στρουθοκαμηλισμου, παραχωρήσεων (αν μπορούμε να ονομάσουμε έτσι κάποιες συμφωνίες που έγιναν αμέσως μετα τα γεγονότα του Γκντανσκ[5]), κυρίως όμως πολιτικη του ρόπαλου. *«Επαναπροσανατολισμος του ετήσιου πλάνου και του πενταετους σχεδίου», «πέρασμα απο την επεκτατικότητα στην εντατικοποίηση», «αυτοδιεύθυνση», «αυτοδιαχείριση», «εργατικη δημοκρατία», «αγροτικη επανάσταση»*, κ.λπ., όλα αυτα τα συνθήματα και οι αποφάσεις που τα συνοδεύουν αποδείχνουν την ανησυχία της εξουσίας. Πέρα απο τη μαζικη χρησιμοποίηση της μεθόδου Κουε, πρόκειται πριν απ' όλα για έναν αγώνα εναντίον ορισμένων απο τα πιο φανερα καταστρεπτικα αποτελέσματα ενος συστήματος που προσπαθουν ταυτόχρονα να το προστατεύουν να το ενισχύσουν και να το βελτιώσουν σύμφωνα με τις πιο δοκιμασμένες «ορθόδοξες» μεθόδους. Η ανάγνωση του επίσημου τύπου και των αποφάσεων που έχουν ληφθει εδω κι ένα χρόνο, φανερώνει πώς εννοει να αντιμετωπίσει την κρίση η εξουσία.

Η φυγη μπροστα στις ευθύνες

Πρώτο στοιχείο αυτης της αντιμετώπισης: η φυγη μπροστα στις ευθύνες. Η ευθύνη της κατάστασης ρίχνεται ταυτόχρονα πάνω στο σύνολο των εργαζομένων, πάνω σε ολόκληρες κοινωνικο - επαγγελματικες κατηγορίες και πάνω σε ξένους παράγοντες.

—*Το σύνολο των εργαζομένων:* δουλεύουν άσχημα και πάρα πολυ λίγο· τρώνε πολυ και ανορθολογικα· κερδοσκοπουν και κλέβουν το Κράτος.

—*Ολόκληρες κοινωνικο - επαγγελματικες κατηγορίες* περιγράφονται στον πληθυσμο σαν αποδιοπομπαίοι τράγοι: οι χωρικοι (ο τύπος δημοσιεύει τακτικα γράμματα λίβελλους που εφιστουν την προσοχη: οι αγρότες αρπάζουν το ψωμι απο το στόμα των κατοίκων των πόλεων για να το δώσουν στο γουρούνι τους ή στην αγελάδα τους, προτιμουν να κερδοσκοπουν παρα να καλλιεργουν τη γη, κ.λπ.)· *οι εργαζόμενοι στο εμπόριο* (κατηγορούνται ότι απο τεμπελια, αμέλεια και ανικανότητα διαταράσσουν το «ρυθμο» πώλησης των τροφίμων και είναι όλοι τους ύποπτοι για μαύρη αγορα, κερδοσκοπία και διαφθορα)· *τα τοπικα στελέχη* του οικονομικου μηχανισμου, του Κράτους, των συνδικάτων και του κόμματος (ορισμένοι είναι κακοι διαχειριστες, διεφθαρμένοι, δεν διέπονται απο το πνεύμα του κόμματος, είναι ψεύτες, ανίκανοι, και καλοθρεμμένοι).

Νοσηρα φαινόμενα ξένα στη ρουμανικη πολιτικη και ενάντια στα οποία ο Τσαουσέσκου αγωνίζεται επάξια και αδιάλλακτα: ο ιμπεριαλισμος και η συνέπειά του, η πείνα στον κόσμο· (καμπάνιες εξήγησης και καταγγελίες της δυτικης πολιτικης σ' αυτο τον τομέα· βοήθεια στον τρίτο κόσμο, κυρίως με την υπογραφη πολύαριθμων συμφωνιων συνεργασίας με τις αναπτυσσόμενες χώρες)· υπερεξοπλισμοι των μεγάλων δυνάμεων (καμπάνιες και τεράστιες ειρηνιστικες διαδηλώσεις). Σ' όλα αυτα αναμφίβο-

για τον πληθυσμο των δήμων και των πόλεων και για τους εργάτες που διαμένουν σε άλλες περιοχες αλλα εφοδιάζονται στις περιοχες όπου εργάζονται κατα μέσο όρο, κατ' ατομο ψωμι, σιτάλευρο, ζυμαρικά και καλαμποκάλευρο, ισοδύναμα με 150 το πολυ κιλα σιταριου και με 30 το πολυ κιλα καλαμπόκι.

Τα μέλη των οικογενειων αυτων που εργάζονται σε μονάδες εγκατεστημένες σε άλλες περιοχες, εφοδιάζονται στην περιοχη όπου κατοικουν, μέσα στα όρια των ποσοτήτων που καθορίστηκαν γι' αυτην την περιοχη.

Άρθρο 9. Σ' ό,τι αφορα τα μέλη των γεωργικων παραγωγικων συνεταιρισμων (CAP), τους γεωπόνους, τους μηχανικους και τα άλλα άτομα που εργάζονται στους συνεταιρισμους, ο εφοδιασμος σε ψωμι, σιτάλευρο και καλαμποκάλευρο, εξασφαλίζεται απο τα δημητριακα που παίρνουν ή αγοράζουν απο τους γεωργικους συνεταιρισμους, σε συνδυασμο με την δουλεια που παρασχέθηκε και την παραγωγη που πραγματοποιήθηκε, καθως και απο τις ποσότητες που αποκτήθηκαν απο τους κλήρους ιδιωτικης χρήσης.

Το προσωπικο που εργάζεται στις γεωργικες κρατικες μονάδες, στα λαϊκα συμβούλια, στην εκπαίδευση, την υγεία, την κουλτούρα, το εμπόριο, τα ταχυδρομεία, τις υπηρεσίες και σε άλλες παρόμοιες υπηρεσίες, εφοδιάζεται με ψωμι, σιτάλευρο και καλαμποκάλευρο, μέσα στα ποσοτικα όρια που προβλέπονται για την εν λόγω περιοχη, απο τους κοινοτικους φούρνους που ελέγχονται απο τα λαϊκα συμβούλια.

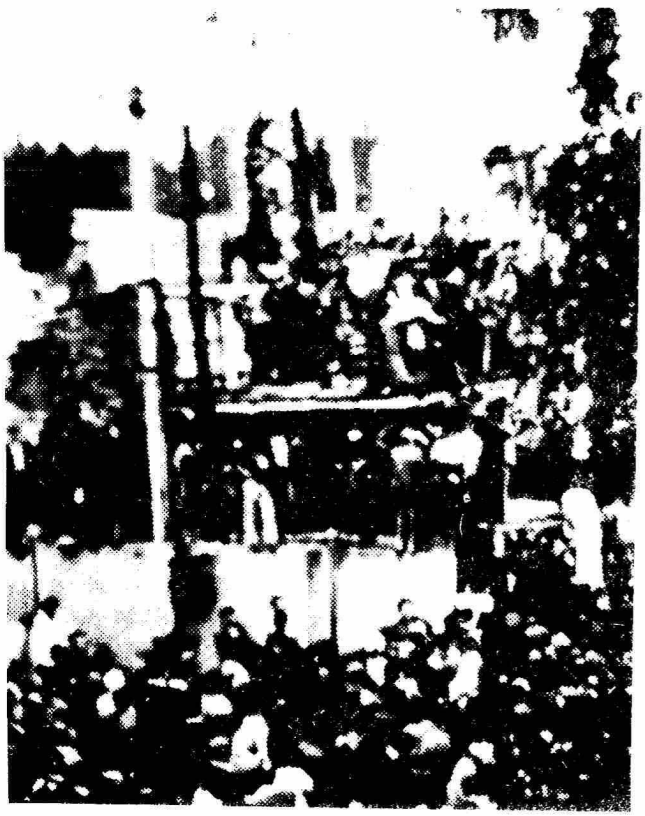
Για τον εφοδιασμο των μελων των CAP, των εργατων και των άλλων κατοίκων, που εφοδιάζονται στις εργατικες περιοχες, οι γεωργικες μονάδες είναι υποχρεωμένες να προβλέψουν, καταρτίζοντας τα προγράμματα παραγωγης για τη γεωργικη περίοδο 1981-1982, κατ' άτομο κατανάλωση μέχρι 150 κιλα ισοδύναμου σιταριου και μέχρι 30 κιλα ισοδύναμου καλαμποκιου.

Άρθρο 10. Για τον πληθυσμο των ημιορεινων και ορεινων ζωνων, καθως και των άλλων περιοχων που δεν παράγουν δημητριακα, εξασφαλίζεται, μέσω των καταναλωτικων συνεταιρισμων, σε συνεργασία με το Κρατικο ταμείο, ψωμι, σιτάλευρο και καλαμποκάλευρο, ισοδύναμο με ώς 120-130 κιλα σιταριου και με 30-40 το πολυ κιλα καλαμποκιου.

Όλοι οι κάτοικοι της υπαίθρου και των πόλεων, που κατέχουν γεωργικες εκτάσεις στις περιοχες των ζωνων αυτων, είναι υποχρεωμένοι να παράγουν δημητριακα για να καλύπτουν τις δικη τους κατανάλωση, να αναπτύσσουν την παραγωγη τους σε πατάτες, κρέας, γάλα, τυρι, αυγα, φρούτα και άλλα γεωργικα προϊόντα, για να εξασφαλίζουν τον αυτοεφοδιασμο τους, να συνενώνονται και να στέλνουν τα προϊόντα αυτα στο κρατικο ταμείο, να συμμετέχουν όλο και περισσότερο στο γενικο εφοδιασμο του πληθυσμου και την πραγματοποίηση ισοδύναμων ανταλλαγων με δημητριακα.

Άρθρο 12. (...) Τα άτομα που βρίσκονται ευκαιριακα στις πόλεις μπορουν να αγοράζουν ψωμι για άμεση κατανάλωση (...)

Άρθρο 13. Η αγορα ψωμιου ή άλλων αλευρούχων προϊόντων προκειμένου να χρησιμοποιηθουν για ζωοτροφη, αποτελει αδίκημα και τιμωρείται σύμφωνα με το νόμο (...)

Λουτένι. Αύγουστος 1977: η μόνη φωτογραφία που έφτασε στη Δύση απ' την απεργία των ανθρακωρύχων

λά πρέπει να προσθέσουμε τη βοήθεια προς την Πολωνία στην οποία διάφοροι επίσημοι αλλά και ύποπτοι φίλοι θυροι αποδίδουν την έλλειψη τροφίμων στη Ρουμανία

Ένας ολοκληρωτικος κοινωνικος έλεγχος

Δεύτερο στοιχείο αντιμετώπισης της κρίσης: η διαρκης προσπάθεια διάσπασης του πληθυσμου, εξατομίκευσης και ανάπτυξης διαφόρων μέσων για ενα ολοκληρωτικο κοινωνικο έλεγχο.

—Έτσι, συστηματικα στρέφουν τις πόλεις εναντίον της υπαίθρου *(«η ύπαιθρος έχει την υποχρέωση να θρέψει την πόλη»)*, αναγκάζοντας τους αγρότες να πληρώσουν το κόστος της κρίσης. Χωρις αμφιβολία, η εξουσία εκτιμα ότι ο κίνδυνος εξέγερσης των χωρικων είναι μικρότερος και κυρίως λιγότερο επικίνδυνος απο τον κίνδυνο εξεγέρσεων στις πόλεις και απεργιων στα βιομηχανικα κέντρα. Και προσπαθώντας να φέρει σε αντιπαράθεση τα συμφέροντα των εργατων και των χωρικων, ίσως νομίζει ότι προλαβαίνει την επέκταση των αγροτικων εξεγέρσεων στις πόλεις...

Φέρνουν σε αντιπαράθεση μεταξύ τους τους νομους, τις πόλεις, τους δήμους. Πρόκειται για το «ο καθένας για τον εαυτο του» θεσμοθετημένο στο τοπικο επίπεδο με τη μορφη νέων αρχων της *«οικονομικης και χρηματοδοτικης αυτοδιαχείρισης»*, της *«αυτοδιεύθυνσης»* και της *«αυτο - επάρκειας»*. Στο ίδιο πνεύμα και πάντοτε στη βάση της αυτοδιαχείρισης, οι βιομηχανικοι κλάδοι, οι ίδιες οι μονάδες παραγωγης, επιφορτίζονται να αναλάβουν οι ίδιες τις ευθύνες τους, όποιες κι αν είναι οι ανισότητες που αυτο συνεπάγεται. Αλλα η πραγματικότητα των προθέσεων αυτων των μεταρρυθμίσεων δεν έχει καμια σχέση με αυτες —που γενικα θεωρούνται σαν θετικες και προοδευτικες— τις οποίες έχουμε συνηθίσει να αποδίδουμε σ' όσους χρησιμοποιουν τα ίδια συνθήματα. Καμια σημαντικη αλλαγη ούτε στο κεντρικο οικονομικο σύστημα, ούτε στα μέσα που διατίθενται στις τοπικες οικονομικες και διοικητικες μονάδες δεν προβλέπεται σε αντιστάθμισμα για τις «μεταρρυθμίσεις» αυτες. Αντίθετα. Οι οικονομικες και χρηματοδοτικες υποχρεώσεις απέναντι στο Κράτος (κυρίως με την προοπτικη των εξαγωγων) έχουν διατηρηθει στο ίδιο ύψος και πιθανα έχουν αυξηθει, έτσι ώστε σε τοπικο επίπεδο το μόνο που απομένει είναι η ευθύνη να διαχειρίζονται τη φτώχεια και να διανέμουν τα ψίχουλα (και πέρα απ' αυτο, φυσικα, να φροντίζουν για την αύξηση της παραγωγης και της παραγωγικότητας). Τελικα η εφαρμογη αυτων των μεταρρυθμίσεων είναι αδιάσπαστα συνδεμένη με την πολιτικη που ακολουθείται και που αποβλέπει στην ενίσχυση του κομματικου μηχανισμου καθως και όλων των θεσμων —συμπεριλαμβανομένων και των θεσμων της *«αυτοδιαχείρισης»* και των συνδικάτων— των επιφορτισμένων με την εφαρμογη των οδηγιων που έρχονται απο την κορυφη του κόμματος (βλέπε για περισσότερες διευκοινήσεις στο «λεξικο» μας).

Οι αποδιοπομπαίοι τράγοι

Η μέθοδος που συνίσταται στην επιδέξια χρησιμοποίηση εννοιων δανεισμένων απο την ιστορία του εργατικου κινήματος και των δημοκρατιων, αφου τους αφαιρέσουν το συνηθισμένο τους περιεχόμενο ή ακόμα χειρότερα, αποδίδοντάς τους την ακριβως αντίθετη σημασία, είναι μια κλασσικη μέθοδος χρήσης στις ανατολικες χώρες πάνω στην οποία δεν μπορούμε να επιμείνουμε εδω. Ας επισημάνουμε πάντως τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η τωρινη της έκδοση.

Κατα πρώτο λόγο δεν είναι άσχημο για την εικόνα του καθεστώτος στο εξωτερικο, είτε στη Δύση, στην οποία πάντα προσπαθουν να καυχιούνται για την αυθεντικότητα και την αξιοπιστία της πολιτικης τους, είτε στους συμμάχους τους στην Ανατολη, που βέβαια δεν ξεγελιόνταν για το πραγματικο νόημα αυτης της τολιτικης.

Δεύτερον, η μέθοδος αυτη χρησιμοποιειται σε περιόδους κρίσης για να αποκεντρώσει τις επιθέσεις και τις εξεγέρσεις που ξεσπουν στις διάφορες περιοχες της χώρας. Χωρις ουσιαστικα να μπει τίποτα σε αμφισβήτηση, το αντίθετο μάλιστα, χωρις να αμφισβητηθει ούτε το σύστημα της *νομενκλατούρας*, ούτε οι άλλοι μηχανισμοι που εξασφαλίζουν τον *«διευθυντικο ρόλο του κόμματος»*, χρησιμοποιουν τα τοπικα στελέχη σαν αποδιοπομπαίους τράγους, όχι μόνο απέναντι στον πληθυσμο αλλα επίσης και σε σχέση με τα ανώτερα κλιμάκια του κόμματος. Καθιστώντας τους υπεύθυνους για την κακη διαχείριση, για τη φτώχεια και τις ταραχες, και προφανως τιμωρών-

τας τους, ο διευθυντικος πυρήνας πετυχαίνει μ' ένα σμπαρο δυο τρυγόνια: απο τη μια μερια ενισχύει με τη διαρκη απειλη τον έλεγχό του πάνω στα στελέχη όλων των «κλάδων» του κόμματος (όποιο κι αν είναι το αξίωμά τους), έλεγχος που αποτελει ένα απο τα βασικα μυστικα της αποτελεσματικότητας του συστήματος της εξουσίας στα καθεστώτα σοβιετικου τύπ υ· απο την άλλη μεριa, ικανοποιει, νομίζει ότι ικανοποιει, τις εκδικητικες διαθέσεις του απελπισμένου πληθυσμου. Η πολιτικη αυτη απέναντι στα στελέχη αποτελει μια κλασσικη αντιμετώπιση του κόμματος σε μια κατάσταση κρίσης και η Πολωνία μας έχει δώσει πολλα παραδείγματα στη διάρκεια της ιστορίας της. Στην Ρουμανία, η πολιτικη εκτελεστικη επιτροπη θυσίασε τρεις σημαντικους υπεύθυνους της περιοχης της Ολτενίας όπου έγιναν ταραχες. Η παραγκώνιση απο τη γραμματεία της Κεντρικης Επιτροπης του πρώτου γραμματέα του κόμματος του διαμερίσματος του Gotj (όπου βρίσκεται το Motru), του γενικου διευθυντη των ανθρακωρυχείων της Ολτενίας και τέλος του παλιου υπουργου Ανθρακωρυχείων (που επίσης παραγκωνίστηκε απο την Κεντρικη Επιτροπη) είναι προφανως μια απάντηση στις εξεγέρσεις. Στους τρεις αυτους υπέθυνους επιβλήθηκε *«προειδοποιητικη μομφη»* επειδη είχαν *«αλλοιώσει τις εκθέσεις για τις ποσότητες κάρβουνου που είχε ήδη εξορυχθει»* και επειδη είχαν «αφήσει να ρημάξουν σημαντικες ποσότητες εξορυγμένου κάρβουνου». Έτσι προσπάθησαν να πείσουν τους ανθρακωρύχους ότι είχαν βέβαια δίκαιο να εξεγερθουν, αλλα ότι τελικα η κεντρικη εξουσία εισάκουσε τα αιτήματά τους. Απομένει να μάθουμε αν θα πεισθουν οι πεινασμένοι ανθρακωρύχοι, που επιτέθηκαν στον ίδιο τον Τσαουσέσκου και που σήμερα υφίστανται, χωρις αμφιβολία, μια καταστολη χωρις προηγούμενο.

Οι θεαματικες αυτες τιμωρίες αποτελουν συνέχεια αλλων πρόσφατων κυρώσεων[6] και προστίθενται σε μια ολόκληρη σειρα οδηγιων, δημόσιων λόγων, κ.λπ. που ακατάπαυστα, απο τις αρχες του χρόνου απειλουν τα στελέχη· έτσι, τον περασμένο Απρίλη, στην ομιλία του στο Συνέδριο των συνδικάτων, ο Τσαουσέσκου ανήγγειλε ότι τα συμβούλια των εργαζομένων (όργανα της αυτοδιαχείρισης) θα μπορούσαν στο εξης *«να λένε τη γνώμη τους για τη δραστηριότητα της διεύθυνσης των επιχειρήσεων και κυρίως να αποφασίζουν για την αλλαγη των υπευθύνων που δεν εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους»* και δήλωσε ότι μέτρα προς αυτη την κατεύθυνση θα παίρνονταν αργότερα. Με άλλα λόγια, με το κάλυμμα της εργατικης δημοκρατίας, το κόμμα που ελέγχει πλήρως αυτα τα συμβούλια αποκτα ένα νέο κλιμάκιο εξουσίας αποτελούμενο απο όργανα που είναι επιφορτισμένα να συμμετέχουν στην εφαρμογη της *«πολιτικης απέναντι στα στελέχη»*.[7] Μερικες φορες οι απειλες παίρνουν ένα αστείο τόνο· πολλες φορες, στην τηλεόραση, ο Τσαουσέσκου επιχειρηματολογώντας για την πολυφαγία των Ρουμάνων έκανε μια χαρακτηριστικη χειρονομία για τις χοντρες κοιλιες των ατόμων που εμφανίζονταν μαζι του στην τηλεόραση, προφανως όλοι ηγετικα στελέχη του κόμματος. Κυνισμος, κοροιδία, χοντροκομένη προπαγάνδα, πρόκληση; Υπάρχει πάντα η πιθανότητα τα ηγετικα στελέχη του κόμματος να σκεφτουν να εκδικηθουν. Η πολιτικη που ακολουθει με σιδερένιο χέρι ο Τσαουσέσκου κινδυνεύει να αποδειχτει δίκοπο μαχαίρι. Πολλοι παρατηρητες επισημαίνουν ότι εδω και πολλα χρόνια η απελπισία έχει κυριεύσει και πρόσωπα που κατέχουν υψηλες θέσεις στο κόμμα.

Ήδη το 1978, σκανδαλώδεις υποθέσεις έφτασαν στη δημοσιότητα: μέλη του πληρώματος του προσωπικου γιωτ του Τσαουσέσκου ζήτησαν άσυλο στην Τουρκία· ο υπέυθυνος της *Ασφάλειας* M. Pacepa, έμπιστος του αρχηγου του Κράτους και του κόμματος, «κατέφυγε στη Δύση»· λιποταξίες πρέσβεων, μελων της Κεντρικης Επιτροπης, κ.λπ. Η ομάδα γυναικων που το ανσιχτο γράμμα της στην Κυρία Τσαουσέσκου το δημοσιεύσαμε το περασμένο τεύχος μας, διατηρώντας την ανωνυμία τους, υποστηρίζει ότι κατα ένα μέρος τουλάχιστον αποτελείται απο παλια μέλη του Κ.Κ. Όλα δείχνουν ότι η δικτατορία του Τσαουσέσκου έχει εναντίον της τους πάντες. συμπεριλαμβανομένων και των πιο προνομιούχων της.

Το κείμενο αυτο μοιράστηκε στο Βουκουρέστι τις μέρες των Χριστουγέννων του 1980 απο μικρους τσιγγάνους.

Χριστουγεννιάτικο τραγούδι

Άγιε - Βασίλη, αν θέλεις
φέρε μας λάδι και μερικα αυγα

Αν τυχον έρθεις με τα πόδια
φέρε ζάχαρι και καφε.

Αν το σακκούλι σου είναι αρκετα μεγάλο
βάλε μέσα και σκόρδο.

Άγιε Βασίλη, παππούλη μας
μην ξεχάσεις τις πατάτες!

Και αν έρθεις με έλκηθρο
θυμήσου και τα δώρα της Πρωτοχρονιας,
φέρε μας επι πλέον
κάτι για να σκουπίζουμε τον κ... μας.

Για να σπάσουν την αλληλεγγύη

Η χειραγώγηση της τοπικης και οικονομικης αυτοδιαχείρισης, η πολιτικη για τα στελέχη και γενικότερα τα μέτρα που πάρθηκαν για την ενίσχυση του κόμματος (και την εκκαθάρισή του με τη μη ανανέωση 30.000 κομματικων ταυτοτήτων στα τέλη του 1980) δεν είναι παρ' όλα αυτα αρκετα για να μπορέσει η εξουσία να συνεχίζει να ελέγχει την εκρηκτικη κατάσταση που δημιουργει η οικονομικη καταστροφη. Γι' αυτο είναι υποχρεωμένη όχι μόνο να εντείνει την καταστολη —με την αυστηρη σημασία του όρου— αλλα επιπλέον να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα για να σπάσει τις προσπάθειες αλληλεγγύης, για να απομονώσει τα άτομα.

Η αποτελεσματικότητα των καταπιεστικων μέτρων

που βρίσκονται στη διάθεση της εξουσίας δοκιμάζεται πια. Το οπλοστάσιο αυτο που φτάνει απο την πανταχου παρουσία του αστυνομικου μηχανισμου επιτήρησης και καταστολης —που είναι και ορατος αλλα πιο πολυ αόρατος[8]— ώς την άρνηση οποιασδήποτε «τυπικης» ελευθερίας, μέσα απο ένα δαίδαλο διαφόρων τύπων ελέγχου και καταναγκασμου που ασκείται πάνω στον πολίτη σε κάθε στιγμη και για κάθε πλευρα της καθημερινης του ζωης. Αυτη η τελευταία μορφη κοινωνικου ελέγχου που υποχρεώνει τον καθένα να γίνεται, λίγο-πολυ, συνένοχος και άνθρωπος του συστήματος που τον συντρίβει, αποτελει φυσικα ένα απο τα μυστικα τελειοποίησης του ολοκληρωτισμου. Εξηγει την αξιοσημείωτη ικανότητά του να προλαβαίνει, σε περιόδους «ομαλότητας», οποιαδήποτε εξάπλωση των συλλογικων εκφράσεων της δυσαρέσκειας και να κρατάει τον πληθυσμο σε παθητικη στάση. Σήμερα, για να αντιμετωπιστει η κρίση, τα μέσα αυτα έχουν αναπτυχθει μεθοδικα.

Κι αυτη η ίδια η έλλειψη αγαθων είχε σαν πρώτο αποτέλεσμα να στραφουν οι άνθρωποι οι μεν εναντίον των δε. Στον αγώνα για την επιβίωση, ο κάθε καταναλωτης είναι αντικειμενικα εχθρος για τον άλλο. Αυτο είναι φανερο, όπως και στην Πολωνία, όπου όμως η αλληλεγγύη δεν είναι μια κούφια λέξη! Στη Ρουμανία η εξουσία κάνει το παν για να εκμεταλλευτει αυτο το φαινόμενο, και ιδιαίτερα με τη βοήθεια των πρόσφατων μέτρων για την επιβολη δελτίου τροφίμων. Με το πρόσχημα του αγώνα εναντίον της κερδοσκοπίας, της σπατάλης, της κλεψιας, της απάτης, προσπαθει, περισσότερο απο κάθε άλλη φορα, να μπλέξει τους πάντες στα γρανάζια του μίσους της ενοχης, της καχυποψίας, του χαφιεδισμου και του φόβου.

Ο χαφιεδισμος

Θα περιγράψουμε μερικες πλευρες απο την καθημερινη πραγματικότητα: η απαγόρευση όχι μόνο της αγορας αλλα και της αποθήκευσης προϊόντων ανοίγει διάπλατα τις πόρτες στο χαφιεδισμο —απο εκδίκηση, υποχρέωση ή συμφέρον— μέσα στη μεγαλύτερη ασυδοσία. Ένα μήνα μετα την εφαρμογη του μέτρου αυτου, είναι άγνωστο, εκτος απο την περίπτωση των δημητριακων, σε ποιες ποσότητες αντιστοιχουν οι *«επιστημονικα καθορισμένες μηνιαίες ανάγκες»* μιας οικογένειας. Ο ίδιος ο κατάλογος αυτων των προϊόντων δεν είναι περιοριστικος, εφόσον συνοδεύεται απο τη φράση *«καθως και άλλα τρόφιμα που η αποθήκευσή τους ζημιώνει τα συμφέροντα άλλων αγοραστων...»* (αρθ. 1). Ο κατάλογος αυτος μπορει να διαφέρει απο χρόνο σε χρόνο και απο τόπο σε τόπο ανάλογα με την κατάσταση του επισιτισμου, επίσης, θα μπορούσαν να διαφέρουν και οι *«ανάγκες»* του πληθυσμου εφόσον η ευθύνη του υπολογισμου τους με συγκεκριμένο τρόπο πέφτει στα λαϊκα συμβούλια. Οι διαφοροποιήσεις αυτες θα έχουν ένα, κατα κάποιον τρόπο, αναδρομικο αποτέλεσμα, όπως συνέβη και τη στιγμη της δημοσίευσης του διατάγματος: παράνομα δεν είναι μόνο τα μελλοντικα «αποθέματα», αλλα επίσης κι αυτα που ήδη υπάρχουν. Το σίγουρο είναι ότι πάνω απο τον πολίτη αιωρείται μια απειλη τόσο μεγαλύτερη όσο κάθε σφάλμα του στην εκτίμηση, για το παρον και το μέλλον, των ίδιων του των αναγκων και των συμφερόντων των άλλων αγοραστων μπορει να του στοιχίσει μέχρι πέντε χρόνια φυλακη. Φυσικα, αυτο το σκεπτικο παραμένει κατα ένα μέρος θεωρητικο! Είναι περισσότερο και απο σίγουρο ότι κανεις —ή σχεδον κανεις— δεν έχει δώσει στο Κράτος τα πολύτιμα αποθεματά του, που τα συγκέντρωσε με τόσες δυσκολίες, και που τόσο αντιστοιχουν με τις συνήθειες που επέβαλε η χρόνια έλλειψη τροφίμων· άμα γίνει το θαύμα και παρουσιαστει η ευκαιρία να αγοράσει και να αποθηκεύσει τρόφιμα, θα ήταν αυτοκτονία αν την άφηνε να του φύγει! Αυτοι οι χρυσοι κανόνες του συνετου καταναλωτη που σήμερα γίνονται παρανομίες, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθουν σαν πρόσχημα για αστυνομικες έρευνες στο σπίτι του οποιουδήποτε, ιδιαίτερα να υπάρξει κάποια καταγγελία. Θα πρέπει κανεις να δυσπιστει για όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων και των συγγενων[9].

«Εγκληματίες» και «σαμποτερ»

Το παράδειγμα αυτο είναι το απλούστερο. Αλλα δεν είναι το μόνο. Έτσι οι διατάξεις οι σχετικες με τη σπατάλη, την κλοπη, τις υπεξαιρέσεις (αρθ. 5) δεν αφορουν μόνο τους *«εγκληματίες»* ή τους *«σαμποτερ»* με τη συνηθισμένη έννοια των όρων, όπως και η απαγόρευση αποθήκευσης προϊόντων δεν αφορα μόνο τους κερδοσκόπους ή τους μεγάλους μαυραγορίτες. Με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο, στη Ρουμανία, ο καθένας κλέβει, υπεξαιρει, κάνει ανταλλαγη εμπορευμάτων, μαύρη αγορα, δωροδοκίες. Πολυ συχνα, αυτα είναι τα μόνα μέσα για να προμηθευτει τα απαραίτητα, κάποτε ακόμα και τα ελάχιστα για την επιβίωση. Μερικα παραδείγματα ανάμεσα στα άπειρα που υπάρχουν: για να ταΐσουν την αγελάδα τους, οι χωρικοι συχνα δεν έχουν άλλο μέσο απο το να κατακρατήσουν ένα μέρος απο τα χόρτα που θερίζουν απο τα συλλογικα χωράφια, ή να την πηγαίνουν για βοσκη δίπλα στους δρόμους· οικοδομικη και καύσιμη ξυλεία, ακόμα και στις δασικες περιοχες, είναι εξαιρετικα δύσκολο να βρεθει και όταν υπάρχει, η τιμη της είναι απλησίαστη για τους περισσότερους· την κλέβουν, λοιπον, με τη συνενοχη των δασεργατων (με το αζημίωτο)· πρόσφατα δημοσιεύτηκε στον τύπο ένας μακρυς κατάλογος χωρικων που συνελήφθηκαν για «υπεξαίρεση» μερικων εκατοντάδων κιλων κοτσανιων καλαμποκιου, με σκοπο να τα χρησιμοποιήσουν για καυσόξυλα, λόγω της έλλειψης ξύλων και κάρβουνου· στο Βουκουρέστι παραδέχονται, αυτο το καλοκαίρι, ότι ολοένα και περισσότεροι κάτοχοι αυτοκινήτων οργανώνουν ολοένα πραγματικες εκστρατείες στην ύπαιθρο για να κλέψουν απο τα χωράφια οτιδήποτε τρώγεται. Όλες αυτες οι πρακτικες, λίγο - πολυ σοβαρες και παράνομες, οφείλονται στο σύστημα της «παράλληλης οικονομίας», σύστημα εξαιρετικα περίπλοκο που τελικα εξυπηρετει πλήρως το καθεστως· η παράλληλη και λαθραία κυκλοφορία των αγαθων εξασφαλίζει σε κανονικη περίοδο το μίνιμουμ της απαραίτητης ευκαμψίας μέσα σ' ένα σύστημα που χαρακτηρίζεται απο τη χρόνια έλλειψη και απο μπλοκαρίσματα· έχει το πλεονέκτημα να σπρώχνει στην παρανομία μεγάλο αριθμο ανθρώπων. Η εξουσία μπορει και να παίζει μ' αυτο το πράγμα, ανάλογα με τις ανάγκες της στιγμης, για

να κανονίζει την έκταση της καταστολής και, πιο γενικά, του φόβου. Σήμερα στη Ρουμανία αναγγέλλουν ότι θα εξαπολυθεί ένα κυνηγητό χωρίς προηγούμενο εναντίον τέτοιου είδους παρανομιών και ότι θα επιβληθούν σκληρες ποινες. Φυσικα, αυτες οι πρακτικες δεν θα σταματήσουν. Αυτο επιβάλλει η επιβίωση. Αλλα, για ακόμα μια φορα, θα κάνουν τον πληθυσμο ένα λαο υπόπτων, κι αυτο έστω και αν είναι αδύνατο να συλληφθει όλος ο κόσμος.

Προσθέτουμε, για να τελειώνουμε με την ανάλυση των αποτελεσμάτων της επιβολης «δελτίου» τροφίμων α-λα-ρουμανικα, μια τελευταία παρατήρηση. Στο βαθμο που οι άνθρωποι στο εξης θα πρέπει να περιμένουν στα σπίτια τους να τους πουν πόσα τρόφιμα μπορουν να αγοράσουν, στο βαθμο που οι αγορες αυτες είναι αυστηρα περιορισμένες στο ποσο που αναλογει στην οικογένειά τους, με τη στενη έννοια του όρου (όταν δεν πρόκειται για το προσωπικο δελτίο ψωμιου[10]), δέχεται γερο πλήγμα το κυριότερο, ίσως, μέσο άμυνας του πληθυσμου απέναντι στις δυσκολίες της καθημερινης ζωης: η αλληλοβοήθεια, οι ανταλλαγες υπηρεσιων, οι διάφορες μορφες διανομης «δυσεύρετων» αγαθων, μέσω ενος δικτύου φυσικης αλληλεγγύης ανάμεσα σε συγγενεις, φίλους, γειτονες, συναδέλφους, ή ακόμα μέσω οικογενειακων ή άλλων σχέσεων, που έχει δημιουργηθει απο τους νέους κατοίκους των πόλεων με τα χωρια απ' όπου κατάγονται και το αντίστροφο. Έτσι, δεν υπάρχει πια —κατ' αρχην— περίπτωση να μοιραστουν οι άνθρωποι το ψωμι τους, ούτε περίπτωση να οργανωθουν για να κάνουν ουρα, ούτε περίπτωση να μεταφέρουν λίγο λάδι στο χωριο όπου υπάρχει έλλειψη με αντάλλαγμα λίγο γάλα που είναι δυσεύρετο στην πόλη, εκτος αν το αφαιρέσουν απο την απαραίτητη για την ίδια τους την επιβίωση ποσότητα.

Τα μέτρα για το δελτίο τροφίμων απομονώνουν τον καθένα στη σχέση του με το Κράτος, περιορίζοντας ακόμη περισσότερο το χώρο ελευθερίας που έχει αφεθει απο το Κράτος στις αυθόρμητες φυσικες σχέσεις που αποτελουν τη βάση κάθε κοινωνικης ζωης, άξιας του ονόματός της.

Μέτρα που αποτελουν πρόκληση

Η εικόνα είναι μαύρη. Ωστόσο η έλλειψη τροφίμων που αναλύσαμε δεν είναι η μόνη που δηλητηριάζει την ατμόσφαιρα. Μια ολόκληρη σειρα απο άλλα μέτρα, που γενικα υιοθετήθηκαν μετα την άνοιξη, ο κόσμος τα είδε σαν πρόκληση. Ανάμεσα στα άλλα αναφέρουμε:

—*Δρακόντειοι περιορισμοι, σκληροι όσο ποτε άλλοτε, στα ταξίδια στο εξωτερικο* (συμπεριλαμβανομένων των ταξιδιων για μελέτες και τις εκπαιδευτικες αποστολες)· κατάργηση των σπάνιων συνδρομων στον ξένο τύπο· αυστηρη εφαρμογη της υποχρέωσης αναφορας στις αρχες μετα απο κάθε επαφες με ένα ξένο, κ.λπ.

—*Ο αγώνας εναντίον της σπατάλης ενεργείας*, που μεταφράζεται σε περιορισμο σε δεκατέσσερις βαθμους της θέρμανσης των σπιτιων, την μη θέρμανση των νοσοκομείων, των σχολείων κ.λπ., σε έλλειψη φωτισμου των δρόμων. Οι νοικοκυρες στην πράξη είναι υποχρεωμένες να μη χρησιμοποιουν τα ηλεκτρικα τους είδη.

—*Ο περιορισμος των δόσεων:* ο νόμος 205 του Ιουλη καθορίζει ότι στο εξης μόνο ακίνητα και αυτοκίνητα θα μπορει να αγοράζει κανεις με δόσεις, και ο αριθμος τους ελαττώνεται απο 24 σε 14 μηνιαίες δόσεις. Μόνο τα νέα νοικοκυρια μπορουν να επωφελούνται απο τους παλιους όρους. Το ταμείο αλληλοβοήθειας των συνταξιούχων, που έως τώρα έδινε στα μέλη του δάνεια ή χρηματικες βοήθειες σε περίπτωση αρρώστιας ή θανάτου, απλούστατα καταργήθηκε.

—*Ένα σχέδιο νόμου, που επιβάλλει νέους φόρους και δασμους σε τοπικο επίπεδο,* και περιέχει πραγματικα προκλητικες διατάξεις, αναγγέλθηκε στις 22 Σεπτέμβρη: θα φορολογηθουν βαρια τα κτίρια, η γη, τα μηχανικα μέσα μεταφορας, οι αγορες, οι άδειες οικοδομης, η χρησιμοποίηση των διαφημιστικων μέσων, η διαμονη πάνω απο σαράντα οχτω ώρες σε τόπους παραθερισμου, η επίσκεψη σε μουσεία και μνημεία, η κατοχη σκύλων. Ταυτόχρονα απαγορεύονται οι σκύλοι στα διαμερίσματα. Αλ-

λα η πιο σοβαρη διάταξη του σχεδίου νόμου είναι η αναγγελία της επιστροφης στον περιορισμο του χώρου κατοικίας κατα άτομο στα νοικιασμένα ή ιδιόκτητα διαμερίσματα. Όπως και στη δεκαετία του 1950, οι ιδιοκτήτες ή οι ενοικιαστες διαμερισμάτων υπερβολικα «μεγάλων» σε σχέση με τις ανάγκες της οικογένειάς τους είναι υποχρεωμένοι να τα μοιραστουν με άλλους· αν δεν το κάνουν αυθόρμητα, επεμβαίνει το Κράτος. Σημειώνουμε ότι ένα παρόμοιο σχέδιο είχε ήδη αναγγελθει τον περασμένο χρόνο. Τότε είχε γίνει μια εκστρατεία διαμαρτυρίας έξυπνα οργανωμένη· γενικα η εκστρατεία αυτη απέβλεπε απο τη μια να «αποδείξει» τη δημοκρατικότητά της Ρουμανίας, λίγο μετα τις συμφωνίες του Γκντανσκ, απο την άλλη να προετοιμάσει το έδαφος για σημαντικες αυξήσεις των ενοικίων. Ένα χρόνο μετα, ο τόνος έχει αλλάξει και δεν γίνεται πια λόγος για συνεννοήσεις.

Ο Τσαουσέσκου στο παζάρι

Μια εμπλοκη με απρόβλεπτες συνέπειες

Μέσα σ' αυτο το κλίμα, το μέλλον είναι τουλάχιστον αβέβαιο. Οι δυτικοι εμπειρογνώμονες, που πριν απ' όλα ενδιαφέρονται για τα στατιστικα στοιχεία των οικονομικων αποτελεσμάτων, γενικα δείχνουν αισιοδοξία. Έτσι, η αμερικανικη εταιρεία οικονομικων μελετων «Wharton econometrics» εκτιμούσε τον Ιούλιο ότι η οικονομικη κατάσταση δεν θα βελτιωθει ριζικα παρα το σχέδιο οικονομικων μεταρρυθμίσεων που εξαγγέλθηκε και το μέγεθος των πιστώσεων που ανοίχτηκαν απο το Διεθνες Νομισματικο Ταμείο για τη χρηματοδότησή του. Η εταιρεία προσθέτει ότι, σύμφωνα με όλες τις πιθανότητες, οι πιστώσεις αυτες θα επιτρέψουν στην *«ολιγαρχικη ρουμανικη ηγεσία να συνεχίσει την άκαμπτη και λανθασμένη οικονομικη πολιτικη της»* μέχρι *«να ξεσπάσει μια σοβαρότερη κρίση»*· κι αυτο *«υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες να γίνει στα δυο προσεχη χρόνια»*[11]. Οι δυτικες τράπεζες, που μέχρι το καλοκαίρι εξακολουθούσαν να έχουν εμπιστοσύνη στον Τσαουσέσκου, παρα τα μαθήματα της πολωνικης εμπειρίας, σήμερα εκδηλώνουν ολοένα και περισσότερες επιφυλάξεις στο να ανταποκριθουν στις εκκλήσεις του για βοήθεια.[12] Καταγράφοντας τις οικονομικες δυσκολίες της χώρας και τα γεγονότα στην ανθρακοφόρα περιοχη του Motru, ο γαλλικος τύπος συμφωνει στην εκτίμηση ότι η ρουμανικη κρίση έχει λίγες δυνατότητες να αποτελέσει τη μήτρα ενος κινήματος πολωνικου τύπου· οι δημοκρατικες παραδόσεις στη Ρουμανία είναι πολυ αδύναμες και αντίθετα είναι πολυ ισχυρος ο έλεγχος και η καταστολη που επιβλήθηκε μετα τον πόλεμο.

Στην πραγματικότητα, ένα μόνο πράγμα είναι σίγουρο· σήμερα, στη χώρα αυτη, η αγανάκτηση του λαου είναι καθημερινη, και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για να καταπνιγει η οργη του κόσμου θα μπορούσαν, αν συγκέντρωναν την αποδοκιμασία του, να χάσουν απότομα την αποτελεσματικότητά τους και να οδηγήσουν τη χώρα σε μια εμπλοκη με απρόβλεπτες συνέπειες.

Anne Colas

1. Βλ. *L'Alternative* τευχ. 8, Γενάρης - Φλεβάρης 1981, «Η Ρουμανία στην ώρα της Πολωνίας» του M. Berindei.

2. Ένα παράδειγμα ανάμεσα στα άλλα: απο αυτο το καλοκαίρι στη Suceava, πόλη παραδοσιακα καλα εφοδιασμένη σε τρόφιμα γιατι βρίσκεται σε μια πλούσια αγροτικη περιοχη (την Μονδαβία), η ουρα στους φούρνους αρχίζει απο τις 9 το βράδι, ενω τα μαγαζια ανοίγουν στις 7 το πρωι.

3. *Scinteia*, 20 Οκτώβρη, *Lumea*, 30 Οκτώβρη (συνέντευξη του Τσαουσέσκου στη δυτικογερμανικη εφημερίδα *Frankfurter Rundschau*, στην οποία διαβεβαίωσε ότι οι Ρουμάνοι καταναλώνουν περισσότερες θερμίδες (3.368) απο τους Γερμανους (3.362), κ.λπ.

4. Βλ. για παράδειγμα *Era Socialista*, 5/1/1981.

5. Βλ. *L'Alternative* τευχ. 8, «Η Ρουμανία στην ώρα της Πολωνίας».

6. Όπως η αποπομπη κατα τα μέσα Σεπτέμβρη του υπουργου Γεωργίας A. Miculescu καθως και του I. Banc, προέδρου του Κεντρικου Συμβουλίου εργατικου ελέγχου της οικονομικης και κοινωνικης δραστηριότητας· όπως η *«απαλλαγη απο τα καθήκοντά του»* σαν μέλους της πολιτικης εκτελεστικης επιτροπης και απο πρύτανη της κομματικης σχολης, *«κατόπιν αιτήσεώς του»*, του L. Rantu μετα απο αίτηση μετανάστευσης που υπέβαλαν ορισμενοι συγγενεις του.

7. Την ίδια έννοια είχε και η απόφαση που πήρε στις 18 Νοέμβρη η Πολιτικη Εκτελεστικη επιτροπη να στείλει επι τόπου *«συνεργεία άμεσης επέμβασης του κόμματος για να ελέγξουν, κατευθύνουν και βοηθήσουν συγκεκριμένα την πραγματοποίηση των καθηκόντων που υπέδειξε η καθοδήγηση του κόμματος μέσα σε καλες συνθήκες»* στο τομέα της γεωργίας, δοσμένων *«των αρνητικων ενδείξεων απο τη μερια ορισμένων οργάνων και οργανώσεων του κόμματος και του Κράτους όσον αφορα τον τρόπο με τον οποίο λαβαίνουν υπόψη τους τα επιτευχθέντα αποτελέσματα»*.

8. Στο γράμμα που αναφέρθηκε στην αρχη αυτου του άρθρου, ο συγγραφέας πρόσθετε: *«Για πόσο καιρο ακόμα θα μπορέσουμε να αντέξουμε μια τέτοια κατάσταση; Πιθανον και δυστυχως για πολυ καιρο γιατι είμαστε όσο ποτε άλλοτε κάτω απο τη μπότα της πολιτικης αστυνομίας. Σας πληροφορω ότι στο Βουκουρέστι, ο ένας πολίτης στους τέσσερις είναι αστυνομικος ή ρουφιάνος»*. Αλήθεια ή ψέματα δεν έχει πολλη σημασία. Το βασικο δεν είναι μήπως αυτο το συναίσθημα στον πληθυσμο που η ύπαρξή του δεν μπορει να αμφισβητηθει ότι βρίσκεται διαρκως κάτω απο παρακολούθηση και απειλη;

9. Άλλο πρόσχημα για έρευνα με σκοπο τη δήμευση αποθεμάτων: το να βρεθει κανεις στην ουρα! Διηγούνται ότι η αστυνομία διαλύει καμια φορα τις ουρες και επωφελείται για να κάνει επαλήθευση στοιχείων και έρευνες.

10. Η περίπτωση ορισμένων εργατων που δουλεύουν στις πόλεις και μένουν στην εξοχη, διάταγμα της 17/10/81, άρθρο 8.

11. Αναφέρεται απο το Πρακτορείο Γαλλικου Τύπου σ' ένα τηλεγράφημα της 7ης Ιούλη 1981.

12. Πρακτορείο Γαλλικου Τύπου, 26 Σεπτέμβρη 1981.

Το μικρο λεξικο της Ρουμάνικης γραφειοκρατίας

ΑΓΡΟΤΕΣ

«Αποτελει κραυγαλέα πραγματικότητα το γεγονος ότι όλα όσα κερδήθηκαν απο τους αγρότες στη διάρκεια των τριων τελευταίων δεκαετιων οφείλονται στις αδιάκοπες προσπάθειες και τη γεμάτη αυταπάρνηση δουλεια της εργατικης τάξης που σήκωσε και σηκώνει στους ώμους της, με πατριωτικη ορμη και με αναπτυγμένη επαναστατικη συνείδηση, το δύσκολο έργο της σοσιαλιστικης ανασυγκρότησης και της εκβιομηχάνισης. Η υποστήριξη που δόθηκε απο την εργατικη τάξη στους χωρικους παίρνει πολυάριθμες μορφες. Γύρω απο τους συνεταιρισμένους αγρότες υπάρχει μια ογκώδης πνευματικη παρουσία: πάνω απο πενήντα χιλιάδες ειδικοι δουλεύουν στη γεωργία... ειδικοι που πληρώνονται και σπουδάζουν απο το κράτος... Κοντα σ' αυτους πρέπει να αναφέρουμε τις δεκάδες χιλιάδες των διευθυντικων στελεχων, γιατρων, αυτων που ασχολούνται με πολιτιστικες δραστηριότητες, που όλοι μισθοδοτούνται απο το Κράτος... Αν θελήσουμε να εξετάσουμε τα πράγματα σε περισσότερο βάθος θα παρατηρήσουμε ότι όλα τα πολίτικα χωρια απολαμβάνουν σήμερα δωρεαν ιατρικη βοήθεια... Η αυξημένη οικονομικη δύναμη των αγροτων επιβάλλει πιο υπεύθυνη συμμετοχη απο τη μερια τους στην ανάπτυξη της σοσιαλιστικης κοινωνίας μας. Οι αγρότες έχουν καθήκον να ενεργουν με όλα τα μέσα για την ταχύτερη αύξηση της γεωργικης παραγωγης, την μεγαλύτερη αξιοποίηση των ιδιωτικων κλήρων ώστε να εξασφαλίζουν την αποστολη στο κράτος όλο και μεγαλύτερων ποσοτήτων για την κάλυψη της αυξημένης ζήτησης του εργατικου πληθυσμου των πόλεων για εφοδιασμο, να προμηθεύουν τις πρώτες ύλες στη βιομηχανία και να δημιουργουν αποθέματα για εξαγωγη...» (Scînteia, 12 Νοέμβρη 1981*)*

«Σ' ολόκληρη τη χώρα, στις πόλεις και στα χωρια, πλήρης αποδοχη, καθολικη υποστήριξη των σοβαρων μέτρων που πάρθηκαν για τη βελτίωση της αυτοδιεύθυνσης, για τη γενίκευση του τοπικου αυτοεφοδιασμου». **(Πηχυαίος τίτλος της *Scînteia*, 20 Οκτώβρη 1981: δηλαδη την επόμενη των απεργιων και των βιαιοτήτων στην περιοχη του Μότρου σε ένδειξη διαμαρτυρίας ενάντια σ' αυτα τα μέτρα).**

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

«Στην πραγματικότητα, ένα μέρος του πλούτου [των καπιταλιστικων χωρων] οφείλεται και στο πετρέλαιο, στα γεωργικα και τα άλλα ρουμανικα προϊόντα, στη δουλεια του λαου μας». **(Τσαουσέσκου, ομιλία για την Ημέρα του Τύπου, *Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 21 Αυγούστου 1981).**

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

«Τα όργανα του Υπουργείου Εσωτερικων πρέπει όλο και πλατύτερα στις δραστηριότητές τους να στηρίζονται στα συλλογικα όργανα των εργαζομένων, πρέπει να εξασφαλίζουν το διάλογο με τις μάζες των εργαζομένων για όλες τις παραβάσεις των νόμων και των κανόνων συνύπαρξης, γιατι μόνο με τη βοήθειά τους μπορουν να εκπληρώσουν την αποστολη που τους ανατίθεται, να εξασφαλίσουν τη μείωση των αντικοινωνικων πράξεων σε όλο και πιο σημαντικο βαθμο και να τις εξαλείψουν.

Ποτε δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μέσα στις παρούσες διεθνεις περιστάσεις, στην πατρίδα μας, μπορουν επίσης να εισχωρήσουν απ' έξω ή να ξαναδραστηριοποιηθουν ορισμένα εχθρικα, ή και αντεπαναστατικα στοιχεία, εναντίον των οποίων πρέπει να δράσουμε με κάθε αυστηρότητα, εξασφαλίζοντας έτσι την υπεράσπιση των επαναστατικων κατακτήσεων, της ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας της χώρας». (Τσαουσέσκου, ομιλία για την εξηκοστη επέτειο του Ρουμανικου Κομμουνιστικου Κόμματος, *Lumea*, 15 - 21 Μάη 1981).

ΓΕΩΡΓΙΑ

«Μόνο ο δρόμος της σοσιαλιστικης οργάνωσης εγγυάται μια γεωργία υψηλης παραγωγικότητας, συνεχη αύξηση της παραγωγης, ομαλο εφοδιασμο του πληθυσμου».

(Τσαουσέσκου, σε ομιλία του στην Tulcea, Lumea, 14 - 20 Αυγούστου 1981)

«Αν το 1980 είχαμε τη σημαντικώτερη συγκομιδη δημητριακων σ' όλη την ιστορία μας (20,199 εκ. τόννοι) προβλέπουμε για το 1985 συγκομιδη 28,5 εκ. τόννους δημητριακων». (R. Tiulescu, «Το αγροτικο πρόβλημα». *Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 21 Αυγούστου 1981).

«Σαν συνέπεια της εφαρμογης της πολιτικης του κόμματός μας για την εντατικη και πολύπλευρη ανάπτυξη της γεωργίας, η γεωργικη παραγωγη γνώρισε μια συνεχη αύξηση και εξασφάλισε την ποσοτικη και ποιοτικη βελτίωση της κατανάλωσης τροφίμων όλου του πληθυσμου». (Scînteia, 20 Οκτώβρη 1981*).*

«Το να τεμπελιάζει κανεις στο χωριο και, αντι να καλλιεργει λαχανικα εδω, να τα αγοράζει στην πόλη, δεν αποτελει απόδειξη σωφροσύνης, λένε μεταξύ τους οι χωρικοι του Storobaneasa». (Scînteia, 21 Οκτώβρη 1981*).*

«Μπορούμε να υποστηρίζουμε με δικαιολογημένη περηφάνια ότι η σοσιαλιστικη μας γεωργία, η Ρουμανικη γεωργία γενικα, έφτασε σ' ένα σημείο που μας επιτρέπει να στοχεύουμε, στα προσεχη χρόνια, σ' ένα ψηλο επίπεδο ανάπτυξης, συγκρίσιμο με κείνο των πιο αναπτυγμένων χωρων... Εντούτοις, έχουμε δυστυχως, μεγάλες απώλειες

κατα τη συγκομιδη. Ακόμα κι εδω, στη Braila, στάθηκα σ' ένα μέρος όπου πρόσεξα ότι κάποιος είχε βάλει φωτια σε ένα σωρο: Επρόκειτο για μια έκταση όπου είχαν καλλιεργήσει σόγια. Διαπίστωσα ότι τουλάχιστο 1200 - 1500 κιλα σόγιας κατα εκτάριο ήταν διασκορπισμένα στα χωράφια. Έκανα έλεγχο. Οι σύντροφοι, είπαν ότι η μονάδα είχε βγάλει 2.300 κιλα, αλλα τουλάχιστο 1500 έμειναν πράγματι στα χωράφια... Ρώτησα τους συντρόφους της μονάδας αυτης και άλλων μονάδων όπου υπάρχουν παρόμοιες απώλειες: πώς μπορείτε να μην αντιδράτε εναντίον των συντρόφων διευθυντων, εναντίον των ειδικων που κοροϊδεύουν τη δουλεια των ανθρώπων, το ψωμι όλου του κόσμου, σπαταλώντας ό,τι αποκτήθηκε με σκληρη δουλεια;» (Τσαουσέσκου σε ομιλία του στη Braila, 3 Νοέμβρη, γιορτη της «μέρας της συγκομιδης», *Scînteia*, 3 Νοέμβρη 1981).

«Πρέπει, απαραίτητα, όλοι οι κάτοικοι των αγροτικων κοινοτήτων —συμπεριλαμβανομένων και των μηχανικων, των κτηνιάτρων, των δασκάλων, των καθηγητων— να δουλεύουν στη γεωργία, πέρα απο τις δραστηριότητές τους... (Δυνατα χειροκροτήματα και επευφημίες: Φωνες *«Τσαουσέσκου ΚΚΡ»*). (Τσαουσέσκου σε ομιλία του στο Baia Mare, 6 Νοέμβρη 1981).

«Μού 'δειξαν αγελάδες που παράγουν 4,5,7 ακόμα και 9 χιλιάδες λίτρα γάλα. Δεν είναι δυνατο όλοι όσοι έχουν γη και κατοικουν στην ύπαιθρο —ακόμα κι αν δουλεύουν σε εργοστάσιο ή σε ορυχείο να εκτρέφουν κι αυτοι επίσης στο σπίτι τους, τουλάχιστον μια αγελάδα; Είναι δυνατο και έχουν καθήκον να εκτρέφουν ακόμα ένα χοίρο, κοτόπουλα και να καλλιεργουν τη γη». (Δυνατες ζητωκραυγες και χειροκροτήματα, φωνες *«Τσαουσέσκου και λαος!»*) *(στο ίδιο).*

«Δε θα δίνουμε πια σε κανένα ανειδίκευτο πολίτη την άδεια να προσλαμβάνεται σε οικονομικη μονάδα έξω απο την κοινότητα εφόσον δεν καλλιεργει τουλάχιστο μισο εκτάριο με καλαμπόκι και δεν «τρέφει» ένα χοίρο. Ταυτόχρονα θα συνάψουμε ένα γενικο συμβόλαιο με τις επιχειρήσεις όπου δουλεύουν οι εργάτες της κοινότητάς μας για την αντίστοιχη έκταση των κήπων». (Συνέντευξη του προέδρου του λαϊκου συμβουλίου μιας κοινότητας κοντα στο Βουκουρέστι, *Scînteia*, 21 Νοέμβρη 1981).

«Επείγουσες ανάγκες στη γεωργία: μεταφορα των προϊόντων των χωραφιων, μέχρι το τελευταίο κιλο, βαθυ όργωμα, μέχρι το τελευταίο εκτάριο». (Scînteia, 12 Νοέβρη 1981*).*

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

«Έχουμε ένα δημοκρατικο σύστημα διοίκησης μοναδικο στο είδος του αδιαφιλονίκητα ανώτερο κάθε άλλης μορφης αστικης δημοκρατίας, ένα δημοκρατικο σύστημα βασισμένο πάνω στη σοσιαλιστικη ιδιοκτησία των μέσων παραγωγης... Προτείνουμε στους κυρίους των καπιταλιστικων χωρων να γίνει μια ανταλλαγη εμπειριων: να δεχτουν κι αυτοι επίσης και να εγγυηθουν τη συμμετοχη της εργατικης τάξης στη διεύθυνση των επιχειρήσεων...» (Τσαουσέσκου, ομιλία του στο συνέδριο των συνδικάτων, *Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 10 Απρίλη 1981).

«Τι είναι ένα συμβούλιο εργαζομένων; Όργανο συλλογικης διεύθυνσης, ένα απο τα ειδικα σχήματα που διασφαλίζουν την ανάπτυξη της εργατικης δημοκρατίας, το σύμβούλιο των εργαζομένων οργανώνεται μέσα στις επιχειρήσεις συμπεριλαμβάνοντας τα στελέχη που καθορίζει ο νόμος (το διευθυντη της μονάδας, τους διευθυντες κατα ειδικότητα ή κατα περίπτωση, τον προϊστάμενο μηχανικο ή τον προϊστάμενο λογιστη, τους προϊσταμένους των τομέων δουλειας, ειδικους με αυξημένα προσόντα, το γραμματέα της οργάνωσης του κόμματος, τον πρόεδρο της συνδικαλιστικης επιτροπης, το γραμματέα της οργάνωσης των νέων) καθως και τους αντιπροσώπους των εργαζομένων που εκλέγονται απο αυτους. Ο αριθμος των εργατων στο διοικητικο συμβούλιο αντιπροσωπεύει τουλάχιστο το 30% του συνόλου των μελων του». (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 21 Αυγούστου 1981*).*

ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

«Η Ρουμανία συμπεριλαμβάνεται τώρα μεταξυ των δέκα πρώτων «δυνάμεων» του κόσμου όσο αφορα τις διαθέσιμες κατα κάτοικο θερμίδες». (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 21 Αυγούστου 1981*).*

«Τις τελευταίες αυτες βδομάδες υιοθετήσαμε μια σειρα μέτρων που αποβλέπουν στο να εξασφαλισθει ο καλύτερος εφοδιασμος του πληθυσμου και να τεθει τέρμα σ' όλες τις απόπειρες κερδοσκοπίας. Είμαστε γνώστες του γεγονότος ότι τα προϊόντα που διαθέτει η Ρουμανία εξασφαλίζουν τον ομαλο εφοδιασμο, και μάλιστα με αυξημένη κατανάλωση σε σχέση με το 1980. Σε σύγκριση με τα άλλα κράτη, την Ομοσπονδιακη Δημοκρατία της Γερμανίας, παραδείγματος χάρη, η κατανάλωση θερμίδων είναι η ίδια στη Ρουμανία, ή ανώτερη κατα μερικες θερμίδες. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, στη Δ. Γερμανία καταναλώνονται 3.362 θερμίδες κατα κάτοικο, ενω στη Ρουμανία καταναλώνονται 3.368 θερμίδες. Για τα δημητριακα, παραδείγματος χάρη, στην Ομοσπονδιακη Δημοκρατία της Γερμανίας καταναλώνονται 68 κιλα κατα κάτοικο· στη Ρουμανία καθορίσαμε για την τρέχουσα χρονια και για την επόμενη 180 κιλα, που σημαίνει περίπου τρεις φορες περισσότερο. Η κατανάλωση πατάτας είναι σχεδον η ίδια στη Δ. Γερμανία και στη Ρουμανία. Όσο αφορα τα λαχανικα, στη Ρουμανία η κατανάλωση είναι 140 κιλα, στη Δ. Γερμανία 73 κιλα. Το ίδιο συμβαίνει και για άλλα προϊόντα. Είναι αλήθεια ότι η κατανάλωση πρωτεϊνων είναι μεγαλύτερη στη Δ. Γερμανία παρα στη Ρουμανία. Επίσης σκοπεύουμε, με τα διατάγματα που εκδώσαμε, να καταρτίσουμε για τα προσεχη χρόνια ένα πρόγραμμα για την αύξηση της κατανάλωσης πρωτεϊνων, ελαττώνοντας, φυσικα, την κατανάλωση δημητριακων, που είναι υπερβολικη. Διατηρώντας, λοιπον την κατανάλωση θερμίδων, που πρακτικα βρίσκεται σε καλο επίπεδο, αποβλέπουμε στη βελτίωση της σύστασής τους με σκοπο να εξασφαλίσουμε μια λογικη ισορροπία μεταξυ των διαφόρων θρεπτικων συστατικων της διατροφης, αυξάνοντας την κατανάλωση πρωτεϊνων στα προσεχη χρόνια. Με βάση, λοιπον, ακριβως, το καλο επίπεδο που έχουμε φτάσει ως προς τη γενικη κατανάλω-

ση, θέλουμε να εξασφαλίσουμε για τα προσεχη χρόνια, με τα μέτρα που υιοθετήσαμε, τη βελτίωση της σύστασής της». (Τσαουσέσκου, συνέντευξη που παραχωρήθηκε στη δυτικο - γερμανικη εφημερίδα *Frankfurter Rundschau,* Lumea, 30 Οκτώβρη 1981).

«Οι ζωοτροφες προορίζονται για τα ζώα, τα τρόφιμα για τους ανθρώπους». (Σ. Νικολάε, εργάτης, *Scînteia,* 19 Οκτώβρη 1981).

«Φτάσαμε σε μια κατανάλωση θερμίδων κατα κάτοικο, που ξεπερνα εκείνη που έχουν ορισμένες προηγμένες χώρες... Η κατανάλωσή μας, λοιπον, είναι καλη, και, για να πούμε την αλήθεια, αυτο φαίνεται και στον πληθυσμο. Πολλοι πάχυναν περισσότερο απο το κανονικο! (Αίσθηση, χειροκροτήματα). Τις τελευταίες μέρες ίδρυσα μια κρατικη επιτροπη και τμήμα επανδρωμένο με ειδικους, που πρέπει με βάση τις νόρμες και τη διεθνη εμπειρία —λαμβάνοντας όμως υπόψη και τις ιδιαιτερότητες του ρουμανικου λαου— να καταρτίσει πρόγραμμα κατανάλωσης με την καλύτερη δυνατη σύσταση και να καθορίσει την ποσότητα και το είδος της κατανάλωσης κατα κάτοικο. Λαμβάνοντας υπόψη τη σύσταση των τροφίμων καθως και την ιδιαιτερότητα των δραστηριοτήτων θα πρέπει να προσπαθήσουμε ώστε να εξασφαλίσουμε ό,τι είναι αναγκαίο για τη σωματικη υγεία των ανθρώπων και ταυτόχρονα να καταπολεμήσουμε την παχυσαρκία. Πρέπει να εμποδίσουμε την κατανάλωση που αρρωσταίνει τον πληθυσμο. Πρέπει να πω ότι υποφέρουμε απο ένα θλιβερο φαινόμενο: Διαπιστώνεται μια χειροτέρευση της υγείας πολλων πολιτων. Συναντούμε, ειδικα στους πολίτες μέσης ηλικίας, θλιβερα φαινόμενα ασθενειων που οφείλονται σε καταχρήσεις στη διατροφη, συμπεριλαμβανομένων και των καταχρήσεων στα ποτα. Επιθυμούμε επιστημονικο πρόγραμμα διατροφης, που θα το εφαρμόσει βέβαια κάθε πολίτης. Πρέπει, απ' αυτη την άποψη να προσπαθήσουμε ώστε κάθε πολίτης να αυτοδιευθύνεται, να αυτοπειθαρχει, δηλαδη να έχει συνείδηση εκείνου που του είναι χρήσιμο, εκείνου που πρέπει να κάνει για να έχουμε ένα υγιη λαο, όχι μόνο σωματικα αλλα και πνευματικα. Ο λαος μας είναι γνωστος για την εξυπνάδα και τη δημιουργικότητά του —και πρέπει να περιφρουρήσουμε και να αναπτύξουμε αυτη την εξυπνάδα». (Δυνατα χειροκροτήματα· φωνες *«Τσαουσέσκου και λαος!»*). (Τσαουσέσκου, ομιλία της Braila, *Scînteia,* 3 Νοέμβρη 1981).

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

«Τα έσοδα του ταμείου πληρωμων των εργατων θα αυξηθουν κατα 4,6% σε σχέση με το 1980 εξασφαλίζοντας έτσι μια άνοδο των πραγματικα καταβαλλομένων πληρωμων κατα 3,4%. Τα πραγματικα εισοδήματα των αγροτων θα αυξηθουν με τα ίδια περίπου ποσοστα». (Era socialista, 5 Ιανουαρίου 1981*).*

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

«Όσο αφορα τους στόχους που καθορίστηκαν το 1976, να αυξήσουμε την παραγωγη κρατώντας σταθερη την ολικη κατανάλωση πρωτογενους ενέργειας, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι πετύχαμε καλα αποτελέσματα. Έτσι, σε σχέση με τον πρώτο χρόνο της τελευταίας πενταετίας, η βιομηχανικη παραγωγη της πρωτεύουσας αυξήθηκε το 1980 κατα 40%, ενω η ολικη κατάλωση πρωτογενους ενέργειας έπεσε κατα 2%». (Γραμματέας της δημαρχιακης επιτροπης του κόμματος για το Βουκουρέστι, *Scînteia,* 11 Νοέμβρη 1981).

«[Στα χωρια] βλέπει κανεις άλογα να μεταφέρουν υλικα που προορίζονται για το αρδευτικο σύστημα. Το άλογο είναι άλλωστε μια αποτελεσματικη λύση στο πολυσυζητημένο πρόβλημα της ενεργειακης κρίσης». (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 3 Απρίλη 1981*).*

ΙΣΤΟΡΙΑ

«Στις 8 του Μάη θα γιορτάσουμε την εξηκοστη επέτειο απο την ίδρυση του Κομμουνιστικου Κόμματος της Ρουμανίας γεγονος το οποίο, ειδομένο μέσα απο μια προοπτικη που έγινε πράγματι ιστορικη, αποτελει ένα απο τα θεμελιώδη δεδομένα της πολιτικης και σοσιαλιστικης ρουμανικης ζωης». «Ρουμανικες Επικαιρότητες, 20 Μάρτη 1981*).*

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑ

«Κατ' αντιστοιχία με την αύξηση του εισοδήματος του πληθυσμου, ο όγκος της λιανικης πώλησης των εμπορευμάτων στο σοσιαλιστικο εμπόριο θα αυξηθει, σύμφωνα με τις προβλέψεις, κατα 6% και η προσφορα υπηρεσιων κατα 13,2%». (Era socialista, θεωρητικη και κοινωνικοπολιτικη επιθεώρηση της Κεντρικης Επιτροπης του Κομμουνιστικου Κόμματος της Ρουμανίας, Ιανουάριος 1981*).*

«Ο Νικολάε Τσαουσέσκου έκανε το πρωι της Παρασκευης επίσημη επίσκεψη στις αγορες πώλησης τροφίμων και στις μονάδες της πρωτεύουσας. Οι αγορες που επισκέφθηκε έδωσαν την εικόνα της παραδειγματικης φροντίδας των διοικούντων της πρωτεύουσας για να μπαίνουν στη διάθεση των αγοραστων μεγαλύτερες ποσότητες εμπορευμάτων κυρίως λαχανικων και φρούτων. Τις μέρες αυτες στις αγορες του Βουκουρεστίου διαπιστώνεται αφθονία των γεωργικων προϊόντων διατροφης». (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 21 Αυγούστου 1981*).*

«Οι φωτορεπόρτερς μας συνέλαβαν δυο χαρακτηριστικες εικόνες της αγορας του Βουκουρεστίου, πιο γραφικες απο κάθε άλλη φορα, αυτες τις χρυσες μέρες του φθινόπωρου. Πλάι στα κρατικα καταστήματα, πλάι στους πάγκους των κρατικων αγροτικων μονάδων, έχουν στείλει τα προϊόντα τους στην αγορα οι συνεταιρισμοι των παραγωγων, καθως και οι χιλιάδες των χωρικων των γύρων κοινοτήτων. Η πολύχρωμη παλέττα που δημιουργουν οι ντομάτες, οι πιπεριες, οι μελιτζάνες, τα καρότα, τα σέλινα, τα μπιζέλια, τα μήλα, τα σταφύλια, οι εκατοντάδες των φρούτων ξεχειλίζει απο πλούτο. Οι κάτοικοι του Βουκουρεστίου, μεγάλοι καταναλωτες φρούτων και λαχανικων, δεν ξέρουν τι να πρωτοδιαλέξουν». (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 25 Σεπτέμβρη 1981*).*

ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

«Τα γράμματα και οι προτάσεις που οι εργαζόμενοι απευθύνουν στα όργανα του κόμματος και του κράτους αντανακλουν την πίστη στο κόμμα, στα όργανα του κράτους στα οποία οι πολίτες απευθύνονται για τη λύση διαφόρων προβλημάτων. Ένα σημαντικο μέρος απο αυτα τα γράμματα και τις προτάσεις αναφέρονται στο γενικο πεδίο δράσης, στην παραγωγη, στον τρόπο που διοικούνται διάφορες επιχειρήσεις ή ινστιτούτα, στον τρόπο δουλειας των Κομμουνιστων ή άλλων διευθυντικων στελεχων, πράγμα που δείχνει καθαρα την ευαισθησία των μαζων στο να ακολουθουν οι δραστηριότητες ομαλη ροη. Θα μπορούσε κανεις, μέσα απο τη σωστη δράση να κάνει κάτι ώστε να μην είναι τόσο πολυάριθμες οι υποδείξεις αυτες. Υπάρχουν επίσης γράμματα που αναφέρονται σε ανέντιμες πράξεις ορισμένων στους οποίους εμπιστευθήκαμε διάφορες λειτουργίες. Δυστυχως μερικα αποδείχτηκαν εντελως θεμελιωμένα. Αυτο φανερώνει ότι ακόμα υπάρχουν αδυναμίες στον τρόπο με τον οποίο τα όργανα του κόμματος και του κράτους εξασφαλίζουν τον έλεγχο των δραστηριοτήτων των στελεχων». (Τσαουσέσκου, ομιλία στην Ολομέλεια της Κεντρικης Επιτροπης, *Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 27 Μαρτίου 1981).

ΚΟΜΜΑ

«Ο πρόεδρος Νικολάι Τσαουσέσκου καθόρισε με επιστημονικη ακρίβεια, μεγάλης θεωρητικης και πρακτικης αξίας, την υψηλη ιδέα του ηγετικου ρόλου του κόμματος και της εργατικης τάξης μέσα στην κοινωνία».

«Ανήκει στο κομμουνιστικο μας κόμμα η υψηλη αποστολη να εξασφαλίσει τον ηγετικο ρόλο της εργατικης τάξης στην κοινωνία. Ανάμεσα στον ηγετικο πολιτικο ρόλο του κόμματος και στον ηγετικο ρόλο της εργατικης τάξης δεν υπάρχει καμια αντίθεση, αλλα μια τέλεια διαλεκτικη ενότητα. Οι ρόλοι αυτοι καθορίζονται αμοιβαία. Δεν μπορει κανεις να μιλάει για τον ηγετικο πολιτικο ρόλο του κόμματος χωρις να διασφαλίζει τον ηγετικο ρόλο της εργατικης τάξης σε όλους τους τομεις. Ταυτόχρονα κανεις δεν μπορει να διασφαλίσει τον ηγετικο ρόλο της εργατικης τάξης χωρις την αναγνώριση και την άσκηση του πολιτικου ρόλου του επαναστατικου κόμματος, του Κομμουνιστικου Κόμματος. Πρέπει να καταλάβουμε καλα ότι η υλοποίηση του ηγετικου ρόλου της εργατικης τάξης και του ηγετικου πολιτικου ρόλου του κόμματος δεν μπορει να γίνει παρα μόνο στη βάση μιας πλατιας επαναστατικης, εργατικης, σοσιαλιστικης δημοκρατίας» (Lumea, 15 - 21 Μάη 1981*).*

Οι Ρουμάνοι κομμουνιστες μπορουν να έχουν τη δίκαιη ικανοποίηση ότι επεξεργάστηκαν μια καινούρια αντίληψη, ο πυρήνας της οποίας συνίσταται στην ιδέα της οργανικης ενσωμάτωσης του κόμματος μέσα στην κοινωνικη ζωη». (*Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 9 Οκτώβρη 1981. Άρθρο με τον τίτλο «Πολιτικη μετριοπάθεια και ωριμότητα»).

«Μια πρόσφατη ανακοίνωση του Πολιτικου Γραφείου της Κεντρικης Επιτροπης του ΠΕΕΚ (Κ.Κ. Πολωνίας) υπογραμμίζει ότι «ο σπουδαιότερος σκοπος τη στιγμη αυτη είναι η ενεργη συνεργασία των δημιουργικων δυνάμεων για να τεθει σε εφαρμογη η οικονομικη αναδιάρθρωση». Οι Πολωνοι, γυναίκες και άνδρες, νέοι και γέροι, καταλαβαίνουν όλο και περισσότερο την έννοια του καλέσματος αυτου. Και είναι όλο και πιο αποφασισμένοι να το ακολουθήσουν». (Τίτλος «Νέα των σοσιαλιστικων χωρων», απο τον A. Vasilsescu, *Scînteia*, 13 Οκτώβρη 1981).

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

«Πρέπει να δείξουμε αδιαλλαξία προς τα άτομα εκείνα που ελκύονται απο τη ξένη προπαγάνδα, προς εκείνους που τρέφουν την ψευδαίσθηση ότι μπορουν πράγματι να βρουν αλλου μια πιο εύκολη ζωη, προς εκείνους που είναι έτοιμοι να εγκαταλείψουν την πατρίδα για το μέλλον της οποίας αγωνίστηκαν οι πατέρες τους». (Τσαουσέσκου, ομιλία για τη Μέρα του Τύπου, *Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 21 Αυγούστου 1981).

ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΟΙ

«Μέχρι το 1985, η παραγωγη άνθρακα θα αυξηθει κατα 2,4 φορες... τον ίδιο χρόνο η παραγωγη αργου πετρελαίου πρέπει να αυξηθει κατα 55% σε σχέση με το 1980». (*Ρουμανικες Επικαιρότητες*, 9 Οκτώβρη 1981*).*

«Πολυάριθμοι ανθρακωρύχοι βγήκαν να υποδεχτουν το Γενικο Γραμματέα του κόμματος προσφέροντάς του λουλούδια με αγάπη... Χειρονομίες ζεστες, συγκινητικες, του προσωπικου της επιχείρησης προς τον αρχηγο του κόμματος και το Κράτος, που φανερώνουν έκδηλα αισθήματα βαθειας αγάπης, εκτίμησης και αναγνώρισης, για όλα όσα έκανε και κάνει ώστε να απολαμβάνουν οι ανθρακωρύχοι, μαζι με ολόκληρο το λαο, όλο και καλύτερες συνθήκες δουλειας και ζωης...» (*Scînteia*, 6 Νοέμβρη 1981, επίσκεψη του Τσαουσέσκου στο νομο του Maramures*).*

«Άλλο πράγμα είναι η κατανάλωση [τροφίμων] των υπαλλήλων των γραφείων και άλλο η κατανάλωση των ανθρακωρύχων και των εργατων μεταλλουργίας». (Τσαουσέσκου, ομιλία της Braila, 3, Νοέμβρη 1981).

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

«Η παραγωγικότητα πρέπει να αυξηθει κατα 7% το 1981 σε σχέση με το 1980... Πρωταρχικο σημείο είναι η καλη οργάνωση της παραγωγης και της δουλειας, καθως και η βελτίωση της επαγγελματικης εξειδίκευσης· αυτο συμπεριλαμβάνει και την καλύτερη χρησιμοποίηση του εργατικου δυναμικου. Η πολιτικη εκτελεστικη υπο-επιτροπη της Κεντρικης Επιτροπης αποφάσισε, ότι πρέπει εκατο χιλιάδες άτομα μη παραγωγικων τομέων να περάσουν σε παραγωγικο· τομέα πριν απ' τον Ιούνη». (*Era Socialista*, 5 Ιανουαρίου 1981*).*

ΠΛΑΝΟ

«Έγινε ήδη ένα βήμα στο δρόμο της πολύπλευρης ανάπτυξης της σοσιαλιστικης κοινωνίας· ένα άλλο, μεγαλύτερο βήμα θα γίνει την πενταετία αυτη, πενταετία κατα την οποία θα σημειωθει το ποιοτικο άλμα των προηγούμενων ποσοτικων συσσωρεύσεων: το πέρασμα της Ρουμανίας, απο οικονομικης πλευρας, απο το στάδιο των υπο ανάπτυξη χωρων στο στάδιο των χωρων μέσου επιπέδου ανάπτυξης». (Lumea, 10 - 16 Απριλη 1981*).*

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ

«Ένας συνοπτικος στατιστικος πίνακας δείχνει ότι στη διάρξεια του τρίτου τριμήνου του χρόνου αυτου, ο πληθυσμος της πρωτεύουσας αγόρασε, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του περασμένου χρόνου, 16% περισσότερο κρέας, 35% περισσότερο βούτυρο, 21% περισσότερο λάδι και 21% περισσότερη ζάχαρη». (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 25 Σεπτέμβρη 1981*).*

ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

«Με τη συμμετοχη τους στα αναπτυξιακα προγράμματα της χώρας, τα συνδικάτα ενδιαφέρονται άμεσα για την οργάνωση και διεύθυνση της παραγωγης, την επιτάχυνση της δουλειας, την ανύψωση του βαθμου αποδοτικότητάς της. Παίρνουν μέρος στην επεξεργασία της νόρμας δουλειας, κανονίζουν τις συνθήκες δουλειας και ζωης, επιβλέπουν την τήρηση της δικαιοσύνης στα γραφεία μισθοδοσίας, τη διανομη των κατοικιων...» (Ρουμανικες Επικαιρότητες, 20 Μάρτη 1981*).*

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τσεχοσλοβακία

Απελευθέρωση πολιτικων κρατουμένων

Ο Τσεχοσλοβάκος ιστορικος Jan Mlymarik αφέθηκε ελεύθερος τις τελευταίες μέρες του Μάη, μετα απο προφυλάκιση ενος χρόνου. Έτσι, με την απελευθέρωση, στις 24 Μάη, του φιλοσόφου Milan Simecka και του παλιου προέδρου της Ένωσης δημοσιογράφων, Jiri Ruml, έχουν αφεθει ελεύθεροι όλοι όσοι είχαν συλληφθει το Μάη του 1981.

Τον περασμένο Μάρτη αφέθηκαν ελεύθεροι οι Eva Kanturkova και Jirina Siklova, καθως και οι Jan Ruml και Krel Kyncl. Έχουν αφεθει ελεύθεροι όλοι όσοι είχαν συλληφθει το Μάη του 1981.

Τον περασμένο Μάρτη αφέθηκαν ελεύθερες οι Eva Kanturkova και Jirina Siklova, καθως και οι Jan Ruml και Karel Kyncl. Η απελευθέρωση, μετα απο προφυλάκιση ενος χρόνου, αυτων που η εξουσία είχε παρουσιάσει ως ενόχους μιας *«τεράστιας ιδεολογικης συνομωσίας ενάντια στο τσεχοσλοβακικο σοσιαλιστικο Κράτος»*, αποδείχνει τη γύμνια του κατηγορητηρίου.

Σαράντα περίπου άτομα είχαν συλληφθει στην Πράγα, το Μπρνο και τη Μπρατισλάβα, στη διάρκεια των ανακρίσεων για δυο Γάλλους, τους Φρανσουαζ Ανι και Ζιλ Τονο, που συνελήφθησαν στις 29 Απρίλη του 1981 στα τσεχοσλοβακικα σύνορα και έμειναν στη φυλακη τρεις βδομάδες με την κατηγορία ότι προσπάθησαν να περάσουν τα σύνορα με «ανατρεπτικα» ντοκουμέντα κρυμένα στο φορτηγάκι τους.

Απο τις βχ Απρίλη ώς τις 6 Μάη, που έγιναν οι συλλήψεις, οι αρχες είχαν όλο το χρόνο να διαλέξουν προσεχτικα τα θύματα τους. Οι περισσότεροι ήταν εκπροσωπι της αριστερης πτέρυγας της αντιπολίτευσης, ενεργα μέλη της Χάρτας '77 και της *Επιτροπης υπεράσπισης άδικα διωκόμενων ατόμων (VONS)*, και εμψυχωτες των παράνομων εκδόσεως Petlice.

Σύνολικα κατηγορήθηκαν δεκαεφτα άτομα, απο τα οποία φυλακίστηκαν τα εφτα. Τα ονόματά τους είναι: Eva Kanturkova, Jirina Sikleva, Jam kai Jiri Ruml, Jaromir Horec, Jiri Müller, Jan Mlynaryk, Karel Kyncl, Miroslav Kusy, Milan Simecka, Jiri Hajek, Ivan Havel, Josef Jablonicky, Karel Helomek, Zdenek Jicinsky, Mojmir Klansky και Olga Havlova. Παρα την απελευθέρωσή τους, τα δεκαεφτα αυτα άτομα παραμένουν κατηγορούμενοι κι έτσι μπορει να συλληφθουν και πάλι οποιαδήποτε στιγμη.

Ήδη υπήρχαν μέλη της Χάρτας '77 στην ίδια κατάσταση. Πρόκειται για τους Jarmila Belikova, Jiri Nemec, Ladislav Lis και Vaclav Maly, που επίσης συνελήφθησαν και μετα αφέθηκαν ελεύθεροι εδω και δυο χρόνια, και που η δίκη τους εκκρεμει ακόμα. Είναι ένα ακόμη μέσο που χρησιμοποιουν οι αρχες για να μπλοκάρουν τη δράση της αντιπολίτευσης.

Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι Petr Uhl, Jiri Dienstbier, Vaclav Havel, Vaclav Benda και Rudolf Battek εξακολουθουν να βρίσκονται στις φυλακες εκτείοντας μακρόχρονες ποινες φυλάκισης. Ο αγώνας για την απελευθέρωσή τους πρέπει να συνεχιστει.

Inprecor No 128
14 Ιούνη 1982

Έκκληση του Ελεύθερου Συνδικάτου της ΕΣΣΔ

Το SMOT (Ελεύθερη Πανεπαγγελματικη Ένωση των Εργαζόμενων) ιδρύθηκε στις 28 Οκτώβρη του 1978.

Αυτα τα τελευταία τρία χρόνια σημαδεύτηκαν απο πολλες απόπειρες να ιδρυθει ένα ελεύθερο συνδικάτο στην ΕΣΣΔ. Στη ρίζα αυτων των πρωτοβουλιων, πρέπει να βρίσκονται:

1. Η αυξημένη εκμετάλλευση των εργαζόμενων που την επιτρέπει η συστηματικη παραβίαση του σοβιετικου Κώδικα Εργασίας (το σύνολο των εργατικων νόμων). Για παράδειγμα, η παράνομη αύξηση των απλήρωτων ωρων εργασίας, η υπερβολικη παραβίαση των κανονισμων ασφάλειας και οι περικοπες στα ωρομίσθια.

2. Μια δραματικη πτώση της ποιότητας της ζωης (με εξαίρεση την ελιτ) απο το γεγονος μιας κάποιας στασιμότητας στη γεωργία και του καμουφλαρισμένου πληθωρισμού (φαινόμενα που χαραχτηρίζονται απο την έλλειψη βασικων τροφίμων και άλλων καταναλωτικων αγαθων) και αυτο παρατηρείται σ' όλη τη χώρα με εξαίρεση ένα μικρο αριθμο πολυ μεγάλων πόλεων.

3. Η επιτάχυνση της διαφθορας σε όλους τους τομεις της κοινωνικης και

οικονομικης ζωης, συμπεριλαμβανόμενης και της βιομηχανίας.

4. Η μη αποδοτικη οργάνωση της παραγωγης, που χαρακτηρίζεται απο την εναλλαγη περιόδων χαλάρωσης και ξέφρενης βιομηχανικης δραστηριότητας, που προκαλει μια πολυ ισχυρη πίεση στα νεύρα και στη γενικη υγεία των εργαζόμενων.

5. Η επέκταση της ψυχιατρικης πολιτικης αναδιαπαιδαγώγησης —που αρχικα εφαρμοζότανε μόνο στους διαφωνούντες— στους εργαζόμενους που τολμουν να διαμαρτυρηθουν για τις συνθήκες εργασίας τους.

6. Η αύξηση του αριθμου των εργαζόμενων που απολύονται για διαφθορα ή γιατι προσπάθησαν να υπερασπιστουν τα επαγγελματικα τους δικαιώματα.

7. Η αυξανόμενη συνείδηση των εργαζομένων για το δικαίωμα τους σε μια ανθρώπινη μεταχείριση και η θέλησή τους να διεκδικουν τα δικαιώματα αυτα, που είναι αποτέλεσμα του κινήματος για τα δικαιώματα του ανθρωπου.

8. Η απουσία ανεξάρτητων οργανώσεων που υπερασπίζουν τα δικαιώματα των εργαζόμενων και η αυξανόμενη συνεργασία των «επίσημων συνδικάτων» με την KGB (μυστικη αστυνομία).

Ύστερα απο πολλες απόπειρες που απέτυχαν, μια ομάδα εργαζομένων πέτυχε κατα κάποιο τρόπο να ιδρύσει ένα ανεξάρτητο συνδικάτο. Αυτοι είχαν έρθει στη Μόσχα απο όλες τις περιοχες της χώρας στο τέλος του 1977 με σκοπο να διαμαρτυρηθουν στις διευθυντικες αρχες του κόμματος για την παράνομη απόλυσή τους.

Η υπόθεση Κλεμπάνωφ

Το συνδικάτο αυτο γνωστο με το όνομα Ένωση των Ελεύθερων Συνδικάτων (Ε.Ε.Σ.) εξαρθρώθηκε απο την Κα-Γκε-Μπε το Φεβρουάριο του 1979. Τα μέλη του υποχρεώθηκαν να ξαναγυρίσουν στις πόλεις τους, ενω ορισμένοι δραστήριοι αγωνιστες του κλείστηκαν σε ψυχιατρικα νοσοκομεία. (Όμως ένα απο τα ιδρυτικα μέλη του, ο Βαλεντιν Ποπλάνσκι, καταδικάστηκε σε 12 μήνες φυλακη σ' ένα στρατόπεδο εργασίας για «παρασιτισμο»). Τους αποφυλάκισαν τους επόμενους μήνες, εκτος απο ένα μεταλλουργο, τον Βλαντιμιρ Κλεμπάνωφ που το δικαστηριο έστειλε το Μάη του 1978 σ' ένα ειδικο νοσοκομείο (ψυχιατρικη φυλακη) για να υποβληθει σε ψυχιατρικη θεραπεία στο Ντνιεπροπετρόβσκ στην Ουκρανία...

Ένα άλλο μέλος της ΕΕΣ, ο Φιοντορ Παύλοβιτς Ντβορέτσκι, παντρεμένος και πατέρας τριων παιδιων, σύμφωνα με τις πληροφορίες της γυναίκας του «κλείστηκε στο ψυχιατρικο νοσοκομείο No 2 του MVD (υπουργείο Εσωτερικων) στις 6 του Μάη του 1977». Γιατι «ενω εργαζότανε σαν μηχανικος σε κομπρεσερ στην περιοχη του Ιλίνσκυ με τους εργαζόμενους σε είδη γαλακτοκομίας αρχικα, σ' ένα εργοστάσιο παπουτσιων αργότερα, υπόγραψε μια διαμαρτυρία που απευθυνόταν στην Εταιρεία για την προστασία της δημόσιας ιδιοκτησίας ενάντια στις κλεψιες και τις πλασματικες πληρωμες ημερομίσθιων σε ανύπαρκτους εργάτες».

Όσοι ξέφυγαν απο το διαλυμένο συνδικάτο εξουσιοδότησαν ένα δικηγόρο ειδικευμένο σε θέματα ανεργίας —τον Βσιεβολοντ Κουβάκιν— να υπερασπίσει τα συμφέροντά τους.

Τα πιο δραστήρια μέλη του ΕΕΣ αποτελέσανε μια ομάδα που συνδέθηκε με το SMOT. Ο Βσιεβολοντ Κουβάκιν, αν και δεν είναι μέλος του SMOT, είναι ωστόσο αφοσιωμένος οπαδος. Κάνει ότι μπορει για να παρέχει πληροφορίες σχετικες με τη δίωξη των δραστήριων μελων του SMOT και έχει οργανώσει ειδικο ταμείο για την οικονομικη ενίσχυση των οικογενειων τους. Σε αντίθεση με την ΕΕΣ, το SMOT το ιδρύσανε εργαζόμενοι και όχι άνεργοι.

Αποφασιστικο ρόλο στη σύστασή του έπαιξε ένας ηλεκτρολόγος 35 ετων, ο Βλαντιμιρ Μπορίσοβ, ένας διαφωνων πολυ γνωστος απο τις δραστηριότητές του για τα δικαιώματα του ανθρώπου, που πέρασε εννια χρόνια στο ψυχιατρικο νοσοκομείο της φυλακης του Λένιγκραντ και σε άλλα ψυχιατρικα άσυλα.

Το «έγκλημα» του εργάτη Βολοκόνσκι

Στις 19 του Μάρτη του 1979, ο Λεβ Βολοκόνσκι, εργάτης μέλος του συμβουλίου των αντιπροσώπων του σωματείου, κλείστηκε στις εγκληματικες φυλακες Κρέστι («Οι Σταυροι») του Λένινγκραντ. Κατηγορήθηκε με βάση το άρθρο 190, παράγραφος 1 του Ποινικου Κώδικα της Ρωσίας, που προβλέπει μια ποινη μάξιμουμ τριων ετων σε στρατόπεδο εργασίας. Ο Λεβ Βολοκόνσκι είχε εκλεγει στο συμβούλιο των αντιπροσώπων, απο μία ομάδα του Λένινγκραντ του SMOT. Πρώην γεωλόγος, ο Βολοκόνσκι, εργάστηκε κατόπι σαν χτίστης, και τέλος σε μια ομάδα ξυλοκόπων με τον φίλο του Μπορίσοβ.

Το «έγκλημα» του Σκβίρσκι είναι ότι δεν επέστρεψε βιβλία στη βιβλιοθήκη... Ο Σκβίρσκι, που πήρε μέρος σε περισσότερες απο είκοσι γεωλογικες αποστολες στις πιο απομακρυσμένες περιοχες της χώρας, εξήγησε ότι συνήθιζε να δανείζει βιβλία για λογαριασμο των εργαζομένων που έπαιρναν μέρος σ' αυτες τις αποστολες και ότι κάτω απο αυτες τις συνθήκες δεν ήταν περίεργο ότι τα βιβλία αυτα χανόντουσαν.

Η KGB, όντας ανικανη να κάνει έστω και μια παρωδία ποινικης δίκης στο Βολοκόνσκι, υποχρεώθηκε να προσφύγει σε μια άλλη τακτικη. Την δίκη αυτη άρχισε να την προετοιμάζει πολυ πριν απ' τη σύλληψή του. Απο το Δεκέμβρη του 1977 οι εργαζόμενοι Λεβιταν και Φαιν, όπως κι ένας επιστήμονας ο Ντρουζίνιν κλήθηκαν απο την KGB για «ανεπίσημες συζητήσεις», υποβλήθηκαν σε εκβιασμο και απειλήθηκαν με φυλάκιση για κατοχη «αντισοβιετικης» φιλολογίας». Η KGB έλπιζε έτσι να αποσπάσει την ομολογία, ότι πήραν τα βιβλία απο τον ίδιο τον Βολοκόνσκι.

ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Μετα τις διαδηλώσεις ειρήνης στην Ανατολικη Γερμανία και τα πρώτα σκιρτήματα στην Ουγγαρία, κάτι φαίνεται να τρέχει και στο βασίλειο της Δανιμαρκίας. Στη Μόσχα ο στρατάρχης Ουγκάρκοφ, αρχηγος του Επιτελείου Ενόπλων Δυνάμεων, κα[illegible] σε αγώνα ενάντια στα «στοιχεια του πατσιφισμου», ενω οι Νέοι Καιροι εξηγουν στους αναγνώστες τους ότι άνθρωποι στη Δύση προσπαθουν «να προκαλέσουν στις σοσιαλιστικες χω-

ρες ενα ανάλογο κίνημα διαμαρτυρίας μ' αυτο της Δύσης». Και συνεχίζουν: αλλα αφου οι σοσιαλιστικες χώρες εφαρμόζουν μια πόλιτικη ειρήνης, «ενάντια σε τι θα μπορούσαμε να διαμαρτυρηθούμε;»

Μεχρι σήμερα οι «ειρηνιστικες πρωτοβουλίες» στη Ρωσία παίρνονταν απο τη Σοβιετικη κυβέρνηση και υποστηρίζονταν χωρις συζήτηση απο τους «προοδευτικους, ειρηνόφιλους ανθρώπους». Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις οι πρωτοβουλίες αυτες συνέπαιρναν τόσο πολυ τα πλήθη, που τις ακολουθούσαν «αυθόρμητες» διαδηλώσεις, οργανωμένες απο το βετεράνο κυβερνητικο προπαγανδιστη και στρατάρχη Ζούκοφ. Και μόνες εξαιρέσεις στον κανόνα αυτο ήταν μέχρι σήμερα ενέργειες σαν την προσφατη εφτα Δυτικοευρωπαίων, που προσπάθησαν να ξεδιπλώσουν ένα πανω με τις λέξεις «Ψωμι, ζωη, αφοπλισμος» στην Κόκκινη Πλατεία και που δεν πρόλαβαν να καταλάβουν πότε βρέθηκαν έξω απο τα σύνορα της Ρωσίας. Ή το επισης προσφατο περιστατικο, που ρώσικα ρυμουλκα τράβηξαν έξω απο το λιμάνι του Λένιγκραντ ένα πλοίο, που μετέφερε μέλη της περιβαλλοντολογικης ομάδας *Πράσινη Ειρήνη*, και που είχαν εξαπολύσει 2.000 μπαλόνια που καλούσαν να σταματήσουν οι Σοβιετικες πυρηνικες δοκιμες.

Τον Ιούνη που πέρασε μια ομάδα αγωνιστων στη Μόσχα ανακοίνωσε το σχηματισμο μιας ανεξάρτητης οργάνωσης ειρήνης. Αποτελείται απο 40 επώνυμα άτομα και σε μια γραπτη *Έκκληση στις κυβερνήσεις και στην κοινη γνώμη της ΕΣΣΔ και των ΕΠΑ* καλει σε *τετράπλευρο διάλογο*, στον οποίο Σοβιετικοι κι Αμερικάνοι πολίτες θα παρακινουν τις κυβερνήσεις τους να κάνουν πράξη τις φιλειρηνικες διακηρύξεις τους. Η *Έκκληση* αυτη περιλαμβάνει ακόμα ένα κάλεσμα για *ανεξάρτητα κινήματα ειρήνης σ' όλο τον κόσμο*. Κι ακόμα την πρόθεσή τους να αναπτύξουν επικοινωνία με Ανατολικογερμανικες, Ούγγρικες κι Αμερικάνικες ειρηνιστικες ομάδες. Τέλος υποσχέθηκαν να κάνουν γνωστες τις απόψεις τους αλλα κι άλλες απόψεις για τον αφοπλισμο μ' ένα δελτίο που θα διανέμεται σ' Ανατολη και Δύση.

Μέχρι τώρα δεν έγινε γνωστη καμια ενέργεια της Κα Γκε Μπε σε βάρος της ομάδας. Αυτο όμως δεν σημαίνει πως η μικρη αυτη ομάδα δεν αντιπροσωπεύει ένα κίνδυνο για τη ρώσικη γραφειοκρατία. Πολυ περισσότερο μάλιστα όταν κάποιοι σοβιετικοι πολίτες δυσπιστουν και δυνητικα υπονομεύουν τις προσπάθειές της να εμφανιστει σαν πρωταθλητης της παγκόσμιας ειρήνης, πράγμα που απ' ότι φαίνεται έχει αρχίσει να παίρνει διαστάσεις τέτοιες, που να ομολογείται κι απο δημόσια χείλη. Κάπου εδω, λοιπον, εντάσσονται και οι δηλώσεις τους στρατηγου Γκεπίσεφ στο πρόσφατο 19ο συνέδριο της Κομσομολ: «συναντάμε μεμονωμένες περιπτώσεις νέων που κατατάσσονται στο στρατο και δείχνουν πολιτικη αφέλεια ειρηνιστικης διάθεσης καθως και μια επιπόλαιη αντιμετώπιση της απειλης των ταξικων μας εχθρων».

Η απολογία ενος εργάτη

Στις 4 Σεπτέμβρη, ο Ανατόλι Μαρτσένκο, εργάτης, συγγραφέας που αγωνίζεται για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, καταδικάστηκε σε 10 χρόνια εγκλεισμο σε στρατόπεδο αυστηρης επιτήρησης και στη συνέχεια σε 5 χρόνια εξορία. Όπως εξήγησε η γυναίκα του Λαρίσσα Μπογκόραζ, αυτη η έκτη καταδίκη ισοδυναμει με καταδίκη σε θάνατο αν ληφθει υπόψη η κατάσταση της υγείας του Μαρτσένκο, αποτέλεσμα των φυλακίσεών του στο παρελθον. Παρακάτω δημοσιεύουμε αποσπάσματα απο την τελευταία απολογία του Μαρτσένκο μπροστα στο δικαστήριο.

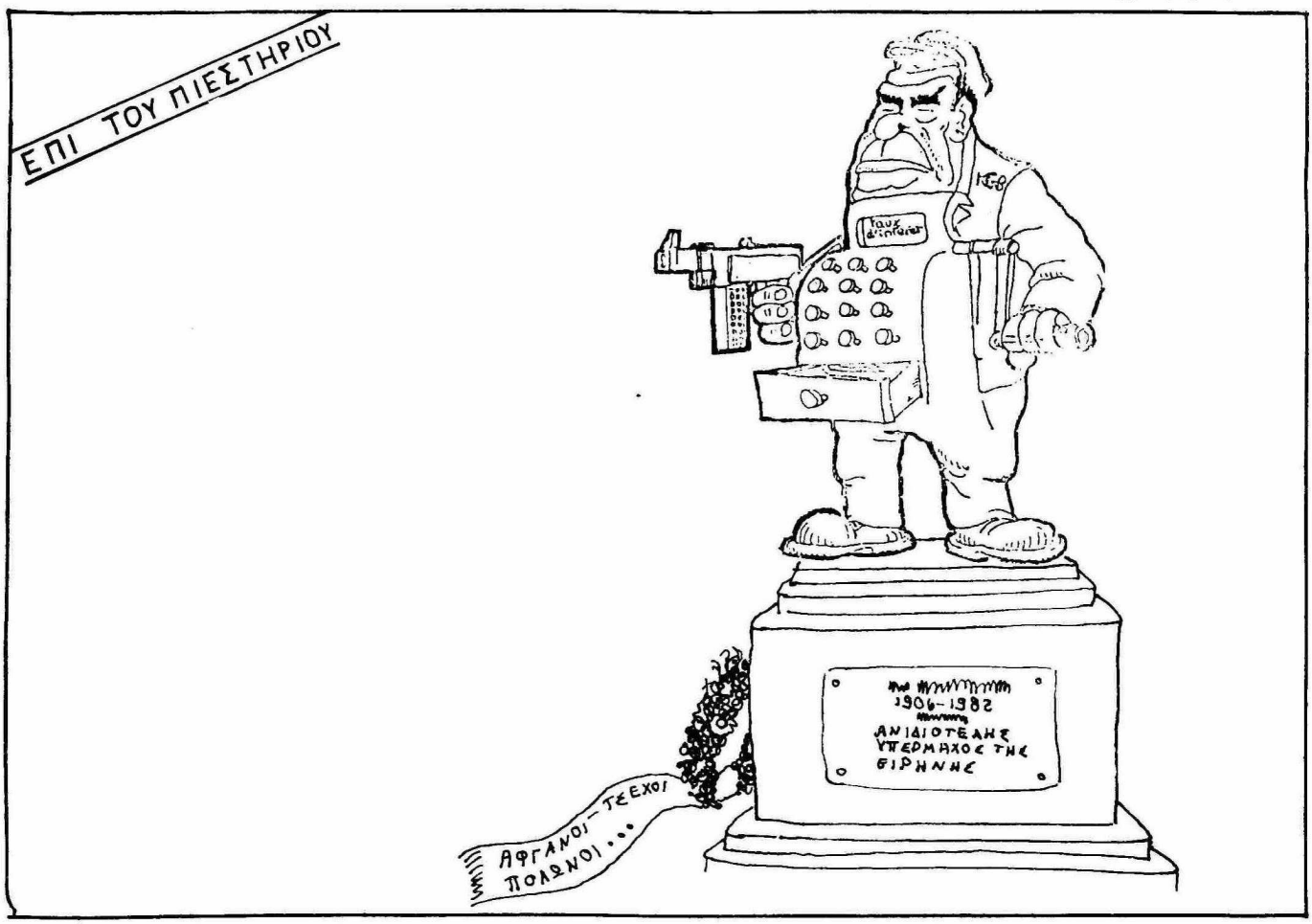
«Ναι, για έκτη φορα βρίσκομαι σ' αυτο το εδώλιο του κατηγορούμενου, αλλα αυτη τη φορα είμαι ευχαριστημένος γιατι είναι η πρώτη φορα που δεν δικάζομαι στη βάση μιας χαλκευμένης κατηγορίας, αλλα δικάζομαι γι' αυτα ακριβως που έχω κάνει. Νάτα, πάνω στο τραπέζι, τα βιβλία, τα άρθρα, τα δοκίμια που έχω γράψει... Δε με εκπλήσσει καθόλου ούτε αυτη η δίκη ούτε η καταδίκη σε 10 χρόνια στρατόπεδο συγκέντρωσης που είναι ήδη έτοιμη... Σε καμια πολιτισμένη χώρα του κόσμου, εκτος απο τις χώρες με κομμουνιστικα ή φασιστικα καθεστώτα, δε δικάζουν τους ανθρώπους γιατι άσκησαν κριτικη στο κράτος ή γιατι έγραψαν βιβλία ή δοκίμια πάνω στην κοινωνικη και πολιτικη ζωη της χώρας. Μονάχα τα φασιστικα και τα κομμουνιστικα καθεστώτα αμύνονται μ' αυτο τον τρόπο: αντι να παλεύουν ενάντια σε ιδέες, χτυπάνε τα κεφάλια. Μπορει μάλιστα να φανει ακόμα και κωμικο το ότι ένα τόσο ισχυρο κράτος, που διαθέτει έναν τεράστιο μηχανισμο μαζικης προπαγάνδας, ένα κράτος που κατέχει όλο τον τύπο, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, πολεμάει τις ιδέες με τέτοια μέσα, όπως τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και οι φυλακες. Αλλα αυτο σημαίνει πως η κομμουνιστικη ιδεολογία δεν έχει άλλα επιχειρήματα. Ο εισαγγελέας και ο δικηγόρος έχουν δίκιο όταν λένε ότι είμαι εχθρικος προς τη σοβιετικη εξουσία. Τις αιτίες αυτης της στάσης μου δε θα πρέπει να τις γυρέψετε στο οικογενειακο ιστορικο μου: κανένας απο την οικογένειά μου δεν υπόφερε απο αυτη την εξουσία, μάλλον το αντίθετο ισχύει. Οι αιτίες είναι αλλου. Δεν εί-

μαι υποχρεωμενος να την αγαπάω αυτη την εξουσία. Οι ηγέτες του κόμματος και η κυβέρνηση βεβαιώνουν ότι τους απασχολει η τύχη του λαου. Ξοδεύουν δισεκατομμύρια για τους εξοπλισμους και αυτο το παρουσιάζουν σαν αναγκαιότητα: «Είναι η καπιταλιστικη περικύκλωση που μας υποχρεώνει σ' αυτο, και είμαστε αναγκασμένοι να υπερασπίσουμε τα συμφέροντά μας στα διάφορα σημεία του κόσμου». Αλλα ποιος θα αποφασίσει για το πού τα συμφέροντα του λαου είναι πιο ουσιαστικα: πρέπει να ξοδέψουμε δισεκατομμύρια για την Κούβα ή για το Ριαζαν; Ο σοβιετικος πολίτης δεν ξέρει και δεν μπορει να ξέρει πόσα δισεκατομμύρια του κοστίζει η υπεράσπιση των σοβιετικων συμφερόντων στην Αγκόλα, στο Βιετναμ, στο Αφγανισταν. Στην πραγματικότητα, η σοβιετικη εξουσία διεξάγει έναν εμφύλιο πόλεμο ενάντια στο λαο της μέσω της τρομοκρατίας. Εμεις, που μας δικάζουν και μας καταδικάζουν, δεν είμαστε καταδικασμένοι, είμαστε αιχμάλωτοι πολέμου, γιατι ο εμφύλιος πόλεμος συνεχίζεται.

Αν αυτο το καθεστως θεωρει πως ο μόνος τρόπος για ν' απορρίψει ανθρώπους σαν εμας είναι να τους κρατάει πίσω απο τα σίδερα, εγω δεν έχω καμια αντίρρηση. Θα μείνω για πάντα, μέχρι το τέλος της ζωης μου, πίσω απο τα σίδερα. Θα είμαι ο αιώνιος φυλακισμένος σας...»

Ανατόλι Μαρτσένκο
(Αναδημοσίευση απο το *Alternative No 14*)

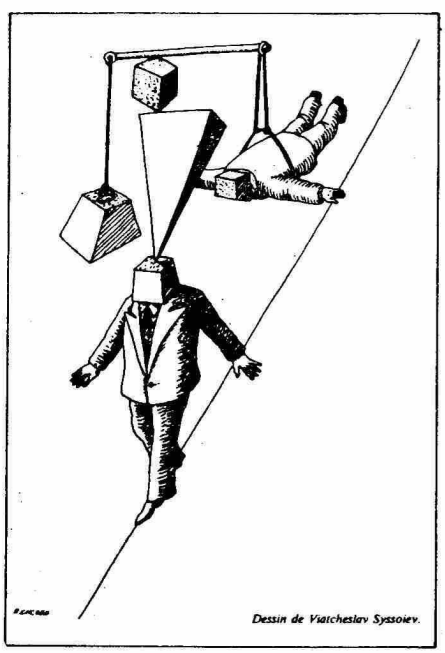
Στά τέλη τῆς ἄνοιξης, φυλακίστηκε ἀπ' τό Σοβιετικό καθεστώς ὁ Οὐκρανός ἐργάτης Μύκολα Ποχύμπα ἐπειδή διαμαρτυρήθηκε γιά τήν καταπάτηση καί τῶν στοιχειοδέστερων ἐργατικῶν δικαιωμάτων. Κατηγορήθηκε ὅτι "κυκλοφοροῦσε ψεύτικες πληροφορίες πού δυσφημοῦσαν τό σοβιετικό Κράτος καί τό κοινωνικό σύστημα".
Στήν ἀπολογία του ὁ ἴδιος δήλωσε: "Οἱ πραγματικές αἰτίες γιά τίς φρικτές συνθῆκες διαβίωσης μας βρίσκονται, ὄχι σέ κάποια λάθη τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ, ἀλλά στό ἴδιο τό σύστημα παραγωγῆς πού στή πραγματικότητα εἶναι καπιταλιστικό".
('Απ' τήν ἐφημερίδα Socialist Worker τῆς 24/7/82)

ΓΕΛΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Dessin de Vlatcheslav Syssoiev.

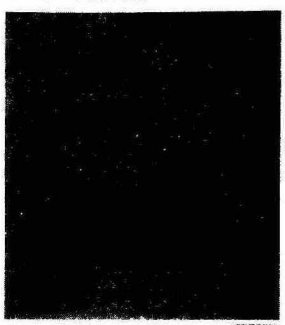

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΟΥΡΙΕ
Πρός τήν ἐλευθερία στόν ἔρωτα
ΛΕΟΝ ΤΡΟΤΣΚΙ
Προβλήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς
ΑΝΤΡΕ ΜΠΡΕΤΟΝ
Ἡ πολιτική θέση τοῦ σουρρεαλισμοῦ
ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ
Φοιτητές, διανοούμενοι καί
πάλη τῶν τάξεων
ΕΡΝΕΣΤ ΜΑΝΤΕΛ
Ἀπάντηση στόν Ἀλτουσέρ
καί τόν Ἐλλενστέιν
ΟΛΓΑ ΣΕΜΙΟΝΟΒΑ
ΒΙΚΤΟΡ ΧΕΫΝΕΣ
Συνδικαλισμός καί ἐλευθερίες
στή Σοβιετική Ἕνωση
ΝΤΕΝΙΣ ΑΛΤΜΑΝ
Ὁμοφυλοφιλία,
Καταπίεση καί ἀπελευθέρωση
ΖΑΝ - ΜΑΡΙ ΜΠΡΟΜ κ. ἄ.
Ἀθλητισμός, κουλτούρα καί καταπίεση
ΙΣΑΑΚ ΝΤΟΫΤΣΕΡ
Στάλιν

Ἐκδόσεις ΟΥΤΟΠΙΑ
Νικηταρᾶ 8-10, τηλ. 3638696

συνδικαλισμος και ελευθεριες στην ΕΣΣΔ

ΟΛΓΑ ΣΕΜΙΟΝΟΒΑ
ΒΙΚΤΟΡ ΧΕΫΝΕΣ

ΟΥΤΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κυκλοφορεῖ

Η κρίση του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΚΛΑΟΥΝΤΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΜΙΝΤΕΡΝ ΣΤΗΝ ΚΟΜΙΝΦΟΡΜ

Α Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Η κρίση του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος ΦΕΡΝΑΝΤΟ ΚΛΑΟΥΝΤΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΜΙΝΤΕΡΝ ΣΤΗΝ ΚΟΜΙΝΦΟΡΜ

Β ΤΟ ΑΠΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κυκλοφορεῖ τὸ νέο τεῦχος του (Φθινόπωρο 1982) τὸ

ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Περιεχόμενα:

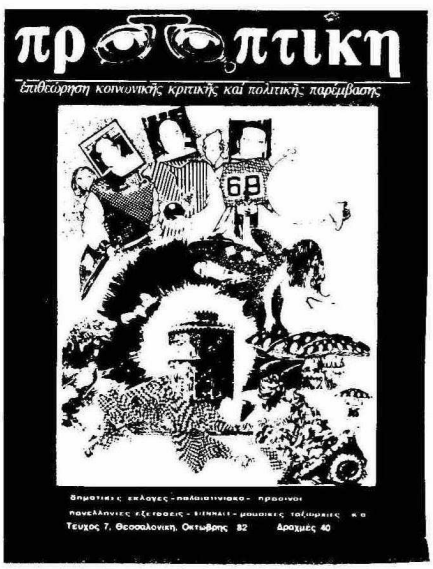
● ΑΙΧΜΕΣ: Ἀστυνομικά, Παναγούλεια καὶ Πασοκικά — Ρεσάλτο ἀντὶ γιὰ ἀέρα! — Περὶ «ἐντατικοποίησης» τῶν σπουδῶν — Ἡ «Ἐθνικὴ Ἀντίσταση» καὶ ὁ ρόλος τοῦ ΚΚΕ — Μιὰ ρηχὴ ἑρμηνεία — Μιὰ ταξικὴ καὶ διεθνιστικὴ προοπτική.

Ἄρθρα:

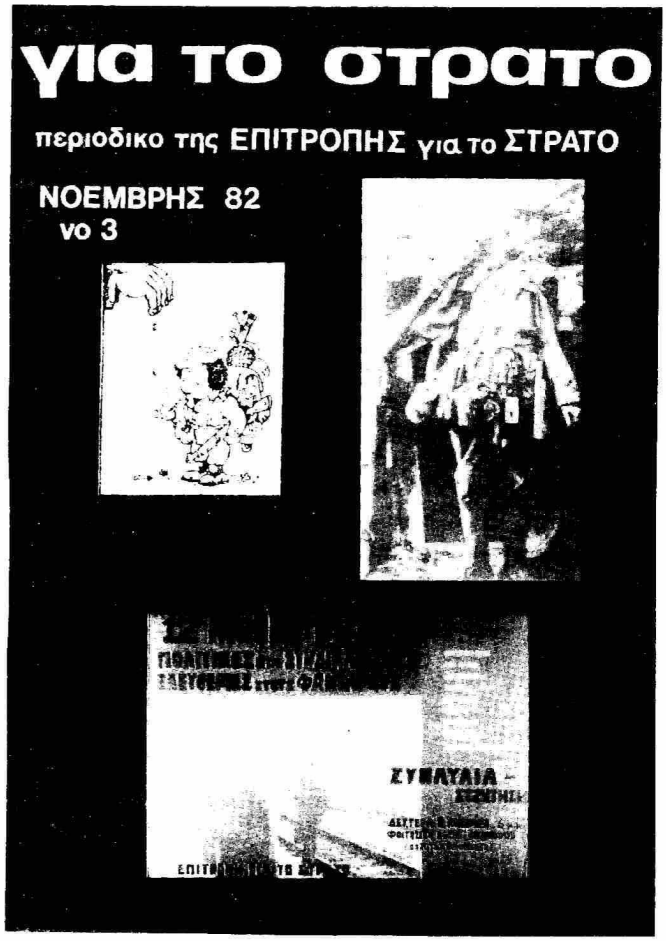
● ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ; (Δ. Ἰόνιος) — ΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΠΑΣΟΚ (Μ. Νικήτας) — ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΠΑΣΟΚ! (Ο. Μερλινός) — ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ (Στ. Τομπάζος) — ΤΑ ΣΙΩΝΙΣΤΙΚΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΙΩΝ (Ντανιὲλ Μπενσαΐντ) — ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΣΕ ΕΝΑ ΑΡΘΡΟ (Χ. Ἀθανασιάδης).

● ΦΑΚΕΛΟΣ ΠΟΛΩΝΙΑ:

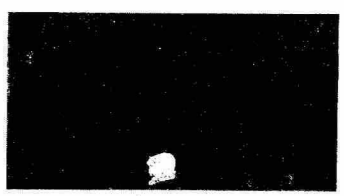
Πόλεμος θέσεων (Ζμπίγκνιεβ Μπούγιακ) — Ἡ τρίτη δυνατότητα (Βίκτορ Κουλέρσκι) — «Ἔχετε μιὰ Ἱστορικὴ εὐκαιρία» (Γιάτσεκ Κοῦρον) — Πόλεμος θέσεων καὶ πόλεμος κινήσεων — γύρω ἀπὸ τὴ στρατηγικὴ τῆς Ἀλληλεγγύης (Ζμπίγκνιεβ Κοβαλέφσκι) — Ποιὰ στρατηγικὴ γιὰ τὴν Ἀλληλεγγύη; (τῆς Σύνταξης τοῦ πολωνικοῦ «Ἰνπρεκόρ»).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

- Ζεράρ Μαντέλ – Κριστιάν Βόγκτ
ΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ
- Ζόρζ Λαπασάντ
ΒΙΟΝΕΡΓΕΙΑ
Η θεωρία καί ή πρακτική τοῦ Β. Ράιχ καί τῶν διαδόχων του
- Μελανί Κλάιν – Τζόαν Ριβιέρ
ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΜΙΣΟΣ
Η ἀνάγκη τῆς ἐπανόρθωσης
- Τεό Ντήτριχ
ΤΟ ΕΝΕΡΓΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
τοῦ σοβιετικοῦ παιδαγωγοῦ Π.Π. Μπλόνσκι
- Σοσιαλιστικό Κόμμα Γαλλίας
15+1 ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
- Καρντέλι – Ζούκιν – Μάρκοβιτς
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
Ὑπέρ καί κατά
- Ἐπιλογή-σύνθεση κειμένων: Γιέρ Σάμουελ
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ
Τί εἶναι καί τί θέλει ἡ οἰκολογία
- Κρίς Χάρμαν
Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΙΡΛΑΝΔΙΑ
- Γκράμσι, Λαπασάντ, Λεφέβρ, Μπουρντέ, Σαπυί
ΑΡΘΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
- Κίνημα γιά τήν Πληροφόρηση τῶν Δικαιωμάτων τῶν Στρατιωτῶν
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ
- Μιχάλης Κατσαρός
10 ΑΡΘΡΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΑΡΙΩΝ
- Θανάσης Σκρουμπέλος
τά ΦΙΔΙΑ – στόν ΚΟΛΩΝΟ
- Λευτέρης Ξανθόπουλος
ΤΑ ΑΝΤΙΨΥΧΑ

Τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἀποτέλεσμα συλλογικῆς δουλιᾶς.Γιά τό νόμο ὑπεύθυνος : Σ. Κοντογιάννης, Ἀτθίδων 115, Καλλιθέα

Φωτοαναπαραγωγή : Τό ἐργαστήρι Πραξίου 12, Κ. Πετράλωνα

Τυπογραφεῖο : Μ.Παπαδόπουλος Γ.Αβέρωφ 117, Κορυδαλλός

Φωτοστοιχειοθεσία "ΑΧΤΙΔΑ" ΕΠΕ Ανδρέα Μεταξᾶ 7 Τηλ. 3637125

Γιά ἀλληλογραφία : Τ.Θ. 2083, Κ.Ταχυδρομεῖο, Ἀθήνα

Correspondance : P.O. Box 2083, Central Post Office, Athens, Greece

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ 4 ΤΕΥΧΗ

Ἐσωτερικοῦ : Δρχ. 400
Ἐξωτερικοῦ : Μετά ἀπό συνενόηση